HALLITUKSEN TOIMENPIDEKERTOMUS

VUODELTA 2006

Annettu Eduskunnalle 2007 vuoden valtiopäivillä

Eduskunnalle

Perustuslain 46 §:n mukaisesti Eduskunnalle annetaan hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2006.

I. Valtioneuvoston ja ministeriöiden toiminta

II. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen katsaus

III. Toimenpiteet valtiopäiväpäätösten johdosta

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Pääministeri *Matti Vanhanen*

I. Valtioneuvoston ja ministeriöiden toiminta

Hallitus

Hallitustehtäviä hoiti 24.6.2003 nimitetty ja osittain 2.9.2005, 23.9.2005 ja 3.3.2006 muutettu hallitus, jonka kokoonpano oli seuraava:

pääministerinä eduskunnan valinnan mukaisesti puolueen puheenjohtaja, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Matti Taneli Vanhanen ja hänen ehdotuksestaan

pääministerin sijaisena ja valtiovarainministerinä puolueen puheenjohtaja, kansanedustaja Eero Olavi Heinäluoma,

ulkoasiainministeri valtiotieteen tohtori, ekonomi, kansanedustaja Erkki Sakari Tuomioja,

ulkomaankauppa- ja kehitysministerinä ulkoasiainministeriössä ja ministerinä käsittelemässä valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvia asioita valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Mari Johanna Kiviniemi 3.3.2006 saakka ja sen jälkeen kauppatieteiden maisteri, valtiotieteen kandidaatti, kansanedustaja Paula Ilona Lehtomäki,

oikeusministerinä opetusneuvos, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Leena Marjatta Luhtanen,

sisäasiainministerinä hallintotieteiden maisteri, kansanedustaja Kari Juhani Rajamäki,

alue- ja kuntaministerinä sisäasiainministeriössä ja ministerinä käsittelemässä ympäristöministeriön toimialaan kuuluvia asioita kaupunginjohtaja, hallintotieteiden lisensiaatti, kansanedustaja Hannes Manninen,

puolustusministerinä valtiotieteen tohtori, kansanedustaja Seppo Arimo Kääriäinen,

toisena valtiovarainministerinä kunnanjohtaja, kansanedustaja Cecilia Ulla-Maj Wideroos,

opetusministerinä liikunnanopettaja, kansanedustaja Antti Tapani Kalliomäki,

kulttuuriministerinä käsittelemässä opetusministeriön toimialaan kuuluvia asioita sosionomi AMK, kansanedustaja Tanja Tellervo Karpela,

maa- ja metsätalousministerinä agronomi, kansanedustaja Juha Sakari Korkeaoja,

liikenne- ja viestintäministerinä yhteiskuntatieteiden maisteri, kansanedustaja Krista Anri Susanna Huovinen,

kauppa- ja teollisuusministerinä yhteiskuntatieteiden maisteri, kansanedustaja Reijo Mauri Matias Pekkarinen,

sosiaali- ja terveysministerinä sairaanhoitaja, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Tuula Irmeli Haatainen,

peruspalveluministerinä käsittelemässä sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvia asioita hammaslääketieteen tohtori, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Liisa Marja Hyssälä,

työministerinä tiedottaja, kansanedustaja Tarja Katarina Filatov sekä

ympäristöministerinä ja ministerinä käsittelemään ulkoasiainministeriön toimialaan kuuluvia asioita valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Jan-Erik Enestam.

Hallituksen ohjelman toimeenpano vuonna 2006

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelma annettiin tiedonantona eduskunnalle 24.6.2003 (VNT 2/2003 vp). Hallitusohjelman edistämisessä ja seurannassa on hallituskaudella sovellettu uudenlaista ohjelmajohtamismallia, joka koostuu hallitusohjelmaa täsmentävästä hallituksen strategia-asiakirjamenettelystä sekä politiikkaohjelmista. Hallituksella on ollut neljä hallinnonalarajat ylittävää politiikkaohjelmaa: työllisyysohjelma, yrittäjyysohjelma, tietoyhteiskuntaohjelma sekä kansalaisvaikuttamisen ohjelma. Hallituksen strategia-asiakirja on päivitetty ja vahvistettu valtioneuvoston. periaatepäätöksenä kolme kertaa, vuosina 2004–2006. Strategia-asiakirja on sovitettu yhteen valtiontalouden kehyspäätöksen kanssa. Menettelyyn on kuulunut hallitusohjelman toteutumisen vaikuttavuusarviointiraportti, joka on ollut hallituksen käytössä valtiontalouden kehysmenettelyn tausta-aineistona sekä vuosina 2005 ja 2006 järjestetyissä hallituksen ns. politiikkariihissä. Hallituskauden puolivälin politiikkariihen tuloksena käynnistyi muun muassa laaja kunta- ja palvelurakenneuudistus.

Valtioneuvoston kanslia toteutti yhteistyössä ministeriöiden ja politiikkaohjelmien kanssa koko hallituskauden kattaneen hallitusohjelman kokonaisseurannan, joka esiteltiin hallitukselle helmikuussa 2007.

Hallituksen talouspolitiikan päätavoite lisätä työllisyyttä 100 000 hengellä hallituskauden aikana saatiin toteutettua. Joulukuussa 2006 työllisiä oli (kausi- ja satunnaisvaihtelusta puhdistettuna) 100 000 enemmän kuin huhtikuussa 2003. Ikääntyvillä, 55–64-vuotiailla, työllisyysaste on kohonnut Suomessa vanhoista EU-maista jopa neljänneksi korkeimmaksi. Työttömyysaste on samalla alentunut tuntuvasti: se oli hallituskauden alussa huhtikuussa 2003 kausivaihtelusta puhdistettuna 9,1 prosenttia, josta se oli laskenut 7,3 prosenttiin joulukuussa 2006. Hallituksen työllisyysohjelman keskeisiä toimenpiteitä ovat olleet työvoiman palvelukeskusuudistus, työmarkkinatuen aktivointi, nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuu, opintotuen uudistukset ja muut koulutuspoliittiset toimenpiteet sekä työelämäohjelmat.

Julkisen talouden tasapaino on kohentunut osin jopa paremmaksi kuin hallitusohjelman tavoite oli. Valtiontalous on ylijäämäinen tasapainon sijasta ja koko julkisen sektorin ylijäämäksi muodostuu noin 3 prosenttia. Valtionvelan bkt-suhde on alentunut 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2003.

Kansantalouden myönteiseen kehitykseen on vaikuttanut merkittävästi harjoitettu talouspolitiikka, jolla on tuettu kasvun edellytyksiä sekä verokevennyksin että työ- ja pääomamarkkinoiden toimintaa parantanein rakenteellisin toimin. Eläkkeelle siirtymistä lykkäävien eläkejärjestelmän korjausten lisäksi työvoiman tarjontaa on lisätty työmarkkinatukeen tehtyjen muutosten, ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan liitetyn muutosturvan, työnvälityksen tehostamisen sekä työvoiman liikkuvuutta lisänneiden toimien avulla. Pienipalkkaisten ikääntyneiden työntekijöiden asemaa työmarkkinoilla on parannettu tällaisen työvoiman kysyntää tukevan tuen avulla. Työvoiman kysyntää on lisätty myös kotitalousvähennyksen korotuksin, laajennuksin ja palvelukohtaisin porrastuksin.

Hyvä kansainvälinen kilpailukyky on vaikuttanut hallituskauden hyvään työllisyyskehitykseen. Hyvän kilpailukyvyn ansiosta Suomi on voinut hyödyntää vientimarkkinoiden vahvaa kasvua täysimittaisesti. Hallituskauden aikana hintakilpailukykyä on tuettu muun muassa tulopoliittisella kokonaisratkaisulla.

Hallitus on kiinnittänyt vaalikauden aikana erityistä huomiota kuntatalouden kestävyyteen sekä peruspalveluiden tuottavuuteen ja rakenteisiin. Hallituskauden puolivälissä käynnistettyä kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskeva puitelainsäädäntöesitys annettiin eduskunnalle syyskuussa 2006. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden rahoituksen tasapainoa ja enna-

koitavuutta on parannettu hallituskauden kattavalla valtion ja kuntien välisellä poikkihallinnollisella peruspalveluohjelmalla ja siihen liittyvällä peruspalvelubudjetilla. Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistuksen ensimmäinen vaihe on toteutettu vuoden 2006 alusta. Valtion ja kuntien välisen kustannusjaon tarkistuksin on vahvistettu kuntien taloutta tuntuvasti. Hallituksen talouspolitiikan strategiaan sisältyy julkisen sektorin tuottavuuden parantaminen. Hallitus on toteuttanut tuottavuuden toimenpideohjelmaa.

Hallitus on edistänyt yrittäjyyttä poikkihallinnollisella politiikkaohjelmalla, mittavilla veronalennuksilla ja verojärjestelmän muutoksilla. Suhdannepoliittisesti oikein ajoitetut veroalennukset ovat vahvistaneet ostovoimaa ja tämä on heijastunut erityisesti palvelualoilla toimivien yritysten toiminnan kasvuna. Yrittäjyysohjelman puitteissa on parannettu muun muassa yrittäjien sosiaaliturvaa ja edistetty yritystoiminnan aloittamista, kasvuyrittäjyyttä sekä yritysten sukupolven- ja omistajavaihdoksia. Yrittäjyyskasvatukseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Julkisten yrityspalvelujen uudistaminen on käynnistetty tavoitteena, että palvelut vahvistavat osaamista ja innovatiivisuutta. Yritysten lukumäärä on kasvussa ja se on tällä hetkellä Suomessa korkeampi kuin koskaan aiemmin. Yrittäjien ja heidän perheenjäsentensä lukumäärä on kasvanut hallituskaudella yli 10 prosentilla.

Hallitus on jatkanut määrätietoista panostamista tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja teknologia- ja innovaatiorahoitukseen. Suomi on säilyttänyt asemansa maailman kärkitiloilla panostuksessaan uuden tiedon luomiseen ja teknologisten sovellusten kehittämiseen. Osaamisen ja innovaatiotoiminnan vahvistumista on tuettu mittavalla työllä tutkimusjärjestelmän rakenteelliseksi kehittämiseksi. Valtioneuvoston periaatepäätös 7.4.2005 linjaa tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä pidemmällä aikavälillä. Valtion sektoritutkimuksen kehittämisestä valmistui työryhmäehdotukset tammikuussa 2007.

Energia- ja ilmastopolitiikassa hallituskauden keskeisiä toimia on ollut voimaan tulleen päästökauppadirektiivin toimeenpano. Hallitus on toiminut aktiivisesti sen puolesta, että kansainvälisessä yhteistyössä on käynnistynyt kasvihuonepäästöjen rajoittamisprosessi. Viides ydinvoimalaitos on rakenteilla valtioneuvoston tehtyä asiasta myönteisen periaatepäätöksen. Sähkömarkkinoiden toimivuutta on selvitetty laajasti. Rehevöittävien päästöjen vähentämistä on jatkettu Suomen Itämeren suojeluohjelman ja Itämeren ja sisävesien suojelun toimenpideohjelman mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää on kehitetty edelleen kahdella laajalla, eri hallinnonalat kattavalla ohjelmalla, kansallisella terveydenhuollon hankkeella sekä sosiaalialan kehittämishankkeella. Väestön terveyttä ja toimintakykyä tukevat hallitusohjelman toimenpiteet koottiin laajoihin toimenpideohjelmiin, joista keskeisimmät ovat Terveys 2015 kansanterveysohjelma, työterveyshuollon kehittäminen, Alkoholiohjelma 2004–2007, Huumausainepoliittinen toimenpideohjelma 2004–2007, vanhuspoliittinen toimintasuunnitelma sekä terveyttä edistävä liikunta ja toimintaohjelma ravitsemussuositusten toteuttamiseksi. Vuoden 2005 maaliskuussa voimaan tulleen niin sanotun hoitotakuu-uudistuksen avulla on saatu lyhennettyä merkittävästi jonossa devien potilaiden määrää. Uudistukseen liittyvän sähköisen potilaskertomuksen ja terveydenhuollon yhtenäisen tietoteknologia-arkkitehtuurin uudistukset ovat toteutusvaiheessa.

Syrjäytymisen ehkäisemiseksi hallituksen keskeisimmät toimenpiteet ovat liittyneet rakenteellisen työttömyyden alentamiseen. Lapsiperheiden toimeentulon jälkeenjääneisyyteen on vastattu muun muassa korottamalla vähimmäisetuuksia sekä päättämällä heikoimmassa taloudellisessa asemassa oleville kohdistetuista erityistoimenpiteistä. Hallituskaudella on tehty myös tasokorostukset lapsilisiin ja pienten lasten hoidon tukiin. Lasten turvallista kasvuympäristöä on tuettu muun muassa aamu- ja iltapäivätoiminnan käynnistämisellä sekä perustamalla lapsiasiainvaltuutetun toimisto.

Uusi nuorisolaki tuli voimaan vuonna 2006. Se parantaa muun muassa lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja kuulluksi tulemisen oikeutta. Aktiivista kansalaisuutta ja erityisesti nuorten osallisuutta on edistetty hallituksen kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmalla.

Ikääntymisen haasteeseen vastaamisessa hallituksen näkökulmana on aktiivisena ikääntyminen, joka korostaa terveyden ja työ- ja toimintakyvyn edistämistä koko elinkaarella. Sosiaaliturva- ja eläkeuudistuksilla on kannustettu työhön osallistumista. Vuoden 2005 alusta tuli voimaan työeläkejärjestelmän uudistus. Sen alkuvaiheen tulokset ovat rohkaisevia. Vuoden 2005 tilastojen valossa eläkeuudistuksen mahdollistamaa siirtymistä vanhuuseläkkeelle 63 vuoden iässä on käytetty maltillisemmin kuin etukäteen arvioitiin. Hallituksen työllisyysohjelma on koordinoinut työelämän kehittämistä palvelevia laajoja eri ministeriöiden hallinnoimia ohjelmia. Hallitus on vahvistanut sukupuolten tasa-arvo-ohjelman sekä uusinut tasa-arvoa koskevan lain. Hallituksen vuonna 2006 hyväksymä maahanmuuttopoliittinen ohjelma edistää muun muassa työperäistä maahanmuuttoa ja kehittää kotouttamisjärjestelmää.

Aluepolitiikan lähtökohtana on ollut vuonna 2004 annetun aluepoliittisen selonteon mukaisesti alueiden kilpailukyvyn vahvistaminen, palvelurakenteen turvaaminen ja tasapainoisen alueakenteen kehittäminen koko maassa. Hallituskaudella toimineella osaamiskeskusohjelmalla on suunnattu paikallisia, alueellisia ja kansallisia voimavaroja huippuosaamisen hyödyntämiseen ja alueelliseen kehitystyöhön. Aluekeskusohjelman toteutusta on jatkettu. Samoin on jatkettu alueellistamisen pitkäjänteisen ohjelman toteuttamista. Suomen tavoitteet EU:n alue- ja rakennerahastopolitiikkaa vuosina 2007–2013 koskevissa neuvotteluissa saavutettiin.

Liikenneväyliä on kehitetty valtiontalouden kehyksissä hyväksytyn investointiohjelman mukaan ja aloitettu hallituskauden aikana 1,4 miljardin euron edestä isoja hankkeita (18 isoa hanketta). Suomen tietoyhteiskuntakehitys on ollut merkittävää. Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteena on ollut hallitusohjelman mukaisesti lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta sekä sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa hyödyntämällä tieto- ja viestintätekniikkaa koko yhteiskunnassa.

Hallituksen sisäisen turvallisuuden ohjelma kokoaa hallinnonalarajat ylittäen toimenpiteitä useampivuotiseksi kehittämissuunnitelmaksi. Hallituskaudella on toteutettu useita lainvalmistelun laadun kehittämishankkeita, mm. säädösehdotusten vaikutusten arvioinnin terävöittämiseksi.

Hallituksen EU-politiikka vuonna 2006

Suomen EU-puheenjohtajakausi; yhteenveto

Suomi toimi EU:n puheenjohtajamaana 1.7.–31.12.2006. Keväällä 2006 keskityttiin erityisesti virkamiesten koulutukseen, yhteyksien tiivistämiseen jäsenvaltioihin ja EU:n toimielimiin sekä konkreettisten tavoitteiden määrittelyyn. Pääministeri antoi eduskunnalle ilmoituksen Suomen EU-puheenjohtajakauden painopisteistä 21.6.2006.

Suomen puheenjohtajakaudella pidettiin Brysselissä yli 3000 virallista kokousta, joista ministerineuvoston kokouksia oli noin 30. Suomessa pidettiin puheenjohtajakaudella noin 140 kokousta, joista päämies- tai ministeritason kokouksia oli noin 30.

Hallitus on tyytyväinen Suomen EU-puheenjohtajakauden tuloksiin. Keskeisiä teemoja olivat muun muassa EU:n laajentuminen, energiapolitiikka, kilpailukyvyn vahvistaminen, ilmastonmuutoksen torjunta, Lähi-itä ja EU-Venäjä -yhteistyö.

Suomi vahvisti puheenjohtajamaana unionin roolia Lähi-idän rauhanprosessin elvyttämisessä ja ennen kaikkea Libanonin tilanteen vakauttamisessa. EU:n rooli vihollisuuksien lopettamiseen tähdänneessä neuvottelussa oli keskeinen, ja unioni osoitti omalla sitoutumisellaan johtajuutta YK:n rauhanturvaoperaation vahvistamisessa.

Suomen kauden aikana hyväksyttiin kaksi hyvin laaja-alaista ja monta vuotta neuvoteltua lainsäädäntöhanketta. Reach-asetus uudistaa EU:n kemikaalilainsäädännön. Palveludirektiivi on puolestaan merkittävä askel palvelujen sisämarkkinoiden kehittämisessä. Työaikadirektiivin uudistamisessa ei valitettavasti päästy yhteisymmärrykseen.

Lahdessa lokakuussa järjestetty epävirallinen päämiestapaaminen, jonka pääaiheita olivat energiapolitiikan ulkosuhteet ja innovaatiopolitiikka, oli onnistunut. Päämiehet olivat yksimielisiä siitä, että EU tarvitsee tiiviimpää kumppanuutta Venäjän kanssa. Lahdessa päätettiin myös, että energia- ja ilmastokysymykset on jatkossakin pidettävä keskeisesti esillä huippukokouksissa kolmansien maiden kanssa.

Suomen johdolla unioni saavutti Nairobin kansainvälisessä ilmastokokouksessa tavoitteensa edistää neuvotteluja ilmastosopimusjärjestelmän kehittämisestä vuoden 2012 jälkeen. Suomi loi aktiivisesti pohjaa neuvotteluille nostamalla asian esiin huippukokouksissa kolmansien maiden kanssa sekä EU:n ja Venäjän ympäristöalan pysyvässä kumppanuusneuvostossa. Aasian ja EU-maiden välillä hyväksyttiin ilmastojulistus, ja Yhdysvaltojen kanssa käynnistettiin ilmastoa koskeva vuoropuhelu.

Laajentumisen osalta Suomi pyrki myös vaikuttamaan siihen, että Turkki etenee Ankaran sopimuksen lisäpöytäkirjan velvoitteiden täyttämisessä. Osapuolten kanssa neuvoteltiin tiiviisti, mutta edellytyksiä ratkaisulle ei lopulta ollut. Neuvosto päätti joulukuussa toimista, joihin EU ryhtyy jäsenyysneuvottelujen osalta siihen asti kun Turkki täyttää asetetut velvoitteet. Joulukuun Eurooppa-neuvosto kävi laajentumisesta perusteellisen keskustelun, jonka tuloksena vahvistettiin yhteisymmärrys laajentumisprosessin jatkosta.

Oikeus- ja sisäasioissa keskeisin tavoite oli päätöksentekomenettelyiden tehostaminen. Joulukuun Eurooppa-neuvosto antoi poliittisen sitoutumisensa sille, että seuraavan sopimusuudistuksen yhteydessä päätöksenteon ongelmat ratkaistaan samojen periaatteiden mukaan kuin mitä tehtiin perustuslakisopimuksessa.

Suomi kävi jäsenmaiden kanssa kahdenväliset konsultaatiot EU:n perustuslakisopimuksesta. Unionin uudistamisprosessi siirtyi näin aktiivisempaan vaiheeseen vuoden hiljaiselon jälkeen. Konsultaatioista tehdyt johtopäätökset muodostavat pohjan jatkotyölle.

Suomen tavoitteena oli varmistaa yhteisörahoituksen jatkuvuus siirryttäessä uudelle ohjelmakaudelle vuoden 2007 alussa. Puheenjohtajakaudella saatiin hyväksyttyä lähes kaikki noin 40:stä rahoitusohjelmasta, mikä takaa hallitun siirtymisen uuteen rahoituskauteen.

Neuvoston avointen keskustelujen määrää lisättiin selvästi. Viestinnässä pyrittiin nopeuteen ja avoimuuteen, ja puheenjohtajan verkkopalvelussa välitettiin monipuolista uutis- ja ajankohtaismateriaalia.

Puheenjohtajakaudella Suomi vastasi neuvoston suhteista Euroopan parlamenttiin. Yhteistyö oli tiivistä ja tuloksekasta ja se kosketti kaikkia hallinnon tasoja. Neuvoston toiminnan jatkuvuus taattiin yhteistyöllä tulevan puheenjohtajan kanssa.

Vuoden 2006 alkupuolella saatettiin loppuun tammikuussa 2004 aloitettu puheenjohtajuusvalmennus. Erityisesti panostettiin tuleviin puheenjohtajiin. Opetukset koordinoitiin puheenjohtajuuskautta varten laadittujen käsikirjojen kanssa.

Perustuslaillinen sopimus

Perustuslakisopimuksen ratifiointi kohtasi joissakin jäsenvaltioissa ongelmia, mistä syystä Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa 2005 sopimuksen pohdintatauosta. Hallitus antoi eduskunnalle marraskuussa 2005 selonteon, jossa katsottiin sopimuksen muodostavan tasapainoisen ja Suomen kannalta hyväksyttävän kokonaisuuden, joka vahvistaisi unionin toiminta- ja päätöksentekokyky tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi. Hallituksen antoi eduskunnalle esityksen sopimuksen hyväksymisestä kesäkuussa 2006. Eduskunta hyväksyi sopimuksen 5.12.2006 ja tasavallan presidentti päätti sopimuksen ratifioimisesta 8.12.2006. EU:n puheenjohtajan ominaisuudessa Suomi kävi syksyllä 2006 kaikkien jäsenvaltioiden kanssa perustuslakisopimusta koskevat konsultaatiot. Sopimuksen kohtalosta jatketaan keskusteluja vuonna 2007.

Avoimuus

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto hyväksyi neuvoston istuntojen avoimuutta koskevat uudet säännöt, jotka pantiin täytäntöön heinäkuusta 2006 lähtien. Neuvoston avointen istuntojen määrä lisääntyikin huomattavasti loppuvuonna 2006. Erityisesti kasvoi lainsäädäntöasioista käytyjen julkisten keskustelujen määrä. Lisäksi heinäkuun alusta neuvoston avoimia istuntoja on ollut mahdollista seurata suorana lähetyksenä internetissä.

Laajentuminen

Vuoden 2006 aikana EU jatkoi Bulgarian ja Romanian jäsenyysvalmistelujen seurantaa ja maiden liittymisajankohdaksi varmistui 1. tammikuuta 2007. Eduskunta hyväksyi Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen 19. kesäkuuta 2006 ja ratifioimiskirja talletettiin Italian hallituksen huostaan 2. elokuuta 2006. Bulgarian ja Romanian EU-jäsenyydet saattoivat päätökseen Euroopan unionin viidennen ja samalla EU:n historian suurimman laajentumisen.

Kroatian ja Turkin jäsenyysneuvotteluita jatkettiin vuonna 2006. Jäsenyysneuvottelut käydään 35 neuvotteluluvun pohjalta. Maiden ja EU:n lainsäädännön vertailu saatettiin päätökseen lokakuussa 2006. Kroatian kanssa avattiin ja ehdollisesti suljettiin kaksi neuvottelulukua sekä näiden lisäksi avattiin kolme lukua. Turkin kanssa avattiin ja ehdollisesti suljettiin yksi luku. Neuvosto päätti joulukuussa jatkaa Turkin jäsenyysneuvotteluja, mutta jäädyttää

ne osittain, koska Turkki ei ollut täyttänyt Ankaran sopimuksen lisäpöytäkirjaa koskevia velvoitteitaan.

Joulukuun Eurooppa-neuvosto kävi yleisen laajentumiskeskustelun, jonka tuloksena vahvistettiin yhteinen näkemys laajentumisprosessin jatkosta. Keskustelussa vahvistettiin, että unioni pitää kiinni sitoumuksista, joita se on antanut laajentumisprosessissa mukana oleville maille. Liittymisneuvottelujen kaikissa vaiheissa sovelletaan tiukkaa ehdollisuutta. Unionin integraatiokyvyn ylläpitämiseksi liittyvillä mailla on oltava valmiudet ja kyky ottaa vastaan jäsenyyden tuomat velvoitteet ja unionin on voitava toimia tehokkaasti ja kehittyä edelleen. Eurooppa-neuvosto myös vahvisti Länsi-Balkanin maiden EU-perspektiivin.

Talouspolitiikka

Vuonna 2006 talouspolitiikassa keskityttiin edellisenä vuonna uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen sekä samoin uudistetun Lissabonin strategian toimeenpanoon. Näiden soveltamista arvioitiin ensimmäisen kerran Suomen EU-puheenjohtajakaudella. EU-maiden yhteinen näkemys talouspolitiikan suurista linjoista vahvistui selvästi vuoden 2006 aikana. Painopisteenä on ollut pidemmän aikavälin rakenteellisten uudistusten toteuttaminen jäsenmaissa, unionin kilpailukyky globaalissa maailmassa sekä varautuminen EU-maiden väestörakenteen muutoksiin.

Joulukuun 2005 Eurooppa-neuvoston hyväksyttyä unionin uudet rahoituskehykset (2007-2013) vuoden 2006 aikana varmistettiin joustava siirtyminen uuteen rahoituskauteen. Vuoden aikana hyväksyttiin lähes kaikki tulevan rahoituskauden politiikkaohjelmat ja niihin liittyvät noin neljäkymmentä asetus- ja päätösehdotusta. Rakenne- ja maatalouspoliittisten instrumenttien ohella tärkeimpiä näistä olivat EU:n ulkosuhdeohjelmat sekä tutkimuksen 7. puiteohjelma.

Päätös Slovenian liittymisestä euroalueeseen 1.1.2007 alkaen tehtiin heinäkuussa 2006.

Lissabonin strategia

Vuonna 2005 päätettiin kasvuun ja työllisyyteen kohdentuvan Lissabonin strategian uudistamisesta. Vuoden 2006 Eurooppa-neuvoston kokouksessa sovittiin, että Lissabonin strategian toimeenpanoa tulee vauhdittaa neljän painopistealueen pohjalta: 1) suurempi panostus osaamiseen ja innovaatioihin, 2) liiketoimintapotentiaalin vapauttaminen erityisesti pk-yrityksissä, 3) työmarkkinoiden kehittäminen joustoturvan (flexicurity) pohjalta ja 4) energia ja ilmastonmuutos. Jäsenvaltiot, ml. Suomi, raportoivat lokakuussa 2006 kansallisten Lissabon-uudistusohjelmien toimeenpanon toteutumisesta näillä painopistealueilla.

Työvoiman vapaa liikkuvuus

EU:n laajentumisen yhteydessä 1.5.2004 Suomessa käyttöönotetun kaksivuotisen siirtymäaikalain voimassaolo päättyi 30.4.2006. Samassa yhteydessä Suomi päätti, ettei se ota käyttöön siirtymäaikoja Bulgarian ja Romanian liittyessä Euroopan unioniin.

Maatalous

Puheenjohtajakaudellaan Suomi käynnisti maatalousministerien epävirallisessa kokouksessa Oulussa keskustelun Eurooppalaisen maatalouden mallin tilasta ja tulevaisuuden haasteista. Keskustelu sai innostuneen vastaanoton. Lähitulevaisuuden haasteet EU:n yhteiselle maatalouspolitiikalle ovat yksinkertaistaminen, nk. terveystarkastus, ja EU:n rahoituskehysten välitarkastelu. Keskustelulla annettiin lähtölaukaus vuoden 2013 jälkeisen yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelulle ja kehittämiselle.

Maaseudun kehittämishankkeita ja yritysinvestointeja tuettiin vuonna 2006 noin 175 milj. eurolla ja kehittämistoimilla arvioidaan ohjelmakaudella 2000–2006 luodun yli 27 000 työpaikkaa. Suomen maaseudun kehittämisstrategia ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma vuosille 2007–2013 toimitettiin komissiolle. Yhteisön laajentumisen rahoittamisesta johtuen Suomen rahoitus on n. 30 % pienempi kuin kaudella 2000–2006. Rahoitusvajetta kompensoidaan kansallisin toimin.

Vuoden 2006 aikana valmisteltiin valtioneuvoston selonteko elintarviketurvallisuudesta. Lainsäädäntöä uudistettiin voimakkaasti, mm. eläinten kuljettamista koskeva laki vahvistettiin vuoden lopulla. Lisäksi eduskunta hyväksyi mm. hallituksen esitykset uudeksi lannoitevalmistelaiksi ja uudeksi kasvinsuojeluainelaiksi. Lintuinfluenssan tuloon valmistauduttiin, mutta tapauksilta vältyttiin vuonna 2006. Suomen EU-puheenjohtajakaudella hyväksyttiin neuvoston direktiivi vesiviljelyeläinten terveysvaatimuksista sekä neuvoston päätös eläintautirahastoa koskevan päätöksen muuttamiseksi.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella järjestettiin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen täydentäviä ehtoja käsittelevä konferenssi ja osana puheenjohtajuuskauden ohjelmaa järjestettiin konferenssi Euroopan yhteisön eläintautistrategiasta 2007–2011 sekä seminaari luonnonvaraisten eläinten rabiestorjunnasta.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella valmisteltiin linjauksia erityisesti luonnonvarapolitiikan, ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä luonnon monimuotoisuuden osa-alueilla.

Komissio julkaisi kesäkuussa 2006 tiedonannon EU:n metsätoimintasuunnitelmasta. Tämän pohjalta aiheesta laadittiin Suomen johdolla neuvoston päätelmät. Samoin Suomen puheenjohtajakaudella valmisteltiin EU:n kannanotto kaikkia metsiä koskevaksi oikeudellisesti sitomattomaksi asiakirjaksi, joka toimitettiin syyskuussa 2006 YK:n metsäfoorumin sihteeristölle.

Puheenjohtajuuden tärkeä saavutus oli aikaistaa maatalous- ja kalastusneuvoston päätöksentekoa siten, että Itämeren kiintiöt päätettiin jo lokakuussa ja muut kiintiöt marras- ja joulukuun neuvostoissa. Maatalous- ja kalastusneuvostoissa tehtiin Suomen johdolla päätökset mm. Itämeren saaliskiintiöistä vuodelle 2007 sekä päätöksiä muita merialueita koskevista kalastuksen järjestelyistä.

EU:n neuvosto vahvisti Suomen puheenjohtajuuskaudella yhteisen kannan direktiivin antamiseksi tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta. Yhteisymmärrys tulvadirektiivistä saavutettiin Itävallan puheenjohtajuuskaudella.

Eurooppalaisen paikkatietoinfrastuktuurin kehittämiseen liittyvän ns. INSPIRE-direktiivin hyväksymiseen johtaneesta asiantuntijatyöstä Suomen puheenjohtajakaudella vastasi maa ja metsätalousministeriö.

Eduskunta päätti Maaseutuviraston perustamisesta 1.5.2007 alkaen. Viraston tehtävänä on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, yhteisön osaksi rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallinto- ja toimeenpanotehtävät.

Kemikaalivirasto

Helsinkiin perustettavan EU:n kemikaaliviraston valmistelua jatkettiin valtioneuvoston kanslian johdolla, yhteistyössä muun valtionhallinnon ja muiden tahojen kanssa. Viraston toimitilaksi valittiin Keskinäisen eläkevakuutusyhtiö Varman tilat Annankadulla. Vuokrasopimus Senaatti-kiinteistöjen ja Varman välillä allekirjoitettiin helmikuussa. Senaatti-kiinteistöt on vuokrannut toimitilan edelleen valtioneuvoston kanslialle, joka luovuttaa sen

kemikaaliviraston käyttöön. Tilat siirtyvät Varmalta kemikaaliviraston käyttöön vaiheittain keväästä 2007 lähtien.

Valtion ja kaupungin opetusviranomaiset kartoittivat kansainvälisen koulutarjonnan resursseja pääkaupunkiseudulla. Opetusministeriön perustama työryhmä totesi kesäkuussa, että muutamana seuraavana vuonna pääkaupunkiseutu pystyy tarjoamaan määrällisesti riittävästi koulutuspaikkoja kansainvälisen henkilöstön lapsille. Jatkossa Helsinkiin tulisi kuitenkin perustaa Eurooppa-koulu tai kumppanuuskoulu, mahdollisesti syksystä 2008 lähtien.

Valtioneuvoston kansalian ja ulkoasiainministeriön yhteistyönä valmisteltiin vuoden 2006 kuluessa viraston ja sen henkilöstön oikeudellista asemaa koskevaa isäntämaasopimusta. Helsingin kaupungin johdolla, yhteistyössä valtionhallinnon kanssa, valmisteltiin henkilöstön asettumispalveluihin liittyviä muita toimia.

Joulukuussa neuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyivät REACH-kemikaaliasetuksen. Samalla vahvistettiin asetuksen voimaantulon ja viraston toiminnan käynnistymisen ajankohdaksi 1. kesäkuuta 2007.

Ympäristö

Suomen EU-puheenjohtajuuden painopisteinä olivat ilmastonmuutoksen hillitseminen, meriympäristön suojelu, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen, ilmansuojelu, jätelainsäädännön uudistaminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Suomen johdolla EU saavutti Nairobin kansainvälisissä ilmastokokouksissa tavoitteensa edistää neuvotteluja ilmastosopimusjärjestelmän kehittämisestä vuoden 2012 jälkeen. Ympäristöasiat olivat myös lukuisten muiden kansainvälisten kokousten, samoin kuin EU:n ja kolmansien maiden välillä järjestettyjen kokousten aiheina.

Euroopan meriympäristön tilaa parantavasta meristrategiadirektiivistä päästiin yhteisymmärrykseen. Myös ilmanlaadun parantamiseen tähtäävässä lainsäädännössä edistyttiin merkittävästi, kun ilmanlaadun puitedirektiivistä päästiin ratkaisuun neuvostossa ja henkilö- ja pakettiautojen päästöjä sääntelevästä ns. EURO5-asetuksesta löytyi sopu neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä. Neuvosto pääsi myös ratkaisuun Euroopan parlamentin kanssa sovittelumenettelyssä pohjavesidirektiivistä, jolla edistetään Euroopan pohjavesien suojelua ja tilan paranemista. Suomen puheenjohtajakaudella neuvostossa käsiteltiin myös laajasti EU:n tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden häviäminen vuoteen 2010 mennessä.

Kertomusvuoden keväällä Suomi osallistui aktiivisesti EU:n kestävän kehityksen strategian uudistamiseen. Strategia hyväksyttiin kesäkuussa 2006.

Liikenne ja televiestintä

Kertomusvuonna kehitettiin tietoyhteiskunnan palveluita koskevaa lainsäädäntöä erityisesti matkapuhelinten verkkovierailumaksuihin ja TV-direktiivin uudistamiseen liittyen. Tietoturva ja luottamus sähköisiin viestimiin olivat Suomen pj-kauden prioriteetti tietoyhteiskuntapolitiikassa. Suomi pyrki puheenjohtajana ajamaan tietoturva-ajattelua voimakkaammin osaksi unionin yhteistä i2010 tietoyhteiskuntastrategiaa.

Hallitus on osallistunut aktiivisesti EU:n liikennettä koskevien asioiden valmisteluun. Liikenteessä erityisenä painopisteenä vuonna 2006 on ollut osallistuminen EU:n liikennepolitiikan valkoisen kirjan välitarkasteluun, jossa linjataan yhteisön liikennepolitiikkaa vuoteen 2010. Suomi painotti valmisteluissa maantieteellisten erityispiirteiden huomioimista, yhteyksiä EU:n ulkopuolisiin maihin sekä logistiikkaa.

Logistiikka nostettiin Suomen pj-kauden prioriteettiasiaksi liikenteen alalla. Komissio julkaisi kesällä 2006 logistiikkatiedonannon, jonka valmisteluun Suomi osallistui tiiviisti. Suomen aloite logistiikasta on lyönyt voimallisesti läpi EU:ssa. Se on saanut kaikkien jäsenvaltioiden, EU:n instituutioiden ja myös eri eurooppalaisten sidosryhmien tuen. Logistiikka on nostettu yhdeksi unionin kilpailukykyyn ja kestävään kehitykseen vaikuttavista tekijöistä.

Energia

Energiasisämarkkinoiden toimivuus, energiatehokkuus sekä uusiutuvien energialähteiden osuuden lisääminen olivat kertomusvuonna ajankohtaisia aiheita unionin energiakeskusteluissa. Unionin riippuvuus tuontienergiasta sekä lisääntynyt tietoisuus energiasektorin merkityksestä kestävän kehityksen ja unionin kilpailukyvyn turvaamiseksi lisäsivät tarvetta ryhtyä aikaisempaa suunnitelmallisempaan ja kokonaisvaltaisempaan unionitason toimintaan.

Keväällä 2006 julkaistu vihreä kirja käynnisti unionin yhteisen energiapolitiikan kehittämisen. Vaikka prosessi on vasta alussa, on Suomi osallistunut kehitystyöhön käsittelemällä pj-kaudellaan yhtä vihreän kirjan tärkeistä osa-alueista: unionin energiasuhteita tärkeimpiin kumppanimaihin. Energian ulkosuhteisiin liittyviä aiheita käsiteltiin mm. Lahden epävirallisessa päämiestapaamisessa.

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue

Oikeus- ja sisäasioiden alalla jatkettiin Haagin monivuotisen ohjelman täytäntöönpanoa. Suomi antoi raportin puheenjohtajakautensa lopulla Haagin ohjelman arvioinnin täytäntöönpanosta ja tulevista prioriteettialoista.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi joulukuussa 2006 kokonaisvaltaisen eurooppalaisen maahanmuuttopolitiikan elementit sekä vuoden 2007 aika toteutettavat ensisijaiset konkreettisen toimet. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan avulla pyritään varmistamaan unionin johdonmukainen toiminta maahanmuuttokysymyksiin liittyvissä asioissa (esim. työvoima, kotouttaminen ja kehitysyhteistyö).

Joulukuun Eurooppa-neuvosto antoi poliittisen sitoutumisensa sille, että seuraavan unionin sopimusuudistuksen yhteydessä oikeus- ja sisäasioiden päätöksenteon ongelmat ratkaistaan perustuslakisopimuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa mm. määräenemmistöpäätöksenteon lisäämistä.

Puheenjohtajavaltiona Suomi kävi vaikeat neuvottelut Schengenin tietojärjestelmän kehittämisestä, jotta Schengen alueen laajentumista koskevat neuvoston päätökset voidaan tehdä vielä vuoden 2007 aikana. Laittoman maahanmuuton torjunnassa kehitettiin unionin rajaturvallisuusjärjestelmää erityisesti unionin eteläisellä merirajalla. Unionin ulkorajaviraston toiminta erilaisissa operaatioissa aloitettiin vuoden 2006 aikana.

EU:n perusoikeusviraston perustamisesta saavutettiin yhteisymmärrys Suomen puheenjohtajakaudella. Oikeudellisen yhteistyön vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta vahvistettiin.

Unionin ulkosuhteet

Eu-Venäjä -suhteissa tapahtui paljon vuoden 2006 aikana. Kahden huippukokouksen ohella järjestettiin lukuisia sektoriministerikokouksia, ja Venäjän presidentti Putin tapasi EU-johtajat Lahden huippukokouksen yhteydessä järjestetyllä illallisella.

Pohjoisen ulottuvuuden osalta hyväksyttiin uusi kehysasiakirja ja poliittinen julistus, ja pohjoisesta ulottuvuudesta tuli Venäjän, Norjan, Islannin ja EU:n yhteistä politiikkaa.

EU:n ja Yhdysvaltain välillä järjestettiin huippukokous. Lisäksi vuoden aikana oli lukuisa määrä ministerikokouksia, Suomen puheenjohtajakaudella EU ja Yhdysvallat kokoontuivat kaikkien EU-jäsenmaiden ja Yhdysvaltain väliseen ulkoministerikokoukseen. Muita ministeritason kokouksia kaudellamme olivat korkean tason dialogi ilmastonmuutoksesta, puhtaasta energiasta ja kestävästä kehityksestä, oikeus- ja sisäasioiden ministerikokous sekä epävirallinen talousministerikokous.

Vuoden 2006 aikana EU oli aktiivinen Lähi-idän rauhanprosessin elvyttämiseksi. Suomen puheenjohtajakaudella korostui erityisesti Libanonin tilanne ja sen vakauttaminen sodan jälkeen.

Länsi-Balkanin osalta vuoden 2006 asialistalla korostui erityisesti EU:n tulevan roolin valmistelu Kosovossa.

Valtioneuvoston kanslia

Suomi toimi EU:n puheenjohtajamaana loppuvuoden 2006. Keväällä keskityttiin erityisesti yhteyksien tiivistämiseen jäsenvaltioihin ja EU:n toimielimiin, tavoitteiden määrittelyyn sekä virkamiesten koulutukseen. Pääministeri antoi eduskunnalle ilmoituksen Suomen EU-puheenjohtajakauden painopisteistä 21.6.2006. Puheenjohtajakauden aikana valtioneuvoston kanslia keskittyi etenkin pääministerin ja Eurooppa-ministerin tapaamisten ja esiintymisten tukemiseen sekä epävirallisen päämiestapaamisen ja virallisen Eurooppa-neuvoston valmisteluihin. Lisäksi osallistuttiin kuuteen päämiestason kolmasmaakokoukseen sekä käytiin syksyllä kaikkien jäsenvaltioiden kanssa perustuslakisopimusta koskevat kahdenväliset konsultaatiot.

Puheenjohtajakaudella pidettiin yli 3000 virallista kokousta Brysselissä. Näistä ministerineuvoston kokouksia oli noin 30. Suomessa pidettiin 135 kokousta 21 paikkakunnalla. Kokouksiin osallistui kaikkiaan noin 20 000 kokousvierasta. EU-puheenjohtajuussihteeristö vastasi valtionpäämies-, ministeri- ja korkean virkamiestason kokousten käytännön järjestelyistä, yhteensä 71 kokouksesta, joista 12 Suomen ulkopuolella. Suurin Suomessa järjestetty tilaisuus oli Aasian ja Euroopan huippukokous Asem 6. Lisäksi järjestettiin epävirallinen valtion ja hallitusten päämieskokous Lahdessa, Barcelonan prosessin ulkoministerikokous Euromed Tampereella sekä kymmenen epävirallista ministerikokousta eri puolilla Suomea.

Kanslia koordinoi myös puheenjohtajakauden viestintää ja vastasi muun muassa Lahden huippukokouksen, Asem-kokouksen ja kolmasmaakokousten viestinnästä. Puhelin- ja sähköpostipalvelu perustettiin edellisen EU-puheenjohtajakauden tapaan vastaamaan tiedotusvälineiden kysymyksiin. Puheenjohtajakauden alussa järjestettiin 60:lle Brysselin kirjeenvaihtajalle tutustumismatka Suomeen ja kauden teemoihin. eu2006.fi-verkkopalvelussa oli puheenjohtajakauden aikana 140 000–190 000 käyntiä kuukaudessa. Verkkopalvelu sisältää muun muassa puheenjohtajan tiedotteet ja lausunnot, kokouskalenterin, uutisaineistoa, tallenteet webcast-lähetyksistä, valokuvia sekä perustietoa Suomen puheenjohtajuudesta. Sivustolla lähetettiin puheenjohtajakauden aikana runsaasti reaaliaikaista kuvaa muun muassa neuvoston kokousten avoimista osuuksista ja epävirallisten ministerikokousten tiedotustilaisuuksista.

Hallitus on aktiivisesti tukenut Euroopan kemikaaliviraston Helsinkiin asettautumista muun muassa tukemalla komission valmistelutyötä sekä huolehtimalla viraston toimintaan liittyvien toimien käynnistymisestä Helsingissä. Kemikaaliviraston toiminta käynnistyy kesällä 2007, kun REACH-asetus tulee voimaan ja kemikaalivirasto perustetaan.

Laadittiin selvitys valtioneuvoston tulevaisuusselonteon valmistelumallin kehittämisestä. Selvitystä ohjasi ohjausryhmä, joka kuuli muun muassa eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan jäseniä. Ohjausryhmä katsoi, että tulevaisuuden keskeisten kysymysten käsittely eduskunnan ja hallituksen välisenä vuoropuheluna on toimintamalli, jota on perusteltua jatkaa ja vahvistaa, ja että hallituksen ja eduskunnan tulevaisuusvuoropuhelussa jatkossakin käytetään selontekomenettelyä.

Asetettiin työryhmä laatimaan kokonaissuunnitelma valtion sektoritutkimuksen ja sen resurssien kohdentamiseksi yhteiskunnan muuttuneiden tarpeiden mukaan. Työryhmä katsoo mietinnössään, että kehittämistoimet tulee keskeisiltä osiltaan perustaa tilaaja-tuottajamallin mukaiseen toimintaan. Se ehdottaa, että sektoritutkimuksen ohjaaminen organisoidaan valtioneuvoston tasolle, lähtökohtana hallitusohjelma, ja että sektoritutkimuksen kenttä kootaan neljäksi aihepiiriksi. Jokaista aihepiiriä varten nimettäisiin tilaajakonsortio laatimaan aihepiirin tutkimusagenda ja ohjaamaan kilpailutusta.

Talousneuvosto käsitteli laajasti keskeisiä hallituksen politiikan osa-alueita: finanssipolitiikkaa valtion tulo- ja menoarvion tarkastelun yhteydessä, euroalueen rahapolitiikkaa, elinkeinopolitiikan strategiaa, kunta- ja palvelurakennehanketta sekä korkeakoulujärjestelmän kehittämistä. Muina teemoina tulivat esille mm. eläkeuudistuksen vaikutukset ja terveydenhuoltomenojen hillinnän kysymykset. Osana puheenjohtajakauden ohjelmaa sihteeristö järjesti yhdessä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kanssa kansainvälisen seminaarin työvoiman liikkuvuuden roolista Lissabonin strategiassa. Seminaari palveli myös sihteeristön vuoden 2007 puolella valmistunutta hanketta, jossa tarkasteltiin työvoiman kohtaannon ongelmia Suomessa.

Talousneuvoston sihteeristö laati pääministerin toimeksiannosta laajan selvityksen globalisaatiosta. Selvitys oli jatkoa vuonna 2004 toteutetulle Suomi maailmantaloudessa -hankkeelle. Selvityksessä tarkasteltiin uusimman tutkimustiedon valossa globalisaation kehittyneille maille ja niiden joukossa Suomelle asettamia haasteista, Suomen sopeutumista globalisaatioon, vuoden 2004 hankkeessa suositeltujen toimenpiteiden etenemistä ja talousstrategian kehittämisen tarpeita. Useiden eurooppalaisten asiantuntijoiden laatimaa, Euroopan globalisaatiohaasteita ja -politiikkaa koskevaa osaa hyödynnettiin Lahden epävirallisen huippukokouksen valmistelussa.

Pääministerin asettaman alueellisen yritys- ja innovaatiopolitiikan selvitysmiehen raportti valmistui syksyllä. Raporttiin sisältyy joukko ehdotuksia, jotka liittyvät osaltaan valtioneuvoston Suomi maailmantaloudessa -hankkeen linjausten toteuttamiseen. Selvitysmies suositti muun muassa innovaatio- ja osaamispolitiikkaohjelman käynnistämistä seuraavalla hallituskaudella.

Osana tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista laadittiin kolmas kansallinen tietoyhteiskuntastrategia Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi vuosille 2007–2015. Strategiassa on määritelty kansallinen visio ja tahtotila sille, millainen tietoyhteiskunta Suomesta halutaan luoda. Strategia sisältää seuraavalle hallituskaudelle ulottuvan konkreettisen toimeenpano-ohjelman sekä 72 toimenpide-esitystä mahdollisine vastuutahoineen. Strategian jalkauttamissuunnitelman laadinta käynnistyi loppuvuodesta.

Osana Suomen EU-puheenjohtajakautta tietoyhteiskuntaohjelma järjesti kaksi tietoyhteiskunta-aiheista konferenssia. Lokakuussa järjestetyn Networked Business and Government – Something Real for the Lisbon Strategy -konferenssin tulosten pohjalta valmisteltiin Helsinki-manifesti, jossa on esitetty konkreettisia toimenpiteitä Euroopan unionin kilpailukyvyn ja innovatiivisuuden kehittämiseksi. Marraskuun konferenssin yhteydessä käynnistettiin puolestaan Euroopan laajuinen Living Labs -verkosto, jonka tarkoituksena on kytkeä Euroopan innovaatiotoiminnat ja -toimijat yhteisiin virtuaaliverkostoihin.

Pääministeri Matti Vanhanen palkitsi yhdessä liikenne- ja viestintäministeri Susanna Huovisen kanssa. tietoyhteiskunnan parhaita käytäntöjä. Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaan sisältyvän Pääministerin parhaat käytännöt -kilpailun tarkoituksena on lisätä tietoisuutta jo olemassa olevista hyvistä käytännöistä, edistää tietoyhteiskuntaan liittyvien hyvien käytäntöjen leviämistä koko yhteiskunnassa sekä kannustaa innovatiivisuuteen ja käytäntöjen jatkokehitykseen. Kilpailu järjestettiin edellisen kerran vuonna 2004.

Elokuussa valmistui kanslian asettaman paremman sääntelyn toimintaohjelmahankkeen raportti. Hanke teki suosituksia oikeusjärjestyksen kehittämisen säädöspoliittisista periaatteista ja linjauksista ottaen erityisesti huomioon yritysten toimintakyvyn ja kansalaisten toimintamahdollisuuksien turvaamisen. Toimintaohjelma sisältää myös suosituksia lainvalmisteluprosessissa noudatettavista periaatteista sekä menetelmistä voimassaolevan lainsäädännön laadun ja toimivuuden jatkuvalle arvioinnille. Hankkeen puitteissa laadittiin lainsäädännön tilaa ja kehitystä vuosina 1985–2005 kuvaavia tutkimuksia ja selvityksiä. Ehdotusten toimeenpanoa on valmisteltu yhteistyössä ministeriöiden kesken.

Tuomarityöryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus kansallisen nimeämismenettelyn kehittämisestä Suomen asettaessa tuomariehdokkaita kansainvälisiin ja Euroopan unionin tuomioistuimiin. Työryhmä jätti mietintönsä ”Tuomarit kansainvälisissä ja Euroopan unionin tuomioistuimissa, Kansallisen valinta- ja nimeämismenettelyn kehittäminen” (Valtioneuvoston kanslian julkaisu 14/2006) valtioneuvoston kanslialle. Työryhmä esitti, että avoinna olevista tuomaritehtävistä ja muista vastaavista lainkäyttötehtävistä, joihin Suomi voi nimetä yhden tai useamman oman ehdokkaan, olisi ilmoitettava julkisesti. Ehdokasasettelun valmistelemiseksi valtioneuvosto asettaisi asiantuntijaneuvottelukunnan. Tuomariehdokkaat nimettäisiin valtioneuvoston yleisistunnossa toimivaltaisen ministerin esittelystä.

Valmisteltiin ja annettiin eduskunnalle hallituksen esitys laiksi valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista. Lailla kumottiin vanha vuonna 1955 annettu laki valtioneuvoston jäsenelle maksettavasta palkkiosta. Uudessa laissa säädetään valtioneuvoston jäsenille maksettavan palkkion määräytymisperusteesta ja eräistä muista tehtävän hoitamiseen liittyvistä korvauksista ja järjestelyistä. Laki tuli voimaan vuoden 2007 alusta lukien lukuun ottamatta palkkion määrää, jota koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vasta seuraavien eduskuntavaalien jälkeen muodostettavan valtioneuvoston jäseniin. Valtioneuvoston jäsenille maksettavat edut ovat lähtökohtaisesti veronalaisia. Tuloverolakia muutettiin kuitenkin tässä yhteydessä valtioneuvoston jäsenten matkustusoikeuden ja pääministerin virka-asuntoa koskevan edun veronalaisuuden osalta.

Yhteistyössä ministeriöiden ja hallituksen politiikkaohjelmien kanssa valmisteltiin hallituksen strategia-asiakirja (HSA) 2006, jolla edistettiin hallitusohjelman toteuttamista. HSA 2006 valmistelun yhteydessä koottiin raportti hallituksen tulevaisuusselonteon ja eduskunnan siitä antaman lausunnon toimeenpanosta. Samoin valmisteltiin hallituksen strategia-asiakirjan 2005 vaikuttavuusarviointiraportti, joka toimitettiin hallituksen käyttöön valtiontalouden kehysneuvottelujen tausta-aineistoksi. Maaliskuussa järjestettiin hallituksen politiikkariihi, jossa käsiteltiin hallitusohjelman toteutumisen arviointiaineistoa. Syksyllä käynnistettiin koko hallituskautta koskeva hallitusohjelman ja HSA:n toteutumisen seuranta. Tämän rinnalla hallituksen politiikkaohjelmat aloittivat kukin oman loppuraporttinsa valmistelun.

Ministeriöiltä pyydettiin katsaukset, joissa kuvataan noin 8–10 vuoden aikajänteellä hallinnonalan merkittävimmät kehitystekijät ja keskeiset ongelmakohdat sekä analysoidaan ratkaisuvaihtoehtoja. Nämä virkamiesvalmistelussa laaditut hallinnonalojen tulevaisuuskatsaukset toimitettiin eduskunnassa edustettuna oleville puolueille.

Asetettiin ohjelmajohtamisen kehittämishanke, jonka tehtävänä oli valmistella suosituksia ohjelmajohtamisen soveltamisesta seuraavalla hallituskaudella. Hankkeen ohjausryhmän raportissa suositeltiin ohjelmajohtamiskäytännön jatkamista ja politiikkaohjelmien merkityksen vahvistamista hallitustyöskentelyssä. Politiikkaohjelmien johtamista ja rahoitusta esitettiin kehitettäväksi. Myös hallitusohjelman toteuttamisen seurantamenettelyä ehdotettiin kevennettäväksi. Ohjelmajohtamisen jatkaminen ja mahdollisten tulevien politiikkaohjelmien teemat tulevat harkittavaksi kevään 2007 hallitusneuvottujen yhteydessä ja seuraavan hallituksen työtä käynnistettäessä.

Valtioneuvosto hyväksyi tarkistetun strategian yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta. Osana strategiaa hyväksyttiin uusi kriisijohtamismalli. Mallissa operatiivisesta johtamisesta vastaa lähtökohtaisesti toimivaltainen viranomainen ja ministeriö. Vastuuviranomainen käynnistää toimenpiteet sekä informoi tapahtuneesta hallinnonalansa valmiusorganisaatiota. Kriisin laajentuessa toimivaltainen ministeriö johtaa ensimmäisessä vaiheessa toimintaa ja tarpeen mukaan ministeriöiden yhteistoimintaa. Jos kriisi laajenee, kriisin yleisjohto siirtyy pääministerin johtamalle valtioneuvostolle. Tukenaan valtioneuvostolla ovat ministeriöiden valmiuspäälliköt, kansliapäälliköt tai valtioneuvoston ministerivalio-

kunnat. Valtioneuvoston tasolla harjoiteltiin toimenpiteitä lintuinfluenssan varalta maaliskuussa ja influenssapandemian varalta huhtikuussa.

Hallitus on jatkanut alueellistamisen ohjelman toteuttamista siten, että hallituksen vuonna 2005 konkretisoima tavoite 4000–8 000 työpaikan sijoittamisesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelle vuoden 2015 loppuun mennessä on toteutumassa. Vuoden loppuun mennessä alueellistamisen bruttotulos – pääkaupunkiseudulta alueille siirretyt sekä pääkaupunkiseudulta alueellistettuun hallintoon siirretyt, päätetyt ja hyväksytyt suunnitelmat – oli saavuttanut noin 4 170 henkilötyövuoden tason. Vastaavasti alueellistamisen nettotulos – pääkaupunkiseudulta alueille siirretyt, päätetyt ja hyväksytyt suunnitelmat – oli saavuttamassa 3 100–3 400 henkilötyövuoden tason, mikä tarkentuu päätösten ja hyväksyttyjen suunnitelmien toteutuessa.

Valtioneuvoston kanslia ja Paasikivi-seura järjestivät joulukuussa J. K. Paasikiven 50-vuotismuistoseminaarin. Presidentti J. K. Paasikiven kuolemasta on kulunut 50 vuotta.

Porkkalan vuokra-alueen palautuksesta tuli kuluneeksi 50 vuotta. Valtioneuvoston kanslia, puolustusministeriö ja maanpuolustuskorkeakoulu järjestivät yhdessä yleisölle avoimen juhlan Porkkalan palautuksesta.

Johan Vilhelm Snellmanin (1806–1881) syntymän 200-vuotisjuhlavuonna sivistyksen merkitystä kansakunnan menestystekijänä valotettiin laajalla ja monipuolisella ohjelmistolla. Alkukieliset kootut teokset, niiden suomennos ja uusi elämäkerta tarjosivat hyvän aineiston. Juhlahankkeen 31 tahoa, Snellman-kaupungit Kuopio, Kokkola ja Oulu kärjessä, järjestivät noin 300 erilaista tilaisuutta. Seminaareissa, näyttelyissä, teoksissa, konserteissa, luentosarjoissa, tietokonepelissä, lehtikirjoituksissa ja tv- ja radio-ohjelmissa pohdittiin oman kansallisen identiteetin merkitystä myös kansainvälisesti. Juhlavuoden verkkosivuille on koottuna tapahtumakalenteri liitteineen.

Asetettiin Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavaltuuskunta ja sen alainen toimikunta, joiden tehtävänä on valmistella ehdotus juhlavuoden viettämisestä sekä huolehtia sen toteuttamisesta ja tiedottamisesta yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Merkkivuosi 1809 -hanke asetettiin valmistelemaan Porvoon valtiopäivien, Haminan rauhan ja valtioneuvoston perustamisen muistamista. Tapahtumista tulee vuonna 2009 kuluneeksi 200 vuotta.

Valtioneuvoston termipankkiin Valteriin lisättiin aiemmin kirjana julkaistut Valtioneuvostosanasto ja Korkeakoulusanasto. Sanastojen ja termipankin tavoitteena on yhdenmukaistaa valtionhallinnossa käytettävää termistöä ja helpottaa siten viestintää niin kansalliskielillä kuin muillakin kielillä.

Valtioneuvoston uudistettu verkkopalvelu (www.valtioneuvosto.fi, media.valtioneuvosto.fi) avattiin maaliskuussa. Sivusto toimii hallituksen ja pääministerin tiedotuskanavana tiedon tarvitsijoille. Mediapalvelussa näkyy valtioneuvoston julkisen verkkopalvelun koko sisältö. Lisäksi sivuilla julkaistaan palveluun rekisteröityneiden toimittajien käyttöön tarkoitettuja tiedotteita, kutsuja sekä yhteystietoja ja tiedotetaan medialle tarkoitetuista tapahtumista.

Tammikuussa asetettiin kanslian kehittämishanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää valtioneuvoston kanslian toimintaa poliittisen johdon linjausten ja tulevaisuuskuvan mukaisesti: organisaationa toimiva, resurssien käytöltään tehokas sekä laadukasta ja asiantuntevaa työtä tekevä pääministerin ministeriö. Hanke on osa valtion tuottavuusohjelmaa.

Ulkoasiainministeriö

Hallitusohjelman mukaisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on edistää kestävää kehitystä, vakautta ja turvallisuutta kansainvälisessä yhteisössä sekä vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa. Suomi toimii aktiivisena Euroopan unionin jäsenenä ja edistää yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista sekä transatlanttista yhteistyötä.

EU-puheenjohtajakausi antoi Suomelle tilaisuuden viedä **unionin ulkoisen toiminnan** tehostamistyötä eteenpäin käytännön toimien kautta. Suomen toimet puheenjohtajana keskittyivät strategisen suunnittelun parantamiseen, eri ulkosuhdeinstrumenttien johdonmukaisen käytön edistämiseen, EU-koordinaation kehittämiseen kansainvälisissä järjestöissä ja instituutioiden välisen sekä instituutioiden ja jäsenmaiden välisen yhteistyön parantamiseen.

Euroopan unionin laajentumisprosessi jatkui kertomusvuonna. Eduskunta hyväksyi Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen 19.6.2006 ja ratifioimiskirja talletettiin 2.8.2006. Maat liittyvät unionin jäseniksi 1.1.2007. Jäsenyysneuvotteluja Kroatian ja Turkin kanssa jatkettiin. Joulukuun Eurooppa-neuvosto kävi yleisen laajentumiskeskustelun, jonka tuloksena vahvistettiin yhteinen näkemys laajentumisprosessin jatkosta.

Euroopan unionin kriisinhallintakyvyn kehittäminen on jatkunut konkreettisena koskien niin kriisinhallintaoperaatioita kuin voimavaratyötä. Suomi on puheenjohtajuuskaudellaan tukenut erityisesti siviili–sotilaskoordinaation parantamista EU:n kriisinhallinnassa. Sotilaallisen kriisinhallintakyvyn kehittämisen osalta Suomen puheenjohtajuuskaudella viimeisteltiin EU:n taisteluosastojen täyteen toimintavalmiuteen 1.1.2007 tähtäävä työ. Sotilaallista voimavaratyötä jatkettiin ja Suomen puheenjohtajuuskaudella hyväksyttiin Yleistavoite 2010:en toimeenpanoon liittyen Joukkoluettelo 06. Siviilikriisinhallinnan voimavaratyö on jatkunut yleistavoitteen 2008 mukaisesti. Nopean toiminnan siviilivalmiusryhmät saavuttivat alustavan toimintakykynsä vuoden loppuun mennessä. EU:n yhteinen aseistariisunnan, liikekannaltapanon ja joukkojen kotiuttamisen konsepti hyväksyttiin ja lisäksi jatkettiin työtä kokonaisvaltaisen lähestymistavan edistämiseksi turvallisuussektorin uudistamisen alalla. EU:n rajavalvontaoperaatioille hyväksyttiin toimintaperiaatteet. Suomen puheenjohtajakaudella edistettiin yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa EU:n siviilikriisinhallinnassa.

Suomi osallistui **kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintatoimintaan** Euroopassa, Afrikassa, Lähi-idässä ja Aasiassa. Vuoden lopussa Suomi oli mukana yhteensä yhdessätoista sotilaallisessa kriisinhallintaoperaatiossa noin 850 rauhanturvaajalla. Merkittävin uusi operaatio oli Libanonin YK-johtoinen UNIFIL, johon Suomi lähetti noin 210 rauhanturvaajaa. Bosnia-Hertsegovinassa toimivaan EU:n Althea-operaatioon Suomi osallistui noin 100 rauhanturvaajalla ja kontribuoi Kongon demokraattisen tasavallan vaaliprosessia tukeneeseen EUFOR RD Congo -operaatioon kaksi lääkintäryhmää. Naton alaisuudessa toimivista operaatioista Suomi osallistui Kosovon KFOR-operaatioon noin 400 ja Afganistanin ISAF-operaatioon noin 100 rauhanturvaajalla. Lisäksi Suomi jatkoi osallistumista YK-operaatioihin Lähi-idässä, Kosovossa, Kashmirissa, Liberiassa, Etiopia-Eritreassa ja Sudanissa. Suomi on myös jatkanut eri hallinnonhaaroja yhdistävää rauhanturvakoulutusprojektia kolmessa Afrikan maassa ja järjestänyt kehittämänsä koulutusmoduulin puitteissa kaksi sotilastarkkailijakurssia Länsi-Balkanilla.

Suomi osallistui yhteensä kahdeksaan **EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioon** Länsi-Balkanilla, Itä-Euroopassa, Afrikassa, Kaakkois-Aasiassa ja Lähi-idässä. Suomi antoi merkittävän panoksen Indonesian Aceh-maakunnan rauhanprosessiin lähettämällä nopealla aikataululla yli 30 henkeä EU:n valvontaoperaatioon AMM:iin (Aceh Monitoring Mission). Operaatio oli ensimmäinen EU-operaatio, jossa oli myös keskeinen ihmisoikeuksien valvontaa koskeva elementti. Suomi lähetti asiantuntijoita myös YK-operaatioihin Kosovossa ja Sudanissa sekä Etyj:n kenttätoimintoihin Bosnia-Hertsegovinassa, Moldovassa, Georgiassa

ja Serbia-Montenegrossa. Kenttämissio-osallistumisen lisäksi Suomi lähettää vuositasolla noin 30 yhytaikaista vaalitarkkailijaa Etyjin vaalitarkkailutehtäviin. Lisäksi Suomi lähetti asiantuntijan Nagorno-Karabahin kriisiä sovittelevan Minskin ryhmän tueksi. Suomi on myös osallistunut mm. siviilitoimintaan irakilaisten poliisien koulutuskeskuksessa Jordaniassa irakilaisten oikeusvaltiokoulutukseen Tanskassa, alueelliseen jälleenrakennusryhmään Afganistanissa ja YK:n tarkkailuoperaatioon Nepalissa. Osallistuminen Sri Lankan tulitaukosopimuksen tarkkailuoperaatiossa päättyi turvallisuussyistä 1.9.2006. Operaatiotoiminnan lisäksi Suomi on asettanut siviilikriisinhallinnan asiantuntijoita eri järjestöihin ja instituutioihin.

Asevalvontasektorilla toiminta keskittyi YK:n pienasetoimintaohjelman, tiettyjä tavanomaisia aseita koskevan sopimuksen ja biologisten aseiden kieltosopimuksen tarkastelukonferenssien valmisteluun ja läpivientiin. Suomi jatkoi aktiivista toimintaansa kansainvälisen asekauppasopimuksen suhteen. Asiassa edistyttiin YK:n yleiskokouksen hyväksyttyä päätöslauselman. Suomen edustaja nimettiin YK:n pääsihteerin kokoamaan pienaseiden välitystä käsittelevään asiantuntijaryhmään. Kemiallisten aseiden kieltosopimuksen puitteissa Suomi jatkoi kehitysmaiden kemisteille suunnattua koulutusta.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä Suomi on tukenut eri ulottuvuuksien eli poliittis-sotilaallisen, taloudellisen ja ympäristöulottuvuuden sekä inhimillisen ulottuvuuden tasapainoista kehittämistä. Keskeinen merkitys on ollut Etyjin vaalitarkkailutoiminnalla. Etyjin ministerikokouksessa Brysselissä hyväksyttiin mm. järjestön toiminnan tehostamista koskeva kokoava päätös. Suomi tulee toimimaan Etyjin puheenjohtajamaana vuonna 2008 ja troikassa vuonna 2007.

Naton rauhankumppanuustoiminnassa keskeistä on ollut osallistuminen Nato-johtoisiin kriisinhallintaoperaatioihin Kosovossa ja Afganistanissa. Lisäksi Suomi on rauhankumppanuuden puitteissa tukenut Keski-Aasian ja Kaukasian maiden demokratia- ja vakauskehitystä. Suomi pyrki omalta osaltaan varmistamaan, että rauhankumppanuusyhteistyö säilyy mielekkäänä kaikkien kumppanimaiden tarpeita ajatellen.

Suomi edisti EU:n **ihmisoikeuspolitiikan** johdonmukaisuutta. Tavoitteena on, että ihmisoikeudet otetaan säännönmukaisesti huomioon kaikessa EU:n päätöksenteossa. Erityisenä painopisteenä on ollut ihmisoikeuspuolustajina toimivien naisten tukeminen. YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä Suomi on aktiivisesti ajanut neuvoston kehittymistä vahvaksi ja tehokkaaksi globaaliksi ihmisoikeustoimijaksi.

Pohjoismaisessa yhteistyössä korostuivat kertomusvuonna globalisaatioon liittyvät kysymykset ja erityisesti hyvinvointivaltion ja markkinavoimien välinen tasapaino sekä kulttuurien ja uskontojen välinen vuoropuhelu. Kertomusvuonna valmisteltiin ja hyväksyttiin Suomen puheenjohtajuusohjelma "Mahdollisuuksien Pohjoismaat - Lähellä sinua" Pohjoismaiden ministerineuvostolle vuodeksi 2007 sekä luotiin verkkosivut www.norden2007.fi.

Suomen ja **Venäjän** kahdenväliset suhteet kehittyivät myönteisesti. Kaupallis-taloudellisten suhteiden kasvu jatkui voimakkaana ja vierailuvaihto oli intensiivistä. EU–Venäjä -suhteen kehittäminen oli yksi Suomen puheenjohtajuuskauden pääteemoja ja siihen panostettiin laaja-alaisesti. Edistystä saavutettiin erityisesti ympäristö-, liikenne-, energia- ja tullisektoreilla, oikeus- ja sisäasioissa sekä korkeakoulutuksen ja kulttuurin aloilla. Pysyvän kumppanuusneuvoston rooli yhteistyömekanismina vahvistui. Suomen kaudella EU:n sisäinen neuvotteluvaltuutus uuden EU–Venäjä -kehyssopimuksen neuvotteluja varten saatiin lähes valmiiksi. Suomen aktiivisesti ajamat EU:n ja Venäjän väliset viisumihelpotus- ja takaisinottosopimukset allekirjoitettiin ja sopimukset tulevat voimaan vuoden 2007 aikana.

Lähialueyhteistyön painopistealoina olivat ympäristö-, ydinturva- sekä sosiaali- ja terveysalat. Hallituksen ministerityöryhmä arvioi lähialueyhteistyön strategian toteutumista ja laati

tulevan hallituksen jatkotyötä varten linjausluonnoksen. Suomi osallistui aktiivisesti EU:n uuden naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin säännöstön sekä Suomen ja Venäjän välisten ohjelmien valmisteluun.

Pohjoinen ulottuvuus (PU) uudistui Suomen puheenjohtajakaudella. Helsingissä PU-huippukokouksessa 24.11.2006 EU, Venäjä, Norja ja Islanti hyväksyivät uudet PU:n perusasiakirjat eli poliittisen julistuksen ja kehysasiakirjan. Asiakirjojen hyväksymisen myötä PU:sta tulee vuoden 2007 alusta lähtien EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteistä politiikkaa. Suomi osallistui aktiivisesti uudistusprosessiin.

Barentsin euroarktisessa neuvoston marraskuussa 2005 alkanut kaksivuotinen puheenjohtajuuskausi jatkui. Keskeinen aihe oli organisaatiouudistus. Pääministeri Vanhanen osallistui Itämeren valtioiden pääministerikokoukseen, jossa oli esillä **Itämeren alueellisen yhteistyön** tulevaisuus, talousyhteistyö, ympäristökysymykset, merenkulun turvallisuus sekä inhimillinen ulottuvuus ja demokraattiset arvot. Ulkoministeri Tuomioja osallistui **Arktisen neuvoston** ministerikokoukseen, jonka pääaiheina olivat ilmastonmuutoksen ohella kestävä kehitys ja ympäristönsuojelu Arktisilla alueilla.

Joulukuun Eurooppa-neuvosto vahvisti **Länsi-Balkanin** maiden EU-perspektiivin. EU:n ja Albanian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus (SAA) allekirjoitettiin kesäkuussa ja väliaikainen sopimus kaupan osalta tuli voimaan joulukuussa 2006. Suomi on aktiivisesti kehittänyt EU:n ja Serbian välistä poliittista dialogia huolimatta siitä, että SAA-neuvottelut ovat olleet keskeytyksissä puutteellisen ICTY-yhteistyön vuoksi. Suomi tuki presidentti Ahtisaaren vetämää Kosovon statusprosessia ja EU:n tulevan roolin kehittämistä. Montenegron julistauduttua itsenäiseksi valtioksi 3.6.2006 Suomi tunnusti maan itsenäisyyden heinäkuussa.

Suomi edisti EU-puheenjohtajana aktiivisesti unionin politiikan kehittämistä suhteessa **Itä-Eurooppaan ja Keski-Aasiaan**. Pääkysymyksiä olivat neuvottelumandaatin valmistelu uudesta EU:n ja Ukrainan välisestä sopimuksesta, Etelä-Kaukasian maiden Euroopan naapuruuspolitiikan (ENP) toimintasuunnitelmien hyväksyminen, EU:n Valko-Venäjän politiikan kehittäminen ja toimeenpano sekä keskustelun käynnistäminen Euroopan naapuruuspolitiikan kehittämisestä ja EU:n Keski-Aasia-strategiasta. EU:n ja Ukrainan välinen 10. huippukokous pidettiin Helsingissä. Suomi kehitti edelleen myös kahdenvälisiä suhteitaan alueen maihin.

Barcelonan prosessissa Suomen puheenjohtajuuskauden aikana järjestettiin mm. neljä ministerikokousta (teollisuus-, ympäristö- ja ulkoministerit sekä naisten asemaa koskeva ministerikokous). Ulkoministerikokouksessa onnistuttiin sopimaan yhteisestä julkilausumasta.

Suomen EU-puheenjohtajakauden ensimmäiseksi haasteeksi muodostui **Libanonin** kriisi heinä- elokuussa. Puheenjohtajamaana Suomi onnistui säilyttämään unionin yhtenäisyyden ja EU:n yhteinen kanta muodosti perustan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmalle 1701. Sekä EU:n jäsenmaiden että EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten evakuointi Libanonista onnistui hyvin. EU pystyi myös nopeasti mobilisoimaan Libanonille humanitaarista- ja jälleenrakennusapua.

Lähi-idän rauhanprosessissa ei pystytty etenemään EU:n ja kvartetin yrityksistä huolimatta. EU kannusti presidentti Abbasia muodostamaan kansallisen yhtenäisyyshallituksen, jonka ohjelmassa heijastuisivat kvartetin kolme periaatetta (väkivallasta luopuminen, aikaisemmin neuvoteltujen sopimusten hyväksyminen, Israelin tunnustaminen).

Irakin turvallisuus-, humanitaarinen ja ihmisoikeustilanne huonontuivat vuoden aikana dramaattisesti. Syksyn ajan valmistellun kansainvälisen Irak-aloitteen hyväksyminen siirtyi. EU avasi kauppa- ja yhteistyöneuvottelut uuden hallituksen kanssa marraskuussa. Iranin

kanssa pyrittiin tuloksetta neuvotteluratkaisuun EU3+3-maiden kesäkuussa esittämän laaja-alaisen yhteistyöaloitteen pohjalta.

Afrikan sarvessa Suomi osallistui alueen rauhanprosessien tukemiseen osana EU:a sekä yhteistyössä muun kansainvälisen yhteisön ja alueellisten järjestöjen kanssa. Pekka Haavisto jatkoi EU:n erityisedustajana Sudanissa. **EU:n Afrikka-strategian** toteutuksessa tapahtui merkittävää edistymistä ja strategian ensimmäinen edistymisraportti annettiin joulukuussa Eurooppa-neuvostolle. EU:n ja Afrikan yhteisen strategian luonnostelu saatiin käynnistettyä Suomen puheenjohtajuuskaudella.

Muuttoliikekysymysten osalta Rabatissa järjestettiin alueellinen Eurooppa-Afrikka konferenssi, jota seurasi EU–Afrikka muuttoliikettä ja kehitystä käsitellyt ministeritason konferenssi Tripolissa. YK:n yleiskokouksen yhteydessä järjestettiin kansainvälisiä muuttoliike- ja kehityskysymyksiä käsitellyt korkean tason vuoropuhelu.

Transatlanttisessa yhteistyössä saavutettiin merkittävä edistysaskel, kun kesäkuun EU–Yhdysvallat -huippukokouksessa sovittiin korkean tason vuoropuhelun käynnistämisestä ilmastonmuutokseen, energiaan ja kestävään kehitykseen liittyvistä kysymyksistä. Yhdysvaltain kanssa jatkettiin vuoropuhelua alueellisista kriiseistä. EU–Yhdysvallat talousministerikokous pidettiin Suomen puheenjohtajuuskaudella Washingtonissa.

Aasia kuului EU-puheenjohtajuuden painopisteisiin. Kiinan, Intian ja Etelä-Korean kanssa järjestettiin onnistuneet huippukokoukset. EU:n ja Kiinan välillä sovittiin neuvottelujen käynnistämisestä uudesta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta. Sovittiin myös ilmastonmuutosdialogin toimintaohjelmasta. Intian kanssa sovittiin laaja-alaiseen kauppa- ja investointisopimukseen tähtäävien neuvottelujen käynnistämisestä. Suomi isännöi syyskuussa Helsingissä kuudennen **ASEM-huippukokouksen**, suurimman Suomessa koskaan järjestetyn päämiestason tapahtuman. Kokouksessa hyväksyttiin mm. kansainvälisiä ilmastonmuutosneuvotteluja tukeva julistus ja päätettiin uusista kumppanimaista.

EU:n ja **Latinalaisen Amerikan** huippukokous järjestettiin toukokuussa Wienissä, missä sovittiin assosiaatiosopimusneuvottelujen aloittamisesta EU:n ja Keski-Amerikan ja toisaalta EU:n ja Andien yhteisön kesken. Suomen puheenjohtajuuskauden päätapahtuma Latinalaisessa Amerikassa oli Panamassa syyskuussa pidetty uusiutuvia energiavaroja koskeva konferenssi.

Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän piirissä Suomi on edistänyt aiemmin päätettyjen uudistushankkeiden toimeenpanoa, erityisesti rauhanrakennustoimikunnan ja ihmisoikeusneuvoston työn käynnistymistä. Myös YK:n kehitystoimintojen johdonmukaisuutta ja yhdentämistä tutkineen asiantuntijaryhmän työtä on tuettu.

Globalisaation hallintaa edistävässä **Helsinki-prosessissa** hallitus on täsmentänyt yhdessä muiden hallitusten kanssa eräiden globaalien ongelmien ratkaisutapoja. Suomi on keskittynyt erityisesti edistämään korruption vastaista toimintaa. Samaan aikaan on yhdessä kansalaisyhteiskunnan ja yksityissektorin edustajien kanssa haettu yhteisiä toimintatapoja mm. ihmisoikeuksien ja ympäristöongelmien ratkaisun edistämiseksi ja tuettu ponnisteluja pienaseiden muodostaman uhan vähentämiseksi.

Suomi osallistui monenkeskisen velkahelpotusaloitteen (MDRI) valmisteluun ja rahoitukseen 10-vuotisella sitoumuksella sekä keskusteluun aloitteen laajentamiseksi. Suomi päätti osallistua kansainvälisen maatalouskehitysrahaston (IFAD) ja globaalin ympäristörahaston (GEF) lisärahoituksiin.

Kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa keskityttiin erityisesti YK:n ilmastopuitesopimuksen ja Kioton pöytäkirjan toimeenpanoon ja kansainvälisen ilmastopolitiikan kehittämiseen.

Humanitaarista apua on suunnattu niin Afrikan ja Aasian pitkäkestoisten kriisien kuin Libanonin ja Gazan kärjistyneiden tarpeiden lievittämiseen. Tukea on myös annettu YK:n uuden hätäapurahaston (CERF) käynnistämiseen. Kanavina ovat olleet perinteiset kansainväliset järjestöt sekä suomalaiset kansalaisjärjestöt.

Eurooppa-oikeuden kehitykseen kansallisesti merkittävissä asioissa on vaikutettu osallistumalla kymmenien EY:n tuomioistuimissa vireillä olevien asioiden käsittelyyn.

Terrorisminvastainen yhteistyö jatkui tiiviinä. Suomi vastasi puheenjohtajamaana EU:n terrorisminvastaisten linjauksien toteuttamisesta mm. radikalisoitumisen ja terrorismiin rekrytoinnin ehkäisemiseksi, yhteistyön kehittämiseksi kolmansien maiden kanssa ja kansainvälisen konsensuksen syventämiseksi YK:ssa. Merkittävää oli YK:n ensimmäisen globaalin terrorismistrategian hyväksyminen äänestyksettä syyskuussa. Suomi on toiminut koordinaation parantamiseksi EU:n terrorismin vastaisessa työssä ja ihmisoikeuksien sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden huomioimiseksi johdonmukaisesti kaikessa terrorisminvastaisessa toiminnassa. Euroopan neuvostossa Suomen edustaja valittiin uudelleen terrorismiasiantuntijoiden komitean puheenjohtajaksi. Kysymys terrorisminvastaisista pakotteista ja yksilön oikeusturvasta nousi entistä näkyvämmin esille. EU-puheenjohtajamaa Suomi esitti useita muutoksia yksilön oikeusturvan parantamiseksi sekä järjesti terrorisminvastaisia finanssipakotteita koskevan EU:n ja Yhdysvaltain yhteisseminaarin.

Suomi jatkoi EU:n puheenjohtajana **Kansainvälisen rikostuomioistuimen** perussäännön universaalisuuden ja integriteetin edistämistä EU:n yhteisen kannan ja toimintasuunnitelman mukaisesti. Merkittävä edistysaskel saavutettiin, kun Japani ilmoitti mitä todennäköisimmin liittyvänsä perussääntöön. Suomella oli tärkeä EU-puheenjohtajana tärkeä rooli Japanin maksuosuutta koskeneissa neuvotteluissa. Puheenjohtajakaudellaan Suomi järjesti kansainvälisen seminaarin, jossa syvennettiin ymmärrystä rankaisemattomuuden torjunnan merkityksestä EU:n ulkosuhteissa.

Ihmiskauppa oli esillä keskeisenä teemana paikallisessa Schengen-yhteistyössä Suomen puheenjohtajuuskaudella. **Maahantuloasioiden käsittelyssä** biometriset passit otettiin käyttöön 21.8.2006 lukien. Suomen puheenjohtajuuskaudella valmisteltiin neuvottelumandaatit viisumihelpotus- ja takaisinottosopimuksista käytäviin neuvotteluihin kuuden unionin ulkopuolisen maan kanssa. EU:n yhteisen viisumitietojärjestelmän valmistelua jatkettiin, viisumivapaat ja -velvolliset maat määrittelevä asetus uudistettiin ja viisumisäännöstön kokonaisuudistus aloitettiin.

Taloudellisissa ulkosuhteissa Suomen kauppapoliittisten etujen kannalta keskeinen Maailman kauppajärjestön **WTO:n Dohan neuvottelukierros** keskeytettiin kesällä, kun neuvottelujen avainkysymyksiä ei saatu ratkaistua. Syksyn mittaan neuvotteluja ei onnistuttu saamaan uudelleen käyntiin.

Suomi työskenteli määrätietoisesti **kilpailukykynäkökulman esiintuomiseksi EU:n kauppapolitiikassa**. Komissio julkaisi EU:n ulkoista kilpailukykyä koskevan Global Europe -tiedonannon, jota koskevat neuvoston päätelmät hyväksyttiin marraskuussa. Tiedonanto ja päätelmät vastaavat sekä perustavoitteiltaan että käytännön toimenpide-ehdotuksiltaan Suomen kauppapoliittisessa ohjelmassa linjattuja tavoitteita. Komissio antoi em. tiedonannon pohjalta joulukuussa **kauppapoliittisia instrumentteja** koskevan ns. vihreän kirjan, jonka tarkoituksena on selvittää instrumenttien uudistustarpeita yhteisössä sekä **mandaattiehdotukset uusiksi kahdenvälisiksi vapaakauppasopimuksiksi**. Instrumenttien (polkumyynti- ja tasoitustullit, suojatoimenpiteet) käyttö jatkui sekä EU:ssa että muissa maissa edelleen huomattavana. Huomiota herättävin polkumyyntitapaus koski Kiinasta ja Vietnamista peräisin olevia nahkajalkineita.

Venäjän WTO-jäsenyys on vielä avoin, vaikka Venäjä sai käytännössä kahdenväliset markkinoillepääsyneuvottelut päätökseen kaikkien merkittävien WTO-maiden kanssa. EU:n ja Venäjän välillä täydennettiin jo aiemmin sovittuja kahdenvälisiä WTO-liittymisehtoja sekä aloitettiin alustavat keskustelut tulevan EU-Venäjä yhteistyösopimuksen vapaakauppaosuuden tavoitteista.

OECD suoritti määräaikaisen Suomea koskevan talouspoliittisen tutkinnan antaen joukon politiikkasuosituksia. Järjestö sopi hallintonsa uudistamisesta Suomenkin tavoitteiden mukaisesti ja käynnisti prosessin laajentumisestaan ja tiivistetystä yhteistyöstä järjestön ulkopuolisten talouksien kanssa.

Sopimukset investointien edistämisestä ja suojaamisesta allekirjoitettiin Georgian, Indonesian, Jordanian ja Valko-Venäjän kanssa. Sopimus Kiinan kanssa astui voimaan. EU-puheenjohtajuuskaudella hyväksyttiin investointien markkinoillepääsyä koskeva EU:n mallisopimus, mikä mahdollistaa suomalaisille sijoittajille mahdollisimman laajan ja tasapuolisen investointien markkinoillepääsykohtelun osana EU:n tulevia vapaakauppasopimuksia.

Puheenjohtajuuskaudella järjestettiin Suomen aloitteesta EU:n kauppa- ja kehitysministerien ensimmäinen yhteisistunto. Sen pääaiheena oli kehitysmaiden **kaupankäyntivalmiuksia tukeva kehitysyhteistyö** (Aid for Trade). Suomen pääasiallisesti valmistelemat neuvoston päätelmät sitouttavat komission ja jäsenmaat entistä vahvemmin tämän aloitteen kansainväliseen toimeenpanemiseen osana EU:n kauppa- ja kehityspolitiikkaa.

Viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi laaditun ulkoasiainhallinnon strategian toimeenpano jatkui. Työn perustana on kaupanesteiden systemaattinen kartoitus yhteistyössä elinkeinoelämän järjestöjen kanssa. Tuontikaupan esteiden kartoitusta ja poistamista koskevaa toimintaa tehostettiin.

Kehityspoliittinen ohjelma sitoo Suomen kehityspolitiikan tavoitteet kiinteästi YK:n vuosituhatjulistuksen kehityspäämääriin. Suomen kehityspolitiikan keskeisimpänä päämääränä on vaikuttaa äärimmäisen köyhyyden poistamiseen. Tähän pyritään sekä parantamalla politiikkajohdonmukaisuutta että lisäämällä avun tehokkuutta, vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta. Johdonmukaisuuden edistämiseksi otettiin edistysaskelia etenkin kaupan ja kehityksen, mutta myös turvallisuuden ja kehityksen alueilla. Tärkeää on myös taata johdonmukaisuus kahdenvälisen, monenkeskisen ja EY-yhteistyön välillä. Suomi edisti Euroopan unionin puheenjohtajamaana EU:n kehityspoliittista agendaa osana unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Keskeisimmät saavutukset olivat yhteisön kehitysrahoituksesta käytyjen neuvotteluiden loppuun saattaminen ja aikaisemmin tehtyjen kehityspoliittisten sitoumusten toimeenpano. Suomen kaudella hyväksytyt EY:n kehitysyhteistyön rahoitusväline (19 mrd. euroa) sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva rahoitusväline ja allekirjoitettiin kymmenettä Euroopan kehitysrahastoa koskeva sisäinen sopimus (22 mrd. euroa). Suomen puheenjohtajakaudella järjestettiin ensimmäinen EU:n kauppa- ja kehitysministerien yhteisistunto, jossa sovittiin EU:n antamien kauppaa tukevaa apua koskevien sitoumusten toimeenpanosta.

Kertomusvuonna **kehitysyhteistyömäärärahat** olivat yhteensä 670,754 milj. euroa eli noin 0,42 % ennustetusta BKTL:stä. Varsinaisen kehitysyhteistyön osuus nousi 516,077 milj. euroon. Kehityspoliittinen ohjelma asettaa tavoitteeksi 0,7 %:n osuuden vuoteen 2010 mennessä, yleinen talouskehitys kuitenkin huomioon ottaen. Suomen kehitysyhteistyön vuoden 2006 ennakoiduista maksatuksista 58 % kohdennettiin kahdenväliseen ja noin 42 % monenkeskiseen yhteistyöhön. Kehityspoliittisen ohjelman tavoitteena on nostaa Suomen pitkäaikaisten yhteistyömaiden - Etiopia, Kenia, Mosambik, Nepal, Nicaragua, Sambia, Tansania ja Vietnam - osuus 60 prosenttiin maa- ja aluekohtaisesta yhteistyöstä. Keskittäminen on yksi keino avun vaikuttavuuden lisäämiseksi. Monenkeskisessä yhteistyössä tärkeimmät yhteistyökanavat olivat EU:n lisäksi YK-järjestöt sekä kansainväliset rahoituslaitokset.

Oikeusministeriö

Matti Vanhasen hallituksen oikeuspoliittisiin tavoitteisiin kuuluu parantaa oikeuden saatavuutta ja kehittää tuomioistuinten toimintaa, huolehtia sisäisestä turvallisuudesta ja kriminaalipolitiikan vaikuttavuudesta sekä helpottaa pitkäaikaisiin velkavaikeuksiin joutuneiden henkilöiden asemaa ja tehostaa maksuhäiriöiden hoitoa. Kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja -aktiivisuutta pyritään lisäämään hallitusohjelmaan sisältyvän kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Demokratian toimivuus ja julkinen hallinto Oikeusministeriö on vastannut kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman toteuttamisesta ja valmistellut vuoden 2007 alussa aloittavan kansalaisvaikuttamisen vastuualueen työtä. Politiikkaohjelman muut vastuuministeriöt ovat sisäasiainministeriö, opetusministeriö ja valtiovarainministeriö. Uudet verkkopalvelut kansanvalta.fi ja otakantaa.fi avataan tammikuussa 2007. Arviomuistiot eduskuntavaalien suhteellisuuden, europarlamenttivaalien ja valtiollisen kansanäänestyksen ja kansanaloitteen kehittämisestä varten ovat valmistuneet. Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamisesta on valmisteltu hallituksen periaatepäätöstä. Vaalijärjestelmää, vaalitietojärjestelmää ja vaalitiedottamista on kehitetty.

Eduskunta hyväksyi jätettäväksi lepäämään maaliskuun 2007 vaalien jälkeiselle eduskunnalle perustuslain muutosesityksen eduskunnan tarkastusvaliokunnan perustamisesta valtiontalouden parlamentaarisen valvonnan vahvistamiseksi.

Valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta annettiin eduskunnalle vuoden 2005 toimintakertomuksen oheisaineistona. Oikeusministeriö ja sitä avustava kieliasiain neuvottelukunta ovat ryhtyneet siinä ehdotettujen ja eduskunnan edellyttämien, kielilainsäädännön toteutumista koskevien seurantaselvitysten tekemiseen. Kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskevan lain valmistelun yhteydessä on varmistettu etteivät kansalaisten kielelliset oikeudet uudistuksen myötä heikkene.

Saamelaiskäräjien saamelaiskäräjälain mukaisesti laatima kertomus toimitetaan eduskunnalle valtion tilinpäätöskertomukseen sisältyvän oikeusministeriön tuloksellisuusraportin liitteenä.

Säädösvalmistelun kehittäminen Valtioneuvoston kanslian asettama ja oikeusministeriön johtama hanke paremman sääntelyn toimintaohjelman laatimiseksi on luovuttanut mietintönsä elokuussa. Mietinnössä ehdotetaan, että ensi vaalikaudella otettaisiin käyttöön hallituksen lainsäädäntösuunnitelma ja asetettaisiin paremman sääntelyn ministeriryhmä tai -valiokunta ja neuvottelukunta. Lisäksi toimintaohjelmassa esitetään säädöspoliittisia linjauksia ja periaatteita, joissa on huomioitu erityisesti yritysten kilpailukyvyn ja kansalaisten toimintamahdollisuuksien ja hyvinvoinnin turvaaminen.

Sääntelyn vaihtoehtojen ja vaikutusten arvioinnin tehostamiseksi oikeusministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on yhtenäistää ja selkeyttää ohjeistus ja luoda niiden täytäntöönpanoa tukevat järjestelyt. Oikeusministeriön asettama valtioneuvoston säädösvalmistelun kehittämisryhmä (Säke) jatkoi toimintaansa ministeriöiden välisenä yhteistyöelimenä. Syksyllä 2006 julkaistiin uusi Lainlaatijan perustuslakiopas.

EU:n ja kansainvälinen oikeusyhteistyö Suomen puheenjohtajakaudella korostettiin parempaa sääntelyä sekä avoimuutta. Periaatteita sovellettiin aktiivisesti neuvoston käytännön työssä.

Ns. Haagin monivuotisen oikeus- ja sisäasiain ohjelman arvioinnissa nostettiin erityisesti esiin päätöksenteon tehostaminen oikeus- ja sisäasioissa. Samalla korostettiin tarvetta tehos-

taa päätösten täytäntöönpanon arviointia. Neuvosto hyväksyi joulukuussa päätelmät Haagin ohjelman arvioinnista ja otti tiedoksi puheenjohtajan raportin niistä kysymyksistä, joiden suhteen tarvitaan uutta yritystä edistää unionin piirissä harjoitettavaa yhteistyötä. Joulukuun Eurooppa-neuvosto antoi poliittisen sitoutumisensa sille, että seuraavan unionin sopimusuudistuksen yhteydessä oikeus- ja sisäasioiden päätöksenteon ongelmat ratkaistaan perustuslakisopimuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa mm. määräenemmistöpäätöksenteon lisäämistä.

EU:n perusoikeusviraston perustamisesta saavutettiin yhteisymmärrys. Virasto aloittaa toimintansa alkuvuonna 2007 Itävallassa Wienissä. Ratkaisu mahdollistaa viraston toiminnan poliisi- ja rikosoikeudellisen yhteistyön aloilla vapaaehtoisuuteen perustuen heti viraston perustamisesta lähtien.

Samoin saavutettiin yhteisymmärrys aikaisempien tuomioiden huomioon ottamisesta toisessa jäsenvaltiossa käynnistyvässä uudessa rikosprosessissa. Myös vankien siirtoa koskevan puitepäätöksen sisällöstä päästiin lähes täyteen yhteisymmärrykseen. Siviilioikeudellisessa yhteistyössä saavutettiin sopu pieniä saatavia koskevasta asetuksesta Euroopan parlamentin kanssa. Maksamismääräysasetus hyväksyttiin lopullisesti, Rooma I asetuksessa (sopimusperusteisiin velvoitteisiin sovellettava laki), elatusapuasetuksessa ja Rooma III asetuksessa (avioerot) edistyttiin odotetusti.

Kansalaisten oikeussuhteet Lait hedelmöityshoidoista ja isyyslain muuttamisesta hyväksyttiin. Lait sisältävät säännökset hedelmöityshoitojen antamisen edellytyksistä sekä toimenpiteen osapuolten ja hoidon tuloksena syntyneen lapsen oikeudellisesta asemasta.

Edunvalvontavaltuutusta ja holhoustoimesta annetun lain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä ehdotettiin mahdollisuutta varautua tulevaan toimintakyvyttömyyteen ja holhousta koskevan sääntelyn selkeyttämistä. Työryhmän ehdotus ohjeeksi lapsen elatusavun suuruuden laskemisesta valmistui keväällä. Ohjeella edistetään elatusapuun oikeutettujen lasten ja elatusvelvollisten yhdenvertaista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.

Eurooppaosuuskunnan perustaminen tehtiin mahdolliseksi EU-asetuksen edellyttämillä kansallisilla säännöksillä. Erityisesti säännöksissä otetaan huomioon jäsenten, sijoittajien ja velkojien tarpeet, jotka liittyvät kotipaikan siirtoon toiseen jäsenvaltioon.

Asunto-osakeyhtiölain kokonaisuudistusta koskeva työryhmän mietintö valmistui keväällä. Uusi osakeyhtiölaki tuli voimaan syksyllä. Liiketoimintakiellon valvontaa on tehostettu asettamalla myös vero-, tulli-, ulosotto- ja palkkaturvaviranomaisten tehtäväksi kiinnittää huomiota kiellon toteutumiseen. Lisäksi kielto ulottuu jatkossa myös liiketoiminnan harjoittamiseen Suomessa toiseen valtioon perustetun yhteisön nimissä.

Oikeusturvan kehittäminen Alkuvaiheen oikeusturvan parantamiseksi ja ratkaisun saannin jouduttamiseksi on kehitetty oikeudellista neuvontaa ja vaihtoehtoista riidanratkaisua sekä entistä joustavampia tuomioistuimien menettelyjä ja kokoonpanoja.

Oikeusaputoimistojen oikeusapuohjauskokeiluun tuli vuoden 2006 aikana noin 6000 puhelinsoittoa. Palvelu vakinaistetaan vuoden 2007 alusta. Riita-asioiden tuomioistuinsovittelua koskeva laki tuli voimaan vuoden 2006 alusta. Sosiaali- ja terveysministeriön ohjaama rikos- ja riita-asioiden sovittelu on laajentunut koko maahan kesäkuussa 2006 voimaan tulleen lain mukaisesti.

Kuluttajavalituslautakunnan toimivalta laajenee 1.3.2007 asuinhuoneiston vuokraukseen ja asumisoikeuden luovutuksesta syntyviin erimielisyyksiin. Kuluttajavalituslautakunnan nimi muuttuu kuluttajariitalautakunnaksi ja se voi käsitellä ryhmävalituksena asioita, joissa useilla kuluttajilla on yhtä elinkeinonharjoittajaa kohtaan sellaisia vaatimuksia, jotka voidaan

ratkaista yhdellä päätöksellä. Hallitus on esittänyt ryhmäkannetta käyttöönotettavaksi käräjäoikeuksissa kuluttajasuhteita koskevissa riita-asioissa. Sen voisi saattaa vireille kuluttaja-asiamies.

Lokakuussa 2006 tuli voimaan rikosoikeudenkäyntiuudistus, joka mahdollistaa kirjallisen käsittelyn vähäisissä rikosasioissa. Hallinto-oikeuksissa voidaan osassa asiaryhmiä ottaa vuoden 2007 alusta käyttöön uudet, joustavammat kokoonpanovaihtoehdot. Yhteiskunnan ja alueiden kehittämisen kannalta merkittävien asioiden käsittelyn tehostamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Oikeudenkäynnin avoimuutta sekä yleisissä tuomioistuimissa että hallintotuomioistuimissa on ehdotettu lisättäväksi maaliskuussa annetuilla hallituksen esityksillä. Lainmuutoksilla on tarkoitus uudistaa oikeudenkäynnin julkisuutta koskeva lainsäädäntö kokonaisuudessaan.

Tuomioistuimien virkarakennetta on kehitetty tuomaripainotteiseen suuntaan. Vuonna 2005 eduskunnalle annettu esitys niin sanotun seulontamenettelyn laajentamiseksi hovioikeudessa peruutettiin. Muutoksenhakua hovioikeudessa kehitetään nyt selvitysmiehen uusien ehdotusten pohjalta. Työtilanteen tasaamiseksi eri hovioikeuksissa on ehdotettu valitusasioiden siirtomenettelyn käyttöönottoa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin antoi vuonna 2006 seitsemän Suomea koskevaa ratkaisua, joissa on kysymys liian pitkästä oikeudenkäynnin kestosta. Oikeusministeriö asetti kaksi työryhmää tämän ongelman ratkaisemiseksi. Ensimmäinen työryhmä on tarkastellut tuomioistuimien työmenetelmiä oikeudenkäynnin kokonaiskeston lyhentämiseksi ja laajojen asioiden käsittelyn kehittämiseksi yleisissä tuomioistuimissa. Toinen työryhmä on kehittänyt oikeuskeinoja viivästymistä vastaan.

Vuoden 2006 aikana jatkettiin käräjäoikeuksien yhdistämisiä, valmisteltiin riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä koskeva työryhmämietintö ja asetettiin työryhmä valmistelemaan kiinteistöasioiden käsittelyn kehittämistä.

Kriminaalipolitiikka Kriminaalipolitiikan tärkeimmät vaikuttavuustavoitteet ovat rikollisuuden vähentäminen, erityisinä painotuksina väkivalta-, huume-, talous- ja uusintarikollisuus, sekä rikoksen uhrin aseman parantaminen. Hallitus teki joulukuussa 2006 rikoksentorjuntaneuvostossa tapahtuneen valmistelun pohjalta periaatepäätöksen kansallisesta väkivallan vähentämisohjelmasta, jossa ehdotetaan lukuisia erityisesti vakavan väkivallan vähentämiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä.

Huhtikuun alussa tuli voimaan lainmuutos, joka mahdollistaa automaattisessa liikennevalvonnassa ilmitulleiden liikennerikkomusten entistä joustavamman ja nopeamman käsittelyn. Lisäksi oikeusministeriö asetti työryhmän valmistelemaan rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn yhtenäistämistä.

Lokakuun alussa voimaan tulleella rikoslain muutoksella seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö säädettiin rangaistavaksi. Huumausainerikoksia koskevia säännöksiä täydennettiin vuoden 2007 alussa voimaan tulleilla muutoksilla mm. siten, että törkeä huumausainerikoksen edistäminen tuli rangaistavaksi.

Vuoden 2006 alussa voimaan tulleilla sakon muuntorangaistusta koskevilla säännöksillä vähennettiin selvästi sakkovankien määrää. Lisäksi annettiin lokakuun alussa hallituksen esitys, jonka mukaan pienimpiä rangaistusmääräyksellä annettuja sakkoja ei enää muutettaisi vankeudeksi.

Vankeutta ja tutkintavankeutta koskevat uudet lait, ehdonalaista vapauttamista koskevat rikoslain säännökset sekä vankeinhoidon hallintoa koskevat säädökset tulivat voimaan mar-

raskuun alussa. Valtioneuvoston antamalla asetuksella muodostettiin aiemmista 21 vankilasta viisi aluevankilaa. Organisaatiouudistuksen keskeisenä tavoitteena on hallintoa keventämällä ja toimivaltaa keskushallinnosta aluevankiloihin siirtämällä luoda edellytykset uuden vankeuslainsäädännön toteuttamiselle ja toiminnan tehostamiselle. Uuden lainsäädännön soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella hallitus antoi marraskuussa esityksen vankeuslain muuttamisesta niin, että rikollisen toiminnan ehkäisemiseksi laajennettaisiin vankilaviranomaisten valtuuksia vankien kirjeiden tarkastamiseen.

Syksyllä asetettiin selvitysmies arvioimaan rikosseuraamusalan hallinnon, talouden, ohjauksen ja valvonnan tilaa ja tekemään ehdotuksia tarvittaviksi toimenpiteiksi.

Useita vuosia jatkunut vankien määrän kasvu kääntyi selvään laskuun. Vankeja oli keskimäärin 3778. Vastaava luku vuonna 2005 oli 3 888. Vuoden 2006 loppukuukausina vankiloissa oli 300–400 vankia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Turun Kakolanmäellä sijaitsevia laitoksia korvaavan uuden Turun vankilan rakennustöitä jatkettiin. Uusi vankila otetaan käyttöön syksyllä 2007.

Vuoden lopulla vahvistetut lait syyttäjälaitoksen organisaation uudistamisesta tulevat voimaan 1.4.2007. Toimintaa tehostetaan siten, että paikalliset syyttäjäyksiköt yhdistetään suuremmiksi syyttäjänvirastoiksi.

Vuoden alussa tuli voimaan uusi rikosvahinkolaki. Korvauskäytännön seurantaa ja yhtenäistämistä varten on asetettu henkilövahinkoasiain neuvottelukunta. Vuoden aikana valmistui myös ehdotus todistajan aseman parantamiseksi tarvittavista tukitoimista.

Sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö ja Suomen kuntaliitto antoivat maaliskuussa yhteiset suosituksensa vapautuvien vankien yhteiskuntaan sopeutumisen turvaamiseksi. Lisäksi vuoden aikana valmistui vankien ja yhteiskuntaseuraamuksiin tuomittujen perusturvaetuuksia koskeva työryhmäselvitys.

Velkahallinta ja maksuhäiriömenettelyt Eri hallinnonalojen ja viranomaistahojen sekä keskeisten velkoja- ja velallistahojen yhteistyönä on jatkettu velkahallintaohjelman täytäntöönpanoa erityisesti velkaongelmien syntymisen ja syvenemisen estämiseksi.

Eduskunnalle on annettu esitys luottotietolainsäädännöksi, joka liittyy hallituksen yrittäjyysohjelmaan. Tavoitteena on luoda järjestelmä, jonka avulla voitaisiin samanaikaisesti varmistaa luotettavien ja asianmukaisten luottotietojen saatavuus sekä turvata luottotietojen kohteiden oikeudet.

Velkajärjestelylain muutoksilla kevennettiin velkajärjestelyssä olevan velvollisuutta maksaa maksuohjelman aikaisista lisätuloistaan järjestelmän kannustavuuden lisäämiseksi. Yrityssaneerausta koskevilla muutosesityksellä pyritään edistämään yritysten ohjautumista saneerausmenettelyyn mahdollisimman nopeasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Omaisuuden ulosmittausta ja myyntiä sekä varojen jakoa ja tilitystä koskevat säännökset uudistettiin. Ulosmitatun omaisuuden huutokauppaan nähden vaihtoehtoiseksi myyntimuodoksi tulee vapaa myynti. Velallisen aseman helpottamiseksi valtiolle maksettavista taulukkomaksuista luovutaan palkan ja eläkkeen pitkäkestoisessa ulosotossa.

Hallituksen esitys ulosottolain neljännestä vaiheesta annettiin eduskunnalle. Siinä ehdotetaan säädettäväksi uusi ulosottokaari, jolla kumottaisiin nykyinen ulosottolaki. Ulosottokaareen siirrettäisiin osittaisuudistuksissa jo uudistetut säännökset ja otettaisiin säännökset saatavan lopullisesta vanhentumisesta sekä alaikäistä velallista koskevista ilmoituksista holhousviranomaisille. Ulosotto-organisaatiota kehitettäisiin kaksiportaiseksi. Myös veroulosottoa koskevat säännökset ehdotetaan uudistettaviksi.

Ulosoton organisaatiota on kehitetty suurentamalla yhteistoimintamääräyksillä ulosottopiirejä. Ulosottopiirien määrä väheni 65:stä 51:een.

Tuottavuusohjelma Hallituksen kehyspäätöksen 22.3.2006 pohjana olevat keskeiset tuottavuushankkeet on käynnistetty. Näitä ovat mm. sähköisen kiinteistönvaihdannan kehittäminen, kiinteistöasioiden organisointi, käräjäoikeuksien summaaristen asioiden käsittelyn kehittäminen ja käräjäoikeusverkoston tiivistäminen, vankiluvun vähentämiseen tähtäävät toimet, vankeinhoitolaitoksen huolto- ja tukitehtävien järjestäminen, ulosoton ja syyttäjälaitoksen organisaation kehittäminen sekä talous- ja henkilöstöhallinnon tukitehtävien keskittäminen palvelukeskukseen. Vuoden 2006 alussa perustettu Oikeushallinnon palvelukeskus tuottaa vuoden 2007 alusta lukien palvelut koko hallinnonalalle. Tuottavuusohjelman toimeenpanon edellyttämä henkilöstösuunnittelu ja henkilöstöpoliittisten instrumenttien käyttöönotto on aloitettu.

Sisäasiainministeriö

Sisäasiainhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus aloitti varsinaisen toimintansa vuoden 2006 alusta. Asetettiin hanke koko hallinnonalan yhteisen tietotekniikkakeskuksen perustamiseksi vuoden 2008 aikana.

Sisäinen turvallisuus Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoa on jatkettu laajana poikkihallinnollisena yhteistyönä ja sen toimeenpanoa on tehostettu laatimalla yhteistyössä sektorirajat ylittäviä suunnitelmia yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkkinä näistä voidaan mainita lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan vähentäminen, joka on viranomaisten yhteinen tavoite vuonna 2007. Paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittämistä koskevat linjaukset valmistuivat keväällä ja niiden toimeenpano käynnistyi valtakunnallisesti. Elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteinen strategian yrityksiin kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten torjumiseksi valmistui keväällä. Toimenpide-ehdotukset harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelujen varmistamiseksi valmistuivat syksyllä.

Poliisitoimi Poliisi saavutti vuonna 2006 suurimman osan niistä tavoitteista, joita sisäasiainministeriö on asettanut sisäisen turvallisuuden tavoitetasoksi. Toiminnallinen painopistealue on ollut väkivaltarikollisuuden ja perheväkivallan vähentämisessä. Ilmoitusaktiivisuuden lisäämiseen tähtäävillä toimilla on saatu esiin piilorikollisuutta, mikä on nostanut tilastollisesti väkivaltarikollisuuden määrää. Tämä ei kuitenkaan tarkoita tosiasiallisen väkivaltarikollisuuden kasvua. Rikollisuutta ja häiriökäyttäytymistä ennalta estävässä viranomaisyhteistyössä on kiinnitetty huomiota väkivallan kierteen katkaisemiseen sekä asianosaisten ohjaukseen tukipalvelujen piiriin.

Turvallisuuden taso katuturvallisuusindeksillä mitattuna on aikaisempia vuosia parempi, mutta jää vuodelle 2006 asetetusta tavoitteestaan. Poliisin hälytystehtävien määrä on lisääntynyt vuodesta 2005 noin 10 prosenttia. Häiriökäyttäytyminen ja ilkivalta ovat vähentyneet, mutta perheväkivaltaan liittyvät kotihälytykset sen sijaan ovat lisääntyneet. Poliisin hälytystehtävien keskimääräinen valtakunnallinen toimintavalmiusaika oli A-kiireellisyysluokan tehtävissä 12,5 minuuttia ja A- ja B-luokan tehtävissä 22,8 minuuttia vaihdellen 17 minuutista 55 minuuttiin.

Omaisuusrikokset muodostavat suurimman osan poliisin tietoon tulleista rikoslakirikoksista. Omaisuusrikostorjunnan tehostaminen on tuottanut tulosta, josta osoituksena omaisuusrikosten selvittämistason nousun jatkuminen myös vuonna 2006. Talousrikosten keskimääräinen tutkinta-aika on lyhentynyt merkittävästi. Talousrikosten paljastamista on tehostettu muun muassa lisäämällä resursseja paljastavaan toimintaan ja kehittämällä liiketoimintakiellon valvontaa.

Tieliikennekuolemat vähentyivät kahteen edelliseen vuoteen verrattuna, mutta tavoitteeksi asetettu 250 kuolonuhrin enimmäismäärä ylittyi noin sadalla. Henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui edellisvuotta vähemmän ja liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden kokonaismäärä laski. Törkeitä liikennerikkomuksia oli 5,5 % vähemmän. Sen sijaan moottoripyörä- ja mopo-onnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä kasvoi. Rattijuoppojen määrä liikennevirrassa on pysynyt jo toista vuotta 0,15 prosentissa 10 000 kuljettajaa kohti, joka on kansainvälisesti alhainen luku. Automaattisen liikennevalvonnan piirissä on nyt 1400 tiekilometriä.

Passit, joissa biometrisenä tunnisteena on kasvokuva, otettiin käyttöön vuonna 2006.

Julkisten palvelujen laatubarometrin mukaan kansalaiset arvioivat poliisipalvelujen laadun vuonna 2006 erittäin hyväksi.

Euroopan unionin puheenjohtajuuteen liittyvien tilaisuuksien läpivienti sujui suunnitelmien mukaisesti. ASEM6 - kokouksen aikaan suunnitellun mellakan poliisi esti ennalta. Poliisin valmiuksia terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa on nostettu.

Poliisin henkilöstömäärä pieneni hieman edelliseen vuoteen verrattuna ja on noin 10 900 henkilöä. Poliisimiesten lukumäärä säilyy ennakkotietojen mukaan vuoden 2002 tasolla.

Pelastustoimi Pelastuslaitosten tehtävämäärän kasvu jatkui edellisiin vuosiin verrattuna (v. 2003–2005 ka. 87 215, v. 2006 toteuma 102 555). Tehtävämäärää kasvattivat eniten palokuntien lisääntyneet ensivastetehtävät. Tulipalojen määrä kasvoi edellisten vuosien keskiarvoon verrattuna (v. 2003–2005 n. 12 900, v. 2006 n. 17 300). Tulipalojen määrää lisäsivät etupäässä poikkeuksellisen kuivan kesän aikana tapahtuneet lukuisat maasto- ja metsäpalot. Palokuolemia tapahtui vuonna 2006 alustavien tietojen mukaan 118 (v. 2005 yht. 109, v. 2004 110). Riskiryhmänä ovat erityisesti toimintakyvyltään rajoittuneet henkilöt. Asetetusta toimintavalmiusajasta jäätiin etenkin 1. riskialueilla, joissa ensimmäisen yksikön tulisi saapua onnettomuuspaikalle 90 prosentissa tapauksista 6 minuutissa, toteuma on alustavien tietojen mukaan 58 %.

Osana sisäisen turvallisuuden ohjelmaa jatkettiin onnettomuuksien ehkäisyn tehostamista sekä valmisteltiin laaja toimenpideohjelma asumisen paloturvallisuuden edistämiseksi. Ohjelma hyväksyttiin sisäisen turvallisuuden ministeriryhmässä joulukuussa 2006. Selvitettiin automaattisten sammutuslaitteistojen käytön edistämistä ja itsestään sammuvien savukkeiden käyttöönottoa. Uudistettu laki Pelastusopistosta tuli voimaan syksyllä 2006.

Hätäkeskustoiminta on siirtynyt valtion vastuulle koko manner-Suomessa ja hätäkeskukset toimivat uusissa toimitiloissa Helsingin hätäkeskusta lukuun ottamatta. Hätäkeskuslaitoksen toiminnassa olleet ongelmat kärjistyivät syksyn 2006 aikana, minkä seurauksena ryhdyttiin toimenpiteisiin laitoksen henkilöstön työtyytyväisyyden parantamiseksi ja laitoksen toiminnan parantamiseksi. Hätäpuheluihin vastaamisajat jäivät asetetuista tavoiteajoista (tavoite v. 2006: 86 prosentissa hätäpuheluista vastausaika on 10 sekuntia, kun toteumakeskiarvio 15 hätäkeskuksen osalta oli 73 %). Keskeinen syy tähän oli päivystäjäpula, jota vuoden aikana helpotettiin erityisjärjestelyin ja pidemmällä aikavälillä lisäämällä hätäkeskuspäivystäjäkoulutusta.

Pelastustoimen valmiussuunnitelmia poikkeusolojen varalle uusittiin. Lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminnan eri rahoitusmahdollisuuksia on selvitetty. Työryhmän loppuraportti ja esitys rahoitusratkaisuksi siirtyivät vuodelle 2007. Syksyllä 2006 Suomen Erillisverkot Oy:n omistajaohjaus samoin kuin viranomaisradioverkko Virven ohjaustehtävä siirtyivät liikenne- ja viestintäministeriöltä sisäasiainministeriön vastuulle. Valmisteltiin hallituksen esitys pelastustoimen laitelaiksi.

Ulkomaalaishallinto Sisäasiainministeriö julkaisi keväällä 2006 strategiansa maahanmuuttohallinnon ja ulkomaalaislainsäädännön kehittämiseksi. Strategiassa ehdotetaan muun muassa maahanmuuttopolitiikan päävastuun osoittamista selkeästi sisäasiainministeriölle. Sisäasiainministeriö osallistui aktiivisesti hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman valmisteluun. Ohjelma hyväksyttiin valtioneuvoston yleisistunnossa 19.10.2006. Ohjelmassa keskitytään erityisesti työperäiseen maahanmuuttoon. Käynnistettiin hanke Suomen ja Venäjän maahanmuuttoviranomaisten yhteistyön kehittämiseksi.

Eduskunnalle annettiin vuonna 2006 yhteensä viisi hallituksen esitystä, joissa ehdotetaan ulkomaalaislain tai ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamista. Eduskunnalle annettiin tiedonkulkua ja jäljittämistä, ihmiskaupan uhrien asemaa, pitkään oleskelleita kolmannen maan kansalaisia, ulkomaalaisasioiden käsittelyn sähköistämistä ja unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskevat hallituksen esitykset. Ihmiskaupan uhrin asemaa koskevat ul-

komaalaislain ja ulkomaalaisrekisterilain muutokset tulivat voimaan 31.7.2006. Tiedonkulkua ja jäljittämistä koskevat muutokset tulivat voimaan 1.2.2007.

EU:n muuttoliikettä koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan edelleen kehittämisestä ja jatkolinjauksista sovittiin joulukuun 2006 Eurooppa-neuvostossa. Lisäksi Suomen puheenjohtajuuskaudella sovittiin eteläisen merirajan vahvistamiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Suomen johdolla sovittiin uusista takaisinottosopimusneuvottelumandaateista. Neljästä rahastosta (pakolais-, palauttamis-, ulkoraja- ja kotouttamisrahasto) koostuvasta ”Yhteisvastuun ja muuttoliikkeiden hallinnan” puiteohjelmasta vuosille 2007–2013 päästiin yhteisymmärrykseen. Myös muuttoliikettä ja kansainvälistä suojelua koskevasta tilastoasetuksesta päästiin yksimielisyyteen.

Turvapaikkapolitiikan osalta Suomi avasi neuvostossa keskustelua erityisesti siitä, miten nykyisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän toimivuutta voitaisiin parantaa varsinkin niin sanotun Dublin järjestelmän osalta. EU:n yhteisen viisumipolitiikan kehittäminen jatkui Suomen kaudella erityisesti viisumitietojärjestelmää koskevien neuvottelujen muodossa. Turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli Ulkomaalaisviraston alustavien tilastojen mukaan 132 vuorokautta. Nopeutetussa menettelyssä käsiteltyjen turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 60 vuorokautta. Kansalaisuushakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin 1 vuosi 9 kuukautta. (tilastotiedoissa tilanne 30.11.2006)

Rajavartiolaitos Turvallisuustilanne valtakunnan rajoilla ja rajavartiolaitoksen valvomilla rajanylityspaikoilla säilyi vakaana. Venäjän rajavartiopalvelun uudelleenorganisointi Suomen vastaisella rajalla saavutti kesäkuussa yhden kulminaatiopisteistään, kun viimeiset varusmiehet kotiutettiin. Rajavartiopalvelusta tuli täysin ammattiorganisaatio. Venäjän rajavartioasemaverkoston harventaminen jatkui ja sen tiheys vastaa nyt pääpiirtein Suomen puoleista verkostoa. Rajaturvallisuuden kannalta reformi on edennyt hallitusti, eikä Venäjän sisäinen tilanne muutenkaan aiheuttanut aiemmista vuosista poikkeavaa painetta. Loppukesästä kaakkoisrajalla todettiin poikkeuksellisen runsaasti luvattomia maastorajan ylityksiä. Tilanteen kehittymistä seurataan ja pyritään ennakoimaan.

Ulkorajaliikenne on kokonaisuutena kasvanut edellisestä vuodesta muutaman prosentin. Suhteellisesti suurinta kasvu on ollut lentoliikenteessä edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvun veturina siellä on ollut kasvava Kaukoidän liikenne uusine reitteineen. Rajanylitysliikennettä kuvaavat muut tärkeimmät mittarit (käännytetyt, turvapaikanhakijat, ulkomaalais-, tieliikenne- ja rikoslain rikkomukset) säilyivät edellisvuoden tasolla.

Rajavartiolaitos palautti sisärajatarkastukset Valtioneuvoston päätöksellä 25.8.–12.9., 9.–21.10. sekä 13.–29.11. Henkilöitä tarkastettiin yhteensä 37 200, mikä oli n 3 % ko. ajanjaksojen sisärajaliikenteestä. Palautettujen sisärajatarkastusten yhteydessä käännytettiin 106 henkilöä. Kaikki käännytykset johtuivat puutteellisista matkustusasiakirjoista. Turvapaikkaa haki 21 henkilöä. Viimevuotiseen (yleisurheilun MM-kilpailut) tapaan voitiin todeta, että merkittävä osa laittoman maahantulon ja maahamme suuntautuvan muun rikollisuuden paineesta tulee sisärajojen yli.

EU:n rajaturvallisuusvirasto (FRONTEX) ilmoitti saavuttaneensa operatiivisen toimintavalmiuden syksyllä 2005. Vauhtiin toiminta lähti vuoden 2006 keväällä. Parhaimmillaan Frontexilla on ollut vireillä yli 40 operaatiota tai hanketta.

EU:n uusi rajanylitysasetus tuli voimaan lokakuussa. Asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät kansalliset toimet ovat vireillä. Muita merkittäviä yhteisön lainsäädännön tai operatiivisen yhteistoiminnan alaan kuuluvia meneillään olevia tehtäviä ovat nopean toiminnan tiimeihin, yhdennetyn ulkorajojen rajaturvallisuusjärjestelmän kehittämiseen (rajastrategia), rajavartiomiehille tarkoitetun käytännön käsikirjan valmisteluun sekä sähköiseen asiakirja-

kuvastoon (FADO) liittyvät neuvottelut ja valmistelut EU:n instituutioissa ja jäsenvaltioiden kesken.

Uuden rajavartiolain vaikutukset näkyvät selvästi rikostorjuntaa kuvaavissa tilastoissa. Vuoden aikana on kirjattu yli neljätuhatta rikosilmoitusta ja rajavartiolaitoksen tutkittavaksi otettu yli tuhatkolmesataa rikosasiaa. Suurimman massan näistä muodostavat liikenne- ja vesiliikennejuopumukset sekä tieliikennerikkomukset. Tutkintaan on otettu runsaasti myös väärennösrikoksia, laittoman maahantulon järjestämisiä, ja valtionrajarikoksia. Rikosasiat liittyvät useimmiten maahantulon ja maastalähdön valvontaan, joten niiden tutkinnatkin painottuvat Suomenlahden merivartiostoon ja Kaakkois-Suomen rajavartiostoon.

Hallinto, aluekehitys ja kunnat *Hallinnon kehittäminen* Eduskunta antoi maaliskuussa 2006 lausuntonsa hallituksen selonteosta keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä hyväksyi selonteon linjausten konkreettisen toimeenpanon sisältävän suunnitelman huhtikuussa 2006. Toimeenpano on edennyt suunnitelman mukaisesti. Sisäasiainministeriön hallinnonalalla keskeisiä toimenpiteitä ovat olleet kunta- ja palvelurakenneuudistuksen valmistelu, palvelutavoitteiden valmistelu ja asettaminen valtion alue- ja paikallishallinnolle, kihlakuntahallinnon organisaation ja toiminnan parantaminen, yhteispalvelun tehostaminen ja sähköisen asioinnin kehittäminen alue- ja paikallishallinnossa.

Ministeriöt ovat asettaneet palvelujen saatavuutta koskevat konkreettiset ja mitattavat tavoitteet alaiselleen alue- ja paikallishallinnolle 1.1.2006 alkaen. Vuoden 2006 tavoitteiden saavuttamisesta raportoidaan lääninhallitusten peruspalvelujen arviointiraporteissa maaliskuussa 2007.

Eduskunnalle annettiin kesäkuussa hallituksen esitykset valtion paikallishallinnon perusteista annetun lain sekä poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta. Eduskunta hyväksyi ensimmäisen esityksen 4.12.2006 ja toisen muutettuna 8.12.2006. Uudistunut lainsäädäntö mahdollistaa muun muassa poliisin täydellisen yhteistoiminnan ja nykyistä laajemmat poliisipiirit, joiden avulla poliisin toimintaa voidaan tehostaa. Maistraattien toimialueiden laajentamisesta on tehty päätös siten, että maistraatteja on vuonna 2007 Manner-Suomessa 24.

Yhteispalvelua koskevan lainsäädännön uudistamiseksi annettiin syksyllä hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta. Sisäasiainministeriö on myös asettanut yhteispalvelun tehostamishankkeen vuoden 2006 alussa uudistamaan yhteispalvelun käytäntöjä ja laajentamaan sen käyttöä. Yhteispalvelulla voidaan turvata julkisen hallinnon asiakaspalvelujen saatavuus ja myös parantaa sitä erityisesti niillä alueilla, joilla palvelujen kysynnän väheneminen muutoin johtaisi palvelujen tarjonnan supistamiseen.

Osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa käynnistyi 1.10.2006 sisäasiainministeriössä KuntaIT -toiminta kuntien tietohallintoyhteistyön vahvistamiseksi ja tiivistämiseksi. Toiminnan tarkoituksena on parantaa palvelutoiminnan ja IT:n yhteensovittamista sekä vahvistaa IT -toiminnan kokonaishallintaa.

Kainuun hallintokokeilun seurantaa on jatkettu ja kokeilun etenemisestä on annettu väliraportti vuoden alkupuolella. Kokeilulla on tähän mennessä saavutettu hyviä tuloksia palvelujen kustannusten nousun hallitsemisessa.

Alueellistamistoimenpiteissä hallituksen tavoitteen mukainen alaraja, 4000 siirrettyä työpaikkaa, on täyttymässä vuoden lopussa. Valtioneuvoston kanslia asetti tarvittavat alueellistamista koordinoivat työryhmät hallituksen loppukaudeksi.

Aluekehitys Valtioneuvoston hyväksymien alueiden kehittämisen tavoitteiden toteutumista on seurattu ja edistetty ministeriöiden ja alueiden edustajista koostuvassa aluepoliittisten

toimenpiteiden seurantaryhmässä. Seurantaryhmä päätti helmikuussa vuoden 2006 kehittämisen viidestä painopisteestä ja teki 20 toimenpide-ehdotusta niiden toteuttamiseksi eri hallinnonaloilla. Valmistelut alueiden kehittämislain toteuttamiseksi ennen lainmuutoksen voimaantuloa vuonna 2007 aloitettiin. Sisäasiainministeriö järjesti joulukuussa 2006 lain edellyttämät ensimmäiset neuvottelut määrärahoista ministeriöiden ja maakunnan liittojen välillä.

Aluekeskusohjelmaa toteutettiin 34 ohjelmaan nimetyllä alueella ja yhdellä verkostoseudulla. Ohjelman tärkein lisäarvo on yhteistyöverkostojen rakentumisessa yritysten, oppilaitosten ja tutkimusyksikköjen kesken. Valtioneuvosto nimesi uuden ohjelmakauden alueet 23.11.2006.

Suurten kaupunkiseutujen politiikkakokonaisuuden linjaukset ja toimeenpanosuunnitelma on hyväksytty. Linjausten pohjalta on päätetty asettaa kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä vuoden 2007 alusta. Hallituksen esitykseen kunta- ja palvelurakenneuudistuksen puitelaiksi on otettu mukaan pääkaupunkiseudun ja eräiden muiden kaupunkiseutujen yhteistyö.

Osaamiskeskusohjelmaa toteutettiin 22 osaamiskeskuksessa. Ohjelma on edistänyt alueiden erikoistumista ja toiminnalla on ollut huomattava vaikutus alueiden kehitykseen. Uuden ohjelmakauden (2007–2013) tavoitteena on kytkeä osaamiskeskukset aikaisempaa tiiviimmin kansalliseen innovaatiopolitiikkaan. Valtioneuvosto nimesi uuden kauden alueet 7.12.2006. Ohjelmaan kuuluu 13 osaamisklusteria, joita alueilla toteuttavat 21 osaamiskeskusta.

Valtioneuvoston maaseutupoliittiset linjaukset sisältävä maaseutupoliittinen erityisohjelma vuosiksi 2007–2010 on valmistunut. Valtioneuvosto hyväksyi ohjelman helmikuussa 2007.

Suomen puheenjohtajakaudella saatettiin voimaan EU:n koheesiopolitiikan säädösperusta ja järjestettiin aluepolitiikan epävirallinen ministerikokous koskien EU:n koheesiopolitiikan resurssien hyödyntämistä alueellisen innovaatiopolitiikan toteuttamisessa.

Ehdotus Suomen rakennerahastostrategiaksi 2007–2013 valmistui marraskuussa. Hallituksen esitys rakennerahastolaiksi on hyväksytty eduskunnassa joulukuussa ja rakennerahastoasetus on valmisteltavana. Uuden ohjelmakauden toimenpideohjelmat on valmisteltu laajalla yhteistyöllä ja ne toimitetaan komissiolle vuoden 2007 alussa. Uuden seurantajärjestelmän rakentaminen on käynnissä. Seurantajärjestelmä tulee olemaan yhteinen kaikille rakennerahastoja käyttäville hallinnonaloille.

EU:n rakennerahastokauden 2000–2006 alueellisten ohjelmien vuoden 2006 varat osoitettiin vuoden alussa ohjelmia toteuttaville ministeriöille ja maakunnan liitoille. Aikaisempien vuosien tapaan sisäasiainministeriö kokosi valtion talousarvioesitykseen aluepoliittisten vaikutusten arviointia koskevan liitteen.

Kunnat Peruspalveluohjelma vuosille 2007–2011 annettiin eduskunnalle valtiontalouden kehyspäätöksen yhteydessä. Valtakunnallista peruspalveluiden arviointisuunnitelmaa tarkistettiin. Kuntatalous parani vuonna 2006 edelliseen vuoteen verrattuna. Harkinnanvaraista rahoitusavustusta myönnettiin 70 kunnalle yhteensä 28,5 miljoonaa euroa.

Kunta- ja palvelurakenneuudistus -hankkeeseen liittyen eduskunnalle annettiin poliittiseen sopimukseen perustuva hallituksen esitys laiksi kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta sekä laeiksi kuntajakolain muuttamisesta ja varainsiirtoverolain muuttamisesta. Tavoitteena on, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan siten, että palveluiden laatu ja vaikuttavuus, saavutettavuus ja tehokkuus sekä teknologinen kehittäminen on otettu huomioon.

Valmisteltiin 14 vuoden 2007 alusta voimaan tullutta kuntaliitosta. Kuntien yhteistoimintaavustusta myönnettiin 8 hankkeelle yhteensä miljoona euroa ja avustusta kuntien yhdistymiseen liittyvien esiselvitysten laatimiseen jaettiin 8 hankkeelle yhteensä 109 000 euroa.

Kolmikantaisesti valmistellut hallituksen esitykset, joilla kehitetään Kuntien eläkevakuutuksen hallintoa ja saatetaan työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa koskeva sääntely kunnissa lain tasolle, annettiin eduskunnalle. Kuntien takauskeskuksesta annettua lakia uudistettiin.

Osana kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa toteutettu kunnallisen demokratian kehittämishanke saatettiin päätökseen. Hankkeeseen liittyen Eduskunnalle annettiin hallituksen esitykset, joilla muutettiin kuntalain säännöksiä, jotka koskevat mm. kunnallisen luottamushenkilön työskentelyedellytyksiä, alijäämän kattamisvelvollisuutta, kuntakonsernia ja kunnallisia liikelaitoksia.

Puolustusministeriö

Puolustuspolitiikka ja hallinto *Toimintaympäristön muutos ja Suomen turvallisuus* Suomen lähialueiden vakaus on vahvistunut Euroopan unionin ja Naton laajentumisen sekä EU:n integraation syvenemisen ansiosta. Suomen turvallisuuteen vaikuttavat yhä enemmän paitsi sotilaallinen myös taloudellinen ja poliittinen kehitys Euroopassa ja lähialueillamme sekä maailmanlaajuisesti.

EU on Suomelle jatkossakin tärkein viitekehys. EU-maiden keskinäinen solidaarisuus vahvistaa Euroopan vakautta ja Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Tämä edellyttää myös Suomelta solidaarisuutta muita jäsenmaita kohtaan ja täysimääräistä panostusta yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen.

Toimintaympäristömme säilynee vakaana. Vaikka maatamme vastaan ei lähitulevaisuudessa kohdistune välitöntä sotilaallista uhkaa, Venäjä ylläpitää lähiympäristössämme edelleen merkittävää sotilaallista potentiaalia, joka on kehittynyt suorituskyvyltään viime vuosina.

Puolustuspolitiikan valmistelu ja hallinnonalan strateginen ohjaus Puolustuspolitiikkaa toteutettiin vuoden 2004 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa sekä hallitusohjelmassa esitettyjen linjausten ja tavoitteiden pohjalta.

Puolustusministeriö julkisti hallinnonalaa koskevan strategiatyön tuloksena syntyneen asiakirjan ”Turvallisesti tulevaisuuteen, Puolustusministeriön strategia 2025”, jossa esitetään tiivis arvio Suomen turvallisuusympäristön kehityksestä, kuvataan Suomen puolustuspolitiikan ja sotilaallisen maanpuolustuksen haasteita ja hahmotellaan keinoja, joilla haasteisiin voidaan vastata. Strategia palvelee seuraavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon laatimista selkeyttämällä kuvaa tulevaisuuden näkymistä. Strategian julkaisemisella pyritään myös lisäämään kansalaisten tietoja sotilaallisen maanpuolustuksen avainkysymyksistä.

Puolustusministeriön strategian jalkauttaminen aloitettiin valmistelemalla yhdeksän osastrategiaa seuraaville toiminnan osa-alueille: henkilöstöpolitiikka, materiaalipolitiikka, yhdyskunta- ja ympäristöpolitiikka, tietohallinto, turvallisuustoiminta, tutkimus- ja kehittämistoiminta, kansainvälinen puolustuspolitiikka, kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen ja viestintä. Osastrategioilla pyritään syventämän eri toimialojen strategista suunnittelua ja kehittämislinjauksia. Esimerkiksi tietohallintostrategian päivittämisellä pyritään vastaamaan puolustushallinnon toiminnan, valtionhallinnon tietoyhteiskuntaohjelman, turvallisuusviranomaisten yhteisen toiminnan ja valtion IT -toiminnan asettamiin tavoitteisiin.

Kansainvälisessä puolustuspolitiikassa ja kansainvälisessä materiaaliyhteistyössä keskityttiin Suomen EU-puheenjohtajuuskauden läpiviemiseen. Puolustushallinnon keskeisiä painopistealueita puheenjohtajuuskaudella olivat kriisinhallintaoperaatiot, voimavaratyö sekä siviilisotilaskoordinaatio.

Lainsäädäntö Puolustusministeriön keskeisimmät lainsäädäntöhankkeet olivat 1.4.2006 voimaan tulleen sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain valmisteleminen sekä asevelvollisuuslain ja puolustusvoimista annetun lain kokonaisuudistukset ja uusi laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, joita koskevat hallituksen esitykset saatiin eduskunnan käsiteltäviksi vuoden 2006 aikana. Asevelvollisuuslaki, vapaaehtoista maanpuolustusta koskeva laki ja puolustusvoimalaki liittyvät osaltaan vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon täytäntöönpanoon, sillä niissä säädetään mm. puolustusvoimien uudesta organisaatiosta ja muiden viranomaisten tukemisesta.

Tutkimus- ja arviointitoiminta Puolustushallinnossa toteutettiin ja käynnistettiin sekä omin tutkimusresurssein että tilaamalla ulkopuolisilta tutkimustahoilta vuoden 2004 selontekoon

perustuvia tutkimushankkeita, jotka valmistuvat pääosin vuonna 2007. Lisäksi toiminnassa painottui yhteiskunnallisen vaikuttavuuden hahmottaminen arvioinnin keinoin. Tutkimus- ja arviointitoiminta keskittyi tutkimukseen puolustusmateriaaliteollisuuden kehitysnäkymistä ja puolustusmateriaalipolitiikan vaikuttavuudesta, asevelvollisuusjärjestelmän yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointiin kansantalouden näkökulmasta sekä selvitykseen Suomi rauhanturvaajana 1991–2006.

Asevientipolitiikka ja Suomen puolustusvälineteollisuuden tukeminen Suomen asevientipolitiikassa noudatettiin Euroopan unionin aseviennin käytännesääntöjä. Asevientipäätöksissä otettiin huomioon pyrkimys EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamiseen myös asevientikysymyksissä.

Puolustusministeriö linjasi Suomen osallistumisperiaatteet Euroopan puolustusviraston työhön sekä 1.7.2006 voimaan tulleisiin puolustustarvikehankintojen käytännesääntöihin, joilla pyritään saamaan aikaan kilpailukykyiset eurooppalaiset puolustusmateriaalimarkkinat. Puolustusministeri asetti työryhmän valmistelemaan puolustus- ja turvallisuusteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian. Puolustushallinto pyrki osaltaan turvaamaan kotimaisen puolustusvälineteollisuuden toimintaedellytyksiä riittävillä kotimaisilla tilauksilla ja tuotekehityshankkeilla. Teollisuuden vientiponnisteluja edistettiin yhdessä teollisuuden kanssa eri maissa järjestetyillä teollisuusseminaareilla. Lisäksi vierailujen ja neuvotteluiden yhteydessä tuotiin esille suomalaisen puolustusvälineteollisuuden tuotteita ja osaamista.

Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen Puolustusministeriön tehtävänä on sovittaa yhteen turvallisuus- ja puolustusasiain komitean avustamana yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvät valtioneuvostotason toiminnot väestön elinmahdollisuuksien sekä yhteiskunnan turvallisuuden ja valtion itsenäisyyden turvaamiseksi. Valtioneuvosto antoi marraskuussa 2006 periaatepäätöksen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiasta, jonka tarkistamisessa huomioitiin uudenlaiset riskit ja uhat kuten ympäristötuhot ja muut suuronnettomuusuhat sekä painotettiin muun muassa huoltovarmuuden, väestönsuojelun, tietojärjestelmien suojaamisen ja viestinnän valmiuksia. Uuden strategian toteuttaminen aloitettiin tekemällä aloite hallinnonaloilla käytössä olevien ja mahdollisesti muiden hallinnonalojen käyttöön soveltuvien toimintakykyjen kartoittamiseksi.

Sotilaallinen maanpuolustus *Valmius-, valvonta- ja koulutustehtävät* Kertomusvuonna jatkettiin 2010-luvun puolustusjärjestelmän suunnittelua valtioneuvoston vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon perusteilla. Puolustusvoimien operatiivisen toiminnan sopeuttamista jatkettiin selonteon linjausten ja tehtyjen päätösten perusteella. Sodan ajan joukkomäärien pienentämiseen liittyen käynnistettiin varhennettu kalustosta luopuminen. Vuoden 2004 pääsotaharjoitukseen perustuvat operatiiviset kehittämistoimet saatiin päätökseen.

Merivalvonnassa päästiin tavoitetasolle, ja Ruotsin kanssa aloitettiin merivalvontayhteistyö. Merivoimat käynnisti hankkeen, jonka tavoitteena on tuottaa Euroopan unionin yhteinen meritilannekuva vuoden 2010 loppuun mennessä. Ilmavalvonnan ajallinen ja alueellinen kattavuus oli hyväksyttävällä tasolla.

Varusmiespalvelukseen astui edellisvuoden tapaan noin 28 000 henkilöä, joista palveluksen keskeytti noin 14,5 % (v. 2005 noin 14,7 %). Siviilipalvelukseen määrättyjä oli edellisvuoden tapaan noin 2 600 henkilöä. Puolustusvoimien varusmiehille antama koulutus koetaan tehtyjen kyselytutkimusten mukaan hyödylliseksi. Varusmiehistä 66 % piti saamaansa sotilaskoulutusta tärkeänä, ja 44 % varusmiehistä olisi käynyt asepalveluksen, vaikka se olisi ollut vapaaehtoista. Puolustusvoimat kouluttaa johtajiksi kolmanneksen palvelukseen astuneista varusmiehistä. Uudistettua varusmiesten johtajakoulutusta arvostetaan laajasti yhteiskunnassa niin opiskelussa kuin työelämässäkin. Lähes 80 % varusmiesjohtajista uskoi pystyvänsä hyödyntämään saamaansa johtaja- ja kouluttajakoulutusta myös siviilissä.

Kertausharjoitusten määrää jouduttiin määrärahasyistä vähentämään tasolle, joka ei vastaa puolustusvoimien sodan ajan joukkojen koulutustarvetta eikä reserviläisten odotuksia. Kertausharjoituksissa koulutettiin noin 7 600 reserviläistä (v. 2005 noin 30 500), ja kertausharjoitusvuorokausia kertyi noin 35 800 (v. 2005 noin 154 000). Kertausharjoituskoulutuksen riittämättömyyttä korvasivat jossain määrin sekä puolustusvoimien että Maanpuolustuskoulutus ry:n pitämät vapaaehtoiset harjoitukset. Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa koulutettiin noin 6 200 reserviläistä (v. 2005 noin 9 600), joille kertyi harjoitusvuorokausia noin 11 000 (v. 2005 noin 20 000). Maanpuolustuskoulutus ry järjesti lisäksi puolustusvoimien tukemana noin 1 300 vapaaehtoisen maanpuolustuksen kurssia. Kurssien osallistumismäärä oli noin 34 000 henkilöä.

Maanpuolustustahto säilyi edellisten vuosien tapaan korkealla tasolla. Noin 77 % kaikista kansalaisista ja 85 % varusmiehistä kannattaa aseellista puolustamista, jos Suomeen hyökätään.

Puolustusvoimien kehittämisohjelmat Puolustusvoimien kehittämisohjelmat etenivät vuonna 2006 puolustusvoimien toimenpiteiden osalta lähes suunnitellusti. Puolustusvoimien integroidun tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän kehittämistä jatkettiin. Puolustushaarat jatkoivat isku- ja suorituskykyä parantavia hankkeitaan strategisen iskun ennaltaehkäisy- ja torjuntakyvyn luomiseksi. Merkittävimpiä poikkeamia kehittämisohjelmien toteuttamisessa olivat helikopteri- ja ilmatorjuntaohjushankkeiden viivästymiset suunnitellusta aikataulusta lähinnä puolustusvoimien sopimuskumppaneista aiheutuvista syistä. Materiaalihankintamäärärahojen leikkaukset ja puolustusvoimien talouden tasapainottaminen aiheuttivat uudelleenjärjestelyjä, jotka vaikeuttivat suorituskyvyn ylläpitoa ja hidastivat sen kehittämistä.

Kehittämisohjelmiin sisältyviä, merkittävimpiä kertomusvuoden aikana tehtyjä yksittäisiä puolustusmateriaalin hankintasopimuksia olivat kolmen miinantorjunta-aluksen hankinta merivoimille, Hämeenmaa -luokan alusten modernisointia koskeva hankinta, raskaan raketinheitinjärjestelmän (MLRS) hankinta osana maavoimien iskukyvyn kehittämistä sekä kahden kuljetuskoneen hankinta ilmavoimille korvaamaan nykyistä Fokker F27 - kuljetuskonekalustoa.

Puolustusvoimien rakennemuutos Vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko sisältää linjaukset puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistamiseksi ja rakennemuutoksen toteuttamiseksi. Rakennemuutoksen päämääränä on sopeuttaa puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmä vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksia ja sodan ajan joukkomäärien pienentymistä. Rakenteellisilla muutoksilla pyritään lisäksi tukemaan puolustusvoimien toiminnan ja talouden tasapainottamista. Tämä edellyttää pysyviä säästöjä henkilöstö- ja kiinteistömenoissa. Valtion tuottavuusohjelman mukaisesti pyritään samalla supistamaan puolustushallinnon henkilöstöä 1 860 henkilötyövuodella vuoden 2011 loppuun mennessä.

Puolustusministeriön päätökset toimintojen uudelleen järjestelyistä ja sijoittamisista saatiin pääosin tehtyä, ja puolustusvoimissa on käynnistetty tehtyjen päätösten toimeenpano. Johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistamiseen ja rakennemuutoksen toteuttamiseen liittyen puolustusministeriö teki mm. seuraavat päätökset: maanpuolustusalueiden ja sotilaslääniien lakkauttaminen ja uuteen aluejakoon perustuvien sotilaslääniien perustaminen ja niiden esikuntien sijoittaminen, Maavoimien Esikunnan perustaminen ja sijoittaminen Mikkeliin, Merivoimien Esikunnan siirtäminen Turkuun, Ilmatorjuntakoulun sijoittaminen Tikkakoskelle, Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen sijoittaminen Tuusulaan sekä Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen uudelleenjärjestelyt, johon liittyen perustettiin mm. Räjähdelaitos. Muutokset toteutetaan pääosin siten, että uusi johtamis- ja hallintorakenne toimii kokonaisuutena 1.1.2008 mennessä. Uudelleenjärjestelyihin liittyy merkittävässä määrin puolustusvoimien toimintojen alueellistamista.

Kumppanuushankkeet ja uudet toimintamallit Puolustushallinnossa jatkettiin tilaajan ja tuottajan eriyttämiseen pohjautuvan toimintamallin hyödyntämistä tuki- ja yleishallintopalvelujen tuottamisessa. Puolustusvoimien palvelutuotantoa koottiin ja keskitettiin hallinnonalan sisäisiin palvelukeskuksiin. Hämeenlinnassa toimiva Puolustusvoimien Palkka- ja Taloushallinnon Palvelukeskus käynnisti palvelukeskuskonseptiin perustuvan taloushallinnon uuden toimintamallin pilotoinnin syksyllä 2006. Vuonna 2007 jatkuvalla hankkeella parannetaan palvelukeskuksen edellytyksiä toimia osana valtakunnallista palvelukeskusverkostoa. Puolustusvoimien ruokahuollon valtakunnallinen palvelukeskus aloitti toimintansa vuoden 2006 alussa.

Kumppanuusjärjestelyitä yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa ryhdyttiin toteuttamaan erikoissairaanhoidossa ja lääkehuollossa sekä vaatetushuollossa. Vaihtoehtona oman toiminnan kehittämiselle käynnistetyt selvitykset ja valmistelut koskien kumppanuuden laajentamista materiaalin korjaamo-, huolto- ja kunnossapitotoimintaan valmistuvat alkuvuodesta 2007.

Muiden viranomaisten tukeminen Puolustusvoimat tuki vuoden 2006 aikana muita viranomaisia edeltävien vuosien tapaan noin 500 virka-aputehtävässä. Lisäksi puolustusvoimat tuki Suomen EU-puheenjohtajuuskauden turvajärjestelyjä noin 9 200 henkilötyövuorokauden virka-avulla.

Sotilaallinen kriisinhallinta Sotilaallisen kriisinhallintakyvyn kehittämistä jatkettiin valmistelemalla Suomen osallistumista EU:n taisteluosastoihin. Suomelle luotiin valmius osallistua 160 henkilöllä 1.1.2007 alkaen kuuden kuukauden päivystysvuoronsa aloittavaan Saksa-Hollanti-Suomi -taisteluosastoon. Lisäksi valmisteltiin Suomen osallistumista 220 henkilöllä toiseen taisteluosastoon, jonka Suomi muodostaa vuoden 2008 alusta Ruotsin, Norjan, Viron ja Irlannin kanssa.

Suomi osallistui kertomusvuoden aikana kahteentoista sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon. Vuoden 2006 päättyessä suomalaisten kokonaisvahvuus sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa oli noin 850 sotilasta.

Suomi lähetti syksyllä 2006 yli 200 sotilaan vahvuisen vahvennetun pioneerikomppanian sekä esikuntaupseereita Libanoniin, jossa Suomi ja Irlanti muodostivat yhdessä pataljoonan käytettäväksi rakennus- ja raivaustehtäviin YK:n johtamassa UNIFIL-operaatiossa. Lisäksi Suomi osallistui 14 henkilöllä EU:n johtamaan EUFOR RD Congo -operaatioon Kongon demokraattisessa tasavallassa. Sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden painopiste oli edelleen Länsi-Balkanilla, jossa Suomi osallistui 400 sotilaan vahvuudella Naton johtamaan KFOR -operaatioon Kosovossa sekä 200 sotilaan vahvuudella EU:n johtamaan EUFOR Althea -operaatioon Bosniassa ja Hertsegovinassa. Joulukuussa Suomen osallistumisvahvuutta Althea-operaatiossa supistettiin 100 sotilaaseen. Molemmissa operaatioissa Suomi vastasi edelleen taisteluosaston viesti- ja johtamisjärjestelmästä. Afganistanin Nato -johtoisessa ISAF -operaatiossa olevien suomalaisten vahvuutta lisättiin noin 100 sotilaaseen, ja Suomi keskitti toimintaansa Pohjois-Afganistanin PRT -toimintaan (Provincial Reconstruction Team).

Suomi osallistui lisäksi useaan operaatioon sotilastarkkailijoilla tai esikuntaupseereilla. Suurin sotilastarkkailijamäärä (13) oli Lähi-idän UNTSO -operaatiossa. Afrikassa Suomi osallistui neljään eri operaatioon: UNMEE -operaatiossa Etiopiassa ja Eritreassa oli viisi sotilastarkkailijaa, UNMIS -operaatiossa Sudanissa kaksi esikuntaupseeria, UNMIL -operaatiossa Liberiassa kaksi esikuntaupseeria ja EU:n tukemassa Afrikan Unionin johtamassa AMIS II -operaatiossa Sudanissa yksi upseeri. Lisäksi viisi sotilastarkkailijaa oli UNMOGIP -operaatiossa Kashmirissa ja kaksi sotilastarkkailijaa Kosovossa toimivassa UNMIK -operaatiossa.

Valtiovarainministeriö

Talous- ja finanssipolitiikka Kansainvälinen talous pysyi vahvana koko vuoden huolimatta korkeasta öljyn hinnasta ja muiden tuotantotarvikkeiden nopeasta kallistumisesta. Maailmankauppa kasvoi 6½ %. Myös euroalueen kehitys oli myönteistä ja tuotanto kasvoi lähes 3 %. Kuluttajien ja yritysten luottamus on pysynyt korkeana. Yritysten odotukset ovat paremmat kuin viiteen vuoteen.

Suomessa kokonaistuotannon kasvu nopeutui tuntuvasti vuoden 2006 alussa ja tuotannon kasvu ylti peräti 6 prosenttiin. Silti inflaatiopaineet eivät ole mainittavasti lisääntyneet. Kuluttajahinnat kohosivat vuoden aikana keskimäärin 1,6 %.

Työllisyys lisääntyi vuoden aikana 40 000 hengellä, mikä nosti työllisyysasteen 68,8 prosenttiin. Hallituskauden aikana toteutunut työpaikkojen lisäys on noin 80 000 henkeä, joten asetettu työllisyystavoite ollaan lähes saavuttamassa. Työttömyys aleni 7,8 prosenttiin, mikä alittaa euroalueen keskimääräisen tason.

Kansantalouden myönteistä kehitystä on edistänyt merkittävästi harjoitettu talouspolitiikka. Kasvua on tuettu sekä verokevennyksillä että työ- ja pääomamarkkinoiden toimintaa parantaneilla rakenteellisten toimilla. Eläkkeelle siirtymistä lykkäävien uudistusten lisäksi työvoiman tarjontaa on lisätty työmarkkinatukeen tehtyjen muutosten, muutosturvan, työnvälityksen tehostamisen sekä liikkuvuutta lisänneiden toimien avulla. Työmarkkinajärjestöt ovat sopineet perhekustannusten tasauksesta tavalla, joka ei rasita valtiontaloutta. Ikääntyneiden pienipalkkaisten työntekijöiden asemaa työmarkkinoilla on parannettu niiden kysyntää lisäävän tuen avulla. Työvoiman kysyntää on lisätty myös kotitalousvähennyksen korotuksin, laajennuksin ja palvelukohtaisin porrastuksin. Yhteistyö valtion ja työmarkkinajärjestöjen kesken on ollut talouden vakaudelle ja talouspolitiikan uskottavuudelle välttämätön.

Julkisyhteisöjen menot suhteessa bruttokansantuotteeseen alenivat 48½ prosenttiin. Verojen ja sosiaaliturvamaksujen osuus aleni vajaaseen 43 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Samanaikaisesti kun valtio on keventänyt verotusta, kunnallisverotuksen kiristyminen ja sosiaaliturvamaksujen nousu ovat hidastaneet kokonaisveroasteen alenemista. Julkisen talouden rahoitusasema on EU-maiden vahvimpia. Julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen aleni kertomusvuonna 38 prosenttiin. Valtion osalta vastaava luku oli 35 %. Julkisyhteisöjen nettorahoitusvarallisuus oli vuoden lopussa yli 100 mrd. euroa. Suurin osa tästä on työeläkelaitosten sijoituksia.

Julkisyhteisöjen talous on pysytellyt ylijäämäisenä vuosituhannen vaihteesta lähtien. Viime vuonna se oli 3 % bruttokansantuotteesta. Valtaosa ylijäämästä kertyi sosiaaliturvarahastoihin. Kuntatalous oli lievästi alijäämäinen ja valtiontalouden ylijäämä oli noin 1% bruttokansantuotteesta.

Valtiontalous Hallitus antoi eduskunnalle kertomusvuodelle varsinaisen talousarvioesityksen lisäksi kolme lisätalousarvioesitystä. Hallituksen ehdottaman varsinaisen talousarvion menojen yhteismäärä vuodelle 2006 oli 39 531 milj. euroa, joka eduskunnan käsittelyssä nousi 50 milj. eurolla. Lisätalousarvioissa määrärahoja lisättiin nettomääräisesti 345 milj. eurolla, mikä on jonkin verran enemmän kuin Vanhasen hallituskauden aikana keskimäärin. Kuten 2004 ja 2005 määrärahat pysyivät myös vuonna 2006 menoja säätelevän kehyksen puitteissa.

Varsinaisessa talousarviossa budjettitalouden alijäämä arvioitiin 446 milj. euroksi. Budjetti kääntyi kuitenkin ylijäämäiseksi vuoden aikana johtuen pääasiassa kertaluonteisten tulojen lisääntymisestä. Lisätalousarvioissa tuloarvioita korotettiin nettomääräisesti 2 278 milj. eurolla. Osakemyyntituloja ja osinkotuloja kertyi arvioitua enemmän ja verotuloarvioita voitiin

korottaa suotuisan talouskehityksen seurauksena. Lisäksi aiemmilta vuosilta tilinpäätöksistä kertynyttä ylijäämää merkittiin kolmannen lisätalousarvioesityksen katteeksi. Kertomusvuonna kartutettiin myös valtion eläkerahaston varoja aiempaa nopeammin. Valtionvelkaa lyhennettiin yhteensä runsaalla 1 mrd. eurolla ja valtionvelan määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen alentunee kertomusvuonna ennakkotietojen mukaan 3 prosenttiyksiköllä noin 35 prosenttiin.

Euroopan unionin vuoden 2006 budjetissa, joka oli päättyneen rahoituskehyskauden viimeinen, noudatettiin asianmukaista kurinalaisuutta. Toukokuussa 2006 hyväksyttiin toimielinten välinen sopimus, joka määrittää menokehykset koko kaudelle 2007—2013. Vuoden 2007 EU-budjetti valmisteltiin näiden kehysten puitteissa Suomen toimiessa puheenjohtajana. Hyväksytty budjetti vastaa Suomen tavoitetta maksumäärärahojen hallitusta kasvusta. Samanaikaisesti saatettiin myös päätökseen neuvottelut Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta.

Tulosohjauksen vahvistamiseksi on käynnistetty hanke talousarvioiden perustelujen sisällön ja rakenteen uudistamiseksi. Sen tarkoituksena on selkiyttää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden asettamista talousarvioesityksissä sekä kehittää budjetin rakennetta tätä palvelevaan suuntaan. Tavoitteena on saada kaikkien hallinnonalojen budjettirakenteet uudistetuiksi viimeistään vuoden 2009 budjetissa.

Valtion virastoille ja laitoksille tuotettiin talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja neljässä palvelukeskuksessa. Lisäksi opetusministeriön hallinnonalalla tehtiin päätös perustaa yliopistojen palvelukeskus. Vuoden 2006 loppuun mennessä pääosa ministeriöistä on tehnyt osaltaan ja ohjannut hallinnonalansa virastot tekemään päätöksen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottamisesta palvelukeskustoimintamallilla viimeistään vuonna 2009. Valtiokonttorissa valmisteltiin talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistä tietojärjestelmäinvestointia, joka mahdollistaa uudistettujen prosessien ohella merkittävien tuottavuussäästöjen aikaansaamisen tulevina vuosina.

Valtion hankintatoimen tehostaminen eteni, kun eduskunta hyväksyi tavanomaisten tuotteiden ja palvelujen keskitettyä kilpailuttamista tarkoittavan talousarviolain muutoksen. Lain ja sen nojalla annetun asetuksen tultua voimaan valtiovarainministeriö teki ensimmäisen yhteisesti kilpailutettavia tuotteita koskevan päätöksen syyskuussa 2006. Hankintojen keskitetty kilpailuttaminen on edennyt voimakkaasti kertomusvuoden aikana.

Verotus Hallituskaudella aiemmin tehtyjen ansiotulojen verokevennysten lisäksi verotusta kevennettiin edelleen 655 milj. eurolla. Valtionverotuksen ansiotulovähennyksen enimmäismäärää korotettiin 157 eurosta 400 euroon, vähennyksen kertymäprosenttia korotettiin 1,5 prosentista 3,6 prosenttiin ja vähennyksen poistumaprosenttia 0,45 prosentista 0,9 prosenttiin. Osana työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi toteuttavaa toimenpidekokonaisuutta asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten vähennyskelpoista enimmäismäärää korotettiin vuoden 2007 alusta 4 700 eurosta 7 000 euroon.

Yritysjärjestelydirektiivin muutosdirektiivi toimeenpantiin. Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005:n työryhmämietintö valmistui maaliskuussa 2006. Ehdotukset koskevat lähinnä verotuksen ja kansainvälisten standardien mukaiseksi uudistuneen kirjanpidon suhdetta sekä osakeyhtiölainsäädännön muutoksen vaikutusta verotukseen ja vaativat osin edelleen lisäselvityksiä. Työkomennuksella olevien palkansaajien matkakustannusten korvausten verokohtelua selvittäneen työryhmän väliraportti kesällä 2006 sisälsi suosituksia verotuskäytännön mahdollisesti aiheuttamien kohtuuttomien veroseuraamusten huojentamiseksi ja joulukuussa 2006 annettu loppumuistio sisälsi ehdotuksia lainsäädännön muuttamiseksi erityisesti pitkään kestävillä työkomennuksilla saatujen korvausten osalta.

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaisesti puolitettiin teollisuuden ja ammattimaisen kasvihuoneviljelyn sähkövero ja eräät sähköntuotannon tuet poistettiin. Lisäksi valmisteltiin vuotuisen ajoneuvoveron muuttamista hiilidioksidiperusteiseksi ja selvitettiin liikenteen biopolttoaineiden käytön edistämistä. Pj-kaudella saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys yhteisön ulkopuolelta tuotavien matkustajatuomisten verovapauksia koskevasta direktiivistä.

Arvonlisäverotuksen osalta neuvostossa käsiteltiin verovelvollisen velvoitteiden yksinkertaistamista ja palvelujen verotuspaikkasäännösten uudistamista koskevia ehdotuksia. Työvaltaisten palvelujen arvonlisäverokokeilun jatkamista koskeva direktiivi hyväksyttiin. Suomen puheenjohtajakaudella hyväksyttiin kuudennen arvonlisäverodirektiivin lakiteknisen kokonaisuudistus, veronkierron estämiseen ja verotuksen yksinkertaistamiseen tähtääviä toimenpiteitä koskeva direktiivi, sähköisen kaupan erityisjärjestelmän voimassaolon jatkaminen ja veropetosten vastaista strategiaa koskevat neuvoston päätelmät. Kotimaan arvonlisäverolainsäädännössä eräiden työvaltaisten palvelujen arvonlisäverokantaa alennettiin vuosiksi 2007–2010 ja veroedustajaa koskeva säännös muutettiin yhteisön oikeuden mukaiseksi.

Etuyhteydessä toisiinsa olevien yritysten välisten liiketoimien siirtohinnoittelun dokumentaatiota koskevat säännökset uudistettiin vastamaan kansainvälistä kehitystä, ja ulkomailta vuokratun työntekijän verotukseen tehtiin muutoksia.

Rahoitusmarkkinat Rahoitusmarkkinakysymyksissä keskityttiin kertomusvuonna erityisesti Suomen EU-puheenjohtajakauden läpiviemiseen. Neuvoston rahoituspalvelutyöryhmissä neuvoteltiin kahdesta direktiiviehdotuksesta. Direktiiviehdotukselle omista javalvontasäännösten tarkistamisesta finanssisektorin yritysjärjestelyissä saatiin neuvoston määräenemmistön kannatus. Maksupalveludirektiivistä ei saavutettu poliittista yhteisymmärrystä, mutta neuvotteluissa saavutettu eteneminen tarjoaa hyvän pohjan jatkotyölle Saksan puheenjohtajakaudella. Rahoitusmarkkinoiden vakauteen ja kriisinhallintaan liittyviä kysymyksiä käsiteltiin epävirallisessa Ecofin-neuvoston kokouksessa, jossa sovittiin jatkotoimenpiteistä rahoitusmarkkinoiden kriisinhallinnan järjestelyiden kehittämiseksi. Arvopaperikaupan selvitystoiminnan osalta neuvosto antoi tukensa komission yhdessä markkinatoimijoiden kanssa laatimalle menettelytapakoodille ja vahvisti aikataulun jatkotyölle.

Vaikuttaminen EU:n rahoitusalan komiteoissa oli aktiivista ja ennakoivaa. Neuvoston rahoituspalvelukomitean toiminnan painopisteenä oli rahoitusmarkkinoiden vakauskysymysten lisäksi rahoitusmarkkinoiden valvonnan kehittäminen. Euroopan arvopaperikomitean työskentelyssä vaikuttaminen painottui rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin ja avoimuusdirektiivin nojalla annettaviin täytäntöönpanosäädöksiin, komission esiteasetuksen muutokseen sekä sijoitusrahastoja ja omaisuudenhoitoa koskevan sääntelyn kehittämiseen. Euroopan pankkikomiteassa korostuivat luottolaitosten vakavaraisuuteen ja valvontaan liittyvät kysymykset.

Useiden rahoituspalveluiden toimintasuunnitelmaan sisältyneiden EU-säädösten kansallista täytäntöönpanoa jatkettiin. Eduskunnalle annettiin keväällä hallituksen esitykset yritysostotarjousdirektiivin sekä luottolaitosten vakavaraisuusdirektiivin täytäntöön panemiseksi. Syksyllä eduskunnalle annettiin esitys, jolla pannaan täytäntöön säännöllistä tiedonantovelvollisuutta ja liputusvelvollisuutta koskeva avoimuusdirektiivi.

Kiinteistörahastolainsäädännön uudistamista pohtiva työryhmä sai loppuraporttinsa valmiiksi ja eduskunnalle annettiin esitys kiinteistörahastolain ja sijoitusrahastolain muutoksista. Lisäksi eduskunnalle annettiin esitys eräiksi säästöpankkilain muutoksiksi. Eduskunnalle annettiin myös esitys valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon vuonna 2007 siirrettävien varojen määrän muuttamisesta. Rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin (Mi-

FID) täytäntöönpanon valmistelu jatkui valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä ja virkamiestyönä. Hallituksen esityksen valmistuminen siirtyi vuodelle 2007.

Kansainvälisessä valuuttarahastossa käynnistettiin hallintouudistus, jonka tavoitteena on, että eri maiden ääniosuudet paremmin vastaisivat niiden roolia maailmantaloudessa. Lisäksi kehitysmaiden osallistumista on tarkoitus vahvistaa. Puheenjohtajuuskaudellaan Suomi osallistui aktiivisesti EU:n neuvottelutavoitteiden muodostamiseen. Maailmanpankkiryhmässä oli erityisen huomion kohteena hyvä hallinto ja korruption vastainen taistelu, joita koskeva pankin strategia uusittiin olennaisilta osiltaan. Vuonna 2005 sovittujen monenkeskisten velkahelpotusten toteutus alkoi ja Kansainvälisen kehitysjärjestön IDA:n käytössä ollut velkakestävyyskehikko hyväksyttiin myös velkaantumisen ennakoinnin välineeksi.

Suomen puheenjohtajuuskaudella sovittiin Euroopan investointipankin kolmansille maille myöntämien lainatakuiden uusimisesta vuosille 2007–2013. Pankin lainamandaateilla on tärkeä asema EU:n poliittisten tavoitteiden tukemisessa, erityisesti naapuruuspolitiikassa ja energia- ja ympäristöhankkeiden rahoituksessa.

Euroopan kehitys- ja jälleenrakennuspankin pääoman riittävyyttä koskevan arvio ja siten pankin toiminnan pitkän aikavälin suuntaviivojen laadinta saatiin päätökseen. Pankin toiminnan painopiste siirtyy tulevina vuosina nykyistä enemmän itään ja toiminta EU:n uusissa jäsenvaltioissa lakkaa vähitellen.

Valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka Valtionhallinnossa meneillään olevat merkittävät toimintojen kehittämistoimet, kuten tuottavuuden parantaminen ja toimintojen alueellistaminen edellyttivät vuonna 2001 päätetyn henkilöstöpoliittisen linjan täydentämistä. Valtioneuvosto tekikin 23.3.2006 periaatepäätöksen valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa. Periaatepäätöksen tarkoituksena on vahvistaa yhtenäiset toimintatavat valtionhallinnon organisaatioiden muutostilanteisiin ja henkilöstön aseman turvaamiseen ja tukea muutosten hallintaa ja laadukasta johtamista. Valtiovarainministeriö on antanut valtioneuvoston periaatepäätöksestä soveltamisohjeen ja tukee muutosten hallintaa muun muassa selvittämällä ministeriöiden ja valtion muiden toimintayksiköiden kanssa muutosjohtamisen hyviä käytäntöjä.

Hallinnon toiminnallinen tehokkuus, palvelukyky ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus varmistetaan siten, että henkilöstöjohtamisen linjausten valmistelu, päätöksenteko ja seuranta integroidaan konsernin muihin ohjausprosesseihin. Tavoitteena on ollut kytkeä henkilöstöjohtaminen osaksi kokonaisjohtamista kaikissa valtionhallinnon toimintayksiköissä.

Hallituksen tavoitteena on ollut vahvistaa poikkihallinnollisuutta ja hallituksen ohjelmallisten tavoitteiden toteutumista sekä turvata hallinnon toimintakyky, kun johtavassa asemassa toimivien virkamiesten poistuma eläkkeelle kasvaa lähivuosina. Laajaan uudistukseen liittyen hallitus on antanut eduskunnalle esityksen valtion johtavista virkamiehistä sekä valtion virkamieslain muutoksista.

Valtion palkkausjärjestelmät on uudistettu siten, että uuden palkkausjärjestelmän piirissä on 97,9 % valtion henkilöstöstä ja lähes kaikki virastot. Valtion palkkakilpailukyvyn parantamisessa painopiste on siirtynyt palkintajärjestelmien kehittämiseen. Valtiovarainministeriö edistää tulospalkkausta ja kehittää myös muita kannustinmuotoja.

Työrauhatilanne valtiosektorilla vuonna 2006 on ollut hyvä. Valtion virka- ja työehtosopimukset vuosille 2005–2007 on tehty 16.12.2004 allekirjoitetun tulopoliittisen sopimuksen mukaisina. Sopimukset ovat voimassa 30.9.2007 saakka. Vuonna 2006 palkkoja tarkistettiin 1.6.2006 lukien yleiskorotuksella 1,4 %, liittoerällä 0,4 % ja keskimäärin 0,25 prosentin suuruisella tasa-arvoerällä. Sopimuksiin ei sisälly sovittuja palkantarkistuksia vuodelle 2007.

Hallinnon kehittäminen Valtion keskushallinnon uudistaminen jatkui monin kehittämishankkein. Hallinnon ydintoiminnan tehostamiseksi ja rakenteiden keventämiseksi jatkettiin toimenpiteitä hallinnonalojen tukipalvelujen hoidon keskittämiseksi. Valtion keskushallinnon toimintojen ja yksiköiden alueellistamista jatkettiin hallitusohjelman mukaisesti.

Valtiovarainministeriön vuonna 2003 asettama valtionhallintoa koskeva tuottavuuden toimenpideohjelma jatkui. Tavoitteena on tuottavuutta parantamalla hillitä pysyvästi menojen kasvua, lisätä mahdollisuuksia kohdentaa voimavaroja uudelleen, vähentää henkilöstötarvetta sekä parantaa työvoiman kilpailukykyä. Hallitus teki kertomusvuoden keväällä valtiontalouden kehyspäätöksessä vuosille 2007–2011 tuottavuuden toimenpideohjelman toimeenpanovaihetta koskevat päätökset. Tavoitteena on, että valtionhallinnon työvoimatarve on vuonna 2011 runsaat 9 600 henkilötyövuotta nykyistä pienempi. Ministeriöiden ohjelmissa on yhteensä yli sata tuottavuutta lisäävää ja henkilöstötarvetta vähentävää kehittämishanketta. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta käsitteli kertomusvuoden joulukuussa valtiovarainministeriön selvityksen tuottavuusohjelman toimeenpanotilanteesta.

Valtionhallinnon tietohallintoa kehitettiin hallituksen kertomusvuoden kesäkuussa tekemän IT-toiminnan kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaisesti. Kehittämisellä luodaan edellytyksiä asiakaslähtöisten ja joustavien palvelujen tuottamiselle sekä parannetaan valtionhallinnon tuottavuutta. Hallituksen käynnistämien tietoyhteiskuntaohjelman ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman tavoitteiden toteutumista tuettiin valtionhallinnon sisäisellä ja muiden toimijoiden yhteistyöllä. EU-jäsenmaiden parhaita julkisen sektorin käytäntöjä esiteltiin kertomusvuoden syyskuussa Tampereella pidetyssä neljännessä EU-jäsenmaiden laatukonferenssissa.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä kokoontui kertomusvuonna 15 kertaa. Käsiteltävänä oli useita merkittäviä kehittämisehdotuksia eri hallinnonaloilta.

Opetusministeriö

Koulutus- ja tiedepolitiikka Yleissivistävä koulutus Opetusministeriö käynnisti pitkän aikavälin toimenpidekokonaisuuden, jonka tarkoituksena on lisätä kouluhyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. Painopistealueina ovat ongelmien ennalta ehkäiseminen ja varhainen tuki, maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksen kehittäminen, yhteisöllisen toimintakulttuurin edistäminen, koulupudokkuuden ehkäiseminen sekä koulupäivän rakenteen kehittäminen. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta annettiin eduskunnalle selvitys ja valtionosuuteen oikeuttavaa tuntimäärää lisättiin kolmesta neljään tuntiin päivässä. Aloitettiin erityisopetuksen kehittämisstrategian valmistelu.

Ammatillinen koulutus Käynnistettiin ammattiopistostrategian mukaisesti vauhdittamishanke, jonka tavoitteena on edistää ammatillisen koulutuksen kehittämistä kokonaisuutena ja järjestäjäverkon kokoamista. Ammatilliseen peruskoulutukseen liitettiin ammattiosaamisen näytöt 1.8.2006 alkavasta koulutuksesta lukien. Käynnistettiin ammattiosaamisen näyttöjen tukiohjelma. Ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelman toimeenpanoa jatkettiin. Käynnistettiin selvitys keskeyttämisen vähentämisessä hyvin menestyneiden koulutuksen järjestäjien toimintamalleista ja toimenpiteistä. Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilu käynnistettiin. Opetusministeriö valitsi kokeiluun 56 koulutuksen järjestäjää. Kokeilussa aloitti 500 opiskelijaa, joista 350 oli perusopetuksen vuonna 2006 päättäneitä.

Opetusministeriö muutti asetuksella opiskelijaksi ottamisen perusteita ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa. Uusia perusteita sovelletaan heinäkuun 2007 jälkeen alkavaan koulutukseen. Sähköisen hakujärjestelmän kehittämistä jatkettiin asettamalla ohjaus- ja projektiryhmät. Sähköisen hakujärjestelmän on tarkoitus olla käytössä kaikessa toisen asteen koulutuksessa kevään 2008 haussa. Ammatillisen koulutuksen eurooppalaiseen laadunvarmistuksen yhteisiin puitteisiin (Common Quality Assurance Framework) perustuva ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus valmisteltiin Opetushallituksen, koulutuksen järjestäjien sekä työelämän edustajien kanssa. Kööpenhaminan prosessin tulevista painopisteistä sovittiin Euroopan ammatillisesta koulutuksesta vastaavien ministereiden kokouksessa (Helsingin kommunikea).

Ammattikorkeakoulut Opetusministeriö linjasi korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteet. Periaatteiden mukaisesti ammattikorkeakoulujen rakenteellista kehittämistä edistettiin tavoitteena ammattikorkeakoulujen ja niiden yksiköiden osaamistason nosto sekä toiminnan tehokkuuden ja laadun kehittäminen. Ammattikorkeakouluverkon tiivistämiseksi valmisteltiin kolmea ammattikorkeakoulujen yhdistymishanketta sekä nuorten tutkintoon johtavan koulutuksen kokoamista suurempiin osaamiskeskittymiin. Ammattikorkeakoulujen tavoitesopimuksissa sovittiin jokaisen ammattikorkeakoulun kanssa erikseen rakenteellisen kehittämisen toimenpiteistä ja tavoitteista sopimuskaudeksi 2007–2009. Ammattikorkeakoulut siirtyivät uuteen rahoitusjärjestelmään kertomusvuoden alusta lukien. Rahoitusjärjestelmä uudistettiin osana valtionosuusuudistusta. Suoritetut tutkinnot otettiin merkittäväksi rahoituksen määrään vaikuttavaksi tekijäksi tavoitteena tutkintojen läpäisyn parantaminen.

Yliopistot Yliopistojen toiminnan vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta edistettiin suuntaamalla hankerahoitusta suurempina kokonaisuuksina, vahvistamalla kansallista ja kansainvälistä verkottumista sekä tehostamalla johtamista ja toiminnan arviointia. Yliopistojen keskinäistä yhteistyötä syvennettiin käynnistämällä uusien yhteistyörakenteiden valmistelu erityisesti pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Itä-Suomessa. Myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä ja työnjakoa vahvistettiin. Hallituksen esitys yliopistolain muuttamiseksi sallii toteutuessaan kaikille yliopistoille valtion talousarviotaloudesta erillään olevan itsenäisen rahastotalouden. Valmisteilla oli myös muita toimia yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman vahvistamiseksi.

Tutkintorakenteen uudistuksella, ohjauksen kehittämisellä sekä kohdennetulla rahoituksella tuettiin yliopistojen opintoprosessien kehittämistä sellaisiksi, että tutkintojen todelliset suorittamisajat lyhenevät ja oppimisen laatu paranee. Opiskelijavalintoja kevennettiin ja käynnistettiin yliopistojen yhteishakujärjestelmän rakentaminen. Maisteri- ja tohtoritason koulutusta suunniteltiin entistä enemmän myös kansainvälisille opiskelijoille soveltuvaksi. Yliopistojen laatujärjestelmien kehittämistä jatkettiin eurooppalaisten kriteerien ja menettelytapojen pohjalta.

Tiedepolitiikka Painopisteitä olivat tutkimuksen kansainvälistyminen, tutkijakoulutuksen ja tutkijanuran kilpailukyvyn kehittäminen sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen tehostaminen. Julkista tutkimusrahoitusta lisättiin vahvistamalla Suomen Akatemian tutkimusvoimavaroja. Toimenpiteitä valtioneuvoston julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisen kehittämisen periaatepäätöksen johdosta jatkettiin. Tiede- ja teknologianeuvoston linjaraportti sekä neuvoston johdolla laaditut strategiat huippuosaamisen keskittymien ja kansallisten infrastruktuurien kehittämisestä hyväksyttiin.

Suomen tiedepoliittisten tavoitteiden toteutumista edistettiin vaikuttamalla EU:n seitsemännen puiteohjelman valmisteluun. Tehtiin päätös osallistumisesta pohjoismaisen Grid-organisaation perustamiseen ja rahoittamiseen suurteholaskennan tukemiseksi. Opetusministeriö päätti rahoittaa vuonna 2007 119 tutkijakoulua, joissa on yhteensä 1 453 tutkijaopiskelijapaikkaa. Valmisteltiin toimenpideohjelmaa tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kehittämiseksi vuosille 2007–2011. Opetusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen työryhmä teki ehdotuksia tutkimus- ja koeasemaverkoston järkeistämiseksi. Järjestettiin järjestyksessä toinen Tiedefoorumi. Tieteellisten seurain valtuuskunta muuttui julkisoikeudelliseksi yhteisöksi. Toteutettiin Kansalliskirjaston toimialan laajennus ja nimenmuutos. Kansainvälinen arkistolaitoksen arviointi valmistui. Annettiin laki yksityisten arkistojen valtionavustusta.

Aikuiskoulutus Viisivuotista aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaa (Noste) jatkettiin. Noste-ohjelman erityisrahoituksella koulutuksen on aloittanut noin 15 000 opiskelijaa. Työ- ja koulutusasiainneuvoston suositusten pohjalta asetettu viiden ministeriön valmisteluryhmä laati ehdotukset ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksesta. Ehdotukset käsittelevät hallinnonalojen välistä työnjakoa, aikuiskoulutuksen tukijärjestelmiä ja rahoituspohjaa, kysyntälähtöisyyttä ja tehokkuutta, tasa-arvoa, työelämän kehittämisohjelmia ja sopimuksia sekä aikuiskoulutuksen ohjausta ja ennakointia. Uusittiin ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisluvat vuoden alusta voimaantulleen ammatillisen aikuiskoulutuksen lainsäädännön uudistusten mukaisesti. Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmän ehdotusten pohjalta käynnistettiin jatkovalmistelu aikuisten koulutusmahdollisuuksien kehittämiseksi yliopistoissa. Käynnistettiin avoimen ammattikorkeakouluopetuksen toimenpideohjelma. Kansalaisopistojen, kesäyliopistojen ja kansanopistojen valtionosuuden määräytymisperusteita muutettiin.

Laadittiin ehdotus nykyisen rahoitusjärjestelmän puitteissa toteutettavasta aikuisten opintosetelityyppisestä opintojen rahoitusmallista, jossa oppilaitoksilla on mahdollisuus jättää perimättä opiskelumaksuja määrätyiltä kohderyhmiltä. Koulutuksen arviointineuvosto tuotti arvioinnit vapaan sivistystyön oppilaitosrakenteesta ja palvelukyvystä sekä aikuisten opiskelumahdollisuuksista ja järjestäjäverkosta toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Opetusministeriön ja työministeriön valmisteluryhmä jätti ehdotuksensa aikuisopiskelun tietopalvelujen, neuvonnan ja ohjauksen toimenpideohjelmaksi. Euroopan Unionin komissio julkisti aikuiskoulutusta koskevan tiedonannon, jota käsiteltiin Suomen puheenjohtajuuskaudella järjestetyssä aikuiskoulutuskonferenssissa.

Opintotuki Uutena tukimuotona 1.8.2005 lukien käyttöönotetun uuden tutkintorakenteen mukaan opintonsa aloittaville ja määräajassa korkeakoulututkinnon suorittaneille myönnettävän opintolainavähennyksen käyttöönottovaiheen tiedottamista koordinoinut työryhmä

luovutti muistionsa opetusministeriölle. Opintotukea myönnettäessä huomioonotettavia vanhempien tulorajoja korotettiin 1.11. lukien 15 prosentilla. Samasta ajankohdasta lukien korotettiin kansanopiston ja liikunnan koulutuskeskuksen oppilaitoksen asuntolassa asuvien opiskelijoiden asumislisän määrää 30 eurolla 88,87 euroon kuukaudessa.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka Hallitusohjelman edellyttämä luovuusstrategia valmistui. Hallitusohjelman edellyttämä Maaseutupoliittisen kokonaisohjelman 2005–2008 päivitys sisälsi toimenpiteen maaseudun kulttuuriohjelman laatimisesta. Hyväksyttiin kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelua ja edistämistä koskeva kansainvälinen yleissopimus (kulttuuridiversiteettisopimus), jonka myös Euroopan Yhteisö ratifioi Suomen puheenjohdolla.

Taide- ja kulttuuriperintö Käynnistettiin valmistelut Taidetoimikuntalaitoksen uudistusten toteuttamiseksi. Järjestettiin arkkitehtuuripolitiikkaa käsittelevä EU-konferenssi. Muotoilupoliittisen ohjelman seurantaa ja toteuttamista jatkettiin käynnistämällä laajapohjainen alueellinen muotoiluareena-yhteistyö. Lastenkulttuurikeskusten verkosto Taikalampun toiminnan arviointiraportti ja selvitys lasten ja nuorten taideharrastuneisuudesta valmistuivat. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelman toimeenpano on käynnistetty. Käynnistettiin viittomakielisten teatteripalveluiden kehittäminen.

Teattereiden ja orkestereiden valtionosuusjärjestelmän uudistamista jatkettiin. Uudistettu museolaki (729/1992) ja valtioneuvoston asetus museoista (1192/2005) tulivat voimaan vuoden 2006 alusta. Museoaineistojen digitointia, hakujärjestelmien kehittämistä ja saatavuuden parantamista jatkettiin osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa. Museoviraston keskustoimintoja koskeva tilatarvekartoitus valmistui. Museoviraston alueellisen toimipisteverkoston toteuttaminen alkoi ja ensimmäiset toimipisteet perustettiin Vaasaan ja Hämeenlinnaan.

Suomen EU:n puheenjohtajuuskauden aikana järjestettiin museokokoelmien liikkuvuutta käsittelevä konferenssi sekä kulttuuriperinnön digitointiin keskittynyt konferenssi ja 11. National Representatives Group -asiantuntijaryhmän kokous. Pohjoismaisen hallitustenvälisen kulttuuriyhteistyön rakenneuudistuksen toteuttamista jatkettiin. Pohjoismaiset kulttuuriministerit päättivät perustaa taiteen alan tukiohjelman ja residenssi- ja liikkuvuusohjelman sihteeristön Suomenlinnaan.

Viestintäkulttuuri Kirjastopoliittisen ohjelman (2001) ja opetusministeriön Kirjastostrategia 2010:n (2003) toteuttamista jatkettiin hallitusohjelman linjausten mukaisesti. Asiakaspäätehanketta on jatkettu osana hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Hallitusohjelman linjausten mukaisesti käynnistettiin Audiovisuaalisen politiikan linjat -strategian (2005) toimeenpano. Aloitettiin kolmivuotinen Digitaaliset demot -projekti. Lapsille suunnatun mediaväkivallan vähentämiseksi jatkettiin Lapset ja media -toimintaohjelman hankkeita. Kohderyhmänä ovat alle 8 -vuotiaat lapset ja heidän kanssaan toimivat aikuiset muun muassa päiväkodeissa ja koulujen ilta- ja aamupäivätoiminnassa. Suojelullisena toimena lasten ja nuorten turvallisemman mediaympäristön luomiseksi opetusministeriö julkaisi helmikuussa 2006 "Turvallisten sisältöjen valikointi ja arviointi" -selvityksen.

Tekijänoikeuslain muuttamisesta annettu laki (821/2005) ja rikoslain 49 luvun muuttamisesta annettu laki (822/2005) tulivat voimaan 1.1.2006. Tasavallan Presidentti päätti Suomen liittymisestä WIPOn tekijänoikeussopimukseen (WCT) ja WIPOn esitys- ja äänitesopimukseen (WPPT). Tekijänoikeuslakiin tehdyt kuvataiteen jälleenmyyntikorvausdirektiivin edellyttämät muutokset tulivat voimaan 1.6.2006 (L 345/2006). Tekijänoikeuslainsäädännön osalta teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin 2004/48/EY edellyttämät muutokset vietiin tekijänoikeuslakiin (L 679/2006) ja lakiin todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa (L 678/2006). Lait tulivat voimaan 1.9.2006.

Kulttuurivienti Opetusministeriö on vahvistanut luovaa taloutta tukemalla kulttuuriviennin kärkihankkeita vuonna 2006 yhteensä 1,6 miljoonalla eurolla. Opetusministeriö tuki yhdessä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa musiikin alan kansainvälistä festivaalia MIDEMia, jonka avajaisiltaa Suomi isännöi. Useat suomalaiset pop- ja rockyhtyeet tekivät festivaalin vaikutuksesta uusia sopimuksia, jotka edelleen vahvistavat niiden asemaa kansainvälisillä markkinoilla. Osana kulttuuriviennin kehittämisohjelman 2007–2011 laadintaa on valmistunut toimialakohtaiset vientistrategiat. Kulttuuriviennin tukiverkoston toiminta käynnistyi. Kulttuurin kansantaloudellisten vaikutusten arvioinnin edistämiseksi opetusministeriön ja Tilastokeskuksen välillä on sovittu kulttuurin satelliittitilinpidon pilottihankkeen toteuttamisesta vuoden 2007 aikana.

Osana Suomen ja opetusministeriön EU-puheenjohtajuuskauden ohjelmaa järjestettiin EU:n ja Venäjän välinen kulttuurin alan asiantuntijakokous. Asiantuntijakokouksen rinnalla järjestettiin seitsemäs Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi, jonka teemana oli myös EU:n ja Venäjän välinen yhteistyö ja pohjoisen kulttuurisen kumppanuuden vahvistaminen. Foorumin koordinaatio- ja järjestelyvastuu siirtyi vuonna 2006 kokonaisuudessaan Suomi-Venäjä-Seuralle.

Liikuntatoimi Valtionavustusta myönnettiin 132 valtakunnalliselle liikuntajärjestölle. Käynnistettiin kansallisen liikuntaohjelman työ (2006–2008). Tuettiin valtakunnallisen valmennus- ja koulutusjärjestelmän rakenteen luomista. Rahoitettiin kansallista liikuntatieteellistä tutkimusta ja liikuntatieteellisiä yhteisöjä.

Tuettiin terveyttä edistävän liikunnan kehittämistä ja vahvistettiin poikkihallinnollisen yhteistyön kehittämistä kuntatasolla. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmassa tuettiin yhteensä 180 perustason hanketta. Avustettiin lasten ja nuorten liikuntaohjelmassa (2004–2007) yli 2000 paikallistason hanketta seuratoiminnan, eettisyyden ja 3.-9. luokkalaisten iltapäivätoiminnan kehittämiseksi. Jatkettiin Pro Urheilu-tunnustuspalkintojen ja valtion urheilija-apurahojen jakamista. Liikuntapaikka-avustuksilla tuettiin erityisesti uimahallien ja liikuntasalien rakentamista sekä läänitasolla lähiliikuntapaikkaverkoston parantamista. Jatkettiin sukupuolivaikutusten arviointimenettelyn toteuttamista. Rahoitettiin liikunnan koulutuskeskuksia.

Eduskunta hyväksyi ja tasavallan presidentti vahvisti Unescon kansainvälisen dopinginvastaisen yleissopimuksen. Osallistuttiin dopingin vastaiseen kansainväliseen yhteistyöhön. EU-maiden urheilun toimialajohtajien kokous oli lokakuussa Naantalissa ja epävirallinen urheiluministerikokous marraskuussa Brysselissä. Erilaisia EU-puheenjohtajuuteen liittyviä valmistelukokouksia pidettiin 43. Suomen puheenjohtajuusteemoina olivat liikunnan vapaaehtoistyö, terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen ja antidopingtoiminta.

Nuorisotoimi Hallitusohjelmaan liittyvä nuorisotyölain kokonaisuudistus saatettiin valmiiksi ja uusi nuorisolaki (72/2006) tuli voimaan 1.3.2006. Nuorten aktiivisen kansalaisuuden tulosalueella tuettiin 103 valtakunnallista nuorisojärjestöä, nuorisotyön palvelujärjestöä sekä nuorisotyötä tekevää järjestöä. Valtakunnallisten nuorisokeskusten toiminta laajeni edelleen ja ne tuottivat 177 000 nuorisotoimintapäivää. Keskusten rakentamista tuettiin tehostetusti lisätalousarvioon otetulla 970 000 euron lisämäärärahalla.

Kuntien nuorisotyön peruspalveluja tuettiin valtionosuuden lisäksi uudella nuorisotilojen rakentamiseen, peruskorjaukseen ja varustamiseen osoitetulla 1,7 milj. euron määrärahalla. Vuoden aikana saatiin 160 kuntaa Kuntien tieto- ja neuvontapalvelujen piiriin. Lääninhallitukset tukivat opetusministeriön osoittamilla määrärahoilla noin 1600 koululaisten iltapäiväkerhohanketta 3.–10. -luokkalaisille. Hallitusohjelman mukaisesti nuorten työpajatoiminta vakinaistui siten, että noin 80 % tuetuista 180 pajasta oli kuntien pysyvää toimintaa. Opetusministeriö tuki 83 ehkäisevän päihde- ja huumetyön hanketta. Hallituskauden aikana nuorten alkoholin ja huumeiden käyttö ja kokeilut ovat kääntyneet laskuun. Avartti-toiminta laajeni noin 60 kuntaan ja sen piirissä oli noin 800 nuorta.

EU:n nuorisotoimialalla järjestettiin tutkijoiden, nuorisotyöhallinnon ja nuorten kansainvälinen tapaaminen aiheena "Nuorten aktiivinen kansalaisuus". EU:n nuorisotoimintaohjelma vuosille 2007–2013 saatiin valmiiksi. Nuorisotoimialan valkoisen kirjan toimenpiteet etenivät. Toimialan ministerit hyväksyivät neuvoston päätöslauselman nuorten osallistumisen ja nuorisotiedotuksen edistämisestä. Neuvosto hyväksyi myös nuorisotutkimuksen yhdeksi avaintulosalueeksi EU:n nuorisopolitiikassa.

Kirkollisasiat Ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö uudistettiin kokonaisuudessaan. Kirkon itsehallintoa vahvistettiin mm. valtuuttamalla kirkolliskokous antamaan kirkkojärjestyksellä tarkemmat säännökset kirkon toiminnasta ja hallinnosta sekä siirtämällä kirkon keskus- ja hiippakuntahallinto kirkon itsensä ylläpidettäväksi. Opetusministeriö käynnisti yhdessä ev. lut. kirkon kanssa kehittämishankkeen, jolla pyritään tehostamaan kirkollista lainvalmistelua ja parantamaan sen laatua.

Ministeriön yhteiset kansainväliset hankkeet Koko opetusministeriön hallinnonalan kattava Aasia-toimintaohjelma valmistui maaliskuussa 2006. Ohjelmaan liittyen on myös käynnistetty opetusministeriön alan läsnäolo- ja kehittämistarpeita Aasiassa kartoittava selvitys. Kansainvälisyyskasvatusta edistävä kansallinen ohjelma on laadittu ja toteutuksessa.

Suomi 90 Finland –hanke Valtioneuvoston kanslia asetti tammikuussa 2006 valtuuskunnan ja toimikunnan valmistelemaan ja toteuttamaan Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuotta. Juhlavuoden tunnus julkistettiin joulukuussa.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maatalous ja maaseudun kehittäminen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen liittyvän tilatukijärjestelmän käyttöönotto onnistui erinomaisesti ja lähes kaikki tuet saatiin maksettua jo vuoden 2006 puolella. Tilatukijärjestelmän myötä suuri osa EU:n kokonaan rahoittamista tulotuista (CAP-tuet) on irrotettu tuotannosta ja tukien ehdoiksi on asetettu uusia vaatimuksia mm. ympäristöön ja eläinten terveyteen liittyen. Tämän lisäksi eräitä tukia maksetaan tuotantosidonnaisina. CAP-tukia maksettiin kertomusvuonna 633,3 milj. euroa, mikä oli 35 % enemmän kuin edellisvuonna.

EU:n sokeripolitiikan uudistukseen liittyvistä tarkemmista tukijärjestelyistä tehtiin päätös alkuvuodesta 2006 ja uudistuksen toimeenpano alkoi 1.7.2006. Sokerin ja juurikkaan hintaa lasketaan vaiheittain neljän vuoden aikana. Osa tulon menetyksistä korvataan viljelijöille suorana tukena. Suomessa on oikeus maksaa sokerijuurikkaan viljelylle myös kansallista tukea. Samalla EU:ssa päätettiin myös sokerialaa koskevista rakenneuudistuksista, joiden myötä mm. Suomen toisen sokeritehtaan toiminta lakkaa v. 2007.

Suomen Itämeren suojeluohjelman vesiensuojelutavoitteiden toteuttamiseksi uusia ympäristötuen erityistukisopimuksia tehtiin v. 2006 yli 120 000 hehtaarin alalle. Ympäristötukea maksettiin noin 296 milj. euroa ja luonnonhaittakorvausta noin 420 milj. euroa.

Etelä-Suomen kansallisia tukia koskeva päätös on voimassa vuoden 2007 loppuun. Kesällä 2006 komissioon toimitettiin jatkoneuvottelujen pohjaksi arviointiraportti Etelä-Suomen kansallisesta tuesta. Lisäksi komissiolle toimitettiin pohjoista tukea koskeva arviointi. Maa- ja puutarhatalouden tuotantokustannuksia alentava kevyen ja raskaan polttoöljyn ja sähkön energiaverojen palautusjärjestelmän valmistelutyö saatiin valmiiksi. Porotaloudessa toteutettiin samasta syystä eloporotuen korotus. Vuonna 2006 ympäristötuen kansallista lisäosaa maksettiin noin 54,5 milj. euroa ja luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa n. 119,9 milj. euroa. Yhteensä kansallisia tukia maksettiin kertomusvuonna noin 601 milj. euroa, mikä oli n. 3,4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Maa- ja puutarhatalouden viljelijätukia maksettiin yhteensä noin 1 950,3 milj. euroa eli noin 8,2 % enemmän kuin edellisvuonna. Tuensaajia oli vajaa 65 000.

Pääosin EU:n rahoittamia vientitukia ja sisämarkkinatukia maksettiin noin 57 milj. euroa (- 2 %). Vientituki väheni edellisvuodesta noin 27 %, kun komissio alensi vientitukitasoja ja poisti tilapäisesti eräitä tukia. Sisämarkkinatuet kasvoivat 7 % sokeri- ja tärkkelystukien kaksinkertaistumisen (+112 %) ansiosta. Osa sisämarkkinatuista supistui tukitasojen laskun vuoksi. Tukipäätöksiä kertyi noin 8 500 kpl ja vientieriä noin 43 000 kpl.

Maatalouden investointitukihakemukset ovat ruuhkautuneet. Avustushakemuksia oli käsittelyssä 342 milj. euron ja korkotukilainahakemuksia 641 milj. euron edestä. Varojen tarvetta ovat kasvattaneet artiklan 141 korkeat tukitasot sekä investointien yksikkökoon kasvu. Korkotukilainoja myönnettiin noin 320 milj. euroa, valtionlainoja noin 5 milj. euroa ja avustuksia noin 143 milj. euroa. Hakemuksia siirtyi seuraavalle vuodelle noin puolentoista vuoden normaalitarvetta vastaava määrä. Myönteisiä rahoitustukipäätöksiä tehtiin noin 13 000 hakemukseen. Sukupolvenvaihdoksia rahoitettiin 840 kappaletta. Kansallisesti rahoitettavan luopumistukijärjestelmän piiriin tuli 850 tilaa vuonna 2006 ja luopumistukijärjestelmään liittyvää lainsäädäntöä uudistettiin. Uutta järjestelmää toteutetaan vuosina 2007–2010. Hallitusohjelmarahaa ohjattiin Maatilatalouden kehittämisrahastoon 14,7 milj. euroa.

Ministeriön työryhmä selvitti pellolla tuotettavan energian mahdollisuuksia. Tavoitteeksi asetettiin energiakasvialan nostaminen 200 000 hehtaariin vuoden 2012 loppuun mennessä. Energiakasvien sopimuspinta-ala oli vuonna 2006 n. 17 000 hehtaaria, missä oli kasvua

edellisvuodesta n. 73 %. Vuonna 2006 käynnistettiin myös aihepiiriin liittyviä tutkimushankkeita.

Suomen maaseudun kehittämisstrategia ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma vuosille 2007–2013 laadittiin yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Ne hyväksyttiin valtioneuvostossa 3.8.2006 sekä toimitettiin komissiolle elokuussa 2006. Ohjelman painopisteitä ovat maa- ja metsätalouden kilpailukyvyn parantaminen, ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen (sis. maatalouden ympäristötuen ja luonnonhaittakorvausjärjestelmän), maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen. EU:n jäsenvaltiokohtaiset varat ohjelmakaudelle 2007–2013 päätettiin syksyllä. Yhteisön laajentumisen rahoittamisesta johtuen Suomen rahoitus on n. 30 % pienempi kuin kaudella 2000–2006. EU:n rahoituksen supistuminen korvataan pääosin kansallisella lisärahoituksella siten, että ohjelmaan sisältyvät viljelijätuet eivät alene.

Maaseudun kehittämishankkeita ja yritysinvestointeja tuettiin vuonna 2006 yhteensä noin 175 milj. eurolla. Maaseudun kehittämistoimilla arvioidaan ohjelmakaudella 2000–2006 luodun yli 27 000 uutta tai korvaavaa työpaikkaa. Etelä- ja Länsi-Suomessa toteutettiin ohjelmakauden vaihtumisesta johtuen kokonaan kansallista kehittämisohjelmaa (ELMA) alueellisen maaseudun kehittämisohjelman (ALMA) toteuttamisen päättyessä lokakuussa 2006. ALMAssa sidotuista varoista saatiin käytettyä 88. Muiden ohjelmien toteuttaminen päättyy vasta vuoden 2008 lopussa. Kesällä 2006 aloitettiin uuden maaseutupoliittisen erityisohjelman 2007–2010 valmistelu. Sen on tarkoitus valmistua valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2007 alkupuolella. Kylätoiminnan kehittämiseen oli käytettävissä 0,530 milj. euroa.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen liittyen järjestettiin Rovaniemellä maksajavirastopäälliköiden kokous ja Oulussa maatalouden erityiskomitean kokous sekä epävirallinen maatalousministerikokous. Tässä yhteydessä käynnistettiin keskustelu eurooppalaisesta maatalousmallista.

Elintarvikkeet ja terveys Valtioneuvoston selonteko elintarviketurvallisuudesta valmistettiin valtioneuvoston vuonna 2003 tekemän elintarvikevalvonnan kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaisesti. Periaatepäätöksen edellyttämä kunnallisten valvontayksiköiden määrä on vähentynyt, mutta kehitys ei ole ollut riittävä, joten periaatepäätöksen tarkistamisesta tehtiin esitys.

Politiikkasektorilla lainsäädäntöä uudistettiin voimakkaasti. Eläinten kuljettamista koskeva laki vahvistettiin vuoden lopulla. Samassa yhteydessä tehtiin eläinsuojelulakiin ja rikoslakiin tästä johtuvat teknisluontoiset muutokset. Koe-eläintoimintaa koskeva laki vahvistettiin ja siitä tehtiin tarvittavat muutokset eläinsuojelulakiin sekä annettiin ministeriön asetus koeeläintoiminnasta. Eläinlääkintähuoltoa koskevan lainsäädännön uudistamista jatkettiin.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen uudeksi lannoitevalmistelaiksi. Samoin eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen uudeksi kasvinsuojeluainelaiksi. Lain edellyttämien alemman asteisten säädösten valmistelu on käynnissä. Eduskunnalle annettiin kirjelmät komission esityksistä uudesta luomutuotantoasetuksesta sekä kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista koskevasta asetuksesta.

Maaliskuussa voimaan tulleen elintarvikelain nojalla annettiin mm. alkutuotantoa, ensisaapumisvalvontaa, elintarvikehuoneistoja ja laboratorioita koskevat asetukset. Valtioneuvoston asetuksella säädettiin ensisaapumisvalvonnan valtiollistamisesta vuoden 2008 alusta alkaen. Virtuaalinen zoonoosikeskus perustettiin vuonna 2004 tehdyn ehdotuksen mukaisesti. Työryhmä maa- ja metsätalousministeriön alaisten tutkimuslaboratorioiden yhteistyön kehittämiseksi aloitti toimintansa.

Lintuinfluenssan tuloon valmistauduttiin nostamalla valmiutta kentällä, lisäämällä seurantaa erityisesti luonnonvaraisissa linnuissa sekä antamalla määräyksiä siipikarjan sisällä pidosta lintujen kevätmuuton aikana. Yleiset määräykset siipikarjatilojen tautisuojauksesta jäivät voimaan kevätmuuton jälkeenkin. Lintuinfluenssatapauksilta kuitenkin vältyttiin.

Suomen EU-puheenjohtajakaudella hyväksyttiin uusi neuvoston direktiivi vesiviljelyeläinten terveysvaatimuksista sekä neuvoston päätös eläintautirahastoa koskevan päätöksen muuttamiseksi. Kaudella pyrittiin hakemaan ratkaisua broilereiden hyvinvointia koskevan direktiivin ongelmallisiin kysymyksiin. Euroopan neuvostossa toimittiin tuotantoeläinten hyvinvointia käsittelevässä pysyvässä komiteassa aktiivisesti eri kalalajien, nautojen ja kaniinien hyvinvointia koskevien hyvinvointimääräysten aikaan saamiseksi. EU:n neuvostossa saatettiin loppuun luomutuotantoa koskevan komission esityksen käsittely.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella järjestettiin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen täydentäviä ehtoja käsittelevä konferenssi yhdessä komission ja Italian kanssa. Osana puheenjohtajuuskauden ohjelmaa järjestettiin lisäksi konferenssi Euroopan yhteisön eläintautistrategiasta 2007–2011 sekä seminaari luonnonvaraisten eläinten rabiestorjunnasta. Puheenjohtajavaltiona osallistuttiin eläinten hyvinvointia käsittelevän konferenssin järjestämiseen.

Uudistuneen EU:n hygienialainsäädännön nojalla yhteisössä hyväksyttiin useita täytäntöönpanoon liittyviä asetuksia. EU:n vierasaineasetuksen yhdenmukaistamisen yhteydessä hyväksyttiin Suomen kanta kalan ja poronlihan dioksiinipitoisuuksien osalta.

Metsätalous Metsänhoito- ja perusparannustöiden määrissä ei tapahtunut suuria muutoksia edellisiin vuosiin verrattuna. Nuoren metsän hoitoa tehtiin lähes riittävästi, mutta harvennushakkuissa ja kunnostusojituksessa ollaan edelleen jäljessä tavoitteista. Valtion rahoitus metsänhoito- ja metsänparannustöihin yksityismetsissä oli 62,9 milj. euroa. Valtion rahoittamien metsänhoitotöiden laatuun kiinnitettiin huomiota valvonnassa, tiedotuksessa ja neuvonnassa. Puun energiakäyttö lisääntyi alustavien arvioiden mukaan 3,4 milj. kuutiometriin, joten ohjelman vuositavoite 5 milj. kuutiometriä vuonna 2010 tullaan saavuttamaan.

Ennakkotietojen mukaan metsäteollisuuden raakapuun käyttö kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna lähes 10 %. Kotimainen hakkuukertymä ei kuitenkaan kasvanut metsäteollisuuden purkaessa ennätyssuuria puuvarastojaan. Viime vuosikymmenellä alkanut tuontipuun määrän kasvu taittui, ja raakapuun tuonti jäi runsaaseen 20 milj. kuutiometriin. Tähän oli syynä lähinnä puun tuontihintojen nousu. Metsätalouden kannattavuutta kuvaavan yksityismetsätalouden nettotuloksen lasku jatkui kuitupuuhakkuiden osuuden kasvettua. Metsäsektorin työllisyys säilyi edelleen vakaana.

Metsäneuvosto hyväksyi syyskuussa Kansallinen metsäohjelma 2015 alustavat linjaukset. Kansallinen metsäohjelma 2015 viimeistellään hallitusohjelman linjausten mukaisesti ja viedään valtioneuvoston hyväksyttäväksi yhtä aikaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) jatkopäätöksen kanssa vuoden 2007 lopulla.

Puutuoteteollisuuden volyymi ja arvo sekä työpaikat ovat kasvaneet, samoin alan jalostusaste ja kotimainen käyttö. Vientihintojen noususta huolimatta puutuoteteollisuuden viennin reaalinen arvo jäi kertomusvuonna viime vuosien tasolle. Tähän olivat syinä pienentynyt tuotantokapasiteetti ja kotimaisen kysynnän kasvu.

Valtioneuvosto teki 17.3.2005 periaatepäätöksen puunkäytön ja puurakentamisen edistämisestä vuosina 2006–2010. Osana periaatepäätöksen toteuttamista puurakentaminen on sisällytetty uuteen osaamiskeskusohjelmaan 2007–2013 osana Asumisen osaamisklusteria. Kertomusvuonna on toteutettu PuuSuomi -hankelaatuohjelmaa, jonka tavoitteena on parantaa puutuotealan kehityshankkeiden laatua ja edistää pk-yritysten liiketoimintaosaamista.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion roolia vahvistettiin niin, että Tapion ensisijaisena tehtävänä on tuottaa metsäkeskusten ja ministeriön tarvitsemia asiantuntijapalveluja sekä kehittää ja koordinoida metsäkeskusten valtakunnallista yhteistyötä. Ministeriö antoi eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle sen edellyttämän selvityksen lakimuutoksen vaikutuksista metsäkeskusten toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen. Eduskunnalle annettiin lokakuussa 2006 hallituksen esitys, jolla metsäkeskusten hoitamat julkiset hallintotehtävät järjestettäisiin vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Tehtävät, joihin voi sisältyä merkittävän julkisen vallan käyttämistä, siirrettäisiin Maaseutuvirastolle. Muut viranomaistehtävät organisoitaisiin metsäkeskuksissa nykyistä selkeämmin muusta toiminnasta erilleen.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman METSOn arviointi valmistui vuoden 2006 lopulla. Arvioinnin mukaan kokemukset METSOn vapaaehtoisista keinoista ja koko ohjelmasta ovat olleet myönteisiä. Suurin osa ohjelman kokeiluhankkeista on päättynyt, mutta Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa toteutettua luonnonarvokauppaa jatketaan vuoden 2007 loppuun.

Komissio julkaisi kesäkuussa 2006 tiedonannon EU:n metsätoimintasuunnitelmasta. Tämän pohjalta aiheesta laadittiin Suomen johdolla neuvoston päätelmät. Viisivuotisen metsätoimintasuunnitelman toteutus alkaa vuonna 2007. Suomen puheenjohtajakaudella valmisteltiin myös EU:n kannanotto kaikkia metsiä koskevaksi oikeudellisesti sitomattomaksi asiakirjaksi, joka toimitettiin syyskuussa 2006 YK:n metsäfoorumin sihteeristölle.

Kala-, riista- ja porotalous Maatalous- ja kalastusneuvostoissa tehtiin Suomen johdolla päätökset mm. Itämeren saaliskiintiöistä vuodelle 2007 sekä päätöksiä muita merialueita koskevista kalastuksen järjestelyistä. Itämeren kalastusmahdollisuuksia voitiin lisätä silakan ja kilohailin osalta, kun taas turskan ja lohen kalastusmahdollisuudet hieman pienenivät. Puheenjohtajuuden tärkeä saavutus oli aikaistaa maatalous- ja kalastusneuvoston päätöksentekoa siten, että Itämeren kiintiöt päätettiin jo lokakuussa ja muut kiintiöt marras- ja joulukuun neuvostoissa.

Elinkeinokalatalouden rakenneohjelmia toteutettiin ja uutta rahoituskautta 2007–2013 valmisteltiin laatimalla kansallinen strategiasuunnitelma ja toimintaohjelma sekä valmistelemalla laki Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista (1447/2006).

Vapaa-ajankalataloudessa keskityttiin muun muassa kalaistutusten tuloksellisuuden parantamiseen ja nuorison kalastusharrastuksen edistämiseen. Kalastuksenhoitomaksukertymän kartuttamiseksi ministeriö käynnisti erillisen tiedotuskampanjan. Kalatalousalan neuvontajärjestöjen neuvontatyö arvioitiin ja käynnistettiin kalastusalueiden taloushallintohanke.

Riistataloudessa merkittävimpien riistaeläinten kannat pysyivät vakaina. Hirvikantaa kuitenkin pienennettiin suunnitelmallisesti metsävahinkojen vähentämiseksi. Suurpetokannat vahvistuivat. Tämä on johtanut vahinkojen määrän kasvuun. Vahinkojen ennaltaehkäisyä tehostettiin. Riistavahinkolain valmistelua jatkettiin erityisen työryhmän työn päätyttyä virkatyönä. Suden hoitosuunnitelmaa ryhdyttiin panemaan täytäntöön. Merihylkeiden, peltopyyn, karhun ja ilveksen hoitosuunnitelmat viimeisteltiin.

Porotaloudessa poronlihan tuottajahinta jatkoi nousuaan varsin voimakkaan laskun jäljiltä. Poronlihan menekinedistämistä jatkettiin. Porotaloudessa annettiin valtioneuvoston asetus poronhoitovuodelta 2006/2007 maksettavasta eläinkohtaisesta tuesta. Porotalouden rakenteen kehittämiseksi tuen edellytyksenä oleva vähimmäisporomäärä pidettiin 80 eloporossa.

Vesitalous Pitkäaikaisesta kuivuudesta aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi Saimaan ja Vuoksen juoksutusta pienennettiin juoksutussäännön perusteella 10.7.–11.12.2006. Näin Saimaan vedenkorkeus kyettiin pitämään laivaliikenteen tavoitealarajan yläpuolella. Loppu-

vuodesta suurten järvien vedenpinnat nousivat poikkeuksellisen nopeasti runsaiden sateiden ja epätavallisen lämpimän alkutalven seurauksena. Poikkeuksellisista tulvista aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta annettujen säädösten uudistamistarpeita selvittäneen työryhmän loppuraportti valmistui 18.5.2006. Valtaosassa raportista saaduista lausunnoista kannatettiin työryhmän ehdotusta vakuutuspohjaiseen korvausjärjestelmään siirtymisestä.

EU:n neuvosto vahvisti Suomen puheenjohtajuuskaudella yhteisen kannan direktiivin antamiseksi tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta. Suomi esitteli vesiasioidensa hoitoa ja vesialan kansainvälistä yhteistyötään Meksikossa järjestetyssä maailman neljännessä vesifoorumissa.

Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö Maanpinnan ala- ja yläpuolisten rakennushankkeiden panttauksen ja niihin liittyvän kiinteistönmuodostuksen helpottamiseksi käynnistettiin työryhmä selvittämään kolmiulotteisen (3D) kiinteistöjärjestelmän tarvetta ja kehittämislinjoja Suomessa ja tekemään tarvittaessa ehdotukset lainsäädännön kehittämiseksi.

Ministeriö vastasi Eurooppalaisen paikkatietoinfrastuktuurin kehittämiseen liittyvän ns. INSPIRE-direktiivin hyväksymiseen johtaneesta asiantuntijatyöstä Suomen puheenjohtajakaudella. Kansallisen paikkatietostrategian toimeenpanoa jatkettiin.

Luonnonvarat ja ilmastonmuutos Kertomusvuonna käynnistettiin kansallisen energia- ja ilmastostrategian toimeenpano sekä ilmastonmuutoksen sopeutumisen tutkimusohjelma. Valmisteltiin luonnon monimuotoisuuden kestävää käyttöä koskeva osuus valtioneuvoston hyväksymään luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiaan 2006–2016 ja siihen liittyvään toimintaohjelmaan. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella valmisteltiin linjauksia erityisesti luonnonvarapolitiikan, ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä luonnon monimuotoisuuden osa-alueilla.

Hallinto Eduskunta päätti Maaseutuviraston perustamisesta 1.5.2007 alkaen. Viraston tehtävänä on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, yhteisön osaksi rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallinto- ja toimeenpanotehtävät. Viraston henkilöstömäärä on n. 215. Virasto perustetaan Helsinkiin ja siirretään asteittain vuosina 2008–2011 Seinäjoelle.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira aloitti toimintansa 1.5.2006 Helsingissä. Sen toimialana on elintarvikkeiden ja maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuus ja laatu, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden valvonta ja tutkimus.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Henkilöautoliikenne on ennakkotietojen mukaan kasvanut noin prosentin. Rautateillä matkojen määrä kasvoi kaukojunissa vajaa kolme prosenttia ja lähiliikenteessä runsas kaksi prosenttia. Suomen ja Venäjän välillä matkojen määrä kasvoi yli neljänneksen vuoteen 2005 verrattuna. Lentoliikenteessä matkustajien määrä kasvoi lähes 8 prosenttia edellisvuodesta marraskuuhun mennessä. Kotimaan matkustajamäärä kasvoi lähes 5 prosenttia, ulkomaan matkustajamäärät kasvoivat yli 9 prosenttia. Laivaliikenteessä matkustajamäärät vähenivät marraskuun loppuun mennessä vajaat kaksi prosenttia vuoden 2005 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Tieliikenteessä kuljetettu tavaramäärä väheni tammi-syyskuussa kolme prosenttia. Kotimaassa rautatiekuljetukset kasvoivat yli 10 prosenttia. Kuljetukset Suomen ja Venäjän välillä vähenivät vajaa kolme prosenttia. Satamien kautta kuljetettu tavaraliikenne kasvoi marraskuun loppuun mennessä yli 10 prosenttia vuoteen 2005 verrattuna. Lentoteitse kuljetettu tavaramäärä väheni 3 prosenttia. Kotimaan osalta vähenemä oli 2 prosenttia ja ulkomaan osalta 3 prosenttia.

Viestinnän ja tietoyhteiskuntapalveluiden markkinat kasvoivat edelleen. Kansalaisten päivittäisessä toiminnassa viestintäsektorin merkitys on vahvistunut. Viestintäteknologian nopea kehitys aiheuttaa epävarmuustekijöitä ja edellyttää sopeutumista sekä viestintä- että tietoyhteiskuntapolitiikalta.

Viestintämarkkinoilla jatkui teletoiminnan, tietotekniikan ja sähköisen joukkoviestinnän lähentyminen. Tietoyhteiskunnassa ollaan siirtymässä uuteen vaiheeseen. Tässä uudessa arjen tietoyhteiskunnassa ns. ubiikkiyhteiskunnassa viestintäpalvelut ovat helposti ajasta ja paikasta riippumatta käytettävissä. Perinteiset televerkot korvautuvat internetverkoilla, laajakaista, langattomat tekniikat ja siru- ja älykorttitekniikat yleistyvät ja halpenevat sekä verkot ja päätelaitteet muuttuvat yhä itseohjautuvammiksi. Tapahtuva kehitys luo tietoyhteiskuntapalveluiden tarjonnalle ja viestintämarkkinoille uusia mahdollisuuksia, mutta sisältää myös mm. yksityisyyden suojaan, tekijänoikeuksiin ja kuluttajasuojaan liittyviä haasteita.

Liikenneverkko Talouspoliittisen ministerivaliokunnan vuonna 2003 asettama ministerityöryhmä esitti aloitettavaksi vuosina 2004–2007 noin 1,3 miljardin euron arvosta isoja liikenneverkon kehittämisinvestointeja. Investoinneista 340 milj. euroa koostui ns. teemapaketeista, joista jokaiseen kootaan samantyyppisiä pienempiä hankkeita eri puolilta maata. Vuoden 2006 talousarviossa aloitettiin hankkeet Raahen meriväylä, Tampereen läntisen kehätien 2. vaihe, Oulussa valtatie 20 Hintta-Korvenkylä, Ilmalan ratapiha ja valtatien 2 Vihti-Pori parannustyöt. Vuoden 2007 talousarviossa alkavat hankkeen Seinäjoki-Oulu rataosan ensimmäisen osan, valtatien 6 välin Lappeenranta-Imatra, Lahti-Luumäki -ratahankkeen, Keski-Pasilan ratapihan parantamisen, Kehä I:n välin Turunväylä-Vallikallio, valtatie 4 välin Lusi-Vaajakoski, kt 51 Kirkkonummi-Kivenlahti, vt 14 Savonlinnan keskusta , vt 4 Kemin kohta ja sillat, Haminan meriväylän työt. Lisäksi vuoden 2007 talousarviossa esitetään, että vt 5 Lusi-Mikkeli perusparannukseen valmistaudutaan siten, että hanke on toteuttamiskelpoinen vuonna 2008. Myös ministerityöryhmän esittämien teemapakettien toteuttamista jatkettiin.

Runkoväylätyöryhmä jätti ehdotuksensa runkoväyliksi marraskuussa 2006. Päätös runkoväylistä tullaan tekemään aikaisintaan keväällä 2007. Runkoväyläverkoston eri vaihtoehdoista tehtiin arviointi suunnitelmien ja ohjelmien vaikutuksien arviointia koskevan ns. SOVA-lain mukaisesti. Koko liikennejärjestelmää koskevan pitkän tähtäimen tavoitetilan valmistelua on jatkettu.

Uusi maantielaki astui voimaan vuoden 2006 alussa. Eduskunta hyväksyi uuden ratalain vuonna 2006. Lakien tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää toimivia ja turvallisia tie- ja ratayhteyksiä osana kestävän kehityksen mukaista liikennejärjestelmää. Lait takaavat myös maanomistajille ja muille asianosaisille vaikutusmahdollisuudet suunnittelun aikana.

Turvallisuus Tieliikenteessä kuolleiden määrä tullee ennakkotietojen mukaan olemaan noin 340 vuonna 2006. Vuodesta 2005 liikennekuolemien määrä väheni noin kymmenen prosenttia. Kohtaamisonnettomuuksissa menehtyneiden määrä vähentyi, mutta suistumisonnettomuuksissa menehtyi enemmän ihmisiä kuin edellisenä vuonna. Jalankulkijoiden ja mopoilijoiden kuolemat olivat kasvussa.

Kertomusvuoden maaliskuussa annettiin valtioneuvoston liikenneturvallisuutta koskeva periaatepäätös, joka perustuu liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan vuosille 2006–2010 laatimaan liikenneturvallisuussuunnitelmaan. Periaatepäätöksellä vahvistettiin tavoitteeksi, että vuonna 2010 liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä saa olla enintään 250 ja vuonna 2025 enintään 100. Tavoitteen saavuttamiseksi periaatepäätöksessä on 37 toimenpidettä, joiden valmisteluun ja toteuttamiseen pyritään vuoteen 2010 mennessä.

Kertomusvuonna tuli voimaan tieliikennelain muutos (234/2006), jolla turvavyön käyttövelvollisuus laajennettiin kaikkiin ajoneuvoihin ja lasten kuljettamista koskevia määräyksiä tiukennettiin. Eduskunnalle annettiin lisäksi hallituksen esitys laiksi kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä (HE 149/2006). Esityksen mukaan kuljettajien olisi jatkossa ajokortin lisäksi hankittava perustason ammattipätevyys, millä pyritään yhdenmukaistamaan kuljettajien ammatillisen osaamisen vähimmäistasoa.

Merenkulku Suomen talous on voimakkaasti riippuvainen ulkomaankaupasta. Valtaosa ulkomaankaupasta, viennistä noin 90 prosenttia ja tuonnista noin 70 prosenttia, tapahtuu meritse. Kauppa on siten riippuvainen ympärivuotisista toimivista meriyhteyksistä ja käytettävissä on oltava riittävästi jäävahvisteista tonnistoa. Suomen huoltovarmuuden sekä talvisen merenkulun ja saaristomerenkulun hallitsevan kotimaisen merenkulkijatyövoiman säilymisen kannalta on tärkeää, että riittävä osa aluksia säilyy Suomen alusrekisterissä.

Useissa kilpailijamaissa on viime vuosina lisätty varustamoille myönnettävien julkisten tukien määrää. Suomalaisten varustamojen kilpailukyvyn turvaamiseksi myös Suomessa tukia on laajennettu EU:n meriliikenteen valtiontuen suuntaviivojen sallimissa puitteissa. Lastialusten osalta nk. alusluettelotukea laajennettiin vuonna 2001. Tuki kattaa merenkulkijoiden ennakonpidätysten ja työnantajan suorittamien sosiaaliturvamaksujen lisäksi myös työnantajan suorittamat lakisääteiset eläke- ja vakuutusmaksut. Tuen määrä on arviolta noin 38 milj. euroa vuonna 2006. Matkustaja-alusten miehistökustannusten alentamiseksi vuoden 2005 alusta lukien siirryttiin nk. nettopalkkajärjestelmään, jossa varustamotyönantaja saa pitää työntekijöiden merityötulosta toimitettuja ennakonpidätyksiä vastaavan määrän. Lisäksi valtio on tukenut työnantajan sosiaaliturva- ja merimieseläkemaksuja sekä eräitä muita vakuutusmaksuja. Tämän vuositasovaikutus on arviolta 22 milj. euroa vuonna 2006. Miehistötukea saavien lastialusten määrä oli vuoden 2006 lopussa 94 ja matkustaja-alusten 15.

Lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta on vuonna 2005 muutettu siten, että tukea voidaan myöntää myös sellaiselle suomalaiselle varustamotyönantajalle, joka ei ole laivan omistaja, vaan vuokraa sen bareboat charter-in ehdoilla käyttöönsä (ilman miehistöä). Muutoksen arvioidaan lisäävän tonnistoa Suomen lipun alla ja luovan uusia työpaikkoja. Vuonna 2006 lakia on edelleen muutettu siten, että vuoden 2007 alusta lukien matkustaja-aluksille maksettava suora tuki määräytyy samoin perustein kuin lastialustuki ja kattaa kokonaisuudessaan erilaiset työvoiman sivukustannukset.

Lisäksi laki tonnistoverosta on tullut voimaan 20.11.2002. Tämä mahdollistaa varustamojen osalta siirtymisen voiton verotuksesta aluksen vetoisuuden mukaan määräytyvään tonnisto-

veroon. Laki koskee sekä lastialuksia että matkustaja-aluksia. Suomen tonnistoverolaki ei kuitenkaan ole ollut kilpailukykyinen vaihtoehto, sillä sen on valinnut vain yksi pieni varustamo. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta on 16.10.2006 todennut, että hallitus seuraa varustamojen verotuksessa erityisesti lähialueella tapahtuvaa kehitystä ja ryhtyy tilanteen vaatiessa toimenpiteisiin, joilla verotuksen osalta edellytykset varustamotoiminnan harjoittamiseen Suomen lipun alla turvataan. Tonnistoveron uudistamisesta vastaa valtiovarainministeriö.

Joukkoliikenne Itsekannattavaa liikennettä täydentävillä kannattamattoman liikenteen ostoilla, kaupunki- seutu- ja työmatkalippujärjestelmien avustamisella sekä joukkoliikenteen kehittämistoimilla on edesautettu alueellisen ja sosiaalisen tasa-arvon saavuttamista ja tuettu tasapainoista aluekehitystä. Erityisesti maaseudulla joukkoliikenteen toimintaedellytykset ovat kuitenkin kysynnän vähentymisen ja liikenteen hoidon kustannustason nousun takia edelleen heikentyneet. Joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja palveluja on parannettu kehittämällä henkilökuljetusten yhdistelyä ja uusia liikenteenhoitotapoja. Matkapalvelukeskusten kehittämistyötä on jatkettu määrätietoisesti. Ensimmäiset uudet valtakunnallisen hallintomallin mukaiset matkapalvelukeskukset otettiin käyttöön vuonna 2006. Vuoden 2007 aikana otetaan käyttöön 3-5 uutta matkapalvelukeskusta. Vuoden 2005 aikana määriteltyä tavoitteellista peruspalvelutasoa on pidetty lääninhallitusten alueellisen ostoliikenteen lähtökohtana. Joukkoliikenteen palvelutason määrittelytyö on alueellisen liikenteen ohella laajennettu koskemaan myös kauko- ja kaupunkiliikennettä. Neuvoston kesällä hyväksymän palvelusopimusasetuksen ja liikenne- ja viestintäministeriön vuosien 2005 ja 2006 aikana toimineiden rahoitustyöryhmien linjausten pohjalta on käynnistetty henkilöliikennelain kokonaisuudistuksen valmistelu.

Ympäristö Hallinnonalalla jatkettiin liikenne- ja viestintäministeriön kolmannen ympäristöohjelman ”Liikenteen toimintalinjat ympäristökysymyksissä vuoteen 2010” käytäntöön viemistä. Vuonna 2005 hyväksytyssä ohjelmassa määritellään ympäristötyön keskeiset tavoitteet, toimenpiteet ja toimijat sekä vaikuttavuutta kuvaavat indikaattorit yhdeksälle eri osa-alueelle. Ohjelmaa täydentävät hallinnonalan virastojen ja laitosten omat ympäristöohjelmat ja tulostavoitteet sekä hallinnonalan yhteiset työohjelmat. Ohjelman toteutumista seurataan vuosittain.

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen suurimmat haasteet liittyvät sekä liikennemäärien että uusien henkilöautojen ominaiskulutuksen kasvuun. Ominaiskulutuksen kasvu on ollut erityisen suurta dieselajoneuvojen kohdalla. Liikennemäärien kasvun hillitsemiseksi hallinnonalalla on jatkettu maankäytön ja liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteensovittamista yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Ominaiskulutuksen pienentämiseksi on selvitetty sellaisia taloudellisen ja informaatio-ohjauksen keinoja, joilla saataisiin aikaan muutoksia kuluttajien ajoneuvovalinnoissa.

Toukokuussa 2006 tuli voimaan EY:n energiapalveludirektiivi. Sen liikenteen toimialalla edellyttämien energiansäästötoimenpiteiden valmistelu on käynnistetty. Lisäksi ministeriö osallistui biopolttoaineita koskevan lakiesityksen valmisteluun. Lakiesitys edellyttää biopolttoaineiden lisäämistä kaikkiin myytäviin liikennepolttoaineisiin vuoden 2008 alusta alkaen niin, että niiden osuus vuonna 2008 olisi 2 prosenttia, vuonna 2009 4 prosenttia ja vuonna 2010 ja sen jälkeen 5,75 prosenttia jakelijoiden kokonaispolttoainetoimituksista. Vuoden 2010 velvoite vastaa EU:n liikenteen biopolttoainedirektiivissä asetettua tavoitearvoa.

Liikenteen meluongelmat ovat kasvaneet erityisesti taajamien sisääntuloväylien ja kehäteiden läheisyydessä. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti elokuussa 2006 työryhmän, jonka tehtävänä on tie- ja raideliikenteen meluntorjunnan edistäminen. Työryhmä tekee toukokuun 2007 loppuun mennessä esityksen teemapaketista, joka sisältää keskeiset tie- ja rautatieliikenteen meluntorjuntahankkeet ja niiden rahoitustarpeet.

Liikenteen hiukkas- ja typenoksidipäästöt sekä katupöly aiheuttavat suurissa kaupunkikeskuksissa ilmanlaadun raja-arvojen ylittymistä. Tilannetta parannetaan sekä ajoneuvoja että polttoaineiden laatua koskevin tiukkenevin teknisin normein. Pääkaupunkiseudulla on myös laadittu ehdotus toimenpiteistä, joiden avulla huonon ilmanlaadun episoditilanteisiin voitaisiin puuttua entistä tehokkaammin.

Hallinnonalalla jatkettiin työtä myös materiaalien käytön tehostamiseksi, jätteiden synnyn ehkäisemiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden huomioonottamiseksi sekä väylien rakentamisessa että hoidossa. Merenkulkulaitoksen vetämä HELCOM-työryhmä valmistelee keväällä 2007 pidettävän HELCOM-yleiskokouksen käsiteltäväksi IMO:lle tehtävän ehdotuksen alusten käymäläjätevesipäästöjen kieltämisestä Itämerellä.

Viestintäverkot Kertomusvuonna jatkettiin vuonna 2004 hyväksytyn ja vuonna 2005 täydennetyn kansallisen laajakaistastrategian toteuttamista. Strategian tavoitteena on saattaa nopeat tiedonsiirtoyhteydet kaikkien kansalaisten ulottuville. Sen mukaisesti valtioneuvosto myönsi vuonna 2005 toimiluvan koko maan kattavan langattoman laajakaistaverkon rakentamiseen, jolloin viimeisilläkin katvealueilla olisi laajakaistapalvelut saatavilla. Toimilupapäätöksestä valitettiin, joten verkkoa ei päästy rakentamaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Kertomusvuoden marraskuussa liikenne- ja viestintäministeriö myönsi Digita Oy:lle muutoksen valtioneuvoston antaman toimiluvan rakentamisaikatauluun. Uuden aikataulun mukaan verkon ensimmäisen vaiheen on tarkoitus olla valmiina huhtikuussa 2007.

Tammikuussa annettiin viestintämarkkinalain muuttamista koskeva hallituksen esitys, jolla parannetaan merkittävästi kuluttajan asemaa viestintäpalvelun vastaanottajana. Uuden lain mukaan kuluttaja voi muun muassa vaatia teleyritykseltä vakiokorvausta tai hyvitystä, jos viestintäpalvelun toimitus viivästyy merkittävästi luvatusta tai jos palvelussa on jokin virhe. Syyskuussa annettiin hallituksen esitys viestintämarkkinalain muuttamiseksi teknologianeutraalisuutta tukevalla tavalla. Muutos antaa teleyritykselle oikeuden päättää millä tekniikalla puhelinyhteys toteutetaan. Käyttäjällä olisi edelleen tekniikasta riippumatta oikeus samoihin peruspalveluihin kuin nykyisin. Lokakuussa hallitus hyväksyi esityksen radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta. Lailla selkeytetään radiotaajuuksien käytön toimivaltajakoa, pyritään ennaltaehkäisemään radiohäiriöiden syntyä ja tehostamaan poikkeusoloihin varautumista.

Valtioneuvosto myönsi maaliskuussa Digita Oy:lle toimiluvan neljänteen digitaaliseen joukkoviestintäverkkoon. Verkko on tarkoitettu mobiilitelevision ohjelmille ja palveluille. Mobiilitelevisio on digitalisoinnin kannalta keskeinen uusi palvelu, jolla voidaan televisio-ohjelmien lisäksi katsoa esimerkiksi videoita ja muita vuorovaikutteisia palveluita. Kesäkuussa valtioneuvosto myönsi Digita Oy:lle verkkotoimiluvan digitaaliseen joukkoviestintäverkkoon. Uudessa kanavanipussa on tarkoitus välittää muun muassa Ruotsin Television SVT:n ohjelmistoja.

Toukokuussa valtioneuvosto muutti 900 megahertsin taajuusalueen käyttösuunnitelmaa siten, että sitä voidaan käyttää GSM-verkon lisäksi kolmannen sukupolven palveluihin. Muutos nopeuttaa kolmannen sukupolven verkkojen rakentamista harvaan asutuille alueille, kun verkkojen omistajien ei tarvitse pystyttää uusia mastoja.

Media Digitaalisen television yleistyminen jatkui voimakkaasti. Kertomusvuoden lopussa noin 60 prosenttia kotitalouksista oli hankkinut digitaalisten lähetysten vastaanotossa tarvittavan päätelaitteen. Vuoden lopulla digitaalisessa televisioverkossa välitettiin 11 vapaasti vastaanotettavaa televisiokanavaa ja kuusi maksullista kanavaa lisäpalveluineen sekä Yleisradion ja kaupallisten toimijoiden radiokanavia. Digitaaliseen televisioon siirtymisen viestintää suunnitteleva ja koordinoiva työryhmä jatkoi työtään keskittyen kansalaisviestintään ja erityisryhmien neuvontapalveluiden järjestämiseen.

Valtioneuvosto myönsi vuonna 2006 radiotoiminnan toimiluvat vuoden 2007 alusta alkavalle ja vuoden 2011 lopussa päättyvälle toimilupakaudelle, ja kuusi uutta toimilupaa digitaaliseen televisiotoimintaan. Hallitus antoi eduskunnalle kesäkuussa esityksen televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta siten, että ohjelmalupien myöntämistä kännykkätelevisioverkkoon kevennetään.

Suomi osallistui aktiivisesti EU:n televisiodirektiivin uudistustyöhön. Suomen puheenjohtajuuskauden aikana asiassa saavutettiin tavoitteeksi asetettu neuvoston yhteinen näkemys, jonka pohjalta seuraava puheenjohtajamaa Saksa voi jatkaa neuvotteluja EU:n parlamentin kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui aktiivisesti myös Internetin laittoman ja haitallisen sisällön torjumiseen liittyvään työhön sekä kotimaassa että EU:n piirissä.

Lehdistötukea myönnettiin kertomusvuonna 13,6 milj. euroa, josta noin kuusi miljoonaa euroa myönnettiin lehdistötukilautakunnan esitysten mukaisesti niin sanottuna valikoivana tukena.

Tietoyhteiskuntapolitiikka, tietoturva ja tietosuoja Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa liikenne- ja viestintäministeriö on vastannut kolmesta keskeisestä toimenpidekokonaisuudesta: tietoturvallisuudesta, laajakaistayhteyksistä ja digitaalisesta televisiosta. EU-puheenjohtajuuskaudella viestintäsektorin päätapahtuma oli syyskuussa Espoossa pidetty huipputason i2010 -konferenssi: Kohti eurooppalaista ubiikkia tietoyhteiskuntaa. Puheenjohtajuuskauden prioriteetiksi asetetun tietoturvan osalta neuvosto hyväksyi joulukuussa päätöslauselman, jolla luotiin pohja yhteiselle eurooppalaiselle tietoturvanäkemykselle.

Kansallista tietoturvastrategiaa on toteutettu liikenne- ja viestintäministeriön johdolla. Keskeistä kertomusvuonna on ollut kansallisen tietoturvallisuuden tilannekuvan luominen, kansallinen tietoturvapäivä sekä turvallisten sähköisten palveluiden tuote- ja palvelukehitystoimintaa edistänyt LUOTI-ohjelma, joka päättyi kertomusvuonna. Helmikuussa kolmatta kertaa järjestetyn kansallisen tietoturvapäivän kohderyhmänä olivat erityisesti koululaiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset. Strategiakausi päättyy 31.5.2007, minkä johdosta sen arviointityö on käynnistetty.

Heinäkuussa annettiin hallituksen esitys, jolla teleyritysten maksama tietoturvamaksu puolitetaan. Samaan aikaan Huoltovarmuuskeskus ryhtyy ostamaan Viestintävirastolta tietoturvapalveluita yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin toimijoiden käyttöön. Kertomusvuonna on käynnistynyt sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentamista koskevan EU-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon valmistelu. Myös tunnistamistietojen käsittelystä annettuja säännöksiä koskeva lain muutostyö on käynnistynyt.

Hallituksen esitys laiksi lapsipornografian levittämisen estotoimista annettiin vuonna 2006. Lain tarkoituksena on varmistaa, että poliisi voi luovuttaa teleyrityksille laatimansa luettelon ulkomailla ylläpidettävistä lapsipornografiaa sisältävistä internet -sivustoista. Teleyrityksillä on näin tarvittavat käytännön edellytykset ryhtyä myös Suomessa muiden pohjoismaiden tavoin vapaaehtoisin toimin estämään pääsy näille sivustoille.

Omistajaohjaus Suomen Erillisverkot Oy:n omistajaohjaus siirrettiin 1.9.2006 lukien ja VIRVE-verkkoon liittyvät tehtävät 1.1.2007 lukien liikenne- ja viestintäministeriöstä sisäasiainministeriöön.

Uusi laki Ilmailulaitoksesta tuli voimaan vuoden 2006 alusta lukien. Ilmailun viranomaistoiminnot erotettiin Ilmailulaitoksesta omaksi virastoksi perustamalla Ilmailuhallinto. Ilmailulaitokseen alettiin soveltaa uutta liikelaitoslakia

Kauppa- ja teollisuusministeriö

Ministeriö vastaa toiminta-ajatuksensa mukaisesti elinkeinopolitiikan asiantuntijaorganisaationa yritysten toimintaedellytyksistä, kansalaisten aseman turvaamisesta markkinoilla ja valtion yritysomaisuuden hoidosta. Hallinnonalan määrärahat olivat vuoden 2006 talousarvioissa 1 021 030 euroa ja henkilöstömäärä noin 6 870.

Teknologiapolitiikka Tutkimus- ja kehitysrahoitus kasvoi hallitusohjelman mukaisesti 555 miljoonaan euroon. Lisäys kohdistui Tekesin – teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen tutkimus- ja avustusmomenteille.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) organisaatiota ja toimintatapoja uudistettiin sektoritutkimuksen kehittämisohjelman mukaisesti. Ministeriö ja VTT selvittivät yhdessä mahdollisuuksia muuttaa VTT liikelaitokseksi. Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) kemian laboratoriopalvelujen yhtiöittämisestä tehdyn selvityksen pohjalta käynnistyi jatkovalmistelu, jonka tavoitteena on aluksi valtion kokonaan omistaman osakeyhtiön perustaminen vuonna 2007.

Innovaatiotoiminnan ja erityisesti Tekesin rahoitustuen vaikuttavuutta yritysten, toimialojen ja yhteiskunnan tasolla selvitettiin Tekesin sisäisessä kehittämishankkeessa. Arviointi Keksintösäätiön toiminnan vaikuttavuudesta valmistui. Palvelujen ja liiketoimintaosaamisen kehittämiseen kiinnitettiin erityistä huomiota muun muassa Tekesin teknologiaohjelmissa. Kansainvälisellä tasolla ministeriö oli osa-vetovastuussa OECD:n tietointensiivisiä palveluja käsitelleessä laajassa tutkimushankkeessa.

KTM:n ja SM:n välillä on sovittu tiiviimmästä yhteistyöstä vuosien 2007–2013 osaamiskeskusohjelman toteutuksessa, mikä vahvistaa osaamiskeskusohjelman kytkentää elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan sekä Tekesin teknologiaohjelmiin. Pietarin alueen innovaatiokeskuksen perustamiseen liittyvä selvitys valmistui huhtikuussa ja syksyllä alkoivat neuvottelut Finpron ja muiden mahdollisten partnereiden välillä keskuksen käytännön toteutuksesta. Myös Pohjois-Amerikan innovaatiokeskuksen valmistelut jatkuivat. Nämä ovat jatkoa vuonna 2005 Shanghaihin perustetulle FinChi-innovaatiokeskukselle.

Turvallisuuslainsäädännön alalla valmisteltiin kemikaaliturvallisuuslain asetuksia ja mittauslaitedirektiivin voimaan saattamista. Standardisointipuolella selvitettiin sääntelyn tarpeita innovaatiopolitiikan tukena. Kaivoslain kokonaisuudistuksen valmistelu jatkui.

EU-puheenjohtajakauden merkittävin saavutus oli EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelmaa koskevien päätösten tekeminen aikataulun mukaisesti ennen vuoden vaihdetta. Suomessa järjestettiin puheenjohtajakaudella useita tiede- ja teknologia-alan kokouksia, joista merkittävin oli marraskuussa Helsingissä pidetty tieto- ja viestintäteknologian suurtapahtuma IST2006-konferenssi, johon osallistui noin 4 500 asiantuntijaa.

Yrityspolitiikka Kauppa- ja teollisuusministeriössä valmisteltiin elinkeinopoliittiset suuntaviivat, jotka määrittelevät tulevaisuuden kannalta keskeisen politiikan yritysten toimintaympäristön kehittämiseksi. Valmisteltiin EU-rakennerahasto-ohjelmia ja Suomen rakennerahastostrategia ohjelmakaudelle 2007–2013. Eduskunta hyväksyi joulukuussa uuden lain valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Lain mukaisia avustusohjelmia on tarkoitus käyttää ohjelmien toimeenpanoon ohjelmakaudella 2007–2013.

Finnvera Oyj:tä koskevaa lainsäädäntöä muutettiin siten, että sen taseeseen perustetaan rahastot vientitakuu- ja erityistakaustoiminnasta sekä kotimaan toiminnasta kertyneitä voittoja varten. Muutoksella selkeytetään liiketoiminta-alueiden tulosten seurantaa ja tehdään mahdolliseksi se, että rahastojen kautta korvataan vain asianomaisesta liiketoiminnasta syntyviä

tappioita. Valtiovarainministeriön valmistelun pohjalta eduskunnalle annettiin lakiesitys Finnvera Oyj:n säätämisestä tuloverovapaaksi. Finnvera Oyj:n verovapaus notifioitiin Euroopan komission kilpailun pääosastolle, jossa asian käsittely on kesken. Kauppa- ja teollisuusministeriön aloitteesta Finnvera Oyj teki päätöksen Aloitusrahasto Vera Oy:n pääomittamisesta vuosina 2006–2008 yhteensä 38,5 miljoonalla eurolla.

Suomen ja Venäjän välillä tehtiin neljäs velkakonversiosopimus. Sopimuksen mukaan Venäjä lyhentää entisen Neuvostoliiton velkaa 30 miljoonan dollarin suuruisilla tavara- ja palvelutoimituksilla.

Vientifoorumi jatkoi vientiä ja kansainvälistymistä edistävien julkisten sekä julkisrahoitteisten tahojen yhteistyön kehittämistä ja seurasi viennin ja kansainvälistymisen edistämisen (vke) kansallisen strategian toimeenpanoa. Erityisteemoina olivat ulkomaisten investointien, palveluviennin ja Intiaan suuntautuvan yritysten kansainvälistymisen edistäminen. Yritysten yhteishankkeiden kansainvälistymisavustuksen kysyntä lisääntyi kertomusvuoden aikana. Avustuksella toteutettiin noin 450 kansainvälistymishanketta tai -tapahtumaa, joihin osallistui yhteensä yli 2 600 yritystä. Kaukaisilla markkina-alueilla eli erityisesti Aasiassa toteutettujen hankkeiden osuus kasvoi edelliseen vuoteen nähden. Kansainvälistymiskoulutusta tarjoavan Fintran toiminnan arviointi käynnistettiin, samoin kuljetustuen vaikuttavuustutkimuksen valmistelu.

EU-puheenjohtajakauden huippukokoukset toivat Suomeen korkean tason ministerivierailuita, ja yhteistyö eri sidosryhmien välillä tiivistyi. Selvitettiin Koillis-Kiinassa avautuvia liiketoimintamahdollisuuksia. Venäjän asema Suomen kauppakumppanina ja investointikohteena vahvistui. Ministeriön Venäjä-strategian uudistaminen käynnistettiin. Euroarktisen neuvoston talousyhteistyössä edistettiin Barentsin alueen liiketoimintamahdollisuuksia keskeisinä aiheina infrastruktuuri-investoinnit, liikenneyhteydet ja alihankita alueella.

Valtioneuvosto teki matkailupolitiikasta periaatepäätöksen, joka asettaa tavoitteita sekä määrittelee keskeiset kehittämiskohteet ja toimenpiteet matkailun kilpailukyvyn sekä julkisen rahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi. Matkailun edistämiskeskuksen tehtäviä ja asemaa selvitettiin työryhmässä.

TE-keskuksiin perustettiin teknologian kehittämisosastot 1.1.2006 alkaen. Osana hallinnonalan tuottavuusohjelman toteuttamista TE-keskusten taloushallinnon tukipalvelut päätettiin keskittää Etelä-Savon TE-keskuksen yhteyteen perustettavaan tilivirastoon vuoden 2007 alusta. Seudullinen yrityspalvelu oli toiminnassa vuoden lopussa 48 seudulla. Osaamisen kehittämispalveluissa korostuivat yrittäjyyden politiikkaohjelman päätösten mukaisesti yritysten perustamisen, kasvun ja kansainvälistymisen sekä naisyrittäjyyden edistäminen. Tuotteistettuja asiantuntijapalveluja koskeva arviointi käynnistettiin.

Valtakunnallisen Yritys-Suomi -palvelujärjestelmän toimeenpano käynnistettiin valtioneuvoston 18.5.2006 tekemän periaatepäätöksen nojalla. Palvelujärjestelmä koostuu viidestä kokonaisuudesta: Yritys-Suomi -verkkopalvelu, seudullinen yrityspalvelu sekä puhelin-, kasvuyritys- ja innovaatiopalvelut. Vuoden aikana laadittiin seudulliset yhteispalvelusopimukset koko maan kattavasti ja rakennettiin ja otettiin käyttöön TE-keskusten, Tekesin, Finnveran ja Finpron yhteinen kasvuyrityspalvelu. Lisäksi tehtiin yhteistyötä sähköisen www.yrityssuomi.fi -palvelun kehittämiseksi sähköiseksi asiointikanavaksi ja kattavaksi tietopalvelujen tarjoajaksi sekä tehtiin neuvontapalvelun määritystyötä.

Teollis- ja tekijänoikeuden noudattamisen varmistamiseen tähtäävä direktiivi (ns. täytäntöönpanodirektiivi) saatettiin kansallisesti voimaan syyskuun alusta lukien. EU-puheenjohtajakaudella teollisoikeuksien politiikkaa edistettiin osana innovaatiopolitiikkaa. Lisäksi puheenjohtajakaudella järjestettiin teollisoikeuksia käsittelevä kansainvälinen konferenssi.

Eduskunnalle annettiin syksyllä esitys uudeksi tilintarkastuslaiksi, joka perustui edellisenä keväänä hyväksyttyyn EU:n uuteen tilintarkastusdirektiiviin. Kesällä hyväksytty tilinpäätösdirektiivien muutos (ns. corporate governance -direktiivi) aiheuttaa tarpeen tarkistaa kirjanpitolainsäädäntöä lähitulevaisuudessa. Kansallisesta kirjanpito-ohjeistuksesta huolehti kuluneena vuonna ministeriön yhteydessä toimiva kirjanpitolautakunta, joka julkisti kokonaan uudet yleisohjeet tuloslaskelman laatimisesta sekä perustajaurakoinnista, minkä lisäksi se päivitti aiemmin antamiaan yleisohjeita.

Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka Kuluttajapolitiikan toteutus jatkui valtioneuvoston periaatepäätöksellä hyväksytyn kuluttajapoliittisen ohjelman mukaisesti. EU:n kuluttajapoliittinen ohjelma hyväksyttiin vuosille 2007–2013.

Perustettiin taloudenhallinnan neuvottelukunta keväällä annettuun valtioneuvoston asetukseen perustuen. Työryhmä esitti kuluttajaneuvontaa lääninhallitusten tehtäväksi – kunnallinen kuluttajaneuvonta siirtyy valtion tehtäväksi viimeistään vuoden 2009 alussa.

Elintarvikeasioita leimasivat EU-puheenjohtajuuskauteen liittyvät velvoitteet. Komissio antoi heinäkuussa säädöspaketin elintarvikelisäaineista, entsyymeistä ja aromeita sekä mainittujen aineiden hyväksymismenettelystä. Ravitsemus- ja terveysväitteitä ja elintarvikkeiden täydentämistä koskevista asetusehdotuksista saavutetut yhteiset kannat hyväksyttiin neuvostossa syksyllä.

Uuden kilpailunrajoituslain toimivuuden seuraaminen ja kilpailunäkökulman huomioon ottamisen edistäminen lainsäädäntöhankkeissa jatkuivat. EU:ssa jatkettiin artiklaa 82 koskevaa uudistustyötä ja kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyviä vahingonkorvauskanteita koskevaa hanketta. Kilpailututkimus suuntautui lainsäädännön kilpailuvaikutusten arviointiin. Palveludirektiivi hyväksyttiin ja sen kansallisen toimeenpanon valmistelut aloitettiin. Käynnistettiin selvitystyö yleishyödyllisistä palveluista ja valtiontukisääntöjen soveltamisesta Suomessa. Laaja-alaisen innovaatiopolitiikan kehittäminen oli puheenjohtajakauden prioriteetteja.

Keväällä eduskunnalle annettiin selonteko vähittäiskaupan rakenteesta, muutoksista ja kauppaa koskevista erityiskysymyksistä.

Energiapolitiikka Valtioneuvoston marraskuussa 2005 annetun energia- ja ilmastopolitiikkaa koskevan selonteon toimeenpano käynnistyi.

Hallitus antoi syyskuussa eduskunnalle esityksen laiksi päästökauppalain muuttamisesta. Lakiesitys sisältää päästöoikeuksien jakoperusteet kaudelle 2008–2012 sekä säännökset Kioton pöytäkirjan mukaisten hankeyksiköiden käytöstä EU:n päästökauppajärjestelmässä. Vuosien 2008–2012 päästöoikeuksien jakosuunnitelmaluonnos valmistui syyskuussa ja se toimitettiin komissiolle lokakuussa. Virallinen jakosuunnitelmaesitys toimitetaan komissiolle sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt päästökauppalain muutoksen ja se on vahvistettu sekä saatettu voimaan.

Energiansäästöä ja uusiutuvan energian käyttöä edistettiin vuoden 2006 lopussa päättyneiden edistämisohjelmien mukaisesti ja ilmastonmuutoksen viestintäohjelman avulla. Uusia toisen sukupolven energiansäästösopimuksia on valmisteltu teollisuuden, energia-alan ja kunta-alan kanssa. Tavoitteena on solmia uudet sopimukset vuonna 2007. Hallitus antoi lakiesitykset biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä ja sähkömarkkinalain muuttamisesta pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon pääsyn helpottamiseksi. Energiatuen käytössä on painotettu uuden teknologian hankkeita. Hallitus antoi myös lakiesitykset polttoturpeen turvavarastoista ja polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista.

Valtioneuvosto myönsi helmikuussa 2005 rakentamisluvan Teollisuuden Voima Oy:n (TVO) Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitoshankkeelle. Valtioneuvosto sai marraskuussa 2006 hakemuksen Fortum Power and Heat Oy:n Loviisan ydinvoimalaitoksen uudesta käyttöluvasta ja aloitti sen käsittelyn.

Omistajapolitiikka Yhtiöt tulouttivat valtio-omistajalle osinkotuloja vuoden 2005 tuloksen perusteella lähes 1,3 miljardia euroa, mikä oli enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Suurimmat osinkotulojen maksajat olivat Fortum Oyj (505 miljoonaa euroa) ja TeliaSonera AB (233 miljoonaa euroa).

Valtio myi marraskuussa 12 miljoonaa Outokumpu Oyj:n osaketta 295,2 miljoonalla eurolla, minkä seurauksena valtion omistus Outokummussa laski 37,7 prosentista 31,1 prosenttiin osakekannasta. Joulukuussa valtio sai päätökseen Kapiteeli Oyj:n koko osakekannan myynnin. Ostajana oli Sponda Oyj, ja kauppahinnaksi tuli 943 miljoonaa euroa. Valtion yhtiöomistuksen arvo pörssiyhtiöissä oli vuoden päättyessä 25,4 miljardia euroa, kun se vuotta aikaisemmin oli 19,4 miljardia euroa.

Toukokuussa kauppa- ja teollisuusministeriön www-sivuilla ryhdyttiin julkistamaan yhtiökohtaisia palkitsemistietoja listaamattomista valtionyhtiöistä ja valtion osakkuusyhtiöistä.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta julkisti toukokuussa uudistetun kannanoton palkitsemisesta valtionyhtiöissä ja valtion osakkuusyhtiöissä.

Yrittäjyyden politiikkaohjelma Yrittäjyyden politiikkaohjelman toteuttaminen jatkui suunnitelmien mukaisesti. Politiikkaohjelman mukaisesti tuettiin muun muassa starttirahauudistuksen toimeenpanoa ja sitä, että rahoitusmahdollisuuksien riittävyys ja toimintaedellytykset taattaisiin myös jatkossa. Tällä hetkellä lähes joka kolmas uusi yritys perustetaan starttirahalla, ja niiden eloonjäämisaste on parempi kuin ilman starttirahaa aloittaneiden yritysten. Myös välilliset työllisyysvaikutukset ovat olleet merkittävät. Työministeriön vuonna 2006 teettämän tutkimuksen mukaan noin 60 prosenttia työnantajista on työllistänyt uuden työntekijän yrittäjäksi ryhtyneen henkilön tilalle.

Vuosittainen yrittäjyyskatsaus julkistettiin keväällä, samoin viimeisin kansainvälistä yrittäjyyspotentiaalia mittaava Global Entrepreneurship Monitor -tutkimus (GEM), jonka mukaan yrittäjyys on kasvussa. Kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman maahamuuttajayrittäjyyden edistämistyöryhmän raportti valmistui vuoden lopussa. Kesällä aloitettiin jatkotoimenpiteiden valmistelu valikoiduilla TE-keskusalueilla maaseudun muutoshallinta pilottihankkeesta saatujen kokemusten pohjalta.

Yrittäjyyden politiikkaohjelma on hallituskauden 2003–2007 ohjelma, joten vuosi 2006 oli sen viimeinen kokonainen kalenterivuosi.

Hallinto tuottavuusohjelman toimeenpano jatkui eri työ- ja selvitysryhmissä. Hallinnonalan konserniajattelu vahvistui ja päätettiin käynnistää ministeriön arviointi ja strategian uudistustyö vuoden 2007 alkupuolella.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Yleistä Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä työelämän kehittämisohjelmien toimeenpano jatkui täysipainoisesti. Työeläke- ja kansaneläkejärjestelmää selkeytettiin sekä sairausvakuutuksen rahoitus ja sosiaaliturvan muutoksenhakujärjestelmä uudistettiin. Hallitusohjelman toimeenpano eteni hyvin. Ministeriö päivitti sosiaaliturvan kehittämistä koskevat strategiset linjaukset julkaisemalla sosiaali- ja terveyspolitiikan strategiat 2015 -asiakirjan kesällä 2006.

Sosiaalimenoihin käytettiin vuonna 2006 43,4 miljardia euroa, josta valtion talousarvion kautta rahoitettiin noin kolmannes. Sosiaaliturvaa koskeneet uudistukset ja valtionosuuksien lisäys vahvistivat sosiaalimenojen kestävää rahoitusta ja palvelujärjestelmän toimivuutta. Sosiaalimenojen BKT-osuus, 26,0 %, oli eurooppalaista keskitasoa. Suurimmat menoerät olivat eläkkeet, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet, työttömyysturva sekä sairausvakuutus.

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen Terveyden edistämistä koskeva kansanterveyslain uudistus tuli voimaan. Uudistuksen toimeenpanon tukemiseksi toteutettiin Terveyden edistämisen aluekierros ja julkaistiin Terveyden edistämisen laatusuositus. Terveys 2015–kansanterveysohjelman toimeenpanossa käynnistettiin kansallisen terveyseroja kaventavan strategian valmistelu. Terveyden edistäminen oli osana kunta- ja palvelurakenneuudistushanketta. Valtioneuvoston asetus seulonnoista hyväksyttiin joulukuussa. Sen mukaisesti laajennetaan rintasyöpäseulontojen kattavuutta sekä valtakunnallisen ohjelman piiriin sisältyvän raskaudenaikaisen seulonnan sisältöä.

Tartuntatautien torjuntaa tehostava Kansainvälinen terveyssäännöstö ratifioitiin. Kansallinen pandemian varautumissuunnitelma valmistui. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien torjumiseksi valmistui ohjelma vuosille 2007–2012. Väestön liikunnallista aktiivisuutta edistettiin mm. eri ikäryhmien liikuntaa lisäävillä hankkeilla. Lasten ja nuorten terveyden edistämisen kansallista ohjausta ja koordinaatiota parannettiin. Painotuksina oli opiskeluterveydenhuolto sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen.

Alkoholipolitiikan linjauksia koskevan periaatepäätöksen toteuttaminen jatkui sosiaali- ja terveysministeriön ohjaaman Alkoholiohjelman puitteissa. Hallituksen esitys alkoholilain muuttamiseksi mm. alkoholimainonnan ja hinnoittelun rajoitusten ja varoitusmerkintöjen osalta annettiin eduskunnalle. Alkoholihaitat kuitenkin kasvoivat. Perusterveydenhuollossa lisättiin mini-interventioita alkoholihaittojen vähentämiseksi. Ravintolatupakoinnin kieltoa koskeva hallituksen esitys annettiin. Huumausainepolitiikan koordinaatioryhmä jatkoi toimintaansa Huumausainepoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti.

Työelämän vetovoiman lisääminen Työllisyys koheni ja työolojen pääosin myönteinen kehitys jatkui. Sairauspoissaolot lisääntyivät, mutta uusien työkyvyttömyyseläkkeiden määrä väheni ensimmäisen kerran kahdeksaan vuoteen. Sairauksien merkittäviä syitä olivat mielenterveyden häiriöt sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Hyväksyttiin osasairauspäivärahauudistus, joka tuli voimaan 1.1.2007. Nuorten sekä ikääntyneiden työllisyysasteet nousivat. Kiire, stressi ja jaksaminen säilyivät työelämän haasteina.

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta tuli voimaan vuoden alussa. Se sisältää säännökset valvontamenettelystä ja työsuojelun yhteistoiminnasta työpaikalla. Työturvallisuuslain piiriä laajennettiin. Työterveys 2015 valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpano jatkui. Työterveyshuollon toimintaa tehostettiin mm. rakennusalalla ja edistämällä maatalousyrittäjien luo tilakäyntejä.

Työelämän vetovoimaa vahvistava Veto-ohjelma jatkui. Työsuojeluvalvontaa suunnattiin sellaisten toimialojen työpaikoille, joilla esiintyy ennenaikaista eläkkeelle siirtymistä aiheuttavia haittatekijöitä. Suomen ja Kiinan välillä solmittiin yhteistyösopimus työympäristöasioissa.

50 -vuotta täyttäneiden odotettu työnjättöikä on kohonnut noin vuodella 2000-luvun aikana. Työnteon jatkamiseen on vaikuttanut työeläkeuudistuksen ohella hyvä työllisyystilanne. Ikääntyneiden työssä pysymistä edisti työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeuden ikärajan nostaminen. Eläkkeelle siirtymisiän odote pysyi ennallaan siitä huolimatta, että vuoden 2005 alusta voimaan tullut eläkeuudistus antoi kerralla kolmelle ikäluokalle oikeuden jäädä vanhuuseläkkeelle joustavasti 63–65 -vuotiaana. Oikeutta käytti vain neljännes.

Työeläkelakien selkeyttämistä ja uudistamista koskevat hallituksen esitykset hyväksyttiin. Työntekijän eläkelaki sekä merimies- ja yrittäjä- sekä maatalousyrittäjäeläkkeiden työntekijän eläkelakiin liittyvät muutokset tulevat voimaan vuonna 2007. Sekä niitä että kansaneläkejärjestelmää koskevat muutoksenhakujärjestelmät uudistettiin. Työeläkevarojen sijoitustoiminnan vaihtoehtoja kehitettiin siten, että niiden tuottoa voitaisiin lisätä, hidastaa työeläkemaksun nousupainetta sekä tukea sijoittamista kotimaahan. Valmisteltiin ja annettiin uusia kate- ja vakavaraisuusvaatimuksia toteuttavat neljä yksityisen sektorin työeläkkeitä koskevaa hallituksen esitystä. Ne tulivat voimaan 1.1.2007. Eläkeuudistus ja työeläkevarojen sijoitustoiminnan uudistus hillitsevät työeläkemaksujen korotustarvetta.

Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito Köyhyysriski säilyi EU-maihin verrattuna alhaisena. Kotitalouksien väliset tuloerot kasvoivat silti ja pienituloisten määrä nousi lievästi. Pienituloisten osuus on kasvanut perheissä, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Toimeentulotuen saajien määrät vähenivät, mutta erityisesti monilapsisten ja yksinhuoltajaperheiden köyhyys ja toimeentulovaikeudet lisääntyivät.

Lasten ja nuorten aseman parantamiseksi uudistettiin lastensuojelun avo- ja sijaishuollon toimintakäytäntöjä. Sosiaalisten ongelmien varhaisen havaitsemisen ja puuttumisen menetelmien käyttöä juurrutettiin osaksi lasten ja perheiden kanssa tehtävää työtä. Sosiaalipäivystyksen järjestämistä kuntien ja viranomaisten yhteistyönä tuettiin. Lähes kaikkien kuntien osalta päästään kattavaan järjestelmään vuonna 2007. Päihdehuollon tavoitteena olivat matalan kynnyksen palvelut.

Vuoden 2006 alusta tuli voimaan työmarkkinatukiuudistus, jonka osana uudistettiin toimeentulotuen rahoitusta. Tavoitteena on tukea pitkään työttömänä olleiden ja toimeentulotukea saavien työllistymistä ja parantaa heidän toimeentuloaan. Toimeentulotukea saaneiden ja toimeentulotukimenojen määrä aleni edelleen vuonna 2006.

Toimintavuonna päätettiin uudistuksista, joilla parannetaan heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien asemaa. Uudistukset tulivat voimaan vuoden 2007 alusta. Osana EU:n avointa koordinaatiomenetelmää jatkettiin yhteistyötä köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisessa työssä, eläkejärjestelmän sekä terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon osalta.

Toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva Kansallisessa terveyshankkeessa keskityttiin hoitoon pääsyyn turvaamiseen. Vuoden 2006 aikana puolet sairaanhoitopiireistä pystyi tarjoamaan kiireettömän hoidon määräajoissa. Yli kuusi kuukautta hoitoa jonottaneiden lukumäärä oli vuoden 2006 lopussa arviolta noin 7 300, kun se hankkeen käynnistysvaiheessa oli 66 000. Erityistä huomiota kiinnitettiin sairaanhoitopiireihin, joilla oli suurimpia vaikeuksia turvata hoitoon pääsy. Neljä viidesosaa terveyskeskuksista pystyi järjestämään kiireettömän hoidon määräajoissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä sekä sähköistä lääkemääräystä koskevat lait hyväksyttiin. Lakien pohjalta toteutetaan valtakunnalliset keskitetyt tie-

tojärjestelmät, jotka mahdollistavat potilas- ja lääkemääräystietojen valtakunnallisen käytön potilaiden tietosuojan turvaavalla tavalla. Muun tietotuotannon uudistamista jatkettiin siten, että voidaan käyttää nykyistä laajemmin hyväksi kuntien sähköisistä järjestelmistä saatavia tietoja. Asetus valtakunnallisesti keskitettävästä, vaativasta erikoissairaanhoidosta tuli voimaan. Erityisvastuualueita edellytetään laatimaan listaukset erityisvastuualueilla keskitettävästä hoidosta.

Toimintavuoden aikana jatkettiin kunta- ja palvelurakenneuudistushankkeen valmistelua. Tavoitteena on turvata peruspalvelut koko maassa myös tulevaisuudessa. Sosiaalialan kehittämishankkeessa painotettiin kuntien välisen yhteistyön vahvistamista palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä. Sosiaalialan henkilöstön saatavuuden ja osaamisen tehostamiseksi valmisteltiin suositukset henkilöstön täydennyskoulutuksesta, tehtävärakenteesta ja mitoituksesta. Laki omaishoidon tuesta tuli voimaan 1.1.2006. Omaishoitajat saivat yhden lisävapaapäivän 1.1.2007 lukien. Vanhusten palvelutarpeen arviointia koskeva sosiaalihuoltolain uudistus tuli voimaan maaliskuussa 2006.

Hallitusohjelman mukaisesti selvitettiin lapsiperheiden taloudellista toimeentuloa sekä asumista. Eduskunnalle annettiin esitys lastensuojelulain kokonaisuudistukseksi. Lasten päivähoidosta annettua lakia muutettiin erityistä tukea tarvitsevien lasten tilanteen parantamiseksi. Perhepoliittisia etuuksia kehitettiin, mm. parantamalla vanhempainraha- sekä kotihoidontukijärjestelmää ja korottamalla elatustukea. Laaja perhevapaauudistus valmisteltiin ja hyväksyttiin toimintavuonna. Uudistus tuli voimaan vuoden 2007 alusta. Kertomusvuonna annettiin vammaispoliittinen selonteko. Vammaispalvelulain mukaisia tulkkipalveluja ja työtoiminnan lisäystä koskevat muutokset valmisteltiin. Ne tulivat voimaan vuoden 2007 alusta.

Lääkelain muutoksella mahdollistettiin tupakoinnin lopettamista tukevien nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyminen muuallakin kuin apteekeissa. Muut apteekkitoiminnan muutokset koskivat apteekeista myytävien lääkevalmisteiden tukku- ja vähittäishintojen määräytymistä, apteekin perustamista, apteekkarin valintaa ja henkilökunnan täydennyskoulutusta.

Terveydenhuollon valvontalainsäädäntöä uudistettiin. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tehtävät laajenivat ammattihenkilöiden valvonnan lisäksi toimintayksiköiden valvontaan. Käynnistettiin selvitystyö tehtävien laajentamisesta sosiaalihuollon toimintayksiköiden valvontaan.

Vuoden 2006 syksyllä kansaneläkkeisiin tehtiin tasokorotus. Vuoden 2007 alusta korotettiin kaikkein vaikeavammaisimpien henkilöiden lapsen hoitotukea, vammaistukea ja eläkkeensaajien hoitotukea 15 eurolla sekä korotettiin eläkkeensaajien asumistukeen hyväksyttävien enimmäisasumiskustannusten määrää. Asumismenojen omavastuuosuuden poisto toimeentulotuesta on kohentanut heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien kotitalouksien asemaa. Muutos tuli voimaan syksyllä 2006. Työnantajamaksujen alentamisella kannustetaan ikääntyneiden ja vaikeasti työllistettävien työllistämistä.

Kansaneläkelainsäädännön kokonaisuudistusesitys annettiin kesällä 2006. Järjestelmää selkeyttävä uudistus tulee voimaan 1.1.2008. Lain myötä toinen kalleusluokitus poistuu kansaneläkkeistä ja etuuksista, jotka on sidottu kalleusluokitukseen. Sosiaalivakuutuksen rahoituksen selkeyttä ja kestävyyttä vahvistaa vuoden 2006 alusta voimaan tullut sairausvakuutuksen rahoitusuudistus. Osasairauspäiväraha otettiin käyttöön vuoden 2007 alusta. Vuoden 2006 alusta voimaan tullut lääkkeiden tukkuhintojen 5 prosentin alennus on hidastanut lääkekorvausmenojen kasvua.

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Kertomusvuonna hallitus hyväksyi samapalkkaisuusohjelman, jota seuraamaan perustettiin kolmikantainen korkean tason ryhmä eduskunnan puhemies Lipposen johdolla. Seurantaryhmä kartoitti samapalkkaisuusohjelman eri

toimenpiteiden etenemistä ja sitä, millä muilla keinoin sekä hallituksen että työmarkkinajärjestöjen toimin päästään ohjelman asettamaan tavoitteeseen, jonka mukaan naisten ja miesten välinen keskimääräinen palkkaero kaventuisi nykyisestä noin 20 prosentista vähintään viidellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2015 mennessä.

Naisten 100-vuotisia täysiä poliittisia oikeuksia juhlistettiin mm. perustamalla äänioikeussivustot ja järjestämällä eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kanssa juhlaseminaari. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiskoulutusta järjestettiin valtioneuvostolle ja valmisteltiin budjetin pääluokkaperusteluihin ohjeistus sukupuolivaikutusten huomioimiseksi budjetin valmistelussa. Hallituksen tasa-arvo-ohjelman loppuraporttia valmisteltiin ministeriöiden yhteistyönä. Vuonna 2005 uudistetun tasa-arvolain toimivuuden seuranta työpaikoilla ja oppilaitoksissa käynnistettiin. Tasa-arvon tietopalvelun saattamista pysyvälle pohjalle kartoitettiin.

Kansainvälinen toiminta Suomessa pidettiin EU-puheenjohtajuuskaudella STM:n toimialalla epäviralliset työ- ja sosiaaliministerien sekä tasa-arvoministerien kokoukset sekä viisi laajaa asiantuntijakonferenssia ja lukuisia virkamiestason kokouksia. Neuvottelut EU:n tasa-arvoinstituutin perustamisesta saatiin päätökseen ja se sijoitetaan Vilnaan. EU:n palveludirektiivi sekä Euroopan kemikaalilainsäädännön uudistava Reach-asetus hyväksyttiin. Helsingissä aloittaa toimintansa Euroopan kemikaalivirasto 1.6.2007. EU:n uutta työsuojelustrategiaa vuosille 2007–2012 valmisteltiin.

Työ- ja sosiaalisektorin Progress -ohjelma sekä naisiin, nuoriin ja lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa torjuva Daphne -ohjelma neuvoteltiin valmiiksi. Kansanterveysohjelman (2008–2013) osalta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys ja lisäeläkkeiden siirrettävyyttä koskevan direktiivin valmistelussa edistyttiin. Neuvosto hyväksyi päätelmät seuraavista aiheista: terveys kaikissa politiikoissa, alkoholistrategia, Pekingin toimintaohjelman seuranta sekä miehet ja tasa-arvo.

YK:n maailmanlaajuiset vammaissopimusneuvottelut saatettiin loppuun pj-kaudella. Aktiivinen työ lintuinfluenssan ja HIV/AIDSin torjumisessa jatkui. Suomi osallistui WHO:n pääjohtajakisaan omalla ehdokkaalla. Kertomusvuonna vahvistettiin sosiaalisen kehityksen vaikuttavuutta ja merkitystä kestävässä kehityksessä.

Pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveysalan kumppanuuden asiantuntijaryhmien toimintaa tehostettiin. Lähialuehankkeiden painopisteinä olivat tartuntatautien torjunta, lasten ja nuorten aseman parantaminen ja päihteiden käytön ehkäisy. Suomen pohjoismaista puheenjohtajuutta valmisteltiin, samoin jatkettiin yhteispohjoismaista rokotetuotantoa koskevaa selvitystä

Työministeriö

Vuonna 2006 tuotanto kasvoi yli 5 %. Talouskehitystä vauhditti työn tuottavuuden suotuisa kehitys. Sen osuus kasvusta oli 3½ prosenttiyksikköä. Noin 1½ prosenttiyksikköä kasvusta perustui työpanoksen lisäykseen. Myös tulevina vuosina talouskasvua on ensisijaisesti haettava tuottavuutta ja työllisyyden laatua parantavista tekijöistä, jos työvoiman tarjonta väestön ikääntymisen vuoksi ei enää kasva. Suomen EU-puheenjohtajuuskauden teemana työhallinnon alalla olikin työn tuottavuuden nostaminen työelämän laatua parantamalla. Tuottavuus, työelämän laatu ja joustoturva (flexicurity) olivat keskeisiä aihealueita työllisyyspoliittisissa kokouksissa ja kehittämishankkeissa puheenjohtajuuskaudella.

Hallituksen talouspolitiikan tärkein tavoite on työllisyyden lisääminen hallituskauden aikana vähintään 100 000 hengellä. Tavoitteen toteutuminen merkitsisi työllisyysasteen kohoamista noin 70 %:iin vuonna 2007. EU:n työllisyysstrategian yleistavoitteina on nostaa työllisyysaste 70 %:iin, naisten työllisyysaste 60 %:iin ja ikääntyneiden (55–64-vuotiaiden) työllisyysaste 50 %:iin vuoteen 2010 mennessä. Hallituskauden alkuvaiheessa työllisyys heikkeni, mutta vuosien 2005–2006 suotuisan talouskehityksen aikana työllisten määrä lisääntyi 79 000 henkilöä. Poikkihallinnollinen työllisyysohjelma, Lissabonin strategian mukainen Suomen kansallinen toimenpideohjelma, työministeriön työpolitiikan strategia ja työpoliittinen tutkimusohjelma tukevat osaltaan hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista. Vuonna 2006 keskimääräinen työllisyysaste (15–64-vuotiaat) Suomessa oli 68,9 %. Lissabonin strategian mukaiset naisten ja ikääntyvien työllisyysastetavoitteet vuodelle 2010 Suomi on jo ylittänyt.

Vuonna 2006 työllinen työvoima lisääntyi keskimäärin 43 000 henkilöä. Näistä noin neljännes oli epätyypillisiä työsuhteita. Eniten työpaikkojen määrä kohosi yksityisissä palveluissa ja rakentamisessa. Työvoiman tarjonta lisääntyi keskimäärin 27 000 ja työikäinen väestö (15–64-vuotiaat) 11 000 henkilöä. Vuonna 2006 työttömiä oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin 204 000 henkilöä. Työttömien määrä väheni edellisestä vuodesta 15 000 henkilöä. Työttömyysaste laski edellisen vuoden 8,4 %:sta 7,7 %:iin. Naisten työttömyysaste oli 8,1 % ja miesten 7,4 %. Työnvälityksessä työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 250 000 henkilöä eli 26 000 vähemmän kun edellisenä vuonna.

Työhallinnon määrärahat olivat 2,0 mrd. euroa, josta työvoimapolitiikan toimeenpanoon oli varattu 1,6 mrd. euroa ja Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutukseen 223 milj. euroa. Määrärahoista maksettiin työmarkkinatukea noin 737 milj. euroa. Tästä noin 317 miljoonaa oli aktiiviajan tukea, jota maksettiin työvoimapoliittisten toimenpiteiden aikana. Työvoimapoliittisin toimenpitein sijoitettuna oli keskimäärin 86 300 henkilöä, mikä työvoimaan suhteutettuna vastaa 3,3 %. EU:n määritelmän mukainen työttömien aktivointiaste nousi kertomusvuonna edellisen vuoden 23,6 %:sta 25,7 %:iin.

Poikkihallinnollinen työllisyysohjelma Työllisyyden politiikkaohjelmassa on toteutettu hallituskauden aikana toimia, joilla on tuettu hallituksen työllisyystavoitteiden saavuttamista. Ohjelman tavoitteena on lisätä työhön osallistumista ja alentaa rakenteellista työttömyyttä. Ohjelman keskeinen hanke on julkisen työvoimapalvelun rakenteellinen uudistaminen. Työvoimatoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen vastuulla olevat tukitoimet ja palvelut vaikeasti työllistyville kootaan yhteen työvoiman palvelukeskuksiin. Työvoimatoimistojen toimintaa kehitetään avointen työmarkkinoiden suuntaan. Ohjelmakaudella on perustettu 39 työvoiman palvelukeskusta, joiden toiminta-alueet kattavat 67 työvoimatoimistoa ja 170 kuntaa. Vuonna 2006 palvelukeskuksissa oli tammi–kesäkuussa yhteensä 23 400 asiakasta.

Rakenteellisen työttömyyden vähentämiseksi työmarkkinatuen rahoitusta ja ehtoja uudistettiin vuoden 2006 alusta. Pitkään työmarkkinatukea saaneille otettiin käyttöön erityinen aktivointikausi, jolloin työvoimatoimisto kohdentaa heihin tehostettuja toimia työllistymisen

edistämiseksi. Työmarkkinatuen ja toimeentulotuen rahoitusta muutettiin kuntien kannustamiseksi pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen. Pitkäkestoisen (yli 500 työttömyyspäivää) passiivisen työmarkkinatuen rahoittavat valtio ja kunta puoliksi. Kunnille korvataan rahoitusuudistuksesta aiheutuvat lisämenot. Uudistuksen tuloksena pitkään, yli 500 päivältä työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden määrä väheni vuonna 2006 selvästi. Aktivointiaste kohderyhmässä oli 26,5 % tammi–lokakuussa 2006.

Työllisyyden politiikkaohjelma sisältää nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuun. Koulutustakuun avulla edistetään nuorten siirtymistä perusopetuksen jälkeen jatko-opintoihin. Nuorten yhteiskuntatakuun perusteella kaikille alle 25-vuotiaille työttömille työnhakijoille tarjotaan yksilöidyn työnhakusuunnitelman mukaisia koulutus-, työharjoittelu- tai työpajatoimenpiteitä kolmen työttömyyskuukauden jälkeen. Vuonna 2006 yksilöity työnhakusuunnitelma laadittiin 70 % lle niistä nuorista, joiden työttömyys ylitti kolme kuukautta. Tavoite koko vuodelle on 90 %. Nuorten työttömyys aleni vuoden 2006 aikana kaikkien TE-keskusten alueilla.

Työllisen ajan odotteella mitatut työurien kestot ovat pidentyneet kuluvalla vuosikymmenellä noin vuodella. Työurien pitenemistä selittävät suotuisa talouskehitys, eläkeuudistukset ja työelämän kehittämistoimet. Suomen kansallinen ikäohjelma ja sen työtä jatkaneet työelämän kehittämisohjelmat saivat vuonna 2006 myös kansainvälistä tunnustusta ikääntyvien työntekijöiden työssä jatkamisen, työolojen ja työllistymisedellytysten parantamisesta. Kertomusvuonna 55–64 -vuotiaiden työllisyysaste kohosi edellisen vuoden 52,7 %:sta 54,6 %:iin.

Työnvälityspalvelut Työhallinnon tehtävänä on edistää työmarkkinoiden toimivuutta. Vuoden 2006 aikana työvoimatoimistoissa oli työnhakijana 746 500 eri henkilöä, joista 530 600 oli työttömiä. Vuoden aikana päättyi noin 885 200 työttömyysjaksoa. Tähän lukuun sama henkilö voi sisältyä useamman kerran. Työttömyysjaksoista 55 % päättyi avoimille työmarkkinoille sijoittumiseen. Vuoden aikana työvoimatoimistoihin ilmoitettiin 488 000 avointa työpaikkaa, joista täyttyi 91 %. Noin kolmannes (32 %) työvoimaa hakeneista toimipaikoista koki vaikeuksia rekrytoinnissa.

Kertomusvuonna toteutettiin työvoimatoimiston palvelumallin uudistaminen henkilöasiakkaiden palvelussa. Uudistuksen toimeenpanossa painotetaan erityisesti palvelujen nopeaa aloittamista. Työnhaun alkuvaiheen vahvistamiseksi on kehitetty myös profilointimallia, jonka avulla voidaan ennustaa työnhakijan riskiä pitkittyvään työttömyyteen. Osana palvelumallin uudistamista työvoimatoimistoihin on perustettu 44 työnhakukeskusta, joiden tehtävänä on opastaa sähköisten palvelujen käytössä, työhön ja koulutukseen haussa ja järjestää rekrytointitilaisuuksia. Kertomusvuonna valmisteltiin myös toimintalinjaukset työnhakusuunnitelmien uudistamiseksi. Tavoitteena on tehdä työnhakusuunnitelmasta aiempaa konkreettisempi toimenpideohjelma työnhakijan työnhaun tueksi. Työvoimatoimistoja ohjeistettiin myös yhdenmukaisiin toimintatapoihin aktiivisen työnhaun toteuttamiseksi. Samalla korostettiin työhönosoitusten merkitystä työnvälityksen tuloksellisuuden lisäämiseksi.

Vuonna 2006 käynnistyi hanke, jonka tavoitteena on työnantajapalvelujen roolin vahvistaminen osana työvoimatoimiston palvelukokonaisuutta. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi käynnistetään toimia, joiden avulla mm. selkiytetään työvoimatoimiston työnantajapalvelun valikoimaa, tiivistetään kytkentää työnhakijoiden palveluun sekä vahvistetaan työnantajapalvelun tavoitteenasettelua ja koordinaatiota. Kertomusvuonna valmisteltiin myös esitys työnantajille tarjottavien maksullisten erityispalvelujen uudelleenorganisoimiseksi ja palveluverkoston kehittämiseksi tavoitteena maksullisten erityispalvelujen kustannusvastaavuuden parantaminen ja palvelutarjonnan varmistaminen koko maassa.

Muutosturvan toimintamallin avulla parannetaan tuotannollisin ja taloudellisin perusteein irtisanotun työntekijän uudelleen työllistymistä tiivistämällä työnantajien, työntekijöiden ja

työhallinnon yhteistyötä irtisanomistilanteissa. Muutosturvaan kuuluvat työvoimatoimistojen kanssa laadittavat työllistymisohjelmat sekä korotettu työttömyysturva (työllistymisohjelmalisä) henkilön osallistuessa työllistymisohjelmassa sovittuihin toimenpiteisiin. Vuonna 2006 työllistymisohjelma laadittiin 15 040 henkilölle.

Ammatillisen kehittymisen palvelut Vuonna 2006 työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa oli keskimäärin 26 000 henkilöä, joista 8 500 valmentavassa työvoimakoulutuksessa ja 17 500 ammatillisessa työvoimakoulutuksessa. Ammatillisen työvoimakoulutuksen painopisteenä oli ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaaminen työmarkkinoiden kysynnän mukaisesti. Ammatillisesta työvoimakoulutuksesta noin kaksi kolmasosaa tarjosi mahdollisuuden tutkinnon tai sen osan suorittamiseen. Koulutuksesta runsaat 6 % toteutettiin yhteishankintana työnantajan kanssa. Koulutuksen aloittaneista työttömiä oli 75 %, joista 12 % oli pitkäaikaistyöttömiä. Kaikista työvoimakoulutuksen aloittaneista noin 15 % oli yli 50-vuotiaita ja vajaakuntoisia noin 9%. Vuonna 2006 kolme kuukautta ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen oli työttömänä 35 % koulutuksen suorittaneista. Tutkimuksen mukaan työssä oli 36 % (vuoden 2005 tieto). Luvut vaihtelevat ammattialoittain ja alueittain. Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti ammatillisen työvoimakoulutuksen vaikuttavuus on parantunut, sillä vuosina 2003–2006 yöttömien osuus koulutuksen päättäneistä on alentunut yhdeksän prosenttiyksikköä. Lisäksi Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittamassa työvoimakoulutuksessa oli keskimäärin 3 400 henkilöä.

Ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalvelua tarjottiin yli 38 000 asiakkaalle, joista valtaosa oli 25 vuotta täyttäneitä. Nuorille suunnatulla Avo-ohjelmalla internetissä oli runsaat 55 500 käyttäjää. Koulutus- ja ammattitietopalvelussa tilastoitiin vuonna 2006 yhteensä 265 000 henkilökohtaisen neuvonnan tapahtumaa. Lisäksi koulutusinforyhmiin osallistui 51 200 henkilöä. Valtakunnallinen koulutusneuvonnan puhelinpalvelu Koulutuslinja aloitti toimintansa vuoden 2006 alussa, ja vuoden aikana linjalla hoidettiin 7 600 puhelua.

Valtioneuvoston eduskunnalle antamassa selonteossa vammaispolitiikasta 2006 selvitettiin työhallinnon julkisia työvoimapalveluja koskevat kehittämistoimenpiteet vammaisten kansalaisten työnsaannin edistämiseksi. Vajaakuntoisia työnhakijoita oli keskimäärin kuukaudessa 69 100 henkilöä, joista oli työttömiä 36 100. Työhallinto selvittää vajaakuntoisten työnhakijoiden työ- ja koulutusedellytyksiä ja tukee työhönsijoittumista. Aktiivisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistui keskimäärin lähes 10 000 vajaakuntoista työnhakijaa. Työllisyysohjelman mukaisesti jatkettiin pitkäaikaistyöttömien eläkemahdollisuuksien selvittämistä. Työkunnon tutkimusten nojalla noin 2000 pitkäaikaistyötöntä siirtyi kertomusvuoden aikana työkyvyttömyyseläkkeelle.

Työllisyyden hoidon toimenpiteet Työllistämistukijärjestelmä uudistui vuoden 2006 alussa. Uusi järjestelmä koostuu palkkatuesta ja muusta työllistämistuesta. Hallitusohjelman mukaisesti uudistuksessa työllistämisen laatua ja vaikuttavuutta parannetaan yhdistämällä siihen työssä oppimista ja koulutusta. Työttömien työllistymistä yksityiselle sektorille edistetään suuntaamalla työvoimapolitiikan aktiivitoimia entistä enemmän pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Palkkatuki koostuu perustuesta, joka on työttömyysturvan peruspäivärahan suuruinen (vuonna 2006: noin 500 €/kk) ja harkinnanvaraisesta lisäosasta (enintään 90 % perustuesta). Käytössä on myös palkkatukiseteli, jota työttömät voivat käyttää omatoimisen työllistymisensä edistämiseksi. Palkkatukea maksetaan pääsääntöisesti enintään kymmenen kuukauden ajalta. Vajaakuntoisille tukea voidaan maksaa kerrallaan kahden vuoden ajalta. Yli 500 päivää työttömyysturvaa saaneille tukea voidaan myöntää myös kahden vuoden ajaksi, mutta toisena vuotena maksetaan vain perustukiosuus. Palkkatukea voidaan maksaa yrityksille myös määräaikaisiin työsuhteisiin mm. vaikeasti työllistyvien ja kuusi kuukautta yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden työllistämiseen.

Palkkatuella (ml. ESR-hankkeet) aktiiviohjelmiin osallistuneita oli keskimäärin 38 100 henkilöä. Lisäksi keskimäärin 12 100 työmarkkinatuen saajaa oli työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa. Heistä suurin osa oli nuoria. Työllisyyspoliittisella projektituella, joka on tarkoitettu erityisesti kolmannella sektorilla toteutettavien työllistämishankkeiden hallinnointiin ja organisoimiseen, rahoitettiin noin 360 hanketta. Näissä on pääasiassa ollut yhdistelmätuella palkattuja henkilöitä. Valtaosin työttömien yhdistyksille kohdistuneita myönteisiä omatoimisuusavustuspäätöksiä tehtiin 146. Projektituki ja omatoimisuusavustus yhdistyvät 1.1.2007 työllisyyspoliittiseksi avustukseksi.

Vuosina 2005–2006 starttirahaa on voitu kokeiluna maksaa myös muille kuin työttömille. Vuonna 2006 starttirahalla yritystoiminnan aloitti keskimäärin noin 4250 henkilöä, joista muita kuin työttömiä oli noin 1950. Kokeilua päätettiin jatkaa myös vuonna 2007. Työllisyysperusteisten investointien myötävaikutuksella syntyi arviolta 900 uutta työpaikkaa. Vuoden lopussa sosiaalisten yritysten rekisterissä oli 75 yritystä, jotka työllistivät yhteensä 400 henkilöä. Näistä noin 180 oli vajaakuntoisia tai pitkäaikaistyöttömiä.

Kuntouttavan työtoiminnan toteuttamiseen liittyviä aktivointisuunnitelmia tehtiin vuoden aikana noin 38 900, joista 7 400 alle 25-vuotiaille. Kaikkiaan kuntouttavaan työtoimintaan osallistui vuoden aikana noin 12 300 henkilöä eli 4200 enemmän kuin edellisenä vuonna. Työmarkkinatukea saaneista nuorista kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 690 henkilöä.

ESR-osarahoitteisissa projekteissa aloitti vuoden 2006 aikana 140 000 henkilöä, joista työttömiä oli 17 500. Koko ohjelmakaudella 2000–2006, jonka toimeenpano jatkuu käytännössä vielä vuosina 2007–2008, on ESR-toimenpiteisiin panostettu noin 2 miljardia euroa (sisältäen sekä EU- että kansalliset rahoitusosuudet). Vuonna 2006 valmisteltiin tulevan ohjelmakauden 2007–2013 ESR-ohjelmia. Uudella kaudella ESR-rahoitusta on Suomessa käytettävissä 615 miljoonaa euroa (EU:n rahoitusosuus).

Työlainsäädäntö ja työelämän kehittäminen Ottovanhempien, etävanhempien sekä vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten vanhempien perhevapaaoikeuksia parannettiin 1.8.2006 työsopimuslain muutoksilla. Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä tulee voimaan 1.1.2007. Laki edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja työehtojen noudattamista sekä velvoittaa yritykset varmistamaan, että niiden kanssa vuokratyötä ja alihankintasopimuksia tekevät yritykset täyttävät lakisääteiset velvoitteensa. Vuoden 2007 alusta tulee voimaan laki laivaväen luetteloinnista, jolla turvataan laivaväen palvelussuhteita koskevien rekistereiden luotettavuus sekä varmistetaan yksityisyyden suoja. Lisäksi 1.1.2007 tulivat voimaan palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain säännökset, joiden tarkoituksena on edistää työaikapankkijärjestelmää ja turvata työaikapankkisaatavien maksaminen palkkaturvana.

Yt-lakikomiten työn pohjalta annettiin marraskuussa eduskunnalle hallituksen esitys uudeksi laiksi yhteistoiminasta yrityksissä ja erikseen laiksi yhteistoiminasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä. Kolmikantaisessa valmistelussa on edelleen epätyypillisissä työsuhteissa olevien työntekijöiden aseman parantamista sekä työsopimuksen päättämisestä tuomittavan korvauksen ja työttömyysetuuksien yhteensovittamisen yksinkertaistamista koskevien säännösten valmistelu, vuorotteluvapaan vakinaistaminen sekä luottotietojen käsittely työelämässä.

Työelämän tuottavuuden ja laadun kehittämisohjelman (Tykes) toteutus jatkui. Ohjelmalla rahoitetaan ensisijaisesti työpaikkatasoisia kehittämisprojekteja. Työministeriö valmisteli hallituksen periaatepäätöksen toimenpiteistä e-työn ja etätyön edistämiseksi. Lisäksi tehtiin selvitys pientyönantajien työoikeudellisen osaamisen ongelma-alueista ja neuvontaorganisaatioiden toimivuudesta. Työministeriö avasi myös ulkomaalaisille työnantajille ja työntekijöille suunnatun uuden tietopalvelun (www.mol.fi/finnwork). Vuoden lopussa henkilöstö-

rahastoja oli 50 ja niiden piirissä 116 000 jäsentä. Palkkaturvaa maksettiin noin 19 milj. euroa.

Maahanmuuttoasiat Vuoden 2006 lopussa Suomessa asui noin 122 000 ulkomaan kansalaista. Työvoimatoimistoissa oli keskimäärin 28 600 ulkomaalaista työnhakijaa, joista työttömiä oli 14 000. Vuodenlopussa ulkomaan kansalaisten työttömyysaste oli 26 %.

Valtioneuvosto hyväksyi maahanmuuttopoliittisen ohjelman 19.10.2006. Sen pääpaino on työperusteisen maahanmuuton edistämisessä. Muita keskeisiä teemoja ovat mm. kotouttamisjärjestelmän ohjauksen tehostaminen, väestöryhmien välisten etnisten suhteiden parantaminen ja humanitaariseen maahanmuuttoon liittyvistä sitoumuksista huolehtiminen. Maahanmuuttopoliittista ohjelmaa täydentää hallituksen toukokuussa hyväksymä valtioneuvoston periaatepäätös ulkosuomalaispoliittisesta ohjelmasta vuosiksi2006–2011.

EU:n laajentumisen yhteydessä (1.5.2004) Suomessa käyttöönotetun kaksivuotisen siirtymäaikalain voimassaolo päättyi 30.4.2006. Laki rajoitti työvoiman vapaata liikkuvuutta uusista jäsenmaista. Siirtymäaikalakiin perustuvia hyväksymispäätöksiä tehtiin noin 6000. Heistä suurin osa oli virolaisia työntekijöitä. Laki ei koskenut ulkomaisten vuokrayhtiöiden kautta tullutta työvoimaa, joten siirtymäajasta luopuminen ei vuoden jälkipuoliskolla lisännyt olennaisesti uusista EU-maista tulevien työnhakijoiden määrää. Työvoimatoimistot tekivät vuonna 2006 EU-/ETA -alueen ulkopuolisten maiden kansalaisille 7000 työntekijän oleskelulupaan liittyvää osaratkaisua. Tilapäisesti maassa työskenteli yhteensä arviolta 35 000 ulkomaalaista työntekijää.

Vuoden alussa astui voimaan kotouttamislain muutos, jonka tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista ja selkiinnyttää viranomaisten työnjakoa ja vastuita hallinnon eri tasoilla. Joulukuussa 2006 Eduskunta hyväksyi kotouttamislakiin lisättäväksi säännökset ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmästä.

Ympäristöministeriö

Yleistä Suomen EU-puheenjohtajuuden painopisteinä olivat hallinnonalalla ilmastonmuutoksen hillitseminen, meriympäristön suojelu, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen, ilmansuojelu, jätteet, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä EU:n kuudennen ympäristöohjelman välitarkastelu. Ilmastonmuutoksen hillitseminen oli voimakkaasti esillä koko puheenjohtajakauden ajan. Suomen johdolla EU saavutti Nairobin kansainvälisissä ilmastokokouksissa tavoitteensa edistää neuvotteluja ilmastosopimusjärjestelmän kehittämisestä vuoden 2012 jälkeen. Tärkeimmistä ympäristöalan kokouksista mainittakoon myös EU-ASEM -huippukokous, EU:n ja Venäjän kumppanuusneuvoston ympäristökokous ja EU-USA korkean tason dialogi.

Euroopan meriympäristön tilaa parantavasta meristrategiadirektiivistä sekä ilmansaasteita ja pienhiukkasia vähentävästä ilmanlaatudirektiivistä päästiin yhteisymmärrykseen. Lisäksi neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsivät sopuun henkilö- ja pakettiajoneuvojen päästöraja-arvoja tiukentavasta ns. Euro-5 -asetuksesta. Neuvosto pääsi myös ratkaisuun Euroopan parlamentin kanssa sovittelumenettelyssä pohjavesidirektiivistä, jolla edistetään Euroopan pohjavesien suojelua ja tilan paranemista.

EU:n kemikaaliasetuksesta saavutettiin kolmen vuoden neuvottelujen jälkeen yhteisymmärrys Suomen puheenjohtajakauden lopulla. Asetus uudistaa EU:n kemikaalilainsäädännön kokonaisuudessaan. Sen myötä myös EU:n kemikaalivirasto aloittaa toimintansa Helsingissä keväällä 2007.

Hyväksyttiin päätelmät luonnon monimuotoisuuden häviämisen pysäyttämisestä vuoteen 2010 mennessä. Päätelmissä mm. tuetaan biodiversiteetin ja ekosysteemipalvelujen sisällyttämistä muihin politiikan aloihin ja kannustetaan hyödyntämään maatalous-, maaseudun kehittämis-, metsä- ja kalastuspolitiikan tarjoamia mahdollisuuksia luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi. Myös luonnonvarojen kestävää käyttöä koskevasta strategiasta hyväksyttiin päätelmät. Niiden tavoitteena on kannustaa jäsenvaltioita kehittämään kansallisia toimenpiteitä ja ohjelmia luonnonvarojen kestävän käytön edistämiseksi. Turussa pidetyssä epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa keskusteltiin Suomen aloitteesta uuden sukupolven ympäristöpolitiikasta, joka korostaa ekotehokkuuden merkitystä maailmanlaajuisten ympäristöongelmien ratkaisussa.

Ympäristöhallinnon henkilöstö- ja taloushallinnon palveluyksikön toiminta käynnistyi kertomusvuonna Mikkelissä. Ympäristöhallinnon tutkimustoimintaa päätettiin keskittää Suomen ympäristökeskukseen, jolle perustetaan tätä varten neljä alueellista toimipaikkaa (Oulu, Jyväskylä, Joensuu ja Kuopio). Selvitettiin myös alueellisten ympäristökeskusten asiantuntijapalveluiden keskittämistä ja yhteistoiminnan lisäämistä. Tehtiin päätökset ns. tuottavuusohjelman ja sen edellyttämien henkilöstövähennysten toteuttamisesta.

Ympäristönsuojelu Euroopan unionin uudistettu kestävän kehityksen strategia hyväksyttiin Eurooppa-neuvostossa 15.6.2006. Kansallisesta kestävän kehityksen strategiasta tehtiin joulukuussa valtioneuvoston periaatepäätös, jonka toimeenpano on käynnistetty kestävän kehityksen toimikunnassa.

Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon laaja tehostamishanke käynnistettiin kolmena osahankkeena. Ympäristölupamenettelyn keventämisestä valmistui selvitys, jossa esitettiin mm. lupakynnyksen nostoa ja ilmoitusmenettelyn laajentamista. Uuden valtakunnallisen ympäristölupaviraston organisaatiota selvitettiin ja sähköisen tietojärjestelmän kehittämiselle laadittiin suunnitelma.

Ehdotus kansalliseksi vaarallisia kemikaaleja koskevaksi ohjelmaksi valmistui helmikuussa. Haitallisten aineiden päästöjen lupamenettelyä, erityisesti niiden vesiin johtamisen sääntelyä selkeytettiin ympäristönsuojeluasetukseen lokakuussa hyväksytyillä muutoksilla. Ministeriön TBT-työryhmän ehdotus orgaanisista tinayhdisteistä johtuvien ongelmien vähentämiseksi Suomen vesialueilla valmistui helmikuussa.

Ilmanlaadun parantamiseksi valmisteltiin puupolttoaineita käyttäville uusille lämmityslaitteille päästövaatimuksia, joiden tarkoituksena on puuttua energia- ja ilmastoselonteon mukaisesti puun pienpoltosta aiheutuvien pienhiukkasten haitallisiin terveysvaikutuksiin. Meriliikenteen polttoöljyjen rikkipitoisuutta koskeva asetus annettiin elokuussa.

Valtioneuvosto teki 23.11.2006 periaatepäätöksen vesiensuojelun uusista valtakunnallisista tavoitteista vuoteen 2015 asti. Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä annettiin joulukuussa. Asetus liittyy säädöskokonaisuuteen, jolla Suomessa pannaan täytäntöön EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi. Valtioneuvoston asetus yhdyskuntajätevesistä annettiin lokakuussa. Asetuksella selkiytettiin yhdyskuntajätevesistä annetun direktiivin täytäntöönpanoa Suomessa, säätelyn piiriin kuuluvat nyt kaikki asumisesta syntyvät jätevedet sekä taajamissa että haja-asutusalueilla.

Ympäristöministeriö on osallistunut Suomen maaseudun kehittämisstrategian 2007–2013 ja sen perusteella annettavan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman valmisteluun. Maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanoon on vaikutettu edistämällä rehevöitymistä vähentävien toimenpiteiden, kuten suojavyöhykkeiden ja kosteikkojen, käyttöönottoa ja kehittämistä yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Suomen ja Ruotsin yhteisesti rahoittama selvitys Pietarin Nevan suorien jätevesipäästöjen estämiseksi ns. pohjoisen kokoojatunnelin avulla valmistui syyskuussa. Pohjoismaiden investointipankki valmistelee yhdessä Pietarin vesilaitoksen kanssa priorisoidun 700 milj. euron investointiohjelman rahoitusta. Hankkeelle merkittiin marraskuussa alustava 30 milj. euron rahoitusvaraus pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuusrahastosta.

Suomen öljyntorjuntavalmiuksien parantamiseksi hyväksyttiin tilausvaltuus uutta öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan tarkoitettua monitoimialusta varten. Alus on tarkoitus saada käyttöön Itämerellä vuoden 2008 aikana. Myös öljyntorjunnan osaamiskeskuksen osakeyhtiön perustamiseen ja sen toiminnan käynnistämiseen sekä kahden valvontalentokoneen valvontalaitteistojen uusimiseen osoitettiin määrärahoja.

Laajassa yhteistyössä on jatkettu hankkeita, joiden tavoitteena on selvittää kasvihuonekaasujen vähentämisen tarpeita ja mahdollisuuksia ja niihin liittyviä sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia pitkällä aikavälillä. Yhdessä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa on valmisteltu ns. Kioton mekanismien toimeenpanon edellyttämää lainsäädäntöä. Ympäristöministeriö hyväksyi kesäkuussa strategian kasvihuonekaasujen päästövähennysten hankkimiseksi Kioton pöytäkirjan mukaisten yhteistoimeenpanohankkeiden avulla (JI-strategia). Ensimmäisen JI-hankkeen optiosopimus allekirjoitettiin syyskuussa yhdessä NEFCOn kanssa virolaisesta tuulivoimalahankkeesta. Optiosopimus koskee 225 000 päästövähennysyksikön hankkimista Suomelle.

Materiaalitehokkuuden palvelukeskuksen toteutusta on valmisteltu. Ympäristöklusteriohjelmassa on käynnistetty useita materiaalitehokkuuden edistämistä koskevia tutkimushankkeita. Ympäristöverotusta koskevia selvityksiä on laadittu typenoksidien päästöistä, jäteverosta, alkylaattibensiinistä ja maa-aineksista. Lisäksi on laadittu selvitys ympäristön kannalta haitallisista tuista Suomessa.

Työryhmän ehdotus uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi valmistui joulukuussa, valtioneuvoston päätös asiasta on tarkoitus tehdä v. 2007. Hallituksen esitys jätelain muu-

tokseksi, jolla lisätään jätteen tuottajien vastuuta yhdyskuntajätteiden kuljetuksesta ja käsittelystä, annettiin eduskunnalle marraskuussa.

Valtioneuvoston periaatepäätös meluntorjunnasta annettiin 31.5.2006 ja valmistelut toimeenpanosuunnitelmaksi on aloitettu. Ympäristömeludirektiivin kansallisessa toimenpanossa käytettävistä tie- ja raideliikenteen arviointimenetelmistä annettiin yleiset ohjeet syyskuussa.

Alueidenkäyttö Maankäyttö- ja rakennuslain muutos kaavoitettujen asuntotonttien riittävän kaavoituksen lisäämiseksi ja kaksinkertaisten valitusmahdollisuuksien rajoittamiseksi vahvistettiin 29.12.2006.

Syyskuun alussa voimaan tulleen YVA-lainsäädännön muutoksen toimeenpanosta on huolehdittu painottaen alueellisten ympäristökeskusten toiminnan yhtenäisyyttä. YK:n ECE:n alaisen Espoon sopimuksen mukaisen kansainvälisen YVA-menettelyn soveltamisesta Venäjän ja Saksan väliseen maakaasuputkihankkeeseen on neuvoteltu Itämeren valtioiden kanssa. Menettelyn ensimmäinen vaihe aloitettiin marraskuussa.

Kuntia on kannustettu maapoliittisten keinojen käyttöön. Kaupunkimaista pientalorakentamista ja tätä tukevaa kaavoitusta edistettiin esimerkkihankkeiden, tutkimusyhteistyön ja informaatio-ohjauksen keinoin. Kaavoitusprosessin sujuvuuden parantamiseksi ja valitustarpeen vähentämiseksi tuotettiin tietoa maankäytön konflikteista ja niiden ratkaisumahdollisuuksista. Kaavoituksen laatua edistettiin yleiskaavan sisältöä ja esitystapaa, vaikutusten arviointia sekä liikenneturvallisuutta koskevilla ohjeilla sekä koulutuksella.

Kunnille on tuotettu tietoa yhdyskuntarakenteen eheyttämisen merkityksestä. Kaupunkiseutujen yhteistyötä on tuettu suurten kaupunkiseutujen politiikkakokonaisuuden, Parashankkeen ja Helsingin seudun MAL-yhteistyön kautta.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä alueiden valtakunnallisia strategisia linjauksia sisältävät Suomen rannikkostrategia sekä Suomen aluerakenteen ja alueidenkäytön kehityskuva valmistuivat.

Valtioneuvosto vahvisti Kanta-Hämeen maakuntakaavan. Ympäristöministeriö vahvisti Uudenmaan sekä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen muutokset.

Aluearkkitehtitoimintaa tuettiin siten, että toiminta-alueita oli vuoden lopussa 33, joihin kuului yhteensä 106 avustusta saavaa kuntaa ja 11 kokonaan omalla rahoituksella mukana olevaa kuntaa.

Luonnonsuojelu Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden suojelun toimintaohjelman toteutus on edennyt valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Vuonna 2003 aloitettu luonnonarvokaupan kokeiluhanke Satakunnassa jatkuu vielä ensi vuoden ajan. Vuonna 2004 käynnistyneet Metsäluonnon yhteistoimintaverkostojen kokeiluhankkeet neljällä alueella päättyvät vuoden 2007 lopussa ja niiden tuloksista on julkistettu arviointiraportti.

Natura 2000 -verkostoon ja kansallisiin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvien alueiden suojelua on toteutettu talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymän rahoitusohjelman mukaisesti. Valtioneuvosto perusti asetuksella 21.12.2006 luonnonsuojelualueet Sipoonkorven ja Kirkkonummen valtionmaille. Molemmat alueet edustavat uusmaalaista metsäluontoa parhaimmillaan ja kuuluvat Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoon. Alueiden yhteispinta-ala on noin 2 500 hehtaaria. Euroopan komissio hyväksyi Suomen alpiinisen vyöhykkeen Natura 2000 -alueet v. 2003 ja boreaalisen vyöhykkeen alueet v. 2005. Myös näitä alueita täydentävät kansalliset päätökset ovat lainvoimaisia ja niitä koskevat komission päätök-

set ovat odotettavissa vuoden 2007 lopulla. Natura 2000 -verkoston valinta- ja hyväksymismenettely on täten saatettu käytännössä lähes valmiiksi.

Natura 2000 -alueiden hoitoa ja käyttöä on edistetty työryhmän mietinnön ehdotusten mukaisesti. Ympäristöministeriö on määritellyt valtakunnalliset prioriteetit ja antanut niiden pohjalta alueellisten ympäristökeskusten tehtäväksi laatia alueelliset toimintaohjelmat. Ohjelmat ovat valmistuneet vuoden 2006 loppuun mennessä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisia luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön (VILMAT) kehittämistoimia on toteutettu yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa. Selvitykset moottorikelkkojen käyttämisestä, niiden häiriöistä sekä moottorikelkkojen melupäästöistä valmistuivat. Jokamiehenoikeuksien ongelmakartoitus käynnistyi.

Valtioneuvosto teki 21.12.2006 periaatepäätöksen Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiasta vuosiksi 2006–2016.

Asumisen edistäminen Eduskunnan 4.12.2006 hyväksymän lain perusteella ARA:sta tulee asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus vuoden 2008 alussa, jonka vuoden aikana virasto jo aiemmin tehtyjen päätösten mukaisesti siirtyy Lahteen.

Hallituksen asuntopoliittinen ohjelma on toteutunut erittäin hyvin suunnitellun mukaisesti v. 2006. Merkittävimpiä ohjelmaan sisältyneitä toimenpiteitä v. 2006 olivat kasvukeskuksille suunnatut kerrostalovaltaisten alueiden laadun kehittämiseen tähtäävä kehittämisprojekti ja Helsingin seudulle suunnattu asuntoaluekohtainen avustusjärjestelmä. Väestöltään vähenevien alueiden osalta otettiin käyttöön mahdollisuus aravalainan osittaiseen anteeksiantoon sekä purkuavustus pitkään tyhjillään olleiden aravavuokratalojen purkukustannusten kattamiseksi.

Asumiseen liittyvien terveyshaittojen lievittämiseksi otettiin käyttöön tukijärjestelmä kosteus- ja homeongelmien takia kohtuuttomiin vaikeuksiin joutuneiden auttamiseksi ja korjausavustusten myöntämiseksi terveydellisten haittojen ennaltaehkäisemiseksi tarvittaviin korjauksiin. Lisäksi pientaloille tuli mahdollisuus saada avustusta sellaisten lämmitysjärjestelmien rakentamiseen, joista ei aiheudu kasvihuonekaasupäästöjä tai nämä päästöt ovat vähäiset.

Asumistuen vaikuttavuudesta tehtiin laaja selvitys yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Selvityksen mukaan asumistuen avulla pienituloisetkin pystyvät asumaan kohtuullisesti. Keskeisenä ongelmana havaittiin yleisesti lapsiperheiden asuminen ahtaasti ja asumistuen monimutkaisuus. Yleistä asumistukea saavia on noin 150 000 ruokakuntaa, keskimääräisen tuen ollessa 230 euroa kuukaudessa. Työttömien osuus asumistukea saavista ruokakunnista on noin 65 %, v. 2006 työttömien tuensaajien määrä laski 3 000:lla. Asumistukea maksettiin yhteensä noin 436 milj. euroa.

Työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi korotettiin arava- ja korkotukivuokra-asuntojen tulorajoja keskimäärin 15 prosentilla. Kasvukeskusten ulkopuolelta tulorajat on jo poistettu. Vuokra-asuntojen peruskorjausten edistämiseksi valtion korkotuella perusparannettavien vuokra-asuntojen rajoitusaikoja lyhennettiin. Asuntolainoihin liittyvien riskien hillitsemiseksi yksityishenkilöiden omistusasuntolainojen valtiontakauksen myöntäminen rajoitettiin korkeintaan 25 vuoden pituisiin lainoihin.

Merkittävimpiä kehittämishankkeita v. 2006 olivat asuntojen hintatietojen julkaisemiseen internetissä tähtäävät toimet ja asumisen osaamisklusterihanke. Hintatietojen julkaisemisen internetissä ennakoidaan toteutuvan vuoden 2007 keväällä 15 suurimman kaupungin osalta. Asumisen osaamisklusteri hyväksyttiin vuoden 2007 alussa käynnistyvään valtakunnalliseen osaamiskeskusohjelmaan ja siihen kuuluu neljä toisiaan täydentävää toimialaa; asuminen,

rakentaminen, kalustus- ja sisustusrakentaminen sekä puurakentaminen. Klusterissa toimivat yhteistyössä kaupungit, yritykset, ministeriöt, tutkimus- ja oppilaitokset sekä Tekes.

Vuotta 2006 koskevien ennakkotietojen mukaan asunnottomien määrä on pysynyt vuoden 2005 tasolla, jolloin asunnottomana oli 7 400 yhden hengen taloutta ja 350 perhettä. Asunnottomuuden aleneva kehitys näyttää siis pysähtyneen.

Määrällisesti asuntoja aloitettiin kertomusvuonna ennakkoarvion mukaan lähes saman verran kuin edellisenä vuonna, yhteensä 33 000–34 000 kappaletta. Valtion tukema asuntotuotanto väheni 600:lla ollen 3 570 asuntoa. Tuotanto painottui kuten edellisenäkin vuonna erityisryhmien asuntojen rakentamiseen. ARA-tuotannon osuus aloitetusta asuntotuotannosta jäi noin 10 prosenttiin.

Perusparannuslainoitusta saaneita hankkeita oli kaikkiaan 11 433 asunnon verran. Asuntoosakeyhtiöiden perusparannukseen myönnettäviä korkotukilainoja haettiin runsaasti ja asunto-osakeyhtiötalojen perusparannus on lähtemässä liikkeelle hyvin.

Hissiavustuksissa suunta jatkui ylöspäin v. 2006. Hissihakemuksissa tavoiteltiin vajaan 400 uuden hissin rakentamista. Varauspäätöksiä tehtiin noin 250 kappaletta. Hissien korjaus väheni jossain määrin, kun avustusrahoja kohdistettiin entistä enemmän uusien hissien rakentamisen avustuksiin.

Rakentaminen Hallitus antoi 29.9.2006 eduskunnalle esityksen rakennuksen energiatehokkuutta koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rakennuksen energiatodistuksesta, laki rakennuksen ilmastointijärjestelmien kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta sekä laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta. Viimeksi mainitulla lailla maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisala laajennetaan koskemaan energiatehokkuusvaatimuksia ja energiatehokkuuden laskentaa.

Valtioneuvoston periaatepäätöstä kansallisesta rakennuspoliittisesta ohjelmasta sekä periaatepäätöstä puun käytön ja puurakentamisen edistämisestä toteutettiin yhdessä elinkeinoelämän ja muiden kiinteistö- ja rakennusalan keskeisten toimijoiden kanssa.

Ympäristöministeriö aloitti yhteistyössä Suomen Kuntaliiton ja Rakennustarkastusyhdistys ry:n kanssa rakennusvalvonnan palvelusuosituksen valmistelun. Sen ensimmäinen vaihe valmistuu vuoden 2007 aikana.

Toteutettiin onnettomuustutkintakeskuksen rakennusten rakenteellisesta turvallisuudesta antamia suosituksia ja ministeriön selvitysmiehen v. 2004 antamia ehdotuksia rakennusten turvallisuuden varmistamiseksi. Kevään 2006 rakennesortumien ja -vaurioiden perusteella kiinnitettiin kiinteistönomistajien ja kuntien huomiota riskialttiiksi todettuihin rakenneratkaisuihin.

Korjausrakentamisen strategian valmistelua jatkettiin. Strategiset toimenpiteet kohdentuvat neljään toimintalinjaan; kunnossapitokulttuurin kehittämiseen, korjausrakentamisen prosessien ja ohjauksen kehittämiseen, osaamisen lisäämiseen sekä korjaamisen tietotarpeiden tyydyttämiseen.

Jatkettiin ympäristöministeriön asetuksina annettavien tyyppihyväksynnän antamista koskevien ohjeiden valmistelua ja aloitettiin tyyppihyväksyntätoiminnan siirtäminen VTT:lle. Tavoitteena on siirtää tyyppihyväksyntätoiminta kokonaisuudessaan VTT:lle vuoteen 2008 mennessä. Jatkettiin rakennustuotteisiin kohdistuvaa markkinavalvontaa sekä rakennustuotteiden hyväksyntään osallistuvien ilmoitettujen laitosten nimeämistä. Kertomusvuonna annettiin 261 tyyppihyväksyntäpäätöstä.

II. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen katsaus

Sisällys

1. Euroopan unionin laajentuminen, ulkosuhdetoiminta, pohjoinen ulottuvuus, kehityspolitiikka

1.1 Euroopan unionin laajentuminen
1.2 Euroopan unionin ulkosuhdetoiminta
1.3 Euroopan unionin pohjoinen ulottuvuus
1.4 Euroopan naapuruuspolitiikka
1.5 Euroopan unionin kehityspolitiikka

2. Turvallisuuspolitiikka ja kriisinhallinta

2.1 Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP)
2.2 Pohjois-Atlantin puolustusliitto (Nato), Euroatlanttinen kumppanuusneuvosto (EAPC), rauhankumppanuus (PfP)
2.3 Rauhanturvaaminen ja sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot
2.4 Siviilikriisinhallinta
2.5 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
2.6 Asevalvonta ja monenvälinen aseidenriisunta
2.7 Terrorisminvastainen yhteistyö

3. Ihmisoikeuspolitiikka

3.1 Yleistä
3.2 Euroopan neuvosto
3.3 Ihmisoikeuskysymykset Yhdistyneissä kansakunnissa
3.4 Ihmisoikeusalan yhteistyö kahdenvälisissä suhteissa
3.5 Ihmisoikeustuomioistuinasiat vuonna 2006
3.6 Ihmisoikeuksien kehittäminen ja määräaikaisraportointi
3.7 Pakolaispolitiikka

4. Yhdistyneiden kansakuntien toiminta, kansainväliset kehitysrahoituslaitokset, globaali- ja kehityskysymykset

4.1 YK-reformit
4.2 YK:n yleiskokous ja turvallisuusneuvosto
4.3 Helsinki-prosessi
4.4 Kehitysrahoituslaitokset
4.5 Kansainvälinen ympäristöpolitiikka
4.6 Humanitaarinen toiminta

5. Kansainvälinen oikeus ja valtiosopimukset

6. Kauppapolitiikka, taloudellinen yhteistyö ja kaupallis-taloudellisten etujen edistäminen

6.1 Maailman kauppajärjestö (WTO)
6.2 Kauppapolitiikka ja EU:n kilpailukyky
6.3 Kauppakiistat
6.4 Tuontipolitiikka

6.4.1 Tuontikaupan esteet ja kehitysmaatuonnin helpottaminen
6.4.2 Tullietuusjärjestelmä GSP, kauppapoliittiset instrumentit
6.4.3 Teräs ja tekstiilit
6.4.4 Muut kysymykset
6.5 Viennin ja kansainvälistymisen edistäminen (VKE)
6.6 Investointien edistäminen
6.7 Vientivalvonta
6.8 Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD

7. Alueellinen yhteistyö

7.1 Pohjoismainen yhteistyö
7.2 Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyö (Nordic-Baltic NB)
7.3 Itämeriyhteistyö
7.4 Barents- ja Arktinen yhteistyö

8. Länsi- ja Keski-Eurooppa (mukaan lukien Länsi-Balkan)

8.1 Euroopan unionin jäsenmaat
8.2 Euroopan unionin jäsenehdokkaat
8.3 Suhteet Euroopan talousalueeseen ja Sveitsiin
8.4 Länsi-Balkan

9. Venäjä sekä Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia ja Keski-Aasia

9.1 Venäjä
9.2 Lähialueyhteistyö
9.3 Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia ja Keski-Aasia

10. Aasia ja Oseania

11. Yhdysvallat, Kanada, Latinalainen Amerikka ja Karibia

12. Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka

12.1 Lähi-idän rauhanprosessi
12.2 Libanon
12.3 Persianlahden alue
12.4 Euro-Välimeri-yhteistyö (Barcelonan prosessi)
12.5 EU:n strateginen kumppanuus Välimeren alueen ja Lähi-idän maiden kanssa

13. Saharan eteläpuolinen Afrikka

Hallituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on edistää kestävää kehitystä, vakautta ja turvallisuutta kansainvälisessä yhteisössä sekä vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa. Suomi toimii aktiivisena Euroopan unionin jäsenenä ja edistää yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista sekä transatlanttista yhteistyötä.

Hallitus tukee Yhdistyneiden kansakuntien ja muiden laajaan kansainväliseen yhteistyöhön perustuvien yhteistyörakenteiden toimintakyvyn parantamista demokratian, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja oikeusvaltion periaatteiden vahvistamiseksi.

1. Euroopan unionin laajentuminen, ulkosuhdetoiminta, pohjoinen ulottuvuus, kehityspolitiikka

1.1 Euroopan unionin laajentuminen

Suomi on tukenut johdonmukaisesti Euroopan unionin laajentumista korostaen yhteisten neuvotteluperiaatteiden ja jäsenyysehtojen noudattamista. Unionin jäsenyys tarjoaa mahdollisuuden ankkuroida yhteiskunta EU:n vapauden ja demokratian periaatteisiin, lisätä turvallisuutta ja vahvistaa taloutta. Unionin laajentuminen edistää hyvinvointia, rauhaa ja vakautta koko maanosassa.

Kertomusvuoden aikana EU jatkoi Bulgarian ja Romanian jäsenyysvalmisteluja. Eduskunta hyväksyi Bulgarian ja Romanian liittymissopimukset 19. kesäkuuta 2006 ja ratifioimiskirja talletettiin Italian hallituksen huostaan 2. elokuuta 2006. Bulgaria ja Romania liittyvät Euroopan unioniin 1. tammikuuta 2007. Jäsenyyden toteuduttua komissio voi soveltaa liittymissopimuksen suojalausekkeita ja muita toimenpiteitä EU:n politiikkojen ja instituutioiden turvaamiseksi.

Kroatian ja Turkin jäsenyysneuvotteluita jatkettiin. Jäsenyysneuvottelut käydään 35 neuvotteluluvun pohjalta, ja niissä eteneminen riippuu kunkin hakijamaan omista ansioista. Maiden ja EU:n lainsäädännön vertailu saatettiin päätökseen lokakuussa. Kroatian kanssa avattiin ja ehdollisesti suljettiin kaksi neuvottelulukua sekä näiden lisäksi avattiin kolme lukua. Turkin kanssa avattiin ja ehdollisesti suljettiin yksi luku. Neuvosto päätti joulukuussa jatkaa Turkin jäsenyysneuvotteluja, mutta jäädyttää ne osittain, koska Turkki ei ollut täyttänyt Ankaran sopimuksen lisäpöytäkirjaa koskevia velvoitteitaan.

Joulukuun Eurooppa-neuvosto kävi yleisen laajentumiskeskustelun, jonka tuloksena vahvistettiin yhteinen näkemys laajentumisprosessin jatkosta. Keskustelussa vahvistettiin, että unioni pitää kiinni sitoumuksista, joita se on antanut laajentumisprosessissa mukana oleville maille. Liittymisneuvottelujen kaikissa vaiheissa sovelletaan tiukkaa ehdollisuutta. Unionin integraatiokyvyn ylläpitämiseksi liittyvillä mailla on oltava valmiudet ja kyky ottaa vastaan jäsenyyden tuomat velvoitteet ja unionin on voitava toimia tehokkaasti ja kehittyä edelleen.

Suomen puheenjohtajuuskaudella Eurooppa-neuvosto vahvisti Länsi-Balkanin maiden EU-perspektiivin. EU:n ja Albanian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus (SAA) allekirjoitettiin kesäkuussa ja väliaikainen sopimus kaupan osalta astui voimaan joulukuussa.

Laajentumisneuvottelujen ohella Suomi on tukenut laajentumisprosessissa mukana olevia maita sekä kahdenvälisesti että Phare- ja Cards -ohjelmista rahoitetun Twinning -kumppanuushanketoiminnan kautta. Suomen ministeriöt ja virastot ovat ansiokkaasti osallistuneet jo sataan Euroopan komission rahoittamaan twinninghankkeeseen ja näin varsin käytännönläheisellä tavalla auttaneet kollegavirastojaan EU:n hakijamaissa ja uusissa jäsenmaissa kehittämään ja sopeuttamaan hallintoaan ja lainsäädäntöään vastaamaan unionin jäsenyyden vaatimuksia. Toimintaan osallistuneet virastot ovat hankkeissa verkottuneet te-

hokkaasti uusien ja tulevien jäsenmaiden kollegavirastojen kanssa ja luoneet näin hyvän kumppanuuspohjan yhteistyölle eri EU:n foorumeilla.

Kertomusvuonna ministeriöt ja virastot tekivät 28 hanketarjousta yhteensä 14 EU:n ehdokasmaahan ja uuteen jäsenmaahan. Kertomusvuonna twinninghankkeita oli meneillään yhteensä 25 ja vuoden aikana käynnistyneistä hankkeista laajimpia olivat mm. markkinavalvonnan kehittämisen hanke Turkissa ja taloustilastojen kehittämishanke Kroatiassa sekä Makedoniassa käynnistynyt ilman laadun mittausta kehittävä hanke. Ulkoministeriö voitti ensimmäisellä twinningtarjouksellaan tiukan kilpailun Unkarin ulkoministeriön kehityspoliittisten toimintojen strategisesta ja organisatorisesta kehittämisestä. Hyvien tulosten kannustamana EU:n komission on laajentanut twinningtoimintaa myös EU:n itäisiin ja eteläisiin naapurimaihin. Kertomusvuonna voitettu sadas twinninghanke olikin kauppa- ja teollisuusministeriön hanke Tunisiassa.

1.2 Euroopan unionin ulkosuhdetoiminta

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tuki Euroopan unionin ulkoisen toiminnan kehittämistä. Suomi on korostanut EU-puheenjohtajuuskaudellaan sitä, että unionin ulkosuhteiden sisäistä koherenssia, tehokkuutta ja näkyvyyttä voidaan edistää nykyisten perustamissopimusten sallimin järjestelyin. Tavoitetta edistävät käytännön toimet toteutetaan yhteistyössä komission ja neuvoston sihteeristön kanssa toimivallanjakoa kunnioittaen. Suomen puheenjohtajuuskaudella joulukuun neuvostossa käsiteltiin edistymisraporttia, joka keskittyi siihen, miten puheenjohtajuuskauden alussa esitetyissä käytännön toimien kehittämisessä ja toteuttamisessa on edistytty ja miten asiaa tulisi viedä eteenpäin tulevilla puheenjohtajakausilla.

Kertomusvuonna unionin uusia ulkosuhderahoitusvälineitä koskevat neuvottelut saatiin päätökseen. Uusilla ulkosuhderahoitusvälineillä on pyritty rahoituksen yksinkertaistamiseen ja tehokkuuden lisäämiseen. Suomi on tukenut näiden neuvottelujen etenemistä myös osana ulkoisen toiminnan kehittämiseen suuntautuvien resurssien varmistamista.

Energia oli yksi Suomen EU-puheenjohtajuuskauden painopistealueista, missä keskityttiin energiapolitiikan ulkoiseen ulottuvuuteen. Energian ulkosuhteiden käsittely pohjautui kesäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmissä määriteltyihin prioriteetteihin energian ulkoisen toiminnan kehittämisestä ja toteuttamisesta, komission ja neuvoston samassa yhteydessä jakamaan muistioon energian ulkosuhteista, komission Lahden epäviralliseen huippukokoukseen lokakuussa valmistamaan muistioon ja joulukuun Eurooppa-neuvoston päätelmiin.

EU:n energiaturvallisuuden edistämiseksi neuvosto teki päätöksen joulukuussa energiakirjeenvaihtajien verkoston perustamisesta. Verkoston tarkoituksena on koota ja analysoida energian ulkoiseen turvallisuuteen liittyvää maantieteellistä ja energiapoliittista tietoa kolmansista maista. Verkosto toimii myös ns. varhaisvaroitusjärjestelmänä mahdollisten energiakriisien varalta.

Energia oli keskeisesti esillä myös Suomen puheenjohtajuuskauden kolmasmaakokouksissa. Tavoitteena oli unionin ulkoisen toiminnan johdonmukaisuuden varmistaminen energia-asioissa. Energiakysymyksissä on useita toimijoita, joten EU:n yhtenäinen esiintyminen keskeisten kolmansien maiden suuntaan on tärkeää.

Maahantuloasioiden käsittelyä ja Schengen-maiden välistä yhteistyötä kehitettiin edelleen. Biometriset passit otettiin käyttöön elokuussa. EU:n yhteisen viisumitietojärjestelmän käyttöönottoa valmisteltiin, ja sen kansallinen osuus otetaan käyttöön vuoden 2007 aikana. Uusien EU-jäsenmaiden Schengen-valmiutta arvioitiin.

1.3 Euroopan unionin pohjoinen ulottuvuus

Neuvottelut pohjoisen ulottuvuuden (PU) uusista asiakirjoista käynnistyivät keväällä edellisvuonna hyväksyttyjen pohjoisen ulottuvuuden suuntaviivojen pohjalta. Neuvottelut johtivat uuden pohjoisen ulottuvuuden kehysasiakirjan ja poliittisen julistuksen hyväksymiseen EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin välillä Helsingissä 24.11.2006 pidetyssä pohjoisen ulottuvuuden huippukokouksessa. Uudet asiakirjat ovat voimassa toistaiseksi. Uudistunut PU on EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteistä politiikkaa ja osa EU:n ja Venäjän välillä sovittujen neljän yhteisen alueen toimeenpanoa. PU:n rakenteita vahvistettiin uudella ohjausryhmällä, joka kokoontuu ministeri- ja virkamieskokousten välillä.

Suomi osallistui aktiivisesti PU:n uudistusprosessiin EU-ministerivaliokunnan tekemien ja eduskunnan vahvistamien linjausten pohjalta. EU-puheenjohtajamaana Suomi järjesti Imatralla syyskuussa pohjoisen ulottuvuuden virkamieskokouksen, jonka aiheena oli PU:n uudistus ja käytännön toimeenpano.

Suomi jatkoi konsultaatioita liikenne- ja logistiikkakumppanuuden sekä energiatehokkuusyhteistyön edistämiseksi ja myötävaikutti siihen, että PU:n poliittiseen julistukseen sisällytettiin mandaatti näitä koskevasta selvitystyöstä. Suomi jatkoi PU-kumppanuuksien toiminnan tukemista osallistumalla pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuuden rahaston täydentämiseen tärkeiden ympäristöhankkeiden toimeenpanon turvaamiseksi sekä jatkamalla aktiivista toimintaansa PU:n sosiaali- ja terveyskumppanuudessa.

1.4 Euroopan naapuruuspolitiikka (ENP)

Suomen puheenjohtajuuskaudella käynnistyi keskustelu Euroopan naapuruuspolitiikan kehittämisestä komission antaman ENP-tiedonannon pohjalta. Suomi osallistui aktiivisesti tiedonannon ENP:n kehittämistä koskevan osuuden valmisteluun ja saavutti tavoitteensa lopputuloksen osalta. Erityisesti Suomi painotti sitä, että ENP:tä on kehitettävä sen nykyisten periaatteiden pohjalta ja näitä tehostaen: politiikan maantieteellinen tasapuolisuus, yhteisomistajuus ja eriyttäminen maakohtaisten toimintasuunnitelmien kautta.

Suomen tavoitteena puheenjohtajuuskaudella oli varmistaa, että päätös ENP:n kehittämisestä perustuu ENP:n vahvistamiseen sitouttamalla sekä EU:n jäsenmaat että ENP-kumppanimme entistä enemmän tämän verrattain uuden politiikan toteuttamiseen. Niin ikään tavoitteeseen liittyi pyrkimys ENP:n kehittämisestä entistä yhtenäisemmäksi ja kokonaisvaltaisemmaksi politiikaksi, jonka kautta EU:lle ja naapureillemme olennaisten kysymysten käsittely esim. energian, liikenteen tai raja-asioiden alueilla olisi entistä tehokkaampaa. Komissio sisällytti esityksen Suomen ideoimasta, nykyisten, maakohtaisten toimintasuunnitelmien rinnalle luotavasta temaattisesta ulottuvuudesta tiedonantoonsa. Joulukuun yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston sekä Eurooppa-neuvoston päätelmissä vahvistettiin mandaatti tuleville puheenjohtajille tutkia ENP:n kehittämistä. Neuvoston ja Eurooppa-neuvoston konkluusiot vastasivat Suomen tavoitteita.

1.5 Euroopan unionin kehityspolitiikka

Suomen puheenjohtajuuskauden tavoitteena EU:n kehityspolitiikassa oli toimeenpanna tehokkaasti vuonna 2005 tehtyjä kehityspoliittisia sitoumuksia, viedä EU:n kehitysagendaa eteenpäin ja vahvistaa näin EU:n globaalia roolia. Auki olevien kehitysrahoitusasioiden loppuunsaattaminen oli etusijalla.

Suomi onnistui neuvottelemaan Euroopan komission ja Euroopan parlamentin kanssa poliittisen yhteisymmärryksen kehitysyhteistyön rahoitusvälineestä (Development Cooperation Instrument), joka on osa EU:n ulkosuhderahoitusuudistusta vuosille 2007- 2013 (16,8 mrd EUR). Kehitysyhteistyön rahoitusvälineestä on neuvoteltu yhteispäätösmenettelyssä Euroo-

pan parlamentin kanssa jo parin vuoden ajan. Neuvotteluprosessin tuloksena onnistuttiin takaamaan katkeamaton yhteisön kehitysrahoitus vuoden 2007 alusta lähtien. Euroopan parlamentti hyväksyi myös ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan rahoitusvälineen ensimmäisessä lukemisessa 12.12.2006.

Heinäkuussa allekirjoitettiin 10. Euroopan kehitysrahaston (EKR) rahoitusta (22,7 mrd) koskeva sisäinen sopimus, jolla taataan yhteisön kehitysrahoitus Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maille (21,966 miljoonaa), Euroopan merentakaisille maille ja alueille (286 miljoonaa) sekä 430 miljoonaa euroa EKR:n ohjelmasuunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuviin tukimenoihin vuosina 2008- 2013. Lisäksi aloitettiin 10. EKR:n täytäntöönpanoasetuksen käsittely sen takaamiseksi, että rahasto on toiminnallinen heti vuoden 2008 alusta.

EU:n kehityspoliittisessa julkilausumassa annettujen johdonmukaisuustavoitteiden konkretisoiminen on ollut tärkeää. Suomi keskittyi erityisesti kauppa ja kehitys-, ml. EU:n talouskumppanuussopimukset EPAt, ja muuttoliike ja kehitys -kysymysten edistämiseen ja toimeenpanoon. Lisäksi käsiteltiin neuvoston ja komission toimintatapojen kehittämistä kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseksi.

Lokakuun yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston yhteydessä pidettiin historian ensimmäinen Kauppa- ja kehitysministereiden yhteisistunto. Siinä yhteydessä hyväksyttiin kauppaa tukevan avun (Aid for Trade) päätelmät. Myös muuttoliikkeen ja kehityksen välisiin yhtymäkohtiin liittyvät kysymykset nousivat kertomusvuonna voimakkaasti globaalille ja EU:n agendalle.

Lokakuussa hyväksyttiin kahdet kehityspoliittista johdonmukaisuutta (PCD) horisontaalisesti koskevat päätelmät: 1) kehitysnäkökulman integroimisesta neuvoston päätöksenteossa sekä 2) kehityspoliittisesta työohjelmasta. Tämän lisäksi Suomen puheenjohtajuuskaudella käytiin keskustelua jäsenmaiden hyvistä käytännöistä politiikkajohdonmukaisuuden edistämisen hallinnoinnissa sekä valmisteltiin vuonna 2007 laadittavan ensimmäisen EU:n PCD-raportin valmistelutapaa ja sisältöä.

Neuvosto hyväksyi lokakuussa kehitysyhteistyön täydentävyyttä ja työnjakoa koskevat päätelmät, joissa määritellään periaatteet avun täydentävyyden ja työnjaon kehittämiselle EU:n avun tuloksellisuuden edistämiseksi.

Vuonna 2005 sovitun EU:n Afrikka-strategian toimeenpanosta raportoitiin neuvostolle joulukuussa. Neuvostossa hyväksyttiin lokakuussa sekä infrastruktuuria että hyvää hallintoa koskevat päätelmät, jotka tukevat Afrikka-strategian toimeenpanoa.

2. Turvallisuuspolitiikka ja kriisinhallinta

2.1 Euroopan unionin turvallisuus - ja puolustuspolitiikka (ETPP)

Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (ETPP) osalta kertomusvuonna ja Suomen puheenjohtajuuskaudella saavutettiin asetetut tavoitteet. Tämä koski sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan operaatioiden lisäksi myös näiden molempien kriisinhallinnan osa-alueiden voimavaratyötä eli kriisinhallintakykyjen kehittämistä tulevia operaatioita varten.

EU:lla oli kertomusvuonna käynnissä kaksi sotilaallista kriisinhallintaoperaatiota. Operaatio EUFOR Althea Bosnia-Hertsegovinassa jatkoi toimintaansa menestyksekkäästi. Operaatio EUFOR RD Congo Kongon demokraattisessa tasavallassa (KDT) oli niin ikään menestyksekäs ja päättyi marraskuussa.

Vuonna 2004 hyväksytyn sotilaallisten voimavarojen yleistavoitteen (Headline Goal 2010) toimeenpano eteni aikataulun mukaisesti. Marraskuussa hyväksyttiin sotilaallisten voimavarojen joukkoluettelo, Force Catalogue 06, josta ilmenee EU:lle ilmoitettujen joukkojen määrä ja niiden suorituskyky.

EU:n taisteluosastojen muodostamista koskeva työ eteni aikataulun mukaisesti kertomusvuoden aikana. Syksyn aikana suoritettiin taisteluosastokonseptin tekninen tarkistus, jossa konsepti ja sen liitteet yhdistettiin yhtenäiseksi asiakirjaksi. Taisteluosastojen nk. varsinainen toimintavalmius alkaa 1.1.2007. Tällöin valmiusvuorossa on kaksi taisteluosastoa kutakin puolivuotisjaksoa kohden.

Saksalais-hollantilais-suomalainen taisteluosasto on valmiudessa 1.1.–30.6.2007. Syksyn 2006 aikana saatettiin loppuun kansalliset valmistelut Saksa-Hollanti-Suomi -taisteluosaston asettamiseksi korkeaan valmiuteen 1.1.2007, mukaan lukien eduskunnalle asiasta annettu selonteko. Taisteluosastoa koskeva suunnittelu- ja valmistelutyö on edennyt ongelmitta. Suomen lisäksi sekä Saksa että Hollanti ovat pitäneet tärkeänä pitkäaikaista kumppanuutta ja maat ovat jo aiemmin ilmaisseet kiinnostuksensa seuraavalle yhteiselle valmiusvuorolle vuonna 2011.

Ruotsin, Viron, Irlannin ja Norjan kanssa muodostettava taisteluosasto on valmiudessa vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla. Valmistelut ovat edenneet hyvin. Irlannin osallistumisesta sovittiin käytännössä kertomusvuoden aikana.
Suomen puheenjohtajuuskauden aikana suoritettiin tavoitteiden mukaisesti EU:n sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden yhteisten kulujen rahoitusmekanismin Athenan säännönmukainen tarkistaminen. Athena-mekanismi määrittelee ne EU:n sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden kulut, jotka jäsenmaat maksavat yhteisesti BKT-avaimen mukaisten osuuksien pohjalta.

Euroopan puolustusviraston toiminta jatkui tehokkaana viraston toisena täytenä toimintavuonna. Heinäkuun alussa astuivat voimaan puolustushankintojen käytännesäännöt, joiden avulla pyritään avaamaan puolustushankintoja kilpailulle. Lokakuussa hyväksyttiin nk. alustava pitkän aikavälin visiotyö (Long Term Vision, LTV), joka toimii puolustusviraston keskipitkän- ja pitkän tähtäimen suunnittelun pohjana. LTV kartoittaa EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan voimavaratarpeita tulevaisuuden (~ 2020) toimintaympäristössä, ja asiakirjan sisältöä tullaan tarkistamaan ja täsmentämään säännönmukaisin väliajoin. LTV:n pohjalta luodaan EU:n sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä koskeva suunnitelma, Euroopan puolustustutkimusta ja teknologiaa koskeva strategia sekä Euroopan puolustusteollinen ja teknologinen strategia. Vuonna 2006 puolustusviraston toiminnassa kiinnitettiin erityishuomiota eurooppalaisen puolustustutkimuksen kehittämiseen. Ns. Hampton Court -suositukset, joilla pyritään mm. tutkimusinvestointien lisäämiseen, materialisoituivat virastossa puolustusalan tutkimus ja teknologia- yhteishankkeeksi joukkojen suojauksen alueella. Hankkeeseen osallistuu 19 maata ja sen kokonaisarvo on yli 50 miljoonaa euroa.

EU:n Althea-operaation toteuttaminen Bosnia-Hertsegovinassa Naton SFOR-operaation seuraajatehtävänä sekä EU:n nopean toiminnan kyvyn kehittäminen ovat lisänneet yhteistyötä EU:n ja Naton välillä. Operaatio Althea toteutetaan EU:n ja Naton yhteistyöjärjestelyjen (Berlin plus) mukaisesti. EU jatkaa yhteistyön vahvistamista ja menettelytapojen kehittämistä kriisinhallinnassa myös YK:n kanssa.

Osana joulukuussa 2005 hyväksytyn EU:n Afrikka-strategian täytäntöönpanoa, EU hyväksyi kertomusvuonna konseptin afrikkalaisten konfliktinestoa, -hallintaa ja -ratkaisua koskevien voimavarojen vahvistamiseksi.

Kertomusvuonna jatkettiin EU:n siviilikriisinhallinnan operaatioita sekä konseptuaalista ja voimavarojen kehitystyötä. Operaatioiden maantieteellisinä kohdealueina olivat Länsi-Balkan, Lähi-itä, Indonesian Aceh, Darfur Sudanissa ja Kongon demokraattinen tasavalta.

Siviilikriisinhallinnan voimavaratyö on edennyt joulukuussa 2004 hyväksytyn siviilikriisinhallinnan yleistavoitteen (Civilian Headline Goal 2008) ja joulukuussa 2005 hyväksytyn kehittämisohjelman mukaisesti. Marraskuun yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston yhteydessä pidettiin siviilivoimavarakonferenssi, jossa käytiin läpi yleistavoitteen saavuttamista. Unionin laajuisesti on identifioitu jäljellä olevia voimavarapuutteita sovittujen asiantuntijaryhmien, erityisesti poliisin ja oikeusvaltion osalta, tehty työtä poliisin erityisyksiköiden (IPU, FPU) rakenteiden luomiseksi, tunnistettu tulevien vuosien koulutustarpeita, kehitetty henkilöstön rekrytointijärjestelmiä ja operaatioiden tukitoimia sekä edetty nopean toiminnan valmiuden saavuttamisessa. EU:n nopean valmiuden siviiliasiantuntijaryhmät (Civilian Response Teams, CRT) saavuttivat alustavan toimintavalmiuden kertomusvuoden lopussa. Suomi toimi yhtenä neljästä jäsenmaasta, jotka kouluttivat nopean valmiuden CRT-asiantuntijoita.

EU-puheenjohtajuuskaudellaan Suomi vei eteenpäin EU:n koordinoitua lähestymistapaa sekä aseistariisunnan, liikekannaltapanon ja joukkojen kotiuttamisen (DDR) että turvallisuussektorin uudistustyön (SSR) aloilla. Suomen kaudella hyväksyttiin komission ja neuvoston yhteinen DDR-konsepti, jolla määritellään unionin toimintaa DDR-työn tukemisessa. Myös EU:n rajavalvontaoperaatioita koskeva konsepti valmistui, tämä toimii jatkossa pohjana rajavalvonnan tukemista koskevissa siviilioperaatioissa. Suomen kaudella hyväksyttiin myös asiakirja ihmisoikeuskysymysten paremmasta huomioinnista ETPP:n alalla sekä päätelmät sukupuolten tasa-arvon edistämisestä kriisinhallinnassa.

EU-puheenjohtajuuskaudella edistyttiin myös kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan kehittämisessä. Puheenjohtaja jatkoi työtä siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan koordinaation (CMCO) parantamiseksi. Suomen erityisen huomion kohteena oli tiedonvaihdon edistäminen ja tilannetietoisuuden parantaminen (situational awareness) EU:n eri toimijoiden välillä. Asiaan liittyvää työtä tehdään samanaikaisesti myös neuvoston sihteeristössä, puolustusvirastossa ja komissiossa; puheenjohtajan tavoite oli varmistaa, että nämä työt tukevat toisiaan.

2.2 Pohjois-Atlantin puolustusliitto (Nato), Euroatlanttinen kumppanuusneuvosto (EAPC), rauhankumppanuus (PfP)

Nato valmistautui kertomusvuonna Nato-maiden huippukokoukseen, joka pidettiin 28.–29. marraskuuta Riiassa. Kokouksen keskeisimmäksi aiheeksi nousi Afganistanin vakauttaminen, mihin Nato-maat pyrkivät resursseja ja toiminnallista joustavuutta lisäämällä.

Nato jatkoi kertomusvuonna neljää operaatiota: kriisinhallintaoperaatiot Kosovossa ja Afganistanissa, terrorisminvastainen artikla 5 -laivasto-operaatio Välimerellä sekä koulutustehtävä Irakissa. Nato jatkoi myös terrorismin ja joukkotuhoaseiden torjuntaan liittyvien valmiuksien sekä siviilivalmiussektorin kehittämistä.

Laajentumisen myötä Naton rauhankumppanuustoiminnan painopiste oli erityisesti Keski-Aasian ja Kaukasian maissa, joiden vakautta ja demokratiaprosesseja pyrittiin edistämään erityisesti tähän tarkoitukseen perustettujen rahastojen (Trust Funds) avulla. Suomi osallistui rahastojen toimintaan antamalla varoja kahteen hankkeeseen sekä sekondeeraamalla Natoon kaksi siviiliä hallinnoimaan rahastojen toimintaa ja valvomaan varojen käyttöä.

Kertomusvuonna Naton 20 rauhankumppanuusmaasta jäsenyysvalmennus-ohjelmassa (Membership Action Plan, MAP) oli kolme maata (Albania, Kroatia ja Makedonia). Riian huippukokouksessa ei tehty Naton laajentumisen osalta uusia avauksia. Jäsenyyttä tavoitte-

levan Georgian kanssa aloitettiin kertomusvuonna ns. tehostettu dialogi (Intensified Dialoque). Serbia, Bosnia-Hertsegovina ja Montenegro kutsuttiin Riian huippukokouksessa Naton rauhankumppanuusohjelmaan.

Nato-Venäjä -neuvosto keskittyi edellisvuoden tapaan erityisesti terrorisminvastaisen toiminnan ja sotilaiden välisen yhteistyön lisäämiseen, eikä merkittäviä uusia yhteistyöavauksia tehty. Nato-Ukraina -komissio jatkoi yhteisessä toimintaohjelmassa määriteltyä yhteistyötä erityisesti puolustusreformin osalta.

Suomelle ja muille Naton ulkopuolisille EU-maille sekä Sveitsille PfP:n tärkeimmät intressit olivat edelleen sotilaallisessa yhteistyössä ja kriisinhallintaoperaatioissa. Muita keskeisiä yhteistyösektoreita olivat poliittinen dialogi sekä osallistuminen siviilivalmius- ja vakausyhteistyöhön.

Suomen kannalta keskeisin keskustelun aihe oli Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmien kehittäminen. Suomi ja Ruotsi toivat panoksensa keskusteluun yhteisellä työpaperilla, jossa listattiin toimia kriisinhallintayhteistyön edelleen kehittämiseksi. Riian huippukokouksessa kumppanuuksien kehittämisestä tehtiin vain alustavia päätöksiä nykyisten yhteistyöohjelmien joustavoittamisesta ja suhteiden tiivistämisestä Nato-johtoisiin operaatioihin joukkoja luovuttaviin maihin. Varsinaiset päätökset jätettiin seuraavaan vuoden 2008 huippukokoukseen, jossa kumppanimaat ovat läsnä.

2.3 Rauhanturvaaminen ja sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot

Alueelliset kriisit edellyttivät kertomusvuonna kansainväliseltä yhteisöltä merkittävää panosta sotilaallisen kriisinhallinnan alalla eri puolilla maailmaa. YK toimeenpani noin 15 operaatiota, joista useat olivat laajoja tehtäviä Afrikan maissa. Libanonin kriisin seurauksena YK päätti UNIFIL-operaationsa vahventamisesta. Natolla oli käynnissä kriisinhallintaoperaatiot Kosovossa ja Afganistanissa. EU:n vastuulla olivat sotilaalliset kriisinhallintatehtävät Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Bosnia-Hertsegovinassa, jossa sillä oli lisäksi kaksi siviilikriisinhallinnan operaatiota. YK:n, Naton ja EU:n toteuttamien operaatioiden ohella Afrikan Unioni (AU) alueellisena järjestönä toteutti ensimmäistä sotilaallista operaatiotaan Sudanin Darfurissa. Kriisinhallintavalmiuksia kehitettiin sekä järjestöissä että valtioiden toimesta. Tehtävien määrän ja laajuuden vuoksi kansainvälistä kriisinhallintatoimintaa leimasi kriisinhallinnassa tarvittavien voimavarojen niukkuus.

Kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin osallistui kertomusvuoden lopulla noin 850 suomalaista rauhanturvaajaa. Vuoden aikana Suomi osallistui kahteentoista YK:n, EU:n ja Naton johtamaan sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Euroopassa, Lähi-idässä, Aasiassa ja Afrikassa. Henkilömäärällä mitattuna painopiste oli edelleen Länsi-Balkanilla.

Vuoden 2004 lopulla käynnistyneeseen, EU:n tähän asti suurimpaan sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatio EUFOR Altheaan Bosnia-Hertsegovinassa osallistuu 24 EU-maata ja 9 EU:n ulkopuolista maata. Marraskuussa YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi päätöslauselmalla 1722 operaation jatkamisen vuodeksi eteenpäin. Althean toiminnan painopisteenä on turvallisen ympäristön luominen. Näin mahdollistetaan Bosnia-Hertsegovinan valtiollisen tason instituutioiden integrointi keskusjohtoisiksi toimielimiksi ja tuetaan niiden toimintaa taistelussa järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan.

Tilanteen kehittyminen Bosnia-Hertsegovinassa on mahdollistanut suunnitelmien tekemisen operaation vaiheittaisesta supistamisesta. Heinäkuussa hyväksytyn konseptin mukaan supistaminen olisi nelivaiheinen ja perustuisi arvioon Bosnia-Hertsegovinan ja laajemmin Länsi-Balkanin alueen turvallisuustilanteesta. Joulukuussa EU teki supistamisesta periaatepäätöksen. Suomen syksyllä 2005 päättyneeseen johtovaltiorooliin liittynyt viestikomppania ja osa johtamis- ja viestijärjestelmästä kotiutettiin joulukuussa 2006. Tällöin osallistumisvahvuus

laski noin 100 henkilöön. Osallistumista yhteys- ja tarkkailijaryhmiin sekä tarvittavaa tiedustelu- ja esikuntahenkilöstön osallistumista jatketaan toistaiseksi.

YK:n MONUC-operaation tukena Kongon demokraattisessa tasavallassa vaaliprosessin aikana toiminut EUFOR RD Congo saavutti täyden toimintavalmiuden heinäkuussa ensimmäisen vaalikierroksen alla. Molemmat vaalikierrokset (30.7. ja 29.10.) sujuivat kohtuullisen rauhallisesti ilman suurempia välikohtauksia. EUFOR - YK/MONUC -yhteistyö osoitti operaatiossa toimivuutensa. Suomi osallistui EUFOR RD Congoon yhteensä 14 henkilöllä, joista 11 oli lääkintäalan ammattilaisia (kirurgeja, lääkäreitä ja sairaanhoitajia). Suomen osasto kotiutui operaation päätyttyä marraskuun lopussa.

Kosovossa Suomi jatkoi osallistumista Naton KFOR-operaatioon. Vuoden lopulla suomalaisten rauhanturvaajien vahvuus monikansallisessa keskisessä taisteluosastossa oli 400. KFORin ohella Suomella on UNMIKissa (United Nations Interim Administration in Kosovo) kaksi sotilastarkkailijaa.

Afganistanissa Suomi on osallistunut Naton johtamaan ISAF-operaatioon noin 100 rauhanturvaajalla. Toiminnan painopiste on vähitellen siirretty Pohjois-Afganistaniin PRT-toimintaan (Provincial Reconstruction Teams), josta Suomella on kokemusta nyt noin kahden vuoden ajalta.

Suomi lähetti YK:n laajennettuun UNIFIL-operaatioon vahvennetun pioneerikomppanian, jonka vahvuus on 214 henkilöä. Marraskuussa operaatioalueelle saapuneen joukon pääte-hävinä ovat rakentaminen ja raivaaminen. Suomen osasto muodostaa Irlannin kanssa yhteisen pataljoonan.

Afrikassa suomalaisia esikuntaupseereita osallistui YK-johtoisiin operaatioihin Liberiassa ja Sudanissa. Eritreassa ja Etiopiassa toimineet tarkkailijat siirtyivät Etiopian puolelle tilanteen kiristyttyä loppuvuodesta. Suomalaisia sotilastarkkailijoita oli lisäksi Kashmirissa Intian ja Pakistanin rajalla sekä Lähi-idässä UNTSO-operaatiossa.

Suomi on ollut kehittämässä EU:n kautta Afrikan omaa kriisinhallintakykyä tukemalla alueellisia järjestöjä. Suomalainen asiantuntija on toiminut EU:n yhteysupseerin avustajana Addis Abebassa pääalueena Afrikan unionin (AU) kriisinhallintatoimintojen tukeminen. Suomi osallistuu myös yhdellä esikuntaupseerilla EU:n tukitoimintaan Darfurin AU-johtoisessa AMIS-operaatiossa.

Rauhanturvakoulutukseen ja sen laaja-alaistamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Tavoitteena on kriisialueiden maiden omien kriisinhallintavalmiuksien kehittäminen. Suomi on mukana eri hallinnonhaaroja yhdistävässä rauhanturvakoulutusprojektissa kolmessa Afrikan maassa. Bosnia-Hertsegovinan rauhanturvakoulutuskeskuksessa on toiminut suomalainen rauhanturvakouluttaja. Kertomusvuonna järjestettiin myös kaksi moduulirakenteista sotilastarkkailijakurssia, jotka toteutettiin pohjoismaisena NORDCAPS-yhteistyönä kahdessa rauhanturvakoulutuskeskuksessa Länsi-Balkanilla. Lisää kursseja suunnitellaan järjestettäviksi seuraavina vuosina Länsi-Balkanilla ja Afrikassa.

2.4 Siviilikriisinhallinta

Kertomusvuonna Suomi osallistui siviilikriisinhallintaan EU:n, YK:n, Etyjin, Euroopan neuvoston sekä eri kansainvälisten ryhmittymien puitteissa lähettämällä vuoden aikana lähes 100 asiantuntijaa yli 20 siviilikriisinhallintaoperaatioon ja kansainvälisten järjestöjen sihteeristöjen käyttöön.

Käynnissä olevien EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioiden toimintaa jatkettiin. Suomi osallistui siviilikriisinhallinnan asiantuntijoilla yhteensä kahdeksaan EU:n siviilikriisinhallinta-

operaatioon Länsi-Balkanilla (EUPM, EUMM, EUPT Kosovo), Sudanissa (AMIS II -tukitoimet), Indonesiassa (AMM) ja Lähi-idässä (EUBAM Rafah, EUPOL COPPS, EU-JUST LEX).

Kongon demokraattisessa tasavallassa EUPOL Kinshasa -poliisimissiota vahvistettiin vaalikauden ajaksi ja turvallisuussektorin uudistustyötä tukeva EUSEC jatkoi toimintaansa. Suomi tuki rahallisesti EUPOL Kinshasan vaalikauden aikaiseen vahvistamiseen liittyneitä materiaalihankintoja. Siviili- ja sotilaskomponentit sisältävää AMIS II -tukitoimintaa Darfurissa Sudanissa jatkettiin. Myös rajavalvontaoperaatio EUBAM Rafah palestiinalaisalueilla Rafahissa jatkoi toimintaansa. Kesäkuussa kiihtyneiden vihollisuuksien jälkeen raja-asema on voinut olla auki vain rajoitetusti. Vaikeasta toimintaympäristöstä huolimatta EU on päättänyt jatkaa operaation mandaattia. Myös poliisioperaatio EUPOL COPPS jatkaa palestiinalaisalueen poliisia tukevaa neuvontatoimintaa. Irakin oikeusvaltiokehityksen tukemiseksi perustettu EUJUST LEX -koulutusmissio jatkoi toimintaansa. AMM-tarkkailuoperaatio Acehissa Indonesiassa, jonka tehtävänä oli tarkkailla Indonesian hallituksen ja Free Aceh -liikkeen välisen rauhansopimuksen ehtojen toimeenpanoa, päättyi onnistuneesti 15.12.2006. Suomi osallistui merkittävällä panoksella AMM:in toimintaan. Länsi-Balkanilla poliisioperaatio EUPM Bosnia-Hertsegovinassa ja tarkkailuoperaatio EUMM jatkoivat toimintaansa. Euroopan komissio jatkoi raja- ja tullioperaatiota Moldovan ja Ukrainan välisellä rajalla (EU BAM), unionin vahvistaessa EU:n erityisedustajan toimistoa asiantuntijoilla.

Suomi lähetti siviiliasiantuntijoita YK-operaatioihin Kosovossa (UNMIK), Sudanissa (UNMIS) ja Nepalissa (UNMIN). Muun kansainvälisen yhteistyön myötä Suomi on osallistunut siviilitoimintaan irakilaisten poliisien koulutuskeskuksessa Jordaniassa ja alueellisessa jälleenrakennusryhmässä Maimanassa Afganistanissa, jossa kertomusvuonna lisättiin siviiliasiantuntijoiden määrää PRT-toiminnassa. Osallistuminen Sri Lankan tulitaukosopimuksen tarkkailuoperaatiossa päättyi turvallisuussyistä 1.9.2006. Operaatiotoiminnan lisäksi Suomi on asettanut siviilikriisinhallinnan asiantuntijoita Etyjin, Euroopan neuvoston, EU:n ja Naton sihteeristöihin sekä EU:n korkean edustajan ja erityisedustajien toimistoihin.

Suomen lähettämiä asiantuntijoita työskenteli kertomusvuonna myös Etyjin kenttätoiminnoissa Bosnia-Hertsegovinassa, Moldovassa, Georgiassa, Serbia-Montenegrossa, Etyjin puheenjohtajamaan Vuoristo-Karabahin konfliktin henkilökohtaisen edustajan toimistossa sekä Etyjin sihteeristössä. Suomi tuki kertomusvuonna rahallisesti Etyjin toimintaa Ukrainassa vaalijärjestelmän kehittämiseksi. Suomi tuki myös ylijäämäammusten tuhoamisprojektia Moldovassa. Kertomusvuonna Suomi osallistui seitsemään Etyjin vaalitarkkailumissioon. Käytännössä tämä tarkoittaa vuositasolla noin 30 lyhytaikaisen vaalitarkkailijan lähettämistä Etyjin vaalitarkkailumissioihin.

Varsinaisia uusia ETPP-siviilikriisinhallintaoperaatioita ei kertomusvuonna käynnistetty, mutta unioni aloitti keväällä ensimmäistä kertaa tulevan operaation suunnittelutyön ETPP-missiona. EU:n suunnitteluryhmä Kosovossa (EUPT Kosovo) suunnittelee ja kartoittaa EU:n tulevan siviilikriisinhallintaoperaation mahdollisia toimintaoptioita, henkilöstömääriä ja taloudellisia kustannuksia. Suunnittelua ja valmistautumista Kosovon mahdolliseen siviilikriisinhallintaoperaatioon jatkettiin Suomen EU-puheenjohtajakaudella. Toteutuessaan operaatio tulee olemaan toistaiseksi suurin EU-siviilikriisinhallintaoperaatio.

Euroopan unioni käynnisti Suomen puheenjohtajakaudella yksityiskohtaisemman tarkastelun tukitoimien lisäämiseksi Afganistanin oikeusvaltiosektorilla ja maassa on syksyn aikana vieraillut kaksi EU-asiantuntijaryhmää selvittämässä tarpeita ja mahdollisuutta mm. ETPP-operaation käynnistämiseksi poliisin ja oikeusvaltion tukemiseksi. Lopullista päätöstä operaation käynnistämisestä ei ole vielä tehty.

2.5 Euroopan turvallisuus - ja yhteistyöjärjestö

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ministerikokous järjestettiin joulukuussa Brysselissä. Kokouksessa hyväksyttiin mm. järjestön uudistuksista kokoava päätös, kuljetusdialogia ja energiaturvallisuutta koskevat päätökset sekä päätökset koskien suvaitsevaisuuden ja syrjimättömyyden edistämistä samoin kuin keskinäisen kunnioituksen ja ymmärtämisen edistämistä, ihmiskaupan vastaisten toimien tehostamista ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaista toimintaa. Niin ikään hyväksyttiin pienaseita- ja non-proliferaatiota koskevat päätökset sekä päätös järjestäytyneen rikollisuuden vastaisesta toiminnasta samoin kuin terrorismisidonnaisia suositusluonteisia päätöksiä.

Yhteisestä poliittisesta julkilausumasta ei aikaisempien vuosien tapaan päästy yhteisymmärrykseen, koska mainintaa Istanbulin huippukokouksen sitoumusten toimeenpanosta ei saatu sisällytetyksi tekstiin kaikille hyväksyttävällä tavalla. Ministerikokouksessa myös todettiin Suomen liittyminen Etyjin troikkaan vuonna 2007 Suomen valmistautuessa hoitamaan järjestön puheenjohtajuutta vuonna 2008.

Lisäksi Suomi johti EU:n puheenjohtajamaana EU:n kokousvalmisteluja ja koordinaatiota ministerikokouksen aikana. Etyjin vahvuuksina ovat edelleenkin kokonaisvaltainen turvallisuuskäsitys, jossa inhimillisellä ulottuvuudella on keskeinen rooli, laajat kenttätoiminnat sekä yleiseurooppalaisen ja transatlanttisen yhteistyön edistäminen. Kertomusvuonna Etyj toimi tehokkaasti sen toimialojen - pienaseiden rajoitustoimet, rajaturvallisuutta ja - valvontaa koskeva yhteistyö, terrorismin vastainen toiminta, asevoimien demokraattisen kontrollin edistäminen sekä laittoman asekaupan, huume- ja ihmiskaupan vastustaminen ja torjuminen - kehittämiseksi.

2.6 Asevalvonta ja monenvälinen aseidenriisunta

Asevalvontasektorilla Suomen toiminta keskittyi EU-puheenjohtajuuskauden valmisteluun ja läpivientiin. Kansainvälisissä kokouksissa Suomi toimi puheenjohtajuuskaudella ensisijaisesti EU-puheenjohtajan ominaisuudessa. Joukkotuhoaseisiin liittyvissä kysymyksissä ja kokouksissa Euroopan unionin joukkotuhoasestrategian toimeenpano oli toiminnan lähtökohta. Strategian mukaisesti unioni jatkoi konkreettisia toimia monenvälisen asevalvontasopimusjärjestelmän vahvistamiseksi ja kansainvälisen vakauden edistämiseksi yhteistyössä keskeisten kumppanimaiden kanssa. EU jatkoi rahoitustukeaan Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) ydinturvallisuus- ja todentamistyöhön ja kemiallisten aseiden kieltojärjestölle ja päätti tuesta täydellisen ydinkoekiellon väliaikaiselle sihteeristölle. Lisäksi EU päätti yhteisistä toimista biologisten aseiden kieltosopimuksen universalisoimiseksi ja sopimuksen kansallisen toimeenpanon tehostamiseksi sekä tuesta YK:n järjestämille turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 toimeenpanoon liittyville alueellisille seminaareille.

Suomi osallistui biologisten aseiden kieltosopimuksen tarkastelukonferenssiin. Tarkastelukonferenssi vahvisti selkeästi biologisen aseen täyskiellon periaatteen ja modernisoi biologisten aseiden kieltosopimusta nykyaikaisen uhkakuvan mukaiseksi sekä vahvisti sopimuksen kansallista toimeenpanoa ja sopimuksen universalisaatiota.

Suomi rahoitti edelleen Venäjän kemiallisten aseiden hävittämiseen liittyvää kansalaisvaikuttamista osana johtavien teollisuusmaiden ja Venäjän G8- ryhmän toimintaohjelmaa, jonka tavoitteena on vähentää joukkotuhoaseiden leviämisen uhkaa Venäjällä. Kehitysmaiden kemistien koulutusta Suomessa kemiallisten aseiden tunnistamisessa jatkettiin.

Suomi osallistui joukkotuhoaseiden leviämistä ehkäisevän Proliferation Security Initiative - aloitteen puitteissa järjestettyihin harjoituksiin.

Suomi osallistui kansainvälisten vientivalvontaregiimien työhön. Sensitiivisen teknologian ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan merkitys kasvoi entisestään Iranin ydinohjelman ja Pohjois-Korean ydinkokeen seurauksena.

YK:n pienasetoimintaohjelman tarkastelukokous ei päässyt yhteisymmärrykseen asiapitoisesta loppuasiakirjasta, mikä oli pettymys erityisesti Euroopan unionille, joka oli panostanut merkittävästi kokouksen valmisteluun. Loppuasiakirjan puuttuminen ei kuitenkaan merkitse toimintaohjelman toteutuksen pysähtymistä. EU ja sen jäsenvaltiot ovat yhä merkittäviä toimijoita pienasesektorilla ja käynnissä olleet ohjelmat jatkuivat keskeytyksettä.

Eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen (CCW) puitteissa käyty asiantuntijatason keskustelu ajoneuvomiinoista päättyi tuloksettomana sopimuksen tarkastelukokouksessa. Kuorma-ammukset nostattivat kokouksessa vilkkaan keskustelun, jossa päädyttiin sopimaan vuonna 2007 järjestettävästä erityisesti kuorma-ammuksiin keskittyvästä asiantuntijakokouksesta. Sopimuksen viides, sodan räjähtämättömiä jäänteitä koskeva pöytäkirja astui voimaan marraskuussa. Pöytäkirja määrittelee jäänteiden raivausvastuut, mukaan lukien räjähtämättömät kuorma-ammukset. Tarkastelukokouksessa kuorma-ammuksista keskustelun aloittaneiden valtioiden tavoite on V pöytäkirjaa pitemmälle menevä sääntely.

Suomi tuki kansallisesti ja EU:n puheenjohtajana aktiivisesti prosessia, joka tähtää maailmanlaajuisen asekauppasopimuksen (ns. ATT-sopimus) aikaansaamiseen. YK:n yleiskokous antoi suurella ääntenenemmistöllä ATT-hankkeelle operatiivisen lähtölaukauksen hyväksymällä päätöslauselman, jossa pyydetään YK:n pääsihteeriä keräämään jäsenmailta näkemyksiä ja jossa perustetaan hallitustenvälinen asiantuntijatyöryhmä vuoden 2008 alusta. Joulukuussa EU:n neuvosto hyväksyi julkilausuman, jonka mukaan EU tukee aktiivisesti YK:ssa neuvoteltavaa laillisesti sitovaa asekauppasopimusta.

Suomi pyrki EU:n puheenjohtajana siihen, että aseviennin käytännesääntöjä korvaava yhteinen kanta hyväksyttäisiin EU:n ministerineuvostossa. Konsensusta ei kuitenkaan syntynyt. Suomi osallistui aktiivisesti keskusteluun EU:ssa käytännesääntöjen kriteereiden edelleen selvittämiseksi ja koheesion lisäämiseksi luomalla yhteisiä suuntaviivoja käytännesääntöjen kriteereille.

2.7 Terrorisminvastainen yhteistyö

Terrorisminvastainen yhteistyö jatkui kertomusvuonna tiiviinä niin YK:n ja sen erityisjärjestöjen kuin EU:nkin piirissä. Myös muissa kansainvälisten järjestöissä kuten Euroopan neuvostossa, Etyjissä ja Naton euroatlanttisessa kumppanuusneuvostossa (EAPC) kehitettiin yhteistyötä terrorismin torjumiseksi ja ehkäisemiseksi. Merkittävänä saavutuksena voidaan pitää YK:n ensimmäisen globaalin terrorisminvastaisen strategian hyväksymistä äänestyksettä syyskuussa. Strategian suurin painoarvo on poliittinen ja se osoittaa yleiskokouksen kyvyn toimia yhtenäisesti myös periaatteellisista erimielisyyksistä huolimatta. Myös ponnisteluja kokonaisvaltaisen terrorisminvastaisen yleissopimuksen aikaansaamiseksi jatkettiin. Suomi jatkoi kertomusvuoden aikana yhteydenpitoa turvallisuusneuvoston komiteoiden kanssa ja raportoi sekä terrorisminvastaiselle komitealle CTC:lle turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1624 toimeenpanosta että Al-Qaidan ja Talibanin vastaisten pakotteiden toimeenpanoa seuraavalle komitealle.

Terrorismintorjunta on EU:ssa kaikkia pilareita koskeva toimintakenttä, jolle joulukuussa 2005 hyväksytty terrorisminvastainen strategia luo yleiset puitteet. EU:n strategisten linjausten mukaisesti terrorisminvastaisen toiminnan näkökulmaa pyritään integroimaan kokonaisvaltaisesti ulkosuhdetoimintaan. Terrorismin vastaisessa ulkosuhdetoiminnassa korostuivat kertomusvuonna yhteistyö ja dialogi strategisten kumppaneiden kanssa, yhteistyö kansainvälisissä järjestöissä sekä kolmansien maiden terrorisminvastaisten valmiuksien vahvistaminen poliittisen dialogin ja teknisen avun keinoin. Pitemmällä tähtäyksellä terrorismintorjun-

nassa on keskeistä sen taustalla oleviin tekijöihin vaikuttaminen, muun muassa terrorismia tukevien ääri-islamististen ryhmien toiminnan estäminen.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella keskeisiä asiakokonaisuuksia terrorismintorjunnassa olivat radikalisoitumista ja terrorismiin värväystä koskevan strategian ja toimintaohjelman toimeenpano ja arviointi, yhteistyö ns. prioriteettimaiden kanssa, terrorismin rahoituksen vastainen toiminta, YK:n terrorisminvastainen toiminta sekä yhteistyö Yhdysvaltain kanssa. EU:n joulukuussa 2005 hyväksytyn radikalisoitumista ja terrorismiin värväystä koskevan strategian ja toimintaohjelman ensimmäinen sisällöllinen vuositarkastelu käynnistettiin Suomen puheenjohtajuuskaudella. Erityistä huomiota kiinnitettiin EU:n julkisuusdiplomatian kehittämiseen ja poliittisen islamin analyysiin. Suomen painotukset EU:n terrorisminvastaisessa toiminnassa koskivat myös politiikkakoherenssin ja pilarien välisen yhteistyön vahvistamista sekä ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden johdonmukaista huomioonottamista kaikessa terrorisminvastaisessa toiminnassa.

Euroopan neuvostossa järjestettiin kertomusvuoden aikana terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan yleissopimuksen pikaisen voimaantulon edistämiseksi jäsenmaiden ratifioimisvalmisteluja tukeva teemaseminaari. Lisäksi hyväksyttiin tiiviimpää yhteistyötä Interpolin kanssa koskeva suositus, ja jatkettiin tietoverkkoterrorismin käsittelyä. Suomi laati useiden muiden maiden tavoin terrorisminvastaisen maaraportin. Euroopan neuvoston terrorismiasiantuntijoiden komitea valitsi edelleen puheenjohtajakseen vuodelle 2007 Suomen Marja Lehdon. Alueellisten järjestöjen yhteistyötä terrorismintorjunnan alalla kehitettiin mm. Etyjin ja Euroopan neuvoston Wienissä lokakuussa järjestämässä yhteisseminaarissa, joka käsitteli terrorismiin yllyttämistä. Heinäkuussa järjestettiin Bakussa Naton terrorisminvastaisen toimintaohjelman (PAP-T) täytäntöönpanoa koskeva seminaari. PAP-T -ohjelman tulevaisuudesta on jatkossa tarkoitus käydä yleiskeskustelu, jonka pohjalta sihteeristö laatii jatkosuunnitelman ohjelman kehittämiseksi.

3. Ihmisoikeuspolitiikka

3.1 Yleistä

Suomi on jatkanut aktiivista ja aloitteellista ihmisoikeuspolitiikkaa, jossa korostetaan erityisesti muita heikommassa asemassa olevien oikeuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia kiinteästi kansalais- ja poliittisten oikeuksien rinnalla.

Suomen EU-puheenjohtajuuskausi määritti kertomusvuotta ja toiminta painottui pitkälti EU:n ihmisoikeuspolitiikan kehittämiseen. Suomi ajoi EU-puheenjohtajamaana ihmisoikeuksien säännönmukaista huomioon ottamista kaikessa EU:n päätöksenteossa. Tätä ihmisoikeuksien valtavirtaistamistavoitetta edistettiin mm. järjestämällä ihmisoikeuksiin painottuneita keskusteluita EU:n ministerineuvoston eri työryhmissä ja tuomalla ihmisoikeusnäkökulmaa esille unionin päätöksenteon eri vaiheissa. Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa oli erityinen painopiste. Tässä yhteydessä kiinnitettiin erityistä huomiota naisten ja lasten asemaan aseellisissa selkkauksissa. Keskeisenä puheenjohtajuuskauden prioriteettina tuettiin ihmisoikeuspuolustajina toimivia naisia eri puolella maailmaa. Suomi järjesti yhdessä komission kanssa EU:n kahdeksannen vuosittaisen ihmisoikeusfoorumin, joka kokosi joulukuun 7.-8 päivä toistasataa ihmisoikeusaktiivia Helsingin Säätytaloon. Foorumin teemana oli ihmisoikeuksien ja demokratian valtavirtaistaminen EU:n politiikan eri osa-alueille.

Hallitus on jatkanut aktiivista vuoropuhelua ja yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunta (IONK) antoi muun muassa kannanottonsa Suomeen muodostettavan nk. Pariisin periaatteiden mukaisen kansallisen ihmisoikeusinstituution perustamiseksi sekä lausuntonsa Pohjoismaista saamelaissopimusta koskevan

asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä ja kansallisen rikoslain 11 luvun muuttamisesta. Lisäksi on järjestetty kansalaisjärjestökuulemisia ennen kansainvälisiä ihmisoikeuskokouksia ja laadittaessa ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanon määräaikaisraportteja. Kansalaisjärjestöedustajia on myös osallistunut Suomen virallisiin valtuuskuntiin kansainvälissä ihmisoikeuskokouksissa, minkä lisäksi hallitus on tukenut kansalaisjärjestöjen osallistumista useisiin kansainvälisiin ihmisoikeuskokouksiin.

Ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa kehityspolitiikkaan on toteutettu sekä erityisin ihmisoikeushankkein että kiinnittämällä entistä suurempaa huomiota ihmisoikeuskysymysten huomiointiin sekä kahdenvälisessä että monenkeskisessä kehitysyhteistyössä. Yhteistyössä Kehityspoliittisen toimikunnan kanssa on kiinnitetty huomioita naisten ja haavoittuvimpien ryhmien oikeuksien toteutumiseen. Ihmisoikeuksien ja kehityksen kysymyksistä on kertomusvuoden aikana tuotettu myös akateemisia ja muita selvityksiä sekä järjestetty alan koulutusta. Suomen harjoittamaan ihmisoikeuspolitiikkaan sisältyy myös kehitysyhteistyövaroin rahoitettava ihmisoikeus- ja demokratiatuki, jolla tuetaan kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen toimintaa erityisesti kehitysmaissa.

Kertomusvuoden kuluessa käytiin neuvotteluja Maailmanpankkiin sijoitettavasta yhteispohjoismaisesta ihmisoikeusrahastosta, ja tehtiin rahoituspäätös Suomen osalta. Rahaston tavoitteena on ihmisoikeusnäkökulman vahvistaminen pankin toiminnassa ja sen jäsenmaissa täyttämällä oikeussektorin kehittämiseen ja ihmisoikeussopimusten velvoitteiden täytäntöönpanoon liittyvää osaamisvajetta.

3.2 Euroopan neuvosto

Suomen tavoitteena on ollut vahvistaa Euroopan neuvoston (EN) roolia ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion edistämiseen keskittyvänä järjestönä EN:n Varsovan huippukokouksessa toukokuussa 2005 tehtyjen päätösten mukaisesti. Suomi on aktiivisesti ajanut avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämistä järjestön toiminnassa sekä EU:n, Euroopan neuvoston ja Etyjin välisen yhteistyön tiivistämistä ja päällekkäisyyksien karsimista. Suomen ja EU:n pyrkimyksenä on ollut EU:n ja EN:n välisen yhteistyön vahvistaminen ja siihen liittyen neuvottelut EN:n ja EU:n välisestä yhteistyöpöytäkirjasta jatkuivat kertomusvuoden ajan. Suomen aloitteesta käynnistettyä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyä koskevaa eurooppalaista kampanjaa vuosille 2006–2008 on tuettu aktiivisesti. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen uudistamista ja sen tehokkuuden lisäämistä pitkällä tähtäimellä pohtineen viisaiden ryhmän loppuraportti valmistui marraskuussa. Ryhmän suomalaisjäsenenä toimi Jacob Söderman.

Kertomusvuonna Suomi on jatkanut ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteiden edistämistä Euroopan neuvostossa läpileikkaavina prioriteetteina. Keskeisenä Suomen painopisteenä on ollut naisten, lasten, vammaisten sekä vähemmistöjen oikeuksien edistäminen. Suomi myönsi yli 500 000 euroa vapaaehtoisrahoituksena näitä tavoitteita tukeville toiminnoille ja hankkeille ja rahoitti kolme asiantuntijaa (ihmisoikeusvaltuutetun toimisto, romanitoiminnot, tasa-arvoyksikkö) järjestön sihteeristöön Strasbourgissa.

Hallitus on tukenut Tasavallan presidentin aloitteesta perustetun Eurooppalainen romanien ja vaeltajien foorumin toiminnan käynnistymistä ja pyrkinyt edistämään foorumin erityisasiantuntemuksen käyttöä EU:ssa ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Kertomusvuonna eduskunta ratifioi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14. pöytäkirjan. Vuoden loppuun mennessä Venäjää lukuun ottamatta kaikki EN:n jäsenmaat olivat suorittaneet ratifioinnin. Pöytäkirjan voimaanastuminen edellyttää kaikkien jäsenmaiden ratifiointia.

3.3 Ihmisoikeuskysymykset Yhdistyneissä kansakunnissa

YK:n ihmisoikeuskoneisto uudistui merkittävästi kertomusvuoden aikana. Päätös YK:n ihmisoikeustoimikunnan korvaamisesta uudella ihmisoikeusneuvostolla tehtiin yleiskokouksessa alkuvuodesta, ja ihmisoikeusneuvoston ensimmäisissä vaaleissa toukokuussa neuvostolle valittiin 47 jäsentä. Suomi oli ehdolla ja tuli valituksi ihmisoikeusneuvostoon. Jäsenhakemuksensa tueksi Suomi valmisteli varsin kattavat ihmisoikeuspoliittiset sitoumukset. Jäsenkausista tehdyssä arvonnassa Suomen kauden pituudeksi vahvistui yksi vuosi.

Ihmisoikeusneuvoston ensimmäinen istunto pidettiin kesäkuussa ja toinen ja kolmas istunto Suomen EU-puheenjohtajuuskauden aikana (syys-lokakuussa ja marras-joulukuussa). Suomen puheenjohtajuuskaudella pidettiin myös neljä ihmisoikeusneuvoston erityisistuntoa, kolme liittyen Lähi-idän tilanteeseen ja yksi - Suomen koordinoimana - Darfurin tilanteeseen. Tämän lisäksi syksyn aikana työskenteli useita ihmisoikeusneuvoston mekanismien suunnitteluun liittyvää työryhmää. Suomen kannalta uuden neuvoston perustaminen ja aktiivinen työskentely merkitsi ihmisoikeustoimikuntaan nähden selvästi lisääntynyttä aktiviteettia, mutta toisaalta Suomen jäsenyyden ja EU-puheenjohtajuuskauden ajoittuminen uuden ihmisoikeusneuvoston alkuvaiheeseen antoi Suomelle mahdollisuuden vaikuttaa uuden elimen työn muotoutumiseen. Suomi on ollut sitoutunut tavoitteeseen tehdä ihmisoikeusneuvostosta vahva ja itsenäinen toimija yleismaailmallisten oikeuksien vahvistamiseksi.

Suomi koordinoi EU-puheenjohtajan ominaisuudessa EU:n työtä YK:n yleiskokouksen III-komiteassa, ja esitti tuloksellisesti päätöslauselmaluonnokset Myanmarin ja Pohjois-Korean ihmisoikeustilanteesta sekä uskonnollisesta suvaitsemattomuudesta ja yhdessä latinalaisen Amerikan kanssa lapsen oikeuksista. Suomi koordinoi myös EU:n hankkeen kuolemanrangaistusta vastustavasta puheesta, johon kerättiin 85 maan tuki. Yleiskokouksessa oli esillä myös uuden ihmisoikeusneuvoston suhde yleiskokoukseen, ml. III-komiteaan, jonka osalta Suomen ja EU:n linjana oli puoltaa vahvaa ja itsenäistä asemaa ihmisoikeusneuvostolle.

Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen neuvottelut saatiin päätökseen elokuussa ja YK:n yleiskokous hyväksyi sopimuksen 13.12.2006. EU esiintyi yhteisellä kannalla puheenjohtajamaan käyttäessä puhevaltaa. Suomen tavoitteet neuvotteluissa saatiin kiitettävästi läpi, mm. viittomakielen sekä vammaisten naisten ja lasten aseman osalta. Sopimus avataan allekirjoitettavaksi 30.3.2007, jolloin myös Suomi allekirjoittanee sen. Ratifioiminen edellyttää lainsäädäntömuutoksia, minkä vuoksi ratifioinnin aikataulua on vaikea arvioida.

YK:n yleiskokous hyväksyi myös tahdonvastaisia katoamisia koskevan yleissopimuksen joulukuussa. Sopimus avataan allekirjoitettavaksi 6.2.2007, jolloin myös Suomi allekirjoittanee sen.

Suomi on osallistunut aktiivisesti työryhmään, jonka tehtävänä on ollut miettiä eri vaihtoehtoja valinnaiseksi pöytäkirjaksi taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen. Syksyllä YK:n ihmisoikeusneuvosto päätti työryhmän toimeksiannon jatkamisesta kahdella vuodella ja muutti sen samalla draftausmandaatiksi. Suomi järjesti asiaan liittyen eurooppalaisen asiantuntijaseminaarin Helsingissä. Seminaari oli työseminaari, jossa keskusteltiin siitä, mitä sisältöä eri valtiot sopimusluonnokseen haluaisivat. Käytyjen keskustelujen perusteella em. työryhmän puheenjohtaja tekee yhteenvedon työryhmän seuraavaa istuntoa varten.

Suomi osallistui aktiivisesti yli 10 vuotta kestäneeseen alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan julistuksen laadintaan. Ihmisoikeusneuvosto hyväksyi julistuksen ensimmäisessä istunnossaan kesäkuussa, mutta yleiskokous äänestyksen jälkeen siirsi hyväksymisen vuodelle 2007. Julistuksen sisältämistä artikloista mm. itsemääräämisoikeuden osalta tultaneen käymään lisäneuvotteluja vuoden 2007 aikana.

3.4 Ihmisoikeusalan yhteistyö kahdenvälisissä suhteissa

Suomen kahdenvälisissä suhteissa ihmisoikeuskysymykset ovat vakiinnuttaneet asemansa ja ne ovat esillä maiden välisessä kanssakäymisessä säännöllisesti kaikilla tasoilla. Ihmisoikeuksia edistetään vuoropuhelun, yhteistyön ja koulutuksen keinoin. Suomi edistää ihmisoikeuksia myös kehityspolitiikan kautta erityisesti tukemalla paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen toimintaa.

3.5 Ihmisoikeustuomioistuinasiat vuonna 2006

Käsittelyssä oli eri vaiheissa Suomen osalta olevia valituksia noin 80 kappaletta.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin keskittyi kertomusvuonna Suomea koskevien vanhojen tapausten käsittelyyn ja antoi ennätykselliset 17 tuomiota. Näistä 11 todettiin ihmisoikeusrikkomus, yksi oli sovintotuomio ja yksi korvauksia koskeva erillistuomio. Nämä tapaukset ovat siirtyneet Euroopan neuvoston ministerikomitean käsittelyyn niiden täytäntöönpanon valvontaa varten.

Tuomioistuimen Suomen hallitukselle vastinetta varten kommunikoimia uusia valituksia oli 13 kappaletta. Kymmenen valitusta otettiin kokonaisuudessaan ja yhdeksän osittain tutkittavaksi. Valituksista 11 jätettiin tutkittavaksi ottamatta. Neljässä tapauksessa tehtiin sovinto. Yksi valitus poistettiin käsittelystä muista syistä.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komiteassa tuli vireille yksi Suomea koskeva tapaus. YK:n ihmisoikeuskomiteassa tuli vireille yksi uusi tapaus. Muissa kansainvälisissä lainkäyttö- ja tutkintaelimessä ei tullut vireille uusia tapauksia.

3.6 Ihmisoikeuksien kehittäminen ja määräaikaisraportointi

Suomi raportoi kertomusvuonna Euroopan neuvostolle Euroopan sosiaalisen peruskirjan sekä kansallisia vähemmistökieliä ja alueellisia kieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan määräysten täytäntöönpanosta. Kieliperuskirjan täytäntöönpanoa valvova asiantuntijakomitea samoin kuin Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio (ECRI) vierailivat Suomessa osana valvontatoimintaansa tavaten viranomaisia ja kansalaisjärjestöjä.

3.7 Pakolaispolitiikka

Suomi on aiempien vuosien tapaan toiminut yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n kanssa pakolaisten kansainvälisen suojelun vahvistamiseksi. Suomen avustus UNHCR:lle kasvoi kertomusvuonna ollen 16,1 miljoonaa euroa. UNHCR on yksi suurimmista humanitaarisen avun vastaanottajista YK-järjestelmässä.

Suomi on kertomusvuonna painottanut pakolaissopimuksen toimeenpanon tehostamista ja UNHCR:n valvontaroolin vahvistamista. Suomen painopisteitä pakolaispolitiikassa on mm. nais- ja lapsipakolaisten tehostettu suojelu. Suomi tukee kansainvälisen suojeluagendan (Agenda for Protection) tavoitteiden toteuttamista.

Keskeinen osa Suomen harjoittamaa yhteistyötä UNHCR:n kanssa on kiintiöpakolaispolitiikka. Suomi on vastaanottanut vuosittain noin 750 pakolaista kiintiössä. Suomi on pyrkinyt lisäämään uudelleensijoitustoiminnan läpinäkyvyyttä ja UNHCR:n resurssien suuntaamista uudelleensijoitustoimintaan.

Suomi käy UNHCR:n kanssa vuosittain laaja-alaiset kahdenväliset konsultaatiot. EU-puheenjohtajuuden vuoksi vuoden 2006 konsultaatiot siirtyivät helmikuulle 2007.

Suomi on lisäksi antanut tukensa EU:n pakolais- ja turvapaikkapolitiikan luomiselle. Suomi on pyrkinyt tässä yhteistyössä vaikuttamaan pakolaisuuden syiden poistamiseen. Tavoitteena on myös ollut EU:n ja YK-järjestelmän yhteistyön tehostaminen, jotta kolmansien maiden turvapaikkajärjestelmiä ja pakolaishallintoja voitaisiin kehittää kansainvälisen pakolaisten suojelun vahvistamiseksi. Suomi nosti näitä kysymyksiä esiin myös EU-puheenjohtajuuskaudella.

4. Yhdistyneiden kansakuntien toiminta, kansainväliset kehitysrahoituslaitokset, globaali- ja kehityskysymykset

4.1 YK -reformit

Yhdistyneiden kansakuntien syyskuun 2005 huippukokouksen päätökset maailmanjärjestön uudistamisesta laaja-alaiseen turvallisuuskäsitykseen perustuvalla tavalla loivat pohjan YK:n toiminnalle vuonna 2006. Suomen kannalta vuosi oli poikkeuksellinen EU-puheenjohtajuuden ja sitä edeltäneen troikkakauden ansiosta. Myös YK oli taitekohdassa Kofi Annanin aloittaessa viimeisen virka¬vuotensa maailmanjärjestön pääsihteerinä.

Rauhanrakentamiskomission (PBC, Peace Building Commission) ja ihmisoikeusneuvoston (ION) toiminnan aloittaminen muodostui suureksi haasteeksi. PBC:n työtä hidastuttivat alkuvaiheessa proseduraaliset kiistat. Ensimmäisiksi kohdemaiksi valittujen Burundin ja Sierra Leonen osalta sovittiin keskeisistä prioriteettialueista, vaikka maatasolla toiminta ei vielä käynnistynyt täydellä teholla. Suomi, joka ei ole PBC:n jäsen, osallistui kuitenkin EU-puheenjohtajana PBC:n maakohtaisiin kokouksiin. Suomea työllisti puheenjohtajuuskaudella erityisesti EU:n sisäinen institutionaalinen kiista koskien unionin edustautumista PBC:ssa. Asia saatiin pitkien neuvottelujen tuloksena ratkaistua joulukuussa. ION:ssa järjestettiin kolme varsinaista istuntoa sekä neljä erityisistuntoa. Ensimmäisen toimintavuoden aikana keskeisellä sijalla ovat olleet neuvoston työskentelytavat, toimintamuodot ja agenda. Neuvoston alkuvaihetta leimasi sisäinen vastakkainasettelu osittain siitäkin syystä, että kolme erityisistuntoa käsitteli tulehtunutta Lähi-idän tilannetta. Suomi ION:n jäsenenä ja EU-puheenjohtajana pyrki vaikuttamaan paitsi EU:n yhtenäiseen linjaan niin myös koko ION:n toiminnan tehokkuuteen.

Uusien instituutioiden toiminnan käynnistämisen ohella kokonaisvaltaisen reformin toimeenpanossa saavutettiin edistystä. Terrorismin vastaisen strategian lisäksi hyväksyttiin päätöslauselmat kehitysosion toimeenpanosta, ECOSOC:n uudistamisesta ja yleiskokouksen revitalisaatiosta. Turvallisuusneuvoston reformi sen sijaan on lukkiutunut, mutta asiakohta on edelleen yleiskokouksen agendalla. YK:n hallintouudistuksen osalta tehtiin mm. pääsihteerin budjettitoimivallan lisäämiseen ja uusien kirjanpitonormien käyttöönottoon liittyviä päätöksiä. Myös henkilöstöhallinnon sekä hankintatoimen osalta saavutettiin edistystä. Mandaattitarkastelussa saatiin päätökseen ensimmäinen vaihe, eli yli viisi vuotta vanhojen ja uudistamattomien mandaattien käsittely. EU:lla oli reformiprosessissa koko vuoden ajan keskeinen sillan¬rakentajan rooli maaryhmien välisten näkemyserojen sovittelijana. Suomen ja EU:n kannalta saavutetut neuvottelutulokset olivat tyydyttäviä.

YK:n pääsihteerin asettaman, YK:n järjestelmän laajuista koherenssia (System Wide Coherence) tutkivan paneelin raportti julkaistiin marraskuussa New Yorkissa. SWC-paneelin suositukset koskevat mm. YK:n humanitaarisen, kehityssektorin ja kansainvälisen ympäristöalan toiminnan tehostamista. Raportin varsinainen käsittely alkaa keväällä 2007. Myös neuvottelut YK:n ympäristöhallinnon reformista jatkuvat vuonna 2007.

4.2 YK:n yleiskokous ja turvallisuusneuvosto

YK:n yleiskokouksen yhteydessä järjestettiin 14.–15.9. korkean tason vuoropuhelu kansainvälisestä muuttoliikkeestä ja kehityksestä. Ensimmäistä kertaa YK:ssa ministeritasolla käsitelty aihe vahvisti vuoropuhelua globaalilla tasolla. Belgia järjestää ensimmäisen kansainvälisen muuttoliikefoorumin vuonna 2007. Siirtolaisuusaihe laajensi osaltaan keskustelua globalisaation sosiaalisesta ulottuvuudesta. Vuoden 2005 huippukokouksen asettama työllisyyden ja ihmisarvoisen työn tavoite on tullut koko YK-järjestelmän toiminnan suuntaviivaksi erityisesti ECOSOC:n korkean tason kokouksen tuloksena kesällä 2006.

YK:n talousarviota koskevasta jäsenmaiden uudesta maksuosuusasteikosta sovittiin 61. istuntokaudella. Neuvottelut olivat Suomelle EU-puheenjohtajana suuri haaste. Neuvottelut keskittyivät lähinnä kahteen maksuosuusmetodologian elementtiin eli perusjaksoon ja alhaisen per capita -kansantulon perusteella annettavan alennuksen tasapainottamiseen. Metodologiaa ei kuitenkaan onnistuttu muuttamaan, sillä lopulta päätettiin, että jäsenmaiden maksuosuudet vuosina 2007–2009 määräytyvät vuoden 2000 järjestelmän pohjalta. Myös YK:n peruskorjaussuunnitelman rahoituspäätöksistä päästiin sopimukseen.

YK:n turvallisuusneuvoston toiminnassa painottuivat erityisesti Lähi-idän tilanne, Sudan/Darfur sekä Iranin ydinohjelma.

4.3 Helsinki-prosessi

Helsinki-prosessin vuoden 2007 loppuun ulottuvan toisen vaiheen tavoitteena on Helsinki-prosessin ensimmäisen vaiheen suositusten toimeenpano ja monitoimijayhteistyön kehittäminen entistä konkreettisemmaksi.

Helsinki-prosessin ystävämaat vastaavat tiekarttojen toimeenpanosta seuraavasti: korruptionvastainen toiminta (Suomi), tehokas globaalihallinta (Malesia), sukupuolitasa-arvo (Etelä-Afrikka), ihmiskauppa (Thaimaa), informaatio- ja kommunikaatioteknologia (Egypti), kansainvälinen muuttoliike (Meksiko), vesi ja sanitaatio (Espanja). Kertomusvuonna järjestettiin kolme tiekarttatapahtumaa.

Suomi toteutti epäviralliset konsultaatiot YK:n korruptionvastaisen yleissopimuksen ensimmäisen sopimusosapuolikokouksen onnistumiseksi. Sopimusosapuolten kokouksen 10.–14.12.2006 päätökset perustaa työryhmät suunnittelemaan monitorointimekanismia, teknistä apua ja varallisuuden takaisin hankintaa heijastivat pitkälti konsultaatiokokousten tuloksia.

Konkreettista monitoimijayhteistyötä edistettiin neljässä pyöreän pöydän keskustelussa, joiden aiheet ja isännät olivat: poliittinen osallistuminen ääritoiminnan vaihtoehtona (Jordanian prinssi Hassan), uskonnon ja politiikan välinen suhde (World Conference of Religions for Peace), innovatiiviset kehitysrahoitusmekanismit (Brasilia) sekä kasvu ja työllisyys (Tansania).

Helsinki-prosessin keskustelut myötävaikuttivat Suomen hallituksen päätöksen liittyä innovatiivisen kehitysrahoituksen ryhmään ja seurata aktiivisesti mekanismien toimeenpanoa.

Helsinki-prosessin korkean tason neuvoa-antava verkosto kokoontui kertomusvuonna kerran ja ohjausryhmä kolme kertaa. Helsinki-prosessin ystävämaat kokoontuivat korkealla virkamiestasolla kahdesti ja ministeritasolla kerran. Prosessin kansallinen, eri toimijatahojen edustajista koostuva seurantaryhmä kokoontui kaksi kertaa.

Prosessin yhteydessä toimii itsenäinen kansalaisjärjestötoimijoista koostuva Kansalaisten Maailmannäyttämö, jonka toiminnan koordinoinnista huolehtii Suomen YK-Liitto.

4.4 Kehitys rahoituslaitokset

Kansainväliset kehitysrahoituslaitokset tukevat köyhien ja keskituloisten maiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä tarjoamalla näiden maiden kehitysohjelmiin ja hankkeisiin rahoitusta ja teknistä apua. Suomi osallistuu ja vaikuttaa kehitysrahoituslaitosten politiikkamuodostukseen ja toimintaan osallistumalla laitosten strategiseen päätöksentekoon lisärahoitusneuvottelujen yhteydessä tehtävissä linjauksissa sekä rahoituslaitosten johtokuntien kautta, joissa pääsääntöisenä toimintaryhmänä ovat muut Pohjoismaat. Kolmantena vaikutuskanavana ovat kahdenväliset kumppanuudet rahoituslaitosten kanssa. Kertomusvuoden aikana hyväksyttiin rahoituslaitosten politiikkaa ohjaavat ulkoasiainministeriön laatimat järjestölinjaukset keskeisistä rahoituslaitoksista.

Kertomusvuoden merkittävin päätös kehitysrahoituslaitosten osalta oli mittava Maailmanpankin (IDA), Afrikan Kehitysrahaston (AfDF) ja kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) velkojen anteeksianto 42 kaikkein köyhimmälle kehitysmaalle, pääosin Afrikassa. Suomi antoi tähän monenväliseen velka-aloitteeseen (MDRI) muiden edistyksellisten rahoittajien kanssa 10 vuotta sitovan maksulupauksen korvaamaan IDAn ja AfDFn rahoitusvajetta velkojen anteeksiannon jälkeen. Suomi osallistui EU-puheenjohtajamaan roolissa myös Latinalaisen Amerikan kehityspankin (IDB) vastaavaan velkahelpotusaloitteen teknisiin neuvotteluihin.

Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten toiminnan keskeiset teemat kertomusvuoden aikana olivat velkakysymysten lisäksi mm. hyvä hallinto, kv. rahoituslaitosten yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, harmonisaatio sekä avun tehokkuus ja tuloksellisuus. Teemat olivat esillä Maailmanpankin kehityskomiteassa, jossa Suomi edusti Pohjoismais-balttilaista äänestysryhmää sekä IDAn, AfDFn ja Aasian kehitysrahaston lisärahoituskausien puolivälitarkastuksissa.

Suomen ja kehitysrahoituslaitosten kahdenvälistä yhteistyötä on pyritty rakentamaan teemaattiseen ja ohjelmalliseen kumppanuusohjelmaan, jossa Suomella on oman historiansa ja kokemuksensa pohjalta mahdollisuus tuottaa lisäarvoa. Kumppanuusohjelmat ovat keskittyneet mm. oikeudenmukaisen talouskasvun ja maaseutukehityksen teemoihin sekä kehitysmaiden oman kapasiteetin kasvattamiseen ja informaatioteknologian sovellutuksiin. Kertomusvuoden kuluessa käytiin neuvotteluja Maailmanpankkiin sijoitettavasta yhteispohjoismaisesta ihmisoikeusrahastosta.

Kansainvälisistä rahoituslaitoksista vastaavat suomalaisviranomaiset tiivistivät koordinaatiotaan kertomusvuoden aikana. Ulkoasiainministeriö, valtiovarainministeriö ja Suomen pankki ovat pyrkineet muodostamaan yhtenäiset näkemykset keskeisistä rahoituslaitoksissa esillä olevista kehityskysymyksistä. Kertomusvuonna käsiteltiin mm. Suomen osallistumista kehitysmaiden velkaongelmaan sekä kehitysmaiden äänen ja edustautumisen vahvistamista kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin johtokunnissa.

EU-maiden yhteistyötä on tiivistetty myös kehitysrahoituslaitoksissa, joissa toiminta tapahtuu pääosin epävirallisella tasolla johtokuntajäsenten ja toimistojensa kesken päämajatasolla. Suomi järjesti puheenjohtajuuskaudella säännöllisiä EU-maiden kokouksia Maailmanpankkiyhteistyössä ja Eurooppa-kokoukset ennen suurimpia rahoittajien kokouksia kv. rahoituslaitoksissa.

4.5 Kansainvälinen ympäristöpolitiikka

Suomi on ajanut ympäristö- ja kehityspoliittisia tavoitteitaan YK:n ympäristöohjelmassa (UNEP) ja YK:n asuinyhdyskuntaohjelmassa (UN-HABITAT) osallistumalla niiden rahoitukseen sekä hallintoon, mm. osallistumalla ministeritasolla UNEPin ministerifoorumiin/hallintoneuvoston erityisistuntoon Dubaissa. Habitatissa Suomi oli mukana Vancouve-

rin kansainvälisessä kaupungistumisen ongelmia pohtineessa konferenssissa (World Urban Forum III). EU-puheenjohtajana Suomi on edistänyt aktiivisesti YK:ssa myös kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistamista tavoitteena YK:n ympäristöjärjestön perustaminen.

Kertomusvuonna on koordinoitu EU:n ulkoministeriöiden ympäristövirkamiesten ns. ympäristödiplomatian verkoston toimintaa (Green Diplomacy Network GDN) tavoitteena parantaa EU:n ympäristölinjausten johdonmukaisuutta ja ympäristökysymysten näkyvyyttä sekä vaikuttavuutta EU:n ulkosuhteissa yhteistyössä kansallisten sektorivirkamiesten kanssa.

Kertomusvuonna on osallistuttu Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategian ja toimintaohjelman 2006–2016 sekä hallituksen periaatepäätöksen laadintaan. Luonnonsuojelua edistävien sopimusten ja prosessien sekä kokousten välistä synergiaa ja ulkosuhdevaikuttavuutta on tuettu mm. YK:n yleiskokouksen, Itämeren suojelusopimuksen ja Kansainvälisen Valaskomission (International Whaling Commission) puitteissa.

Kertomusvuonna EU ja Suomi ovat panostaneet YK:n aavikoitumissopimuksen strategiatyöhön sekä tiede- ja teknologia-alan yhteistyöhön. Vuosi 2006 oli YK:n aavikoitumisen teemavuosi.

YK:n metsäfoorumin (UNFF) 6. istunnossa jatkettiin neuvotteluja kansainvälisen metsäjärjestelyn vahvistamisesta. UNFF:ssä pyritään saamaan aikaan metsiä koskeva oikeudellisesti ei-sitova instrumentti metsäfoorumin 7. istunnossa 2007.

Maailmanlaajuisen ympäristörahaston (Global Environment Facility, GEF) neljännet lisärahoitusneuvottelut kaudelle 2006–2010 saatiin päätökseen kesäkuussa. Suomi osallistui aktiivisesti neuvotteluihin lisärahoituksen tasosta ja toimintasuosituksista uudelle rahoituskaudelle. Suomi kuuluu vuosina 2005–2008 varsinaisena jäsenenä GEF:n johtokuntaan edustaen äänestysryhmäänsä kuuluvia Ruotsia ja Viroa. Suomi osallistui myös elokuussa pidettyyn neljän vuoden välein kokoontuvaan GEF:n yleiskokoukseen.

YK:n kestävän kehityksen toimikunta (CSD) on sopinut 14-vuotisesta työohjelmasta, jonka tavoitteena on Johannesburgin toimintasuunnitelman toteutuksen poliittinen ja käytännön sitoumusten valmistelu. Suomi osallistui CSD:n käynnissä olevan kaksivuotiskauden (2006–2007) teemoista, "energiaa kestävälle kehitykselle", "teollinen kehitys", "ilmanlaatu" ja "ilmastomuutos" käytyyn poliittiseen keskusteluun.

Maailman 4. vesifoorumiin Meksikossa Suomi osallistui nostaen erityisesti esiin keskeisiä kansainvälisen vesipolitiikan kysymyksiä ja omaa kansainvälistä vesialan yhteistyötä.

Suomi osallistui YK:n ilmastonmuutoksen puitesopimuksen osapuolikonferenssin 12. istuntoon ja Kioton pöytäkirjan osapuolikokouksen 2. istuntoon Nairobissa. Näissä kokouksissa ilmastosopimusjärjestelmän kehittämistä koskeva työ eteni maltillisesti. Nairobin kokous loi pohjaa tärkeille, vuoden 2012 jälkeisistä ilmastopoliittisista ratkaisuista käytäville neuvotteluille, joiden toivotaan alkavan vuonna 2007. Nairobin kokoukset kuitenkin osoittivat, että keskeisten kehitysmaatalouksien sekä USA:n poliittinen tahtotila tarvitsee vahvistusta.

Osana Kioton pöytäkirjan mukaisten velvoitteiden täyttämiseen tähtäävää kansallista päästövähenemien osto-ohjelmaa Suomi käynnisti puhtaan kehityksen mekanismin (CDM) toimintasuunnitelman päästövähenemien hankkimiseksi.

4.6 Humanitaarinen toiminta

Suomi antoi kertomusvuonna humanitaarista apua 59,4 miljoonaa euroa.

Lähi-idässä humanitaariset avustustarpeet kärjistyivät miehitetyillä palestiinalaisalueilla, erityisesti Gazassa sekä Libanonissa. Kansainvälinen yhteisö, EU-puheenjohtajamaa Suomi mukaan lukien, työskenteli viikkoja sotatoimien lopettamiseksi Libanonissa ja avustustyön mahdollistamiseksi.

Vuoden aikana Afrikan sarven aluetta koetteli ensin vakava kuivuus ja sitten tulvat, jotka ulottuivat myös Keniaan. Vuoden lopussa Etiopia osallistui Somalian sisällissotaan. Sudanin Darfurin humanitaarinen tilanne jatkui huonona.

Osana YK-reformeja YK:n humanitaarisen avun rahasto CERF aloitti toimintansa. EU-puheenjohtajana Suomi edisti EU:n kriisi- ja hätäapujärjestelmien tehostamista sekä yhteisön humanitaarisen avustamisen ja pelastuspalvelutoiminnan yhteensovittamista.

Suomen humanitaarisen avun uutta linjausta valmisteltiin.

Suomen humanitaarinen miinatoiminta jatkui kertomusvuonna keskittyen maihin, joissa miinauhrien määrä ja humanitaarisen avun tarve on suurin. Näitä olivat mm. Afganistan, Angola, Kambodzha, Etiopia, ja Somalia. Libanonin sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaamista tuettiin UNMASin kautta.

5. Kansainvälinen oikeus ja valtiosopimukset

Rankaisemattomuuden torjuminen on pysynyt merkittävänä haasteena ja EU on edelleen Kansainvälisen rikostuomioistuimen toimintaedellytysten keskeinen tukija. Kansainvälinen rikostuomioistuin jatkoi kertomusvuonna syytetutkimuksia Ugandassa, Kongon Demokraattisessa Tasavallassa sekä Darfurin alueella Sudanissa. Ensimmäinen epäilty, lapsisotilaiden värväämisestä syytetty kongolainen Thomas Lubanga, pidätettiin ja siirrettiin oikeudenkäyntiä varten tuomioistuimeen. Monet tärkeät valtiot ovat yhä tuomioistuimen perussäännön ulkopuolella (mm. Yhdysvallat, Venäjä, Kiina ja Japani). Tältä kannalta oli merkittävää, että Japani ilmoitti Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella liittyvänsä perussääntöön mitä todennäköisimmin vuonna 2007.

Suomi tuki tuomioistuimen toimintaedellytysten turvaamista ja sen aseman vahvistamista sekä kansallisin toimin että EU:n kautta. Pohjoismaiden yhteisenä ehdokkaana tammikuussa Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomarinvaaleissa valittu tuomari Erkki Kourula aloitti yhdeksän vuoden jatkokautensa maaliskuussa. Suomi jatkoi edelleen myös tiivistä yhteistyötä entisen Jugoslavian alueen sotarikoksia käsittelevän YK:n sotarikostuomioistuimen kanssa ja tuki Sierra Leonen sisällissodan aikaisia vakavimpia ihmisoikeusloukkauksia käsittelemään perustettua erityistuomioistuinta. Suomi painotti etenkin yhteistyötä tuomioistuinten kanssa. Suomi myös järjesti Helsingissä kansainvälisen asiantuntijaseminaarin, jossa käsiteltiin rankaisemattomuuden torjunnan merkitystä EU:n ulkosuhteissa.

Kysymys terrorisminvastaisista pakotteista ja yksilön oikeusturvasta nousi kertomusvuonna entistä näkyvämmin esille kansainvälisessä keskustelussa niin EU:ssa kuin YK:ssakin. Suomi on pitkään korostanut tarvetta kehittää terrorismipakotteita siten, että oikeusturvanäkökohdat otettaisiin pakoteregiimeissä asianmukaisesti huomioon.

Suomi nosti EU-puheenjohtajuuskaudellaan painopisteeksi pakoteregiimien avoimuuden ja oikeudenmukaisuuden lisäämisen. Puheenjohtajuuskauden alussa Suomi ehdotti EU:n terrorismipakotteisiin useita muutoksia, jotka koskivat muun muassa jokaisen yksittäisen listauspäätöksen perustelemista erikseen, listattujen henkilöiden ja yhteisöjen informoimista kirjeitse sekä listaamista ja erityisesti listalta poistamista koskevien menettelyjen kehittämistä. Lisäksi ehdotettiin, että listausmenettelyistä saatettaisiin laajemmin tietoa julkisuuteen ja että EU:n neuvoston sihteeristöön perustettaisiin yhteyspiste, jonne mm. listalta poistamista

koskevat hakemukset voitaisiin lähettää. Ehdotuksia käsiteltiin syksyn aikana neuvoston työryhmissä ja uusia menettelyjä otetaan käyttöön lähiaikoina. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi joulukuussa EU:n terrorismipakotteita koskevan tuomion, jossa se keskeisin osin hyväksyi listatun järjestön kanteen. Tuomion vaikutukset tulee ottaa huomioon EU:n pakotemenettelyjä kehitettäessä.

EU-puheenjohtajamaa Suomi järjesti syyskuussa Helsingissä terrorisminvastaisia finanssipakotteita koskevan EU:n ja Yhdysvaltain yhteisseminaarin, jonka teemana oli "Transparency and Fairness in Listing and De-listing". Seminaari loi pohjaa yhteisymmärryksen muodostumiselle yksilön oikeusturvaa koskevista kysymyksistä myös YK:ssa. Joulukuussa YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi Al-Qaidan ja Talibanin vastaisen pakoteregiimin kehittämistä koskevat päätöslauselmat 1730 ja 1735. Päätöslauselmalla 1730 turvallisuusneuvosto hyväksyi muutoksia listalta poistamista koskevaan menettelyyn ja pyysi pääsihteeriä perustamaan sihteeristöön yhteyspisteen, jonka tehtävänä on vastaanottaa listalta poistamista koskevia hakemuksia.

Suomi allekirjoitti 27.2.2006 kansainvälisessä merenkulkujärjestössä hyväksytyt muutokset merenkulun terrorismisopimukseen ja sen kiinteitä lauttoja koskevaan lisäpöytäkirjaan. Muutokset laajentavat sopimuksen ja pöytäkirjan soveltamisalaa mm. joukkotuhoaseiden ja niihin liittyvien kaksikäyttötuotteiden laittomaan kuljetukseen ja käyttöön. Samalla mahdollistetaan sopimuksen tarkoittamista rikoksista epäillyn aluksen pysäyttäminen ja tarkastaminen aavalla merellä. YK:n yleiskokous (oikeudellinen komitea) hyväksyi joulukuussa ensimmäistä kertaa päätöslauselman, joka koskee oikeusvaltioperiaatteetta kansainvälisellä ja kansallisella tasolla. Päätöslauselman mukaan yleiskokouksen oikeudellinen komitea (VI komitea) jatkaa keskustelua oikeusvaltioperiaatteesta vuosittain keskittyen kulloinkin erikseen valittaviin aiheisiin. YK:n Kansainvälisen oikeuden toimikunnan vaalissa saatiin pidettyä pohjoismainen edustus, kun pohjoismaiden yhteinen ehdokas, Ruotsin Marie Jacobsson valittiin toimielimen jäseneksi viisivuotiskaudeksi.

Suomi edisti puheenjohtajakaudellaan EU:n joulukuussa 2005 hyväksymien kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämistä koskevien suuntaviivojen täytäntöönpanoa. Suuntaviivojen tarkoituksena on lisätä humanitaarisen oikeuden näkyvyyttä ja EU:n ulkoisen toiminnan koherenssia, ja Suomi on myötävaikuttanut suuntaviivojen saattamiseen neuvoston työryhmien tietoon ja hyödynnettäväksi. Suomen puheenjohtajakaudella käytiin myös syvällisiä keskusteluja ihmisoikeuksien ja humanitaarisen oikeuden vaatimuksista terrorisminvastaisessa taistelussa. EU:n yhteiset näkemykset tuotiin esille mm. Yhdysvaltain kanssa vireillä olevassa dialogissa.

Suomi allekirjoitti 14.3.2006 Geneven sopimusten kolmannen lisäpöytäkirjan, jonka tullessa voimaan 14.1.2007 punaisesta kristallista tulee uusi suojamerkki ristin ja puolikuun rinnalle. Uusi tunnusmerkki, jonka hyväksymistä Suomi aktiivisesti tuki, korostaa liikkeen universaalia asemaa sekä vahvistaa riippumattoman ja neutraaliin avustustyön asemaa ja parantaa humanitaarista työtä tekevien suojelua.

Ulkopoliittisen päätöksenteon tueksi laadittiin kansainvälisoikeudellisia lausuntoja ja arvioita ajankohtaisista kysymyksistä. Kansalaisten ja julkisen sanan kyselyihin, jotka koskivat Suomen kantoja ja toimia, pyrittiin vastaamaan viivytyksettä.

Tasavallan presidentti ratifioi Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen 8 päivänä joulukuuta 2006. Vaikka perustuslakisopimuksen voimaantuloon liittyy epävarmuutta, Suomen ratifioinnilla haluttiin viestittää, että sopimus muodostaa tasapainoisen ja Suomen kannalta hyväksyttävän kokonaisuuden, joka vahvistaa Euroopan unionin toiminta- ja päätöksentekokykyä tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi. Kansallisen ratifiointiprosessin rinnalla Suomi on unionin puheenjohtajana käynyt kertomusvuoden syksyn aikana keskusteluja kaikkien jäsenvaltioiden kanssa sopimusprosessin jatkosta.

Eduskunnan käsiteltäväksi on kertomusvuonna valmisteltu useita merkittäviä valtiosopimuksia koskevia hallituksen esityksiä. Näistä mainittakoon edellä mainitun Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen lisäksi muun muassa EU:n ja Amerikan yhdysvaltojen välinen sopimus lentoyhtiöiden PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemisestä ja siirtämisestä Yhdysvaltojen sisäisen turvallisuuden ministeriölle, Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden ryhmän sekä EU:n välisen kumppanuussopimuksen toteuttamiseksi tehty EY:n jäsenvaltioiden välinen sisäinen rahoitussopimus ja sisäisen menettelytapasopimuksen muuttamisesta tehty sopimus, EU:n ja Tadžikistanin välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus, YK:n ja Suomen välinen yhteistyöpöytäkirja voimavarojen antamisesta YK:n operaatioon Libanonissa (UNIFIL), sopimus Sierra Leonen erityistuomioistuimen oikeudenkäynneissä kuultavina olleiden tai kuultaviksi tulevien todistajien ja heidän läheistensä sijoittamisesta Suomen alueelle, sopimukset sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta Etiopian, Sambian sekä Serbian ja Montenegron kanssa sekä Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen ja Euroopan metsäinstituutin (EFI) erioikeuksia ja vapauksia koskevat sopimukset. Tämän lisäksi on annettu hallituksen esitys, joka koskee kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta annetun lain muuttamista.

Kaikkiaan kertomusvuonna on Suomen osalta tullut voimaan 43 yleissopimusta tai niiden muutosta ja 19 kahdenvälistä sopimusta.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle on annettu helmikuussa perustuslain 97 §:n mukainen laaja-alainen selvitys Suomen kansainvälisestä sopimuspolitiikasta ja sen kehityssuunnista. Selvityksen valmisteluun osallistuivat kaikki ministeriöt ja se kattaa ajanjakson vuodesta 1997 vuoden 2005 loppuun. Selvityksessä kuvataan Suomen sopimuspolitiikan yleisiä painotuksia, erityisesti Euroopan unionin jäsenyyden vaikutuksia Suomen sopimussuhteiden muotoutumiseen sekä Suomen kahdenvälisten ja monenvälisten sopimussuhteiden kehityssuuntia. Lisäksi siinä selostetaan Suomen varaumakäytäntöä. Selvitys sisältää sekä kahdenvälisten että monenvälisten sopimusten aloittaisen katsauksen ja luettelon Suomen vireillä olevista sopimusasioista.

Uuden perustuslain tulkintamuutokset yhdessä valtioneuvostolainsäädännön vuonna 2003 tehdyn uudistuksen kanssa, jonka mukaan valtiosopimusten ja muiden kansainvälisten velvoitteiden käsittely siirrettiin niiden ministeriöiden hoidettavaksi, joiden toimialaan velvoite kuuluu, on jossain määrin edelleen aiheuttanut ongelmia valtiosopimusten kansallisessa voimaansaattamisessa.

6. Kauppapolitiikka, taloudellinen yhteistyö ja kaupallis-taloudellisten etujen edistäminen

6. 1 Maailman kauppajärjestö (WTO)

WTO:n Dohan neuvottelukierros oli Hongkongissa joulukuussa 2005 pidetyssä ministerikokouksessa tehdyn päätöksen mukaisesti tarkoitus saada päätökseen vuoden 2006 loppuun mennessä. Näin ollen valmistauduttiin siihen, että WTO-neuvottelujen ratkaisevat vaiheet osuvat Suomen EU-puheenjohtajuuskaudelle. WTO-neuvottelut muodostivatkin puheenjohtajuuskauden merkittävimmän kauppapoliittisen tavoitteen.

Heti kertomusvuoden alusta lähtien tiiviisti käydyissä neuvotteluissa keskityttiin erityisesti maatalous- ja teollisuustuotteiden tulleihin sekä maatalouden kotimaiseen tukeen. Yrityksistä huolimatta kevään aikana ei kuitenkaan onnistuttu saamaan aikaan konkreettista edistymistä, mistä johtuen paineet saada tuloksia viimeistään kesällä kasvoivat. Lisäksi EY valmistautui jättämään uuden markkinoillepääsytarjouksen palveluneuvotteluissa heinäkuun lopussa.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauden alkaessa neuvottelut olivat intensiivisessä vaiheessa Genevessä. Neuvotteluja jatkettiin heinäkuussa ennen kaikkea ns. G6-ryhmän (EU, USA, Brasilia, Intia, Australia ja Japani) kesken. G6:n ministeritason kokouksessa heinäkuun lopussa kävi kuitenkin selväksi, ettei yhteisymmärrystä ollut mahdollista löytää keskeisissä kysymyksissä edes tässä rajoitetussa ryhmässä. Tästä syystä koko WTO:n jäsenkunnan kokouksessa heinäkuun lopussa päädyttiin WTO:n pääjohtaja Lamyn esityksestä siihen, että Dohan neuvottelukierros keskeytettiin toistaiseksi.

Keskusteluja mahdollisuuksista WTO-neuvotteluihin palaamiseksi käytiin koko syksyn ajan, mutta yleisesti katsottiin, ettei neuvottelujen uudelleen aloittaminen ollut realistista ennen Yhdysvaltojen marraskuussa pidettäviä kongressivaaleja. Merkittävää poliittista sysäystä ei saatu Yhdysvaltojen vaalien jälkeenkään. Genevessä kuitenkin aloitettiin marraskuussa prosessi, jonka tarkoituksena oli teknisellä tasolla pohjustaa neuvotteluihin palaamista.

Suomesta riippumattomista syistä EU-puheenjohtajuuskaudelle asetettu tavoite WTO-neuvottelujen saattamisesta päätökseen ei siis toteutunut. Puheenjohtajamaana Suomi kuitenkin puhui voimakkaasti kierroksen uudelleenkäynnistämisen sekä multilateraalisen kauppajärjestelmän puolesta, ja onnistui myös pitämään EU:n rivit yhtenäisinä.

Dohan neuvottelukierroksesta erillisenä asiana oli EU:n laajentumisista seurannut tarve laatia EY:lle uusi 25 jäsenmaan palvelukauppasitoumukset kattava liite GATS-sopimukseen. Tämän toteuttamisen myötä EY käytti ensimmäisenä GATS-sopimuksen sisältämää mahdollisuutta muuttaa palvelukauppaa koskevia WTO-sitoumuksia. Neuvotteluihin osallistuneiden WTO-jäsenten kanssa uudesta sidontalistasta päästiin sopuun syyskuussa ja koko WTO-jäsenistön hyväksyntä sille saatiin joulukuussa. Seuraavaksi ovat vuorossa EU:n sisäiset voimaansaattamismenettelyt sekä uuden prosessin aloittaminen vuoden 2007 alussa EU:hun liittyneiden Bulgarian ja Romanian sisällyttämiseksi yhteiseen listaan.

Lääkepatenttien pakkolisensointia koskevan TRIPS-sopimusmuutoksen ratifiointityö eteni EU:ssa Suomen puheenjohtajuuskaudella. Joulukuussa neuvosto lähetti hyväksymispäätöksen Euroopan parlamentille puoltavaa lausuntoa varten.

Venäjän WTO-jäsenyysneuvottelut saivat uutta vauhtia vuoden lopulla kun Venäjä sai kahdenväliset neuvottelut jäsenyytensä ehdoista päätökseen viimeisen merkittävän WTO-neuvottelukumppanin, Yhdysvaltojen, kanssa. Venäjän panostettua koko vuoden selkeästi liittymisprosessin kahdenväliseen raiteeseen, eivät monenväliset liittymisneuvottelut edenneet vastaavalla tavalla. Myös EU:n ja Venäjän välillä jatkettiin keskusteluja ja ratkaisu löydettiin tiettyihin yksittäisiin kysymyksiin, kuten Siperian ylilentomaksut, joilla täydennettiin jo aiemmin sovittuja kahdenvälisiä WTO-liittymisehtoja. Ratkaisematta on edelleen tiettyjä yksittäisiä asiakysymyksiä sekä kahdenvälisesti tehtyjä jäsenyysehtoja koskevien sitoumusten vahvistaminen monenkeskisissä neuvotteluissa.

Vietnamin WTO-jäsenyysprosessi saatettiin onnistuneesti päätökseen 7.11.2006, kun WTO:n yleisneuvosto hyväksyi Vietnamin liittymisen järjestöön. Jäsenyys astuu voimaan tammikuussa 2007. Ukrainan WTO-liittymisneuvotteluissa saavutettiin vuoden loppupuolella merkittävää edistystä, mutta prosessin loppuunvieminen jäi vuodelle 2007.

WTO:n julkisia hankintoja koskevissa neuvotteluissa saatiin aikaan joulukuussa läpimurto, kun osapuolet pääsivät yhteisymmärrykseen uudesta sopimustekstistä. Kyseessä on väliaikainen sopimus, jonka lopullinen hyväksyntä jää odottamaan tuloksia kahdenvälisistä, osapuolten sitoumuksia koskevista neuvotteluista. Uusi sopimusteksti on rakenteeltaan nykyistä sopimusta parempi ja sisällöltään selkeämpi. Se ottaa huomioon hankintakäytäntöjen kehittymisen sekä parantaa avoimuutta.

6.2 Kauppapolitiikka ja EU:n kilpailukyky

Suomen EU-puheenjohtajuuskauden tärkeisiin saavutuksiin kuuluu yhteisön kauppapolitiikan uudistamista koskevien neuvoston päätelmien valmistaminen. Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa marraskuussa hyväksytyissä päätelmissä määritellään EU:n kauppapolitiikan tulevia painopisteitä sekä etsitään keinoja kauppapolitiikan tehostamiseksi, vastauksena kiristyvän globaalin kilpailun haasteeseen. Päätelmissä ministerit ottivat kantaa komission lokakuussa julkaisemaan, aihetta käsitelleeseen tiedonantoon ("Global Europe: Competing in the World").

Neuvoston päätelmien peruslähtökohta on, ettei EU:n kilpailukyvyn vahvistamisessa voida keskittyä ainoastaan EU:n sisäisiin toimenpiteisiin, vaan myös ulkoisilla kauppa- ja talouspoliittisilla toimenpiteillä on kilpailukyvyn vahvistamisessa keskeinen rooli. Kauppapolitiikan on mahdollisimman tehokkaasti huomioitava yritystoiminnan globaali luonne. Euroopan markkinat on pidettävä avoimina sekä viennille että tuonnille, ja kauppapolitiikalla on pyrittävä tukemaan suotuisan liiketoimintaympäristön kehitystä eri puolilla maailmaa. Globaalin kilpailun kiristyessä EU ei voi kääntyä sisäänpäin, vaan tärkeää on aktiivinen, ulospäin suuntautuva toiminta.

Monenkeskiset WTO-neuvottelut säilyvät edelleen kauppapolitiikan painopisteenä. WTO:n rinnalle etsitään kuitenkin myös uusia, täydentäviä järjestelyjä. Yksi tällainen ovat uudentyyppiset, sisällöltään laajat vapaakauppasopimukset, joita pyritään neuvottelemaan merkittävien EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Neuvottelujen pikaista aloittamista päätettiin kannattaa ASEAN-maiden, Intian ja Etelä-Korean kanssa, joiden kanssa käytäviä neuvotteluja koskevat mandaatit esiteltiin neuvoston työryhmässä joulukuussa. Lisäksi vapaakauppaneuvotteluihin pyritään Venäjän ja Ukrainan kanssa sitten, kun ne ovat liittyneet maailman kauppajärjestön WTO:n jäseniksi. Puheenjohtajuuskauden aikana aloitettiin EU:n ja Venäjän välillä kuitenkin alustavat keskustelut tulevan EU-Venäjä yhteistyösopimuksen sisältämän vapaakauppaosuuden tavoitteista.

Kyseessä on ennen muuta periaatteelliselta kannaltaan merkittävä linjaus, joka asettaa keskeisiä EU:n kauppapolitiikan tulevaa kehitystä koskevia tavoitteita. Päätelmien siirtäminen käytännön toimenpiteiksi jatkuu Saksan puheenjohtajakaudella.

6.3 Kauppakiistat

EU:lla oli vireillä kertomusvuoden lopussa 36 kauppakiistaa 14 eri maan kanssa. Huomattavimman kokonaisuuden muodostivat kiistat Yhdysvaltojen kanssa. Riidoissa ei tapahtunut merkittävää myönteistä kehitystä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Suurimmassa osassa transatlanttisia riitoja Yhdysvaltojen odotettiin edelleen saattavan kansallisen lainsäädäntönsä vastaamaan WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän antamia suosituksia. Myös uusia kiistoja tuotiin WTO:n käsiteltäväksi.

Yhdysvaltojen ulkomaankauppayritysten verokohtelua koskevan lain (Ns. FSC/ETI-lain) WTO-mukaisuus on EU:n taholta kyseenalaistettu useaan otteeseen. Asia sai lopullisen päätöksen, kun Yhdysvaltojen kongressi kumosi lain toukokuussa. Myös ns. Byrd-laki, joka koskee polkumyynti- ja tasoitustulleista saatujen varojen ohjaamista valituksen tehneille yrityksille, on kumottu helmikuussa, mutta sen soveltaminen jatkuu ainakin 30.9.2007 saakka. Tästä syystä EY on pitänyt voimassa sille oikeutetut vastatoimet.

Kanadan ja Yhdysvaltojen EY:tä vastaan oleva kiista hormonilihadirektiivin WTO-yhdenmukaisuudesta pitkittyy. EU haluaa riitojenratkaisumenettelyssä tutkia kantajien asettamien vastatoimien laillisuuden. Geneettisesti muunneltuja ns. GMO-tuotteita koskeva lopullinen ratkaisu saatiin loppuvuodesta. Päätöksessä todetaan, että EY ei ole varsinaisesti rikkonut WTO-säännöksiä, vaikkakin tuotteiden markkinoillepääsy on ollut hidasta.

Kiista EU:n ja USA:n myöntämisen lentokonetukien WTO-yhteensopivuudesta on pitkittynyt proseduraalisten syiden takia. Asia edennee kevään/kesän 2007 aikana.

6.4 Tuontipolitiikka

6.4.1 Tuontikaupan esteet ja kehitysmaatuonnin helpottaminen

Suomi on hallituksen kauppa- ja kehityspoliittisten ohjelmien tavoitteiden mukaisesti aloittanut syksyllä 2006 tuontipolitiikkaan ja erityisesti kehitysmaatuonnin helpottamiseen tähtäävän työn. Työ jakaantuu kolmeen pilariin. Ensimmäinen pilari koskee kehitysmaatuonnin kohtaamia kaupan esteitä, joihin pyritään vaikuttamaan kauppapoliittisen ja maakohtaisen asiantuntemuksen avulla. Toisen pilarin alueella pyritään ohjaamaan kauppaan ja kehitykseen kohdennettuja kehitysyhteistyövaroja kehitysmaiden tuotantokapasiteetin vahvistamiseen tuonnin helpottamisen kannalta keskeisillä aloilla. Tärkeä toimija tällä alueella on myös UM:n rahoittama ja Finnfundin operoima Finnpartnership-liikekumppanuusohjelma, josta suomalaiset yritykset ja organisaatiot voivat tietyin edellytyksin hakea tukea kestäviin liikesuhteisiin tähtääviin hankkeisiin kehitysmaatoimijoiden kanssa.

Suomi on ollut myös aktiivinen EY:n etuusalkuperäsääntöjen uudistustyössä, ja osallistunut erityisesti samanmielisten ns. pohjoisten liberaalimaiden yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on vaikuttaa komission konkreettiseen esitykseen niin, että se huomioisi sekä kehitys- että kauppapoliittiset näkökohdat.

6.4.2 Tullietuusjärjestelmä GSP, kauppapoliittiset instrumentit

Kehitysmaista yhteisöön tapahtuvan tuonnin preferenssijärjestelmää (GSP) koskeva neuvoston asetus astui voimaan 1.1.2006. Syksyllä neuvostossa käsiteltiin Suomen johdolla ensimmäistä kertaa uuden asetuksen toimintaan liittyviä kysymyksiä. Yksi keskeinen aihe oli Valko-Venäjän tekstiilituonnin GSP-etuuksien väliaikainen peruuttaminen.

Kauppapoliittisten instrumenttien (polkumyynti-, tasoitustulli- ja suojatoimenpiteet) käyttö jatkui sekä EU:ssa että muissa maissa edelleen huomattavana. Yhteisössä aloitettiin kertomusvuonna uusia tutkintoja enemmän kuin kertaakaan aiemmin 2000-luvulla. Kiina oli edelleen kohteena lähes kolmasosassa uusista tutkinnoista. Tammikuussa asetettiin Norjasta peräisin olevalle viljellylle lohelle lopulliset polkumyyntitullit. Norja on sittemmin vienyt asian WTO:n riitojenratkaisuelimeen, jossa asia on edelleen vireillä. Jäähdytettyjä mansikoita koskeva suojatoimitutkinta päätettiin sen jälkeen, kun yhteisöteollisuus jätti Kiinasta peräisin olevia vastaavia tuotteita koskevan polkumyyntihakemuksen. Huomiota herättävin polkumyyntitapaus oli Kiinasta ja Vietnamista peräisin olevia nahkapäällysteisiä jalkineita koskeva tutkinta, jossa päätös toimien asettamiseksi saatiin aikaan vasta poikkeuksellisen pitkän ja poliittisesti vaikean prosessin tuloksena. Komissio antoi joulukuussa kauppapoliittisia instrumentteja koskevan vihreän kirjan, jonka tarkoituksena on selvittää instrumenttien uudistustarpeita yhteisössä. Tämä uudistusprosessi on Suomen näkemyksen mukaan tärkeä instrumenttien saattamiseksi ajan tasalle.

Vietnamin markkinatalousmaahakemuksen osalta komissio katsoo, että edistymistä on tapahtunut, mutta puutteita on edelleen. Vietnamin lisäksi Armenia, Kazakstan, Kiina ja Mongolia ovat jättäneet vastaavan hakemuksen. Komission lupaama päivitetty analyysi Kiinan osalta lykkääntyi vuoden 2007 puolelle.

Heinäkuun lopulla tuli yhteisössä voimaan neuvoston asetus sellaisten tavaroiden kaupasta, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen.

Suomen ja Venäjän kahdenvälistä yhteistyötä teknisten kaupanesteiden vähentämiseksi jatkettiin. Keväällä käynnistettiin Venäjän teknisten määräysten uudistamisprosessiin liittyvä yhteistyöohjelma, jonka tavoitteena on parantaa suomalaisyritysten markkinoillepääsyä Venäjälle vaikuttamalla Venäjän uusittavien teknisten määräysten sisältöön niin, että ne vastaisivat mahdollisimman pitkälle kansainvälisiä standardeja ja EU:n sääntelyperiaatteita.

6.4.3 Teräs ja tekstiilit

Venäjän, Ukrainan ja Kazakstanin terässopimuksia jatkettiin 2006. Neuvottelujen aloittamista viivytettiin, koska alkuvuodesta vielä uskottiin Ukrainan ja Venäjän WTO-jäsenyyksien toteutumiseen jo kertomusvuoden aikana. Hallinnollista taakkaa vähennettiin siten, että sopimukset jatkuvat automaattisesti, kunnes sopimusmaasta tulee WTO:n jäsen, jolloin sopimukset lakkaavat ja kiintiöt poistuvat.

Talouskasvu heijastuu suoraan terästeollisuuteen ja terästeollisuudella oli jo viides perättäinen hyvä vuosi, jolloin koko kapasiteetti oli käytössä, kysyntä kasvoi ja hinnat olivat korkeat. Kasvuennusteet ovat hyvät myös vuodelle 2007, mutta siitä huolimatta suurin osa jäsenmaista kannatti teräksen ennakkovalvonnan jatkamista ja päätöksen mukaan sitä jatkettiin vuoden 2009 loppuun asti. Euroopan terästeollisuuden edustajat kiinnittivät kuitenkin huomiota teräskaupan osalta erityisesti Kiinan tuonnin huikeaan kasvuun - tuonti moninkertaistui erityisesti Italiaan ja Espanjaan.

OECD:n teräskomitean vuoden 2007–2008 prioriteeteiksi valittiin teräspolitiikkakysymykset ja tilastot. Muita käsiteltäviä asioita olivat kapasiteetti- ja ympäristökysymykset.

Euroopan tekstiiliteollisuuden mukaan vuosi 2006 on ollut viides perättäinen huono vuosi, jolloin tuotanto supistui, päämarkkinoilla oli heikko menekki ja kannattavuus laski. Toisaalta ne yritykset, joissa tuotanto on siirretty halvemman hintatason maihin, ovat hyödyntäneet liberalisoinnin edut ja menestyneet. Kiinan kymmenen tuoteryhmän kiintiöiminen ei aiheuttanut dramaattisia muutoksia: tuonti ja vienti ovat kehittyneet tasaisesti, Kiinan tuonnin rajoitukset korvautuivat tuonnin lisääntymisenä mm. Vietnamista, Hongkongista ja Macaosta. EU:n tekstiilikomiteassa voitiin keskittyä kiintiöiden tarkkailemisen sijaan kaikkia maita hyödyntäviin kilpailukyky- ja markkinoillepääsykysymyksiin. Korkean tason työryhmän loppuraporttiin oli koottu kaikkien osapuolten yhteiset tavoitteet tekstiilisektorin kilpailukyvyn parantamiseksi. Innovatiivisuutta ja uusien teknologioiden hyödyntämistä korostaviin tavoitteisiin ei kuulu kiintiörajoitusten jatkaminen, vaikka asia voi nousta vielä esiin etenkin Portugalin, Slovenian ja Ranskan puheenjohtajuuskausilla.

6.4.4 Muut kysymykset

Euroopan yhteisöön suuntautuvaa puutavaran tuontia valvovaa FLEGT-lupajärjestelmää koskeva neuvoston asetus astui voimaan joulukuussa 2005. Kertomusvuonna kehiteltiin komission johdolla lupajärjestelmälle ja sen täytäntöönpanolle tarkempia suuntaviivoja. Suomi oli aktiivisesti mukana tässä työssä. Suomi tavoittelee sellaisia ratkaisuja, jotka vaikeuttavat mahdollisimman vähän laillisen puutavaran kauppaa ja ovat kustannustehokkaita.

FLEGT-lupajärjestelmä pannaan täytäntöön puunviejämaiden kanssa tehtävillä vapaaehtoisilla kahdenvälisillä kumppanuussopimuksilla. Pääkohdealueina ovat tällä hetkellä Keski- ja Länsi-Afrikka sekä Kaakkois-Aasia.

Suomi järjesti lokakuun yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston yhteydessä ensimmäisen yhteisen EU:n kauppa- ja kehitysministerien istunnon, jonka pääaiheena oli kehitysmaiden kaupankäyntivalmiuksia tukeva kehitysyhteistyö (Aid for Trade). Kansainvälisen aloitteen tarkoituksena on vahvistaa kehitysmaiden kauppa- ja tuotantokapasiteettia ja näin

edesauttaa niiden mahdollisuuksia käyttää kauppaa omien kehitystavoitteidensa saavuttamiseksi ja köyhyyden vähentämiseksi.

Suomen aloitteesta valmistellut neuvoston Aid for Trade -päätelmät sitouttavat EU:n komission ja jäsenmaat entistä vahvemmin Aid for Trade -aloitteen toimeenpanemiseen osana EU:n kauppa- ja kehityspolitiikkaa. Päätelmien eräs keskeisin elementti on päätös laatia EU:n yhteinen Aid for Trade -strategia vuonna 2007. Strategian tarkoituksena on luoda yhteinen ja mahdollisimman toiminnallinen viitekehys EU:n kehitysyhteistyölle, jolla tuetaan kehitysmaiden kaupankäyntikykyä. EU:n vahvan sitoutumisen kautta edistetään koko hankkeen kansainvälistä uskottavuutta. Suurimpana avunantajana maailmassa EU:n toiminnalla on tärkeä merkitys hankkeen käytännön toteuttamisen kannalta.

Kauppa- ja kehitysministerien istunnossa lokakuussa keskusteltiin lisäksi EU:n kauppa- ja kehityspoliittisista prioriteeteista WTO:n Dohan kierroksen neuvottelujen keskeydyttyä. Keskustelussa korostuivat mm. monenkeskisen kauppajärjestelmän ensisijaisuus, EU:n ja Afrikan, Karibian sekä Tyynenmeren -maiden talouskumppanuusneuvottelut sekä alkuperäsäännöt.

Suomalaisen metsäsertifiointijärjestelmän saattamiseksi tasavertaiseen asemaan muiden sertifiointijärjestelmien kanssa erityisesti julkisten hankintojen osalta on ryhdytty toimenpiteisiin yhteistyössä muiden viranomaisten ja teollisuuden järjestöjen kanssa. Erityisenä hankkeena on ollut laatia objektiiviset kriteerit ja indikaattorit kestävän metsänhoidon todentamiseksi.

Venäjä ilmoitti syksyllä asettavansa elintarvikkeiden vientikiellon kaikkia EU-maita kohtaan sen jälkeen, kun Bulgaria ja Romania liittyisivät EU:n jäseniksi. Onnistuneiden neuvotteluiden johdosta ilmoitus jäi pelkäksi uhaksi ja elintarvikkeiden vienti EU-maista Venäjälle jatkuu normaalisti vuonna 2007. Ainoastaan elintarvikkeiden vienti Puolasta Venäjälle on edelleen estynyt Venäjän todistusväärennösepäilyjen vuoksi.

6.5 Viennin ja kansainvälistymisen edistäminen (VKE)

Suomalaisia yrityksiä tuetaan näiden kansainvälistymisessä ja olennaisena osana Suomen VKE-järjestelmää pyritään turvaamaan yhdenvertaiset kilpailuedellytykset kilpailijoihin.

Ulkoasiainhallinnon oma strategia viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi kattaa VKE-toiminnan kaikki sektorit: toimintaympäristöön vaikuttaminen (esim. yritysten kohtaamiin kaupanesteisiin puuttuminen), promootiotoiminta arvovaltapalveluineen sekä erilaiset tietopalvelut.

Tärkeänä tavoitteena on saada laajan edustustoverkon kapasiteetti ja asiantuntemus entistä tehokkaammin suomalaisen elinkeinoelämän käyttöön. Tätä edistääkseen tiivistettiin myös eri toimijoiden välistä yhteistyötä, mikä näkyi mm. UM:n ja Finpron välisissä yhteistyölinjauksissa. Ulkoasiainhallinnon palveluista tiedotettiin UM:n uuden verkkosivuston ja yrityksille suunnattujen seminaarien avulla.

Yritykset olivat kertomusvuonna mukana ulkomaankauppa- ja kehitysministerin viennin edistämismatkoilla eteläisessä Afrikassa ja Etelä-Amerikassa. Osa VKE-matkoista oli virkamiesvetoisia. Vuoden jälkipuoliskolla tarjosi Suomen EU-puheenjohtajuus käyttökelpoisen välineen suomalaisyritysten vientiponnistelujen tukemiseksi.

Ulkoasiainministeriössä on kerätty järjestelmällisesti tietoa suomalaisyritysten kohtaamista kaupan ja investointien esteistä. Vuoropuhelu elinkeinoelämän, edustustoverkon sekä Euroopan komission kanssa on edesauttanut tämän tavoitteen saavuttamista. Konkreettisia estetapauksia on saatu selvitettyä varsin hyvin.

6.6 Investointien edistäminen

Nykyaikaisia kansainvälisiä investointisopimusperiaatteita ja suomalaisten sijoittajien tarpeita vastaavia investointisopimuksia neuvoteltiin kahdeksan maan kanssa ja sopimukset allekirjoitettiin Etiopian, Georgian, Indonesian ja Jordanian kanssa. Lisäksi sopimus Kiinan kanssa tuli voimaan.

Kansallisesti ja unionin puheenjohtajana vaikutettiin siihen, että EU kykeni hyväksymään investointeja koskevan mallisopimuksen, joka ei ole ristiriidassa Suomen kahdenvälisten investointisopimusten kanssa ja jonka pohjalta käytävissä neuvotteluissa voidaan taata suomalaisille sijoittajille mahdollisimman laaja investointien markkinoillepääsy.

OECDn investointeja koskevaan työhön vaikutettiin siten, että se edesauttaa suorien ulkomaisten investointien edelleen vapauttamista ja kehittyvien maiden investointi-ilmapiirin kehittymistä avoimeen ja tasapuoliseen suuntaan sekä luo tietoa, jonka avulla voidaan menestyksekkäästi vastustaa ulkomaisten investointien rajoittamista ajavia impulsseja.

6.7 Vientivalvonta

Ulkoasianministeriön tehtäviin kuuluvat kaksikäyttötuotteiden vientivalvontaan liittyvät lupa-asiat ja vientivalvonnan tietojärjestelmien hoito. Vientivalvontatyöryhmä (VVT) kokoontui kertomusvuonna kahdeksan kertaa. Työryhmä käsitteli yhteensä 150 vientilupahakemusta, joista 127 koski aseita ja 23 kaksikäyttötuotteita. Tämän lisäksi käsiteltiin yhteensä 200 kaksikäyttötuotteita koskevaa vientilupahakemusta. Kertomusvuonna jatkettiin vientivalvontaan liittyvän sähköisen lupamenettelyn kehittämistä.

EU-puheenjohtajuuskaudellaan Suomi toimi neuvoston kaksikäyttötuotetyöryhmän puheenjohtajana. Yleisten asiain neuvoston tekemien päätelmien mukaisesti päätettiin Irania koskevien valvontamenettelyjen tehostamisesta ja niistä tiedottamisesta. Suomi laati myös EU:n jäsenvaltioiden vientivalvontaa koskevan vertaisarvioinnin seurantaraportin yleisten asiain neuvostolle kertomusvuoden lopussa.

6.8 Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD

OECD suoritti säännöllisen Suomen talouspoliittisen maatutkinnan myönteisessä suhdannevaiheessa. Järjestön suosituksissa kiinnitettiin huomiota kestävän julkisen talouden ylläpitoon, työvoiman lisätyöllistämiseen sekä tuottavuuden parantamiseen.

Seuraavan kaksivuotiskauden (2007–2008) työohjelman painotukset saatiin vastaamaan tyydyttävästi Suomen painopisteitä. Niistä odotetaan saatavan käyttökelpoista vertailutietoutta seuraavan vaalikauden haasteisiin ja uudistusten valmisteluihin. Maahanmuutto-, terveys- ja vesipolitiikat ovat uuden kauden priorisoidut työalat.

OECD onnistui virtaviivaistamaan hallintonsa sopivasti uuden pääsihteerin virkakauden alkuun siten, että Suomenkin omistajuus niin järjestön hallinnossa kuin sen sisältötyössä jatkuu täysimääräisenä. Samalla voitiin globaalistumishaasteiden vaatimuksista käynnistää laajentumisprosessi, joka tähtää erityisesti maailmanlaajuisesti merkittävien talouksien mukaantuloon joko jäsenyyden tai tiivistetyn yhteistyön kautta.

7. Alueellinen yhteistyö

7.1 Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden pääministerit kokoontuivat kertomusvuonna Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) puheenjohtajamaan Norjan johdolla kesäkuussa Huippuvuorilla sekä lokakuussa useampaan kertaan eri kokoonpanoissa Pohjoismaiden neuvoston (PN) istunnon yhteydessä Kööpenhaminassa.

Myös Pohjoismaiden ulkopoliittinen yhteistyö jatkui kertomusvuonna tiiviinä. Pohjoismaiden ulkoministerit kokoontuivat vuoden aikana kolme kertaa: Huippuvuorilla, New Yorkissa ja Kööpenhaminassa. Lisäksi ulkoministeriöiden valtiosihteerit ja poliittisten osastojen päälliköt tapasivat toisensa useamman kerran vuoden aikana eri yhteyksissä ja kokoonpanoissa.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä keskeisiä aiheita edellä mainituissa tapaamisissa olivat Suomen EU-puheenjohtajuuskausi, pohjoinen ulottuvuus, Euroopan unionin laajentuminen, EU-Venäjä-suhteet ja energia (mm. Itämeren kaasuputki), pohjoiset alueet ja niihin liittyvät mannerjako- ja kalastuskysymykset ja pohjoismainen yhteistyö alueellisissa organisaatioissa, ajankohtaiset kansainväliset kysymykset, YK-asiat mukaan lukien Islannin YK:n turvallisuusneuvostoehdokkuus sekä Tanskan pilakuvakiista.

Pohjoismaisissa kokouksissa käsiteltiin kertomusvuoden aikana lisäksi itsehallintoalueiden asemaa pohjoismaisessa yhteistyössä, YK-uudistusprosessia, Pohjois-Euroopan alueneuvostojen yhteistyötä, hallinnollista, edustustojen välistä sekä kriisiyhteistyötä, ihmiskauppaan liittyviä ongelmia sekä kulttuurien ja uskontojen välistä vuoropuhelua. Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) pääsihteeriksi valittiin Islannin entinen pää- ja ulkoministeri Halldór Ásgrímsson.

Pohjoismaiden pääministerit osallistuivat lisäksi PN:n istunnon yhteydessä teemakeskusteluun aiheesta Pohjola globaalina voittaja-alueena - hyvinvointivaltion ja markkinavoimien välinen tasapaino. PN:n istunnon ja sen yhteydessä pidettyihin kokouksiin lokamarraskuussa osallistui Suomesta yhdeksän ministeriä.

Kertomusvuonna valmisteltiin Suomen puheenjohtajuusohjelma Pohjoismaiden ministerineuvostolle vuodeksi 2007, laadittiin kattava kokouskalenteri sekä luotiin puheenjohtajuusverkkosivut www.norden2007.fi. Suomen puheenjohtajuusohjelman esitteli PN:n istunnossa 31.10.2006 pääministeri Matti Vanhanen.

7.2 Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyö (Nordic-Baltic NB)

Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyö on jatkunut vakiintuneita käytäntöjä noudattaen tiiviinä niin Euroopan unionissa kuin yleisemminkin. NB8-pääministerikokous pidettiin 30.10. Kööpenhaminassa. Pohjoismaiden ja Baltian maiden pääministerikokouksessa esillä oli Suomen EU-puheenjohtajuuteen liittyvät kysymykset ja erityisesti Turkki/Kypros-problematiikka, EU:n laajentuminen, energian ulkosuhteet, Lähi-itä, Pohjois-Korea ja Venäjä.

Lisäksi pidettiin vakiintuneen kalenterin mukaisesti NB8-maiden ulkoministeri- ja valtiosihteerikokoukset. NB6-kokoonpanossa tapasivat pääministerit EU:n päämieskokousten edellä sekä ulkoministerit EU:n yleisten asiain ja ulkosuhdeneuvoston kokousten edellä.

Viro, Latvia ja Liettua sijoittivat kukin vaihtodiplomaattinsa ulkoministeriöön puheenjohtajakauden ajaksi. Tallinnassa järjestettiin 9.6. pohjoisen ulottuvuuden seminaari, johon osal-

listuivat Suomen, Viron ja Latvian ulkoministerit. Joulukuussa käyttöönotettu Estlink-merikaapeli yhdisti Baltian maiden sähköverkon pohjoismaisiin sähkömarkkinoihin ja merkitsi ensimmäistä voimansiirtoyhteyttä Baltian maiden verkosta EU-alueelle. Baltian maiden täysjäsenyys Pohjoismaiden investointipankissa (NIB) vuoden 2005 alusta on edelleen vahvistanut pankin roolia Itämeren alueen kannalta tärkeiden ympäristö- ja muiden hankkeiden keskeisenä rahoitusjärjestelijänä. NB-maiden yhteinen ihmiskaupan vastainen toimintaryhmä jätti elokuussa loppuraporttinsa ulkoministereille, ja jatkotyö siirtyi Itämeren maiden neuvoston CBSS:n puitteisiin.

7.3 Itämeriyhteistyö

Itämeren alueen asemaa ja kehityssuuntia koskeva keskustelu sai kertomusvuonna tärkeitä impulsseja useammasta merkkitapahtumasta samalla kun talouskasvu Itämeren alueen maissa jatkui EU-alueen vahvimpana. Kuudes Itämeren valtioiden pääministeritason huippukokous pidettiin Reykjavikissa kesäkuussa. Itämeren alueellisen yhteistyön hallitseviin teemoihin kuului keskustelu Itämeren kaasuputkesta sekä Itämeren tilasta. Tämän rinnalla toiminta kohdistui jatkuvasti ajankohtaisiin teemoihin, kuten järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen taisteluun ja ihmiskaupan vastaiseen työhön.

Baltic Development Forumin (BDF) korkean tason kokous Itämeren alueen maiden hallinnon, elinkeinoelämän, yliopistojen ja tutkimuslaitosten päättäjä- ja asiantuntijatahoille pidettiin Helsingissä 29.–31.10. ulkoasiainministeriön, Helsingin kaupungin ja Baltic Development Forumin yhteishankkeena. Kokouksen tarkoituksena oli edistää alueen sisäistä verkottumista, yhteishenkeä ja kansainvälistä brändäystä ja nostaa keskusteluun alueen kehittymiselle tärkeitä EU- ja talousteemoja kuten energiaturvallisuus, pohjoisen ulottuvuuden uudistaminen, Venäjän muu osallistuminen alueelliseen vuorovaikutukseen sekä Itämeren alueen taloudellinen suoriutuminen laajemmassa vertailussa (State of the Region -raportti).

Pohjoisen ulottuvuuden politiikan ja itämeriyhteistyön keskinäissuhde sekä Itämeren alueen ajankohtaiset haasteet olivat esillä Euroopan parlamentissa marraskuussa laaditussa mietinnössä ja sen pohjalta hyväksytyssä päätöslauselmassa, jossa kehotettiin komissiota laatimaan erityinen itämeristrategia. Hallitusten tasoa alempana ovat erityisesti metropolit oman BaltMet-verkostonsa kautta sekä yksittäiset kaupungit (mm. Turku ja sen perustama Centrum Balticum) profiloituneet alueellisen yhteistyön edistämisessä. Horisontaalisista EU-kysymyksistä ovat mm. meripolitiikka ja energiapolitiikka herättäneet laajempaa kiinnostusta Itämeren piirissä. Itämeren kaasuputkihanke Nord Stream nostatti edelleen näkemyseroja ja epäilyjä kertomusvuonna samalla, kun hanke loppuvuodesta eteni ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn.

Ruotsin siirtyminen Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) puheenjohtajaksi 1.7. lähtien toi Ruotsin kunnianhimoisen agendan kautta neuvoston työhön uutta dynamiikkaa. Huoli Itämeren tilan heikkenemisestä ei hellittänyt kertomusvuonna. Itämeren suojelukomissio valmisteli toimintasuunnitelmaansa Itämeren ympäristön tilasta ja asiasta järjestettiin lukuisia laajoja keskustelutilaisuuksia. Toimintasuunnitelman on määrä valmistua syksyyn 2007 mennessä. Erityishuomiota saivat mm. alusten jätevesipäästöjen vähentäminen sekä Pietarin jätevedenpuhdistuksen tehostamisen jatkaminen.

7.4 Barents- ja Arktinen yhteistyö

Suomi toimi Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajana. Suomi toimi lisäksi puheenjohtajana taloustyöryhmässä (YM), liikennetyöryhmässä (LVM), nuorisopolitiikan työryhmässä (OPM) ja tulliyhteistyön työryhmässä (Suomen Tulli).

Suomen johdolla päästiin lähelle yhteisymmärrystä Barents-yhteistyön kansainvälisen sihteeristön perustamisesta Norjan Kirkkoniemeen. Taloudellisen yhteistyön edistämiseksi jär-

jestettiin alihankintayhteistyöhön keskittynyt Barents Industrial Partnership-foorumi Rovaniemellä. Pelastusyhteistyösopimuksen sisällöstä päästiin yhteisymmärrykseen ja sopimus allekirjoitetaan vuoden 2007 aikana.

Barentsin euroarktisen neuvoston ja Barentsin alueneuvoston (johon Suomesta osallistuvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntaliitot) välistä yhteistyötä kehitettiin edelleen eräiden niiden alaisten yhteisten työryhmien puitteissa. Alueneuvoston puheenjohtajana toimi Karjalan tasavalta.

Arktisen neuvoston päätapahtuma oli Venäjän kaksivuotisen puheenjohtajuuskauden päättänyt Salekhardin ulkoministerikokous. Suomen valtuuskuntaa johti ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja. Kokouksen teemoina olivat ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja ympäristön suojelu Arktisilla alueilla. Ilmastonmuutoksen osalta sovittiin, että Arktisen neuvoston tehtävänä on mm. tuottaa tietoa Arktisesta ilmastonmuutoksesta ja sen seurauksista kansainvälisiä ilmastosopimuksia käsitteleville foorumeille

Salekhardin ministerikokouksessa julkaistiin Suomen johdolla valmisteltu arviointi arktisen alueen ilmanlaadusta ja ympäristön happamoitumisesta (AMAP Assessment 2006: Acidifying Pollutants, Arctic Haze and Acidification in the Arctic). Arviointi osoittaa YK:n Euroopan talouskomission ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista rajoittavan sopimuksen toimineen tehokkaasti, sillä happamoittavien päästöjen määrät ovat laskeneet ja esimerkiksi vesistöissä on havaittu toipumista.

Suomi toimi puheenjohtajana CAFF (Conservation of Arctic Flora and Fauna) -työryhmässä. Öljy- ja kaasutuotannon ympäristö- ja sosio-ekonomisia vaikutuksia arvioivan raportin laatiminen eteni kertomusvuonna ja raportin arvioidaan valmistuvan vuoden 2007 kuluessa. Arktisessa neuvostossa toteutettiin vuonna 2008 valmistuvaa Arktisen merenkulun vaikutusten ja riskien arviointihanketta (AMSA, Arctic Marine Shipping Assessment), jossa Suomi toimii yhtenä johtovaltiona yhdessä Kanadan ja Yhdysvaltojen kanssa. Lisäksi käynnistettiin selvityshanke arktisen alueen informaatioteknologiasta. Myös tähän hankkeeseen Suomi osallistui aktiivisesti.

Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto, Itämeren valtioiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvosto sekä EU -komissio kokoontuivat vuotuiseen koordinaatiokokoukseen, jossa oli keskeisesti esillä ns. pohjoisten alueneuvostojen yhteistyön kehittäminen uuden pohjoisen ulottuvuuden politiikan viitekehyksessä.

8. Länsi- ja Keski-Eurooppa (mukaan lukien Länsi-Balkan)

8.1 Euroopan unionin jäsenmaat

Suomen poliittinen vuoropuhelu EU-maiden kanssa tiivistyi kertomusvuonna kaikilla tasoilla keskeisenä osana EU-puheenjohtajuuteen valmistautumista. Helsinkiin suuntautuneiden päämiestason vierailujen volyymi kiihtyi puheenjohtajakauden lähestyessä. ja jatkui vilkkaana vielä heinäkuun alussa. Suomella oli korkean poliittisen tason kahdenväliset keskustelut käytännössä kaikkien EU-maiden kanssa. Poliittisissa ja virkamiestason keskusteluissa käytiin läpi EU:n yleistilanne, Suomen puheenjohtajakauden painopisteet ja pyrittiin identifioimaan ongelmakohdat asioissa, jotka kuuluivat Suomen tavoitteisiin.

Suomen kattava edustustoverkko EU:n kaikissa jäsenmaissa (Maltaa lukuun ottamatta) osoitti tarpeellisuutensa välttämättömänä työkaluna puheenjohtajakaudella tiedonhankintaa ja vaikuttamista EU-asioissa koskevien toimeksiantojen toteuttamisessa koko valtionhallinnolle.

Kyproksen jälleenyhdistymisprosessiin tähtäävien ponnistelujen osalta edettiin kertomusvuonna ensi kerran yli kahteen vuoteen, kun saaren yhteisöjen johtajat pääsivät YK:n alipääsihteeri Gambarin johdolla heinäkuussa sopimukseen jälleenyhdistymisprosessia valmistelevien teknisen tason keskustelujen aloittamisesta. Kun keskustelut eivät olleet syksyn aikana käynnistyneet, ehdotti Gambari marraskuussa yhteisöjen johtajille etenemistapaa keskustelujen käynnistämiseksi, johon johtajat vastasivat myöntävästi. Suomi on tukenut YK:n pyrkimyksiä ja antanut EU-puheenjohtajamaana useita niitä tukevia julkilausumia, ml. kaikkien EU-jäsenvaltioiden tukemana joulukuun yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston yhteydessä.

Merkittävä askel Kyproksen pohjoisosan taloudellisen kehityksen tukemisessa oli ns. apuasetuksen hyväksyminen helmikuussa. Suomi on tukenut komission työtä apuasetuksen toimeenpanon valmistelussa. Suomi kävi EU-puheenjohtajana tiiviitä keskusteluja poliittisella ja virkamiestasolla tavoitteena löytää ratkaisu, joka olisi mahdollistanut Turkin jäsenyysprosessin katkeamattoman jatkamisen ja parantanut Kyproksen molempien yhteisöjen tilannetta. Osapuolten rakentavasta yhteistyöstä ja EU-jäsenvaltioilta sekä muilta kumppaneilta, ml. YK, saadusta vahvasta tuesta huolimatta puheenjohtajamaa joutui toteamaan, että edellytyksiä ratkaisun aikaansaamiselle ei ollut. Joulukuun yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa saavutettiin poliittinen yksimielisyys tammikuussa 2007 muodollisesti hyväksyttävistä päätelmistä koskien Kyproksen pohjoisosan taloudellisen kehityksen tukemista. Sovitussa päätelmätekstissä huomioidaan saavutettu edistys erityisesti apuasetuksen toimeenpanossa sekä todetaan, että työ ns. suoran kaupan asetuksen hyväksymiseksi tulee aloittaa uudelleen viivytyksettä.

Kertomusvuoden aikana Suomi on tukenut suurlähettiläs Jaakko Blombergia tämän tehtävässä laajentumiskomissaari Rehnin Turkki/Kypros -neuvonantajana.

8.2 Euroopan unionin jäsenehdokkaat

Bulgaria ja Romania liittyvät Euroopan unioniin 1.1.2007. Maiden EU-jäsenyydet saattavat päätökseen Euroopan unionin viidennen ja samalla EU:n historian suurimman laajentumisen. Eduskunta hyväksyi Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen 19.6.2006 ja ratifioimiskirja talletettiin Italian hallituksen huostaan 2.8.2006. Kertomusvuoden aikana EU jatkoi Bulgarian ja Romanian jäsenyysvalmistelujen seurantaa. Jäsenyyden toteuduttua komissio voi soveltaa liittymissopimuksen suojalausekkeita ja muita toimenpiteitä EU:n politiikkojen ja instituutioiden turvaamiseksi.

Kroatian ja Turkin jäsenyysneuvotteluita jatkettiin. Jäsenyysneuvottelut käydään 35 neuvotteluluvun pohjalta ja niissä eteneminen riippuu kunkin hakijamaan omista ansioista. Maiden ja EU:n lainsäädännön vertailu saatettiin päätökseen lokakuussa. Kroatian kanssa avattiin ja ehdollisesti suljettiin kaksi neuvottelulukua sekä näiden lisäksi avattiin kolme lukua. Turkin kanssa avattiin ja ehdollisesti suljettiin yksi luku. Neuvosto päätti joulukuussa jatkaa Turkin jäsenyysneuvotteluja, mutta jäädyttää ne osittain, koska Turkki ei ollut täyttänyt Ankaran sopimuksen lisäpöytäkirjaa koskevia velvoitteitaan.

8.3 Suhteet Euroopan talousalueeseen ja Sveitsiin

Neuvottelut Norjan, Islannin ja Liechensteinin kanssa ETA-sopimuksen ja siihen liittyvien sopimusten ja pöytäkirjojen mukauttamiseksi Bulgarian ja Romanian liittyessä Euroopan unioniin käynnistettiin heinäkuussa. Neuvotteluita ei vielä ole saatettu päätökseen. Neuvottelujen ongelmallisin kysymys liittyy rahoitusmekanismeihin, joiden osalta tavoitteena on saada Bulgariaa ja Romaniaa varten lisäosuus.

Sveitsi esitti eurooppapoliittisen linjanvedon kesällä julkaistussa selonteossa, jossa liittohallitus on esitellyt EU-suhteiden vaihtoehtoiset skenaariot. Vaihtoehtoisista malleista liittohal-

litus on päätynyt jatkamaan nykyistä bilateraalista linjaa suhteessa EU:hun. Sveitsi hyväksyi kansanäänestyksessä marraskuussa Sveitsin taloudellisen kontribuution EU:hun 2004 liittyneille jäsenmaille.

8.4 Länsi-Balkan

Länsi-Balkanilla toiminnan painopiste oli Suomen EU-puheenjohtajuuskauden valmisteluissa ja sen hoidossa. Länsi-Balkanin tilanne pysyi vakaana huolimatta useista epävarmuustekijöistä ja alueen EU-lähentymisessä edettiin, vaikkakin hitaammin kuin edellisvuonna. Kertomusvuoden aikana YK:n erityisedustaja Martti Ahtisaaren vetämä Kosovon statusprosessi ja erityisesti EU:n tulevan roolin valmistelu Kosovossa olivat keskeisesti esillä. Statusprosessin ratkaisu siirtyi Saksan puheenjohtajuuskaudelle Ahtisaaren päätettyä lykätä statusratkaisunsa esittämistä 21.1.2007 pidettävien Serbian parlamenttivaalien yli. Suomi kehitti aktiivisesti EU:n ja Serbian välistä poliittista dialogia huolimatta siitä, että vakautus- ja assosiaatiosopimusneuvottelut (SAA) ovat olleet toukokuusta lähtien keskeytyksissä puutteellisen ICTY-yhteistyön vuoksi.

Montenegro julistautui kansanäänestyksen tuloksena itsenäiseksi valtioksi 3.6.2006. Suomi tunnusti Montenegron itsenäisyyden heinäkuussa ja päätti edustautua nimittämällä Montenegroon kiertävän suurlähettilään. EU jatkoi SAA-sopimusneuvotteluita heinäkuussa uudistetun mandaatin pohjalta ja neuvottelut saatiin teknisellä tasolla lähes valmiiksi kertomusvuoden aikana.

Bosnia-Hertsegovinassa painopiste on ollut EU:n tulevan roolin kehittämisessä, SAA-sopimusneuvotteluissa ja uudistuspolitiikan tukemisessa, jossa ei ole tapahtunut toivottavaa edistystä. Vakautus- ja assosiaatiosopimusneuvottelut Bosnia-Hertsegovinan kanssa saatiin teknisellä tasolla päätökseen kertomusvuoden aikana, mutta neuvotteluiden päättäminen jää odottamaan poliittisten ennakkoehtojen täyttämistä. EU:n ja Albanian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus allekirjoitettiin kesäkuussa ja väliaikainen sopimus kaupan osalta astui voimaan joulukuussa. Makedoniassa uudistusten vauhti hidastui jossain määrin heinäkuisten vaalien johdosta eikä maan EU-suhteissa ole tapahtunut muutoksia joulukuussa 2005 myönnetyn hakijamaastatuksen jälkeen.

Alueellisen yhteistyön edistämisessä edettiin. Kaakkois-Euroopan vakaussopimuksen uudistamisesta ja siirtämisestä alueelliseen omistajuuteen päätettiin Suomen vetämän työryhmän suositusten mukaisesti toukokuussa, ja konkreettista työtä jatkettiin Suomen puheenjohtajuuskaudella. Suomen kaudella allekirjoitettiin Bukarestissa 19.12. myös Kaakkois-Euroopan vapaakauppa-alueen (uudistettu CEFTA) perustamista koskeva sopimus, joka korvaa Länsi-Balkanin maiden (ml. Moldova) kahdenvälisten vapaakauppasopimusten verkoston.

Suomen puheenjohtajuuskaudella aloitettiin viisumijousto- ja takaisinottosopimusneuvottelut kaikkien Länsi-Balkanin maiden kanssa tavoitteena yksinkertaistaa viisumimenettelyjä Schengenin sopimuksen puitteissa. Tavoitteena on saada neuvottelut päätökseen vuoden 2007 aikana. Lisäksi järjestettiin Thessalonikin Agendan mukaisesti Länsi-Balkanin oikeus- ja sisäasioiden ministerifoorumi Tiranassa. Kokous järjestettiin ensimmäisen kerran Länsi-Balkanilla alueellisen omistajuuden lisäämiseksi.

Kertomusvuoden aikana ulkoministeri Tuomioja vieraili Makedoniassa ja Albaniassa. Vastaavasti Suomessa vierailivat Serbian presidentti ja ulkoministeri sekä Montenegron pääministeri. Suomi tuki kahdenvälisesti mm. opetus-, ihmisoikeus-, terveys- ja ympäristöalan kehitystä Länsi-Balkanin maissa. Suomi oli myös perustamassa EBRD:n Länsi-Balkanin rahastoa ja valittiin rahaston varapuheenjohtajaksi. Useita suomalaisia asiantuntijoita työskenteli EU:n ja kansainvälisten järjestöjen toiminnoissa Länsi-Balkanilla.

9. Venäjä sekä Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia ja Keski-Aasia

9.1 Venäjä

Suomen ja Venäjän kahdenväliset suhteet kehittyvät vakaasti ja myönteisesti. Korkean tason vierailuvaihto oli Suomen EU-puheenjohtajuuskauden vuoksi erityisen tiivistä ja valtion-päämiehet tapasivat neljä kertaa. Kahdessa pääministeritapaamisessa käsiteltiin laajalti mm. kaupan, investointitoiminnan ja rajaliikenteen kehittämistä. Huhtikuisen pääministerivierailun ja hallitustenvälisen talouskomission kokouksen yhteydessä Venäjä järjesti Helsingissä mittavat Venäjän talouden päivät. Suomen ja Venäjän välinen kauppavaihto kasvoi, joskin aiempia vuosia maltillisemmin.

EU–Venäjä -suhteen kehittäminen oli ulkosuhteiden tärkeimpiä painopisteitä Suomen puheenjohtajakaudella. Yhteisten alueiden tiekarttojen toimeenpanoa edistettiin laaja-alaisesti. Suomi onnistui tavoitteissaan vahvistaa pysyvän kumppanuusneuvoston (PPC) kokousten asemaa EU–Venäjä -yhteistyön ohjaus- ja seurantavälineenä. PPC-kokouksia Suomi järjesti ennätykselliset viisi (energia, ympäristö, liikenne, OSA, UMI). Konkreettisia edistysaskelia saavutettiin myös mm. tulliyhteistyön, korkeakouluyhteyksien, opiskelijavaihdon ja kulttuurin aloilla.

Suomen aktiivisesti ajamat EU:n ja Venäjän väliset viisumihelpotus- ja takaisinottosopimukset allekirjoitettiin toukokuussa. Tällä hetkellä on meneillään sopimusten ratifiointiprosessi.

Pitkälti Suomen aktiivisen toiminnan tuloksena saavutettiin yksimielisyys siitä, että vuonna 1997 kymmeneksi vuodeksi tehdyn kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen tilalle tarvitaan uusi EU:n ja Venäjän kehyssopimus. Suomen pj-kauden aikana EU:n sisäisestä neuvottelumandaatista päästiin yhteisymmärrykseen, mutta Puolan asettamien ennakkoehtojen vuoksi se jäi vaille muodollista hyväksymistä. Suomi on korostanut, että sopimusjärjestelyä on tarkasteltava kolmitasoisena kokonaisuutena, johon sisältyvät kehyssopimuksen lisäksi myös monenväliset kansainväliset sopimukset ja kahdenväliset sektorisopimukset. Viimeksi mainittujen merkitys korostuu pyrittäessä tulevaisuudessa luomaan yhteisiä juridisesti sitova pelisääntöjä.

9.2 Lähialueyhteistyö

Valtioneuvoston hyväksymän Suomen lähialueyhteistyön strategian mukaisesti lähialueyhteistyön ensisijainen kohdealue oli kertomusvuonna Luoteis-Venäjän federaatiopiiri. Lähialueyhteistyötä toteutettiin lisäksi tapauskohtaisesti Ukrainassa ja Valko-Venäjällä.

Vuoden 2006 talousarviossa osoitettiin lähialueyhteistyöhön yhteensä 26,6 miljoonaa euroa, josta 23 miljoonaa euroa ulkoasiainministeriön pääluokassa. Ulkoasiainministeriö valmisteli yhdessä sektoriministeriöiden kanssa kertomusvuoden lähialueyhteistyön määrärahoja koskevan käyttösuunnitelman sekä talousarviovuotta seuraaville vuosille osoitetun n. 4 miljoonan euron sopimuksentekovaltuuden käytön. Yhteistyöhankkeiden valmistelussa painotettiin sektoriministeriöiden ja muiden toimijoiden välistä koordinaatiota, hankkeiden vaikuttavuutta ja venäläisen osapuolen kasvavaa taloudellista panostusta hankkeisiin. Kertomusvuoden loppuun mennessä lähialueyhteistyöhön on ohjattu valtion talousarviossa noin 1,2 miljardia euroa.

Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyön toimintaohjelman mukaisesti yhteistyössä Venäjän kanssa keskeisiä tavoitteita olivat demokratian vakiinnuttaminen ja oikeusvaltion kehittäminen, hallinnon ja lainsäädännön uudistaminen sekä talousuudistuksen tukeminen, ympäristö-

ja ydinturvariskien vähentäminen sekä turvallisuuden edistäminen, mukaan lukien tartuntatautien torjunta.

Nykyiseen lähialueyhteistyön strategiaan on kirjattu, että strategia on voimassa toistaiseksi ja että sitä tarkastellaan vuonna 2006. Tarkastelutyötä varten perustettiin syksyllä ministerityöryhmä, joka hyväksyi joulukuussa lähialueyhteistyötä koskevan linjausehdotuksen, joka jätetään tulevalle hallitukselle mahdollista jatkotyötä ja päätöstä varten.

Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuusrahaston lisärahoituksesta päätettiin valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Päätöksen mukaisesti Suomi osallistuu Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuusrahaston sitomattoman osuuden lisärahoitukseen yhteensä 6 miljoonalla eurolla vuosina 2006–2009.

Suomi osallistui aktiivisesti Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin (ENPI) valmistelutyöhön. ENPI-asetus tuli voimaan 29.11.2006.

Kansalaisjärjestöjen hanketoimintaan lähialueilla osoitettiin 1,3 miljoonaa euroa.

9.3 Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia ja Keski-Aasia

Suomi kehitti edelleen aktiivisesti suhteitaan Itä-Euroopan ja Keski-Aasian maihin sekä kahdenvälisesti että vuoden toisella puoliskolla EU:n puheenjohtajamaana, niin Euroopan unionin naapuruuspolitiikan (ENP) kautta kuin kansainvälisten järjestöjen (Etyj, Nato/EAPC, YK) piirissä.

Euroopan unionin ja Ukrainan kymmenes huippukokous pidettiin 27.10.2006 Helsingissä. Suomen EU-puheenjohtajuuskauden yhtenä tärkeänä tavoitteena oli EU:n mandaatin valmistelu neuvottelujen käynnistämiseksi vuonna 2007 EU:n ja Ukrainan nykyisen perussopimuksen PCA:n (Kumppanuus - ja yhteistyösopimus, Partnership and Cooperation Agreement) korvaavasta uudesta sopimuksesta. Kokouksessa sovittiinkin neuvottelujen aloittamisesta vuoden 2007 alussa EU:n ja Ukrainan välisestä uudesta perussopimuksesta. Lisäksi parafoitiin EU:n ja Ukrainan väliset viisumijousto- ja takaisinottosopimukset. Ukrainan presidentti Jushtshenko teki huippukokouksen yhteydessä myös kahdenvälisen virallisen vierailun Suomeen.

Suomen puheenjohtajuuskaudella saatiin valmisteltua mandaatti myös EU:n ja Moldovan välisten viisumijousto- ja takaisinottoneuvottelujen aloittamiseksi. Transnistrian tilanne oli esillä sekä EU:n että Etyjin puitteissa. Suomen ja Moldovan ulkoministerit tapasivat Brysselissä ja Moldovan UMI Stratan vieraili Helsingissä kesäkuussa.

Puheenjohtajuuskaudella jatkui keskustelu EU:n Valko-Venäjä-politiikasta ja joulukuussa Suomi veti osastopäällikkötasoisen EU-troikkamatkan Minskiin, tarkoituksena keskustella komission laatiman ja jäsenmaiden hyväksymän asiakirjan pohjalta siitä, millä ehdoin EU:n ja Valko-Venäjän välejä voitaisiin parantaa, ja mitä EU voisi Valko-Venäjälle tarjota. Suomen ja Valko-Venäjän välinen investointisuojasopimus allekirjoitettiin kesäkuussa.

Etelä-Kaukasian maiden Armenian, Azerbaidzhanin ja Georgian ENP-toimintasuunnitelmat hyväksyttiin Suomen puheenjohtajuuskaudella. EU:n troikkavaltuuskunta vieraili ulkoministeri Tuomiojan johdolla Etelä-Kaukasian maissa lokakuussa. EU tarjosi välittäjäroolia Georgian ja Venäjän suhdekriisissä.

Suomen puheenjohtajuuskaudella aloitettiin myös EU:n uuden Keski-Aasia -strategian valmistelu. Alueen maista mielenkiinnon kohteina olivat erityisesti Uzbekistan ja Etyj-puheenjohtajuutta tavoitelleen Kazakstanin demokraattisten uudistusten eteneminen.

Suurlähettiläs Heikki Talvitie jatkoi Euroopan unionin Etelä-Kaukasian erityisedustajana helmikuun loppuun asti Suomen tukiessa hänen toimintaansa. Hänen työtään jatkoi ruotsalainen Peter Semneby. Suomen kahdenväliset suhteet Armeniaan, Azerbaidzhaniin ja Georgiaan kehittyivät myönteisesti. Georgian ulkoministeri vieraili Suomessa kahdesti ja Suomen ulkoministeri Georgiassa huhtikuussa. Georgian kanssa allekirjoitettiin investointisuojasopimus. Azerbaidzhanin ulkoministeri vieraili Suomessa kesäkuussa. Armenian ja Suomen välinen verosopimus allekirjoitettiin.

Ulkoministeri Tuomioja vieraili huhtikuussa Tadzhikistanissa. Kazakstan on Suomen tärkein kauppakumppani Keski-Aasiassa.

Kirgisia on Suomelle Keski-Aasian tärkein kehitysyhteistyön kumppanuusmaa, Etelä-Kaukasiassa eniten painottuu Georgia. Alueellisesti Suomi rahoittaa huumetorjuntaohjelmiin, demokratiakehitykseen ja tasa-arvoon sekä koulutukseen liittyviä hankkeita.

10. Aasia ja Oseania

Aasia jatkoi maailmantalouden veturina. Suuressa osassa Aasiaa talouskasvu oli yli 8%, mutta myös alueen yhteiskunnalliseen kehitykseen liittyvät haasteet pysyivät suurina. Voimakas talouskasvu ei ole pystynyt nostamaan kaikkia alueen maita tai niiden sisällä eri ryhmiä tasaisesti hyötymään kehityksestä. Maailman köyhistä kaksi kolmasosaa asuu Aasiassa.

Luonnonmullistukset - maanjäristykset, tulvat ja metsäpalot - ovat toistuvasti piinanneet useita Aasian maita. Myös lintuinfluenssan uhka on ollut erityisen vahva Aasiassa. Alueen maista osalla on vakavia sisäisiä jännitteitä ja terrorismin uhka on monin paikoin läsnä. Energia- ja ilmastonmuutoskysymykset ovat suuria haasteita erityisesti Aasian suuremmille taloudellisille toimijoille.

Suomen EU-puheenjohtajuuskausi merkitsi poikkeuksellista määrää korkean tason vierailuja Aasiasta Suomeen. Suomi isännöi syyskuussa EU:n ja Aasian maiden ASEM-yhteistyön kuudennen huippukokouksen, suurimman Suomessa koskaan järjestetyn päämiestason kokouksen. Kokouksessa hyväksyttiin mm. kansainvälisiä ilmastonmuutosneuvotteluja tukeva julistus ja otettiin yhteistyöhön mukaan uusia osallistujamaita. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella järjestettiin myös useita muita korkean tason kokouksia Aasian maiden kanssa. Suomelle EU-puheenjohtajamaana oli tärkeä saada näiden kysymysten käsittely osaksi alueen maiden kanssa käytävää vuoropuhelua.

Kiinnostus taloudellisesti ja poliittisesti dynaamista Itä-Aasiaa kohtaan jatkui suurena ja pääministeri Vanhanen teki yritysvaltuuskunnan kanssa virallisen vierailun Kiinaan huhtikuussa. Kiinan rooli ulkomaisena investoijana ja kehitysavun antajana on noussut korostetusti esille. Tämä liittyy Kiinan tarpeeseen varmistaa energian ja luonnonvarojen saanti taloudellisen kehityksensä turvaamiseksi. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella saatiin aikaan Afrikka-dialogin käynnistyminen Kiinan kanssa vastuullisen globaaliyhteistyön osana. Kiinan talouden osalta jatkui myös huoli talouden ylikuumenemisesta. Syyskuussa Suomessa järjestettiin EU:n huippukokous Kiinan kanssa.

Japanin edellinen pääministeri Koizumi teki ASEM-huippukokouksen yhteydessä syyskuussa valtiovierailun Suomeen. Yhteiset ikääntyvän yhteiskunnan haasteet nousivat vierailulla esille konkreettisina syvenevän yhteistyön aloina. Syyskuussa Suomessa järjestettiin EU:n huippukokous Etelä-Korean kanssa. Korean niemimaalla jännitys lisääntyi Pohjois-Korean tehtyä ohjuskokeen heinäkuussa ja ydinkokeen lokakuussa. Kansainvälinen yhteisö toimi reaktioissaan määrätietoisen yhtenäisesti. Suomi EU:n puheenjohtajana reagoi nopeasti lau-

sunnoin. Toiveet ns. kuusikantaneuvotteluiden konkeettisista tuloksista Pohjois-Korean muodostaman ydinaseuhan käsittelemiseksi olivat loppuvuotta kohden vähäiset.

Euroopan unionin puheenjohtajamaana Suomi pyrki edistämään EU:n mahdollisuuksia osallistua Aasian uusimpaan yhteistyöjärjestelyyn, Itä-Aasia huippukokoukseen (East Asian Summit, EAS), joka on nimeään laaja-alaisempi aasialaista yhteistyötä vahvistava tapahtuma.

Kehitysyhteistyön maksatukset Vietnamiin, Suomen tärkeimpään pitkäaikaiseen kumpanimaahan Aasiassa kasvoivat 2006 yli 13 miljoonaan euroon. EU:n ja Vietnamin välisessä kanssakäymisessä Suomi kiinnitti erityistä huomiota seuraaviin aihealueisiin: ihmisoikeudet, laittomien maahanmuuttajien takaisinottokysymys, järjestäytynyt rikollisuus ja konsuliasiat.

Thaimaan syyskuinen sotilasvallankaappaus lamautti sekä Suomen että EU:n yhteistyötä maan kanssa. Suomi korosti EU-puheenjohtajamaana nopeaa paluuta demokraattiseen hallintoon sekä laillisuusperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen.
Indonesian Acehissa EU yhdessä viiden ASEAN-maan kanssa saattoi päätökseen rauhanprosessia valvoneen siviilikriisinhallintaoperaation. Tätä edelsivät maakunnassa onnistuneesti toteutetut paikallisvaalit. Suomalaispanos em. siviikriisinhallintaoperatiossa oli hyvin merkittävä. Indonesian presidentti Yudhoyono teki syyskuussa valtiovierailun Suomeen. Euroopan unionin neuvottelut Indonesian ja muutaman muun Kaakkois-Aasian maan kanssa solmittavasta yhteistyösopimuksesta (PCA) jatkuivat.

Suomessa järjestetyssä ASEM-huippukokouksessa kiinnitettiin voimakasta huomiota Burma/ Myanmarin demokratia- ja ihmisoikeustilanteen heikkouteen. Maan hallitukselle annettiin vahva ja kriittinen viesti parantaa tilannetta. Suomi nosti EU-puheenjohtajuuskaudellaan esiin mm. toisinajattelijoiden kohtelun ja avustusjärjestöjen toimintamahdollisuuksien rajoitteet maassa.

Oseaniassa Salomonin saarten ja Fidzhin poliittinen epävakaus nostatti pinnalle uusia huolia. Fidzhillä sotilaskomentaja kaappasi vallan joulukuun alussa kansainvälisen yhteisön vetoomuksista ja demokraattiselle hallitukselle annetuista tuenilmauksista huolimatta. Suomi edisti puheenjohtajuuskaudellaan EU:n Tyynimeri-vuoropuhelun tiivistämistä. Sekä Australian että Uuden Seelannin ulkoministerit vierailivat Suomessa syyskuussa.

Pääministeri Vanhanen vieraili maaliskuussa liikemiesvaltuuskunnan kanssa Intiassa, jonka nousu Kiinan rinnalle Aasian talouden dynamona vahvistui edelleen. Lokakuussa Suomessa järjestettiin EU:n Intia huippukokous sekä Intian pääministeri Singhin virallinen vierailu. Heinäkuussa Mumbain pommi-iskut nousivat kansainvälisen yhteisön huomion kohteiksi. Intian ja Yhdysvaltojen solmima siviiliydinvoimaa koskeva yhteistyösopimus merkitsi uudenlaista suurvaltasuhteiden asemointia alueella. Suomen ja Intian suhteet kehittyivät myönteisesti.

Suomen kehitysyhteistyökumppanimaan Nepalin osalta purettiin linjaus, jonka mukaisesti uusia hankkeita ei oltu aloitettu maan demokratiavajeen takia. Taustalla olivat Nepalin poliittisessa tilanteessa keväällä 2006 tapahtuneet muutokset. Nepalin kuningas palautti vallan kansalle ja kutsui koolle aiemmin hajottamansa parlamentin huhtikuussa 2006. Yksitoista vuotta kestäneen konfliktin jälkeen maoistikapinalliset ja hallitus allekirjoittivat rauhansopimuksen marraskuussa.

Levoton tilanne Afganistanissa jatkui ja huumekasvien viljely lisääntyi. Marraskuussa hyväksyttiin uusi Afganistanin kehitysyhteistyölinjaus, jonka mukaisesti Suomi jatkaa tukeaan turvallisuussektorille sekä maaseudun kehittämiseksi n. 10 miljoonan euron vuositasolla vuosina 2007–2010. Suomen osallistuminen ISAF-operaatioon jatkui n. 100 sotilaan voimin. Suomi panosti EU-puheenjohtajana myös EU:n poliittisen profiilin nostamiseen Afga-

nistanissa. EU:n ja Yhdysvaltojen välistä vuoropuhelua ja työnjakoa Afganistanin jälleenrakennuksessa - erityisesti turvallisuussektorin uudistamiseksi - edistettiin. Talebanin lisääntynyt toiminta Afganistanin ja Pakistanin raja-alueilla johti maiden välien kiristymiseen.

Sri Lankalla tilanne huononi merkittävästi heinäkuusta alkaen. Sisäiset väkivaltaisuudet hallituksen joukkojen ja ns. tamilitiikereiden (LTTE) välillä eskaloituivat ja osapuolten välinen tulitaukosopimus on käytännössä voimassa enää muodollisesti. EU listasi LTTE:n terroristijärjestöksi kesäkuussa, minkä takia LTTE ei enää antanut turvatakuita EU-maiden tulitaukotarkkailijoille. Suomi, Ruotsi ja Tanska vetivätkin tarkkailijansa kotiin ns. SLMM-operatiosta elokuun lopulla.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella varmistettin EU:n tarkkailijajäsenyys Etelä-Aasian alueellista integraatiota edistävässä järjestössä SAARCissa.

11. Yhdysvallat, Kanada, Latinalainen Amerikka ja Karibia

EU-puheenjohtajuuskausi leimasi Suomen toimintaa transatlanttisissa suhteissa. Keskeisenä tavoitteena oli saada nostettua kesäkuussa Itävallan puheenjohtajuuskaudella pidetyn EU:n ja Yhdysvaltain välisen huippukokouksen asialistalle sekä julkilausumaan Suomen prioriteettialoja. Tässä tavoitteessa onnistuttiin, kun ilmastonmuutosta koskevasta korkean tason dialogista ja EU:n ja Yhdysvaltain välisestä talousministerikokouksesta saatiin selkeät maininnat huippukokouksen julkilausumaan. Suomen puheenjohtajuuskaudella hallitus jatkoi laajaa transatlanttista vuoropuhelua Yhdysvaltain kanssa "Uuden Transatlanttisen Agendan" pohjalta sekä valvoi ja vastasi siitä, että huippukokouksessa sovittujen asioiden käsittely käynnistettiin asianmukaisella tavalla.

Suomen keskeiset prioriteetit EU–Yhdysvallat-suhteissa olivat ilmastopolitiikka, talousaloitteen toimeenpano, demokratian ja vakauden edistäminen, konfliktinratkaisu ja hyvän hallinnon tukeminen kolmansissa maissa sekä EU:n koherenssin lisääminen. Muita keskeisiä aiheita olivat viisumivapauskysymys, kansainvälinen humanitaarinen oikeus ja terrorismin vastainen toiminta sekä henkilötietojen luovuttamista koskeva sopimus (PNR).

Erityisenä saavutuksena on mainittava, että Yhdysvaltain kanssa saatiin uudelleen käynnistettyä ilmastonmuutosta, puhdasta energiaa ja kestävää kehitystä koskeva korkean tason dialogi. Ensimmäinen hyvissä merkeissä sujunut kokous järjestettiin lokakuussa Helsingissä.

Suomi jatkoi EU:n ja Yhdysvaltain välisen talousaloitteen toimeenpanoa vuoden 2005 epävirallisessa talousministerikokouksessa sovitun työohjelman pohjalta. Edistystä on saavutettu etenkin sääntelyalan yhteistyössä sekä teollis- ja tekijänoikeuskysymyksissä. Marraskuussa Washingtonissa pidetyn talousministerikokouksen aiheita olivat kilpailukyky ja innovaatiot sekä energiayhteistyö.

EU:n ja Yhdysvaltain ulkoministerikokous pidettiin syyskuussa New Yorkissa, jossa puheenjohtajana EU:n puolelta toimi ulkoministeri Tuomioja ja Yhdysvaltain puolelta ulkoministeri Condoleezza Rice. Transatlanttisen dialogin puitteissa pidettiin myös EU-USA oikeus- ja sisäasiainministereiden kokous Washingtonissa marraskuussa. Kokouksessa allekirjoitettiin US-Eurojust -sopimus.

Suomen puheenjohtajakauden keskeisia tuloksia transatlanttisissa suhteissa oli lisäksi lentomatkustajien henkilötietojen (Passenger name record, PNR) luovuttamista koskevan väliaikaisen sopimuksen solmiminen EU:n ja Yhdysvaltain välillä.

EU:n ja Kanadan välisiä suhteita vahvistettiin Eurooppa-neuvoston, komission ja Kanadan trilateraali -tapaamisessa pääministeri Harperin kanssa G8 -huippukokouksen yhteydessä

heinäkuussa 2006. EU:n puolelta tapaamisessa olivat mukana Eurooppaneuvoston puheenjohtaja pääministeri Vanhanen sekä komission puheenjohtaja Barroso. Suomen puheenjohtajuuskaudelle suunniteltu EU-Kanada -huippukokous jouduttiin valitettavasti viime hetkellä siirtämään kevätkaudelle Kanadan pyynnöstä.

Vuoropuhelu Kanadan kanssa oli kuitenkin tiivistä ja tuloksellista monilla eri sektoreilla. Erityisesti EU:n ja Kanadan välisissä keskusteluissa olivat esillä pohjoiset kysymykset, energia, ilmastonmuutos sekä kriisinhallintayhteistyö. EU-maat esittivät pj-maan Suomen johdolla yhteisdemarshin Ottawassa Kanadan uuden ilmastopolitiikan johdosta. Helsingissä allekirjoitettiin joulukuussa EU:n ja Kanadan välinen sopimus korkea-asteen koulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta ja nuorisoasioista.

Suomen ja Yhdysvaltain kahdenvälisiäkin suhteita leimasi Suomen EU-puheenjohtajuus. Kahdenvälisesti erityisesti energia- ja ilmastokysymykset sekä Suomen ja Yhdysvaltain mahdollisuudet yhteistyöhön näillä sektoreilla olivat esillä. Viime vuoden kahdenvälisessä vierailuvaihdossakin korostui ajankohtainen transatlanttinen agenda, mutta myös Suomen ja Yhdysvaltain kahdenvälisiä suhteita vahvistettiin eri sektoreilla. Yhdysvalloissa vierailivat valtiovarainministeri Eero Heinäluoma ja puolustusministeri Seppo Kääriäinen sekä kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen, viimemainittu talousministerikokoukseen osallistuessaan. Korkean virkamiestason yhteydenpito oli vuoden mittaan kumpaankin suuntaan hyvin aktiivista.

Suomen ja Kanadan suhteissa EU-puheenjohtajuus näkyi käydyssä vuoropuhelussa. Pohjoiset kysymykset ja pohjoinen ulottuvuus olivat korostetusti esillä. Helmikuussa Suomessa järjestettiin yhteistyömahdollisuuksista seminaari. Myös Helsinki-prosessa Suomi ja Kanada tekivät tuloksekasta yhteistyötä. Ulkoministeri Tuomioja ja Kanadan ulkoministeri MacKay tapasivat helmikuussa Brysselissä.

Kuluneelle vuodelle Latinalaisessa Amerikassa antoivat leimansa yhteensä 13 maassa pidetyt vaalit. Useat näistä vaaleista ovat olleet maiden tulevaisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Sellaisiksi voidaan lukea heinäkuussa pidetyt Bolivian perustuslakia säätävän kansalliskokouksen vaalit ja kansanäänestys alueellisesta itsehallinnosta, Meksikon presidentinvaalit heinäkuussa, sekä lisäksi Nicaraguan, Ecuadorin ja Venezuelan presidentinvaalit marras-joulukuussa. Latinalaisessa Amerikassa on koettu laajalti siirtymää vasemmistolaista retoriikkaa korostavien johtajien suuntaan.

Latinalaisen Amerikan vaaleissa on paljolti ollut kyse paitsi vasemmiston ja oikeiston kamppailusta, myös poliittisesta jakatumista äänestäjien sosiaalisen aseman, etnisen alkuperän ja asuinalueiden välillä. Ne ovat olleet poliittisesti vaikeita, tulevaisuuden kannalta hyvinkin merkittäviä ja joissakin tapauksissa maita jakavia, joissa on tilanteen rauhoittamiseksi tarvittu myös kansainvälisen yhteisön poliittista tukea. EU lähetti seitsemästä alueella Suomen puheenjohtajuuskaudella järjestetyistä vaaleista neljään EU:n vaalitarkkailumission

Kuuban poliittisessa tilanteessa on tapahtunut muutos kertomusvuoden aikana. Presidentti Fidel Castron siirtyessä taka-alalle terveysongelmien vuoksi maassa edetään yhden miehen vallasta kohti kollektiivisempaa hallintoa. EU on seurannut tilannetta tiiviisti ja Suomen puheenjohtajuuskaudella aloitettiin EU:n Kuuba-strategian valmistelu.

EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian (LAC) välisissä suhteissa tärkein tapahtuma oli Wienissä toukokuussa pidetty neljäs EU-LAC huippukokous sekä siihen liittyen ulkoministerikokous ja ala-alueellisia kokouksia. Huippukokous hyväksyi Wienin julistuksen, johon on kirjattu alueiden strategisen kumppanuuden keskeisimmät prioriteetit. Huippukokouksen konkreettisimpana antina oli päätös assosiaatiosopimusneuvottelujen aloittamisesta Andien yhteisön ja Keski-Amerikan maiden kanssa.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauden yhtenä tärkeimmistä saavutuksista Latinalaisen Amerikan ja Karibian osalta voidaan pitää Panamassa lokakuussa järjestettyä uusiutuvia energiamuotoja käsittelevää kokousta. Kokouksen kautta Suomi pystyi levittämään näkyvällä tavalla tietoa uusiutuvien energioiden hyödyntämisestä Latinalaisen Amerikan ja Karibian maille. Panaman kokouksen myötä luotiin mahdollisuuksia uusille, konkreettisille bilateraalisille yhteistyömuodoille EU:n ja LAC-alueen välillä.

EU:n ja Andien yhteisön sekä EU:n ja Keski-Amerikan assosiaatiosopimusten neuvotteluiden valmisteluissa oleellista oli Andien yhteisön sisäisen kriisin voittaminen. Komissio sai valmiiksi esitykset assosiaatiosopimusneuvotteluiden mandaatteja varten juuri ennen vuoden päättymistä, ja komissio esitteli ne neuvostolle Suomen puheenjohtajuuskauden viimeisessä työryhmäkokouksessa.

Presidentti Tarja Halonen vieraili Brasiliassa huhtikuussa osallistuen UNCTAD:in paneeliin ja tavaten Brasilian presidentti Luis Ignacio da Silvan. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paula Lehtomäki vieraili Uruguayssa, Chilessä ja Perussa 25.4- 2.5.

Kehitysyhteistyössä noudatettiin edellisvuosien linjaa. Pääyhteistyömaa Nicaragua oli ainoa bilateraalinen kumppanimaa ja sen kanssa jatkettiin kehitysyhteistyötä terveyssektorin, maaseudun kehittämisen sekä kuntahallinnon ja desentralisaation aloilla. Alueellista eli usempia maita kattavaa kehitysyhteistyötä tehtiin Andien ja Keski-Amerikan alueilla. Niissä prioriteetteinä olivat alkuperäiskansojen oikeudet sekä kestävä ympäristökehitys.

12. Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka

12.1 Lähi-idän rauhanprosessi

Lähi-idän rauhanprosessissa ei pystytty etenemään EU:n ja kvartetin yrityksistä huolimatta. Israelin sotilaan sieppaus kesäkuussa ja jatkuvat Kassam-rakettien ampumiset Gazasta Israeliin johtivat Israelin sotilasoperaatioon Gazassa, joka aiheutti mm. mittavia maatalous- ja infrastruktuurituhoja. Hamasin voitettua palestiinalaisten lakiasäätävän neuvoston vaalit tammikuussa seurasi kansainvälinen poliittinen ja taloussaarto PA:ta kohtaan.

EU kannusti presidentti Abbasia muodostamaan kansallisen yhtenäisyyden hallituksen, jonka ohjelmassa heijastuisi kvartetin kolme periaatetta (väkivallasta luopuminen, aikaisemmin neuvoteltujen sopimusten hyväksyminen, Israelin tunnustaminen). Pääministeri Olmert ja presidentti Abbas onnistuivat sopimaan marraskuun lopussa tulitauosta Gazassa. Palestiinalaisryhmittymien välisissä yhteenotoissa kuoli entistä enemmän palestiinalaisia. Kansainvälisen yhteisön yritykset ratkaista nämä ongelmat ja saada rauhanprosessi uudelleen käynnistettyä tiivistyivät loppuvuonna.

EU avustukset palestiinalaisille kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Avustuksia on kanavoitu mm. komission perustaman väliaikaisen kansainvälisen mekanismin (TIM) kautta, jonka toiminta käynnistyi Suomen puheenjohtajakauden alussa.

Suomi jatkoi kahdenvälisiä hankkeitaan, joiden toteuttamista eräiltä osin muokattiin uusiin poliittisiin olosuhteisiin sopiviksi. Puheenjohtajakaudellaan Suomi nosti jatkuvasti esiin palestiinalaisen heikon taloudellisen- ja humanitaarisen tilanteen ja niihin vaikuttavia syitä kuten palestiinalaisille asetetut liikkumisrajoitukset. Suomi on jatkuvasti korostanut Israelille esteiden poistamisen ja myös raja-asemien avoinna pitämisen tärkeyttä. Lukuisista yrityksistä huolimatta Israelia ei saatu Suomen puheenjohtajakaudella avaamaan pysyvämmin Rafahin rajanylityspaikkaa.

12.2 Libanon

Suomen EU-puheenjohtajakauden ensimmäiseksi haasteeksi muodostui Libanonin kriisi heinä- ja elokuussa. Puheenjohtajamaana Suomi onnistui säilyttämään unionin yhtenäisyyden. EU:n yhteinen kanta muodosti perustan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmalle 1701. Jäsenvaltioiden alueelle toimittamat joukot muodostavat laajentuneen Unifil-operaation selkärangan. Sekä EU:n jäsenmaiden että EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten evakuointi Libanonista onnistui hyvin. EU pystyi myös nopeasti mobilisoimaan Libanonille humanitaarista- ja jälleenrakennusapua. Libanonin sisäpoliittinen kehitys loppuvuonna kuitenkin osoitti, ettei kriisin päättyminen ratkaissut taustalla olevia Libanonin ja alueen ongelmia.

Puheenjohtajuuden aikana Suomi painotti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 täydellisen täytäntöönpanon tärkeyttä sekä Libanonille että koko alueelle. Siksi EU on mm. korostanut jatkuvasti Libanonin maa- ja vesialueen sekä ilmatilan loukkaamattomuutta. On myös erittäin tärkeää saada kuriin asevienti muille kuin Libanonin armeijalle. Päätöslauselman 1701 täytäntöönpanon kannalta on lisäksi tärkeää sisällyttää Lähi-idän konfliktien ratkaisuyrityksiin kaikki ne osapuolet, kuten Syyria, joilla on vaikutusta sekä Libanonin että alueen tilanteeseen.

12.3 Persianlahden alue

EU:n korkea edustaja Javier Solana esitti kesäkuussa Iranille YK:n pysyvien jäsenmaiden ja Saksan (ns. EU3+3-maat) sopiman laaja-alaisen yhteistyöaloitteen, jossa Iranille mm. tarjottiin tukea siviiliydinteknologian kehittämiseen sekä poliittista ja taloudellista yhteistyötä. Iranilta puolestaan edellytettiin täyttä yhteistyötä IAEA:n kanssa ja sen päätöslauselmien toimeenpanemista.

Korkea edustaja Solana oli vuoden aikana useaan otteeseen tuloksetta yhteydessä iranilaisiin ratkaisun löytämiseksi. YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuussa antamalla päätöslauselmalla 1696 Iran velvoitettiin keskeyttämään uraanin rikastaminen ja täyttämään kaikki IAEA:n hallintoneuvoston päätöslauselmien vaatimukset. Päätöslauselmalla annettiin myös täysi tuki EU3+3-maiden yhteistyöaloitteelle. Iran antoi elokuussa EU3+3:n yhteistyöaloitteeseen vastauksen, jossa se totesi, ettei se hyväksy uraanin rikastuksen keskeyttämistä neuvottelujen ennakkoehdoksi. YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi joulukuussa päätöslauselmaan 1696 perustuvan päätöslauselman 1737, jolla asetettiin Iranin ydinohjelmaan ja joukkotuhoaseiden toimitusjärjestelmiin kohdistuvat pakotteet. Niiden soveltaminen kuitenkin lopetetaan, mikäli Iran taipuu noudattamaan päätöslauselmaa.

EU:n ja Iranin väliset dialogiprosessit kärsivät edelleen Iranin ydinohjelmaa koskeneiden neuvotteluiden katkeamisesta. PDA/TCA-neuvotteluja ei ole käyty ydinohjelmaa koskeneen neuvotteluprosessin katkettua elokuussa 2005, eikä Iranin kanssa pystytty sopimaan EU:n yrityksistä huolimatta ihmisoikeusdialogin tapaamisista. Suomen puheenjohtajakaudella annettiin Iranin ihmisoikeustilanteen vuoksi seitsemän EU:n ja puheenjohtajavaltion julkilausumaa.

Irakin turvallisuus-, humanitaarinen ja ihmisoikeustilanne huonontuivat vuoden aikana dramaattisesti. Samarran shiiamoskeijan helmikuisen pommi-iskun jälkeen kiihtynyt väestöryhmien välinen väkivalta johti räjähdysmäisesti lisääntyneeseen maan sisäiseen muuttoliikkeeseen ja ns. etnisesti puhtaiden alueiden syntymiseen. Myös irakilaisten maastamuutto nousi ennennäkemättömiin mittoihin. Väestöryhmien välisen konfliktin ohella jatkui myös lähinnä sunniväestön keskuudesta voimansa saava kapinallisliike, jonka kohteena ovat etenkin monikansalliset joukot ja Irakin turvallisuusjoukot.

Toukokuussa muodostettu "kansallisen yhtenäisyyden hallitus" oli sisäisestä hajanaisuudestaan johtuen kykenemätön parantamaan turvallisuustilannetta tai toteuttamaan hyväksymäänsä kunnianhimoista kansallista sovinto-ohjelmaa. Kansallisen sovinnon kannalta keskeiset aluehallintoa ja alueellista resurssien jakoa koskevat kysymykset olivat vuoden lopussa edelleen ratkaisematta.

EU jatkoi aktiivista poliittista ja taloudellista tukeaan Irakille kesäkuun Eurooppa-neuvostossa hyväksyttyjen linjausten mukaisesti. Poliittinen dialogi uuden hallituksen kanssa avattiin kesäkuussa ja sitä jatkettiin New Yorkissa syyskuussa järjestetyssä ministeritason troikkatapaamisessa. Kauppa- ja yhteistyöneuvottelut Irakin kanssa avattiin Brysselissä marraskuussa.

EU osallistui syksyn ajan aktiivisesti Irakin yhdessä YK:n kanssa lanseeraaman kansainvälisen Iraq Compact -aloitteen valmisteluun. Aloitteen tavoitteena on poliittisen ja taloudellisen tuen saaminen Irakin uudelle hallitukselle. Prosessin huipennukseksi tarkoitetun konferenssin järjestäminen siirtyi vuodelle 2007.

Irakin jälleenrakennusta vaikeutti entisestäänkin huonontunut turvallisuustilanne. EU:n tavoittelema kahdenvälisen yhteistyön lisääminen ei tästä johtuen ollut mahdollista, vaan EU:n tuki Irakille kanavoitiin edelleen pääosin YK:n kautta.

12.4 Euro- Välimeri -yhteistyö (Barcelonan prosessi)

Kertomusvuonna Barcelonan prosessi sai lisää ajankohtaisuutta useiden Välimeren alueen naapuruussuhteisiin liittyvien ilmiöiden vuoksi. Suomen puheenjohtajakausi Barcelonan prosessissa oli aktiivinen. Barcelonan huippukokouksessa vuonna 2005 hyväksyttyä uutta viisivuotisohjelmaa pantiin toimeen sekä järjestettiin neljä ministerikokousta ja useita muita tapahtumia.

Rhodoksella teollisuusministerikokouksessa vahvistettiin sitoumus saavuttaa Euro-Välimeri -alueen vapaakauppa-alue vuoteen 2010 mennessä sekä korostettiin yhteistyön vahvistamista kilpailukyvyn, markkinoillepääsyn, tekstiilisektorin ja investointien osalta. Istanbulissa pidetyssä ensimmäisessä naisten asemaa koskevassa EuroMed-ministerikokouksessa käsiteltiin naisten roolin vahvistamista yhteiskunnassa ja hyväksyttiin yhteiset julkilausumat ml. toimintasuunnitelma. Tavoitteena on konkreettisilla toimilla vahvistaa naisten oikeuksia sekä poliittista ja sosio-ekonomista osallistumista. Kairossa järjestetyssä ympäristöministerikokouksessa hyväksyttiin ohjelma ja kiinteä aikataulu Välimeren ympäristön parantamiseksi ja suojelemiseksi vuoteen 2020 saakka.

Tampereella pidetyssä ulkoministerikokouksessa tarkasteltiin Euro-Välimeri -yhteistyön nykytilaa horisontaalisesti. Kokouksessa onnistuttiin sopimaan yhteisestä julkilausumasta, mitä voidaan pitää menestyksenä alueen vaikean tilanteen ja partnerimaiden keskinäisten suhteiden tilan huomioon ottaen. Julkilausuma sisältää vuoden 2007 työohjelman ja useita uusia aloitteita. Yhteisestä julkilausumasta on onnistuttu sopimaan ainoastaan kerran aikaisemmin. Yhteistyötä on jatkettu myös siirtolaisuusasioissa, terrorismin torjunnassa ja kulttuurien välisessä dialogissa. Kansalaisjärjestöt on pyritty ottamaan paremmin mukaan prosessiin. Syyskuussa järjestettiin Brysselissä korkean tason energiafoorumi.

12.5 EU:n strateginen kumppanuus Välimeren alueen ja Lähi-idän maiden kanssa

Eurooppa-neuvosto käynnisti kesäkuussa 2004 EU:n strategisen kumppanuuden Välimeren ja Lähi-idän alueen kanssa. Kumppanuus kattaa Välimeren alueen, Persianlahden yhteistyöneuvoston GCC:n maat, Irakin, Iranin, Jemenin ja Mauritanian. Sen keskeisenä tavoitteena on kumppanimaiden tukeminen taloudellisten, sosiaalisten ja poliittisten uudistusten eteen-

päin viemisessä. Suomen puheenjohtajakaudella laadittiin väliraportti, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi joulukuussa.

13. Saharan eteläpuolinen Afrikka

Mosambik säilyi yhtenä Suomen suurimmista kehitysyhteistyön vastaanottajamaista. Suomen apua keskitettiin kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti yhä enemmän yleiseen budjettitukeen ja prioriteettisektoreille; opetukseen, terveyteen ja maaseutukehitykseen.

Kauppa- ja kehitysministeri Mari Kiviniemi vieraili Sambiassa helmikuussa. Matkan painopiste oli Suomen ja Sambian kaupallis-taloudellisten suhteiden vahvistaminen, ja sille osallistui liikemiesvaltuuskunta. Kehitysyhteistyön harmonisointi- ja muutosprosessi jatkui Sambian hallituksen ja avunantajien kesken avunantajien välisen työnjaon määrittelemisellä ja yhteisen apustrategian luonnostelemisella. Suomen yhteistyösektoreiksi sovittiin ympäristö- ja luonnonvarasektori, maataloussektori sekä yksityissektorin kehittäminen. Ympäristö- ja luonnonvarasektorilla Suomi on johtavan avunantajan roolissa. Suomi liittyi Sambian budjettituen antajiin allekirjoittamalla Sambian köyhyyden vähentämisen budjettituen yhteistyöasiakirjan.

Suomen ja Tansanian välistä kehitysyhteistyötä leimasi harmonisaation vahvistuminen ja budjettituen roolin kasvaminen. Valtiontalouden tarkastusvirasto suoritti Suomen Tansanialle suuntaamaa budjettitukea koskevan tarkastuksen ja toteaa raportissaan, että ei näe estettä budjettituen kasvattamiselle. Avunantajien ja Tansanian hallituksen välinen yhteinen apustrategia allekirjoitettiin loppuvuodesta. Vierailuista merkittävin oli Tansanian ulkoministeri Asha-Rose Migiron vierailu Suomeen kesäkuussa Helsinki-prosessin puitteissa.

Kenian ja avunantajayhteisön välit heikentyivät maassa paljastuneiden korkean tason korruptiotapausten vuoksi. Suomi jatkaa kehitysyhteistyötä Kenian kanssa suunniteltua hitaammin. Suomen yhteistyöhankkeissa edetään vaiheittain, ja maan tilannetta seurataan tarkasti. Yhteistyötä ei haluttu keskeyttää, jotta köyhimpien asemaa kohentava pitkäjänteinen työ ei vaarantuisi.

Pohjois-Ugandan rauhanprosessi eteni Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella. Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvosto antoi loppuvuodesta päätelmät, jossa se ilmoitti tukensa rauhanprosessille ja kehotti Ugandan hallitusta ja kapinallisryhmä LRA:ta (Lord Resistance Army) pitäytymään siinä.

Etiopian kanssa jatkettiin kehitysyhteistyötä ja osallistuttiin tiiviisti kehitysyhteistyön harmonisaatiopyrkimyksiin avun tehokkuuden parantamiseksi. Humanitaarista apua annettiin tulvien uhreille. Vuoden 2005 vaalien jälkeisten levottomuuksien seurauksena pidätettyjen oppositiojohtajien, yksityisen lehdistön toimittajien ja kansalaisjärjestöaktiivien oikeudenkäyntejä seurattiin tiivisti. Suomi rahoitti EU:n riippumattoman oikeudenkäyntitarkkailijan toimintaa. Lisäksi maiden välinen investointisuojasopimus allekirjoitettiin helmikuussa.

Suomi jatkoi tukeaan Sudanin jälleenrakentamiseksi sisällissodan jälkeen kansainvälisen monenvälisen rahaston kautta. Suomi jatkoi myös humanitaarista apua Sudaniin, ml. Darfurin alueelle. Darfurin tilanteen helpottamiseksi Suomi kutsui EU:n puheenjohtajamaana koolle YK:n ihmisoikeusneuvoston erityisistunnon. Suomi tuki Afrikan unionin (AU) rauhanturvaoperaatiota Darfurissa (AMIS) tarjoamalla operaatioon kaksi siviilipoliisia sekä lainopillisen neuvonantajan. Lisäksi Suomesta osallistui kaksi sotilastarkkailijaa YK:n rauhanturvaoperaatioon Etelä-Sudanissa (UNMIS). Suomen puheenjohtajakaudella tehtiin päätös jatkaa EU:n tukitoimia AMIS:lle kesäkuuhun 2007 asti.

Somalian tilanne kriisiytyi kuluneena vuonna. EU:n puheenjohtajamaana Suomi osallistui aktiivisesti Somalian tilanteen poliittisiin ratkaisuyrityksiin tukien mm. Somalian hallituksen ja islamistien välisiä neuvotteluja. Somalian hallituksen sekä tätä tukeneen Etiopian joukkojen ja islamistien välisten taistelujen käynnistyttyä jouluna Suomi ja EU-maat selvittivät kansalaistensa evakuoimista Somaliasta. Evakuointi ei kuitenkaan osoittautunut vallitsevissa olosuhteissa mahdolliseksi. Suomi jatkoi humanitaarista apua niin konfliktin kuin tulvien ja kuivuuden aiheuttamien vaikutusten lievittämiseksi.

Etiopian ja Eritrean väliset suhteen ovat pysyneet jännittyneenä rajakiistan takia, mutta Somalian tilanne ei lopulta heijastunut maiden suhteisiin, kuten pelättiin. Maiden välistä rajavyöhykettä valvovaan YK:n UNMEE -operaatioon osallistuu Suomesta seitsemän sotilastarkkailijaa. EU-puheenjohtajamaana Suomi osallistui rajakiistaan ratkaisua etsivän rajakomission kokoukseen. Puheenjohtajamaan ominaisuudessa Suomi ilmaisi EU:n puolesta syvän huolensa ihmisoikeuksien ja lehdistönvapauden tilasta Eritreassa.

Läntisen ja keskisen Afrikan kriiseistä Suomi on kohdentanut tukeaan Liberiaan, jossa toimii kaksi suomalaista esikuntaupseeria UNMIL-rauhanturvaoperaatiossa. Kongon demokraattisessa tasavallassa Suomi tuki vuoden 2006 historiallisia vaaleja osallistumalla EU:n sotilasoperaatioon (EUFOR RDC) 14 hengen joukolla ja EU:n vaalitarkkailuryhmään. Suurten järvien alueella Suomi osallistui alueen rauhanprosessien tukemiseen osana EU:a sekä yhteistyössä muun kansainvälisen yhteisön kanssa. Lisäksi Suomi on tukenut pienaseiden leviämisen estämistä erityisesti Länsi-Afrikan talousyhteisön ECOWAS:n pienasemoratorion kautta ja konfliktin ehkäisyä sekä siviilikriisinhallinnan ja siviili-sotilasyhteistyön kehittämistä. EU:n kautta, erityisesti puheenjohtajuuskauden aikana, Suomi on aktiivisesti ottanut osaa ihmisoikeuksien, hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseen tälläkin alueella.

Afrikan sarven alueella Suomi toimii tiiviissä yhteistyössä AU:n ja YK:n sekä alueellisen IGAD-järjestön kanssa. Suomi myös jatkoi tukeaan AU:n ja IGAD:n toiminnalle alueen kriisien ratkaisemiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Suomi jatkoi tukeaan myös Niilin valumaalueen kehittämishankkeelle (Nile Basin Initiative). Tavoitteena on Niilin vesien kestävä käyttö ja alueen maiden yhteistyö vesivarojen hyödyntämisessä vedestä aiheutuvien konfliktien ehkäisemiseksi.

EU:n Etelä-Afrikka-suhteita kehitettiin edelleen, erityisesti vuoden jälkipuoliskolla Suomen puheenjohtajuuskaudella tiiviissä yhteistyössä EU:n muiden jäsenmaiden ja Etelä-Afrikan kanssa. Etelä-Afrikan ja EU:n strategisesta kumppanuudesta sovittiin ja sitä koskeva julkilausuma annettiin marraskuussa Brysselissä pidetyssä yhteistyöneuvoston kokouksessa. Näin luotiin kokonaisvaltainen strateginen kehikko EU:n jäsenmaiden, yhteisön ja Etelä-Afrikan tasavallan (EAT) välille. Strateginen kumppanuus korostaa EAT:n tärkeää roolia Afrikassa ja kansainvälisissä kysymyksissä ja kattaa poliittiset ja taloudelliset suhteet ja yhteistyön. Uusia elementtejä suhteessa Suomen edellisellä puheenjohtajakaudella solmittuun kauppa-, kehitys- ja yhteistyösopimukseen ovat poliittinen yhteistyö ja toiminta sekä yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä kysymyksissä. Strategisen kumppanuuden toteuttamiseksi laaditaan yhteinen toimintasuunnitelma.

Suomen ja Etelä-Afrikan kahdenvälinen yhteistyö jatkui aktiivisena. Suhteissa panostettiin erityisesti tietoyhteiskunta-alan yhteistyöhön ja tiede- ja teknologia-alan suhteiden ja yhteistyön kehittämiseen. Konkreettisten yhteistyöhankkeiden valmistelun ja käynnistämisen lisäksi järjestettiin yhdessä Maailmanpankin ja Etelä-Afrikan kanssa Afrikkaa koskevan tietotalouskonferenssi.

EU:n ja Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön SADCin välinen ministerikokous järjestettiin SADC:n puheenjohtajamaassa Lesothossa marraskuussa. Kokouksen agendalla oli turvallisuuspolitiikkaan, alueelliseen integraatioon ja kehityspolitiikkaan liittyviä asioita.

Namibiassa jatkettiin kehityspoliittisen ohjelman mukaisen siirtymästrategian toimeenpanemista. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Mari Kiviniemi vieraili Namibiassa helmikuussa edistämässä maiden välisiä kaupallis-taloudellisia suhteita. Samassa yhteydessä allekirjoitettiin Suomen ja Namibian välinen aiepöytäkirja korkotukiluottojen myöntämisestä Namibialle.

EU:n Afrikka-strategian toteutuksessa tapahtui merkittävää edistymistä ja strategian ensimmäinen edistymisraportti annettiin joulukuun 2006 Eurooppa-neuvostolle. EU:n ja Afrikan yhteisen strategian luonnostelu saatiin käynnistettyä Suomen puheenjohtajuuskaudella ja yhteinen strategia pyritään hyväksymään EU-Afrikka-huippukokouksessa Portugalin puheenjohtajakaudella 2007.

Maahanmuuttokysymysten osalta Rabatissa järjestettiin heinäkuussa alueellinen Eurooppa-Afrikka konferenssi, jota seurasi EU-Afrikka maahanmuuttoa ja kehitystä käsitellyt ministeritason konferenssi, joka pidettiin Tripolissa marraskuussa. Tripolin konferenssi tuotti Euroopan ja Afrikan yhteisen deklaraation maahanmuutosta ja kehityksestä, joka tulee toimimaan pohjana maahanmuuttokysymyksissä tulevaisuudessa mantereiden välillä.

Käynnissä olevilla Afrikan kehitysrahaston 10. lisärahoituksella sekä Maailmanpankin Kansainvälisen kehitysjärjestön IDA:n 14. lisärahoituksella ohjataan merkittävästi resursseja Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan. IDA-14:n väliarvioinnissa marraskuussa todettiin tavoite yli 50 prosentin osuudesta Afrikkaan saavutetuksi. Maailmanpankilla on myös sen kehityskomiteassa hyväksytty Africa Action Plan, ja useat mainittujen lisärahoitusten operatiiviset prioriteetit sekä Suomen kahdenväliset kumppanuusohjelmat painottavat Afrikkaa. Tältä osin näiden kehitysrahoituslaitosten toiminta on yhteydessä myös EU:n Afrikka-strategiaan.

III. Toimenpiteet valtiopäiväpäätösten johdosta

Valtioneuvoston kanslia

Valtion toimintojen sijoittaminen
HE 237/2001 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 24.4.2002 hallituksen huolehtivan siitä, että valtion keskushallinnon yksikköjen ja valtakunnallisesti tai keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun sijasta maan eri osiin otetaan aina selvitettäväksi, kun perustetaan uusi yksikkö, olemassa olevaa toimintaa oleellisesti laajennetaan tai olemassa olevaa toimintaa organisoidaan merkittävästi uudelleen ja että sijoittamispäätöksessä painotetaan erityisesti alueellisia näkökohtia ja vaikutuksia.

Hallitus on jatkanut hallitusohjelman mukaisen alueellistamisen pitkäjänteisen ohjelman toteuttamista siten, että hallituksen huhtikuun 7. päivänä 2005 konkretisoima tavoite 4 000–8 000 työpaikan sijoittamisesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelle vuoden 2015 loppuun mennessä on toteutumassa. Vuoden 2006 loppuun mennessä alueellistamisen bruttotulos – pääkaupunkiseudulta alueille siirretyt sekä pääkaupunkiseudulta alueellistettuun hallintoon alueilta siirretyt, päätetyt ja hyväksytyt suunnitelmat – oli saavuttanut noin 4 170 henkilötyövuoden tason. Vastaavasti alueellistamisen nettotulos – pääkaupunkiseudulta alueille siirretyt, päätetyt ja hyväksytyt suunnitelmat – oli saavuttamassa 3 100–3 400 henkilötyövuoden tason, mikä tarkentuu päätösten ja hyväksyttyjen suunnitelmien toteutuessa. Saavutettu kehitysura merkitsee noin 6500 henkilötyövuoden nettotulosta ja 8300 henkilötyövuoden bruttotulosta suunnitelmakauden aikana, päätöksinä vuoteen 2011 ja toteutuneina vuoteen 2015 mennessä.

Tietoyhteiskunta
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 3) Tutkimus- ja kehitystyön julkisessa rahoituksessa on päästävä välittömästi tasaisen kestävän kasvun uralle. Tavoitteena tulee olla Suomen T&K-osuuden kasvattaminen jo lähivuosina 4 prosenttiin BKT:stä. Tulevat lisäykset on suunnattava korkeakoulujen perustutkimukseen sekä Suomen Akatemialle ja Teknologian kehittämiskeskukselle.

Hallitusohjelman mukaisesti julkista tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta on lisätty huomattavasti valtion tiede- ja teknologianeuvoston suositusten mukaisesti.

Talouden kasvun vahvistamiseksi ja työllisyystilanteen kohentamiseksi julkisen tutkimusrahoituksen lisääminen aloitettiin vuoden 2003 lisätalousarvioesityksessä ja sitä on jatkettu vuosittain. Vuonna 2004 julkinen tutkimusrahoitus kasvoi yli kahdeksan prosenttia (TA 2004). Valtiontalouden kehyksissä julkinen tutkimusrahoitus kasvoi 20 prosenttia vuoteen 2007 mennessä vuoden 2002 tasoon verrattuna. Hallituskaudella merkittävää lisärahoitusta suunnattiin niin Suomen Akatemian, Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen kuin yliopistojenkin tutkimusmäärärahoihin.

Valtiontalouden kehyksissä vuosille 2003–2007 tutkimus- ja tuotekehitysmäärärahoja kasvatettiin 200 miljoonalla eurolla. Muun muassa Teknologian ja innovaatioiden kehittämis-

keskuksen määrärahat kasvoivat vuosina 2004–2005 yhteensä 41,2 miljoonalla eurolla. Tämän lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriön ja Suomen Akatemian tutkimusresursseja lisätään yhteensä 49,7 miljoonalla eurolla vuosina 2006–2007. Valtion tutkimusrahoitus tulee näiden päätösten jälkeen saavuttamaan valtion tiede- ja teknologianeuvoston suositteleman 1,7 miljardin euron tason vuonna 2007. Vuonna 2006 tavoite on Tilastokeskuksen arvion mukaan jo lähes saavutettu 1,68 miljardin euron panostuksella.

Tilastokeskus arvion mukaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlasketut tutkimus- ja tuotekehitykseen kohdistuvat menot ovat vuonna 2006 yli 5,7 miljardia euroa. Tämä on toteutuessaan 731 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituskauden alussa. Menot kasvavat arvion mukaan kaikilla sektoreilla.

Kansainvälisessä vertailussa Suomi oli vuonna 2003 tutkimus- ja tuotekehityspanostuksissa maailmanlaajuisesti kolmannella sijalla (3,5 % bkt:sta) Israelin (4,9 % bkt:sta) ja Ruotsin jälkeen (4 % bkt:sta).

Julkista tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta suunnataan entistä tehokkaammin Suomen elinkeinoelämän uudistumiselle ja vahvistumiselle keskeisiin, uutta tietämystä ja osaamista luoviin ja innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia avaaviin riskipitoisiin kohteisiin. Lisäksi palvelualojen osuus rahoituksesta lisääntyy. Lähivuosien keskeinen tutkimuspoliittinen hanke on lisäksi kansainvälisesti kilpailukykyisten strategisten osaamiskeskittymien kehittäminen ja vahvistaminen.

Rahoituksen lisääntymisen ohella tulee tarkastella myös panosten tuottamia hyötyjä. Yksi näkökulma tähän on patenttien määrä. Suomi on OECD:n tuoreen tutkimuksen mukaan maailman vahvin patenttimaa sekä väkilukuun että bruttokansantuotteeseen suhteutettuna. Tämä koskeen erityisesti niin sanottuja triadic-patentteja, jotka antavat suojan samanaikaisesti USA:n, Japanin ja EU:n alueella. Myös korkean teknologian patentoinnissa Suomi on kärkisijalla yhdessä USA:n kanssa.

Tulevaisuuspolitiikan vahvistaminen ja tulevaisuusohjelma
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 41) Tulevaisuuspolitiikkaa tulee vahvistaa seuraavien vaihtoehtojen mukaisesti: joko 1) tulevaisuuspolitiikan asemaa vahvistetaan valtioneuvoston kansliassa ja pääministeri johtaa tulevaisuusohjelman valmistelua ja toteuttamista tai 2) valtioneuvostoon nimetään tulevaisuuspolitiikasta vastaava tulevaisuusministeri.

Tulevaisuusselonteossa, joka annetaan vaalikausittain, saatetaan keskeisiä Suomen tulevaisuuteen liittyviä asiakokonaisuuksia eduskunnan ja hallituksen väliseen käsittelyyn ja myös laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Pääministeri yhdessä hallituksen kanssa päättää selonteon teemasta, ja valtioneuvoston kanslia vastaa sen valmistelusta sekä toimeenpanon seurannasta.

Valtioneuvoston kanslia laati vuonna 2006 selvityksen valtioneuvoston tulevaisuusselonteon valmistelumallin kehittämisestä. Selvitystä ohjasi ohjausryhmä, joka kuuli työnsä aikana mm. eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan jäseniä. Ohjausryhmä katsoo, että tulevaisuuden keskeisten kysymysten käsittely eduskunnan ja hallituksen välisenä vuoropuheluna on toimintamalli, jota on perusteltua jatkaa ja vahvistaa, ja että hallituksen ja eduskunnan tulevaisuusvuoropuhelussa kannattaa jatkossakin käyttää selontekomenettelyä. Ohjausryhmä käsitteli suosituksissaan mm. tulevaisuusselonteon kohteen ja tarkastelutavan valintaa, ajoi-

tuksia suhteessa vaalikauteen, valmistelutapaa ja tietopohjaa, yhteydenpitoa eri osapuolten kanssa sekä selonteon toimeenpanoa ja seurantaa. Selvitys julkaistaan tammikuussa 2007.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin tässä vaiheessa.

Konventin tulokset ja valmistautuminen hallitustenväliseen konferenssiin
VNS 2/2003 vp — EK 29/2003 vp
Ulkoasiainvaliokunta

Eduskunta hyväksyi 3.10.2003 ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaisen lausunnon. Ulkoasiainvaliokunta edellytti, että:

1. yksinomainen toimivalta kauppapolitiikassa hyväksytään ehdotuksen mukaisessa laajuudessa vain, jos päätöksenteko koulutuspalveluiden sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kauppaa koskevissa sopimuksissa säilyy yksimielisenä ja jos eduskunnan mahdollisuus käsitellä kauppasopimuksia perustuslain 96 §:n mukaisesti turvataan;

2. valtioneuvosto toimii niin, että sopimuksen määräyksiä ja niiden tulkintaa täsmennetään, jotta on yksiselitteistä, että sisämarkkinoita koskevat, erityisesti palveluiden vapaata liikkumista koskevat määräykset eivät rajoita ja vaikuta jäsenvaltioiden velvollisuuksiin ja mahdollisuuksiin huolehtia terveys-, sosiaali-, ja koulutuspalveluiden järjestämisestä;

3. Suomen työeläkejärjestelmän liittymissopimuksen mukainen poikkeusasema turvataan hallitusten välisessä konferenssissa;

4. valtioneuvosto pitää eduskunnan ja sen asianomaiset valiokunnat perustuslain säännösten mukaisesti jatkuvasti ajan tasalla hallitusten välisen konferenssin tapahtumista sekä Suomen kannanmuodostuksesta ja siinä mahdollisesti tapahtuvista muutoksista.

Hallitustenvälinen konferenssi saatiin poliittiseen päätökseen 17.–18.6.2004 Brysselissä pidetyssä Eurooppa-neuvostossa, kun jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet hyväksyivät osaltaan sopimuksen Euroopan perustuslaista (perustuslakisopimus). Perustuslakisopimus allekirjoitettiin 29.10.2004.

Hallitustenvälisen konferenssin aikana Suomen edustajat kaikilla tasoilla toivat aktiivisesti ja johdonmukaisesti esiin selonteossa ja eduskunnan lausunnossa esitettyjä tavoitteita. Suomen neuvottelutavoitteet perustuivat valtioneuvoston selontekoon ja eduskunnan siihen otamiin kantoihin.

Hallitustenvälisessä konferenssissa yhteistä kauppapolitiikkaa koskeviin määräyksiin lisättiin Suomen ja Ruotsin aloitteesta sosiaali-, koulutus- ja terveyspalvelujen kauppaa koskeva erityismääräys. Sen mukaan neuvosto päättää määräenemmistön sijaan yksimielisesti sopimuksista sosiaali-, koulutus- ja terveyspalvelujen kaupan alalla, jos nämä sopimukset voivat vakavasti haitata näiden palveluiden järjestämistä kansallisella tasolla ja vaikeuttaa niiden tarjoamista jäsenvaltioiden toimesta. Ulkoasiainvaliokunta on pitänyt koulutus-, sosiaali- ja terveyspalveluja koskevia erityismääräyksiä kokonaisuuteen nähden tyydyttävinä (UaVM 2/2006 vp.). Hallitustenvälisessä konferenssissa kansanterveyttä koskevia määräyksiä tarkennettiin Suomen aloitteesta siten, että unionin velvoitetta ottaa toiminnassaan huomioon jäsenvaltioiden velvollisuudet, jotka liittyvät niiden terveyspolitiikan määrittelyyn sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen, laajennettiin koskemaan kaikkea unionin toimintaa. Nykyisessä EY:n perustamissopimuksessa velvoite koskee vain kansanterveyden alaa. Määräys vastaa ulkoasiainvaliokunnan edellytystä terveyspalvelujen osalta.

Suomen työeläkejärjestelmän liittymissopimuksen mukainen poikkeusasema vahvistettiin hallitustenvälisen konferenssin yhteydessä toimineen oikeudellisten asiaintuntijoiden työryhmän työskentelyn yhteydessä liittymissopimusten oikeudellisen jatkuvuuden kautta. Ulkoasiainvaliokunta on katsonut, että Suomen liittymissopimuksen erityismääräykset on sisällytetty perustuslakisopimukseen tyydyttävällä tavalla (UaVM 2/2006 vp.).

Valtioneuvosto piti eduskunnan edellyttämällä tavalla eduskunnan ja sen asianomaiset valiokunnat ajan tasalla hallitustenvälisen konferenssin tapahtumista sekä Suomen kannanmuodostuksesta ja siinä tapahtuneista muutoksista. Valtioneuvosto toimitti kaikki EU-ministerivaliokunnassa ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa valiokunnassa päätetyt kannat tiedoksi eduskunnalle. Hallitustenvälisen konferenssin asiakirjat jaettiin eduskunnalle normaalissa EU-asiakirjajakelussa. Lisäksi pääministeri ja ulkoasiainministeri kävivät säännöllisesti kuultavana eduskunnassa hallitustenvälisen konferenssin etenemisestä. Suureen valiokuntaan oltiin yhteydessä suoraan myös neuvottelujen loppuvaiheiden aikana. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Euroopan unionin perustuslakisopimuksesta VNS 6/2005 vp annettiin eduskunnalle 25.11.2005. Ulkoasiainvaliokunta antoi selvityksestä mietinnön UaVM 2/2006 vp. Hallituksen esitys perustuslakisopimuksen hyväksymisestä annettiin eduskunnalle 2.6.2006 (HE 67/2006 vp.) ja eduskunta hyväksyi sopimuksen 5.12.2006 (EV 218/2006 vp.) Tasavallan presidentti päätti sopimuksen ratifioimisesta 8.12.2006.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Alueellinen kehittäminen
K 1/2004 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Tulevaisuusvaliokunta katsoi olevan tärkeää saada vastauksia jatkossa esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:
> – Miten tehostaa alueellisten avustus- ja tukitoimenpiteiden koordinointia ja luoda yksinkertainen ja sujuva asioiden käsittely?
> – Miten selkeyttää alueellisella tasolla toimivien julkisten toimijoiden (ministeriöt, Tekes, yliopistot, Sitra, VTT jne.) yhteistyötä, ja ennen kaikkea miten saada työ kohdistettua rutiinien ja byrokratian sijasta sisältöihin ja uusia mahdollisuuksia antaviin innovaatioihin?
> – Missä määrin on mahdollista kytkeä entistä selvemmin ja tehokkaammin Tekesin toimintaa alueelliseen innovaatio- ja kehittämistoimintaan?
> – Miksi yrittäjyyden arvostus on edelleen varsin heikkoa (vain 5 % korkeakouluopiskelijoista)?
> – Miten aiotaan poistaa alueellisten peruspalvelutehtävien hoitajien vaje (esim. opettaja- ja lääkäripula)?
> – Olisiko Jyväskylän verkostokaupunkimalli käyttökelpoinen laajemminkin maassamme?
> Tulevaisuusvaliokunta palaa näihin ongelmakohtiin seuraavan kertomuksen käsittelyssä ja mahdollisesti jo osana väestöpoliittista selontekoa.

Alueellisen kehittämisen kysymykset liittyvät lähes kaikkiin hallituksen politiikan alueisiin ja niitä on edistetty mm. aluekeskus- ja osaamiskeskusohjelmien, EU-rahoitteisten alueellisten ohjelmien ja peruspalveluohjelman sekä kunta- ja palvelurakenneuudistuksen avulla. Alueiden kehittämistä, alueellista elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa, yrittäjyyttä ja peruspalveluiden turvaamista samoin kuin tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä ja valtion keskushallinnon alueellistamista on käsitelty asianomaisten ministeriöiden kohdalla tämän kertomuksen ensimmäisessä osassa.

Valtioneuvosto antoi vuonna 2004 eduskunnalle selonteon Hyvä yhteiskunta kaikenikäisille – Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko väestökehityksestä, väestöpolitiikasta ja ikärakenteen muutokseen varautumisesta. Siinä käsitellään myös alueellisen kehityksen turvaamista. Valtioneuvoston kansliassa valmistui talvella 2006 raportti selonteon samoin kuin tulevaisuusvaliokunnan siitä antaman mietinnön toimeenpanosta. Kanslia julkaisi keväällä 2006 raportin vuonna 2005 pidettyjen alueellisten tulevaisuusfoorumeiden tuloksista.

Pääministerin asettaman alueellisen yritys- ja innovaatiopolitiikan selvitysmiehen raportti valmistui syksyllä 2006. Selvityksessä korostetaan alueiden yritys- ja innovaatioympäristöjen vahvistamista markkinalähtöisesti.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin tässä vaiheessa.

Turvallisuus - ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp — EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että seuraavan vuoden 2008 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmisteluun erityisesti turvallisuusympäristön arvioinnin osalta kytketään eduskuntaryhmät sekä asianomaiset valiokunnat seurantaryhmän muodossa ja että eduskunnan asianomaiset valiokunnat pidetään myös muutoin ajan tasalla selonteon valmisteluista.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin pohjoisen Euroopan alueellisen yhteistyön kehittämiseksi tavoitteena tehostaa nykyistä toimintaa, poistaa päällekkäisyyksiä ja kehittää EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ohjelmaa osana EU:n naapuruuspolitiikkaa.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että puolustusvoimat toimii selonteossa määriteltyjen henkilöstön vähentämis- ja uudelleenkohdentamistavoitteiden toteuttamisessa hyvän työnantajan tavoin pitäen lähtökohtana irtisanomisten välttämistä ja minimoiden toimenpiteistä aiheutuvat haitat ja että selonteossa yksilöimättömät puolustusvoimien rationalisointitoimenpiteet tuodaan eduskunnan asianomaisten valiokuntien arvioitaviksi, kun niistä on konkreettisia esityksiä.
>
> 4. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy siviilikriisinhallintaa koskevan lainsäädännön kehittämisen ohella toimiin siviilikriisinhallintaa koskevien kansallisten voimavarojen ja asiantuntemuksen sekä EU:n siviilikriisinhallintapolitiikan vahvistamiseksi ja että valtioneuvosto laatii asiasta eduskunnalle selvityksen viimeistään vuoden 2006 aikana.
>
> 5. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin erityisen suomalaisen puolustusteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian linjaamiseksi ja että valtioneuvosto sisällyttää seuraavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon erillisen osion tästä asiasta.

1. Seuraavan, vuoden 2008 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmisteluun liittyen on tarkoitus asettaa turvallisuus- ja puolustuspoliittinen seurantaryhmä. Tässä huomioidaan eduskunnan lausumassa esitetyt näkökohdat.

Kohtaan 2. vastaus on ulkoasiainministeriön osuudessa, kohtaan 3. puolustusministeriön osuudessa ja kohtaan 4. sisäasiainministeriön osuudessa.

Hallituksen toimenpidekertomus v. 2004
K 3/2005 vp — EK 32/2005 vp
Perustuslakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.12.2005, että hallitus ottaa asianmukaisesti huomioon sekä perustuslakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan mietintöön että liitteinä oleviin lausuntoihin sisältyvät sellaiset eduskunnan aikaisempia lausumia koskevat huomautukset ja muita seikkoja koskevat lausumat, jotka kohdistuvat hallitukseen.

Valtioneuvosto määräsi 12.1.2006 eduskunnan lausuman merkittäväksi pöytäkirjaan ja päätti ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

EU:n laajentumispolitiikka
EU:n perustuslakisopimuksen hyväksyminen
VNS 6/2005 vp — EK 13/2006 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.5.2006, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle Euroopan unionin laajentumispolitiikkaa käsittelevän selonteon vielä vuoden 2006 valtiopäivien aikana.
>
> 2. Eduskunta esitti, että hallitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi esityksen Euroopan unionin perustuslakisopimuksen hyväksymisestä.

Hallitus antoi Euroopan unionin perustuslakisopimuksen hyväksymistä koskevan hallituksen esityksen eduskunnalle 2.6.2006, eduskunta hyväksyi sopimuksen 5.12.2006 ja tasavallan presidentti päätti sopimuksen ratifioimisesta 8.12.2006.

Venäjä-politiikka
K 4/2006 vp — EK 50/2006 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> Käsitellessään Hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2005 ulkoasiainvaliokunta lausui:
> Ulkoasiainvaliokunta pitää Venäjän kehitystä Suomen ja Euroopan vakauden ja turvallisuuden yhtenä keskeisenä kysymyksenä. Valiokunta katsoo, että Suomen tulee lisätä yhteistyötä demokratia- ja oikeusvaltiokehityksen edistämiseksi Venäjällä ja pyrkiä hyödyntämään Venäjän taloudellisen kehityksen tarjoamat mahdollisuudet. Venäjä-osaamista Suomessa tulee vahvistaa ja yhteistyötä eri hallinnonalojen, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan välillä kehittää. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista Venäjä-politiikkaa ja ulkoasianvaliokunta esittää, että seuraavaan hallitusohjelmaan sisällytetään Venäjä-strategia.

Asia tulee selvitettäväksi vaalien jälkeen nimitettävän hallituksen toimesta.

Ulkoasiainministeriö

Monenkeskinen kehitysyhteistyö
HE 115/2001 vp, HE 206/2001 vp
Valtiovarainvaliokunta

> 2) Luku 24.30
> Eduskunta edellytti 18.12.2001, että hallitus seuraa monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön osoitettujen valtuuksien riittävyyttä ja antaa tarvittaessa tätä koskevat muutosesitykset eduskunnalle lisätalousarvion yhteydessä.

Vuoden 2003 talousarvion momentin 24.30.66 (Varsinainen kehitysyhteistyö) käyttösuunnitelmakohdan 1 (Monenkeskinen kehitysyhteistyö) myöntö- ja sopimusvaltuuksia oli yhteensä 96 042 000 euroa. Käyttösuunnitelmakohdan valtuudet on käytetty täysimääräisesti vuoden 2003 aikana. Ministeriössä on valtuuksista tehty uusia varainmyöntöpäätöksiä niin, että Suomi on kyennyt sitoutumaan Suomen tukemien kehitysrahoituslaitosten lisärahoituksiin (Kansainvälisen maatalouden kehittämisrahaston IFAD 6. lisärahoitus), kehitysrahoituslaitosten kanssa tehtävään strategiseen kumppanuustoimintaan sekä kolmen YK-järjestön monivuotisiin sopimuksiin niin, että YK:n kehitysjärjestön (UNDP) monivuotinen sitoumus ulottuu vuoteen 2006. YK:n lastenavun rahaston (UNICEF) ja YK:n väestörahaston (UNFPA) sitoumukset ulottuvat vuoteen 2005.

Vuoden 2004 talousarvion myöntö- ja sopimusvaltuuksia laadittaessa on huomioitu kolmivuotisten sopimusten tarve kaikkien kolmen järjestön osalta. Näin ollen asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Århusin yleissopimus; ympäristöasioiden käsittelyajat ja ns. pitkittäishankkeita koskeva lainsäädäntö
HE 165/2003 vp ¾ EV 105/2004 vp
Ympäristövaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 21.6.2004, että hallitus seuraa ympäristöasioiden käsittelyaikojen kokonaispituutta ja lisää tarvittaessa hallinnon resursseja ja valitusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi ja oikeussuojajärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen pitkittäishankkeita koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi, johon voitaisiin sisällyttää myös tarvittavat aineelliset valitusperusteet.

Ympäristöministeriössä on seurattu ympäristölupien käsittelyaikoja ympäristönsuojelulain (86/2000) voimaantulosta alkaen asettamalla laajapohjaisia seurantaryhmiä, joissa on ollut mukana myös intressitahojen edustus. Ympäristöministeriö on lisäksi teettänyt Suomen ympäristökeskuksella selvityksen muutoksenhausta ympäristölupa-asioissa (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4/2006), jonka tavoitteena oli saada tietoa valitusten kohteena useimmiten olevista asiaryhmistä, valitusten aiheellisuudesta ja valitusmenettelyn kestosta.

Vuonna 2000 voimaan tulleen ympäristönsuojelulain (86/2000) täytäntöönpanosta johtuen lupakäsittely on ruuhkautunut jonkin verran varsinkin eteläisessä ja läntisessä Suomessa ja lupien käsittelyajat ovat pidentyneet. Lupahakemusten määrä on kuitenkin vähentynyt selvästi vuoden 2004 jälkeen, joten käsittelyajat tulevat lähivuosina lyhenemään. Ympäristöministeriö on asettanut vuonna 2005 ympäristölupajärjestelmän kehittämishankkeen, jonka yhtenä tavoitteena on muun muassa lupahakemusten sähköistä käsittelyä lisäämällä lyhentää lupien käsittelyaikoja.

Oikeusministeriö järjestää sopimuksessa tarkoitettujen ympäristöasioiden tuomioistuinkäsittelyn seurannan osana hallintotuomioistuinten tulosohjausta. Käsittelyaikojen seurannassa hyödynnetään hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden uudistettua diaarikaavaa. Diaarikaavan avulla voidaan kummassakin tuomioistuinasteessa seurata samojen asiaryhmien keskimääräisiä käsittelyaikoja. Århusin yleissopimuksen ja siihen liittyvien lainsäädäntömuutosten tultua voimaan 30.11.2004 ensimmäinen keskimääräisiä käsittelyaikoja koskeva raportti työstetään vuoden 2005 keskimääräisistä käsittelyajoista. Keskimääräisistä käsittelyajoista vuodelta 2005 saadaan koottua tiedot vuoden 2006 alussa.

Ympäristöasioiden määrä hallinto-oikeuksissa on vuonna 2006 kasvanut ja käsittelyajat jonkin verran pidentyneet. Toisaalta Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistut ympäristöasiat on käsitelty nopeammin kuin vuonna 2005.

	2005	2006	Muutos
Korkein hallinto-oikeus			
Saapunut	305	288	-6 %
Ratkaistu	434	330	-24 %
Vireillä 31.12.	261	218	-16 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	15	9,5	-5,5
Hallinto-oikeudet			
Saapunut	1 147	1 267	10 %
Ratkaistu	990	1 004	1 %
Vireillä 31.12.	1 084	1 348	24 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	11,4	12,3	0,9

Liikenne- ja viestintäministeriön osalta hallituksen esitys ratalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 222/2006 vp) annettiin eduskunnalle 19.10.2006. Eduskunta on 12.12.2006 hyväksynyt lakiehdotukset. Ratalaki tulee voimaan vuoden 2008 alussa. Lakiin on sisällytetty myös säännökset asianosaisten, kunnan, alueellisen ympäristökeskuksen ja maakunnan liiton sekä rekisteröidyn paikallisen tai alueellisen yhteisön tai säätiön muutoksenhakuoikeudesta.

Kauppa- ja teollisuusministeriön toimialan pitkittäishankkeita (suuret sähköjohdot sekä maakaasun, öljyn ja kemikaalien siirtoputket) koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi tarpeelliset selvitykset käynnistetään.

Turvallisuus - ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp — EK35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 2. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin pohjoisen Euroopan alueellisen yhteistyön kehittämiseksi tavoitteena tehostaa nykyistä toimintaa, poistaa päällekkäisyyksiä ja kehittää EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ohjelmaa osana EU:n naapuruuspolitiikkaa.

Pohjoisen Euroopan alueellista yhteistyötä on tehostettu pohjoisten alueellisten neuvostojen välistä sisältö- ja tietojenvaihtoyhteistyötä lisäämällä ja toteuttamalla konkreettisia yhteishankkeita. Suomi on tukenut näitä pyrkimyksiä. Vuonna 2006 valmisteltiin Pohjoismaiden

ministerineuvoston ja Barentsin euroarktisen neuvoston yhteishankkeita alkuperäiskansayhteistyön, ilmastonmuutoksen ja taloudellisen yhteistyön aloilla. Barentsin alueen ihmiskaupan vastainen työ siirrettiin Itämeren valtioiden alaisen työryhmän toiminnan piiriin. Sosiaali- ja terveysyhteistyön koordinaatiota Pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveyskumppanuuden puitteissa tiivistettiin. Pohjoisten alueellisten neuvostojen puheenjohtajat ovat jatkaneet yhteiskokouksiaan keskittyen erityisesti synergian löytämiseen uuden pohjoisen ulottuvuuden politiikan puitteissa. Näihin kokouksiin on osallistunut myös Euroopan komissio.

Pohjoisen ulottuvuuden (PU) tulevaa kehittämistä koskevat suuntaviivat hyväksyttiin Brysselissä 21.11.2005 pidetyssä PU-ministerikokouksessa. Kokousta edelsi useita kuukausia kestänyt tiivis konsultaatio- ja neuvotteluprosessi EU-maiden, komission sekä PU:n nykyisten kumppanimaiden Venäjän, Norjan ja Islannin kesken. Neuvottelut pohjoisen ulottuvuuden uusista asiakirjoista käytiin EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin välillä marraskuussa 2005 hyväksyttyjen PU-suuntaviivojen pohjalta. Neuvottelujen tuloksena syntyneet pohjoisen ulottuvuuden poliittinen julistus ja kehysasiakirja hyväksyttiin Helsingissä 24.11.2006 pidetyssä pohjoisen ulottuvuuden huippukokouksessa. Suomi toimi aktiivisesti neuvotteluprosessin aikana EU-ministerivaliokunnan 3.12.2004 tekemien (E131/2004) ja eduskunnan vahvistamien (SuVL 2/2005 vp) linjausten pohjalta. Uusien PU-asiakirjojen myötä EU:sta, Venäjästä, Norjasta ja Islannista tuli tasa-arvoisia pohjoisen ulottuvuuden kumppaneita, mikä on omiaan vahvistamaan niiden sitoutumista pohjoiseen ulottuvuuteen. PU on jatkossa osa EU:n ja Venäjän välillä sovittujen neljän yhteisen alueen toimeenpanoa PU-alueella kuitenkaan unohtamatta pohjoisten alueiden erityiskysymyksiä. Toimeenpanon tehostamiseksi päätettiin perustaa uusi yhteinen ohjausryhmä, joka kokoontuu virkamies- ja ministerikokousten välisenä aikana.

PU-neuvottelujen rinnalla Suomi on toiminut aktiivisesti PU:n ympäristökumppanuuden ja sosiaali- ja terveyskumppanuuden vahvistamiseksi sekä kumppanuusyhteistyön kehittämiseksi uusilla aloilla. Pohjoisen ulottuvuuden julistuksessa osapuolet sitoutuivat jatkamaan ja kehittämään nykyisiä kumppanuuksia sekä selvittämään mahdollisuutta perustaa liikenne- ja logistiikkakumppanuus ja tehostaa yhteistyötä energiatehokkuuden alalla.

Ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä
HE 50/2005 vp — EV 36/2006 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 25.4.2006 hallituksen tarkkaan seuraavan ja arvioivan ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmän toimivuutta sekä ryhtyvän seurannan ja arvioinnin perusteella, tarvittaessa nopeastikin, tarpeellisiin lainsäädäntö- tai muihin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto päätti 15.6.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Laki ulkomaanedustuksen korvauksista tuli voimaan 1.10.2006 lukien, mistä johtuen tässä vaiheessa ei vielä ole voitu arvioida korvausjärjestelmän toimivuutta. Vasta vuoden 2007 jälkeen on perusteltua suorittaa toimivuuden arviointi.

Euroopan unionin yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuulausekkeen vaikutukset ja toimeenpano; Eurooppa-neuvoston kokouksista tiedottaminen
HE 67/2006 vp — EV 218/2006 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 5.12.2006, että Euroopan unionin yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuulausekkeen vaikutuksista ja toimeenpanoon vaadittavista toimenpiteistä annetaan eduskunnalle selvitys seuraavan vaalikauden alussa.

2. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto tiedottaa vastaisuudessa Eurooppa-neuvoston virallisista ja epävirallisista kokouksista eduskunnan asianomaisille valiokunnille myös kirjallisesti.

Valtioneuvosto päätti 7.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto esitti 7.12.2006 Tasavallan Presidentin hyväksyttäväksi Euroopan unionin perustuslakisopimuksen ratifioimisen. Tasavallan presidentti päätti ratifioinnista ja sopimuksen voimaansaattamislain vahvistamisesta 8.12.2006. Eduskunta hyväksyi perustuslakisopimuksen istunnossaan 5.12.2006 ns. supistetussa perustuslain säätämisjärjestyksessä äänin 129–39.

Uusi menettely kirjallisesta tiedottamisesta Eurooppa-neuvoston virallisista ja epävirallisista kokouksista eduskunnan asianomaisille valiokunnille otettiin käyttöön jo tiedotettaessa valiokunnille 14. ja 15.12.2006 järjestetyistä Eurooppa-neuvoston kokouksesta.

Oikeusministeriö

Korvausten takaisinperintä
HE n:o 36/1992 vp.
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 2.6.1992, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla lainsäädäntömme eri aloilla olevat korvausten takaisinperintää koskevat säännökset yhtenäistetään siten, että säännökset velvoittavat yhtenäisillä perusteilla takaisinperintään.

Uusi hallintolaki (434/2003) tuli voimaan vuoden 2004 alusta. Alun perin tarkoituksena oli ottaa tähän lakiin yleisiä säännöksiä myös muun muassa julkisoikeudellisista saatavista. Tällaisten säännösten tarve jätettiin kuitenkin erikseen selvitettäväksi. Takaisinperinnästä säädetään nykyisin eri tuki- ja korvausmuotojen omissa säännöksissä. Vuonna 2001 annettu valtionavustuslaki (688/2001) sisältää lisäksi yleisiä säännöksiä, joita noudatetaan perittäessä takaisin harkinnanvaraisia valtionavustuksia.

Oikeusministeriössä on vuonna 2004 valmistunut selvitys julkisoikeudellisiin velkasuhteisiin sovellettavan yleislainsäädännön tarpeesta ja mahdollisista tuossa yleislaissa säänneltävistä kysymyksistä. Selvityksen perusteella yleislailla olisi tarpeen säännellä julkisoikeudellisten saatavien korosta, vanhentumisesta, kuittaamisesta sekä perusteettoman edun palauttamisesta erityisesti niissä tilanteissa, joissa ei ole voimassa sovellettavissa devaa muuta lainsäädäntöä. Lausuntokierroksella yleislainsäädännön näin muotoiltua alaa on pidetty lähtökohtaisesti kannattavana. Uuden yleislainsäädännön, jonka ala poikkeaa ponnessa tarkoitetusta yleislainsäädännöstä, valmistelu tullee kestämään vielä useita vuosia.

Koska ponnessa tarkoitettua lainvalmistelua ei lainsäädännössä jo tapahtuneet muutokset huomioon ottaen ole vireillä eikä ponnessa tarkoitetun kaltaisen yleislainsäädännön kehittämiseen ole tarvetta nämä jo tapahtuneet muutokset huomioon ottaen, asia ei enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa
HE 1/1998 vp
Perustuslakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.2.1999, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi.

Oikeusministeriön 15.3.2000 asettama vaalitoimikunta 2000 ei päässyt yksimielisyyteen siitä, miten suhteellisuuden toteutumiseen liittyvät ongelmat tulisi ratkaista eikä siten tehnyt asiassa varsinaista ehdotusta. Se esitteli kuitenkin 5.6.2001 luovuttamassaan mietinnössä selvityksensä tuloksena syntyneet viisi mahdollista ratkaisumallia: tasauspaikkajärjestelmän, vaalialuejärjestelmän, äänikynnysjärjestelmän, St. Lagüesin laskentajärjestelmän ja vaalipiirien rajojen muuttumisen. Kun hallituksen iltakoulussa 16.10.2002 käsiteltiin toimikunnan mietintöä ja siitä annettuja lausuntoja ja todettiin, että yhteistä näkemystä ei ollut löydettävissä, asia katsottiin tuolla vaalikaudella loppuun käsitellyksi.

Osana pääministeri Matti Vanhasen hallituksen hallitusohjelmassa mainittua kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa oikeusministeriö asetti 27.4.2004 toimikunnan (Kansanvalta 2007), jonka yhtenä tehtävänä oli selvittää ja arvioida sekä tehdä kehittämisehdotuksia siitä, onko nykyinen vaalijärjestelmämme riittävän toimiva äänestäjä-edustajasuhteen näkökulmasta ja vertaillen Suomen ja muiden keskeisten eurooppalaisten maiden vaalijärjestelmiä

punnita vaihtoehtoisia tapoja kehittää vaalijärjestelmää. Työssään toimikunnan tuli muun ohella selvittää mahdollisuuksia suhteellisuuden parempaan toteutumiseen eduskuntavaaleissa. Tämäkään toimikunta ei mietinnössään (7.6.2005) katsonut voivansa tehdä konkreettisia ehdotuksia ongelman ratkaisemiseksi. Se kuitenkin ehdotti, että oikeusministeriö asettaisi jatkossa työryhmän, joka selvittäisi perusteellisesti mm. mahdollisuudet parantaa poliittisen suhteellisuuden toteutumista erikokoisissa vaalipiireissä.

Hallitus päätti keväällä 2006, ettei asiaa valmistella enempää tällä vaalikaudella, mutta oikeusministeriö valmistelee asiasta arviomuistion seuraavia hallitusneuvotteluita varten.

Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa
HE 48/1998 vp
Perustuslakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.2.1999, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi.

Oikeusministeriön 15.3.2000 asettama vaalitoimikunta 2000 ei päässyt yksimielisyyteen siitä, miten suhteellisuuden toteutumiseen liittyvät ongelmat tulisi ratkaista eikä siten tehnyt asiassa varsinaista ehdotusta. Se esitteli kuitenkin 5.6.2001 luovuttamassaan mietinnössä selvityksensä tuloksena syntyneet viisi mahdollista ratkaisumallia: tasauspaikkajärjestelmän, vaalialuejärjestelmän, äänikynnysjärjestelmän, St. Lagüesin laskentajärjestelmän ja vaalipiirien rajojen muuttumisen. Kun hallituksen iltakoulussa 16.10.2002 käsiteltiin toimikunnan mietintöä ja siitä annettuja lausuntoja ja todettiin, että yhteistä näkemystä ei ollut löydettävissä, asia katsottiin tuolla vaalikaudella loppuun käsitellyksi.

Osana pääministeri Matti Vanhasen hallituksen hallitusohjelmassa mainittua kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa oikeusministeriö asetti 27.4.2004 toimikunnan (Kansanvalta 2007), jonka yhtenä tehtävänä oli selvittää ja arvioida sekä tehdä kehittämisehdotuksia siitä, onko nykyinen vaalijärjestelmämme riittävän toimiva äänestäjä-edustajasuhteen näkökulmasta ja vertaillen Suomen ja muiden keskeisten eurooppalaisten maiden vaalijärjestelmiä punnita vaihtoehtoisia tapoja kehittää vaalijärjestelmää. Työssään toimikunnan tuli muun ohella selvittää mahdollisuuksia suhteellisuuden parempaan toteutumiseen eduskuntavaaleissa. Tämäkään toimikunta ei mietinnössään (7.6.2005) katsonut voivansa tehdä konkreettisia ehdotuksia ongelman ratkaisemiseksi. Se kuitenkin ehdotti, että oikeusministeriö asettaisi jatkossa työryhmän, joka selvittäisi perusteellisesti mm. mahdollisuudet parantaa poliittisen suhteellisuuden toteutumista erikokoisissa vaalipiireissä.

Hallitus päätti keväällä 2006, ettei asiaa valmistella enempää tällä vaalikaudella, mutta oikeusministeriö valmistelee asiasta arviomuistion seuraavia hallitusneuvotteluita varten.

Säädöskokoelma ja säädöstietopankki
HE 174/1999 vp
Perustuslakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.2.2000 arvonlisäverolakia tulkittavan niin, että Suomen säädöskokoelmaa pidetään laissa tarkoitettuna verovapaana aikakausilehtenä.
>
> Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän välittömästi toimiin arvonlisäverolain selkeyttämiseksi ja täydentämiseksi siten, että Suomen säädöskokoelma ja valtiopäiväasiakirjat ovat arvonlisäverosta vapaita painotuotteita.

Arvonlisäverolain (1501/1993) mukaan arvonlisäveroa suoritetaan periaatteessa kaikesta liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Veropohjan tulee neutraalisuuden ja verojärjestelmän toimivuuden vuoksi olla mahdollisimman laaja. Kirjapainojen, painotuotteiden myyjien ja lehtien julkaisijoiden on siten pääsääntöisesti suoritettava arvonlisäveroa liiketoiminnastaan niin kuin muidenkin tavaroiden ja palvelujen myyjien. Myös valtio on arvonlisäverolain mukaan verovelvollinen liiketoiminnan muodossa harjoittamastaan tavaroiden ja palvelujen myynnistä.

Arvonlisäverolain 55 § sisältää poikkeussäännöksen, jonka mukaan veroa ei suoriteta sanoma- ja aikakauslehtien myynnistä vähintään kuukauden ajaksi tilattuina. Sanoma- ja aikakauslehtien irtonumeromyynti on verollista.

Sanoma- ja aikakauslehden käsitettä ei ole määritelty arvonlisäverolaissa. Verotus- ja oikeuskäytännössä on katsottu, että julkaisun tulee ilmestyä vähintään neljä kertaa vuodessa ja täyttää tietyt muodolliset vaatimukset. Verottomuuden edellytysten täyttymistä tarkastellaan kunkin lehden osalta erikseen. Verotuskäytännön valossa on epäselvää, voidaanko säädöskokoelmaa pitää luonteeltaan arvonlisäverolaissa tarkoitettuna aikakauslehtenä. Päätoimittajasta luopuminen lisää tätä epävarmuutta. Asiasta ei ole tuomioistuinratkaisua. Ilmeisesti tämän vuoksi eduskunnan lausumassa on pyritty vaikuttamaan lain tulkintaan.

Arvonlisäverolain tulkinta kuuluu verotoimistoille ja tuomioistuimille. Hallituksen esityksen perustelut ja eduskunnan lausumat ovat tärkeä osa sitä laintulkinta-aineistoa, jonka perusteella ratkaisut yksittäisissä tulkintatilanteissa tehdään, vaikka ne eivät sinänsä sido riippumattomia tuomioistuimia.

Arvonlisäverotuksessa sovellettavan veropohjan laajuus on säädelty Suomea sitovasti Euroopan yhteisöjen kuudennessa arvonlisäverodirektiivissä (77/388/ETY). Direktiivi ei sisällä sanoma- ja aikakauslehtiä koskevaa verovapaussäännöstä. Liittymissopimuksessa Suomelle on kuitenkin myönnetty oikeus siirtymäaikana soveltaa verovapautta tilattuina myytäviin sanoma- ja aikakauslehtiin. Suomella ei kuitenkaan ole oikeutta jälkeenpäin ottaa käyttöön laajempaa verovapautta kuin mitä liittymissopimusta solmittaessa on sovellettu. Suomi ei muutoinkaan voi kansallisin päätöksin supistaa direktiivin mukaista veropohjaa.

Hallituksen käsityksen mukaan yhteisölainsäädäntö estää arvonlisäverolain 55 §:n verovapaussäännöksen soveltamisalan laajentamisen. Mikäli eduskunnan toivomaa tulkintaa ei joltakin osin pidettäisi tuomioistuimissa lainmukaisena, merkitsisi lausuman mukainen lainmuutos verovapauden laajentamista siitä oikeustilasta, joka on vallinnut jäsenyyden toteutuessa. Erityisen selvästi tämä ongelma tulisi esiin valtiopäiväasiakirjojen osalta, koska niiden myynti on katsottu verolliseksi.

Valtiovarainministeriö on perustuslakivaliokunnalle 17.10.2002 asian johdosta antamassaan lausunnossa selvittänyt asiaa tarkemmin.

Asia ei enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Tuomioistuinasioiden oikeuspaikka
HE 57/2000 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.9.2000, että selvitetään, voidaanko Helsingissä ja muualla maassa sijaitsevien tuomioistuinten välisiä juttujakaumia tasapainottaa siten, että eri syistä yhteen tuomioistuimeen sijoitettuja asiaryhmiä siirretään käsiteltäväksi muualla kuin Helsingissä sijaitseviin tuomioistuimiin.

Hovioikeuksien tuomiopiireistä annettua valtioneuvoston päätöstä muutettiin 1.1.2005 lukien siten, että Helsingin hovioikeuspiiristä siirrettiin Hyvinkään käräjäoikeus Kouvolan hovioikeuspiiriin, Lohjan ja Raaseporin käräjäoikeudet Turun hovioikeuspiiriin, Turun hovioikeuspiiristä Porin käräjäoikeus Vaasan hovioikeuspiiriin sekä Vaasan hovioikeuspiiristä Haapajärven, Raahen ja Ylivieskan käräjäoikeudet Rovaniemen hovioikeuspiiriin. Tuomiopiirijärjestelyllä pyrittiin helpottamaan ruuhkautuneiden hovioikeuksien, erityisesti Helsingin hovioikeuden, työtilannetta ja tasaamaan käsittelyaikaeroja. Oikeusministeriön vuosiksi 2003–2012 julkaiseman oikeuspolitiikan strategian mukaan tullaan lisäksi tutkimaan mahdollisuuksia laajentaa markkinaoikeuden toimivaltaa teollisoikeuksia ja vahingonkorvauskysymyksiä koskevissa asioissa. Asiaa koskevaa selvitystyötä tehtiin työryhmässä, jonka työ valmistui vuoden 2005 alkupuolella. Lisäksi ministeriö on marraskuussa asettanut työryhmän selvittämään erityisesti laajojen asioiden käsittelyn tehostamista. Työryhmän mietintö valmistuu vuoden 2007 alkupuolella. Vuonna 2006 annettiin eduskunnalle hallituksen esitys (202/2006) laiksi valitusasioiden siirtämiseksi toisessa hovioikeudessa käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Yksinkertaisten velkomusasioiden (ns. summaaristen asioiden) käsittelyn tehostamista on selvitetty työryhmässä vuonna 2006. Työryhmä esittää oikeuspaikkasäännöstön muuttamista siten, että em. asioita olisi mahdollista siirtää ruuhkaisista tuomioistuimista vähemmän ruuhkautuneisiin. Mietinnöstä saatavan lausuntopalautteen perusteella päätetään vuoden 2007 aikana jatkotoimista.

Ahvenanmaan itsehallinto
HE 18/2002 vp — EV 246/2002 vp
Perustuslakivaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 21.1.2003, että hallitus yhdessä Ahvenanmaan maakunnan kanssa selvittää kiireellisesti tarpeen muuttaa itsehallintolain säännöksiä presidentin veto-oikeuden käyttämisen perusteista siltä osin kuin kysymys on maakuntalakien suhteesta kansainvälisten sopimusten ja EY:n säädösten asettamiin vaatimuksiin ja että hallitus antaa itsehallintolain muuttamisesta tältä osin esityksen.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää tarpeen ja mahdollisuudet siirtää itsehallintolain 19 §:ssä säädetyn erityistehtävän hoitaminen korkeimmalta oikeudelta muulle riippumattomalle lainkäyttöelimelle.

Hallituksen esitykseen 18/2002 vp perustuva laki Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta (68/2004) tuli voimaan 1.6.2004.

Oikeusministeriö on aikaisemmin ilmoitetulla tavalla käynyt keskusteluja maakunnan hallituksen kanssa eduskunnan lausuman johdosta. Itsehallintolain 19 §:ssä säädettyjen maakuntalakien valvontaa koskevien tehtävien ja toimivaltuuksien muuttaminen herättäisi periaatteellisesti tärkeitä valtiosääntöoikeudellisia ja Ahvenanmaan itsehallinnon perusteita koskevia kysymyksiä. Hallituksen käsityksen mukaan nykyinen järjestelmä on pääosin toiminut tyydyttävästi eikä uudistuksiin tulisi ryhtyä ilman perusteellista selvitystä. Tämän vuoksi oikeusministeriö tilasi perusselvityksen ulkopuoliselta asiantuntijalta. Selvitysmiehen raportti julkaistiin maaliskuussa 2006 (Oikeusministeriön julkaisu 2006:2) ja lähetettiin lausunnolle Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, Ahvenanmaan valtuuskunnalle, korkeimmalle oikeudelle ja valtioneuvoston oikeuskanslerille. Selvitys ja siitä saadut lausunnot osoittavat, että ongelmatilanteet ovat siinä määrin harvinaisia ja epätodennäköisiä, etteivät ne puolla perustavanlaatuista itsehallintojärjestelmän muutosta eduskunnan ensimmäisessä lausumassa esitetyllä tavalla. Selvitys ja lausunnot osoittivat myös, että tarvetta maakuntalakien lainsäädäntövalvontaan liittyvän lausuntotehtävän siirtämiselle korkeimmalta oikeudelta toiselle toimielimelle ei ole. Mahdollista siirtoa ei myöskään voida perustella kustannus- tai tehokkuusnäkökohdilla.

Hallituksen käsityksen mukaan lausumat eivät anna aihetta jatkotoimenpiteisiin.

Rikesakkolainsäädäntö, blankorangaistussäännökset, syyntakeisuus
HE 44/2002 vp — EV 261/2002 vp
Lakivaliokunta

1. Eduskunta edellytti 31.1.2003 että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, täyttääkö blankorangaistussäännökset rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimukset ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön uudistamiseksi.

3. Eduskunta edellytti, että ennen rikoslain voimaantuloa hallitus varmistaa, että rikoslain ja mielenterveyslain säännökset mahdollistavat vaarallisten syyntakeettomana rangaistukseen tuomitsematta jätettyjen tahdosta riippumattoman hoidon.

1. Oikeusministeriössä valmistui maaliskuussa 2004 arviomuistio rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyn kehittämisestä. Sen pohjalta oikeusministeriö asetti 12.4.2006 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi summaarisesta tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä. Työryhmän määräaika päättyy 31.3.2007. Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tulee valmistelussa ottaa huomioon kysymyksessä oleva eduskunnan ponsi. Tämä koskee erityisesti sitä, että rikesakko on säädetty konkreettisesti rangaistukseksi asetuksessa, mikä ei ole sopusoinnussa rikosoikeudellisen legaliteettiperiaatteen kanssa.

2. Oikeusministeriössä on blankorangaistussäännöksiä alustavasti selvitetty rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta edellisen kohdan mukaiseen rikesakkosäännösten uudistamiseen liittyen. Tämä selvittäminen jatkuu kohdassa 1 mainitun rangaistusmääräys- ja rikesakkolainsäädäntöä uudistavan työryhmän työssä. Rikesakkoa koskevien rangaistussäännösten lakiin siirtämisen yhteydessä joudutaan harkitsemaan niiden laillisuusperiaatteenmukaisuus myös tältä kannalta ja tekemään tarpeellisesti muutosehdotukset.

3. Työryhmä, jonka tehtävänä oli arvioida syytetyn ja rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoa ja tutkimista koskevien mielenterveyslain säännösten asianmukaisuus, luovutti mietintönsä sosiaali- ja terveysministeriölle 1.2.2006 (STM:n työryhmämuistioita 2005:20). Työryhmä ehdotti, että mielenterveyslakia muutettaisiin siten, että kriminaalipotilas voitaisiin määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon tiettyjen muidenkin vakavien mielenterveyden häiriöiden kuin mielisairauden perusteella. Kysymykseen tulisivat vaikeat, lähellä mielisairautta olevat persoonallisuushäiriöt. Mielenterveyslakiin laadittaisiin myös pykälä kriminaalipotilaita koskevasta velvoitteisesta avohoidosta, johon määräämisestä päättäisi terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Hoito päättyisi heti, kun hoidon tarvetta ei enää todettaisi, mutta hoidon tarpeen jatkuessa hoitopäätös uusittaisiin puolivuosittain ja päätös alistettaisiin hallinto-oikeuden vahvistettavaksi. Jos hoito jatkuisi yli kolme vuotta, hoidon tarve arvioitaisiin valtion sairaalassa tai yliopistollisen keskussairaalaan psykiatrisella osastolla ja hoidon jatkamisesta päättäisi Terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Mietinnöstä pyydettiin lausuntoja, joiden valtaosa tuki työryhmän pääehdotuksia. Uudistus on sisällytetty sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2007 toimintasuunnitelmaan valmisteltavaksi virkamiestyönä.

Pakkokeinot, hukkaamiskielto, vakuustakavarikko
HE 52/2002 vp — EV 286/2002 vp
Lakivaliokunta

1. Eduskunta edellytti 17.2.2003, että hallitus selvittää, millä tavoin uudet pakkokeinovaltuudet ovat edistäneet yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta ja onko pakkokeinojen kohteena olevien perusoikeuksien suoja riittävä. Selvityksen tuloksia tulee selostaa vuotta 2005 koskevassa hallituksen toimenpidekertomuksessa.

2. Eduskunta edellytti, että uuden hukkaamiskielto- ja takavarikkosäännöksen sovelltamiskäytäntöä seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimiin vahingonkorvaussäännösten uudistamiseksi.

Oikeusministeriö ja sisäasiainministeriö ovat päättäneet vuoden 2007 alussa asettaa laaja-alaisen toimikunnan valmistelemaan esitutkinta- ja pakkokeinolain sekä poliisilain kokonaisuudistusta. Tähän liittyen oikeusministeriö on ryhtynyt selvittämään Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen mahdollisuuksia tehdä ponnen 1 kohdassa tarkoitettu selvitys.

Ponnen kohta 2 ei anna aihetta toimenpiteisiin, koska valtakunnansyyttäjäviraston tekemästä selvityksestä ilmenee, ettei ole esiintynyt tapauksia, joiden johdosta vahingonkorvauslainsäädäntöä pitäisi tarkistaa.

Saman lainkohdan samanaikaiset muutoshankkeet
HE 101/2002 vp — EV 232/2002 vp
Lakivaliokunta

Eduskunta edellytti 13.12.2002, että valtioneuvosto toteuttaa nykyaikaisen järjestelmän, jonka avulla lainvalmistelijat voivat luotettavasti selvittää samanaikaisesti vireillä olevat samaa lainkohtaa koskevat uudistushankkeet.

Hallituksen esitysten laatimisohjeiden (HELO 2004) mukaan esityksiin on otettava jakso ”Riippuvuus muista esityksistä”. Jaksoa varten tarvittavat tiedot ovat valmisteluvaiheessa saatavissa valtioneuvoston hankerekisteristä (HARE) sekä jo annettujen hallituksen esitysten osalta eduskunnan tietokannasta sekä vuodesta 2004 myös Finlexistä. Myös 15.9.2005 asetetussa säädösvalmistelun tietotuen kehittämishankkeessa on keskusteltu päällekkäisiin lainmuutoksiin liittyvistä ongelmista. Hankkeen loppuraportti on annettu 18.8.2006 (VM044:00/2005). Säädösvalmistelun tietohallintotukea koskevan hankkeen (OM035:00/2005) loppuraportti valmistuu keväällä 2007.

Ulosottoperusteen määräaikaisuus
Velan lopullinen vanhentuminen
HE 187/2002 vp — EV 278/2002 vp
Talousvaliokunta

Eduskunta edellytti 10.2.2003, että hallitus seuraa, johtaako ulosottoperusteen määräaikaisuus, ilman että samalla säädettäisiin velan lopullisesta vanhentumisesta, epäasianmukaisiin menettelyihin tai kohtuuttomiin tilanteisiin velkasuhteissa, ja arvioisen jälkeen, onko aihetta säätää velan lopullisesta vanhentumisesta, sekä antaa selvityksen ja tarvittaessa lakiesityksen seuraavan vaalikauden aikana.

Ulosoton määräaikaisuutta koskeva lainmuutos (679/2003) tuli voimaan 1.3.2004. Siirtymäsäännösten mukaan vanhoihin tuomioihin perustuva ulosotto voidaan lopettaa aikaisintaan 1.3.2008 lukien.

Eduskunnalle on 29.6.2006 annettu hallituksen esitys ulosottokaareksi ja laiksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 83/2006 vp). Ehdotuksen mukaan saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottoperusteen määräaika on kulunut.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Valvottu läpilasku
HE 31/2003 vp — EV 92/2003 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 23.12.2003, että valvottua läpilaskua koskevat säännökset valmistellaan ja annetaan eduskunnan käsiteltäviksi mahdollisimman pian.

Oikeus- ja sisäasiainministeriön yhteinen työryhmä (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2005: 51) on ehdottanut mm., että peitepoliisi voisi eräin edellytyksin osallistua rikollisryhmän toimintaan mm. vaikuttamalla rikoksen tekemisen aikaan ja paikkaan. Mietintö on ollut lausunnolla mutta mietintöön perustuvaa hallituksen esitystä ei voitu antaa vuonna 2006.

Yhdenvertaisuuslaki ja perusoikeudet
HE 44/2003 vp — EV 95/2003 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 5.12.2003, että hallitus valmistelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii yhdenvertaisuuslainsäädännön toteuttamisen edellyttämistä voimavaroista vuoden 2004 lisätalousarviossa ottaen samalla laajemminkin huomioon työsuojelupiirien tehtävien kasvun.

Lausuman 1-kohdan toimenpiteet kuuluvat oikeusministeriön toimialaan.
1) Oikeusministeriön tarkoituksena on asettaa alkuvuonna 2007 toimikunta uudistamaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöä. Uudistuksen tavoitteena olisi uusi yhdenvertaisuuslainsäädäntö, joka vastaisi nykyistä paremmin perustuslain 6 §:n sisältämää yhdenmukaista ja laa-ja-alaista syrjintäkieltoa. Samassa yhteydessä tarkistettaisiin tarvittavissa määrin myös syrjintäasioita nykyisin hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Tämä tehtäisiin ottaen huomioon Suomen nykyinen perus- ja ihmisoikeusvalvonta kokonaisuutena sekä tällaiselle valvonnalle asetetut kansainväliset vaatimukset. Toimikunnan tulisi antaa välimietintö uudistustarpeen laajuudesta ja uudistusvaihtoehdoista sekä mahdollisista muista sen työn aikana esiin nousevista periaatteellista kysymyksistä 31.1.2008 mennessä ja antaa uudistusta koskeva ehdotuksensa 31.1.2009 mennessä.

Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisessa otettaisiin huomioon muun muassa työministeriön toimeksiannosta toteutettava seurantatutkimus yhdenvertaisuuslain toimivuudesta. Tutkimuksella on tarkoitus saada tietoa siitä, miten yhdenvertaisuuslaki on käytännössä toiminut osana suomalaista perusoikeusjärjestelmää. Tutkimuksessa pyritään muun muassa selvittämään, ovatko yhdenvertaisuuslaissa säädetyt syrjinnän määritelmät riittäviä syrjintätilanteiden havainnoimisen ja selvittämisen kannalta, liittyykö moniperustaiseen syrjintään vaikeita soveltamisalakysymyksiä ja aiheutuuko eri syrjintäperusteiden erilaisista soveltamisaloista ongelmallisia tulkintatilanteita. Lisäksi tutkimuksessa on tarkoitus arvioida, täyttyvätkö yhdenvertaisuussuunnitelmalle asetetut tavoitteet. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat muun muassa tuomioistuimet, lain soveltamista valvovat viranomaiset, valtion, kuntien ja kirkon viranomaiset sekä eri vähemmistöryhmien edustajat. Seurantatutkimuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2007 loppuun mennessä.

2) Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen on oikeuspoliittisesti merkittävä kysymys, joka vaatii laajaa ja huolellista selvitystyötä sekä voimassa olevan lainsäädännön toimivuuden arviointia. Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) tuli voimaan 1.2.2004, mistä syystä mainitun lain ja samassa yhteydessä muutettujen lakien vaikutusten perusteellinen arviointi ei ole

toistaiseksi ollut mahdollista. Oikeusministeriö ja muut asianomaiset ministeriöt seuraavat yhdenvertaisuuslainsäädännön toimivuutta omalla toimialallaan.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa viranomaisia laatimaan toimintaansa koskevan yhdenvertaisuussuunnitelman, jonka sisältöä koskevat yleiset suositukset työministeriö antoi kirjeellään 9.9.2004. Yhdenvertaisuussuunnitelmat on laadittava vuoden 2005 loppuun mennessä.

Yhdenvertaisuuslainsäädännöstä ja sen toteuttamisesta on tiedotettu laajasti ja monipuolisesti. Työministeriön koordinoima neljän ministeriön ja eri syrjintäperusteita edustavien järjestöjen ja elinten yhteinen hanke on järjestänyt alueellisia seminaareja, työpaikkakoulutuksia ja valtakunnallisen konferenssin Helsingissä. Hanke on myös tuottanut monikielisen esitteen yhdenvertaisuuslaista, aiheeseen liittyvää koulutusmateriaalia cd-rom muodossa sekä ylläpitänyt Internet-sivustoa (www.join.fi/seis), jolla on monipuolista tietoa yhdenvertaisuuskysymyksistä. Internet-sivuilla on myös tietokanta yhdenvertaisuuskysymysten asiantuntijoista ja kouluttajista. Tämä SEIS – Suomi Eteenpäin Ilman Syrjintää – hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin komissiolta vuodesta 2001 lähtien.

Lisäksi työministeriö on johtanut kansainvälistä kehittämishanketta käytännön mallien luomiseksi ja testaamiseksi paikallisviranomaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tämä vuosina 2001–2004 Yhteisön syrjinnän vastaisen toimintaohjelman tuella toteutettu JOIN - hanke (www.join.fi) on tuottanut myös Internet-pohjaisen yhdenvertaisuuden kehittämistyökalun paikallisviranomaisten käyttöön.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa on vuoden 2005 talousarviossa lisätty työsuojelupiirien voimavaroja työsuojelupiirien tehtävien kasvun johdosta siten, että työsuojelupiirien resursseja voidaan kasvattaa 12 viralla. Työministeriön virkamiehet ovat osallistuneet työsuojelupiirien henkilöstölle järjestetyn koulutuksen toteuttamiseen yhdenvertaisuuslain sisällöstä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 7/2005 vp), joka koski hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2004, katsonut, että hallituksen antama selvitys ja kannanotto on asianmukainen. Tämän vuoksi lausuma ei anna aihetta edellä kerrottua enempää työministeriön toimenpiteisiin.

Täytäntöönpanokelvottoman velan lakkaaminen
HE 14/2004 vp — EV 100/2004 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2004, että hallitus hyvissä ajoin ennen kuluvan vaalikauden päättymistä antaa eduskunnalle esityksen siitä, millaisilla edellytyksillä velka, jota koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut, voidaan katsoa lopullisesti vanhentuneeksi.

Ulosotto on muuttunut määräaikaiseksi lainmuutoksella (679/2003), joka tuli voimaan 1.3.2004. Siirtymäsäännösten mukaan vanhoihin tuomioihin perustuva ulosotto voidaan lopettaa aikaisintaan 1.3.2008 lukien.

Eduskunnalle on 29.6.2006 annettu hallituksen esitys ulosottokaareksi ja laiksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 83/2006 vp). Ehdotuksen mukaan saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottoperusteen määräaika on kulunut.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Perintätoimeksiantojen rajoitukset
Velallisen keinot varmistua perittävien saatavien oikeellisuudesta
HE 21/2004 vp — EV 247/2004 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.12.2004, että hallitus selvittää saatavien perinnästä annetun lain 9 §:ään sisältyvien, perintätoimeksiantoja koskevien rajoitusten tarkoituksenmukaisuuden.
>
> Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, onko velallisilla riittävät keinot varmistua heiltä perittävien saatavien oikeellisuudesta ja, jos epäkohtia ilmenee, ryhtyy tarvittaviin toimiin velallisen oikeusaseman parantamiseksi.

Perintätoimeksiantojen rajoitukset. Kuten lakivaliokunta 1. lausumaehdotuksensa perusteluissa toteaa, perintätoimeksiantojen rajoituksilla on käytännössä merkitystä erityisesti pysäköintivirhemaksujen ja joukkoliikenteen tarkastusmaksujen perinnässä, koska näiden saatavien rahamäärät ovat pienehköjä mutta asiamäärät huomattavia. Valiokunta huomauttaa myös siitä, että rajoitusten vaikutus kuntien toimintaan tulee edelleen kasvamaan, jos oikeusministeriön työryhmän ehdotus joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain (469/1979) soveltamisalan laajentamisesta koko maahan toteutetaan.

Laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain muuttamisesta (448/2006) tuli voimaan 1.9.2006. Lain soveltamisala kattaa nyt kaikki kunnat. Perintätoimeksiantoja koskevien rajoitusten vaikutuksia ja niiden säilyttämisen tarkoituksenmukaisuutta on syytä ryhtyä selvittämään vasta, kun kunnille on pitemmältä ajalta kertynyt kokemuksia tarkastusmaksujen perinnän järjestämisestä ja perinnässä mahdollisesti ilmenevistä ongelmista.

Velallisen keinot varmistua perittävien saatavien oikeellisuudesta. Oikeusministeriö on tiedustellut valtiovarainministeriöltä, Rahoitustarkastukselta, Kuluttajavirastolta vuonna 2005 selvittänyt keskeisten viranomaisten ja Pankkialan asiakasneuvontatoimiston avulla mahdollisia tapauksia, joissa velallinen on epäillyt saatavan oikeellisuutta mutta ei ole saanut tosiasiallista velkatilannettaan selvitettyä. Ministeriön saamien tietojen mukaan saatavien oikeellisuutta koskevat ongelmat ovat liittyneet lähinnä 1990-luvun lopun lamaan ja sen johdosta toteutettuihin pankkialan rakennejärjestelyihin. Ongelmat ovat sittemmin vähentyneet, ja velallisten asemaa on parannettu 1.5.2005 voimaan tulleilla tiedonsaantioikeuksilla.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Isyyslain voimaanpanolain säännös kanneajasta
HE 56/2004 vp — EV 27/2005 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.4.2005, että hallitus selvittää, millaisia ongelmia isyyslain voimaanpanosta annetun lain (701/1975) 7 §:n 2 momentista aiheutuu, ja antaa eduskunnan käsiteltäviksi tämän selvityksen perusteella mahdollisesti tarpeellisiksi osoittautuvat lakiehdotukset.

Isyyslainsäädännön ajanmukaisuuden kokonaistarkastelu tulee ajankohtaiseksi lähitulevaisuudessa. Kysymys, mitä ongelmia isyyslain voimaanpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentista aiheutuu ja mitä ongelmia toisaalta aiheutuisi sen kumoamisesta, on tarkoituksenmukaista selvittää tuossa yhteydessä. Korkein oikeus on tapauksessa KKO 2003:107 katsonut, ettei mainitun säännöksen soveltaminen ollut ristiriidassa perustuslaissa säädetyn syrjintäkiellon eikä myöskään Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten kanssa. Asiasta on tiettävästi valitettu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Tämä vaikuttaa siihen, minä ajankohtana

selvitys on tarkoituksenmukaista suorittaa, sillä arviossa on annettava huomattava paino tuomioistuimen mahdolliselle kannanotolle ja sen perusteluille.

Ulosottomaksujen kohtuullisuus
HE 13/2005 vp — EV 40/2006 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 25.4.2006, että oikeusministeriö seuraa saatavalle ulosotossa tulevan kertymän ja ulosottomaksujen suhdetta ulosottotoimessa ja että tämän suhteen pysyminen velallisen kannalta kohtuullisena turvataan tarvittaessa muuttamalla ulosottomaksuja koskevaa sääntelyä.

Asiassa on vahvistettu laki ulosottomaksuista annetun lain muuttamisesta, joka tulee voimaan 1.1.2007. Samaan aikaan tulee voimaan valtioneuvoston asetus ulosottomaksuista annetun asetuksen muuttamisesta. Velallisen ulosottomaksuja on kevennetty. Oikeusministeriö jatkaa asian seurantaa; tietojärjestelmä mahdollistaa ulosottomaksujen ja kertymien kuukausittaisen seurannan.

Automaattinen liikennevalvonta
HE 16/2005 vp — EV 164/2005 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2005, että automaattisen liikennevalvonnan vaikutuksia seurataan ja että tällaisen valvonnan lisäämisen ohella myös perinteisen liikennevalvonnan suorittamiseen osoitetaan voimavaroja.

Rikesakkolain uudistuksia ei vielä vuonna 2006 ole sovellettu lukuun ottamatta eräitä Itä-Suomen ja Helsingin alueita. Tämä on johtunut siitä, että poliisin ATK-sovellutuksia ei ole ehditty saada vielä käyttöön. Oikeusministeriön tarkoituksena on selvittää mahdollisuuksia seurantatutkimuksen tekemiseen siinä vaiheessa, kun rikesakkolain uudistuksista automaattisessa liikennevalvonnassa on saatu soveltamiskokemuksia. Seurantatutkimuksen käynnistäminen vuonna 2006 olisi edellä mainitusta syystä ollut liian aikaista.

Biometriset tunnisteet
HE 25/2005 vp — EV 92/2006 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.6.2006, että hallitus käynnistää biometrisiä tunnisteita ja niiden käyttöä koskevan yleisen henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön valmistelutyön.

Biometrisiä tunnisteita koskevia erityissäännöksiä on alustavasti arvioitu liikenne- ja viestintäministeriössä. Tässä valmistelussa lähtökohtana on ollut uusien säännösten sijoittaminen sähköistä allekirjoitusta koskevaan lainsäädäntöön. Toisena vaihtoehtona on ottaa yleisesti sovellettavissa olevat säännökset henkilötietolakiin (523/1999), joka on muutoinkin henkilötietojen suojaa koskeva laki. Kevään 2007 aikana ratkaistaan, miltä pohjalta biometrisiä tunnistetietojen käsittelyä koskevat säännökset laaditaan ja käynnistetään siihen liittyvä valmistelutyö.

Kiinteistöjä koskeva henkilötietojen rekisteröinti
HE 75/2005 vp — EV 156/2005 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2005 hallituksen huolehtivan siitä, että perusteellisesti arvioidaan kiinteistöjä koskevien erityisesti henkilötietojen rekisteröinnin nykyisen sään-

telyn asianmukaisuutta muun muassa perustuslain 10 §:n 1 momentin henkilötietojen suojan näkökulmasta ja ottaen huomioon henkilötietojen lailla säätämistä koskevat eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan kannanotot.

Kysymystä henkilötietojen tallentamisesta lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin käsitellään sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittävän toimikunnan loppumietinnössä (komiteanmietintö 2006:1). Mietinnössä ehdotetaan, että maakaaren 7 lukuun lisätään lainhuutorekisterin käyttötarkoitusta koskeva uusi säännös. Lisäksi rekisterin tietosisältöä koskevaa säännöstä tarkennettaisiin. Mietintö on ollut lausunnolla ja oikeusministeriössä on tarkoituksena päättää jatkovalmistelusta vuoden 2007 keväällä.

Surmansa saaneen läheiselle aiheutuneen kärsimyksen korvaaminen
HE 192/2005 vp — EV 186/2005 vp
Lakivaliokunta

Eduskunta edellytti 12.12.2005, että uuden rikosvahinkolain vaikutuksia seurattaessa arvioidaan surmansa saaneiden läheisten asemaa sekä tarvetta säätää heille oikeus korvaukseen kokemastaan kärsimyksestä ja että samassa yhteydessä arvioitavaksi otetaan myös vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a § ja sitä koskeva soveltamiskäytäntö.

Lausumassa tarkoitettu uuden rikosvahinkolain ja vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n soveltamiskäytännön asianmukainen arviointi edellyttää korvauskäytännön järjestelmällistä seuraamista. Oikeusministeriö tulee vuoden 2006 aikana yhteistyössä valtiokonttorin kanssa selvittämään, miten seuranta on tarkoituksenmukaista järjestää.

Vuoden 2006 alusta voimaan tullutta uutta rikosvahinkolakia sovelletaan vahinkoon, joka on aiheutettu lain voimaantulon jälkeen tehdyllä rikoksella. Valtiokonttorissa on toistaiseksi annettu päätös vain muutamista uuden lain mukaisista korvaushakemuksista, joista yksikään ei ole koskenut surmansa saaneen läheiselle suoritettavia korvauksia. Valtiokonttorin kanssa on sovittu soveltamiskäytännön tilastoimisesta siten, että se on vaikeuksitta käytettävissä, kun uudistuksen vaikutuksia myöhemmin arvioidaan.

Vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n soveltamiskäytäntöä alioikeuksissa on ryhdytty selvittämään oikeusministeriön yhteydessä toimivassa henkilövahinkoasiain neuvottelukunnassa. Laajempaa selvitystä soveltumiskäytännöstä on käytettävissä aikaisintaan keväällä 2008. Mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita arvioidaan, kun riittävän kattava selvitys soveltamiskäytännöstä on saatavilla.

Prostituoiduille järjestettävät tukitoimet
HE 221/2005 vp — EV 93/2006 vp
Lakivaliokunta

Eduskunta edellytti 21.6.2006, että prostituoitujen käytettäviksi järjestetään riittävästi sellaisia tukitoimia, joilla edistetään heidän mahdollisuuksiaan irtautua prostituutiosta ja siirtyä työelämän piiriin.

Valtioneuvosto päätti 24.8.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Tähän vastaus annetaan sosiaali- ja terveysministeriön osuudessa.

Tekijänoikeusjärjestelmä
HE 98/2006 vp — EV 238/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2006, että hallitus omalta osaltaan ryhtyy toimenpiteisiin tekijänoikeuskysymyksissä olevien tulkintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi pikaisesti perusteellisessa laajapohjaisessa valmistelussa olemassa olevan tekijänoikeusjärjestelmän puitteissa.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sisäasiainministeriö

Ulkomaalaishallinto
HE 219/1994 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 18.11.1994, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, joilla kootaan hajanainen ulkomaalaishallinto yhteen sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Maahanmuuttohallinnossa noudatetaan nykyisin valtioneuvoston periaatepäätöksessä hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseksi ohjelmaksi 16.10.1997 hyväksyttyä kahden pilarin hallintomallia, jossa päävastuu maahanmuuttoasioista on sisäasiainministeriöllä ja työministeriöllä. Ulkomaalaisviraston toimintojen alueellistamisen mahdollisuuksia tutkinut selvitysmies selvitti alustavasti myös tarvetta koota turvapaikkapäätöksenteko ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto samaan hallintoon. Hän päätyi ehdottamaan turvapaikanhakijoiden vastaanoton kokoamista sisäasiainhallintoon, jolloin vastaanotto saataisiin tukemaan päätöksentekoa ja voimavarojen kohdentaminen helpottuisi. Valtiontalouden tarkastusvirasto on Ulkomaalaisvirastoa koskevassa tarkastuskertomuksessaan esittänyt myönteisen kantansa turvapaikkapäätöksenteon ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisen sijoittamisesta samalle hallinnonalalle. Valtiontilintarkastajat ovat kertomuksessaan vuodelta 2003 edellyttäneet maahanmuuttoasioiden keskittämistä yhden ministeriön vastuulle. Valtiontilintarkastajien mielestä luonnollinen vaihtoehto on keskittää maahanmuuttoasiat sisäasiainministeriön hallinnonalalle. Eduskunnan hallintovaliokunta katsoi alkuvuonna 2006, että olisi asianmukaista selvittää valvonta- ja hallinnollisten viranomaistehtävien kokoamista nykyistä laajemmin lääninhallituksiin. Esimerkkinä valiokunta mainitsi turvapaikanhakijoiden ja maahan tulleiden kotouttamiseen liittyvien tehtävien antamisen moniala iseen lääninhallitukseen.

Hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman valmistellut työryhmä rajasi ehdotuksensa ulkopuolelle eri viranomaisten väliset toimivaltakysymykset. Vastuu maahanmuuttopolitiikan valmistelusta ja sen edellyttämä asiantuntemus jakautuvat Suomessa pääasiassa sisäasiainministeriön ja työministeriön kesken. Toimivalta- ja vastuusuhteiden hajanaisuus on johtanut siihen, että suunnitelmallisuuden ja kokonaisvaltaisuuden sijasta maahanmuuttopolitiikka on ollut enemmänkin reagoimista ulkoisiin, usein yksittäisiinkin ilmiöihin, eikä siinä ole huomioitu kokonaisuuksia. Siitä on puuttunut ennakoivuus ja pitkän aikavälin vaikutusten arviointi. Sisäasiainministeriön hallinnonalalla on koettu sekä kansalliset että Euroopan unionin ja laajemminkin kansainväliset tarpeet huomioiden välttämättömäksi jäntevöittää maahanmuuttopolitiikan valmistelua ja siihen liittyvää päätöksentekoa sekä tarkastella eräitä maahanmuuttohallinnon rakenteiden ja ulkomaalaislainsäädännön kehittämistarpeita. Edellä mainituista syistä sisäasiainministeriö asetti 23.9.2005 hankkeen ja työryhmän laatimaan sisäasiainministeriön hallinnonalan kokonaisvaltainen ja konkreettinen strategia maahanmuuttohallinnon ja ulkomaalaislainsäädännön kehittämiseksi. Työryhmän toimikausi oli 1.10.2005–31.5.2006.

Maahanmuuttopolitiikan kokonaisvaltainen, yhtenäinen ja ennakoiva kehittäminen edellyttää, että päävastuu politiikan valmistelusta on osoitettu yhdelle ministeriölle, jonka on sovitettava yhteen eri intressit ja näin ollen toimittava hyvässä yhteistyössä muiden ministeriöiden ja viranomaisten sekä kansalaisjärjestöjen ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Maahanmuuttopolitiikan valmistelun päävastuun keskittäminen yhteen ministeriöön on myös kansainvälisesti yleinen malli.

Maahanmuuttopolitiikan valmistelun päävastuun kuuluessa selkeästi yhdelle ministeriölle varmistuvat Suomen aktiiviset vaikuttamismahdollisuudet sekä kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisen johdonmukaisuus ja uskottavuus. Tämä on erityisen tärkeätä EU:iin liit-

tyvässä valmistelussa, koska unionissa voidaan pääsääntöisesti määräenemmistöpäätöksin hyväksyä jäsenvaltioita sitovaa ylikansallista lainsäädäntöä.

Sisäasiainministeriön strategiassa ehdotetaan muun muassa maahanmuuttopolitiikan päävastuun osoittamista selkeästi sisäasiainministeriölle sekä turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestämisvastuun siirtämistä sisäasiainministeriön hallinnonalalle Kiintiöpakolaispolitiikkaa johtaisi työryhmän ehdotuksen mukaan jatkossa sisäasiainministeriö. Myös ulkomaalaisten säilöönottoyksikkö on ehdotettu siirrettäväksi sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Sisäasiainministeriö asetti syksyllä 2005 hankkeen, jonka tehtävänä on kokonaisvaltaisen strategian laatiminen ulkomaalaislainsäädännön ja ulkomaalaishallinnon kehittämistä varten. Ulkomaalaishallinnon rakenteissa on kehittämisen tarvetta. Osa kehittämistarpeista koskee sisäasiainministeriön hallinnonalan sisäistä työnjakoa, mutta samalla on tarpeen tarkastella rakenteita kokonaisuudessaan. Hankkeen tuloksena valmistuvaa strategiaa tullaan käyttämään pohjana muun muassa tulevan hallitusohjelman valmistelussa. Ulkomaalaishallinnon rakenteiden kehittämistä ei juurikaan käsitelty hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman valmistelun yhteydessä.

Julkisen vallan käyttö, Ruotsin ja Suomen kuntien yhteistyö
HE 191/1998 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.2.1999 hallituksen selvittävän mahdollisimman pian mahdollisuudet perusteellisen valmistelun jälkeen järjestää määritellyissä tehtävissä julkisen vallan käytön salliva Ruotsin ja Suomen kuntien välinen yhteistyö joko Ruotsin ja Suomen valtioiden välisen sopimuksen tai erillisen lainsäädännön pohjalta.

Sisäasiainministeriö asetti 20.4.2001 valmisteluryhmän selvittämään Suomen ja Ruotsin kuntien valtakunnan rajat ylittävän yhteistyön syventämisen oikeudellisia edellytyksiä. Selvitys koski mahdollisuutta perustaa kuntien välinen julkisoikeudellinen yhteistyöelin.

Valmisteluryhmä laati asiassa selvityksen (sisäasiainministeriön julkaisusarja no 4/2002). Selvityksen jälkeen Tornion kaupunki, Haaparannan kunta sekä Suomen ja Ruotsin valtiot ovat linjanneet yhteisen toimielimen perustamista ja tehtäviä. Yhteisen toimielimen kotipaikka olisi Tornion kaupungissa ja sen tehtävänä olisi kulttuuritoiminta sekä lukiokoulutus. Tämän perusteella Ruotsin valtio on selvittänyt lainsäädäntönsä muuttamista. Selvityksen valmistuttua on tarkoitus ryhtyä valmistelemaan yhteistoiminnan edellyttämää valtiosopimusta ja lainsäädäntömuutoksia. Aikataulutavoitteena on laatia valtiosopimus syksyllä 2007.

Sähköinen henkilökortti, käyttö
HE 192/1998 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.2.1999 hallituksen huolehtivan siitä, että mahdollisuuksien mukaan kaikissa valtion viranomaisissa ja toiminnoissa voidaan käyttää yhtä yhteistä sähköistä henkilökorttia ja että sama kortti on mahdollisimman pitkälle käytettävissä myös kuntahallinnossa.

Yhden yhteisen kortin toteuttamiseen liittyvät henkilökorttilain ja väestötietolain muutokset (299–300/2003) tulivat voimaan 1.6.2004. Näiden henkilökorttilain muutosten mukaan henkilökorttiin voidaan kortinhaltijan pyynnöstä tallettaa ja merkitä sairausvakuutusta koskevia tietoja (ns. Kela-kortin tiedot) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisessä asioinnissa tarvittavia tietoja. Erillisen sosiaaliturvakortin myöntäminen sosiaali- ja terveydenhuollon sähköistä asiointia varten ei siten enää ole tarpeen. Sosiaali- ja terveydenhuollon saumatto-

man palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta annetusta laista (811/2000), jonka voimassaoloaikaa on jatkettu 31.3.2011 saakka eduskunnan 12.12.2006 hyväksymällä lailla (HE 253/2006), on poistettu 1.1.2004 voimaan tulleella lailla (1225/2003) erillistä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköistä asiointia varten tarkoitettua sosiaaliturvakorttia koskevat säännökset.

Edellä mainittujen lainmuutosten seurauksena hallinnossa ei ole enää käytössä kahta erillistä viranomaisen kansalaisille myöntämää, sähköistä asiointia varten tarvittavaa korttia, vaan kaikissa valtion viranomaisissa ja toiminnoissa voidaan käyttää yhtä yhteistä sähköistä henkilökorttia. Sähköistä henkilökorttia on mahdollista suoraan sellaisenaan käyttää myös kuntien omissa verkkopalveluissa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sähköinen asiointi, varmenteet
HE 18/1999 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.6.1999 hallituksen huolehtivan siitä, että sähköistä asiointia koskevaa lainsäädäntöä edelleen kehitettäessä siinä varmistetaan, että Väestörekisterikeskuksen kansalaisille sekä valtion tai kunnan viranomaisille sähköiseen henkilökorttiin myöntämällä varmenteella asia voidaan aina saattaa hallinnossa vireille, allekirjoittaa ja antaa tiedoksi, sekä siitä, että ennen kuin muiden kuin Väestörekisterikeskuksen myöntämillä varmenteilla voidaan asioida hallinnossa, on yhtenäisessä hallintomenettelyssä selvitettävä, että nämä varmenteet täyttävät laissa säädettävät edellytykset.
>
> Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että väestötietolain ja rekisterihallintolain muutosten yhteydessä 10 päivänä helmikuuta 1999 eduskunnan hyväksymän yhtä yhteistä sähköistä henkilökorttia koskevan lausuman mukaisesti sähköistä asiointia ja sitä koskevaa lainsäädäntöä kehitetään edelleen niin, että henkilökorttilain mukaista valtion yleistä henkilökorttia voidaan käyttää myös sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä muun sosiaaliturvan sähköisessä asioinnissa.

Henkilökorttia ja sähköistä henkilökorttia koskeva henkilökorttilaki (829/1999) sekä Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluja koskeva lainsäädäntö (laki väestötietolain muuttamisesta 527/1999, laki väestötietolain 23 §:n muuttamisesta 830/1999) ja laki rekisterihallintolain muuttamisesta 830/1999 ja laki rekisterihallintolain 2 §:n muuttamisesta (528/1999) tulivat voimaan 1.12.1999.

Laki sähköisistä allekirjoituksista (14/2003) ja laki viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (15/2003) tulivat voimaan 1.2.2003. Lain mukaan yleisölle laatuvarmenteita tarjoavan varmentajan on ilmoitettava toimintansa aloittamisesta Viestintävirastolle. Viestintäviraston tehtävänä on valvoa, että mainitut varmentajat noudattavat niille laissa asetettuja vaatimuksia. Viestintävirasto pitää laatuvarmenteita myöntävistä varmentajista julkista rekisteriä. Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluita koskevia väestötietolain säännöksiä muutettiin 1.5.2003 voimaan tulleella lailla (299/2003), jotta Väestörekisterikeskuksen myöntämä kansalaisvarmenne täyttäisi sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa säädetyn laatuvarmenteen edellytykset. Väestörekisterikeskuksen myöntämä kansalaisvarmenne/allekirjoitusvarmenne on merkitty viestintäviraston laatuvarmenteita myöntävistä varmentajista pitämään rekisteriin.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) tuli voimaan 1.2.2003. Valtiovarainministeriö on antanut lain nojalla 29.9.2003 ohjeen tunnistamisesta valtionhallinnon verkkopalveluissa. Ohjeen mukaan sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (14/2003)

mukaisiin laatuvarmenteisiin perustuvia tunnistamismenetelmiä voidaan aina käyttää vahvaan tunnistamiseen.

Yleislainsäädännössä ei ole säännöksiä siitä, että hallinnon sähköisissä palveluissa olisi aina käytettävä jonkin tietyn tahon myöntämää varmennetta. Kun useisiin erityislakeihin on viime vuosien aikana lisätty sähköistä asiointia koskevia säännöksiä, ei niissä ole yleensä otettu yksityiskohtaisesti kantaa siihen, minkä tasoista varmennetta asioinnissa edellytetään, vaan asia on useimmiten jätetty lakia alemmalla tasolla säädettäväksi. Tältä osin ei siten ole olemassa yhtenäistä hallinnollista menettelyä, vaan ratkaisut varmentamisen ja tunnistautumisen tasosta ja menettelytavoista tehdään hallinnonalakohtaisesti. Sen sijaan laatuvarmenteen myöntämiseen ja sen käyttöön liittyy hallinnollinen menettely, josta säädetään sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa.

Yhden yhteisen kortin toteuttamiseen liittyvät henkilökorttilain ja väestötietolain muutokset (299–300/2003) tulivat voimaan 1.6.2004. Näiden muutosten perusteella henkilökorttiin voidaan kortinhaltijan pyynnöstä tallettaa ja merkitä sairausvakuutusta koskevia tietoja (ns. Kela-kortin tiedot) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisessä asioinnissa tarvittavia tietoja. Erillisen sosiaaliturvakortin myöntäminen sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun ja sosiaaliturvakortin kokeilusta annetusta laista (811/2000), jonka voimassaoloaikaa on jatkettu 31.3.2011 saakka eduskunnan 12.12.2006 hyväksymällä lailla (HE 253/2006), on poistettu 1.1.2004 voimaan tulleella lailla (1225/2003) erillistä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköistä asiointia varten tarkoitettua sosiaaliturvakorttia koskevat säännökset.

Edellä mainittujen lainmuutosten seurauksena hallinnossa ei ole enää käytössä kahta erillistä viranomaisen kansalaisille myöntämää, sähköistä asiointia varten tarvittavaa korttia, vaan henkilökorttilain mukaista valtion yleistä henkilökorttia voidaan käyttää myös sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä muun sosiaaliturvan sähköisessä asioinnissa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Peitetoiminta ja valeosto
HE 34/1999 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2000 hallituksen huolehtivan siitä, että tarkkaan seurataan peitetoiminnan ja valeoston käyttöä poliisin toiminnassa, ja siitä, että peitetoiminnasta vuosittain eduskunnan oikeusasiamiehelle annettava kertomus sisältää oikeusasiamiehen suorittaman valvonnan kannalta riittävät tiedot, sekä siitä, että lisäksi selvitetään, mikä merkitys telepakkokeinoilla, teknisellä valvonnalla ja teknisellä tarkkailulla on rikosten torjunnassa ja tutkinnassa.

Sisäasiainministeriö antoi 7.6.2001 asetuksen peitetoiminnan ja valeoston järjestämisestä sekä valvonnasta. Asetuksen nojalla sisäasiainministeriö asetti 27.11.2001 peitetoiminnan ja valeostojen seurantaryhmän, jonka tehtävänä on toiminnan ja koulutuksen seuranta, toiminnassa havaituista laillisuusvalvonnan kannalta tärkeistä seikoista raportoiminen poliisin ylijohdolle, kehittämisehdotusten tekeminen sekä eduskunnan oikeusasiamiehelle annettavan selvityksen valmisteluun osallistuminen. Vuodesta 2006 alkaen seurantaryhmän toimintaan on osallistunut kutsuttuna myös syyttäjälaitoksen edustaja. Peitetoiminnan ja valeoston järjestämisestä sekä valvonnasta annetun sisäasiainministeriön asetuksen uudistamista varten sisäasiainministeriö asetti vuonna 2005 työryhmän. Työryhmän työn pohjalta sisäasiainministeriössä valmistellaan asetusta, johon tullaan keskittämään kaikkien keskeisten tiedonhankintakeinojen käyttö.

Pakkokeinolain mukaisten telepakkokeinojen asiankäsittely ja seuranta keskitettiin TEPA (Telepakkokeinot) -tietojärjestelmään 1.1.2002 alkaen. Telepakkokeinojen käyttöä ja valvontaa koskeva poliisin ohjeistus uudistettiin 20.1.2003 (PKL) ja 1.7.2004 (PolL).

Sisäasiainministeriön hankkeena ryhdyttiin kesällä 2003 luomaan uutta SALPA-järjestelmää (Salaisten pakkokeinojen asiankäsittelyjärjestelmä). Keskusrikospoliisin ylläpitämä ja valtakunnallisesti keskitetty SALPA-järjestelmä otettiin tuotantokäyttöön 1.11.2004 alkaen, jolloin samalla lakkautettiin telepakkokeinojen asiankäsittelyjärjestelmän (TEPA) käyttö (SM-2004–02783/Ri-2). SALPA-järjestelmään on luotu tiedonhankintakeinojen käytön laillisuutta varmistavia ominaisuuksia ja tiedonhankintakeinojen käyttö on tehty laillisuusvalvojille läpinäkyväksi. Laillisuusvalvojan käyttäjäoikeuksia järjestelmään on annettu yli 200 valvojalle, jotka toimivat eri hierarkiatasoilla.

Sisäasiainministeriö antoi SALPA-järjestelmän käyttöä ja valvontaa koskevan määräyksen 8.7.2005 (SM-2005–00644/Ri-2). Tiedonhankinta- ja pakkokeinojen asiankäsittely ja asiakirjatuotanto tapahtuu keskitetyn SALPA-järjestelmän kautta. Poliisi- ja pakkokeinolain mukaisina salaisina pakkokeinoina järjestelmässä on asiat koskien telekuuntelua, televalvontaa, matkaviestimien sijaintitiedon hankkimista ja teknistä tarkkailua. Myös muu tiedonhankinta teleyrityksiltä on keskitetty tämän järjestelmän kautta tapahtuvaksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on päätöksessään 13.5.2005 (DNRO 1844/2/03) telepakkokeinojen käyttöä ja valvontaa koskevassa asiassa todennut mm., että poliisihallinnon sisäisessä laillisuusvalvonnassa on viime aikoina toteutettu merkittäviä uudistuksia: ”Erityisesti SALPA-järjestelmää pidän edistyksellisenä ja merkittävänä tekijänä salaisten pakkokeinojen käytön lainmukaisuudesta varmistumisessa ja asiantilan seuraamisessa. Katson, että minulla ei ole aihetta tässä yhteydessä enemmälti puuttua salaisten pakkokeinojen käytön valvontajärjestelyihin.”

Telepakkokeinoja, teknistä valvontaa ja teknistä tarkkailua koskevia säännöksiä on tarkistettu sekä 1.1.2004 voimaan tulleiden esitutkinta- ja pakkokeinolakien osittaisuudistuksilla (645–646/2003) että 20.7.2005 voimaan tulleella poliisilain osittaisuudistuksella (525/2005).

Sisäasiainministeriön asettamana selvitysmiehenä apulaisoikeuskansleri Jaakko Jonkka selvitti 1.8.2004–31.10.2004 poliisin johtamisjärjestelmää ja sisäistä laillisuusvalvontaa. Selvityksessään (Sisäasiainministeriön julkaisuja 48/2004) selvitysmies teki muun muassa epäkonventionaalisten tiedonhankintakeinojen valvontaan liittyviä ehdotuksia, joista keskeisimmät on toteutettu.

Sisäasiainministeriö on vuosittain raportoinut eduskunnan oikeusasiamiehelle edellä mainituista tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytöstä, niiden vaikuttavuudesta ja valvonnasta. Nämä keinot ovat osoittautuneet tarpeellisiksi törkeiden rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi ja niiden avulla on voitu paljastaa ja selvittää sellaisia rikoksia, jotka muutoin olisivat jääneet selvittämättä. Tutkinnanjohtajien tekemien arvioiden mukaan vuonna 2005 käytettyjen salaisten pakkokeinojen merkitys rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä on ollut joko ratkaiseva tai tärkeä telekuuntelun osalta 60 prosentissa tapauksia, televalvonnan osalta 57 prosentissa tapauksia ja teknisen kuuntelun osalta 60 prosentissa tapauksia. Vuoden 2006 osalta arvioinnit ovat samaa vaikuttavuusluokkaa. Peitetoiminta ja valeostot ovat olleet hyvin merkityksellisiä esitutkintaa suuntaavina keinoina ja operaatioille asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Hätäkeskustoiminta
HE 87/1999
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 10.12.1999, että pääkaupunkiseudun hätäkeskustoiminnan järjestämistapaa arvioidaan yhdistetystä hätäkeskusjärjestelmästä saatujen kokemusten perusteella eduskunnalle vuoden 2003 loppuun mennessä annettavalla selvityksellä.

Eduskunta edellytti, että hätäkeskusalueita määriteltäessä pääsääntöisesti noudatetaan maakuntajakolakia (1159/1997), kuitenkin niin, että hätäkeskuksen toimialue voi tarkoituksenmukaisuuden niin vaatiessa ulottua myös yli maakuntarajan ja että hätäkeskusten sijaintipaikkoja valittaessa tulee ottaa huomioon alueelliset erityispiirteet, erityisesti etäisyys-, kieli-, ja työllisyysnäkökohdat sekä toimitilojen asettamat erityistarpeet. Lisäksi eduskunta edellytti, että eduskunnalle annetaan selvitys aluejaon ja sijaintipaikkojen ratkaisuperusteista ennen päätöksentekoa.

Eduskunta edellytti, että selvitetään hätäkeskuksissa työskentelevän henkilöstön eläketurvan yhtenäistämismahdollisuudet uudistuksessa valtion hätäkeskusten palvelukseen siirtyvän henkilöstön eläketurvaa heikentämättä.

Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että seurataan hätäpuheluja koskevien yksilöintitietojen maksuttomuudesta teleyrityksille aiheutuvia kustannuksia.

Eduskunta edellytti hallituksen tarkkaan seuraavan uudistuksen ja sen tavoitteiden toteutumista sekä uuden lainsäädännön soveltamista ja toimivuutta sekä antavan eduskunnalle uudistuskokonaisuutta koskevan seikkaperäisen selonteon viimeistään vuoden 2007 loppuun mennessä, missä arvioidaan muun ohella hätäkeskuspalvelujen saatavuutta, hätäkeskusten mahdollisuutta palvella sekä suomenkielistä että ruotsinkielistä väestöä asianmukaisesti, tietojärjestelmien toimivuutta, henkilötietojen käsittelyä koskevia kysymyksiä, henkilöstön ammattitaitoa erityisesti henkilötietojen käsittelyssä ja pääkaupunkiseudun erillisjärjestelmää.

Hätäkeskuslakia (157/2000) muutettiin 28.2.2003 (178/2003) siten, että vastuu pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen hätäkeskustoiminnasta on siirtynyt valtion Hätäkeskuslaitokselle myös pääkaupunkiseudulla. Vuonna 2006 hätäkeskuslain mukainen hätäkeskustoiminta on ollut kokonaisuudessaan valtion vastuulla.

Eduskunnalle tullaan hätäkeskusuudistuksesta kerättävien tietojen pohjalta antamaan vuoden 2007 loppuun mennessä uudistuskokonaisuutta koskeva seikkaperäinen selonteko.

Muilta osin lausumat eivät enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Arpajaisvalvonta
HE 197/1999 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 26.10.2001 hallituksen huolehtivan siitä, että arpajaisten toimeenpanon yhteiskunnallisia vaikutuksia seurataan jatkuvasti ja että arpajaisten toimeenpanon valvonta muodostetaan organisaatioltaan yhtenäiseksi ja resursseiltaan riittäväksi sekä että samalla järjestetään valvontaorganisaation yhteyteen ainakin arpajaisten toimeenpanon tarkoituksenmukaisuuden arviointia suorittava esimerkiksi neuvottelukunta-tyyppinen elin, jonka tehtäväala olisi laajempi kuin nykyisen tavara-arpajaislautakunnan.

Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että seurataan uuden lainsäädännön toimivuutta tavara-arpajaisten ja bingo-pelien osalta sekä muutoinkin yleishyödyllisten yhteisöjen, muun muassa urheiluseurojen, varainhankinnan kannalta ja ryhdytään tarvittaessa seurannan edellyttämiin lainvalmistelutoimenpiteisiin.

Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että selvitetään erikseen sähköisissä verkoissa harjoitettavan arpajaistoiminnan sekä kansallista että kansainvälistä, uutta arpajaislainsäädäntöä täydentävää, sääntelytarvetta ja mahdollisuuksia.

Sisäasiainministeriön poliisiosastolle on 1.7.2002 tehdyllä päätöksellä perustettu Riihimäelle Arpajais- ja asehallintoyksikkö. Yksikkö vastaa muun muassa arpajais-, viihdelaite- ja rahankeräyslainsäädännössä sisäasiainministeriölle säädetyistä tehtävistä.

Valtioneuvosto asetti 16.4.2004 jäsenistöltään laaja-alaisen Rahapelifoorumin, jonka tehtävänä on valmistella kansallisen rahapelipolitiikan linjaukset ottamalla huomioon rahapelitoiminnan kansainvälistymisen vaikutukset ja rahapelitoimintaan kytkeytyvät sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset. Rahapelifoorumin linjaukset valmistuivat maaliskuussa 2006. Linjauksissa käsitellään rahapelien osalta rahapelien nykytilaa, haasteita, rahapeliyhteisöjen ohjauspolitiikkaa, lupa- ja valvontaviranomaisten toimintaa, pelien saatavuutta ja pelien ominaisuuksia, pelihaittojen ehkäisyä ja hoitoa sekä pelihaittojen tutkimusta. Rahapelifoorumi jatkaa esiin nostamiensa suomalaisen rahapelijärjestelmän kehittämiskohteiden seurantaa ja käsittelyä.

Suomalaisen rahapelijärjestelmän puolustamisen onnistumiseksi rahapeliyhteisöjen valvonnan ja ohjauksen on oltava uskottavaa. Tämä edellyttää toiminnon lisäresursointia. Valvontaorganisaation kehittämisessä tulee nykyistä paremmin ottaa huomioon myös pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämistavoite. Rahankeräyslain uudistamista koskeva hallituksen esitys (HE 102/2005) on hyväksytty eduskuntakäsittelyssä joulukuussa 2005. Rahankeräyslaki (255/2006) ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus rahankeräyksistä (503/2006) tulivat voimaan 1.7.2006. Lailla selvennetään rahankeräystoiminnan eroa yleishyödyllisten toimijoiden muuhun varainhankintaan ja erityisesti kaupankäyntiin. Lailla turvataan yleishyödyllisten yhteisöjen mahdollisuudet omaehtoiseen varainhankintaan varmistamalla lahjoittajien luottamus varainhankinnan asianmukaisuuteen. Tässä tarkoituksessa tehostetaan rahankeräysten valvontaa tarkentamalla muun muassa tilitystä koskevia säännöksiä ja parantamalla valvontaviranomaisten toimintamahdollisuuksia. Rahankeräysten valvontaa varten tullaan perustamaan poliisin pitämä valtakunnallinen rahankeräysten valvontatiedosto. Rahankeräysrikoksen enimmäisrangaistus nousi kuudesta kuukaudesta vankeutta enintään kahteen vuoteen vankeutta.

Ulkomaalaisviraston toiminta
HE 15/2000 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 20.6.2000 hallituksen huolehtivan siitä, että ulkomaalaisviraston työtapoja kehitetään, palvelukykyä parannetaan ja virastolle turvataan asianmukaiset henkilöstövoimavarat, jotta muun muassa käsittelyaikoja saadaan kauttaaltaan nopeutettua.

Ulkomaalaisviraston määrärahatasoa ja henkilöstömäärää on viime vuosina lisätty valtion talousarviossa. Ulkomaalaisviraston nettomäärärahataso on vuodesta 1996 yli kaksinkertaistunut. Asiamäärien jatkuvan kasvun johdosta on todennäköistä, että määrärahatarve kasvaa tulevaisuudessa. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman johdosta viraston määrärahakehys on kuitenkin pienentynyt.

Ulkomaalaisvirasto sai syksyn 2003 lisätalousarviossa 3 500 000 euron lisämäärärahan uuden ulkomaalaislain voimaantuloon valmistautumiseen. Uudessa ulkomaalaislaissa turvapaikka puhuttelut on siirretty kokonaan Ulkomaalaisviraston hoidettaviksi. Poliisi kuitenkin selvittää hakijoiden henkilöllisyyden ja matkareitin. Turvapaikkapuhuttelujen siirto tehostaa ja nopeuttaa osaltaan turvapaikkapäätöksentekoa.

Ulkomaalaisviraston toimintaa selvitettiin alustavasti viraston toimintojen alueellistamista koskevan selvitysmiehen selvityksen yhteydessä. Sisäasiainministeriö toteutti vuonna 2004 Ulkomaalaisviraston tulostavoitteiden toteutumisen ja alueellistamisen toimeenpanon ohjaushankkeen. Hankkeen tavoitteena oli erityisesti turvapaikkapäätöksenteon ja kansalaisuushakemusten ratkaisujen nopeuttaminen sekä alueellistamisen käynnistämiseksi ja sen tehokkaaksi hyväksikäyttämiseksi päätöksenteossa.

Ulkomaalaisviraston turvapaikkayksikössä toimii nykyisin niin sanottu Dublin-tulosalue, joka seuloo kaikki turvapaikkahakemukset ja toimittaa Suomessa aineellisesti tutkittavat hakemukset muille tulosalueille ratkaistavaksi.

Ulkomaalaisvirastossa on käynnissä ulkomaalaisprosessien sähköistämiseen tähtäävä hanke, joka valmistuttuaan tulee osaltaan nopeuttamaan päätöksentekoprosesseja. Kyseessä on merkittävä tuottavuushanke, johon valtiovarainministeriö on myöntänyt tuottavuuden edistäminen -määrärahaa. Hallitus antoi vuonna 2006 eduskunnalle esityksen hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömiksi lainmuutoksiksi.

Läpivientiajat oleskeluluvissa ovat olleet tavoitteiden mukaiset eikä suuria viiveitä tai ruuhkia ole. Turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2006 noin 147 vuorokautta. Niin sanotussa nopeutetussa menettelyssä käsiteltyjen turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 65 vuorokautta. Kansalaisuushakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin 1 vuosi 9 kuukautta (tilanne 30.11.2006).

Juhlapyhiä koskeva erityissääntely
HE 249/2001 vp
Perustuslakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.9.2002, että hallitus selvittää, millaisia juhlapyhiä koskevaa erityissääntelyä tarvitaan perusoikeussäännöksistä muodostuvat lähtökohdat huomioon ottaen.

Lausuma liittyy kokoontumislain niin kutsutun huvikieltosäännöksen kumoamiseen.

Kysymys yhteiskunnassa juhlapyhien aikana voimassa olevista käyttäytymisnormeista on laaja ulottuen usean ministeriön toimialueelle. Juhlapyhiä koskevan erityissääntelyn osalta esille tulleet tapaukset ovat kuitenkin kohdistuneet lähinnä yleisötilaisuuksien järjestämisessä aikaisemmin edellytetyn erilliseen lupamenettelyn suhteeseen majoitus- ja ravitsemisliikkeiden aukioloaikoihin. Laki majoitus- ja ravitsemistoiminnasta sekä eräät siihen liittyvät lait ovat tulleet voimaan 1.10.2006 (HE 138/2004 vp, lait 308–310/2006). Lakeihin ei liittynyt majoitus- ja ravitsemusliikkeiden aukioloaikojen osalta juhlapyhiä koskevia erityissäännöksiä.

Lausumassa edellytetty selvitystyö on tarkoituksenmukaista käynnistää vasta, kun majoitus- ja ravitsemusliiketoimintaa koskevasta sääntelystä ja kokoontumislakiin liittyneen niin kutsutun huvikieltosäännöksen kumoamisen vaikutuksista on saatu pitempiaikaisia kokemuksia

Valtion palvelut, sähköinen henkilökortti
HE 236/2002 vp — EV 294/2002 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 17.2.2003 hallituksen ryhtyvän lisäksi sellaisiin toimenpiteisiin, että myös valtion eri yksiköiden palvelut ovat laajasti kansalaisten käytettävissä sähköisen henkilökortin avulla.

Valtionhallinnon sähköisten palvelujen kehitys eri hallinnonaloilla on 2000-luvulla ollut aktiivista ja sitä on tuettu moninaisin keskitetyinkin hankkein ja toimenpitein. Toistaiseksi kuitenkin vain pieni osa käyttöönotetuista valtionhallinnon sähköisistä palveluista edellyttää vahvaa tunnistamista tai varmennettua sähköistä allekirjoitusta. Valtionhallinnon sähköisten palvelujen kehittämisen painopisteet ovat selkeästi muuttuneet 1990-luvun lopun ja 2000-luvun alun linjauksiin verrattuna. Lainsäädännön tasolla tämä on tarkoittanut sitä, että sähköistä asiointia koskevassa erityislainsäädännössä sääntelyn selkeänä linjana on viime vuosina ollut, että lain tasolla ei ole yleensä otettu kantaa siihen, millaista varmenne- tai tunnistusratkaisua asioinnissa edellytetään, vaan asia on yleensä jätetty asetustasolla säädettäväksi.

Myös käytännön palvelukehitystoiminta on hallinnossa viime vuosina suuntautunut siten, että sähköisiä palveluja kehitettäessä ei ole haluttu tukeutua vain yhden varmenne- tai tunnistusratkaisun käyttämiseen, vaan palvelut on pyritty rakentamaan myös varmentamisen ja tunnistamisen osalta erilaisiin ratkaisuihin tukeutuviksi ja monikanavaisiksi. Valitun toimintalinjan on nähty pitkällä tähtäimellä parhaiten tukevan sähköisen asioinnin edistämistä koko yhteiskunnassa. Sähköisen henkilökortin ja siinä olevan kansalaisvarmenteen kannalta asiaa tarkasteltaessa tämä tarkoittaa sitä, että painopiste on siirtynyt kortin käytöstä kansalaisvarmenteen aikaisempaa monipuolisempaan ja eri alustoilla tapahtuvaan käyttöön. Vahvaan varmenne- ja tunnistusratkaisuun perustuvien palveluiden käytössä kansalaisvarmenne on merkittävässä asemassa mm. erilaisissa maksu- ja pankkikorteissa sekä mobiilivarmenteena.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Ulkomaalaislain seuranta ja kehittäminen
HE 28/2003 vp, 151/2003 vp— EV 37/2004 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 23.4.2004 hallituksen seuraavan tarkkaan uuden ulkomaalaislain toimivuutta ja soveltamista ottaen seurannassa huomioon muun ohella lapsen asemaan ja etuun liittyvät eri kysymykset, ulkomaalaisten opiskelijoiden ja muidenkin ulkomaalaisten työnteko-oikeuden helpottaminen ja laajentaminen, ulkomaalaisasioiden käsittelyn nopeuttaminen kokonaisuutena ja erityisesti turvapaikkamenettelyssä selvissä tapauksissa, Ulkomaalaisviraston omaa päätöksentekoa koskevan valitusoikeuden käytön laajuus ja ulkomaalaishallinnon tehostaminen sekä seurannan ja siihen liittyvän selvitystyön perusteella valmistelevan eduskunnalle annettavaksi – tarvittaessa nopeasti ja yksittäisinäkin asioina – uutta ulkomaalaislakia koskevat muutosehdotukset.

2. Eduskunta edellytti lisäksi hallituksen valmistelevan kiireellisesti eduskuntakäsittelyä varten ulkomaalaislakia täydentävinä normeina ihmiskaupan uhrien asemaa koskevat säännökset, henkilön maasta poistamisen täytäntöönpanoon liittyvät menettelytapasäännökset mukaan lukien pakko- ja voimakeinojen käyttäminen, poikkeuksellisia oloja varten tarpeelliset poikkeamismahdollisuudet ulkomaalaislain säännöksistä sekä henkilöiden laajamittaista maahantuloa koskevat säännökset valmiuslain mukaisiksi toimivaltuuksiksi.

1. Nykyinen Uusi ulkomaalaislaki (301/2004) tuli voimaan 1.5.2004. Lain soveltamista on seurattu pyytämällä arvioita ulkomaalaislain toimivuudesta ja soveltamisesta tahoilta, jotka olivat mukana ulkomaalaislain valmistelussa. Lisäksi palautetta on saatu lain voimaantulon jälkeen pidetyissä koulutustilaisuuksissa ja muutoinkin lain soveltajilta. Sisäasiainministeriön maahanmuuttohallinnon ja ulkomaalaislainsäädännön kehittämisstrategian valmistellut työryhmä pyysi ulkomaalaislakia soveltavilta tahoilta lausunnot lain kiireellisimmistä muutostarpeista.

Eduskunnan kiireellisesti edellyttämistä ulkomaalaislain muutosehdotuksista on valmisteltu seuraavat. Ulkomaalaisten opiskelijoiden asemaa koskeva ulkomaalaislain muutos tuli voimaan 1.2.2006. Lainmuutoksen tarkoituksena on edistää ulkomaalaisten opiskelijoiden hakeutumista ja sijoittumista suomalaiseen työelämään. Voimaan tulleella lailla laajennettiin ulkomaalaisten opiskelijoiden työnteko-oikeutta ja mahdollistettiin heidän jäämisensä Suomeen opintojen jälkeen työnhakutarkoituksessa. Lailla pyritään helpottamaan ulkomaalaisten opiskelijoiden jäämistä Suomeen töihin opintojen päätyttyä.

Eduskunnalle annettiin 21.4.2006 ulkomaalaislain muuttamista koskeva hallituksen esitys, jolla pyritään parantamaan ilman huoltajaa olevien alaikäisten turvapaikanhakijoiden asemaa. Eduskunnan hyväksymät muutokset tulivat voimaan 1.2.2007. Ulkomaalaislakiin lisätään säännökset vastaanottokeskusten ja lupaviranomaisten välisestä tiedonkulusta ja ilman huoltajaa olevan alaikäisen vanhemman tai tosiasiallisesta huollostaan vastanneen henkilön jäljittämisestä.

Tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelevien ulkomaalaisten perheenjäsenten työnteko-oikeutta laajennettiin perheenyhdistämisdirektiivin kansallista voimaansaattamista koskevalla ulkomaalaislain muutoksella, joka tuli voimaan 1.7.2006.

Ulkomaalaisviraston päätöksenteko on nopeutunut mittavien tehostamistoimien seurauksena. Tällä hetkellä suurimmat viiveet ovat muutoksenhakuvaiheessa ja päätösten tiedoksiannossa sekä maasta poistamispäätösten täytäntöönpanossa. Niin sanotussa nopeutetussa menettelyssä käsiteltyjen turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 134 vuorokautta vuonna 2003. Nyt käsittelyaika on keskimäärin 65 vuorokautta. Ulkomaalaisviraston toiminta tulee edelleen tehostumaan prosessien sähköistämisen myötä.

Ulkomaalaisviraston oman valitusoikeuden käyttöä on seurattu. Ulkomaalaisvirasto käytti vuonna 2005 muutoksenhakuoikeuttaan hakemalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa hallinto-oikeuden päätökseen 12 tapauksessa. Vuonna 2006 Ulkomaalaisvirasto haki valituslupaa 19 tapauksessa.

2. Ihmiskaupan uhrin asemaa koskevat ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muutokset tulivat voimaan 31.7.2006. Ulkomaalaislakiin lisättiin muun muassa säännökset ihmiskaupan uhrille myönnettävästä oleskeluluvasta sekä säännös harkinta-ajan myöntämisestä ihmiskaupan uhrille.

Maasta poistamisen täytäntöönpanoon liittyviä menettelytapasäännöksiä pohtineen hankkeen yhteydessä on selvitetty, että maasta poistamisen täytäntöönpanoon liittyviä ohjeita ja määräyksiä on uudistettu siten, että muutoksia ulkomaalaislakiin ei tältä osin esitettäne. Asiaan liittyvä ohjeistus päivitetään kokonaisuudessaan sisäasiainministeriön ulkomaalaisasioita koskevan ohjetyöryhmän työn yhteydessä. Eduskunnan lausuma poikkeuksellisia oloja varten tarpeellisista poikkeamismahdollisuuksista ulkomaalaislain säännöksistä sekä henkilöiden laajamittaista maahantuloa koskevista säännöksistä on saatettu valmiuslakitoimikunnan tietoon ja valmisteltavaksi. Valmiuslakitoimikunta päätyi ehdotuksessaan siihen, että valmiuslakiin ei oteta henkilöiden laajamittaista maahantuloa koskevaa toimivaltasäännöstä.

Kunnallisen eläkejärjestelmän uudistus
HE 45/2004 vp — EV 11 /2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 22.6.2004, että hallitus seuraa, missä määrin nyt hyväksytty eläkkeiden normeeraus vaikuttaa alkavien eläkkeiden tasoon. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää kuntasektorin naisvaltaisen, fyysisesti rasittavien matalapalkka-alojen työterveyshuollon ja työsuojelun mahdolliset puutteet ja laatii tutkimuksiin perustuvan toimenpideohjelman puutteiden korjaamiseksi ja työkykyä ylläpitävien toimenpiteiden tehostamiseksi vuoteen 2007 mennessä.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, tarvitaanko lainsäädännön muutoksia sen varmistamiseksi, että työkyvyttömyyseläkkeiden myöntökäytännössä sekä työterveyshuollon ja työsuojelun järjestämisessä tulee riittävästi huomioon otetuksi niiden tehtävien erityisvaatimukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen tai työn vastuullisuuteen yleisen edun kannalta.

Normeerauksen vaikutuksesta alkaneiden eläkkeiden tasoon on tehty seurantatilastot. Vuonna 2005 kunnallisen eläkejärjestelmän piiristä on siirtynyt vanhuuseläkkeelle ennen varsinaista eläkeikää 1189 henkilöä. Normeeraus on vaikuttanut näistä 702 henkilön eläkkeeseen. Keskimääräisesti vaikutus on ollut 14,5 euroa kuukaudessa. Normeeraus on vaikuttanut eläkkeeseen keskimääräisesti sitä enemmän mitä aikaisemmin ennen vanhuuseläkeikää eläkkeelle on siirrytty. Tilastointia normeerauksen vaikutuksesta eläkkeiden tasoon jatketaan edelleen.

Suomen Kuntaliitto, Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja Kuntien eläkevakuutuksen yhteistyönä toteutetaan pitkäjänteinen ja laaja-alainen tutkimushanke. Kuntatyö 2010-projekti. Tutkimuksella kootaan tietoa työhyvinvoinnista, sen muutoksista ja sitä edistävistä toimista kunta-alalla. Vuonna 2006 on kerätty laaja tutkimusaineisto kyselytutkimuksena satunnaisotoksella valitulta runsaalta 5000 kunta-alan työntekijältä sekä kaikkien kuntien henkilöstöasioita vastaavilta henkilöiltä. Kysely toteutetaan uudelleen vuonna 2009. Työterveyshuollon ja työsuojelun osalta voidaan todeta, että viime vuosien aikana on uusittu keskeistä työterveyshuoltoa ja työsuojelua koskevaa lainsäädäntöä, kuten työterveyshuoltolaki ja työturvallisuuslaki. Lisäksi uusittu laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojelutoiminnasta on tullut voimaan vuonna 2006.

Sisäasiainministeriössä on vuonna 2005 työskennellyt työryhmä, joka on selvittänyt pelastushenkilöstön työssä selviytymistä. Työryhmä on työssään selvittänyt muun muassa pelastushenkilöstön työkykyä, työterveyshuollon sekä työsuojelun järjestämistä pelastusalalla ja on tehnyt useita näihin asioihin liittyviä kehittämisehdotuksia. Kehittämisehdotukset eivät kuitenkaan edellytä muutoksia työterveyshuoltoa tai työsuojelua koskevaan lainsäädäntöön. Työryhmä on myös selvittänyt työkyvyttömyyseläkkeiden myöntökäytäntöä pelastushenkilöstön osalta. Työn vaarallisuus, vastuullisuus, vaikutus yleiselle turvallisuudelle ja muut ammatilliset syyt otetaan huomioon työkyvyttömyyden arvioinnissa, eikä erityisiä tarpeita määritelmien muuttamiseen ole tullut esille.

Asia ei anna enää aihetta uusiin toimenpiteisiin.

Kotikuntaratkaisu
HE 67/2004 vp — EV 99/2004 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 21.6.2004 hallituksen selvittävän eri näkökohdat huomioon ottaen, onko voimassa olevaa kotikuntalain sääntelyä täydennettävä siten, että maistraa-

tin tekemä ratkaisu henkilön kotikunnasta muodostuu selkeästi eri tahoja sitovaksi valituskelpoiseksi hallintopäätökseksi.

2. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän osaltaan tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan asunto- ja kiinteistöyhtiöille mahdollisuus saada ajantasainen ja oikeellinen tieto siitä, keitä asuu taloyhtiön omistamissa rakennuksissa.

1. Sisäasiainministeriö asetti 1.11.2005 hankkeen (SM097:00/2005) selvittämään kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitetun maistraatin tekemän kotikuntaratkaisun oikeudellisen luonteen muutostarpeita ja niistä mahdollisesti johtuvia lainsäädäntö- ja muita toimenpiteitä. Selvitystyö valmistui kesäkuussa 2006 ja siitä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, sisäasiainministeriön kuntaosastolta, korkeimmalta hallinto-oikeudelta, hallinto-oikeuksilta, Kansaneläkelaitokselta, verohallitukselta, Väestörekisterikeskukselta, maistraateilta, Suomen Kuntaliitolta sekä Kuusankosken ja Oulun kaupungeilta. Asian valmistelussa tehtyjen selvitysten ja annettujen asiantuntijalausuntojen perusteella todettiin, ettei sellaisiin säädösmuutoksiin ole tarkoituksenmukaista ryhtyä, joiden perusteella maistraatin tekemästä kotikuntamerkinnästä muodostuisi viranomaisia yleisesti sitova ja valituskelpoinen hallintopäätös. Sen sijaan päätettiin toteuttaa seuraavat toimenpiteet:

– Sisäasiainministeriö asettaa työryhmän valmistelemaan menettelytapaohjetta, jonka perusteella Kansaneläkelaitoksen, verohallinnon ja kuntien tekemistä väestötietojärjestelmään talletetuista kotikuntamerkinnöistä poikkeavista ratkaisuista sekä hallintotuomioistuinten sellaisista päätöksistä, joissa henkilön kotikunnalla on ollut oikeudellista merkitystä, ilmoitettaisiin aina asianomaiselle maistraatille. Tavoitteena on, että menettelytapaohje on otettavissa käyttöön vuoden 2008 alusta lukien.
– Rekisterihallinnon viranomaiset valmistelevat ja toteuttavat kotikunnan määräytymistä koskevan koulutusohjelman kuntien, Kelan ja verottajan paikallistoimistojen henkilöstölle sekä tarvittavassa laajuudessa myös muille paikallishallinnon viranomaisille. Tavoitteena on, että koulutusohjelma on käynnistettävissä vuoden 2008 alusta lukien.

2. Rekisterihallinto on jatkuvasti kehittänyt väestötietojärjestelmän tietopalveluita siten, että kaikilla väestötietoja käyttävillä tahoilla, asunto- ja kiinteistöyhtiöt mukaan lukien, olisi mahdollisuus saada väestötietojärjestelmästä tarvitsemansa tiedot käyttöönsä ajantasaisesti ja luotettavasti. Kaikille tiedonkäyttäjille tarkoitettujen tietopalvelujen lisäksi rekisterihallinto tarjoaa taloyhtiöiden käyttöön useita erityisesti tälle käyttäjäryhmälle kehitettyjä palvelumuotoja, joita ovat kirjallinen asukasluettelopalvelu, taloyhtiön asukasrekisterin säännöllinen asukastietojen ylläpitopalvelu ja teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvat reaaliaikaiset asukaskyselypalvelut. Palveluja kehitettäessä on tehty yhteistyötä taloyhtiöiden ja näitä edustavien järjestöjen kanssa. Palvelut on pyritty kehittämään siten, että ne olisivat käytöltään tehokkaita ja taloudellisia sekä vastaisivat joustavasti erikokoisten taloyhtiöiden muuttuviin tietotarpeisiin. Koska palveluiden käytössä kysymys on ensisijaisesti henkilötietojen käsittelystä, on kehitystyössä otettu huomioon erityisesti tietosuojan ja -turvan asettamat vaatimukset.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Poliisilain kokonaisuudistus
HE 266/2004 vp, LA 58/2005 vp – EV 83/2005 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 22.6.2005, että eduskunnalle antamista varten valmistellaan poliisilain säännösten pohjalta huolellisesti poliisilain kokonaisuudistus siten, että sääntelyesitys muodostuu mahdollisimman selkeäksi ja johdonmukaiseksi sisältäen kunkin yksitäisen pykälän täsmälliset ja muutoinkin asianmukaiset perustelut.

Sisäasiainministeriö on yhdessä oikeusministeriön kanssa valmistellut esitutkintaviranomaisten rikostorjuntaan liittyvien toimivaltuussäännösten kokonaisuudistusta koskevan esiselvityksen käynnistämistä.

Sisäasiainministeriö asetti 11.1.2006 OTL, VT Klaus Helmisen selvityshenkilöksi selvittämään esitutkintaviranomaisten toimivaltuussäännöksiä. Tehtävänä oli laatia selvitys siitä, mitä muutoksia tulisi tehdä poliisi-, esitutkinta- ja pakkokeinolakiin sekä asiasisällöltään niihin liittyviin muihin säädöksiin ja miten tämän lainsäädäntökokonaisuuden selkeyttä ja ymmärrettävyyttä voitaisiin parantaa esimerkiksi muuttamalla normien sijoittelua ja ryhmittelyä. Selvityksessä tuli kartoittaa nykylainsäädännön systematiikka, ongelmat ja muutostarpeet, tarpeet lainsäädännön selkeyttämiselle ja yhtenäistämiselle sekä arvioida esitutkintaviranomaisten rooleja. Selvityksessä tuli huomioida toimivaltuuksien käyttämiseen liittyvät valvonta- ja oikeussuojajärjestelyt, perus- ja ihmisoikeusnäkökohdat sekä niihin liittyvä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja laillisuusvalvojien ratkaisukäytäntö. Selvityshenkilö luovutti loppuraporttinsa 3.7.2006. Viranomaisten toimivaltuussäännösten uudistamiseksi on sisäasiainministeriön ja oikeusministeriön kesken on sovittu laajapohjaisen toimikunnan perustamisesta vuoden 2007 alussa.

Alueellistamishankkeet
VNS 3/2004 vp — EK 21/2004 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 28.10.2004 hallituksen huolehtivan siitä, että alueellistamistarkasteluun otetaan koko valtion hallinto – mukaan lukien muussakin kuin virastomuodossa hoidettavat valtion toiminnot – ministeriöiden ydinosia lukuun ottamatta ja siitä, että alueellistamistoimenpiteistä valtiolle siirtymävaiheessa aiheutuvien ylimääräisten menojen kattamiseen varataan vuosittain valtion talousarvioon riittävät määrärahat.

2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että alueellisen kehittämisen kannalta merkittäviä taloudellisia voimavaroja kootaan yhteen, alueellistetaan ja lisätään sitomattomien maakunnallisten kehittämisvarojen osuutta sekä siitä, että maakunnan liittojen roolia aluekehityslain mukaisina aluekehitysviranomaisina vahvistetaan alueellistettujen ja alueellistettavien voimavarojen suuntaamisessa muun muassa lisäämällä maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmien sitovuutta ja vaikuttavuutta.

3. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan tarkkaan alue- ja rakennepolitiikkaan liittyvien toimintajärjestelmien ja menettelytapojen toimivuutta ja aluepolitiikan vaikuttavuutta sekä ryhtyvän seurannan edellyttämiin tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Ei-virastomuodossa hoidettavia valtion toimintoja hoitavat lähinnä säätiöt, yhdistykset, valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot, valtionenemmistöiset ja valtion osakkuusyhtiöt sekä valtion liikelaitokset.

Säätiörekisteriin on merkitty yli 2 600 säätiötä. Säätiörekisterin ulkopuolelle jääviä ns. epäitsenäisiä säätiöitä on useita kymmeniä tuhansia. Yhdistyksiä on noin 130 000. Valtion budjettitalouden ulkopuolisia rahastoja on 11. Valtiolla on osakeomistuksia lähes 50 merkittävässä yhtiössä. Valtion liikelaitoksia on kuusi kappaletta. Nykyisen alueellistamislain (362/2002) mukaisesti sitä ei sovelleta valtion liikelaitoksiin. Toistaiseksi ei-virastomuodossa hoidettavista toiminnoista on tehty ainoastaan yksi alueellistamispäätös. Ympäristöministeriö päätti 15.9.2005 sijoittaa Valtion asuntorahaston Lahteen.

Sisäasiainministeriö on esittänyt kehysmenettelyn ja budjettimenettelyn eri yhteyksissä vuodesta 2004 lähtien 10 miljoonan euron vuosittaista määrärahaa alueellistamishankkeiden edistämiseksi ja tukemiseksi. Kun erityisiä lisävaroja ei ole osoitettu, omaksuttiin valtiova-

rainministeriön kanssa syksyllä 2005 käydyn neuvottelun pohjalta käytäntö, jonka mukaisesti alueellistamishanke on mahdollista rahoittaa:

– hallinnonalan kehyksessä ”lainana” hallinnonalan sisällä
– käyttämällä hallinnonalan sisällä muodostuvaa, hallinnonalalle jäävää tuottavuuden kehittämisestä muodostuvaa säästöä
– valtiovarainministeriön tuottavuusrahalla, kun kyseessä on valtiovarainministeriön tuottavuushankkeeksi hyväksymä hanke, esimerkiksi muodostettaessa tukipalveluista palvelukeskusta.

Sisäasiainministeriö on valmistellut alueiden kehittämislain muutoksen (954/2005) toteuttamista. Ensimmäiset lain 10 a §:n mukaiset neuvottelut maakunnan liittojen ja ministeriöiden välillä pidettiin joulukuussa 2006. Neuvottelujen pohjana olivat lokakuussa valmistuneet maakuntaohjelmat.

Lain muutos edellyttää alueelliseen kehitykseen vaikuttavien määrärahojen kokoamista. Valtiovarainministeriö otti tämän huomioon antaessaan ministeriöille määräyksen toiminta- ja taloussuunnitelmien sekä talousarvioehdotusten laadinnasta annetun määräyksen muuttamisesta (5.4.2006 TM 0601).

Tammikuussa 2007 valtioneuvosto jakaa ensimmäisen kerran lain muutoksen edellyttämiä määrärahoja alueellisesti. Lain muutoksen toimeenpanoa kehitetään edelleen erityisesti valtion talousarvion laadinnassa ja neuvottelumenettelyissä.

Sisäasiainministeriön asettama aluepoliittisten toimenpiteiden seurantaryhmä seuraa ja koordinoi valtakunnallisten alueiden kehittämisen tavoitteiden toimeenpanoa ja muiden aluepoliittisten toimenpiteiden toteutumista.

Siviilikriisinhallinta
VNS 6/2004 vp – EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 4. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy siviilikriisinhallintaa koskevan lainsäädännön kehittämisen ohella toimiin siviilikriisinhallintaa koskevien kansallisten voimavarojen ja asiantuntemuksen sekä EU:n siviilikriisinhallintapolitiikan vahvistamiseksi ja että valtioneuvosto laatii asiasta eduskunnalle selvityksen viimeistään vuoden 2006 aikana.

Eduskunnalle on viime syksynä (8.9.2006 UTP 21/2006 vp) annettu oheisen lausuman mukainen selvitys. Selvitys on laadittu ulkoasiainministeriön ja sisäasiainministeriön yhteistyönä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimeenpano
HE 6/2005 vp - EV 92/2005 VP
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2005, että hallitus seuraa tarkkaan rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimeenpanoa sekä huolehtii siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan viimeistään vuoden 2008 loppuun mennessä seikkaperäinen kirjallinen selvitys rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta.

Rajavartiolaitos on käynnistänyt lainsäädännön toimeenpanon seurannan ja hallintovaliokunnalle annettavan kirjallisen selvityksen edellyttämien tietojen keräämisen.

Henkilötietojen suojaa koskeva yleissääntely
HE 25/2005 vp — EV 92/2006 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 19.6.2006, että hallitus käynnistää biometrisiä tunnisteita ja niiden käyttöä koskevan yleisen henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön valmistelutyön.

Valtioneuvosto päätti 20.7.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin. Biometristen tunnisteiden tai muiden sähköisten tunnistamiskeinojen ja -välineiden käyttöä on arvioitava henkilötietolain (523/1999) mukaan. Biometrisiin tunnisteisiin ja niiden käyttöön liittyvän henkilötietojen suojaa koskevan yleislainsäädännön valmistelu kuuluu oikeusministeriön toimialaan ja tarkempi vastaus tältä osin löytyy oikeusministeriön hallinnonalan osasta.

Valtionosuusuudistus
HE 88/2005 vp — EV 191/2005 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 13.12.2005 hallituksen seuraavan tarkkaan valtionosuusuudistuksen ensimmäisen vaiheen eri valtionosuuskertoimien ja laskentaperusteiden toimivuutta sekä muutoinkin uudistuksen vaikutuksia ja ottavan seurannassa ilmenneet seikat huomioon valtionosuusuudistuksen toisessa vaiheessa.

2. Eduskunta edellytti hallituksen varautuvan siihen, että valtionosuusuudistuksen ensimmäisen vaiheen valtionosuusperusteiden muutoksista johtuvia huomattavia valtionosuusmenetyksiä voidaan tarvittaessa ottaa huomioon myönnettäessä kunnille harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia siirtymäkauden 2006- 2008 aikana, ja ottaen huomioon vuoden 2009 alusta mahdollisesti säädettävät rahoitusjärjestelmän muutokset, tarvittaessa vielä mainitun siirtymäkauden jälkeenkin.

3. Eduskunta edellytti hallituksen lastensuojelulain uudistamisen yhteydessä kiireellisesti selvittävän lastensuojelukertoimen toimivuutta ottaen huomioon kertoimen kehittämisessä, että siihen voidaan sisällyttää huostaanottomäärän ohella valtionosuuskriteerit täyttävä lasten avohuollon määräytymisperuste, ja että tilastointia tähän liittyen kehitetään, sekä selvitystyön perusteella valmistelevan eduskunnalle antamista varten tarvittavat muutosehdotukset ensi tilassa ja jopa ennen lastensuojelulakiin liittyvien kehittämishankkeiden ja muiden uudistusten toteuttamista.

4. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan ja arvioivan ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmän toimivuutta ja uudistuksen vaikutuksia muun muassa järjestelmän läpinäkyvyyteen, koulutuksen tuloksellisuuteen ja laatuun sekä rahoitusperustaan, ja ensi tilassa ryhtyvän tarvittaessa seurannan ja arvioinnin perusteella tarpeellisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Sisäasiainministeriö on asettanut 25.1.2007 työryhmän arvioimaan kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeita. Työn yhteydessä arvioidaan valtionosuusjärjestelmän ensimmäisen vaiheen uudistuksen toimivuutta, mukaan lukien lastensuojelu ja ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmän toimivuus. Valtionosuusmenetysten kompensaatiotarve harkinnanvaraisen rahoitusavustuksen kautta arvioidaan vuosittain päätettäessä avustusten myöntämisestä.

Selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittäminen
HE 90/2005 vp – EV 94/2006 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 5.9.2006 hallituksen selvittävän mahdollisuudet edistää selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin kanssa.

Valtioneuvosto päätti 28.9.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sisäasiainministeriö tulee pyytämään sosiaali- ja terveysministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin asiaa koskevan työryhmän perustamiseksi.

Rahankeräykset
HE 102/2005 vp — EV 203/2005 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 12.12.2005 hallituksen huolehtivan uudistuksen tehokkaasta tiedottamisesta sekä tarkkaan seuraavan uuden rahankeräyslain soveltamista ja toimivuutta ottaen huomioon muun ohella rahankeräyksen määritelmään samoin kuin yleishyödyllisen toiminnan määritelmään liittyvät rajanvetotilanteet, rahankeräysten tehokkaan valvonnan ja väärinkäytösten torjunnan sekä arvioivan erikseen mahdollisuutta erityisestä syystä myöntää evankelis-luterilaiselle kirkolle tai ortodoksiselle kirkkokunnalle taikka niiden seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle rahankeräyslupa.

Valtioneuvosto päätti 23.3.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin. Rahankeräyslaki (255/2006) ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus rahankeräyksistä (503/2006) tulivat voimaan 1.7.2006. Rahankeräyslain mukaan rahankeräysten toimeenpanon yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta sekä tilastoinnista vastaa sisäasiainministeriö. Tehtäviä hoitaa poliisiosastolle 1.7.2002 tehdyllä päätöksellä perustettu ja Riihimäelle sijoitettu Arpajais- ja asehallintoyksikkö.

Keskus-, alue- ja paikallishallinnon henkilöstöpolitiikka
Julkisen sektorin henkilöstöpolitiikka
VNS 2/2005 vp - EK 6/2006 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 16.3.2006 hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan vuoden 2008 loppuun mennessä selvitys maamme keskus-, alue- ja paikallishallinnon sekä julkisen sektorin henkilöstöpolitiikan tilasta, tehdyistä toimenpiteistä, saavutetuista tuloksista sekä kehittämistarpeista.

2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että muun muassa valtiontalouden kehysmenettelyssä valtion henkilöstömäärä arvioidaan kaavamaisen laskentamallin sijasta ottaen huomioon valtion tehtävät sekä tuottavuutta tehostavien hankkeiden ja prosessien hyödyt.

3. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan vuosittain selvitys alue- ja paikallishallinnolle asetetuista palvelutavoitteista ja niiden toteutumisesta, lääninhallitusten arvioinnin piiriin kuuluvien julkisten peruspalvelujen tilasta sekä peruspalveluohjelmasta.

Valtioneuvosto päätti 6.4.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Hallituksen selonteossa maamme keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista (VNS 2/2005 vp), jäljempänä hallintoselonteko, hallitus painottaa palvelujen saatavuuteen, tuottavuuden parantamiseen, hallinnon rakenteiden ja yhteistyön kehittämiseen, tietoyhteiskuntakehyksen tukemiseen ja valtionhallinnon henkilöstövoimavarojen turvaamiseen liittyviä 2010 -luvulle saakka ulottuvia toimintalinjoja. Selonteko edellyttää toimintalinjojen tarkentamista konkreettiseksi toimeenpanosuunnitelmaksi. Tämä suunnitelma on valmistunut ja hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä on hyväksynyt sen vuoden 2006 huhtikuussa. Toimeenpanosuunnitelman edellyttämä valmistelu on pääosin käynnissä ja osittain suunnitelman mukaiset toimenpiteet on jo toteutettu.

Sisäasiainministeriö seuraa vuonna 2007 hallinnonselonteon toimeenpanosuunnitelman edellyttämien hankkeiden ja toimenpiteiden etenemistä ja saavutettuja tuloksia. Muun muassa tähän seurantaan perustuen eduskunnan hallintovaliokunnalle annetaan vuonna 2008 selvitys keskus-, alue- ja paikallishallinnon sekä julkisen sektorin henkilöstöpolitiikan tilasta, tehdyistä toimenpiteistä, saavutetuista tuloksista sekä kehittämistarpeista.

2. Hallitus on käynnistänyt toimenpidekokonaisuuden julkisen sektorin tuottavuuskasvun parantamiseksi. Valtionhallinnon tuottavuutta parannetaan kaikilla hallinnonaloilla toteuttavilla toimilla. Valtionhallinnon kehityspäätöksessä vuosille 2007–2011 vahvistettiin tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden henkilöstötarvetta pienentävä vaikutus hallinnonaloittain vuoteen 2011 mennessä. Tarkistettu tavoite on, että työvoimatarve olisi kaikkiaan 9645 henkilötyövuotta nykyistä pienempi. Se tarkoittaisi sitä, että keskimäärin runsas kolmannes henkilöstön poistuman vapauttamista työpaikoista jätettäisiin täyttämättä. Henkilöstövähennykset kohdistetaan konkreettisille hankkeille. Muun muassa talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut on tarkoitus tuottaa koko valtionhallinnossa palvelukeskuksissa viimeistään vuonna 2009.

3. Ministeriöt ovat asettaneet palvelujen saatavuutta koskevat konkreettiset ja mitattavat tavoitteet alaiselleen alue- ja paikallishallinnolle ensimmäisen kerran 1.1.2006 alkaen. Vuoden 2006 tavoitteiden saavuttamisesta raportoidaan lääninhallitusten peruspalvelujen arviointiraporteissa maaliskuussa 2007. Myös vuodelle 2007 on vastaavasti vahvistettu palvelutavoitteet. Sisäasiainministeriö antaa hallintovaliokunnalle ensimmäisen kerran kesällä 2007 ja jatkossa vuosittain selvityksen asetetuista palvelutavoitteista ja niiden toteutumisesta sekä lääninhallitusten peruspalvelujen arvioinnin piiriin kuuluvien julkisten peruspalvelujen tilasta. Kuntien tehtäviä ja niiden rahoitusta käsittelevät peruspalveluohjelma on osa valtiontalouden kehysmenettelyä ja ohjelma annetaan vuosittain eduskunnalle kehysten yhteydessä. Kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyen peruspalveluohjelmaa kehitetään ja se vakinaistetaan osaksi lakiin perustuvaa valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä.

Puolustusministeriö

Turvallisuus - ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp — EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 3. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että puolustusvoimat toimii selonteossa määriteltyjen henkilöstön vähentämis- ja uudelleenkohdentamistavoitteiden toteuttamisessa hyvän työnantajan tavoin pitäen lähtökohtana irtisanomisten välttämistä ja minimoiden toimenpiteistä aiheutuvat haitat ja että selonteossa yksilöimättömät puolustusvoimien rationalisointitoimenpiteet tuodaan eduskunnan asianomaisten valiokuntien arvioitaviksi, kun niistä on konkreettisia esityksiä.

Puolustusministerin vahvistamaan puolustushallinnon henkilöstöpoliittiseen strategiaan (2025) on kirjattu hyvän työnantajan henkilöstöpoliittiset menettelytavat puolustusvoimia ja puolustusvoimien henkilöstöjärjestelmää kehitettäessä. Nämä menettelytavat ovat osa puolustusministeriön puolustusvoimille antamaa virallista ohjausta selonteon toimeenpanossa.

Henkilöstöpoliittisen strategian mukaisesti irtisanomisuhan alaiselle henkilöstölle pyritään tarjoamaan samassa puolustushallinnon virastossa avoinna olevia tai vapautuvia saman alan tehtäviä. Henkilö on tällöin myös etusijalla täytettäessä muuta tehtävää, jota hän koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella on kelpoinen hoitamaan. Mikäli henkilön uudelleen sijoittaminen samassa puolustushallinnon virastossa ei ole mahdollista, hänet pyritään työllistämään muualle puolustushallintoon. Henkilön mahdollisuuksia siirtyä tarvittaessa muualle valtion palvelukseen tuetaan siirtämällä vuoden palkkausvarat vastaanottavan viraston käytettäväksi, jolloin tavoitteena on taata pysyvä työllistyminen valtion hallintoon. Valtion virkamieslain 20 §:n mukaisin siirroin voidaan tukea vastaavasti siirtymistä muun kuin valtiotyönantajan palvelukseen. Liikkeenluovutuksenomaisessa tilanteessa henkilöstön asema turvataan liikkeenluovutusta koskevia menettelytapoja hyväksi käyttäen.

Työnantajan ja henkilöstön välisissä yhteistoimintaneuvotteluissa selvitetään, miten henkilöstön työmarkkinakelpoisuutta voidaan parantaa. Työmarkkinakelpoisuuden parantamiseksi voidaan myöntää mm. palkallista virkavapautta ja taloudellista tukea omaehtoisen opiskelun ja itsensä kehittämisen mahdollistamiseksi. Yhteistoimintamenettelyn aikana myös määritetään ne henkilöt, jotka lähestyvän eläke- tai eroamisiän vuoksi jäävät puolustusvoimien henkilöstökokoonpanoon. Samalla yhteistoimintamenettelyssä selvitetään henkilöstövaikutuksia lieventäviä ja henkilöstön asemaa turvaavia mahdollisia muita toimenpiteitä.

Henkilöstöpoliittisen strategian mukaisesti puolustushallinnossa noudatetaan vuosille 2005–2007 tehdyn tulopoliittisen sopimuksen mukaista työllistymisen ja muutosturvan toimintatapamallia. Tämän mukaisesti työnantajan tulee tiedottaa henkilön oikeudesta sopimuksen mukaiseen työllistymisohjelmaan.

Vuoden 2004 alussa tehty päätös Sotilaslääketieteen keskuksen perustamisesta ja erikoissairaanhoidon toteuttamisesta tilaaja-tuottaja-mallin mukaisesti johti Keskussotilassairaalan ja Sotilasapteekin lakkauttamiseen 1.1.2006. Tukitoimien piirissä olleista 277 henkilöstä 91 henkilöä työllistyi puolustusvoimissa avoinna olleisiin tehtäviin ja 118 henkilöä työllistyi muun työnantajan palvelukseen. 68 henkilöä irtisanottiin vuoden 2005 kesäkuun lopussa. Irtisanotuista henkilöistä vuoden 2006 loppuun mennessä 5 henkilöä kyettiin sijoittamaan muualle valtionhallintoon siirtämällä yhden vuoden palkkausvarat vastaavalle virastolle, 2 henkilöä kunnalliselle sektorille tai muun työnantajan palvelukseen, 9 henkilöä työllistyi irtisanomisaikana puolustusvoimien avoimiin tehtäviin, 48 henkilöä työllistyi muualle tai he olivat omasta toivomuksestaan oma-aloitteisessa koulutuksessa tai siirtyivät eläkkeelle. Vuoden 2006 lopussa 277 henkilöstä 4 oli ilman työtä.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon puolustusvoimien rauhanajan organisaatiota koskevien päätösten toimeenpanon seurauksena puolustusvoimista on vuoden 2006 aikana irtisanottu 185 henkilöä. Näitä toimenpiteitä ovat olleet:
- johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistaminen,
- puolustusvoimien materiaalilaitoksen rationalisoinnin jatkaminen,
- maavoimien koulutusorganisaation muuttaminen vastaamaan varusmieskoulutuksen mukaista tarvetta,
- merivalvonnan keskittäminen ja kiinteän rannikkotykistön supistaminen.

Vuoden 2006 loppuun mennessä näistä 185 henkilöstä 28 henkilöä on kyetty sijoittamaan kunnalliselle sektorille tai muun työnantajan palvelukseen myöntämällä työnantajalle yhden vuoden palkkaus puolustusvoimien varoista työnantajan sitoutuessa työllistämään henkilö vähintään toisen vuoden ajaksi. Kahdeksan henkilöä on kyetty sijoittamaan muualle valtion hallintoon siirtämällä yhden vuoden palkkausvarat vastaanottavalle virastolle. Puolustusvoimissa avoinna olleisiin tehtäviin on työllistynyt 37 henkilöä. Muun työnantajan palvelukseen on työllistynyt tai omasta aloitteestaan koulutuksessa on 29 henkilöä. Vuoden 2006 lopussa 185 irtisanotusta henkilöstä 79 henkilöä oli ilman työtä.

Aiemmin toimeenpantujen (Keskussotilassairaala, Sotilasapteekki) irtisanomisten tilanteeseen verrattuna voidaan arvioida, että suhteessa irtisanomisten määrään aiempaa useampi henkilö jää mahdollisesti organisaatiota koskevia päätöksiä toimeenpantaessa ilman työtä.

Puolustushallinnossa noudatettujen hyvän työnantajan menettelytapojen tavoitteena on, että henkilöstön palvelussuhteen jatkuvuus puolustushallinnossa tai muun työnantajan palveluksessa turvataan mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Puolustushallinto kiinnittää erityistä huomiota organisaatiomuutostilanteissa suunniteltavien toimenpiteiden henkilöstövaikutuksiin ja rakennemuutoksen kautta vapautuvan henkilöstön uudelleen työllistymiseen. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä henkilöstön edustajien kanssa puolustushallinnon kaikilla tasoilla. Puolustusministeriö seuraa tarkoin menettelytapojen noudattamista.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko sisältää linjaukset puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistamiseksi ja rakennemuutoksen toteuttamiseksi sekä tukitoimintojen hallitulle rationalisoinnille tilaaja-tuottaja -mallin pohjalta. Toimenpiteet selonteon toteuttamiseksi ovat käynnissä puolustusvoimissa, ja puolustusministeriön päätökset toimintojen uudelleenjärjestelyistä tehtiin pääosin vuoden 2006 aikana. Keskeiset linjaukset, toimenpiteet ja niiden vaikutukset on käsitelty eduskunnan valiokunnissa yksittäisten hankkeiden etenemisen myötä.

Turvallisuus - ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp - EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 5. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin erityisen suomalaisen puolustusteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian linjaamiseksi ja että valtioneuvoston sisällyttää seuraavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon erillisen osion tästä asiasta.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko (VNS 6/2004) edellyttää puolustusministeriön osallistuvan puolustusmateriaaliteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian laatimiseen.

Puolustusministeriö teetti vuonna 2006 tutkimushankkeen ”Suomalaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden tulevaisuuden toimintaedellytysten kehittäminen”. Tutkimuksella saatiin taustatietoja puolustusteollisuuden globaaleista kehityssuunnista ja kehitysnäkymistä. Tutkimushankkeen loppuraportti valmistui loppuvuonna 2006 ja se tullaan julkaisemaan

puolustusministeriön internetsivuilla. Kauppa- ja teollisuusministeriö oli jäsenenä tutkimushankkeen tukiryhmässä.

Puolustusministeri Seppo Kääriäinen asetti 29.11.2006 työryhmän valmistelemaan puolustus- ja turvallisuusteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian. Työryhmän tehtävänä on 1.7.2007 mennessä valmistella selkeä ja tiivis kansallinen strategia suomalaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden kehittämiseksi. Strategiassa määritellään viranomaisten ja muiden tahojen vastuut, tehtävät ja vaadittavat panostukset.

Strategiassa huomioidaan puolustushallinnon materiaalipoliittisen strategian linjaukset ja se liitetään kyseisen strategian osastrategiaksi. Työryhmä hyödyntää työssään vuonna 2006 tehtyä tutkimushanketta.

Työryhmän puheenjohtajuus on kauppa- ja teollisuusministeriöllä. Lisäksi työryhmässä on edustus puolustusministeriöstä, ulkoasiainministeriöstä, Pääesikunnasta ja Suomen puolustus-, ilmailu- ja avaruusteollisuusyhdistys ry:stä.

Puolustusvoimien toiminta työnantajana
HE 199/2005 vp — EV 201/2005 vp
Puolustusvaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2005, että puolustusvoimat toimii jatkossakin hyvän työnantajan tavoin ja suhtautuu palvelussuhteen jatkoa koskeviin pyyntöihin lähtökohtaisesti myönteisesti painottaen erityisesti alle 60 prosentin eläkekertymän merkitystä jatkoaikaa harkittaessa.

Puolustusvoimat on ryhtynyt asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin.

Tavoitteena on joustavoittaa puolustusvoimien virkamiesten eroamisikäjärjestelmää niin, että henkilöllä olisi halutessaan mahdollisuus jatkaa määräajan palvelustaan samassa virassa eroamisiän jälkeen, kuitenkin enintään siihen saakka kun virkamies täyttää 68 vuotta ja sotilasvirassa oleva virkamies siihen saakka kun hän täyttää 55 vuotta.

Pääesikunta voi painavasta syystä päättää virkamiehen suostumuksella palveluksesta eroamisiän jälkeen. Vastaavantyyppinen jatkomahdollisuus painavasta syystä oli valtion virkamieslain 35 §:ssä. Tämä aiempi vuoden mittainen jatkomahdollisuus poistettiin vuoden 2005 alusta voimaan tulleen valtion eläkeuudistuksen yhteydessä. Tällöin valtion virkamiesten yleiseksi eroamisiäksi säädettiin 68 vuotta (682/2004). Puolustusvoimista annetun lain 7 a §:llä korvattiin virkamieslain aiempi jatkopalvelumahdollisuus painavasta syystä vuoden 1995 eläkeuudistuksen yhteydessä alhaisempien eroamisikien piiriin jääneiden virkamiesten osalta.

Virkamiehen eläkepalkkaan vaikuttavat tekijät ovat muodostaneet painavan syyn erityisesti, jos eläkekarttuma olisi jäänyt alle 60 prosentin. Tällöin pääesikunta joutuu painavan syyn harkintaa toteuttaessaan ottamaan myös huomioon puolustusvoimien mahdollisuudet työllistää henkilöstöä turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon henkilöstön vähentämistavoitteet huomioon ottaen.

Painavaa syyn harkintaa toteuttaessaan pääesikunta toimii valtion virkamieslain 11 §:n (25/2004) ja yhdenvertaisuuslain (21/2004) edellyttämällä tavalla ja huolehtii siitä, että virkamiehiä kohdellaan tasapuolisella ja yhdenvertaisella tavalla. Vuonna 2006 palvelussuhteen jatko myönnettiin hakemuksesta kahdelle henkilölle (yksi siviiliviranhaltija, yksi sotilasammattihenkilö). Hakemusten vähäisyys johtui siitä, ettei vuonna 2006 eläkeikää saavuttanut sellaisia erityisesti sotilasammattihenkilöitä, joiden eläkekertymään säädöksellä pyrit-

tiin vaikuttamaan. Lähivuosina sotilasammattihenkilöiden eläköityminen lisääntyy, jolloin hakemusten määrän voidaan myös olettaa kasvavan.

Valtiovarainministeriö

Työllisyys ja työn teettämisen kustannukset
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 14) Korkeaa veroastetta on pidetty yhtenä Suomen kilpailukyvyn heikkoutena. Toisaalta voidaan todeta, että korkean veroasteen maat – Pohjoismaiden lisäksi mm. Alankomaat – sijoittuvat kilpailukykymittauksissa poikkeuksetta korkealle. Erikseen tarkasteltuna työhön kohdistuvan verotuksen tulisi olla tasolla, joka tukee korkeaa työllisyyttä ja osaamista. Työn teettämisen kustannusten on seurattava työn tulevaisuuden haasteita siten, että ne tukevat työllisyyttä ja huomioivat työn tekemisen ja teettämisen kannattavuuden.

Pääministeri Vanhasen hallitus on ohjelmansa mukaisesti keventänyt työhön kohdistuvaa verotusta jo yhteensä noin 2,7 miljardilla eurolla. Veronkevennysten painopiste on työllisyyssyistä ollut pieni- ja keskituloisten verotuksessa.

Valtionverotuksessa otettiin vuonna 2006 käyttöön uusi ansiotulovähennys, jolla toteutetaan sellaiset ansiotuloverotuksen kevennykset, jotka aikaisemmin on tehty kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä kasvattamalla. Vähennys tehdään ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Valtionverotuksen ansiotulovähennyksen vuoksi veronkevennykset eivät enää jatkossa alenna kuntien verotuloja. Vuonna 2007 verotusta kevennetään vuositasolla noin 655 milj. eurolla. Varallisuusverosta luovuttiin vuonna 2006.

Vuoden 2006 alusta alkaen työnantaja on ollut oikeutettu matalapalkkatukeen, jos hänellä on palveluksessaan 54 vuotta täyttänyt työntekijä, jolle kokoaikaisesta työstä maksettava palkka on 900–2000 euroa kuukaudessa. Työnantaja saa oma-aloitteisesti jättää tukea vastaavan määrän palkoista toimittamistaan ennakonpidätyksistä tai perimistään lähdeveroista suorittamatta verohallinnolle. Tukea vastaava määrä lisätään verojen tilitysten yhteydessä veronsaajille tilitettävään kertymään. Matalapalkkatuen määräksi vuonna 2007 arvioidaan noin 100 milj. euroa. Tuki on saajalleen pääsääntöisesti veronalaista tuloa. Lakia väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta sovelletaan ensimmäisen kerran tammikuussa 2006 maksettaviin palkkoihin ja sitä sovelletaan viimeisen kerran joulukuussa 2010 maksettaviin palkkoihin.

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä kaksinkertaistettiin vuoden 2006 alusta 1 150 eurosta 2 300 euroon siltä osin kuin kyse on tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä. Jos kotitalous on samasta työstä samaan aikaan saanut työnantajan matalapalkkatukea, kotitalousvähennystä ei myönnetä. Muutoksen arvioidaan lisäävän työpaikkoja kotitalouspalveluja tuottavilla aloilla.

Osana työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi toteutettavaa toimenpidekokonaisuutta asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten vähennyskelpoista enimmäismäärää korotettiin vuoden 2007 alusta 4700 eurosta 7000 euroon. Lainmuutoksen myötä korotuksen kautta annettava tuki lisääntyi niillä henkilöillä, jotka kulkevat pitkiä työmatkoja.

Suomi osallistuu EU:n työvoimavaltaisten palvelujen arvonlisäverokokeiluun vuosina 2007–2010. Parturi- ja kampaamopalveluiden sekä eräiden pienten korjauspalveluiden, kuten polkupyörien, kenkien, nahkatavaroiden, vaatteiden ja liinavaatteiden korjaus, arvonlisäverokantaa alennetaan 22 prosentista 8 prosenttiin.

Taiteilijatili
HE 131/2002 vp – EV 170/2002 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.11.2002, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla selvitetään mahdollisuudet ottaa kuvataiteilijoiden verotuksessa käyttöön ns. taiteilijatili tai menovaraus, jolla voidaan lieventää niitä ongelmia, jotka johtuvat kuvataiteilijoiden työn erityisluonteesta.

Taiteilijatiliä on selvitetty muun muassa taiteilijoiden sosiaalista ja taloudellista asemaa pohtineessa opetusministeriön asettamassa toimikunnassa. Selvityksen mukaan taiteilija voisi siirtää verovapaasti rahastoon taiteellisesta toiminnasta saamaansa tuloa. Rahastosta voitaisiin nostaa talletuksia tulonhankkimismenojen kattamiseksi ja verotettavaksi jäisi se osa, jota ei ole tietyn ajan kuluessa käytetty verotuksessa vähennyskelpoisten tulonhankkimismenojen kattamiseen.

Taideammateille on tyypillistä se, että ammattiin liittyvät tulot saadaan eri vuonna kuin niihin liittyvät kustannukset syntyvät. Tällaisia tilanteita varten tuloverolaissa ovat jo säännökset tappiontasauksesta ja tulontasauksesta. Edellä mainitut tappion- ja tulontasausta koskevat säännökset ovat yhdenmukaisesti kaikkien verovelvollisten, myös taiteilijoiden, käytettävissä. Koska taiteilijoiden työn erityisluonteesta aiheutuvat seikat voidaan ottaa verotuksessa huomioon yleisten tappion- ja tulontasausta koskevien säännösten nojalla, ei rinnalle ole syytä luoda yhtä alaa koskevia erityissäännöksiä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Rahoitus - ja vakuutusvalvonnan yhdistäminen
HE 175/2002 vp – EV 277/2002 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.2.2003, että hallitus selvittää rahoitus- ja vakuutusvalvonnan yhdistämisen perusteet ja antaa asianmukaiset esityksensä eduskunnalle.

Kysymys valvontojen yhdistämisestä niiden hallintoja yhdistämällä on edelleen ajankohtainen ja valtiovarainministeriössä selvitettävänä.

Kalleusluokitus, luopuminen
HE 267/2002 vp — EV 276/2002 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.2.2003 hallituksen huolehtivan siitä, että yleisestä kalleusluokitusjärjestelmästä luovutaan viimeistään vuoden 2005 loppuun mennessä sekä että viimeistään vuoden 2005 loppuun mennessä kumotaan kalleusluokituksen soveltamista tarkoittavien erityislakien säännökset.

Kuntien yleistä kalleusluokitusjärjestelmää on jatkettu vielä vuoden 2007 loppuun lailla 1125/2005. Eduskunnan vastaukseen sisältyi asiaa koskeva uusi lausuma (HE 120/2005 vp — EV 188/2005 vp).

Eduskunta on hyväksynyt asiasta uuden lausuman ja asiaa selostetaan seuraavissa kertomuksissa kyseisen lausuman yhteydessä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Autoverolain ja ajoneuvoverolain uudistaminen
HE 271/2002 vp — EV 304/2002 vp
Valtiovarainvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 18.2.2003, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin autoverolain jatkovalmistelun käynnistämiseksi niin, että pakettiautojen sekä eräiden erityisajoneuvojen, kuten muutto-, museo- ja harrasteautojen, tilataksien sekä invalidiautojen verotusta koskevien säännösten ajantasaisuus tarkistetaan. Pakettiautoja koskevan tarkastelun yhteydessä tulee tarkistaa myös voimassa olevat pakettiauton tilavuus- ja muut määrittelyt autoverolain 23 ja 24 §:ssä. Jatkovalmistelun tulee tapahtua alusta asti riittävän laajapohjaisen asiantuntemuksen turvin. Jatkovalmistelu tulee käynnistää pikaisesti niin, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle vielä tämän vuoden aikana.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy lisäksi toimenpiteisiin autovero- ja moottoriajoneuvoverolainsäädännön laaja-alaiseksi uudistamiseksi pitemmällä aikavälillä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, miten verojärjestelmän avulla voidaan edistää ympäristöohjausta ja -tavoitteita liikenteen päästöjen vähentämiseksi.
>
> 5. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, olisiko tarpeen ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteisiin autoveron poistamiseksi ajoneuvolain 24 §:ssä tarkoitettujen museoajoneuvojen osalta.

Pakettiautojen mittoihin liittyviä määräyksiä on muutettu 1.1.2007 alusta voimaan tulleella autoverolain muutoksella. Kohdissa 1., 2. ja 5. edellytetyt toimenpiteet ovat muilta osin valtioneuvostossa selvitettävinä.

Suomen Pankin johtokunnan jäsenten nimittämismenettely
K 4/2002 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.6.2002, että hallitus valmistelee esityksen Suomen Pankista annetun lain muuttamisesta siten, että pankkivaltuusto päättää sitovasti Suomen Pankin johtokunnan jäsenten määrästä laissa säädetyn enimmäismäärän puitteissa. Edelleen eduskunta edellytti, että hallitus käynnistää Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajan ja muiden johtokunnan jäsenten nimittämismenettelyn uudistamisen. Eduskunta myös edellytti, että hallitus valmistelee esityksensä siten, että mainittu lainmuutos voidaan saattaa voimaan vuoden 2002 aikana.

Valtiovarainministeriö asetti 8.1.2003 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus Suomen Pankista annettuun lakiin tarvittaviksi muutoksiksi. Työryhmän tuli muun ohella tehdä ehdotus kysymykseen tuleviksi vaihtoehtoisiksi tavoiksi järjestää Suomen Pankin johtokunnan jäsenten nimitysmenettely siten, että uusissa säännöksissä otetaan huomioon pankin riippumaton asema osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää, perustuslain vaatimus Suomen Pankin toimimisesta eduskunnan hoidossa ja perustuslain periaatteet valtioelinten toimivallasta virkanimitysasioissa.

Valtiovarainministeriössä valmisteltiin työryhmän muistion (VM 11/2003) pohjalta ehdotus hallituksen esitykseksi Suomen Pankista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitys (HE 134/2003 vp) annettiin eduskunnalle 14.11.2003. Siinä ehdotetaan Suomen Pankin johtokunnan jäsenten nimitysmenettelyä muutettavaksi siten, että muut johtokunnan jäsenet kuin puheenjohtajan nimittäisi pankkivaltuusto, jolla nimitysvaltansa perusteella olisi myös oikeus päättää johtokunnan jäsenten määrästä laissa säädetyn enimmäismäärän puitteissa. Johtokunnan puheenjohtajan nimittäisi edelleen tasavallan presidentti.

Johtokunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksia ehdotettiin samalla täsmennettäviksi. Lakiehdotuksen mukaan kelpoisuusehtona johtokunnan jäsenen virkaan olisi virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys rahatalouteen tai rahoitustoimintaan sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Mainitussa hallituksen esityksessä ehdotettiin johtokunnan jäsenten nimittämismenettelyyn tehtävien tarkistusten ohella useita muita muutoksia Suomen Pankkia koskeviin säännöksiin. Esityksen merkittävin sisältö koski säännöksiä Suomen Pankin voiton käyttämisestä ja pankin oikeudesta tehdä tilinpäätöksessään varauksia. Hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn aikana kävi ilmeiseksi, että esitys ei voinut tulla eduskunnassa hyväksytyksi näiltä keskeisiltä ja esityksen kokonaisuuden kannalta olennaisilta osin muodossa, jossa hallituksen esityksen tavoitteet olisivat toteutuneet tyydyttävällä tavalla. Tästä syystä hallitus peruutti esityksensä 27.2.2004.

Uuden, nimittämismenettelyn uudistamisen sisältävän hallituksen esityksen antamista ei ole hallituksessa pidetty ajankohtaisena.

Arvopapereiden välillinen säilytys
HE 110/2003 vp — EV 12/2004 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.3.2004, että hallitus ratkaisee arvopapereiden välilliseen säilytykseen arvo-osuusjärjestelmän ulkopuolella liittyvät oikeudelliset kysymykset siten, että eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet säännellään luotettavalla tavalla ja valmistelee niistä esitykset eduskunnalle.

Euroopan yhteisöjen komissio julkisti 28.4.2004 tiedonannon selvitystoiminnasta Euroopan unionissa, jonka myötä yhteisössä tulee lähiaikoina vireille aloitteita rajat ylittävän arvopaperikaupan ja sen selvityksen kehittämiseksi. Näiden aloitteiden oletettiin pitävän sisällään myös välillisesti hallinnoituja arvopapereita koskevia yhteisiä sääntöjä, jotka ratkaisisivat kotimaiseen välilliseen hallintaan liittyvät puutteet ja oikeussuojaongelmat.

Valtiovarainministeriö on seurannut vuonna 2006 tiiviisti kansainvälisiä ja yhteisötason hankkeita. Vuoden aikana on saatu lisäselvyyttä kansallisen lainsäädännön tarpeeseen. Komission asettama, oikeudellisia kysymyksiä käsitellyt oikeusvarmuustyöryhmä, Legal Certainty Group on julkistanut neuvonsa yhteisötason oikeudellisten puitteiden selkiyttämiseksi. Ryhmän mukaan tarvitaan vähimmäisharmonisaatioon perustuvaa sääntelyä, jolla osapuolten oikeudet ja velvollisuudet säännellään. On kuitenkin huomattava, että ryhmä ei ota kantaa siihen, tulisiko sääntelyn perustua puhtaasti kansalliseen harmonisointiin, yhteisötason toimiin vai kansainvälisiin konventioihin.

Vuoden 2006 aikana on kansainvälisten ja yhteisötason hankkeiden seurannassa vahvistunut se käsitys, että näistä johtuvat muutokset lainsäädäntöön tulisivat sovellettaviksi vasta useiden vuosien kuluttua. Keskeiset hankkeet, kuten Haagin välillisesti hallinnoitujen arvopapereiden lainvalintaa koskeva sopimus, ovat kohdanneet vastustusta EU:n tasolla ja hankkeen jatko on epäselvä.

Toukokuussa 2005 UNIDROIT -yleissopimuksesta käynnistetyt neuvottelut tähtäävät kansainväliseen sopimukseen, jolla voidaan kehittää välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita ja niiden luovutusta koskevaa sääntelyä erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa. Neuvottelut ovat kuitenkin vielä kesken.

On nähtävissä, että kansainväliset ja yhteisötason hankkeet parantaisivat ensisijaisesti suomalaisten ulkomaille suuntautuvaan omistukseen liittyvää oikeusvarmuutta. Sitä vastoin sopimuksista ei johtuisi velvoitetta sallia välillistä omistusrakennetta arvo-osuusjärjestelmässä

eikä myöskään sen ulkopuolisten arvopapereiden osalta, kun kysymys on kotimaisista arvopapereista. Valtiovarainministeriön vuonna 2002 julkaisemassa Moniportaisuustyöryhmän muistiossa (VM 14/2002) on todettu moniportaisen omistusrakenteen tehostavan arvopapereiden käsittelyä ja lisäävän suomalaisten markkinoiden kilpailukykyä.

Valtiovarainministeriö myös toteaa, että Euroopan keskuspankki EKP on käynnistänyt mittavan Target 2 Securities -hankkeen, jossa pyritään keskittämään koko euroalueen arvopaperikaupan niin sanottu settlement- eli toimitusvaihe EKP:n ylläpitämään keskitettyyn järjestelmään. Tämä hanke perustuu todennäköisesti arvopapereiden moniportaiseen käsittelyyn.

Vuoden 2006 aikana tehdyn seurannan perusteella valtiovarainministeriö toteaa, että kysymys kotimaisten arvopapereiden omistuksen moniportaisesta käsittelystä perustuu enenevästi kansalliseen harkintaan ja tulee ratkaista sääntelyn kansainvälisestä kehityksestä riippumatta.

Rahoitusvakuudet
Verosäännökset
HE 133/2003 vp – EV 121/2003 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.12.2003, että hallitus pikaisesti valmistelee varvittavat muutokset verolainsäädäntöön ja antaa ne eduskunnan käsiteltäviksi, jotta rahoitusvakuuslain tarkoitusta voidaan tehokkaasti hyödyntää.

Rahoitusvakuudet kuuluvat rahoitusinstrumentteihin, joiden kirjanpitokäsittelystä määrätään IAS 39 -standardissa. Rahoitusinstrumenttien kirjanpito- ja verokäsittelyn yhteensovittaminen kuului valtiovarainministeriön asettaman Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005:n toimeksiantoon. Työryhmän ehdotukset ovat parhaillaan jatkoselvittelyn kohteena. Myös rahoitusvakuuksien käsittelyä verotuksessa tarkastellaan tässä yhteydessä.

Valtion eläkejärjestelmän uudistaminen
HE 46/2004 vp — EV 112/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 21.6.2004, että hallitus selvittää tarvitaanko lainsäädännön muutoksia sen varmistamiseksi, että työkyvyttömyyseläkkeiden myöntökäytännössä sekä työterveyshuollon ja työsuojelun järjestämisessä tulee riittävästi huomioon otetuksi niiden tehtävien erityisvaatimukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen tai työn vastuullisuuteen yleisen edun kannalta.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa, missä määrin nyt hyväksytty eläkkeiden normeeraus vaikuttaa alkavien eläkkeiden tasoon, Lisäksi eduskunta edellytti, että hallitus selvittää julkisen alan fyysisesti rasittavien matalapalkka-alojen työterveyshuollon ja työsuojelun mahdolliset puutteet ja laatii tutkimuksiin perustuvan toimenpideohjelman puutteiden korjaamiseksi ja työkykyä ylläpitävien toimenpiteiden tehostamiseksi vuoteen 2007 mennessä.

Eduskunta hyväksyi valtion eläkejärjestelmään vastaavat muutokset kuin yksityisten alojen ja kunnalliseen eläkejärjestelmään. Muutokset tulivat voimaan 1.1.2005.

1. Mitään tuoretta tilastopohjaa ammatillisen työkyvyttömyyden arvioinnista eläkehakemuksissa ei ole olemassa. Kaikista hakemuksista (erittelemättä ammatillisuutta ja yleistä työkyvyttömyyttä) voidaan kuitenkin todeta, että kokonaan uusia työkyvyttömyyseläkehakemuksia valtion eläkejärjestelmässä on koko 2000-luvun ajan tehty noin 2000 kpl vuodessa, määrä on lievästi vähentynyt vuodesta 1999 alkaen. Hylkyprosentit ovat laskeneet (v 1999 = 18

% ja v 2004 = 14,3 %). Lasku johtunee siitä, että vuoden 2004 alun kuntoutusuudistuksen myötä eläkehakemuksiksi asti seuloontuu aiempaa selkeämmin työkyvyttömyyseläkkeen kriteerit täyttäviä ja muut "kuntoutuskelpoisemmat" tapaukset yritetään aiempaa aktiivisemmilla kuntoutuskeinoilla pitää kiinni työelämässä ilman, että tilanne kehittyisi eläkehakemuksen tekemiseen asti.

Työn vaarallisuus, vastuullisuus, vaikutus yleiselle turvallisuudelle ja muut ammatilliset syyt otetaan huomioon työkyvyttömyyden arvioinnissa. Erityisiä tarpeita määritelmien muuttamiseen ei ole havaittu.

2. Vuonna 2005 VEL-vanhuuseläkkeelle suoraan palveluksesta jäi ikävälillä 63—68 vuotta yhteensä 3 745 henkeä, joista kutakuinkin puolet miehiä ja naisia. Heistä 232 jäi varhennetulle vanhuuseläkkeelle ja 3513 ”varsinaiselle” vanhuuseläkkeelle. Varsinaiselle vanhuuseläkkeelle jääneistä 142 jäi ns. normeeratulle eläkkeelle. Näistä 142 henkilöstä 126 oli sellaisia, joiden oma eläkeikä olisi ollut 65 vuotta, 6 sellaisia joiden eläkeikä 64 v 8 kk, 4 sellaisia joiden eläkeikä 64 v 4 kk, 3 sellaisia joiden eläkeikä 64 v ja 3 sellaisia joiden eläkeikä 63 v 8 kuukautta.

Normeerattua eläkettä eli eläkettä ennen VEL:n mukaista omaa henkilökohtaista eläkeikää käytetään varsin vähän. Tämä johtuu ensiksikin siitä, että ns. vanhamuotoinen varhennettu vanhuuseläke 63 vuoden iässä on useimmille määrältään edullisempi. Valtiokonttori laskee eläkettä myöntäessään, kumpi vaihtoehto on hakijalle edullisempi. Toiseksi se näyttää johtuvan siitä, että vanhuuseläkkeelle siirtymistä halutaan myöhentää ainakin tehtävissä, joissa se työolosuhteiden puolesta on mahdollista. Tätä näkökantaa puoltaa se, että vanhamuotoisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottajienkin määrä suhteessa omassa eläkeiässä eläkkeelle lähteneisiin on pieni eli selvästi alle 10 %. VEL-2005 uudistuksessa toteutettu eläkkeen nopea karttuminen (4,5 % vuodessa) 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen näyttää houkuttelevan jatkamaan työuraa aivan kuten suunniteltiinkin. VEL:n piirissä työskentelevistä 58 vuotta täyttäneistä ihmisistä noin 3 700 eli noin viidennes on osa-aikaeläkkeellä. Pääosa heistäkin jatkaa omaan eläkeikäänsä saakka eikä heillä ole kiirettä vanhuuseläkkeelle vielä 63 vuoden iässä.

Eduskunnan edellyttämä seuranta siitä, missä määrin normeeraus vaikuttaa alkavien eläkkeiden tasoon, vaikuttaa edellä mainittujen tietojen vuoksi jatkossa tarpeettomalta. Vuoden 2005 aikana alkaneista uusista VEL-vanhuuseläkkeistä (3 745 kpl) vain 3,79 prosentissa (142 kpl) se vaikutti eläkkeen määrään vähentävästi ja 96, 21 prosentissa asialla ei ollut vaikutusta.

Molempien lausumien työterveyshuoltoa ja työsuojelua koskevien kohtien osalta voidaan todeta, että viime vuosien aikana on uusittu keskeistä työterveyshuoltoa ja työsuojelua koskevaa lainsäädäntöä, kuten työterveyshuoltolaki ja työturvallisuuslaki. Lisäksi uusittu laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta tuli voimaan vuonna 2006. Erityisesti valtion henkilöstön henkisen ja fyysisen työhyvinvoinnin parantamiseen on panostettu Valtiokonttorin Kaiku-työhyvinvointiohjelmassa sekä valtiovarainministeriön työsuojelun edistämiseen varatulla määrärahalla rahoitetuissa valtion virastojen ja laitosten työsuojelun kehittämishankkeissa.

Kumpikaan lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Veronkantoon liittyvien korkojen perusteet
HE 57/2004 vp — EV 63/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 1.6.2004, että hallitus selvittää veronkantoon liittyvien korkojen perusteita tarkemmin mahdollisimman oikeudenmukaisen ja neutraalin tason varmistamiseksi.

Verotukseen liittyvät korot tulevat kokonaisuutena tarkasteltaviksi parhaillaan käynnissä olevan verotilihankkeen yhteydessä. Hankkeen valmistelu jatkuu yhteystyössä Verohallituksen kanssa.

Eläkevakuutuksen irtisanominen tai siirtäminen
HE 80/2004 vp — EV 110/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 22.6.2004, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vakuutus- ja verolainsäädännön kehittämiseksi niin, että vakuutuksenottajalla olisi yleinen oikeus irtisanoa ottamansa eläkevakuutus tai siirtää se vakuutusyhtiöstä toiseen ilman kohtuuttomia vakuutus- tai vero-oikeudellisia seuraamuksia.

Keskeiset eläkevakuutusten siirrettävyyteen liittyvät verokysymykset koskevat kertyneen vakuutussäästön siirtämistä toiseen valtioon sijoittautuneeseen vakuutusyhtiöön, millä on vaikutuksia Suomen oikeuteen verottaa kyseisestä valtiosta Suomessa tai muualla asuvalle maksettua eläkettä. Suomen veropohjan turvaamisen näkökulmasta asiaa on aiheellista tarkastella sen jälkeen, kun EY-tuomioistuin on ratkaissut vireillä olevan asiaa koskevan tapauksen.

Osuuskunnan pääomalle maksetun koron verotus
HE 92/2004 vp — EV 117/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.6.2004, että pikaisesti selvitetään ja selvityksen pohjalta tarvittaessa valmistellaan verosäädösten muutos siten, että osuuskunnan osuuspääomalle maksama korko rinnastetaan verotuksessa pääsääntöisesti listaamattoman yhtiön maksamaan osinkoon. Maatalouden tuottajaosuuskuntien jäseniä kohdellaan tasavertaisesti muiden osuuskuntien jäsenten kanssa. Mahdollisesti tarvittavat säädösmuutokset toteutetaan osuuskuntien jäsenille menevän voitonjaon verotusta kiristämättä. Samalla selvitetään, voidaanko ketjuverotus myös alle 10 prosentin omistukseen poistaa silloin, kun omistus liittyy läheisesti omistajien liiketoimintaan ja osuudet on omistettu vähintään 5 vuotta. Valmistelu tulee suorittaa siten, että mahdolliset säädösmuutokset voidaan saattaa voimaan vuoden 2005 verotuksessa.

Valtiovarainministeriö on toimittanut eduskunnalle 15.11.2004 päivätyn muistion, jossa on lausumassa edellytetyllä tavalla tarkasteltu osuuskunnan osuuspääomalle maksaman koron verotusta. Muistiossa on päädytty siihen, ettei korkoa ole perusteltua rinnastaa listaamattoman yhtiön maksamaan osinkoon.

Säännös, jonka mukaan yhteisön listatulta yhtiöltä käyttöomaisuusosakkeista saama osinko on osittain veronalaista tuloa, on osinkoverojärjestelmän kannalta keskeinen. Verottamisesta luopuminen lausumassa mainitulla edellytyksellä ei ole mahdollista ilman, että koko osinkoverojärjestelmää tarkastellaan uudelleen.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Kirjanpitolainsäädännön muutoksien vaikutukset verolainsäädäntöön
HE 126/2004 vp — EV 228/2004 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallitus viipymättä selvittää kirjanpitolainsäädäntöön tehtävien muutosten vaikutukset verolainsäädäntöön ja antaa lainsäädäntöön mahdollisesti tarvittavat muutosesitykset eduskunnalle.

Valtiovarainministeriön asettaman Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005:n työryhmämietintö valmistui maaliskuussa 2006. Työryhmän ehdotukset vaativat joiltakin osin lisäselvitystä. Hallituksen esitykset on pääsääntöisesti tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2007.

Eräiden juomapakkausten valmisteverotus
HE 149/2004 vp — EV 164/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 23.11.2004, että hallitus huolehtii lainmuutosta koskevan tehokkaan tiedotuksen järjestämisestä ja seuraa tarkoin lain täytäntöönpanon ympäristövaikutuksia. Seuranta tulee kohdentaa erityisesti erilaisten pakkausten palautusprosenttien kehitykseen. Hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, jos ratkaisevaa heikennystä nykytilaan tapahtuu.

Juomapakkausjärjestelmiä on tällä hetkellä yksitoista.

Uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet ovat:
- uudelleenkäytettäville juomapakkauksille 90 %
- metallisille juomapakkauksille 90 %
- kertaalleen käytettäville kierrätettäville juomapakkauksille 80 %.

Palautusjärjestelmien ylläpitäjien tulee raportoida Pirkanmaan ympäristökeskukselle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä. Ensimmäiset seurantatiedot palautusasteista raportoitiin 31.3.2006 mennessä. Lähes kaikkien hyväksyttyjen palautusjärjestelmien uudelleenkäyttö- ja kierrätysasteet olivat tavoitteiden mukaisia. Suurin osa pitkään käytössä olleista järjestelmistä ylitti uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet selvästi. Muutaman palautusjärjestelmän uudelleenkäyttö- ja kierrätysaste jäi tavoitteesta. Näiden järjestelmien ylläpitäjät on velvoitettu tehostamaan toimintaansa siten, että hyväksytylle palautusjärjestelmälle asetetut tavoitteet täyttyvät. Uusien hyväksyttyjen palautusjärjestelmien palautusasteet jäivät tavoitteesta, mutta on oletettavaa, että tavoitteet saavutetaan uusille järjestelmille osoitetun siirtymäajan puitteissa.

Ajoneuvojen luokittelu verotuksessa
HE 190/2004 vp — EV 200/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 9.12.2004, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ajoneuvojen verotuksellisen luokituksen aikaansaamiseksi. Tässä yhteydessä tulee tarkastella myös mahdollisuuksia rajata yksinomaisessa työkäytössä olevat double cab- tai pick up -tyyppiset ajoneuvot kaksikäyttöautojen määrittelyn ulkopuolelle.

Asian valmistelu on kesken. Toistaiseksi sovelletaan ajoneuvolainsäädännön uudistuksen siirtymäsäännösten nojalla uudistuksessa muutoin kumottujen säännösten mukaisia määritelmiä.

Auto- ja ajoneuvoverotuksen uudistus
HE 212/2004 vp — EV 202/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallitus kiirehtii toimenpiteitä, jotka tähtäävät auto- ja ajoneuvoverotuksen laaja-alaiseen uudistamiseen eduskunnan vuonna 2002 esittämän lausuman mukaisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, miten verojärjestelmän avulla voidaan edistää ympäristöohjausta ja -tavoitteita liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Valmistelun tulee tapahtua alusta asti riittävän laajapohjaisen asiantuntemuksen turvin.

Valtiovarainministeriö valmistelee yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön, ympäristöministeriön ja Ajoneuvohallintokeskuksen kanssa vuotuisen ajoneuvoveron muuttamista henkilöautojen hiilidioksidipäästöt huomioon ottavaksi. Asiaa koskeva hallituksen esitys pyritään antamaan eduskunnalle vuoden 2007 aikana.

Väyläinvestointiohjelma
Liikennepolitiikan pitkäjänteisyys
VNS 1/2004 vp — EK 6/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 5.5.2004, että hallitus kiinnittää nykyistä enemmän huomiota liikennepolitiikan pitkäjänteisyyteen ja laatii väyläinvestointiohjelman toteuttamisen mahdollistavan, eri liikennemuotoja koskevan pitkäjänteisen rahoitussuunnitelman.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta käsitteli ministerityöryhmässä valmisteltua liikenneväyläpolitiikan linjauksia vuosille 2004–2013 koskevaa mietintöä kokouksessaan 13.2.2004 ja hyväksyi työryhmän esittämän prioriteettijärjestyksen eräin täydennyksin. Päätösajoituksesta todettiin, että hankkeiden käynnistämisestä päätetään hallituksen kehyspäätöksen yhteydessä ja talousarvioprosesseissa. Rahoituksen rajauksista todettiin, että kehyspäätöksen yhteydessä otetaan kantaa myös siihen, missä määrin uusista hallituskaudella aloitettavista hankkeista saa aiheutua valtiolle rahoitusvelvoitteita hallituskauden jälkeen. Hallitus on toiminut näiden linjausten pohjalta valmisteltaessa hallituksen kehyspäätöksiä, lisätalousarvioita ja talousarvioesityksiä.

Hallituksen vuoden 2007 talousarvioesityksen mukaan uusille liikennehankkeille osoitetaan vaalikaudella 233 milj. euroa (sis. alv) ja uusista hankkeista seuraaville vaalikausille aiheutuvat määrärahatarpeet ovat yhteensä 2 046 milj. euroa (sis. alkavia alv). Esityksen mukaan vaalikaudella päätettyjä liikennehankkeita on 18 ja niistä yksi on hyväksytty aloitettavaksi vuonna 2004, kaksi vuonna 2005, viisi vuonna 2006 sekä kymmenen vuonna 2007.

Hallituksen seuraavassa vuosia 2008–2012 koskevassa kehyspäätöksessä vahvistetaan kunkin ministeriön hallinnonalan määrärahakehykset. Liikenne- ja viestintäministeriön osalta kehyspäätös sisältää suunnitelman keskeneräisten väyläinvestointien määrärahatarpeesta, seuraavan vaalikauden alkuvuosina aloitettavien väyläinvestointien määrärahatarpeesta sekä edellä mainituista hankkeista seuraaville vaalikausille aiheutuvista rahoitusvelvoitteista. Nykyinen kehysmenettely antaa mahdollisuuden yhtäältä eri hallinnonaloja tasapuolisesti käsittelevään vuotta pidemmän aikavälin toiminnan ja talouden suunnitteluun ja toisaalta kunkin hallituksen omien toimintalinjojen toteuttamiseen.

Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus
HE 38/2005 vp - EV 71/2005 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.6.2005, että hallitus saatuaan kokemuksia myös uudesta voimaantulevasta lainsäädännöstä ryhtyy valmistelemaan arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistusta siinä ilmenneiden tulkintaongelmien poistamiseksi.

Arvopaperimarkkinalainsäädäntö on ollut viime vuosina useiden laajahkojen osittaisuudistusten kohteena, joiden taustalla on ollut EU:n rahoituspalveluiden toimintasuunnitelmaan sisältyneiden arvopaperimarkkinadirektiivien kansallinen täytäntöönpano. Vuonna 2006 tällaisia osittaisuudistuksia ovat olleet kevätistuntokaudella käsitelty esitys, jolla heinäkuun alusta pantiin täytäntöön julkisia ostotarjouksia koskevan ostotarjousdirektiivin mukaiset säännökset, ja lokakuussa eduskunnalle annettu esitys, jolla pannaan täytäntöön säännöllistä tiedonantovelvollisuutta ja liputusvelvollisuutta koskevan avoimuusdirektiivin mukaiset säännökset. Rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin täytäntöönpanon valmistelua jatkettiin, ja esitys annetaan eduskunnalle vuonna 2007. Näiden lainmuutosten jälkeen arvioidaan yksityiskohtaisesti arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen laajuutta ja tavoitteita. Muista kansallisesti havaituista uudistustarpeista on jo selvitetty liikkeeseenlaskijan siviilioikeudellista esitevastuuta arvopapereita koskevien tietojen oikeellisuudesta.

Kuntien kalleusluokitusjärjestelmästä luopuminen
HE 120/2005 vp — EV 188/2005 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.12.2005 hallituksen huolehtivan siitä, että eduskunnalle annetaan vuoden 2006 toukokuun loppuun mennessä lakiehdotukset koskien kuntien kalleusluokitusjärjestelmästä luopumista viimeistään vuonna 2008.

Hallitus on vuoden 2006 kesäkuussa antanut hallituksen esityksen (90/2006 vp.), jolla poistetaan kalleusluokitusta koskevat säädökset etuuslainsäädännöstä. Esityksestä on saatu perustuslakivaliokunnan lausunto.

Asia ei anna aihetta toimenpiteisiin.

Valtion henkilöstön asema alueellistamis- ym. organisaation muutostilanteissa
HE 148/2005 vp — EV 154/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2005, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, jotta valtion henkilöstön asemaa koskevat linjaukset saatetaan yhdensuuntaisiksi alueellistamishankkeen peruslinjausten kanssa.

Valtiovarainministeriön asettaman työryhmän (toimikausi 15.3.–15.6.2005) tehtävänä oli laatia valtionhallinnon yhteiset alueellistamis- ja palvelukeskushankkeissa ym. organisaation muutostilanteissa noudatettavat henkilöstöpoliittiset periaatteet. Työn tavoitteena oli tukea asianomaisia ministeriöitä henkilöstön asemaan vaikuttavissa alueellistamis- ja palvelukeskushankkeissa sekä muissa organisaation muutostilanteissa. Työryhmän ehdotukset ovat työryhmämuistiossa VM 8/2005.

Valtioneuvosto teki 23.3.2006 periaatepäätöksen valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa. Lisäksi valtiovarainministeriö antoi päätöksen käytännön soveltamisohjeet. Valtiovarainministeriössä on lisäksi työskennellyt niin sanottu HEPO2

-työryhmä, jonka tehtävänä on välittää hyviä käytäntöjä hallinnon muutostilanteissa ja tehdä ehdotuksia tällaisista.

Lausuma ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Matkakustannusten korvausten verottaminen
HE 211/2005 vp — EV 220/2005 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.12.2005, että jo maksuunpantujen verojen osalta selvitetään mahdollisuudet myöntää verotusmenettelystä annetun lain 88 §:n tarkoittamalla tavalla huojennus niissä tapauksissa, joissa veron perimistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Valtiovarainministeriö asetti 9.6.2006 työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata työkomennuksella olevien palkansaajien matkakustannusten korvausten verokohtelua asiaa koskevan uuden lainsäädännön voimaantulon jälkeen ja kartoittaa verokohtelussa mahdollisesti esiin tulevia ongelmia, sekä kerätä tietoa lainmuutosta edeltävään verotus- ja oikeuskäytäntöön perustuvista veronhuojennushakemuksista ja näihin liittyvästä huojennuskäytännöstä.

Työryhmän toimikausi oli 20.6.2006–31.12.2006. Työryhmä antoi toimeksiantonsa mukaisesti väliraporttinsa verotus- ja huojennuskäytännön nykyvaiheesta ja sen johdosta annettavista suosituksistaan 30.6.2006. Työryhmä julkaisi loppumuistionsa 20.12.2006.

Työryhmä on kerännyt tietoa komennusmiesten jälkiverotuksista, niihin liittyvistä oikaisuvaatimuksista ja valituksista sekä komennusmiesten tekemistä veronhuojennushakemuksista. Työryhmä on esittänyt oman suosituksensa veronhuojennushakemusten ratkaisulinjaksi.

Työryhmän suosituksen mukaan:
- Komennusmiehille on hakemuksesta myönnettävä jälkiverotusta koskeva huojennus, jos verovelvollisen veronmaksukyky on olennaisesti alentunut käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen elatusvelvollisuuden, työttömyyden, sairauden tai muun erityisen syyn johdosta tai jos siihen on verovelvollisen velkajärjestelyn vuoksi erityisiä syitä (yleiset verotusmenettelylain 88 §:ssä säädetyt verovelvollista koskevat huojennusperusteet täyttyvät).
- Lisäksi on huojennettava kaikki jälkiverot niiltä komennusmiehiltä, joiden työnantaja on jälkiverotusten osalta saanut luottamuksensuojaa.
- Lisäksi kaikilta komennusmiehiltä on huojennettava jälkiveroihin liittyvät korot ja veronkorotukset.
- Lisäksi kaikilta komennusmiehiltä on huojennettava jälkiveroihin liittyvien korkojen ja veronkorotusten jälkeen jäljelle jäävästä määrästä eli maksuunpannun veron osuudesta 80 prosenttia.

Verohallinto on sitoutunut noudattamaan työryhmän esittämää huojennuslinjaa. Huojennushakemusten käsittely alkaa välittömästi.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Uudet rahoitusmallit ja kehysmenettelyn kehittäminen
VNS 1/2005 vp — EK 8/2005 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.4.2005, että hallitus muuttaa kehysmenettelyä välittömästi niin, että se mahdollistaa elinkaarimallin ja muiden uusien rahoitusmallien käyttämisen yhtäläisesti perinteisen rahoitustavan kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmä on laatinut 27.3.2006 päivätyn selvityksen uusien pitkäjänteisten rahoitustapojen käyttöönottamisesta tienpidossa. Työryhmä on arvioinut erilaiset ratkaisumallit tienpidon ja samalla koko väylänpidon pitkäjänteistämiseksi sekä laatinut ehdotuksen lyhyen aikavälin toimenpiteistä ja pitkän aikavälin seuranta- ja selvitystarpeista. Valtiovarainministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää 31.1.2007 mennessä valtiontalouden kehysjärjestelmän kehittämistarpeita mm. eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kehysjärjestelmää koskeviin kannanottoihin sisältyvien näkökohtien valossa. Elinkaarimallin vaikutusta kehysmenettelyyn arvioidaan osana kehysmenettelyn kehittämistarpeiden arviointia.

Pikaluototuksen hallinta
K 10/2006 vp — EK 30/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.10.2006, että hallitus ryhtyy tarpeen vaatiessa lainsäädännöllisiin ja muihin toimiin pikaluototuksen saamiseksi hallintaan muun muassa velvoittamalla pikaluottoyritykset rekisteröitymään ja tekemään luottosopimukset kirjallisina ja huolehtivan siitä, etteivät luoton kokonaiskustannukset ole missään tilanteessa kohtuuttomia.

Valtioneuvosto päätti 7.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Opetusministeriö

Vaikeasti kehitysvammaisten opetus
HE 159/1996 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.1996, että koulutuksen lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä selvitetään vaikeasti kehitysvammaisten koulunkäyntiin ja erityisopetukseen liittyvät avustajakysymykset ja että samassa yhteydessä annetaan esitys tehtävään koulutettujen koulunkäyntiavustajien palkkaamisesta vaikeimmin kehitysvammaisten koulunkäynnin tukemiseksi.

Eduskunnan lausumat on käsitelty koulutuksen kokonaisuudistusta valmisteltaessa. Perusopetuslaki (628/1998) ja perusopetusasetus (852/1998) sekä 14.12.1998 annettu asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) tulivat voimaan 1.1.1999. Kehitysvammaisille oppilaille annettavaa opetusta koskevat kelpoisuusvaatimukset on määrätty edellä mainitun asetuksen 8 §:ssä, jonka mukaan vain avustavana opettajana voi toimia myös henkilö, joka ei ole soveltuvan korkeakoulututkinnon lisäksi suorittanut säännöksessä tarkoitettuja erityisopettajan opintoja. Vaikeimmin kehitysvammaisten opetuksen korkeammat kustannukset on otettu huomioon samoin 1.1.1999 voimaan tulleessa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998).

Asia ei anna valtioneuvoston taholta aihetta muihin toimenpiteisiin.

Uusi koululainsäädäntö
HE 86/1997 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 17.6.1998, että hallitus osaltaan pyrkii edistämään toimenpiteitä, joilla opettajien kokonaistyöaikajärjestelmä saadaan toteutettua mahdollisimman nopeasti.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että tilannetta tukiopetuksen järjestämisestä kouluissa seurataan ja tarvittaessa ryhdytään tehostettuihin toimenpiteisiin niin, että opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneen tai muutoin erityistä tukea tarvitsevan oppilaan oikeus tukiopetukseen voidaan turvata.
>
> 6. Eduskunta edellytti, että hallitus järjestää taiteen perusopetuslain toimivuuden seurannan kaikkien taiteenalojen perusopetuksen osalta korostaen erityisesti nykyisten musiikkioppilaitosten toiminnan määrän ja laadun turvaamista.

1. Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle sen edellyttämän koulutuspoliittisen selonteon (VNS 4/2006 vp). Eduskunta on hyväksynyt lausuman. Eduskunta on hyväksynyt selonteon johdosta sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisen kannanoton, jossa hyväksytään selonteko, sekä saatetaan mietintö valtioneuvostolle tiedoksi ja tarpeellisia toimenpiteitä varten. Eduskunta on edellyttänyt, että selvitetään opettajien kokonaistyöaikaan siirtymisen vaikutukset ja kustannukset.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta aihetta enää toimenpiteisiin.

3. Uudistettaessa koulutusta koskevaa lainsäädäntöä vuonna 1999 lasten oikeudet riittävään ja ammattitaitoiseen opetukseen sekä turvalliseen opiskeluympäristöön on turvattu. Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden kehittämiseksi on täsmennetty oppilashuoltoa koskevaa lainsäädäntöä. Erityisopetuksen ja tukiopetuksen toteutumista koskeva

selvitystyö ja toimenpideohjelman laadinta on aloitettu tukemaan erilaisten oppijoiden opetusjärjestelyjen kehittämistä sekä oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien tunnistamista. Hallintokuntien ja kuntarajat ylittävää yhteistyötä tehostetaan. Peruskoulujen valmiuksia vastata koko ikäluokan koulutuksesta on kehitetty alueellista koulutustarjontaa rikastuttamalla ja nuorten osallisuutta kehittämällä.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta aihetta enää toimenpiteisiin.

6. Opetushallitus on opetusministeriön kanssa tehdyn tulossopimuksen osana selvittänyt taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaista valtionosuutta saavan oppilaitosverkon tilannetta keväällä 2005 tehdyllä kyselyllä. Selvitys koski opetusministeriöltä opetustuntikohtaiseen valtionosuuteen oikeuttavan luvan saaneita opetuksen järjestäjiä. Musiikkioppilaitosten 88 valtionosuusoppilaitoksen verkko on vakiintunut ja valtakunnallisesti melko kattava.

Rahoitusta on uuden lainsäädännön myötä laajennettu musiikin ohella muille taiteenaloille siinä määrin kuin se on ollut mahdollista, kuitenkin musiikkioppilaitosten asemaa heikentämättä. Valtionosuuteen oikeuttavan opetusministeriön luvan on vuosina 2000–2001 saanut 23 muiden taiteenalojen kuin musiikin taiteen perusopetuksen järjestäjää (arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, tanssi, teatteritaide).

Taiteen perusopetuksesta annettu laki antaa joustavat puitteet opetuksen järjestämiseen tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetusministeriö ja Opetushallitus seuraavat taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmauudistuksen toteutumista. Opetuksen järjestämistä ja opetussuunnitelmatyötä tuetaan tiedotuksella ja koulutuksella. Oppilaitosverkon tilanteen ja muun muassa lukukausimaksujen kehitystä seurataan jatkuvasti. Tilastoinnin kehittämistä jatketaan yhteistyössä Suomen Kuntaliiton ja taiteen perusopetuksen järjestöjen kanssa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Opiskelijoiden asumislisäjärjestelmä
HE 73/1999 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.1999, että hallitus selvittää opiskelijoiden asumislisäjärjestelmän vaikutukset opiskelijoiden asumisolosuhteisiin ja mahdollisuuden opiskelijoiden asumisen tukemiseen ympärivuotisesti.

Opiskelijoiden asumisen tukijärjestelmä uudistettiin 1.5.2000 lukien siten, että lapsiperheitä ja omistusasunnossa asuvia lukuun ottamatta kaikki opiskelijat kuuluvat saman asumisen tukijärjestelmän piiriin. Ne opiskelijat, jotka aikaisemmin ovat saaneet yleistä asumistukea, siirtyvät asumislisän piiriin liukuvasti asumistuen vuositarkistusten yhteydessä. Uudistuksen yhteydessä opintotuen asumislisän tukiprosentti korotettiin 67 prosentista 80 prosenttiin, mikä merkitsi olennaista tuen tason paranemista jo aiemmin opintotuen asumislisän piiriin kuuluneille opiskelijoille. Puolison tulot otetaan huomioon asumislisää myönnettäessä.

Opetusministeriön arvion mukaan uudistus on sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti parantanut ja yhtenäistänyt opiskelijoiden asumisen tukea.

Opetusministeriön asettama opintotuen kannustavuutta selvittänyt työryhmä piti muistiossaan (Kannustava opintotuki, opetusministeriön työryhmien muistioita 18:2002) asumislisän vuokrakaton korottamista asumislisän ympärivuotiseksi muuttamista tärkeämpänä asumislisän kehittämistavoitteena. Myös opetusministeriön 18.6.2003 asettama selvitysmies esitti, että asumiskustannusten nousun vuoksi ja opintotuen riittävyyden parantamiseksi tulisi asumislisässä huomioon otettavaa vuokranrajaa korottaa. Vuokraraja korotettiin 214,44 eurosta 252 euroon 1.11.2005 lukien. Opetusministeriön katsoo, että asumislisän riittävyyden

takaamiseksi olisi ensisijaista nostaa edelleen asumislisän vuokrarajaa vuokratason nousun perusteella ja asumisentukijärjestelmien yhteensovittamiseksi.

Opettajankouluttajien jatko- ja täydennyskoulutusohjelma
HE 74/1999 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 23.11.1999, että hallitus laatii pikaisesti opettajankouluttajien jatko- ja täydennyskoulutusohjelman ja että ohjelman toteuttamiseen varataan vuosittain riittävät määrärahat.

Opetusministeriö sisällytti opettajankouluttajien täydennyskoulutusta koskevat tavoitteet ja suositukset Opettajankoulutuksen kehittämisohjelmaan vuonna 2001. Opetusministeriö on vuosittain osoittanut opettajankouluttajien täydennyskoulutukseen määrärahat, jotka on kohdistettu koulutuspoliittisesti keskeisten painoalueiden täydennyskoulutukseen. Määrärahoilla on myös tuettu tutkintouudistuksen toteutukseen liittyvää täydennyskoulutusta ja edistetty politiikkaohjelmien toteutusta opettajankoulutuksessa. Asetettujen tavoitteiden ja suositusten toteutumista on arvioitu vuonna 2005. Arviointi osoitti, että opettajankouluttajat osallistuvat laajasti ministeriön osoittamilla määrärahoilla järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Koulutus arvioitiin tarpeelliseksi ja ajankohtaisuutensa vuoksi opettajankoulutusta hyödyttäväksi.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

Lapsille haitallisen aineiston leviämisen ehkäiseminen
HE 2/2000 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2000, että Suomi kiirehtii EU-tason toimenpiteitä, joilla voitaisiin ehkäistä lapsille haitallisen aineiston leviäminen eri kanavien, myös Internetin välityksellä.

Opetusministeriö on osallistunut eurooppalaisen tietokone- ja videopelimerkintöjen ikärajajärjestelmän (PEGI) toimeenpanoon. Toistaiseksi EU ei ole ryhtynyt yhdenmukaisen lainsäädännön valmisteluun lapsille haitallisen aineiston torjumiseksi mm. Internetin välityksellä vaan antanut suosituksia alalle itsesääntelyn kehittämiseksi. EU:n komissio on laatinut tutkimuksen elokuvien levittämisestä eri jakelukanavissa sekä niiden ikärajojen merkintöihin liittyvistä erilaisista käytännöistä. Suomessa on käyty laaja viranomaistahojen, mediaalan, lastensuojelujärjestöjen sekä tutkimuksen ja mediakasvatuksen asiantuntijoiden konsultaatio. Konsultaation tulosten pohjalta on laadittu luonnos hallituksen Mediaväkivaltaohjelmaksi (Mediaväkivalta - Lapset ja media - toimintaohjelma 2005- 2007), joka on lähetetty lausunnolle.

Hallituksen Mediaväkivaltaohjelman (Mediaväkivalta - Lapset ja media - toimintaohjelma 2005-2007) pohjalta käynnistetty konkreettisia hankkeita, jotka ovat luonteeltaan sekä edistäviä että suojelullisia. "Mediamuffinssi" -hankkeen tavoitteena on vaikuttaa lasten median käyttöön ja lisätä lasten mediataitoja. Kohdetyhmänä ovat alle 8 -vuotiaat lapset ja heidän kanssaan toimivat aikuiset muun muassa päiväkodeissa ja koulujen ilta- ja aamupäivätoiminnassa. Hankkeessa on mukana myös suuri joukko muita toimijoita, kuten mediakasvatuksen, kasvatuksen ja lastensuojelun viranomaisia ja organisaatioita. "Mediamuffinssi" -hankkeessa on tuotettu mediakasvatusmateriaalia päiväkotien, alakoulujen sekä koulujen ilta- ja aamupäivätoiminnan käyttöön ja lasten kasvatuksesta vastaavalle henkilöstölle on järjestetty koulutusta koko maan alueella. Suojelullisena toimena lasten ja nuorten turvallisemman mediaympäristön luomiseksi opetusministeriö julkaisi helmikuussa 2006 "Turvallisten sisältöjen valikointi ja arviointi" -selvityksen, joka antaa tietoa kunnille, kouluille, kir-

jastoille ja kotitalouksille Internetin suodatin- ja estojärjestelmistä, joiden avulla lapsia ja nuoria voidaan estää joutumasta kohtaamaan kehitystasolleen haitallisia verkkosisältöjä.

Nuorisotyöhön liittyvässä mediakasvatuksessa kiinnitetään huomiota lasten ja nuorten tekemällä oppimiseen ja hyvän korkeatasoisen aineiston saattamisessa nuorten saataville.

Nuorisotyöhön liittyvässä mediakasvatuksessa on edelleen kiinnitetty huomiota lasten ja nuorten tekemällä oppimiseen sekä korkeatasoisen media-aineiston saattamista nuorten saataville.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Yliopistojen tilakustannukset
HE 30/2001 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.11.2001, että hallitus pikaisesti selvittää yliopistojen tilakustannuksista aiheutuvat ongelmat siten, että tarvittavat korjaukset tehdään vuoden 2003 valtion talousarviosta päätettäessä.

Yliopistojen vanhojen vuokrasopimusten uusiminen Senaatti-kiinteistöjen kanssa valmisteltiin eri tahojen yhteistyönä tehtyjen selvitysmiesraporttien ja yliopistojen vuokratyöryhmän ehdottamien periaatteiden mukaisesti. Vuokranmääräytymisperiaatteista sovittiin valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan hyväksyessä 25.8.2005 yliopistojen ja Senaattikiinteistöjen välisten vuokrasopimusten uusimisen.

Yliopistojen ja opetusministeriön yhteistyönä on laadittu yliopistolaitoksen toimitilastrategia osana opetusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaa. Kukin yliopisto on myös pyrkinyt toimeenpanemaan omaa toimitilastrategiaansa. Opetusministeriön ja yliopistojen yhteistyönä laaditaan 5-10 vuoden yliopistojen rakennushankkeiden investointiohjelmat. Investointiohjelmissa hankkeet asetetaan kiireellisyysjärjestykseen, ja priorisointia päivitetään säännöllisesti yhteistyössä yliopistojen, opetusministeriön ja Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Investointiohjelmiin sisällytetään sekä Senaatti-kiinteistöiltä että muilta vuokranantajilta vuokrattavat tilat. Yliopistojen kustannuslaskentaa ja sen tuottamien tietojen hyödyntämistä kehitetään edelleen. Tavoitteena on tehostaa yliopistojen toimitilojen käyttöä ja vapauttaa voimavaroja varsinaisen toiminnan kehittämiseen.

Valtiovarainministeriö asetti aiempien selvitysten ja työryhmien työn pohjalta yliopistojen toimitilakustannuksia seuraavan työryhmän, jonka toimikausi jatkuu vuoden 2008 loppuun saakka. Ohjausryhmä ohjaa yliopistojen ja Senaatti-kiinteistöjen välisten vuokrasopimusvalmisteluja ja yhteensovittaa sekä seuraa yliopistojen toimitilakustannusten kehittymistä ja sopimusten vaikutuksia määrärahatarpeisiin.

Opetusministeriö ottaa vuokrien indeksisidonnaisuudesta ja uusista vuokrasopimuksista aiheutuvat määrärahatarpeet huomioon kehysehdotuksissaan. Yliopistojen toimitilakustannusten kehittymisestä ja muutoksista tehtävä perusteellinen tarkastelu aloitetaan vuonna 2007.

Asia ei anna enää aihetta valtioneuvoston toimenpiteisiin.

Osaamisen tasokorotus
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:

6) Suomalaisen peruskoulun kansainvälisesti arvostettujen vahvuuksien pohjalta kehitystyö tulee suunnata pedagogisen kulttuurin vahvistamiseen, ammattitaitoisten opettajien rekrytointiin sekä syrjäytymiskehityksen ennaltaehkäisyyn.

Perusopetuslakia on täydennetty 1.8.2003 voimaantulleilla säännöksillä (477/2003), jotka koskevat muun muassa oppilashuollon järjestämistä sekä oppilaan suojaamista väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Perusopetuksen oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto.

Valtioneuvosto on 4.12.2003 päättänyt koulutuksen ja tutkimuksen kehittämislinjauksista vuosille 2004–2008. Opetusministeriön hallinnonalan toimintojen painopisteenä on koulutuksen perusturvan, saatavuuden ja laadun turvaaminen koko maan alueella.

Perusopetusta kehitetään sisällöllisesti. Hallitus huolehtii myös taide- ja taitoaineiden sekä taiteen perusopetuksen saatavuudesta. Perusopetuksen opetussuunnitelmat ovat kaikkien vuosiluokkien osalta käytössä 1.8.2006 mennessä. Lukion uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön vuonna 2005.

Opetusministeriö on käynnistänyt valtakunnalliseen kouluhyvinvointia edistävän toimenpidekokonaisuuden. Tavoitteena on koulun kehittäminen lasten ja nuorten hyvinvointia edistäväksi yhteisöksi. Kehittämistoiminnassa painottuvat varhainen puuttuminen ja tuki oppimis- ja koulunkäyntivaikeuksiin sekä koulupudokkuuden ja koulukiusaamisen ehkäisy. Toimenpideohjelman kaikki toimenpiteet ovat laaja-alaisia, pitkällä aikavälillä toteutettavia, kohdentuvat pääasiallisesti koko kouluyhteisöön ja sisältävät kehittämistoimenpiteet, henkilöstökoulutuksen, toimenpiteiden vakiinnuttamisen ja vaikuttavuuden selvittämisen.

Opetusministeriön johdolla on aloitettu hyvän opetuksen ja tuloksellisesti toimivan koulun laatusuositusten valmistelu. Suosituksilla vahvistetaan suomalaisen koulutusjärjestelmän korkeaa laatua, koulutuksen perusturvaa sekä ennalta ehkäistään eriarvoistumiskehitystä koulutuksessa. Laatusuositukset tukevat koulutuksen järjestäjiä ja kouluja opetuksen laadun kehittämisessä sekä terveellisten ja turvallisten oppimisympäristöjen luomisessa.

Oppimistulosten arviointia kehitetään siten, että arvioinnit suunnataan otosperusteisesti perusopetuksen tuntijakopäätöksen mukaisiin nivel- ja päättövaiheeseen ja siten, että oppimistulosten pitkittäisseuranta mahdollistuu opetuksen tuottavuuden arvioimiseksi.

Vuosiksi 2003–2008 hyväksytyn koulutuksen ja yliopistoissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan opettajatarpeen täyttämiseksi tulee mainittuina vuosina ottaa koulutukseen yhteensä noin 25 400 opiskelijaa. Aloittajia lisätään vieraiden kielten ja matemaattisten aineiden, erityisopettajien ja opinto-ohjaajien koulutuksessa.

Opetusministeriön erillisrahoituksella käynnistettiin vuonna 2001 opettajankoulutuksen laajennusohjelma, jota toteutetaan kymmenessä yliopistossa. Vuosina 2001–2006 laajennusohjelman tavoitteena on 5500 henkilön koulutuslisäys. Koulutuslaajennukset on kohdistettu luokan- ja erityisopettajakoulutukseen, matemaattis-luonnontieteellisten aineiden, kielten, liikunnan ja taideaineiden opettajankoulutukseen. Myös opinto-ohjaajakoulutusta on lisätty. Koulutuslaajennukset ovat parantaneet opettajakelpoisuustilannetta sekä suomen- että ruotsinkielisessä opetustoimessa.

Opetusministeriön toimenpiteet koostuivat koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvän kerhotoiminnan tukemisesta (635 000 euroa, 500 kerhoa) ennaltaehkäisevästä päihde- ja huumetyöstä (840 000 euroa, 70 hanketta) kansainvälisen Avartti-toimintaohjelman soveltamisesta peruskoulun kymppiluokkien ja erityisryhmien opetukseen sekä nuorten osallisuushankkeista (1 milj. euroa, 70 kuntaa), joissa korostuu kouluyhteisön ja kunnan nuorisotoimen yhteistyön kehittäminen. Peruskoulun päättäneiden työttömien nuorten ja peruskou-

lun keskeyttäneiden osalta tuettiin edelleen nuorten työpajatoiminnan kehittämistä (2,5 milj. euroa, 180 pajaa). Opetusministeriön vuoden 2004 tulossuunnitelmassa on nuorten sosiaalinen vahvistaminen määritelty nuorisoyksikön yhdeksi keskeiseksi tulostavoitteeksi.

Osaamisen tasokorotus
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 8) Ammatillisessa peruskoulutuksessa on tehtävä pikaisesti oppimisympäristöjen ja koulutusresurssien tasokorotus.

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusjärjestelmäuudistukset tulivat voimaan vuoden 2006 alussa. Ammatillisen koulutuksen vuoden 2006 yksikköhinnat on määrätty uudistettujen rahoitusperusteiden mukaisina. Ammatillisen koulutuksen perustamiskustannusten valtionosuusjärjestelmä uudistettiin siten, että luovuttiin perustamiskustannusten erillisistä hankekohtaisista avustuksista sekä niin sanotusta investointilisästä ja opetusministeriön vahvistaman vuosivuokran perusteella tehtävästä yksikköhinnan korottamisesta. Niiden sijaan koulutuksen järjestäjän kirjanpidon mukaiset poistot luetaan mukaan yksikköhinnan laskennassa käytettäviin valtakunnallisiin kokonaiskustannuksiin. Käyttökustannusten rahoitusta kehitettiin lisäksi tuloksellisuuteen ja kannustavuuteen perustuvana siten, että tuloksellisuus (työllistyminen, siirtyminen korkea-asteen jatko-opintoihin, opintojen keskeyttämisen vähentäminen, koulutuksen läpäisyaste, opetushenkilöstön kelpoisuus ja henkilöstön kehittäminen) otettiin huomioon laskennallisen rahoituksen määräytymisperusteena. Tuloksellisuuden perusteella jaettiin noin 2 prosenttia yksikköhintarahoituksesta kahdelle kolmasosalle koulutuksen järjestäjistä. Myös rahoituksen porrastusperusteita uudistettiin.

Laatupalkinto säilyi erillisenä teemaperusteisena avustuksena. Erityisteemana vuoden 2006 laatupalkintokilpailussa oli ammattiopistojen johtaminen ja opetushenkilöstön osaamisen vahvistaminen. Vuonna 2006 yhdelle koulutuksen järjestäjälle myönnettiin laatupalkinto ja yhdelle kunniamaininta.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Lasten parissa työskentelevien taustan selvittäminen, vapaaehtoistyö
HE 3/2002 vp
Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 22.5.2002, että hallitus selvittää mahdolliset lainsäädännölliset tai muut toimenpiteet, joilla lapsiin kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä voidaan ennaltaehkäistä myös vapaaehtoistyössä.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) ja laki rikosrekisterilain 6 ja 7 §:n muuttamisesta (505/2002) tulivat voimaan vuoden 2003 alusta. Rikostaustan selvittämismenettely koskee myös vapaaehtoistoiminnan alalla tapahtuvaa työsuhteessa tehtävää työtä laissa säädetyin edellytyksin.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevien perusopetuslain (628/1998) muutosten yhteydessä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia (505/2002) täydennettiin säännöksillä, jotka koskevat rikosrekisteriotteen pyytämistä lasten aamu- ja iltapäivätoimintaan kuuluvia tehtäviä hoitavalta henkilöltä. Jos kunta tai kuntayhtymä hankkii perusopetuslaissa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta, kunnan tai kuntayhtymän tulee pyytää rikostaustalain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalta henkilöltä viipymättä nähtäväksi rikos-

rekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote, jollei henkilö hoida näitä tehtäviä virka- tai työsuhteessa palvelujen tuottajaan. Ote rikosrekisteristä on pyydettävä nähtäväksi myös ennen kuin muu kuin sopimuksessa määritelty henkilö otetaan 2 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin. Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevat perusopetuslain säännökset tulivat voimaan vuoden 2004 elokuun alusta ja niihin liittyvät lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain säännökset vuoden 2004 huhtikuun alusta.

Opetushallitus on järjestänyt alueellisia tiedotustilaisuuksia aamu- ja iltapäivätoiminnan ajankohtaisista asioista kuntien päättäjille, koulujen rehtoreille ja opettajille sekä toiminnan järjestäjille. Opetusministeriön nuoriso- ja liikuntatoimi ovat yhteistyössä lääninhallitusten kanssa informaatio-ohjanneet aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttajia säännöksistä, jotka koskevat lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä.

Ongelmaa ei ole ilmennyt nuorisojärjestöjen ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen piirissä, mutta asiaa seurataan ja ongelman ehkäisy otetaan säännöllisesti esille opetusministeriön tukemassa järjestöjen ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävien tahojen koulutuksessa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Kunta- ja koulutason arviointityön tehostaminen
HE 135/2002 vp — EV 206/2002 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 3.12.2002 hallituksen huolehtivan siitä, että kunta- ja koulutason arviointityön tehostamiseksi luodaan eri alueille soveltuvat alueelliset tuki- ja seurantajärjestelmät.

Koulutuksen arviointineuvosto on aloittanut työnsä vuonna 2003. Neuvoston yhtenä tehtävänä on tukea koulutuksen järjestäjiä koulutuksen arviointia koskevissa asioissa. Valtion talousarviossa on osoitettu opetustoimen henkilöstökoulutusta varten määräraha käytettäväksi henkilöstön ammattitaitoa ylläpitäviin ja laajentaviin koulutusohjelmiin koulutuspoliittisesti merkittävillä alueilla. Jatko- ja täydennyskoulutuksen kohteena on myös koulutuksen paikallinen arviointitoiminta.

Opetusministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida koulutuksen arviointijärjestelmän nykytila ottaen huomioon kansainväliset, eurooppalaiset ja kansalliset arviointia koskevat kehittämistarpeet, tehdä ehdotus koulutuksen arviointitoiminnan kansallisesta organisoinnista sekä uudeksi arviointia koskevaksi lainsäädännöksi.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistuksen vaikutukset, korkeakoulujen järjestämä täydennyskoulutus
HE 140/2002 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 10.12.2002 hallituksen seuraavan, miten ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistus vaikuttaa lyhyt- ja pitkäkestoiseen lisäkoulutukseen, jota nykyisin on hoidettu valtionavustusjärjestelmän avulla, ja erityisesti miten voidaan huolehtia siitä ammatillisesta lisäkoulutuksesta, jota tähän asti ovat antaneet ammattikorkeakoulut, yliopistot ja vapaan sivistystyön toimijat. Hallituksen tulee seurata myös sitä, miten uudessa järjestelmässä voidaan hoitaa paikalliset ja alueelliset ammatillisen lisäkoulutuksen tarpeet, ja puututtava mahdollisiin ongelmiin.

2. Eduskunta edellytti, että pikaisesti luodaan edellytykset kehittää yliopistoja ja ammattikorkeakoulujen täydennyskoulutusta ja kohdentaa tähän määrärahat parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän esitysten ja tulopoliittisen sopimuksen mukaisesti.

1. Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen siirtäminen kokonaan valtionosuusjärjestelmään toteutui vuoden 2003 alusta. Aiemmin valtionavustusta saaneista vapaan sivistystyön oppilaitoksista valtionosuuden piiriin on vuoteen 2006 mennessä otettu yhteensä 47 vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjää. Lisäksi muutama ammattikorkeakoulujen ylläpitäjä on tehnyt tutkintotoimikuntien kanssa järjestämissopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä. Lisäkoulutus on samalla keskittynyt selvästi ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin johtavaan koulutukseen, joskin lyhytkestoisen ei-tutkintoon johtavan koulutuksen osuus on uudelleen lisääntymässä. Järjestäjien määrä on myös muuten hieman supistunut, mikä johtuu pääosin järjestäjien yhdistymisistä. Koulutusta on näin voitu toteuttaa suurempina kokonaisuuksina ja pitkäjänteisemmin. Koulutuksen järjestäjien määrä on maakunnittain erilainen, mutta siellä missä järjestäjiä on vain muutama, järjestäviä oppilaitoksia ja toimipisteitä on maakunnissa useita. Alueelliset ja paikalliset lisäkoulutuksen tarpeet toteutuvat siis ennen kaikkea järjestäjien toiminnan kautta ja kysyntään vastaten.

Eduskunnan hyväksyttyä joulukuussa 2005 hallituksen esityksen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta vuoden 2006 keväällä on uudistettu lisäkoulutuksen järjestämisluvat uusimuotoisiksi järjestämisluviksi. Niihin on otettu toiminnan ja rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta lisäävä määrällinen säätely niin oppilaitosmuotoisen kuin oppisopimusmuotoisen lisäkoulutuksen osalta. Järjestämislupiin voitiin hakemuksesta ottaa myös työelämän kehittämis- ja palvelutehtävää koskeva maininta. Se otettiin pysyvänä tai määräaikaisena kaikkiaan 99 lupaan. Vuoden 2006 alussa kumoutuvat sellaiset lisäkoulutuksen järjestämisluvat, jolloin järjestäjä ei ole viime vuosina järjestänyt lisäkoulutusta ja saanut siihen valtionosuutta.

Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjäverkko on muotoutunut viime vuosien muutosten myötä maanlaajuiseksi runsaan 180 järjestäjän verkostoksi. Uusia järjestäjiä tullee mukaan harvoin. Sen sijaan järjestäjäverkko supistuu ammatillisen koulutuksen ns. vauhdittamishankkeen tavoitteiden mukaisesti, kun koulutuksen järjestäjät yhdistävät toimintojaan. Ammatillisen lisäkoulutuksen verkosto pysyy kuitenkin laajempana kuin peruskoulutuksen verkosto, mikä on perusteltua työikäisen väestön koulutustarpeiden kannalta. Ammatillisen koulutuksen verkostoon ja järjestämisedellytyksiin vaikuttaa lähivuosina ratkaisevasti kunta- ja palvelurakenteen yhteydessä tehtävät ratkaisut.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

2. Yliopistojen täydennyskoulutuksen kehittämisen keskeinen väline on vuodesta 2003 ollut momentin 29.10.22.6 määräraha, joka on käytetty pääosin täydennyskoulutuksen tuotekehitystyöhön. Vuodesta 2005 päätavoitteena on ollut yliopistojen yhteishankkeiden käyntiin saaminen ja konkreettisen alueellisen yhteissuunnittelun tukeminen erityisesti yliopistokeskuksissa. Tarkoituksena on erityisesti yliopistojen rakenteellinen kehittäminen.

Opetusministeriön asettama Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmä (OPM 38:2005) paneutui muun muassa täydennyskoulutuksen rahoituskysymyksiin. Työryhmän työn pohjalta laadittiin jatkotoimenpidesuunnitelma. Toimenpidesuunnitelmaan perustuen on aloitettu työ mm. avoimen yliopiston ja yliopistojen täydennyskoulutuksen kehittämiseksi ja saatavuuden turvaamiseksi.

Ammattikorkeakoulujen täydennyskoulutus on maksullista palvelutoimintaa, eikä täydennyskoulutukseen ole määrärahaa valtion talousarviossa. Ammattikorkeakoulut tarjoavat maksullisen palvelutoiminnan lisäksi 30–60 opintopisteen laajuisia ammattikorkeakoulutut-

kintoon pohjautuvia ammatillisia erikoistumisopintoja. Ammatillisia erikoistumisopintoja rahoitetaan osana valtionosuusjärjestelmää.

Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen (erikoistumisopinnot, ammattikorkeakoulu- ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus) määrästä ja laajuudesta on päätetty osana tulosneuvotteluja.
Ammattikorkeakoulujen toimipaikkasääntelyä on muutettu ammattikorkeakouluista annetun asetuksen (352/2003) 1 ja 3 §:n muutoksilla siten, että muuta aikuiskoulutusta kuin ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta voidaan järjestää myös muualla kuin ammattikorkeakoulun varsinaisella toimialueella.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Ammattikorkeakoulut, rahoitusjärjestelmä
HE 206/2002 vp — EV 306/2002 vp
Sivistysvaliokunta

> 2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien toiminnalle turvataan taloudelliset resurssit suuntaamalla opiskelijakunnille rahoitusta osana ammattikorkeakoulujen rahoitusta.
>
> 3. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että ammattikorkeakouluopiskelijoille turvataan terveydenhuoltopalvelut opiskelupaikkakunnalla..

2. Eduskunta hyväksyi lain ammattikorkeakoululain muutoksesta (413/2005), johon sisältyy säännökset ammattikorkeakoulun opiskelijakunnasta. Opiskelijakunnan tehtävien toteuttamisesta aiheutuvat menot suoritetaan opiskelijakunnan omaisuudesta ja toiminnasta saatavilla tuloilla sekä jäsenmaksuilla, joita opiskelijakunnalla on oikeus määrätä jäsentensä suoritettavaksi.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

3. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama opiskelijaterveydenhuollon tavoitteiden ja sisällön kehittämistyöryhmä sai työnsä päätökseen 22.3.2005. Työryhmä ehdotti, että ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluja tuotetaan ja niitä kehitetään nykyiseen tapaan ammattikorkeakoulujen sijaintikuntien toimesta. Toiminnan kehittämisen painopistealueita ovat terveyskeskusten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön lisääminen sekä terveyden- ja sairaanhoidon, mielenterveyden ja suun terveydenhuollon peruspalvelujen turvaaminen. Maaliskuussa 2005 voimaan tulleet hoitoonpääsyn säännökset luovat edellytyksiä näiden peruspalvelujen saatavuuden parantamiseksi. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto on osa kansanterveyslain toimeenpanoa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Uskonnonvapaus, lapsen asema
HE 35/2003 vp — EV 126/2003 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.12.2003 hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin uskonnonvapauslain 3 §:n täsmentämiseksi tavoitteena turvata nykyistä selkeämmin alle 12-vuotiaan lapsen uskonnollisen aseman pysyvyys ja 12–14 -vuotiaan oikeus antaa suostumuksensa uskonnollisen asemansa muuttamiselle vain silloin, kun huoltaja vaihtaa uskonnollista yhdyskuntaa tai jättäytyy uskonnollisen yhdyskunnan ulkopuolelle.

Opetusministeriö on seurannut uuden uskonnonvapauslainsäädännön toimeenpanoa. Ministeriö on pitänyt yhteyttä eri uskonnollisiin yhdyskuntiin. Ministeriön tietoon ei ole tullut lapsen uskonnollista asemaa koskevista säännöksistä aiheutuneita epäkohtia.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tekijänoikeuslaki, vaikutusten seuraaminen
HE 28/2004 vp — EV 100/2005 vp
Suuri valiokunta ja sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 5.10.2005, että tekijänoikeuslain salliman yksityisen kopioinnin mahdollisuuden varmistamiseksi hallitus seuraa tekijänoikeuslain teknisiä suojauksia koskevien säännösten vaikutuksia ja soveltamista. Hallituksen on edistettävä vapaaehtoisia toimenpiteitä yksityiseen käyttöön tapahtuvan kappaleen valmistamisen mahdollistamiseksi EU:n tekijänoikeusdirektiivin tavoitteiden ja ehtojen mukaisesti. Hallituksen on annettava eduskunnan sivistysvaliokunnalle asiasta selvitys vuoden 2006 loppuun mennessä. Jos tarvittavia vapaaehtoisia toimenpiteitä ei ole toteutettu, hallituksen on ryhdyttävä toimiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että käyttäjät voivat tehokkaasti hyödyntää yksityistä kopiointia koskevia lain säännöksiä.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että tekijänoikeuslain 25 i §:ään hyväksytyn korvaussäännöksen poistamisen vaikutuksia seurataan ja, että tekijänoikeuslain mukaiset oikeudet jatkossa turvataan Suomen kansainvälisten sitoumusten edellyttämällä tasolla tilanteissa, joissa jakeluvelvoitteen alaa mahdollisesti muutetaan tai uusia tai uudentyyppisiä televisio- tai radiolähetysten välittämistapoja otetaan käyttöön tai vastaanottotavat merkittävästi muuttuvat.
>
> 3. Eduskunta edellytti hallituksen selvittävän toisaalta vanhojen valokuvien käyttöoikeuksia ja toisaalta historiallisiksi katsottavien valokuvien tekijänoikeussuojaa koskevat määrittelyt ja tulkintaongelmat sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi.

Sivistysvaliokunnalle annetaan vuoden 2006 loppuun mennessä selvitys tekijänoikeuslain teknisiä suojauksia koskevien säännösten vaikutuksista ja soveltamisesta. Tekijänoikeuslain 25 i §:ään hyväksytyn korvaussäännöksen poistamisen vaikutuksia seurataan. Vanhojen valokuvien käyttöoikeuksia ja historiallisiksi katsottavien valokuvien tekijänoikeussuojaa koskevat määrittelyt ja tulkintaongelmat selvitetään.

1. Opetusministeriö on joulukuussa 2006 antanut eduskunnan sivistysvaliokunnalle selvityksen tekijänoikeuslain teknisiä suojauksia koskevien säännösten vaikutuksista yksityisen kopioinnin mahdollisuuteen.

2. Viestintämarkkinalain 134 §:n mukainen jakeluvelvoitteen alaisten televisio- ja radiolähetysten edelleen lähettämisen ala on vuonna 2006 pysynyt ennallaan. Tekijänoikeuslain 25 i §:ään tehdyt muutokset ja korvausoikeuden poistaminen eivät ole aiheuttaneet muutoksia tekijänoikeuslain mukaisten oikeuksien toteutumiseen.

Eduskunnan käsittelyssä on vuoden 2006 lopulla hallituksen esitys laiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 4 ja 7 §:n muuttamisesta. DVB-H-verkossa tapahtuvan lähettämisen osalta esityksessä on kiinnitetty huomiota myös tekijänoikeuskysymyksiin. Opetusministeriö on sekä esitystä valmistelleelle liikenne- ja viestintäministeriölle että eduskunnassa asiaa käsitteleville valiokunnille ilmaissut kantanaan, että DVB-H-verkon lähetysoikeuksiin liittyviä kysymyksiä ei tule ratkoa lain säännöksillä vaan oikeudenhaltijoiden ja lähettäjäyritysten välisillä sopimuksilla.

3. Opetusministeriö esittää seuraavan selvityksen valokuvien suojan kehityksestä. Oikeudesta valokuvaan säädettiin Suomessa erillisessä valokuvalaissa vuosina 1927–1995. Tässä laissa kaikki valokuvat olivat samanarvoisia, eikä suojan saaminen edellyttänyt tekijänoikeuden tavoin omaperäisyyttä. Vuonna 1995 valokuvan suoja siirrettiin tekijänoikeuslakiin, jolloin teostasoon yltävät valokuvat tulivat teoksina tekijänoikeussuojan piiriin. Muut valokuvat saivat edelleen ns. tavallisen valokuvan suojaa tekijänoikeuslain 49 a §:ään otettujen säännösten mukaisesti.

Valokuvien suojan liittämistä tekijänoikeuslakiin koskevassa hallituksen esityksessä (HE 287/1994 vp) ei ole nähty suuria ongelmia valokuvateosten teostaso-määrittelyn osalta, toisin sanoen sen suhteen, mitkä valokuvat katsotaan tekijänoikeussuojaan yltäviksi ja mitkä jäävät sen alle. "Eron tekeminen ehdotettavan 49 a §:n suoja-aikaa vanhempien valokuvateosten ja vapaaksi tulleiden muiden valokuvien välillä ei eroa siitä nykyisen lain mukaisesta rajanvetotilanteesta, joka aiheutuu valokuvalain mukaan suojattujen kuvien kansainvälisen suojan rajoittumisesta sellaisiin kuviin, jotka ovat Bernin sopimuksen mukaan valokuvateoksia." (s. 56)

Vuoden 1995 uudistusta tehtäessä teosvalokuvien ja 49 a §:n mukaisten valokuvien suoja-aika oli 50 vuotta. Tekijänoikeuden osalta suoja-aika laskettiin tekijän kuolemasta, muiden valokuvien suojan osalta valokuvan ottamisesta. Vuoden 1996 alussa tekijänoikeudellinen suoja-aika piteni 70 vuodeksi.

Vuoden 2006 alussa voimaan tulleet muutokset tavallisen valokuvan suojan sisältöön ovat edelleen lähentäneet teosvalokuvien ja muiden valokuvien suojaa toisiinsa. Kaikki valokuvat nauttivat samanlaista suojaa 50 vuoden ajan kuvan ottamisesta. Tekijänoikeuslaissa säädetty valokuvien laaja oikeudellinen suoja on selvä poikkeus tekijänoikeuden perusprinsiipeistä: suojaa saavat kaikki valokuvat riippumatta kuvien omaperäisyydestä.

Arkistoissa ja museoissa olevien valokuvien osalta vuonna 2007 voimaan tulevat uudet sopimuslisenssisäännökset mahdollistavat vanhojen valokuvien käyttöä koskevien oikeuksien hankintaa opetusministeriön hyväksymän järjestön välityksellä. Vanhojen valokuvien käyttöoikeuksia koskeva kysymys on myös laajan eurooppalaisen selvittelyn kohteena osana eurooppalaisen digitaalisen kirjaston perustamista koskevaa hanketta. Erityiskysymyksenä tässä selvittelyssä ovat niiden valokuvien käyttö, joiden oikeudenhaltijoita ei pystytä tunnistamaan tai tavoittamaan.

Edellä esitetyn perusteella opetusministeriö katsoo, ettei lainsäädännön muuttamiseen ole tarvetta.

Esiopetus, ryhmäkoot
VNS 7/2004 vp — EK 1/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 9.2.2005, että hallitus tekee pikaisesti selvityksen esiopetuksen ryhmäkokoa koskevan opetusministeriön suosituksen toteutumisesta ja oppilasryhmien muodostamista koskevista käytännöistä ja niiden aiheuttamista ongelmista esiopetuksen tavoitteiden toteuttamiselle. Selvityksen jälkeen hallituksen tulee tarvittaessa ryhtyä lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin ryhmäkoon määrittämiseksi.

Opetusministeriö on selvittänyt esiopetuksen ryhmäkokoa koskevan opetusministeriön suosituksen toteutumisesta ja oppilasryhmien muodostamista koskevista käytännöistä ja niiden aiheuttamista ongelmista esiopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Selvityksen tulokset on raportoitu Eduskunnan edellyttämässä Valtioneuvoston koulutuspoliittisessa selonteossa (VNS 4/2006 vp).

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Opintotuki, kehittäminen
HE 11/2005 vp — EV 57/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 1.6.2005 Eduskunta edellyttää toimeentulotuen saamisen perusteita muutettavaksi siten, että opintolainan lisäys ei heikennä toimeentulon saamisen edellytyksiä perheellisillä.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että suomalaista hyvää rakenteeltaan oikeansuuntaista opintotukijärjestelmää kehitetään opintorahapainotteisena ja vastaisuudessakin ohjataan varoja opintorahan ja opiskelijoiden asumislisän korottamiseen.

1. Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan toimeentulotukilainsäädännössä ei voi suosia jotain tiettyä asiakasryhmää. Menettely asettaisi keskenään erilaiseen asemaan paitsi toimeentulotuen saajat yleensä, myös vielä opiskelijat keskenään. Perheelliset tulee ottaa huomioon etuusjärjestelmissä muulla tavoin. Opetusministeriö seuraa perheellisten opiskelijoiden tilannetta ja arvioi saatujen kokemusten perusteella, tulisiko lasta huoltavien opiskelijoiden taloudellista tukea kehittää erityisillä toimenpiteillä.

2. Tarkoitus on, että opintorahan ja asumislisän kehittämistarpeet eduskunnan edellyttämällä tavalla otetaan huomioon talousarvioiden laadinnan yhteydessä.

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot
HE 14/2005 vp — EV 59/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 1.6.2005, että Eduskunta edellyttää, että ammattikorkeakoulujen ylempien tutkintojen määrä mitoitetaan ottaen huomioon työelämän tarpeet, korkea laatu turvataan ja että ammattikorkeakoulujen järjestämään aikuiskoulutukseen varataan riittävä rahoitus.
>
> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viiden vuoden kuluttua selonteon ylempien ammattikorkeakoulututkintojen asemasta työelämässä ja uudistuksen vaikutuksista koulutusjärjestelmäämme ja työelämään.

Opetusministeriö päättää ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavista koulutusohjelmista ammattikorkeakoulun esityksestä. Uusista koulutusohjelmista päätettäessä arvioidaan muun muassa työelämän tarpeita ja ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia toteuttaa laadukasta koulutusta. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus on aloitettu vuonna 2005 niissä ammattikorkeakouluissa ja niillä koulutusaloilla, jotka olivat mukana ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon kokeilussa. Vuonna 2006 ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja on käynnistetty edellisten lisäksi kulttuurialla, luonnovara- ja ympäristöalalla, luonnontieteiden alalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla.

Opetusministeriö rahoittaa vuosina 2006–2009 ammattikorkeakoulujen yhteistä ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittämisverkostoa, jolla tuetaan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen laadun kehittämistä.

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen rahoitus on osa ammattikorkeakoulujen valtionosuusrahoitusta.

Opetusministeriö jatkaa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen toimeenpanon seurantaa.

Nuorisojärjestöjen rahoitus
HE 28/2005 vp — EV 219/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.12.2005, että hallitus esimerkiksi nuorisolain 11 §:n avulla turvaa sellaisten valtakunnallisten järjestöjen rahoituksen, jotka voimassa olevan lain perusteella saavat valtion varoista yleisavustusta vuonna 2005, mutta uuden lain voimaan tultua menettävät kelpoisuutensa tällaisen avustuksen saamiseen.

Valtioneuvosto päätti 26.1.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Uusi nuorisolaki (72/2006) tuli voimaan 1.3.2006 ja järjestöavustusten osalta 1.1.2007. Valtakunnalliset nuorisojärjestöt, nuorisotyön palvelujärjestöt ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt ovat hakeneet vuoden 2007 toiminta-avustuksia 30.11.2006 mennessä. Eduskunnan asettama edellytys otetaan huomioon avustuspäätösten valmistelussa.

Omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus, maksut
Ammatillinen koulutus
Korkeakoulujen aikuiskoulutus
HE 40/2005 vp — EV 160/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 30.11.2005 hallituksen selvittävän omaehtoisen ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoilta perittävien maksujen suuruuden ja määräytymisperusteet sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin maksujen yhtenäistämiseksi ja niin, että ne ovat opiskelijoille kohtuullisia.
>
> 2. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan, miten ammatillisen koulutuksen järjestämislupia koskeva sääntely käytännössä toimii, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin niin, että ammatillisen koulutuksen järjestäminen voidaan joustavasti hoitaa ottaen huomioon valtakunnalliset, paikalliset ja alueelliset olosuhteet ja koulutustarve.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että hallitus kiirehtii korkeakoulujen aikuiskoulutusta koskevien ehdotusten toteuttamista.

1. Opiskelijamaksuja koskeva selvitystyö on tehty syksyllä 2006 otokseen perustuvana kyselynä 36 ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjälle. Se on tehty koulutusaloittain vuonna 2005 alkaneesta koulutuksesta. Koska kysely oli suunnattu pääosin suurille koulutuksen järjestäjille, siinä on mahdollista saada tietoa varsin suuresta koulutustilaisuuksien määrästä. Kysely oli mahdollista käynnistää järjestämislupien uusimisprosessin jälkeen. Alustavat tulokset osoittavat, että näyttötutkintoihin valmistavan koulutuksen maksut ovat kohtuullisia. Yleisimmin opiskelijamaksut ovat ammattitutkintoon valmistavan koulutuksen osalta 200–600 euron välillä. Koska koulutukset ovat eripituisia ja ajoittuvat usein pitkälle ajalle, tarkkaa vertailua on vaikea tehdä. Korkeimmat opiskelijamaksut ovat kyselyn mukaan olleet kulttuurialan valmistavissa koulutuksissa, joskin ala on pieni. Myös erikoisammattitutkinnot ovat ammattitutkintoja kalliimpia. Korkeimmat maksut ovat 1000–2000 euron välillä, joskin niitä on otoksessa vähän. Toisaalta kyselyn mukaan on myös paljon pieniä opiskelijamaksuja. Tarkempi yhteenveto saadaan kevään 2006 aikana. Silloin voidaan päätellä, onko maksuja koskevan asetuksen muuttamiseen tarvetta. Toisaalta sellaisille koulutuksen järjestäjille, jotka eivät saa toimintaansa valtionosuutta, on mahdollista myöntää valtionavustuksia opiskelijamaksujen alentamiseen.

2. Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupien muuttamisprosessi aloitettiin tammikuussa 2006. Luvat on muutettu pääosin toukokuussa. Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupa on muutettu vuoden aikana 184 järjestäjän kohdalla. Vuoden lopulla on uudistettu

myös ammatillisten erikoisoppilaitosten järjestämisluvat. Järjestäjistä suurin osa on samoja kuin ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjät, minkä lisäksi ammatillisen lisäkoulutuksen lupa on runsaalla 30 sellaisella koulutuksen järjestäjällä, jotka eivät järjestä ammatillista peruskoulutusta. Suurin osa näistä on kansanopistoja ja liikunnan koulutuskeskuksia. Alueellisesti järjestäjäverkko on siis tiheämpi kuin peruskoulutuksessa. Lupiin otetut määrällisen säätelyn osuudet eli opiskelijatyövuosien ja oppisopimusten vähimmäismäärät ovat olleet vuoden 2007 valtionosuuspäätöksen pohjana. Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen osalta vähimmäismäärät ovat olleet valtionosuuslaskennassa käytössä useissa tapauksissa ja ovat näin tuoneet rahoitukseen tavoiteltua vakautta. Oppisopimusten puolella määrärahaan tulossa oleva lisäys on mahdollistanut lisäpaikkojen myöntämisen useimmissa tapauksissa.

Järjestämislupiin sisällytettiin työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä 98 järjestäjän kohdalla. Opetushallitus on hakemusten perusteella myöntänyt tehtävän hoitamiseen valtionavustuksia runsaalle sadalle erilaiselle hankkeelle. Järjestäjien verkottumista suurempien kehittämishankkeiden toteuttamiseen pyritään edistämään vuoden 2007 aikana. Laajempaa arviointia järjestelmän toimivuudesta on saatavissa vasta sitten, kun se on ollut käytössä useampia vuosia.

3. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2003–2008 sisältää linjaukset myös korkeakoulujen aikuiskoulutuksen kehittämisestä. Vuoden 2003 valtion talousarviossa vahvistettiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutusresursseja ja yliopistojen täydennyskoulutuksen tuotekehitysrahoitusta ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusuudistukseen liittyneillä järjestelyillä. Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokokeilu ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen käyttöönotto ovat osaltaan monipuolistaneet työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuuksia. Avoimen ammattikorkeakoulun kehittämisohjelman toimeenpano on meneillään ministeriön asettaman työryhmän ehdotusten (OPM 6:2005) pohjalta.

Opetusministeriö on vuodesta 2003 lähtien olennaisesti tehostanut avoimen yliopisto-opetuksen ja yliopistojen täydennyskoulutuksen toiminnan ja tulosten seurantaa. Tiedonkeruu tapahtuu osana ministeriön ja yliopistojen välistä tulosneuvotteluprosessia. Seuranta kohdistuu erityisesti po. toimintojen yhteiskunnallisen tehtävän toteuttamiseen. Avoimen yliopiston väylä korkeakoulututkintoon on siinä keskeinen tarkastelukohde. Momentin 29.10.22.6 aikuiskoulutuksen kehittämisen määrärahaa on vuodesta 2003 käytetty erityisesti täydennyskoulutuksen tuotekehitystyön tukemiseen. Tarjontaa on saatu laajenemaan uusille aloille ja toimintamuotoihin. Huolimatta tuotekehitysmäärärahan hyvistä tuloksista näyttää kuitenkin selvältä, että nykyisin rahoitusjärjestelyin yliopistojen on hankala toteuttaa täydennyskoulutusta useilla tärkeillä julkisen sektorin alueilla. Eduskunta kiinnitti asiaan huomiota vuoden 2003 talousarvion valmistelussa.

Opetusministeriö on käynnistänyt vuonna 2006 kolmivuotisen hankkeen ikäihmisten yliopistotoiminnan kehittämiseksi ja sen toimintaedellytysten parantamiseksi osana avointa yliopisto-opetusta.

Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmän (OPM 38:2005) työn pohjalta on yliopistoilta pyydetty elinikäisen oppimisen strategiat, joissa otetaan huomioon avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen lisäksi aikuisten opiskelu tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Samalla turvataan yliopistollisen täydennyskoulutuksen saatavuus kaikilla akateemisilla ryhmillä ja kehitetään avointa yliopistoa vastaamaan nykyistä laajemmin aikuisväestön koulutustarpeisiin.

Ammattiosaamisen näytöt
HE 41/2005 vp — EV 94/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2005, että yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa otetaan huomioon ammattiosaamisen näyttöjärjestelmän tehtävien laajuudesta ja laadun varmistamisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

Ammattiin opiskelevien osaaminen varmistetaan tulevaisuudessa ammattiosaamisen näytöillä. Ammattiosaamisen näytöt otettiin käyttöön 1.8.2006 alkavasta koulutuksesta lukien. Ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan koulutuksen järjestäjien ja työ- ja elinkeinoelämän yhteistyönä aidoissa työelämän tilanteissa. Ammattiosaamisen näyttöjen kansallisten näyttöaineistojen viimeistely on käynnissä. Näyttöaineistojen kehittämiseen ja näyttöjen järjestämiseen liittyviä kokeilu- ja tutkimusprojekteja sekä muita tuki- ja koulutustoimia on rahoitettu rakennerahastovaroin. Ammattiosaamisen näyttöjen tukiohjelma on käynnistetty.

Ammattiosaamisen näyttöjen kustannusvaikutuksiksi opiskelijaa kohden on arvioitu noin 40 euroa vuonna 2006. Summa nousee näyttöihin osallistuvien opiskelijoiden määrän kasvaessa asteittain arviolta 80 euroon opiskelijaa kohti vuodesta 2009 alkaen. Uudistuksesta aiheutuva kustannuslisäys on otettu huomioon vuosien 2006 ja 2007 talousarvioissa sekä opetusministeriön vuosia 2008–2011 koskevassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa.

Yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa ammattiosaamisen näyttöjen johdosta tehtävien laajuuden ja laadun arvioituna muutoksena huomioon on otettu valtionosuuden kokonaislisäyksenä 2,6 milj. euroa vuonna 2006 (34/221/2005, 16.11.2005) ja 3,6 milj. euroa vuonna 2007 (35/221/2006, 15.11.2006), mitkä ovat hallituksen esityksen mukaisia.

Kansan- ja kansalaisopistojen rahoitus
Vapaa sivistystyö, päällekkäisyys
HE 112/2005 vp — EV 185/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.12.2005, että säädettäessä kansanopistojen valtionosuuden perustana olevan yksikköhinnan korotuksesta vammaisille tarkoitettua opetusta järjestettäessä otetaan erityisesti huomioon Lehtimäen erityiskansanopiston opiskelijakunnan koostumuksesta aiheutuva poikkeuksellinen kustannusrakenne ja tästä johtuvat rahoitustarpeet.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että kuntaliitoksia toteutettaessa esimerkiksi tarpeellisin siirtymäjärjestelyin huolehditaan yhdistyvien kansalaisopistojen rahoituspohjan säilymisestä vähintään samalla tasolla kuin ennen muutosta.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että hallitus arvioi, missä määrin yhtäältä vapaan sivistystyön eri muotojen välillä sekä toisaalta vapaan sivistystyön ja muiden koulutusmuotojen kesken on päällekkäisyyttä, ja että hallitus tekee tarvittavat ehdotukset mahdollisten haitallisten päällekkäisyyksien poistamiseksi.

1. Vuoden 2006 alussa voimaan tulleiden kansanopistojen rahoitusperusteita koskevien muutosten tavoitteena oli muun muassa parantaa vammaisille tarjottavan koulutuksen järjestämisedellytyksiä. Lehtimäen opiston ja kahden muun erityiskansanopiston osalta uudistus merkitsi, että opistojen valtionosuusprosentti nousi 57 prosentista 70 prosenttiin. Erityiskansanopistoissa vaikeasti vammaisille järjestettävän koulutuksen opiskelijaviikon yksikköhinta on lisäksi 75 prosenttia muita yksikköhintoja korkeampi. Uudistuksen myötä Lehtimäen

opiston saama valtionosuuden määrä nousi vuonna 2006 31 prosenttia vuoden 2005 tasosta, kun rahoitusuudistuksen keskimääräinen vaikutus kansanopistosektorilla oli yleisesti noin 2,5 prosenttia.

Opetusministeriö käynnisti syksyllä 2006 kansanopistojen pitkäkestoista vapaatavoitteista koulutusta koskevan opintosetelikokeilun. Lehtimäen opisto on kokeilussa mukana. Vuoden 2007 talousarvioesityksen mukaan kansanopistojen valtionavustuksia voidaan myös vuonna 2007 käyttää opintosetelityyppiseen rahoitukseen. Lisäksi kansanopistoille voidaan myöntää tarvittaessa ylimääräisiä avustuksia oppilaitoksen käyttökustannuksiin.

2. Kansalaisopistojen rahoitusperusteita muutettiin vuoden 2006 alussa voimaan tulleella lailla siten, että asutusrakenneluokituksesta luovuttiin ja siirryttiin yhteen yksikköhintaan, jota kuitenkin porrastetaan tiheästi asutuissa kunnissa. Yksikköhinta on 15 prosenttia muita korkeampi, jos kansalaisopiston sijaintikunnan asukastiheys on yli sata. Kuntaliitokset saattavat vaikuttaa kansalaisopistoihin siten, että aiemmin korotettua yksikköhintaa saanut opisto ei enää kuntaliitoksen johdosta saa yksikköhintaansa 15 prosentin korotusta. Näitä ja opistojen yhdistymisistä mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia opetusministeriö on varautunut pehmentämään ylimääräisillä avustuksilla.

3. Opetusministeriö on antanut Koulutuksen arviointineuvostolle tehtäväksi kaksivaiheisen vapaan sivistystyön arvioinnin. Arvioinnin ensimmäinen vaihe, joka käsitteli vapaan sivistystyön oppilaitosrakennetta ja palvelukykyä, valmistui maaliskuussa 2006. Arvioinnin toinen vaihe, joka käsittelee vapaan sivistystyön yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja erityisesti niin kutsutun suuntaviivaohjauksen tavoitteiden mukaista koulutusta, valmistuu maaliskuussa 2007. Opetusministeriön ryhtyy vapaan sivistystyön arvioinnin perusteella tarvittaviin jatkotoimenpiteisiin, erityisesti koskien vapaan sivistystyön eri työmuotojen työnjakoa, yhteistyötä ja profiileita.

Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmä (OPM 38:2005) on laatinut ehdotukset avoimen yliopisto-opetuksen ja vapaa sivistystyön yhteistyön kehittämisestä. Opetusministeriö edistää tämän yhteistyön tiivistämistä. Avoimen ammattikorkeakoulun kehittämisohjelmasta on myös laadittu suunnitelma (6:2005).

Toisen asteen opiskelijoiden opintotuki
HE 9/2006 vp — EV 38/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 26.4.2006, että toisen asteen opiskelijoiden opintotukijärjestelmän toimivuus selvitetään pikaisesti kokonaisuutena ja varmistetaan opiskelijoiden välinen yhdenvertaisuus sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto päätti 11.5.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Opetusministeriö käynnisti vuonna 2006 toisen asteen opiskelijoiden toimeentuloa koskevan kyselytutkimuksen. Tutkimusraportti valmistuu vuoden 2007 alussa. Opintotukea myönnettäessä huomioon otettavia vanhempien tulorajoja korotettiin 11.11.2006 lukien 15 prosentilla ja päätettiin niiden korottamisesta 1.11.2007 lukien 30 prosentilla. Tulorajojen korotus parantaa erityisesti alle 20-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden opintotukea. Toisen asteen opiskelijoiden toimeentuloa koskevan tutkimuksen valmistuttua arvioidaan muita toisen asteen opiskelijoiden opintotuen kehittämiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

Koulujen kirjasto- ja tietopalvelutoiminta
HE 33/2006 vp — EV 88/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.6.2006, että varataan riittävät voimavarat koulujen kirjasto- ja tietopalvelutoiminnan tukemiseen valtakunnallisesti niin, että toimintaa voidaan kehittää turvaamaan oppilaille asianmukaiset kirjasto- ja tietopalvelut sekä yhteydet tietovarantoihin.

Valtioneuvosto päätti 21.6.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Lääninhallitukset ovat informaatio-ohjauksella ja täydennyskoulutuksella edistäneet koulujen ja yleisten kirjastojen yhteistyötä oppilaiden ja opettajien kirjasto- ja tietopalvelujen parantamiseksi. Myös opetusministeriön julkaisemissa Kirjastostrategia 2010 ja Kirjaston kehittämisohjelma 2006–2010 on oppilaiden tietopalvelu ja kirjasto oppimisympäristönä kehittämiskohteena. Sekä koulutoimen että yleisen kirjastotoimen valtionrahoitus määräytyy laskennallisesti opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti. Harkinnanvaraisilla avustuksilla on jonkin verran voitu tukea koulutoimen ja kirjastotoimen yhteistyön kehittämisprojekteja.

Tekijänoikeuslain lainauskorvausjärjestelmä
HE 126/2006 vp — EV 226/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.2006, että valtion talousarviossa osoitetaan lisämääräraha, jolla mahdollistetaan tutkimus- ja opetustoimintaa palvelevien kirjastojen ottaminen tekijänoikeuslain 19 §:n tarkoittaman lainauskorvausjärjestelmän piiriin.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Tekijänoikeuslain 19 §:n muutos toteutettiin siten, että järjestely täyttäisi vain vuonna 1992 annetun niin sanotun vuokraus- ja lainausdirektiivin (92/100/ETY) vähimmäisvaatimukset. Lainauskorvausjärjestelmän soveltamisala on näin mahdollisimman rajoitettu ja ulottuu käytännössä vain yleisiin kirjastoihin. Lainauskorvausjärjestelmän toteutuksen alkaessa vuodesta 2007 lähtien selvitetään mahdollisuudet eduskunnan lausuman mukaiseen soveltamisalan laajennukseen.

Koulutuspoliittinen selonteko
VNS 4/2006 vp — EK 35/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 17.11.2006 hallituksen huolehtivan siitä, että valtakunnallisessa koulutustarpeen ennakointi- ja mitoitussuunnittelussa otetaan nykyistä paremmin huomioon maakuntien ja alueiden laatimat koulutuksen mitoitussuunnitelmat.
>
> 2. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin koulumatkojen enimmäiskestoaikaa koskevien säännösten muuttamiseksi siten, että pienten koululaisten kuljetusajat lyhenevät nykyisestä. Selvitykseen tulee sisällyttää myös erityisoppilaitosten oppilaista aiheutuvat viikonloppumatkojen järjestelyt ja kustannukset.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että koulumatkatuesta ja järjestelmän toimivuudesta tehdään kokonaisarvio ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin järjestelmän epäkohtien poistamiseksi.

4. Eduskunta edellytti hallituksen valmistelevan tarvittavat säännösmuutokset niin, että eduskunta saa joka toinen vuosi käsiteltäväkseen koulutuksen arviointikertomuksen, jossa on kootusti esitetty keskeiset koulutuksen arviointitulokset sekä työryhmien ja selvitysmiesten raporttien keskeiset tulokset ja kehittämisehdotukset.

5. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin lisäselvitysten tekemiseksi koulupäivän rakenteen uudistamisesta sekä pienten koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon laajentamisesta siten, että kaikilla hoitoa tarvitsevilla on mahdollisuus saada aamu- ja iltapäivähoitopaikka. Samassa yhteydessä on selvitettävä mahdollisuudet aamu- ja iltapäivähoidon maksujen yhtenäistämiseksi päivähoitomaksujen tyyppisesti.

6. Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän, miten voidaan turvata mielenterveysongelmista kärsivien nuorten oikeus suorittaa perusopetus loppuun oppivelvollisuuden päätyttyä, ja ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin.

7. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin maahanmuuttajaopetukseen valmistavan opetuksen ja kielikoulutuksen laajentamiseksi.

8. Eduskunta edellytti, että selvitetään opettajien kokonaistyöaikaan siirtymisen vaikutukset ja kustannukset

Valtioneuvosto päätti 30.11.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Laadittaessa 4.12.2003 valtioneuvoston hyväksymää koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaa maakuntien liitot osallistuivat vuoden 2008 koulutustarjonnan tavoitteiden valmisteluun. Tämän valmistelun perusteella opetusministeriön 12.5.2004 päättämiin koulutustarjonnan alueellisen tasapainon parantamisen suuntaviivoihin sisällytettiin maakuntien liittojen päättämät koulutustarjonnan maakunnalliset prioriteetit vuoden 2008 koulutustarjonnassa.

Opetusministeriö on käynnistänyt seuraavaan, vuosille 2007–2012 laadittavaan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan liittyvän vuoden 2012 koulutustarjonnan tavoitteiden valmistelun. Valmisteluryhmässä ovat edustettuina mm. sisäasiainministeriö ja maakuntien liitot. Samanaikaisesti Opetushallituksessa on meneillään OPM:n ja ESR:n rahoituksella alueellisen ennakoinnin kehittämishanke, jossa alueellisina toimijoina ovat ensisijaisesti maakuntien liitot. Tarkoitus on vahvistaa alueellista ennakointia mm. siten, että koulutustarjonnan alueellisessa mitoituksessa voitaisiin entistä paremmin ottaa huomioon maakuntasuunnitelmat ja -ohjelmat sekä muut maakunnalliset elinkeino- ja hyvinvointipoliittiset tavoitteet.

Maa- ja metsätalousministeriö

Perunan rengasmätä
HE 87/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.11.1995, että maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 41/1994 vp ja maa- ja metsätalousministeriön 13.10.1995 päivätyssä selvityksessä esitetyt toimenpiteet, niitä tarpeen vaatiessa vielä tehostaen, toteutetaan välittömästi pyrkimyksenä luoda Suomesta rengasmädästä vapaa alue kolmessa vuodessa.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnöstä maa- ja metsätalousministeriö on toimittanut 18.11.1997 valiokunnalle suunnitelman perunan rengasmädän hävittämistoiminnan tehostamisesta. Maa- ja metsätalousvaliokunnalle on lisäksi toimitettu 1998–2004 asiantuntijaselvitykset perunan vaalean rengasmädän hävittämisestä. Vuonna 2005 selvitystä ei ole pyydetty. Maa- ja metsätalousministeriö on toimittanut asiantuntijaselvityksen toimenpiteistä rengasmädän hävittämiseksi 2.11.2006.

Asiantuntijaselvityksen mukaan ruoka- ja ruokateollisuusperunatiloilla todettiin satokausina 2003–2005 rengasmätää 3,5 %:lla tarkastetuista tiloista. Siemenperunatuotannossa rengasmätää ei ole todettu viimeisen kymmenen vuoden aikana. Juuri missään valtiossa rengasmätää aiheuttavaa bakteeria ei ole pystytty hävittämään lopullisesti, vaikka itse tauti onkin saatu torjuttua perunantuotannosta. Rengasmätä ei ole Suomessa enää tauti, joka heikentäisi merkittävästi sadon laatua tai arvoa koko valtakunnan alueella.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja lausuma esitetään poistettavaksi.

Metsälaki ja laki kestävän metsätalouden rahoituksesta
HE 63/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 3.12.1996, että hallitus seuraa metsälainsäädäntöön sisältyvien metsän uudistamista koskevien säännösten täytäntöönpanoa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön kehittämiseksi niin, että mahdolliset uudistamistoiminnassa esiintyvät epäkohdat voidaan poistaa.
>
> Eduskunta edellytti, että valtion talousarvion laatimisen yhteydessä huolehditaan riittävien määrärahojen osoittamisesta metsälainsäädännön mukaisiin tarkoituksiin.
>
> Eduskunta edellytti, että metsäkeskusten metsälainsäädännön uudistamisen johdosta lisääntyvät ja muuttuvat tehtävät otetaan huomioon niiden henkilövoimavaroihin vaikuttavia päätöksiä tehtäessä.

Metsäasetuksen muuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (987/2001) mukaan metsäkeskuksen tulee puuttua yksityismetsälain (412/1967) aikana hakatun alueen metsänuudistamiseen vuoden 2002 loppuun mennessä, jos metsän uudistamisvelvoitteesta ei ole huolehdittu. Metsäkeskuksilta saadun tiedon mukaan tällaisten alueiden uudistamisesta on käyty vuonna 2002 sadoittain neuvotteluja ja tehty sopimuksia metsänomistajan ja metsäkeskuksen välillä. Uudistumatta olevat alueet tulevat pääpiirteissään käsitellyiksi säädetyssä määräajassa. Myöskään metsälain aikana syntyneiden metsänuudistamisalojen hoidossa ei ole valvonnassa havaittu erityisiä epäkohtia.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Metsälainsäädännön kokonaisuudistuksen loppuvaiheessa hallitus päätti helmikuussa 1998 käynnistää Kansallinen metsäohjelma 2010 valmistelun. Uudistettu metsä- ja luonnonsuojelulainsäädäntö antoi puitteet metsäohjelmalle. Ohjelma valmistui vuonna 1999 ja siinä on arvioitu sen toteuttamisen edellyttämät määrärahatarpeet. Ohjelman toteuttamisen kannalta keskeiset valtion talousarvion momentit ovat 30.60.42 (Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille), 30.60.44 (Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen), 30.60.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen) ja 30.60.83 (Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen). Valtion vuoden 2006 talousarviossa näiden momenttien määrärahat ovat yhteensä 114,164 milj. euroa, kun ohjelmassa arvioitu vuoden 2003 määrärahatarve vuoden 1999 kustannustasossa on 104,8 milj. euroa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Metsäkeskusten henkilövoimavaroihin vaikuttaa ennen kaikkea valtion talousarviossa metsäkeskusten toimintaan osoitettu määräraha. Metsäkeskuksille ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolle myönnetään valtionavustusta valtion talousarvion momentilta 30.60.42 (Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille). Valtiontaloudellisista syistä vuoden 2006 valtionavustus (44,179 milj. euroa) on maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan reaalisesti noin 0,7 milj. euroa vuoden 2005 määrärahaa pienempi, mikä merkitsee metsäkeskusten henkilövoimavarojen vähenemistä. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että valtiontaloudellisista syistä ei ole mahdollista lisätä momentin määrärahoja, vaan metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion tulee lisätä toimintansa tuottavuutta. Tarkoitus on, että seuraavan vaalikauden loppuun mennessä puolet po. organisaatioiden henkilöstön luonnollisen poistuman johdosta vapautuvista työpaikoista täytettäisiin ja vastaavasti tuottavuutta nostettaisiin, mikä onnistuessaan vähentäisi metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustuksen tarvetta. Metsäkeskusten toiminnan tehostamistoimenpiteet edellyttävät investointeja lähivuosina. Investointien rahoittamisen helpottamiseksi maa- ja metsätalousministeriön ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion vuoden 2006 tulossopimuksessa on tarkoitus sopia, että Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio käyttää vuonna 2006 vähintään 2/3 valtionavustaan metsäkeskuksille suoritettaviin palveluihin, mikä merkitsee noin 0,5 milj. euron lisäystä metsäkeskuksille annettuihin kehittämispalveluihin.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Maitokiintiöt
HE 29/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.5.1997, että tuotantorenkaan ja yhteenliittymän purkautuessa toimintaa jatkavien osakkaiden edut turvataan siten, että toimintaa jatkavat voivat halutessaan säilyttää tuotantorenkaan viitemäärän kokonaisuudessaan. Viime kädessä tulee myöntää koko menetettyä määrää vastaava lisäkiintiö. Maa- ja metsätalousministeriön meijerimaidon viitemäärien siirtämisestä 12 päivänä maaliskuuta 1997 antaman päätöksen (219/1997) 5§:ään liittyen eduskunta edellyttää, että tapauksessa, jossa sisarusten keskeisellä vuokrasopimuksella on vuokrattu maiden ohessa maitokiintiöt, tulee jatkavalle turvata maidontuotannon tason säilyttäminen.
>
> Eduskunta edellytti, että tuottajien viitemäärien ylitysten ja alitusten tasaus tulee toteuttaa ostajatason tasauksena viitemäärien suhteessa, mikä edellyttää edellä mainitun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 16 §:n muuttamista.
>
> Eduskunta edellytti, että mikäli ylimääräistä tuotantotukea maksetaan sen johdosta, että viitemääriä alennetaan meijerimaidon viitemäärien sopeuttamiseksi maakiintiöön, tulee kyseinen tuotantotuen rahoitus järjestää siten, ettei se vaikuta vähentävästi mui-

hin kansallisiin tukiin. Tarpeen vaatiessa tähän tarkoitukseen tulee käyttää maatilatalouden kehittämisrahaston varoja. Eduskunta edellyttää edelleen, että kyseistä tukea maksettaessa noudatetaan riittävää joustavuutta muun muassa siten, että tuottajat oikeutetaan tukeen myös siltä osin kuin he eivät vielä ole tuotannossaan pystyneet hyödyntämään hiljattain ostamaansa viitemäärän lisäystä. Päätöksen soveltamisessa tulee maaseutuelinkeinopiireille antaa tarpeellinen harkintavalta.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi 12.3.1997 päätöksen (219/1997) meijerimaidon viitemäärien siirtämisestä. Päätöksellä siirryttiin 1.7.1997 osittain hallinnolliseen viitemäärien välitykseen, jossa valtio ostaa viitemääriä kiinteään hintaan. Tuottajalla, joka tuotantojakson aikana myy vähintään puolet viitemäärästään valtiolle, on tietyin rajoituksin oikeus myydä jäljellä oleva viitemääränsä toiselle tuottajalle. TE-keskusten maaseutuosastot myyvät valtiolle ostetut viitemäärät alueensa tuottajille. Osastot jakavat myytävät määrät kolmen hakijaryhmän kesken.

Maa- ja metsätalousministeriö lisäsi 14.8.1998 päätökseen uuden 10 a §:n, jolla säädettiin poikkeuksista etuosto-oikeuteen viitemääriä hallinnollisesti myytäessä. Kyseisessä säännöksessä tuotantorenkaan ja yhteenliittymän osakkaille myönnetään poikkeus siten, että tuottajien yhteenliittymien purkautuessa toimintaa jatkavilla osakkailla on etuosto-oikeus eroavan tuottajan viitemääriin. Tämä mahdollistaa sen, että TE-keskus voi palauttaa yhteenliittymän viitemäärän ennalleen. Hallinnollinen ostohinta on 1.4.2006 alkaen 4 senttiä/litra (+arvonlisävero), samoin kun hallinnollinen myyntihinta 1.5.2006 tai sen jälkeen jätettyjen ostotarjousten perusteella myytäville viitemäärille. Uusin ministeriön asetus maidon toimitusten viitemääristä (562/2006) annettiin 1.6.2006.

Maitokiintiövaranto on edellytys kiintiöjärjestelmän toimivuudelle. Tästä syystä Euroopan yhteisön maidon- ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annettua lakia (355/1995) on muutettu 30.6.1997 siten, että Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää viitemäärien ostamiseen kansalliseen varantoon. Maa- ja metsätalousministeriö jakaa varantoon kertyneet viitemäärät TE-keskuksille erikseen määräämillään perusteilla edelleen tuottajille jaettaviksi. Ministeriö pyrkii käytettävissään olevin keinoin turvaamaan maidontuotantoa jatkavien tuottajien tuotannon tason säilymisen. Osittain hallinnollisessa kiintiökauppajärjestelmässä tuottajat voivat myös itse hankkia viitemääriä vapailta markkinoilta.

Kullekin EU:n jäsenvaltiolle on vahvistettu kokonaiskiintiö, jota tilakohtaisten viitemäärien yhteenlaskettu määrä ei saa ylittää. Jos maakiintiö ylittyy, jäsenvaltion on maksettava lisämaksua, joka on kiintiökaudella 2006/2007 noin 0,29 euroa ylityslitralta. Ylitysmaksu peritään tilakohtaisen viitemääränsä ylittäneiltä tuottajilta. Ennen maksun perimistä tehdään tilakohtaisten ylitysten ja alitusten tasaus. Tämä antaa tuottajille mahdollisuuden ylittää viitemääränsä samalla määrällä, jolla muut alittavat viitemääränsä. Tuottajilta perittävä ylitysmaksu kohdistuu vain tasatuille ylityslitroille. Kiintiövuodesta 1995/1996 lähtien on sovellettu kansallisella tasolla ylitysten suhteessa tapahtuvaa tasausta. Tuotantojaksolla 1999/2000 maakiintiö ylittyi ensimmäisen kerran noin 14 milj. litralla (0,6 %). Tuottajatasolla lisämaksun alainen määrä oli tasauksen jälkeen 5,4 % tilakohtaisen viitemäärän ylityksestä. Tuotantojaksolla 2000/2001 maakiintiön ylitys oli 24,6 milj. litraa (1,1 %). Vastaavasti tuottajatasolla lisämaksun alainen määrä oli 10,7 % tilakohtaisen viitemäärän ylityksestä. Maakiintiö ylittyi myös tuotantojaksolla 2001/2002 67 milj. litralla ja tuotantojaksolla 2002/2003 31 milj. litralla. Tuotantojaksoilla 2003/2004–2005/2006 tuotettu maitomäärä jäi alle maakiintiön. Myös kuluvalla tuotantojaksolla 2006/2007 tuotannon ennustetaan pysyvän maakiintiössä.

Asia ei anna aihetta uusiin toimenpiteisiin.

Metsätilojen tukeminen
HE 197/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.1997, että maaseutuelinkeinolain mukaisia maanjärjestely- ja rahoitusmahdollisuuksia käytetään kompensoivasti alueellisella tasolla metsätalous-toimintaa harjoittavien tahojen metsätilojen tiluskokojen kehittämiseksi ja että lain kumoamisen vaikutuksia muutenkin seurataan.

Maa- ja metsätalousministeriö on työvoima- ja elinkeinokeskuksille antamissaan maanosto- ja myyntitoimintaa koskevissa ohjeissa edellyttänyt, että TE-keskusten hallintaan tuleva ja hallinnassa oleva maa tulee mahdollisimman nopeassa aikataulussa käyttää maatilojen koon suurentamiseen. Työvoima- ja elinkeinokeskusten hallinnassa oli 1.1.2006 maata yhteensä noin 5 900 ha.

Maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa on vuonna 2006 maanostoihin varattu 3,00 milj. euroa, josta TE-keskusten tekemiin maanostoihin on käytetty 2,00 milj. euroa. Määräraha on tarkoitettu käytettäväksi lähinnä maaseutuelinkeinolain mukaisten velkajärjestelyjen yhteydessä tai silloin, kun omaisuuden osto valtion saatavien turvaamiseksi on perusteltua. Maata on hankittu myös pienimuotoisten uusjakojen toteuttamiseen. Muuten pelto- ja metsäalueet on pääsääntöisesti pyritty ohjaamaan maatilojen koon suurentamiseen lisämaanostolainoituksella.

Maatila- ja metsätalousyritysten tilakoon kehittämistavoitetta on toteutettu myöntämällä pelto- ja metsälisämaan ostoihin korkotukilainaa. Maatalousmaan lainoituskelpoiselle hinnalle on maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (536/2002) asetettu alueelliset enimmäisrajat, jonka ylittävä hinta ei ole lainoituskelpoinen. Korkeimmillaan lainoituskelpoisen maatalousmaan hinta maan eteläosissa voi olla 6 000 euroa hehtaarilta. Lisäalueen ostoon myönnetty lainamäärä on pääosin ollut enintään 50 % hyväksyttävästä kauppahinnasta, tukitason ollessa enintään 5 %. Lisämaanostoon myönnetty tuki on tarkoituksella pidetty alempana kuin muihin tuotannollisiin investointeihin suunnattu tuki. Näin pyritään osaltaan hillitsemään maan hinnannousua. Lisämaan ostoon on vuonna 2006 myönnetty lainoja noin 2 500 kpl, tuettujen lainojen kokonaismäärän ollessa noin 85 milj. euroa.

Metsämaan hehtaarihinnat ovat Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistöjen kauppahintarekisterin mukaan tasaisesti nousseet vuodesta 1993, jolloin ne olivat alimmillaan. Vuonna 2005 metsämaan keskimääräinen hehtaarihinta Suomessa oli 2139 euroa, mikä merkitsi edelliseen vuoteen verrattuna 2 % nousua.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Metsäsuunnitelma ja nuoren metsän hoito
HE 212/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.12.1997, että hallinnoinnin selkeyttämiseksi metsäsuunnitelma määritellään keskitetysti siten, että eri säännöksissä asetettavat suunnitelmavelvoitteet muodostuvat mahdollisimman yhtenäisiksi.
>
> Eduskunta edellytti, kiinnittäen samalla huomiota nuoren metsän hoitotarpeen laajuuteen ja kiireellisyyteen, että myös metsätalouden organisaation kautta ohjataan varoja työllisyystöihin.

Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on metsälain muun tarkistamisen yhteydessä lisätä lakiin säännös metsäsuunnitelmaa koskevaksi yleismääritelmäksi, jota joko sellaise-

naan tai erityislaeissa määriteltävin tarpeellisin tarkennuksin metsäsuunnitelmalla tarkoitettaisiin, kun suunnitelma säädetään laissa metsänomistajan oikeuksien tai velvollisuuksien edellytykseksi. Metsäsuunnitelman määrittelyssä tullaan ottamaan huomioon metsäsuunnittelun käsitteistössä tapahtumassa oleva selkeyttämistyö.

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (1286/1997) 9 §:n 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriö on määräyksinä (nro 11/98, Dnro 1543/00/98, annettu 27.3.1998) määritellyt tilakohtaisen metsäsuunnitelman sisällön.

Maa- ja metsätalousministeriö aloitti nuoren metsän hoito -kampanjan vuoden 1997 loppupuolella. Kampanjan tarkoituksena oli vuosien 1998–2002 aikana lisätä nuoren metsän hoitotöitä yksityismetsissä siten, että jälkeenjääneisyys näissä töissä saataisiin kurottua umpeen. Kampanjan ansiosta nuoren metsän hoidon suorite kasvoi. Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1999) 1.12.1999 voimaan tullut muutos mahdollistaa valtion tuen myöntämisen energiapuun haketukseen, mikä osaltaan edistää hoitotöiden tekemistä ja työllisyyttä.

Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, jossa säädetään mahdollisuudesta rahoittaa työllisyystyönä tehtävää nuoren metsän hoitoa ja energiapuun korjuuta puuntuotannon kestävyyden turvaamiseksi myönnettävällä valtion tuella ja työministeriön asetus työllisyystyönä teetettävästä nuoren metsän hoidosta tulivat voimaan 15.5.2001. Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli muutoksen kestävän metsätalouden rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännökseen siten, että metsän hoitoon liittyvä tuki energiapuun haketukseen jatkuu ja on voimassa vuoden 2007 loppuun.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli vuoden 2005 aikana kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain uudistamista. Vuoden 2005 toukokuussa sidosryhmille järjestettiin seminaari, jossa ministeriö kertoi uudistuksen linjauksista ja osallistujat saivat esittää alustavia kantojaan.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (177/2006) metsätalouden rahoituslaiksi ja laiksi tuloverolain muuttamisesta.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Siemenhuollon toimivuuden ja siemenen perinnöllisen monimuotoisuuden turvaaminen
HE 45/2000 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.6.2000, että hallituksen tulee vaikuttaa EU:n komissioon siten, että komissio tekee ehdotuksen, joka mahdollistaa toimenpiteet maamme siemenhuollon toimivuuden ja Suomen oloissa käyttökelpoisen siemenen perinnöllisen monimuotoisuuden turvaamiseksi siten kuin eduskunta on jo aikaisemmin edellyttänyt.
>
> Eduskunta edellytti, että yhteisötasolla käytössä olevan kokeilutoiminnan puitteissa myös Suomessa mahdollistetaan alemman asteen säännöksillä irtotavarana toimitettavan kylvösiemenen markkinointi.

Euroopan Unionin neuvosto on kylvösiemendirektiivin muutosten käsittelyn yhteydessä antamassaan lausunnossa joulukuussa 1998 todennut, että sellaisia tarjottuja siemeneriä, joita

ei voida pitää viljelyyn sopivina maassa tai maissa, joissa on ylipääsemättömiä siementen tarjontaongelmia, ei huomioida. Samalla neuvosto toteaa, että poikkeuksen kohteena oleva markkina-alue on tarkoin rajattava ja että poikkeusalueen hallinnointi on hoidettava mahdollisimman nopeasti. Komissio on tehnyt päätöksen Suomen aloitteesta, että jäsenvaltio voi itse säätää tietyissä olosuhteissa alueellaan markkinoitavan kylvösiemenen itävyydestä. Jäsenvaltion on kuitenkin ilmoitettava tarpeestaan poikkeusmenettelyyn muille jäsenvaltioille ja komissiolle. Ellei muista jäsenvaltioista ole saatavilla sopivaa kylvösiementä, jäsenvaltio voi päättää poikkeuksesta sallia markkinoida alueellaan rajoitetun ajan ja määrän kylvösiementä alennetulla itävyydellä.

Suomessa irtotavarana toimitettavan kylvösiemenen markkinointi on mahdollistettu siemenkauppalailla (728/2000) ja sen nojalla annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella viljakasvien siemenkaupasta (109/2000), jossa säädetään yksityiskohtaisesti irtotavarana myytävästä siemenestä ja irtotavaramyyntiä koskevista vaatimuksista (10 §). Käytännössä menettely toimii siten, että pakkaamot voivat ilmoittaa Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle valvonnan varmistamiseksi, milloin niiden on tarkoitus myydä siementä irtotavarana. Pakkaamot voivat näin keskittää siemenen myynnin haluamaansa ajankohtaan. Käytäntö on jo hyvin vakiintunutta.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja lausuma esitetään poistettavaksi.

Maaseutuelinkeinorekisterilaki
HE 165/2000 vp, VJL 2/2001 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.2000, että maaseutuelinkeinorekisterilain kokonaisuudistuksen yhteydessä kartoitetaan eri tietojen asianmukaiset säilytysajat tietotyypeittäin ja että sen jälkeen mahdollisimman pian eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen sisällytetään ehdotukset säännöksiksi tietojen säilytysajoista.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuonna 2002 lainsäädäntöhankkeen, jonka tehtävänä oli 31.12.2003 mennessä selvittää maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistarpeet sekä tehdä ehdotus lain kokonaisuudistukseksi. Työryhmän työn saattamiseksi valmiiksi on myönnetty jatkoaikaa vuoden 2006 loppuun saakka. Työryhmän laatiman työryhmämuistion luovuttamisen jälkeen esitys valmistellaan hallituksen esityksen muotoon ja esitys lain kokonaisuudistukseksi tullaan antamaan vuoden 2007 syksyllä eduskunnalle. Maaseutuelinkeinorekisteriin sisältyvien tietojen säilytysaikaa koskevat säätämistarpeet tullaan selvittämään tämän hankkeen yhteydessä.

Hukkakauran torjunnan tehostaminen
HE 50/2001 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.2001 hukkakauran torjunnan tehostamiseksi, että valtion talousarvioesityksessä osoitetaan vuosittain riittävät varat niin hukkakauran valvontatoimenpiteisiin kuin hukkakauran torjunnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen ja että hukkakauran torjunnassa vallitsevasta tilanteesta maassamme toimitetaan vuosittain selvitys eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Vuoden 2006 talousarviossa oli hukkakaurakorvauksiin momentille 30.30.41 varattu 66 000 euroa, millä määrärahalla voitiin korvata noin 25 % haetuista korvauksista. Maa- ja metsätalousministeriö on toimittanut hukkakauran torjunnasta vallitsevasta tilanteesta eduskunnalle selvityksen vuonna 2006.

Vakavan hukkakaurasaastunnan ala oli viranomaisten ilmoittamissa tiedoissa 9 000 ha, kun se vuonna 2004 oli 13 000 ha. Hukkakauran saastuttama kokonaisala (301 000 ha) on suuri, mutta vakavan saastunnan osuus on vähäinen ja se on hiljalleen alenemassa.

Siemenperunakeskus
HE 70/2002 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1) Eduskunta edellytti 17.6.2002, että nykyisin Siemenperunakeskuksella olevaa tehtävää tutkia ja kehittää korkealaatuisen siemenperunan tuotantotekniikkaa nimenomaan Suomen pohjoisiin oloihin sopivaksi tulee jatkaa Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen Ruukin tutkimusasemalla ja että valtion talousarviossa osoitetaan vuosittain perunaviljelyä koskevaa tutkimus- ja kehitystoimintaan riittävät määrärahat.

2) Eduskunta edellytti, että Siemenperunakeskusta osakeyhtiöksi muutettaessa maamme huoltovarmuus perunantuotannon osalta turvataan muun muassa siten, että valtio säilyttää osakkuutensa yhtiössä niin kauan kuin yhtiön kansallisen huoltovarmuuden takaavien toimintatavoitteiden saavuttamisen varmistaminen sitä edellyttää.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuslaitos (MTT) on maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa oleva tutkimuslaitos, joka saa tulonsa lähes kokonaisuudessaan valtion talousarviosta. MTT:n tulossopimuksessa määritellään vuosittain maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen painopistealueet ja tärkeimmät tutkimuskohteet. Siemenperunatutkimus on edelleen yksi MTT:n kasvintuotantotutkimuksen painopistealueita ja Ruukkia on kehitettytärkeänä alueellisena toimijana siemenperunatutkimuksessa. Tulostavoitteiden toteutumista seurataan MTT:n kanssa käytävissä tuloskeskusteluissa.

Suomen Siemenperunakeskus (SPK) Oy:n osakassopimuksessa valtio sitoutuu siihen, ettei se myy omistamastaan 22 %:n osuudesta osakkeita ennen 1.9.2007. Valtioneuvoston asetuksen (344/2003) mukaan on mahdollista maksaa korvausta kansallisesti tärkeiden peltokasvien jalostustyöstä, mutta myös kantasiementuotannosta, joka osaltaan mahdollistaisi sen, että yhtiön kansallisen huoltovarmuuden takaavien toimintatavoitteiden saavuttaminen varmistuisi ennen 1.9.2007. Huoltovarmuuskeskus on rahoittanut Siemenperunakeskuksen kantasiementuotantoa.

Liito-oravan suojelu
HE 73/2003 vp, LA 154/2003 vp — EV 52/2004 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 8.6.2004 hallituksen ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkistamiseksi Suomen ja liito-oravan osalta, mikäli liito-oravakannan osoitetaan olevan niin runsas ja vakaa, ettei sitä voida enää pitää kyseisessä liitteessä tarkoitettuna yhteisön tärkeänä pitämänä lajina, joka edellyttää tiukkaa suojelua.

2. Eduskunta edellytti, että liito-oravan suojeluun liittyvälle viranomaistoiminnalle asetettavista lisätehtävistä ja joutuisuusvaatimuksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset otetaan asianmukaisesti huomioon talousarviota laadittaessa.

3. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan selkeän viranomaismenettelyn ohjeistamisesta liito-oravan suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn siten, että tarvittavat viranomaispäätökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsänomistajien tasavertainen kohtelu sekä liito-oravan asianmukainen suojelu turvaten.

4. Eduskunta edellytti, että metsätalouden ympäristötukeen osoitettava määräraha mitoitetaan valtion talousarviota laadittaessa niin suureksi, että liito-oravan suojelusta aiheutuvat lisäkustannukset tulevan asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

Ympäristöministeriö on tilannut Helsingin yliopistolta Suomen liito-oravakannan inventoinnin. Kolmivuotinen inventointi valmistuu vuoden 2006 alussa. Kun liito-oravakannan koko saadaan tietoon, on edellytykset harkita jatkotoimenpiteet ja mahdollinen suojelun väljentäminen.

Metsäkeskusten viranomaistoiminnan lisätehtävien vuoksi valtion vuoden 2005 talousarviossa todetaan momentin 30.60.42 Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille selvitysosassa, että valvonta- ja tarkastustoimintaa tehostetaan ja sen voimavarat säilytetään vuoden 2004 tasolla. Tämä merkitsee, että metsäkeskusten määrärahojen vähennys kohdistuu alueelliseen metsäsuunnitteluun, neuvontaan ja muuhun toimintaan.

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö antoivat 30.6.2004 yhteisen ohjeen metsäkeskuksille ja alueellisille ympäristökeskuksille liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittämisestä ja turvaamisesta metsien käytössä. Ministeriöt myös seuraavat ohjeen käytännön toteutumista yhteistyössä. Liito-oravan suojelua voidaan korvata metsätalouden ympäristötuella silloin, kun sen lisääntymis- ja levähdyspaikka sijaitsee metsälain 10 §:n tarkoittamalla erityisen tärkeällä elinympäristöllä.

Metsätalouden ympäristötuen käyttö oli vuonna 2003 1 245 000 euroa ja vuodelle 2004 ympäristötukeen osoitettiin 3 115 000 euroa. Vuodelle 2005 osoitettiin 2 965 000 euroa ja vuodelle 2006 on osoitettu 3 965 000 euroa.

Maa- ja metsätalousministeriö viittaa vastauksen osalta myös ympäristöministeriön osuudessa olevaan lausumaan HE 76/2003 vp.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Laki Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta
HE 169/2003 vp — EV 185/2004 vp
Ympäristövaliokunta

2. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 29/2004 vp) viitaten eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti metsästyslakia koskevan muutosesityksen, jolla Kyrön Lapinkylän eli Raattaman ja Rauhalan kylän asukkaille palautetaan oikeus harjoittaa metsästystä valtion mailla.

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto on perustettu 30 päivänä joulukuuta 2004 annetulla lailla Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta (1430/2004). Kansallispuisto sijaitsee Enontekiön, Kittilän, Muonion ja Kolarin kunnissa ja sen pinta-ala on noin 102 000 hehtaaria. Kansallispuistoja koskevat rauhoitussäännökset ovat luonnonsuojelulain (1096/1996) 13–15 §:ssä. Tämän lisäksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annettuun lakiin on otettu eräitä täydentäviä säännöksiä, joilla turvataan erityisesti paikallisten asukkaiden perinteisiä oikeuksia, kuten metsästyksen harjoittamista puiston alueella. Metsästys onkin sallittu paikallisille asukkaille metsästyslain (615/1993) 8 §:n mukaisesti suurimmassa osassa puistoa.

Valtioneuvosto teki 18 päivänä kesäkuuta 2003 päätöksen kuntajaon muuttamisesta Kittilän ja Muonion kuntien välillä (566/2003). Päätöksellä siirrettiin silloisen Pallas-Ounastunturin kansallispuiston Kittilän kunnan puoleinen osa Muonion kuntaan. Tämä tarkoitti sitä, että kuntajaon muutoksen myötä Kittilän niin sanotun Kyrön Lapinkylän eli Raattaman ja Rauhalan kylien asukkaat menettivät metsästyslain 8 §:n mukaisen oikeutensa metsästää edellä

tarkoitetulla alueella. Pallas-Ounastunturin kansallispuistoon kuuluvat alueet ovat nyttemmin osa Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa.

Hyväksyessään lain Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta eduskunta edellytti vastauksessaan asiaa koskevaan hallituksen esitykseen (EV 185/2004 vp), että hallitus valmistelee pikaisesti metsästyslakia koskevan muutosesityksen, jolla Kyrön Lapinkylän eli Raattaman ja Rauhalan kylien asukkaille palautetaan oikeus harjoittaa metsästystä valtion mailla.

Asiaa tämän jälkeen selvitettäessä kävi ilmi, että Raattaman ja Rauhalan kylien asukkaiden oikeutta metsästää ei ole mahdollista palauttaa muuttamalla metsästyslakia, koska luonnonsuojelulain säännökset, joihin Pallas-Yllästunturin kansallispuiston osalta on viitattu, lähtökohtaisesti kieltävät kaiken metsästyksen puiston alueella. Paikallisille asukkaille metsästys on kuitenkin sallittu suuressa osassa puistoa ja metsästysoikeuden laajentava muutos on tehtävä tätä koskevaan Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain 4 §:ään.

Edellä mainituista syistä johtuen asiaa koskeva hallituksen esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä. Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Kittilän kunnan Raattaman ja Rauhalan kylissä vakinaisesti asuvilla henkilöillä olisi oikeus metsästää kansallispuiston siinä osassa, joka kuntajaon muuttamista koskevalla valtioneuvoston päätöksellä on vuonna 2003 siirretty Kittilän kunnasta Muonion kuntaan. Esityksellä toteutettaisiin eduskunnan asiaa koskevan lausuman sisältö. Asiaa koskeva hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta (HE 228/2005 vp) on annettu eduskunnalle 22.12.2005. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Laki Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain 4§:n muuttamisesta (431/2006), jolla paikallisten asukkaiden metsästysoikeudet turvataan, on tullut voimaan 1.7.2006.

Laki Metsähallituksesta
HE 154/2004 vp, 248/2004 vp — EV 233/2004 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallitus osoittaa valtion talousarvioesityksessä korkeakouluille ja/tai oppilaitoksille tarvittaessa lisärahoituksen, jos valtionmaalla sijaitsevien opetus- ja/tai tutkimusmetsien pysyttäminen korkeakoulujen ja/tai oppilaitosten hallinnassa sitä vaatii.

Asian selvittämistä jatketaan maa- ja metsätalousministeriön, opetusministeriön ja Metsähallituksen välisenä yhteistyönä.

Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta
HE 174/2004 vp - EV 138/2004 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 27.10.2004, ettei lain väliaikaisia säännöksiä muutoksista energiapuun korjuuta ja haketusta koskevaan tukeen saateta voimaan, ennen kuin on varmistunut, että vastaavia tukisäännöksiä voidaan noudattaa vuoden 2005 jälkeen valtion muuta tukea metsänhoito- ja metsänparannustoimiin vähentämättä.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että varsinaiset valmistelut kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain kokonaisuudistukseksi käynnistetään välittömästi ja että uudistusta koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle 1.1.2006 mennessä.

Lain voimaantulosta päätetään valtiontalouden vuoden 2005 kehysten yhteydessä. Valtiontalouden kehysten hyväksymisen yhteydessä 11.3.2005 ei voitu varmistua siitä, että lakiin kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (983/2004) sisältyviä tukisäännöksiä voitaisiin noudattaa vuoden 2005 jälkeen valtion muuta tukea metsänhoito- ja metsänparannustoimiin vähentämättä. Tästä syystä määräaikaista lakia (983/2004) ei voitu saattaa voimaan.

Maa- ja metsätalousministeriö on valmistellut kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain kokonaisuudistuksesta vuoden 2005 aikana. Esitys lähtee lausuntokierrokselle vuoden 2006 alussa.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (177/2006) metsätalouden rahoituslaiksi ja laiksi tuloverolain muuttamisesta.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Metsäkauriin metsästys
HE 278/2004 vp, LA 16/2005 — EV 31/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.4.2005, että hallitus seuraa metsäkauriin metsästyksen saalismäärien sekä metsäkauriskannan kehitystä samoin kuin metsäkauriin aiheuttamien vahinkojen korvauskäytäntöä ja että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan seurannan tuloksista selvitys vuoden 2006 loppuun mennessä.
>
> Laki metsästyslain muuttamisesta (314/2005) tuli voimaan 1.8.2005. Lain mukaisesti metsäkauriin metsästyksessä ei ole enää kuluvan metsästysvuoden aikana tarvittu riistanhoitopiirin myöntämää pyyntilupaa, vaan metsäkaurista on voitu metsästää säädetyn metsästysajan puitteissa, ellei riistanhoitopiiri ole kieltänyt taikka rajoittanut metsästyslain (615/1993) 38 §:n nojalla metsäkauriin metsästystä toimialueensa riistanhoitoyhdistysten alueilla.

Metsästyslain muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännöksen mukaisesti metsäkauriiden aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeviin, viimeistään vuonna 2005 vireille tulleisiin korvaushakemuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuonna 2005 aiheutuneet metsäkaurisvahingot korvataan vielä vuoden 2006 talousarvion momentilta 30.40.41 (Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen) siten kuin valtioneuvoston asetuksessa hirvieläinvahinkojen korvaamisesta (1162/2000) säädetään. 1.1.2006 tai sen jälkeen aiheutuneita metsäkaurisvahinkoja ei korvata, ellei lain 87 §:n 1 momentin mukaisesti erityisestä syystä valtioneuvoston asetuksella säädetä, että metsäkauriin tai muunkin pykälässä mainitsemattoman riistaeläimen aiheuttamat vahingot korvataan valtion varoista.

Tarkoituksena on, että lainmuutoksen vaikutusten seuraamista jatketaan ja että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan seurannan tuloksista selvitys vuoden 2006 loppuun mennessä. Kyseinen selvitys seurannan tuloksista on toimitettu maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Tilatukijärjestelmä
HE 17/2005 vp — EV 93/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 22.6.2005, hallitus seuraa uudistuksen tilakohtaisia, alueellisia ja tuotantosuuntakohtaisia vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin epäkohti-

en poistamiseksi kansallisin toimin, jotta tukimenetykset eivät johda tilanteisiin, joissa tilojen toimeentulo ja kehittäminen vaarantuvat.

2. Eduskunta edellytti, että elintarvikeomavaraisuuden ja teollisuuden kotimaisen raaka-aineen saannin turvaaminen on jatkossakin keskeinen tavoite hallituksen maamme maa- ja elintarviketaloutta koskevassa päätöksenteossa.

3. Eduskunta edellyttää, että Euroopan yhteisön päätöksenteossa Suomen kannanottojen eräänä keskeisenä tavoitteena on maataloushallinnon byrokratian karsiminen ja että tilatukijärjestelmän toimeenpanon edellyttämiin organisaatio- ja henkilöstökustannuksiin osoitetaan varat siten, etteivät kustannukset rasita maataloustuottajille kohdennettavia tukivaroja.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla uusille, tuotantoansa laajentaville ja tuotantosuuntaansa vaihtaville viljelijöille taataan yhteisön säännösten puitteissa mahdollisuudet saada tukioikeuksia, siten, että viljelijöiden yhdenvertaisuus toteutuu.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ruokohelven ja muiden monivuotisten kasvien energiaviljelyn saattamiseksi tukikelpoiseksi tuotantomuodoksi luonnonmukaisen tuotannon yhteydessä tavanomaisella viljelymenetelmällä.

6. Eduskunta edellytti sen selvittämistä, aiheutuuko tilatukijärjestelmän tukioikeuksien siirtokelpoisuudesta vaikutuksia jo kiinnitettyjen maatalouskiinteistöjen vakuusarvoihin siten, että vakuuksien riittävyydestä syntyy epävarmuutta.

1. Tilatukimalli on pyritty rakentamaan siten, että tukien kokonaismuutokset tiloilla, eri tuotantosuunnissa ja eri alueilla olisivat mahdollisimman vähäiset, kun tarkastelussa otetaan huomioon myös kansalliset tuet, luonnonhaittakorvaus ja maatalouden ympäristötuki.

Tilojen taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavat useat tilatukiuudistuksen ulkopuoliset tekijät kuten markkinatuottojen, kustannusten ja muiden tukien muutokset. Tilat pyrkivät lisäksi sopeuttamaan mahdollisuuksien mukaan toimintaansa kulloiseenkin toimintaympäristöön. Tilatukiuudistuksen tilakohtaisia, alueellisia ja tuotantosuuntakohtaisia vaikutuksia maatilojen taloudelliseen tilanteeseen voidaan arvioida esimerkiksi kannattavuuskirjanpitotilojen tulosten perusteella. Koska tilatukijärjestelmän toimeenpano käynnistettiin vuoden 2006 alussa, voidaan tilatukiuudistuksen vaikutuksia arvioida tarkemmin vasta loppuvuodesta 2007, kun vuoden 2006 kirjapitotilojen tulokset valmistuvat.

2. Hallituksen tavoitteena on, että maataloustuotanto jatkuisi koko Suomessa ja kotimaiselle elintarvikeketjulle tuotettaisiin sen tarvitsema määrä laadukasta raaka-ainetta. Vuonna 2005 keskeisten maataloustuotteiden tuotantomäärät vastasivat naudan- ja lampaanlihaa sekä ruista luukuun ottamatta kotimaista kysyntää. Näiden tuotteiden tuotanto on ollut kotimaista kysyntää pienempi jo aiempinakin vuosina. Maataloustuotteiden tuotantomäärissä ja pellonkäytössä ei ole merkittäviä muutoksia vuosien 2005 ja 2006 välillä.

3. Suomen keskeisenä tavoitteena on maatalouden tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja maataloushallinnon byrokratian karsiminen silloin, kun se on mahdollista.

Käsiteltäessä komission tiedonantoa yksinkertaistamisesta ja paremmasta sääntelystä yhteisen maatalouspolitiikan alalla Suomi piti tärkeänä, että lainsäädännön tulisi olla mahdollisimman selkeää ja johdonmukaista toimeenpano-ongelmien välttämiseksi ja viljelijöiden ja muiden maataloussektorin toimijoiden oikeusturvan varmistamiseksi. Yksinkertaistamisen tulisi aina johtaa käytännössä havaittaviin vaikutuksiin joko viljelijöiden tai yritysten tasolla tai tukijärjestelmien toimeenpanossa ja valvonnassa. Nämä näkökohdat tulisi ottaa huomi-

oon kaikessa lainsäädännössä niin neuvoston kuin komissionkin tasolla. Maatalouden valtiontukisääntöjen uudistamisen yhteydessä Suomi kannatti valtiontukisääntöjen uudistamista ja valtiontukisääntöjen yksinkertaistamista.

Maataloustuottajille kohdennettavat tuet perustuvat yhteisösäädöksiin ja komission hyväksymiin tukiohjelmiin. Tuet maksetaan täysimääräisesti tuottajille. Tilatukijärjestelmän toimeenpanon edellyttämät organisaatio- ja henkilöstökustannukset rahoitetaan muista varoista.

4. Jäsenmaan on neuvoston suoria tukia koskevan asetuksen (EY) N:o 1782/2003 artiklan 42 perusteella muodostettava tilatukijärjestelmän kansallinen varanto. Varannosta on myönnettävä tukioikeuksia tai niiden arvon korotuksia tietyissä erityistilanteissa oleville viljelijöille sekä jäsenmaan niin päättäessä uusille viljelijöille ja rakenne- ja kehitysohjelmien piirissä oleville viljelijöille.

Erityistilanteissa olevilla viljelijöillä tarkoitetaan komission asetuksen (EY) N:o 795/2004 18-23a artiklojen mukaan tuotantoaan laajentaneita tai tuotantosuuntaa vaihtaneita viljelijöitä sekä tietyissä tapauksissa esimerkiksi viljelijöitä, jotka ovat saaneet hallintaansa kolmannelle osapuolelle vuokrattua peltoa perintönä. Tarkemmin tuotantoaan laajentaneiden tai tuotantosuuntaa vaihtaneiden erityistilanteista on säädetty naudanlihan ja tärkkelysperunan tuotannon osalta valtioneuvoston asetuksessa (758/2005, muutettu 224/2006) ja sokerin tuotannon osalta valtioneuvoston asetuksessa (368/2006). Maidon lisäosia tai niiden korotusta on voinut hakea komission asetuksen (EY) N:o 795/2004 artiklan 19 perusteella silloin, kun maidontuottaja on vuokrannut pois maitokiintiönsä tai osan siitä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 40 artiklan mukaisen ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen vuoksi. Lisäosien varantohakemusten käsittely on pääsääntöisesti saatu päätökseen, ja lisäosien korotukset on otettu huomioon viljelijöille marras-joulukuussa 2006 vahvistetuissa tilatuen tukioikeuksissa. Muiden tuotantosuuntien osalta ei Suomen valitsemassa tilatuen mallissa myönnetä lisäosia, eikä tarvetta muille varannosta myönnettäville lisäosille tai niiden korotuksille täten ole.

Komission asetuksen (EY) N:o 795/2005 artiklojen 20–21 mukaisten erityistilanteiden perusteella varannosta voidaan myöntää tukioikeuksia ensimmäisen kerran keväällä 2007. Tämä mahdollisuus koskee viljelijöitä, jotka ovat saaneet vuokrattuna olleita peltoja hallintaansa vuoden 2006 tukihaun jälkeen esimerkiksi maksutta tai perintönä tai jotka ovat ostaneet ennen 15.5.2004 peltoa, jonka vuokrasopimus kolmannen osapuolen kanssa jatkui yli vuoden 2006 tukihaun. Tarkemmat säännöt annetaan alkuvuodesta 2007 valtioneuvoston asetuksella.

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 artiklan 42 mukaiset mahdollisuudet myöntää varannosta tukioikeuksia uusille viljelijöille sekä rakenne- ja kehitysohjelmien piirissä oleville viljelijöille aiotaan ottaa Suomessa käyttöön. Näitä koskeva valtioneuvoston asetus annetaan alkuvuodesta 2007.

5. Eduskunnan esittämä vaatimus on toteutunut. Valtioneuvoston asetuksella 277/2006 on muutettu valtioneuvoston asetusta (644/2000) luonnonhaittakorvauksesta ja maatalouden ympäristötuesta. Asetuksen 25 §:ää (sopimus luonnonmukaisesta tuotannosta) on muutettu siten, että luonnonmukaista tuotantoa harjoittava viljelijä voi viljellä ruokohelpeä tavanomaista tuotantotapaa noudattaen. Ruokohelpialalle ei kuitenkaan makseta luonnonmukaisen tuotannon erityistukea.

Asia ei anna aihetta uusiin toimenpiteisiin.

6. Tukioikeuksien ensimmäiset siirrot tapahtuvat vuoden 2007 alkupuolella. Sen jälkeen nähdään, missä määrin tukioikeuksien siirtoja tehdään ja onko sillä vaikutusta pellon kaup-

pahintoihin. Tässä vaiheessa ei ole mahdollista arvioida tukioikeuksien vaikutusta pellon markkinahintaan ja sitä kautta vakuusarvoihin.

Eläinkoelautakunta
HE 32/2005 vp — EV 193/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.12.2005, että eläinkoelautakunnan työjärjestykseen sisällytetään määräykset, jotka varmistavat sen, että niin eläinkoelupahakemuksen käsittelyä valmisteltaessa kuin eläinkoelupahakemuksen varsinaisessa käsittelyssä tarkasteluun otetaan kysymys siitä, edellyttääkö hakemuksen ratkaiseminen uusia periaatteellisia linjauksia.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan eläinkoelautakunnan ensimmäisen toimintavuoden jälkeen selvitys, josta käy ilmi, miten eläinkoelupahakemuksia koskevat ratkaisut ovat määrällisesti jakaantuneet eläinkoelautakunnan ja sen jaostojen kesken.

1. Lain koe-eläintoiminnasta (62/2006) 25 §:n 5 momentin mukaan tarkemmat määräykset eläinkoelautakunnan toiminnan järjestämisestä annetaan työjärjestyksessä. Eläinkoelautakunta esittää työjärjestyksen 9 §:ssä, että lääninhallituksen esittelijän tehtävänä on eläinkoetta koskevan lupahakemuksen esittelyssään ottaa aina kantaa siihen, edellyttääkö päätöksen tekeminen uusia periaatteellisia linjauksia. Hakemus myös siirtyy lautakunnan käsiteltäväksi, mikäli jaosto katsoo päätöksen tekemisen edellyttävän uusia linjauksia.

2. Eläinkoelautakunnan ensimmäinen toimintavuosi päättyy 31.7.2007, joten selvitys siitä, miten eläinkoelupahakemuksia koskevat ratkaisut ovat määrällisesti jakautuneet eläinkoelautakunnan ja sen jaostojen kesken, tehdään sen jälkeen.

Elintarvikevalvonta
HE 53/2005 vp — EV 202/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.12.2005, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan vuoden 2007 loppuun mennessä selvitys uudistuksen vaikutuksista elintarvikevalvontaan kunnissa samoin kuin valvontamaksuista aiheutuvien kustannusten kohdistumisesta erikokoisiin yrityksiin alueellisesti ja toimialakohtaisesti.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että yhteisön säännöksistä johtuvat laitosten uudelleenhyväksymiset toteutetaan laitoksiin tehtävillä kevennetyillä valvontakäynneillä siten, että valvontakäynneistä aiheutuvat valvontamaksut muodostuvat mahdollisimman alhaisiksi.

1. Eduskunnalle 31.12.2007 mennessä annettavan selvityksen valmistelu on aloitettu Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) kanssa.

2. Laitosten uudelleenhyväksymistä koskeva menettely on kirjattu valtioneuvoston asetukseen elintarvikevalvonnasta (321/2006), jonka 8 § sisältää eduskunnan edellyttämän kevennetyn menettelyn.

Lannoitevalmistelaki
HE 71/2005 vp — EV 51/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 23.5.2006, että maisemoinnista ja viherrakentamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset selvitetään siten, että erityistä huomiota kiinnitetään puhdistamolietepohjaisten maanparannusaineiden ja kasvualustojen aiheuttamien huuhtoutumien osuuteen vesistöihimme kohdistuvasta kokonaisravinnekuormituksesta.

2. Eduskunta edellytti, että lain vaikutuksia erityisesti lannoitevalmisteiden valmistukseen, tarjontaan ja käyttöön seurataan ja että seurannan tuloksista toimitetaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvitys vuoden 2007 loppuun mennessä.

Valtioneuvosto päätti 28.6.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Maisemointiin ja viherrakentamiseen liittyvät tutkimushankkeet ovat kartoitusvaiheessa. Tarkempia tuloksia saataneen kuitenkin aikaisintaan vuonna 2008.

Metsäkeskusten toiminnan kehittäminen ja tehostaminen
HE 175/2005 vp — EV 200/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Eduskunta edellytti 12.12.2005, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan vuoden 2006 loppuun mennessä selvitys lainmuutoksen vaikutuksista metsäkeskusten toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö yhdessä metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion kanssa on antanut 14.12.2006 eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvityksen metsäkeskuslain (1474/1995) muutoksen vaikutuksista metsäkeskusten toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Maataloustuotanto
VNS 4/2005 vp — EK 20/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta lausui 16.6 2006: Koska kannattava maataloustuotanto ei ole mahdollista ilman ilmastollisia olosuhteita kompensoivaa tukijärjestelmää, eduskunta edellyttää, että koko maa tulee saada pitkäaikaisen ja vakaan kansallisen tukijärjestelmän piiriin.

2. Eduskunta edellytti, että maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) pitkän aikavälin rahoitusvalmiutta parannetaan siirtämällä valtion talousarviosta vuosittain riittävä määrä rahastoon, mikä on valtiontalouden kannalta parempi ratkaisu kuin, että rahaston oma pääoma käytetään ensiksi kokonaisuudessaan ja sen jälkeen varaudutaan maatilatalouden investointien rahoitukseen pelkästään valtion talousarvion kautta.

3. Eduskunta edellytti, että maamme elintarvikehuoltovarmuusnäkökohdat otetaan nykyistä painokkaammin huomioon, sillä jokaisella valtiolla on oikeus ja velvollisuus huolehtia kansalaistensa elintarvikkeiden saatavuudesta ja niiden turvallisuudesta.

4. Eduskunta edellytti, että elintarviketalouteen liittyvän tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan sekä neuvonnan riittävä rahoitus turvataan.

Valtioneuvosto päätti 27.7.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Keskeisten maataloustuotteiden tuotanto Suomessa ilman yhteiskunnan tukea ei ole nykyisessä laajuudessa mahdollista, koska EU:n sisämarkkinoilla maataloustuotteiden hintataso on alle suomalaisen tuotantokustannuksen. Tuotannon kannattavuuden turvaamiseksi maataloutta tuetaan sekä EU:n että kansallisin budjettivaroin. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan periaatteiden mukaisesti yhteisen maatalouspolitiikan keinot ovat ensisijaisia. Niiden soveltamisen jälkeen mahdollisesti jääviä ongelmia voidaan hoitaa komission hyväksymin kansallisin erityisjärjestelyin. Yhteisen maatalouspolitiikan tukimuotoja ovat EU:n suorat tuet, maatalouden ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus. Näillä tukijärjestelmillä ei ole kuitenkaan riittävästi pystytty huomioimaan Suomen maatalouden erityisolosuhteita.

Suomen liittymisneuvotteluiden yhteydessä sovittiin kansallisen tukijärjestelmän perusrakenteesta, jota on täydennetty myöhemmin käytyjen neuvotteluiden perusteella. Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueet) on käytössä pitkäaikainen pohjoisen tuen järjestelmä liittymissopimuksen 142 artiklan perusteella. Etelä-Suomessa kotieläintalouden, kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastoinnin tukea on maksettu liittymissopimuksen 141 artiklaan perustuvana Etelä-Suomen kansallisena tukena. Nykyinen tukiohjelma kattaa vuodet 2004- 2007. Vuodesta 2005 lähtien luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa on maksettu koko maassa. Lisäksi maksetaan eräitä muita tukimuotoja.

Vuoden 2007 aikana Suomi neuvottelee komission kanssa Etelä-Suomen tukijärjestelmäkokonaisuudesta, jonka avulla Etelä-Suomen maatalouden toimintaedellytykset voidaan turvata myös pitkällä aikavälillä.

2. Eduskunta edellytti, että maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) pitkän aikavälin rahoitusvalmiutta parannetaan siirtämällä valtion talousarviosta vuosittain riittävä määrä rahastoon, mikä on valtiontalouden kannalta parempi ratkaisu kuin, että rahaston oma pääoma käytetään ensiksi kokonaisuudessaan ja sen jälkeen varaudutaan maatilatalouden investointien rahoitukseen pelkästään valtion talousarvion kautta.

Vuonna 2006 on maatilatalouden kehittämisrahastoon siirretty 14,712 milj. euroa ja vuoden 2007 talousarviossa on rahastoon hyväksytty siirrettäväksi 15 milj. euroa.

Maatalouden rakennetukivarojen tarve kasvoi vuonna 2006 erittäin voimakkaasti, mikä johtuu erityisesti kotieläin- ja kasvihuoneviljelyn korkeasta investointitukitasosta, johon Suomi on sitoutunut liittymissopimuksen artiklan 141 soveltamista koskevassa ratkaisussa. Haettujen avustusten euromäärä oli vuonna 2006 yhteensä 228 milj. euroa, kun vastaava luku kahtena edellisenä vuonna oli noin 50 milj. euroa pienempi. Vuodelle 2007 siirtyvien avustushakemusten euromäärä on yhteensä noin 190 milj. euroa. Vuonna 2007 arvioidaan uusia avustushakemuksia lisäksi tulevan vireille runsaan 200 milj. euron määrästä. Vuonna 2007 rahaston käytettävissä olevan avustusmäärärahan arvioidaan olevan noin 130 milj. euroa. Jotta hakemusruuhka pysyttäisiin purkamaan, edellyttää tämä huomattavia määrärahasiirtoja rahastoon. Asiaa on tarkoitus linjata seuraavaa hallitusohjelmaa laadittaessa.

3. Maataloustuotteiden tuotantomäärien kehitystä seurataan säännöllisesti. Vuonna 2005 keskeisten maataloustuotteiden tuotantomäärät vastasivat naudan- ja lampaanlihaa sekä ruista luukuun ottamatta kotimaista kysyntää. Vuonna 2006 maataloustuotteiden tuotantomäärissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoteen 2005 verrattuna. Naudan- ja lampaanlihan ja rukiin tuotanto on ollut kotimaista kysyntää pienempi jo aiempinakin vuosina. Tukipolitiikan soveltamiseen kyseisten tuotteiden osalta on kiinnitetty erityistä huomiota poliittisessa valmistelussa ottaen huomioon EU:n yhteisen maatalouspolitiikan asettamat rajoitteet.

Vuoden 2005 voimaan tulleet täydentävät ehdot velvoittavat tukea hakevat viljelijät pitämään huolta peltojensa kasvukunnosta. Vuonna 2006 oli aktiiviviljelyn ulkopuolella (kesan-

tona ja hoidettuna viljelemättömänä peltona) yli 10 % peltoalasta, joka voidaan tarvittaessa palauttaa viljelyyn.

4. Hallitus on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla joutunut tiukkojen valtiontalouden kehyksien vuoksi kohdistamaan määrärahojen leikkauksia lähes pelkästään harkinnanvaraisiin kohteisiin, joita mm. ovat kysymyksessä mainitut neuvonta ja tutkimus. Mm. EU:n maatalouspolitiikan uudistaminen, seuraavan maaseutuohjelman toimeenpano sekä maaseutuviraston perustaminen on vaatinut hallitukselta resurssien kohdentamista, eikä kehyksissä ole ollut tämän suhteen liikkumavaraa. Harkinnanvaraisten määrärahojen osuus on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla erittäin pieni, n. 8 % kokonaismenoista, jolloin leikkausten vaikutus näihin määrärahoihin on erittäin merkittävä.

Hallitus joutuu vastaisuudessa kohdentamaan käytettävissä olevan neuvonnan tuen niille elinkeinoneuvontaa tekeville organisaatioille, joiden toiminnan alueellinen ja asiakaskattavuus on mahdollisimman suuri. Vähenevillä resursseilla ei siten ole mahdollisuuksia samassa määrin kuin aiemmin turvata kaikkien neuvontapalvelujen saatavuutta.

Neuvonnan voimavarojen väheneminen korostaa sitä, että jatkossakin on tarvetta sekä tehostaa neuvontajärjestöjen yhteistoimintaa ja työnjakoa että selvittää järjestöjen uudelleen organisoitumismahdollisuuksia.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelma edellyttää 128 henkilötyövuoden ja runsaan neljän miljoonan euron vähentämistä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen voimavaroista vuoden 2011 loppuun mennessä. Samanaikaisesti MTT:n tavoitteena on henkilöstörakenteen muuttaminen entistä tutkijavoittoisemmaksi. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tutkimuskeskuksen kaikkien toimintojen kriittistä tarkastelua. Tutkimuksessa on keskityttävä oleellisiin kysymyksiin ja voimavaroja tulee irrottaa kaikesta tutkimuksen tukitoiminnasta. MTT:n vuonna 2006 toimeenpantu organisaatiouudistus on luonut edellytykset entistä tehokkaammalle tutkimustoiminnalle mm. yhdistämällä tutkimusta entistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jotta saavutetaan riittävä monitieteisen osaamisen kriittinen massa. Hallinnonalalla on myös aloitettu useita kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on tutkimusyhteistyön tiivistäminen ja päällekkäisyyksien poistaminen hallinnonalan omien tutkimuslaitosten ja muiden tutkimusorganisaatioiden välillä.

Maa- ja metsätalousministeriön sitomatonta tutkimusrahoitusta on myös jouduttu vähentämään, jolloin sitä voidaan suunnata entistä harvempiin hankkeisiin. Tämän seurauksena tutkimushankkeiden valinta tulee entistäkin vaativammaksi, kun vain muutama erittäin korkeatasoinen hanke voi tulla rahoituksen piiriin. Onkin erittäin tärkeää, että alan tutkimus menestyy paremmin kilpailtaessa muiden rahoituslähteiden, kuten Suomen Akatemian, Tekesin ja EU:n puiteohjelmien rahoituksesta.

Maatalouden luopumistuki
HE 34/2006 vp — EV 91/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.6.2006, että tarpeellinen säännösmuutos luopumistukijärjestelmän soveltamisen mahdollistamiseksi tilusjärjestelyissä toteutetaan riittävän valmistelun jälkeen erillisenä lainsäädäntöhankkeena.

Valtioneuvosto päätti 20.7.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee asiaa. Valmisteltavan säännösmuutoksen toimeenpano edellyttää myös komission hyväksyntää.

Laki maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista
HE 35/2006 vp — EV 72/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2006, että ehdotetusta laista kunnille mahdollisesti aiheutuvat lisäkustannukset tulee korvata täysimääräisesti.

Valtioneuvosto päätti 28.6.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Lailla maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista säädetään muun muassa ohjelmien laatimisen eri vaiheista sekä niihin liittyvistä viranomaisten ja muiden toimijoiden tehtävistä. Lisäksi laissa säädetään ohjelmien toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin liittyvien tehtävien hoitamisesta sekä ohjelmaa koskevan tiedotuksen järjestämisestä.

Eri viranomaisten toimivallasta hoitaa maaseutuohjelmaan kuuluvia toimeenpanotehtäviä säädetään eri tukijärjestelmiä koskevissa laeissa. Maaseutuohjelman toimenpiteistä varsinaisesti vain ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen toimeenpanosta aiheutuu kunnille tehtäviä. Tilanne ei muutu olennaisesti edelliseen ohjelmakauteen verrattuna, sillä näihin tukiin liittyvät perustehtävät säilyvät kunnissa suurin piirtein ennallaan. Uudella ohjelmakaudella tiettyjä sitoumusten tekemiseen ja tukien maksamiseen liittyviä tehtäviä joudutaan eriyttämään viranhaltijoiden kesken jonkin verran aikaisempaa enemmän, mikä aiheuttaa uudelleen organisointia ja voi jossain määrin aiheuttaa lisätehtäviä ohjelmakauden alussa. Ministeriö seuraa tilannetta, mutta tässä vaiheessa arvioidaan, että laista ei aiheudu merkittäviä lisäkustannuksia.

Kasvinsuojeluaineet
HE 147/2006 vp — EV 164/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.11.2006, että kasvinsuojeluaineista annetun lain vaikutuksia erityisesti kasvinsuojeluaineiden tarjontaan seurataan ja että seurannan tuloksista toimitetaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvitys vuoden 2008 loppuun mennessä.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Eläinkuljetusasetus
HE 160/2006 vp — EV 185/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 28.11.2006, että Euroopan yhteisön eläinkuljetusasetuksen (EY) N:o 1/2005 ja eläinten kuljetuksesta annettavan lain soveltamisalojen tulkintaa ohjeistettaessa noudatetaan nykyistä eläinten kuljettamista koskevan lainsäädännön tulkintatilannetta, jossa tiukemmat vaatimukset koskevat niitä eläinten kaupallisia kuljetuksia, joissa ajoneuvoissa liikutellaan suuria eläinmääriä ja joissa on suurempi vaara eläinten hyvinvoinnin heikkenemiselle kuljetusten aikana.

Valtioneuvosto päätti 28.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Eläinten kuljetusta koskevalla lailla pannaan täytäntöön Euroopan yhteisön eläinkuljetusasetus (EY) N:o 1/2005 sekä säädetään eläinkuljetusasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä eläinten kuljetuksista. Eläinkuljetusasetuksen soveltamisalan tulkinnan kautta määräytyy myös lain soveltamisala. Säädösten soveltamisalojen tulkitsemiseksi eduskunnan edellyttämällä tavalla lausuma on toimitettu Elintarviketurvallisuusvirastolle, joka keskushallinnon viranomaisena huolehtii näiden säädösten täytäntöönpanosta ja ohjeistaa asiassa alueellisia ja paikallisia viranomaisia.

Kalatalousrahasto
HE 220/2006 vp — EV 205/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2006, ettei mitään Euroopan unionin neuvoston Euroopan kalatalousrahastosta antaman asetuksen (EY) N:o 1198/2006 mahdollistamaa tukimuotoa asetuksen minkään toimintalinjan osalta suljeta pois ja että tarvittaessa voidaan kalakantojen tilan mahdollisesti heiketessä tukea myös pyyntiponnistuksen vapaaehtoisia rajoittamistoimia.

Valtioneuvosto päätti 28.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Euroopan kalatalousrahaston toteuttamiseksi laaditaan kansallinen strategiasuunnitelma sekä sen toimeenpanemiseksi elinkeinokalatalouden toimintaohjelma kaudelle 2007–2013. Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetun lain 1447/2006 mukaan valtioneuvosto päättää kansallisesta strategiasuunnitelmasta ja toimintaohjelmaehdotuksesta ennen niiden toimittamista Euroopan yhteisöjen komissiolle.

Toimintaohjelmassa tulee määritellä, mitkä kalatalousrahaston sallimat tukitoimet on tarkoitus ottaa käyttöön Suomessa sekä resurssit, joilla kyseiset toimet on tarkoitus toteuttaa. Minkään toimintalinjan mahdollistamaa tukimuotoa ei ole tarkoitus kategorisesti sulkea pois. Kansallinen strategiasuunnitelma ja toimintaohjelma ovat valmisteltavina maa- ja metsätalousministeriössä.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Huoltovarmuus
Kauppa-aluskanta
HE 14/1999 vp
Liikennevaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.11.1999, että hallitus valmistelee välittömästi ehdotukset sellaisista tukitoimenpiteistä, jotka varmistavat huoltovarmuuden turvaamiseksi riittävän, hyväkuntoisen ja tarkoituksenmukaisen kauppa-aluskannan säilyttämisen Suomen lipun alla.

Lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta on 1.7.2000 lukien muutettu siten, että lastialuksia koskevaa alusluettelotukea laajennettiin kattamaan merenkulkijoiden ennakkopidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksua vastaavien määrien lisäksi työnantajan merimieseläkekassamaksut kokonaisuudessaan sekä eräät muut lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut. Lastialustonniston osalta edellä tarkoitetut toimenpiteet ovat myötävaikuttaneet siihen, että suurin osa suomalaisia lastialuksia uhanneista ulosliputuksista on peruuntunut. Toisaalta tonnisto on pienentynyt, koska uudisrakennukset on pääosin rekisteröity ulkomaille.

Lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta on vuonna 2005 muutettu siten, että tukea voidaan myöntää myös sellaiselle suomalaiselle varustamotyönantajalle, joka ei ole laivan omistaja, vaan vuokraa sen bareboat charter-in ehdoilla käyttöönsä (ilman miehistöä). Muutoksen arvioidaan lisäävän tonnistoa Suomen lipun alla ja luovan uusia työpaikkoja.

Tonnistoverolaki (476/2002) on tullut voimaan 20.11.2002. Vuoden 2003 loppuun mennessä vain yksi pieni suomalainen varustamo oli hakeutunut järjestelmän piiriin. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta on 16.10.2006 todennut, että hallitus seuraa varustamojen verotuksessa erityisesti lähialueella tapahtuvaa kehitystä ja ryhtyy tilanteen vaatiessa toimenpiteisiin, joilla verotuksen osalta edellytykset varustamotoiminnan harjoittamiseen Suomen lipun alla turvataan. Tonnistoveron valmistelusta vastaa valtiovarainministeriö.

Matkustaja-alusten osalta on vuoden 2005 alusta lukien siirrytty nk. nettopalkkausjärjestelmään, jossa varustamotyönantaja saa pitää työntekijöiden merityötulosta pidätettyjä ennakonpidätyksiä vastaavan määrän (nk. verotuki). Lisäksi valtio on tukenut työnantajan sosiaaliturva- ja merimieseläkemaksuja sekä eräitä muita vakuutusmaksuja määrällä, joka on 97 % ennakonpidätyksistä. Lakia on viimeksi muutettu siten, että vuoden 2007 alusta lukien tukea maksetaan määrä, joka kattaa kokonaisuudessaan työnantajan maksamat sosiaaliturva-, merimieseläke- ja muut vakuutusmaksut. Laki tulee voimaan sen jälkeen kun EY:n komissio on sen hyväksynyt. Miehistökustannusten osalta valtiontukea ei EU:n asettamien rajojen puitteissa voi enää lisätä. Näillä toimenpiteillä on voitu estää ainakin toistaiseksi matkustaja-aluksia uhannut ulosliputus.

Keinottelu erilaisilla alusten konetehoa ilmoittavilla todistuksilla
HE 38/2002 vp
Liikennevaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.6.2002, että hallitus ryhtyy Euroopan unionissa ja kansainvälisissä järjestöissä toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on poistaa varustamoiden mahdollisuudet keinotella erilaisin alusten konetehoa ilmoittavin todistuksin. Siinä tapauksessa, että yhtenäisiä kansainvälisiä menettelysääntöjä ei saada aikaan, Suomen tulee pitää huolta omista kansallisista eduistaan maksupolitiikassa.

Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen puitteissa ei ole laadittu säännöksiä tai määräyksiä alusten jääluokista ja niissä vaadituista konetehoista. Kansalliset jääluokkamääräykset ovat käytössä ainoastaan Suomessa ja Ruotsissa, ja vain Suomessa väylämaksun suuruus on sidoksissa aluksen jääluokkaan.

Ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyssä kansainvälisessä yleissopimuksessa, niin sanotussa SOLAS -yleissopimuksessa, määrätään, että aluksella tulee olla miehitystodistus. Sen malli sisältyy Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n suositukseen, joka on uusittu vuonna 1999. Miehitystodistusmallin mukaan todistukseen on merkittävä muun muassa aluksen pääkoneitten teho kilowatteina. Uusitun suositusluonteisen mallin aikaansaaminen oli pitkäaikaisen työn tulos, joka syntyi kompromissina eri maiden erilaisista näkemyksistä. Sen vuoksi ei näytä todennäköiseltä, että kansainvälisellä tasolla olisi mahdollista saada aikaan pakottava miehitystodistusta koskeva määräys, jossa muun muassa olisi säädetty, miten aluksen koneteho määritellään ja miten se ilmoitetaan miehitystodistuksessa.

Miehitystodistuksiin liittyvät erilaiset kansainväliset käytännöt voivat johtaa eroihin miehitystodistuksiin ja luokitustodistuksiin merkityissä konetehoissa. Jos luokitustodistuksessa on eri teho kuin miehitystodistuksessa, asiaan voidaan puuttua satamavaltiona suoritettavan tarkastuksen (Port State Control, PSC) yhteydessä, kun tarkastetaan, onko miehitys miehitystodistuksen mukainen. Jos miehitys ei ole todistuksen mukainen, alus voidaan pysäyttää. Samoin menetellään, jos vahvistettu miehitys on niin pieni, että aluksen käyttö vaarantaa selvästi meriturvallisuuden.

Merenkulkulaitos on muun muassa eri maiden kanssa käymissään kahdenkeskisissä neuvotteluissa painottanut sitä, että miehitystodistuksen oikeellisuus tulee tarkastaa PSC-tarkastuksissa ja puuttua tarvittaessa asiaan pysäyttämällä alus. Samoin asiasta on käyty neuvotteluja luokituslaitosten kanssa, jotta nämä tarkkailisivat eri todistusten antamista, jotta niillä ei pystyttäisi keinottelemaan. PSC-valvonnan yhteydessä tehdyt tarkastukset ja Merenkulkulaitoksen luokituslaitosten ja eri maiden hallintojen kanssa asiasta käymät neuvottelut ovat vähentäneet keinotteluyrityksiä huomattavasti.

Matkustajaluettelot
HE 59/2004 vp — EV 79/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2004, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti toimiin saattaakseen matkustajaluetteloita koskevan sääntelyn vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Turvallisuuden ja pelastamismahdollisuuksien parantamiseksi sekä mahdollisen onnettomuuden jälkiselvittelyjen tehostamiseksi annetut matkustajaluetteloita koskevat säännökset sisältyvät tällä hetkellä pääosin merilain (674/1994) 1 luvun 8 §:n 2 momenttiin ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen matkustaja-aluksen henkilöluetteloista (824/2000). Merilain 1 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan asetuksella säädetään muun muassa aluksen henkilöluetteloista. Säädöksillä on pantu täytäntöön yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöivillä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden rekisteröinnistä annettu neuvoston direktiivi 98/41/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 21.3.2006 työryhmän valmistelemaan alusturvallisuutta koskevan lainsäädännön uudistamista. Työryhmän toimikausi päättyy 31.12.2007. Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus alusturvallisuutta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi siten, että lainsäädännöstä tulee perustuslain vaatimukset täyttävä ja lakiteknisesti asianmukainen. Työryhmän tehtävä jakaantuu eri osa-alueisiin. Yhtenä osa-alueena on aluksen henkilöluetteloita koskevan lainsäädännön uudistaminen.

Ulkomaanliikenteessä toimivien varustamojen tukeminen
Ahvenanmaan merenkulun tukeminen
HE 72/2004 vp — EV 80/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 8.6.2004 hallituksen ryhtyvän pikaisiin toimenpiteisiin, jotta pääasiassa ulkomaanliikenteessä toimivat varustamot saisivat ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain asettamat ehdot täyttävään toimintaan tasavertaisesti tukea valtiolta.
>
> 2. Eduskunta edellytti hallituksen selvittävän, miten pitkällä aikavälillä voidaan turvata ja tukea merenkulkua Ahvenanmaalla ja muuallakin Suomessa tasapuolisesti ja kilpailutilannetta vääristämättä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 19.8.2004 selvitysryhmän selvittämään eduskunnan lausumien mukaisesti muun muassa toimenpiteet, joilla turvataan pääasiassa ulkomaanliikenteessä toimivien varustamojen tasavertainen tukikohtelu ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain asettamat ehdot täyttävässä toiminnassa, sekä Euroopan komission vahvistamien uusien valtiontuen suuntaviivojen aiheuttamat muutostarpeet sanottuun lakiin. Selvitysryhmä sai työnsä päätökseen 30.8.2005.

Selvitysryhmän ehdotusten mukaisesti lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta on muutettu vuonna 2005 siten, että valtion tukea voidaan myöntää myös sellaiselle suomalaiselle varustamotyönantajalle, joka ei ole laivan omistaja, vaan vuokraa sen bareboat charterin ehdoilla käyttöönsä (ilman miehistöä). Muutoksen arvioidaan lisäävän tonnistoa Suomen lipun alla ja luovan uusia työpaikkoja.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain kokonaisuudistusta. Työssä otetaan huomioon myös edellä mainitun selvitysryhmän ehdotukset. Työryhmän tulee laatia esitys 30.6.2007 mennessä.

Lisäksi mainittua lakia on muutettu siten, että vuoden 2007 alusta lukien matkustajaaluksille maksettava tuki määräytyy samoin perustein kuin lastialustuki ja vastaa ns. nettopalkkausta. Laki tulee voimaan sen jälkeen kun EY:n komissio on sen hyväksynyt.

Hintakatto
HE 74/2004 vp — EV 226/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että liikenne- ja viestintäministeriö antaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle vuosittaisen selvityksen lainsäädännön toteutumisesta ja sen vaikutuksista.

Laki tuli voimaan 1.3.2005. Liikenne- ja viestintäministeriö toimitti 15.3.2006 valmistuneen selvityksen eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle. Lakimuutoksen jälkeisen noin vuoden aikana Viestintävirasto ei tehnyt lain 37.1 §:n mukaisia teleyrityksen toiselta teleyritykseltä vuokraamien tilaajayhteyksien hintakattopäätöksiä. Sen sijaan Viestintävirasto on tehnyt tilaajayhteyden käyttöoikeuden hinnoittelusta 24 päätöstä ja määrännyt 14 teleyrityksen tilaajayhteyksien kytkentämaksuille uuden lain mukaisen enimmäishinnan.

Ajokieltojärjestelmä
HE 104/2004 vp – EV 152/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.11.2004, että hallitus ryhtyy kokonaisvaltaisen ajokieltojärjestelmän ja sen perusteiden selvityksen pohjalta toimenpiteisiin yhtenäisemmän ja helpommin miellettävän ajokieltojärjestelmän luomiseksi.

Valtioneuvoston liikenneturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen (9.3.2006) mukaan ajokorttiseuraamusjärjestelmää kehitetään niin, että määrättäessä seuraamusta toistuvista rikkomuksista otetaan käyttöön ns. pistejärjestelmä. Uuden järjestelmän myötä voidaan nykyistä paremmin ottaa huomioon myös turvalaitteiden käytön laiminlyönti ja eräitä muita rikkomuksia. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet liittää pistejärjestelmään koulutuksellisia seuraamuksia.

Pistejärjestelmän valmistelu on jatkunut liikenne- ja viestintäministeriössä virkatyönä. Elokuussa 2006 valmistui pistejärjestelmän rakennetta ja toteuttamisaikataulua koskeva muistio, jonka pohjalta valmistelua jatkettiin yhteistyössä oikeusministeriön, sisäasiainministeriön ja Ajoneuvohallintokeskuksen kanssa.

Postipalvelut
HE 241/2004 vp — EV 10/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 23.2.2005, että liikenne- ja viestintäministeriö seuraa uudistuksen toteutusta ja sen vaikutuksia postipalvelujen tarjontaan ja tasoon sekä antaa asiasta selvityksen liikenne- ja viestintävaliokunnalle kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että liikenne- ja viestintäministeriö postin jakelun palvelutason parantamiseksi ja takaamiseksi selventää ja tarkentaa jakelua koskevia vähimmäismääräyksiä erityisesti omakotialueiden ja maaseudun laatikkosijoittelun ja ryhmittelyn osalta.

Lakimuutos tuli voimaan 1.4.2005. Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi keväällä 2005 Viestintävirastoa kiinnittämään erityistä huomiota muutoksen vaikutusten seurantaan raportoidessaan postipalvelulain 5 §:ssä säädettyjen laatustandardien toteutumisesta. Ministeriö antoi lisäksi liikenne- ja viestintävaliokunnalle tämän pyytämän erillisen selvityksen sanomalehtien ja postin jakelun toteutumisesta 6.10.2006. Selvityksessä keskityttiin pyynnön mukaisesti kevään 2005 jälkeen tapahtuneisiin muutoksiin. Ministeriö tulee myöhemmin antamaan selvityksen liikenne- ja viestintävaliokunnalle lausuman edellyttämällä tavalla.

Samassa yhteydessä ministeriö pyysi Viestintävirastoa selvittämään postipalvelulain 14 §:n mukaisten yleisten ohjeiden ajantasaisuuden ja tarvittaessa selventämään ja tarkentamaan ohjeita eduskunnan edellyttämiltä osin. Viestintäviraston uudet ohjeet tulivat voimaan 3.3.2006. Liikenne- ja viestintäministeriö toimitti ohjeet sekä Viestintävirastolle lähettämänsä kirjeen tiedoksi eduskunnalle 30.3.2006 päivätyllä kirjeellä. Valtioneuvosto on siten toteuttanut lausuman 2. kohdasta johtuvat toimenpiteet.

Radiotoiminnan toimiluvat
HE 82/2005 vp — EV 184/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.2005, että valtioneuvosto uusia radiotoiminnan toimilupia myöntäessään huolehtii siitä, että toimilupamääräykset ovat niin selkeitä ja täsmälli-

siä, että ne ohjaavat tehokkaasti toimiluvan haltijan harjoittamaa toimintaa, ja siitä, että toimilupaehtojen valvontaa tehostetaan.

Toimiluvanvaraisen radiotoiminnan edellinen toimilupakausi loppui 31.12.2006. Valtioneuvosto julisti 16.1.2006 haettaviksi toimiluvat analogisiin radioverkkoihin 1.1.2007 lukien. Päätökset toimiluvista ja niihin liitettävistä määräyksistä tehtiin 31.5.2006. Toimiluvat ovat voimassa vuoden 2011 loppuun.

Julistaessaan haettavaksi ja myöntäessään toimilupia valtioneuvosto otti huomioon lain 10 §:n mukaisesti alueella harjoitettavan radiotoiminnan kokonaisuudessaan ja pyrki sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuuden sekä yleisön erityisryhmien tarpeet. Toimilupamääräysten valmistelussa otettiin huomioon lausumassa esitetty eduskunnan kannanotto.

Viestintäviraston tehtävänä on valvoa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Asia ei enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Ilmailuhallinnon toimintamenot
HE 138/2005 vp — EV 182/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta edellytti 7.12.2005, että valtioneuvosto tarvittaessa lisätalousarviossa huolehtii siitä, että liikenne- ja viestintäministeriön ehdottama 3,0, miljoonan euron määräraha sisällytetään Ilmailulaitoksen nettomenoihin.

Vuoden 2007 talousarviossa Ilmailuhallinnon toimintamenojen mitoituksessa nettomääräraha on lisätty 6,8 miljoonasta eurosta 7,6 miljoonaan euroon. Lisäys vastaa liikennemäärien lisääntymisestä johtuvaa valvontamaksun kasvua.

Alusten jääluokista- ja jäänmurtaja-avustuksesta annettu laki
HE 149/2005 vp — EV 170/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta edellytti 7.12.2005, että liikenne- ja viestintäministeriö antaa selvityksen liikenne- ja viestintävaliokunnalle 31.12.2006 mennessä niistä poikkeuksista, jotka on myönnetty tämän lain perusteella.

Liikenne- ja viestintäministeriö on antanut 21.12.2006 liikenne- ja viestintävaliokunnalle eduskunnan edellyttämän selvityksen.

Tietoliikenneinfrastruktuuri
K 3/2005 vp — EK 32/2005 vp
Tulevaisuusvaliokunta

3) Tulevaisuusvaliokunta esitti, että hallitus selvittää, onko 1990-luvulla valittu tietoyhteiskunnan infrastruktuurin rakentamisen linjaus riittävä ja tulevaisuuden paineet huomioiden myös kansalaisten tasa-arvon näkökulmasta paras mahdollinen sekä onko kilpailussa vääristäviä piirteitä.

Viestintämarkkinoiden kehittäminen erityisesti kilpailua avaamalla on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. Julkista tukea on kohdennettu alueille, joilla laajakaistayhteyksien tarjontaa ei muuten ole syntynyt. Tietoliikenneinfrastruktuurin tila on kansainvälisesti vertaillen hyvä. Sen ylläpito edellyttää kuitenkin jatkossa huolellista investointihalukkuudesta huoleh-

timista. Kilpailua on jatkuvasti kehitettävä siten, ettei uusien teknologioiden myötä synny vääristymiä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Liikennetraktorit
HE 24/2006 vp — EV 71/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2006, että hallitus ryhtyy kokonaisvaltaisen selvityksen (ml. määräaikaiskatsastukset) pohjalta tarvittaviin toimenpiteisiin liikennetraktoreita koskevan lainsäädännöllisen aseman selkiyttämiseksi. Selvitys on annettava liikenne- ja viestintävaliokunnalle vuoden 2007 aikana.

Valtioneuvosto päätti 20.7.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö aloittaa keväällä 2007 asian selvittämisen ja tulee antamaan liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvityksen.

Tekijänoikeusjärjestelmä
HE 98/2006 vp — EV 238/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2006, että hallitus omalta osaltaan ryhtyy toimenpiteisiin tekijänoikeuskysymyksissä olevien tulkintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi pikaisesti perusteellisessa laajapohjaisessa valmistelussa olemassa olevan tekijänoikeusjärjestelmän puitteissa.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Vastaus lausumaan annetaan oikeusministeriön osuudessa.

Tiemaksujärjestelmä
HE 109/2006 vp – EV 135/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 24.10.2006, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin raskaan liikenteen tieosuuskohtaisen tiemaksujärjestelmän luomiseksi.

Valtioneuvosto päätti 16.11.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän selvittämään kuorma-autoliikenteen alueellisia ja tiekohtaisia tienkäyttömaksuja. Selvityksessä kartoitetaan tienkäyttömaksujen vaikutuksia lainsäädäntöön, kuljetusalalle, valtion talouteen, teollisuudelle, ympäristöön, autokantaan ja liikennemuotojen väliseen työnjakoon. Selvitystyö valmistuu huhtikuussa 2007.

Kauppa- ja teollisuusministeriö

Laki maitohygienialain 23 §:n muuttamisesta
HE 25/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.6.1995, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin ympäristöterveydenhuollon maksujärjestelmiä, päätösvallan siirtoa, oikeusturvaa ja pakkotoimia koskevan säännöstön yhdenmukaistamiseksi.

Uusi elintarvikelaki (23/3006) annettiin 13.1.2006 ja se tuli voimaan 1.3.2006. Samasta ajankohdasta lukien kumottiin elintarvikelaki (361/1995), eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annettu laki (1195/1006) sekä terveydensuojelulain (763/1994) 8 lukuun sisältyneet elintarvikehuoneistoja koskevat säännökset. Elintarvikevalvonnan järjestämisestä säädetään näin ollen yhdellä lailla.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitos
Muut 7/2000 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.5.2001, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle selvityksen ennen rakentamisluvan myöntämistä tämän periaatepäätöksen jälkeen saadusta uudesta tutkimustiedosta ja teknisestä kehityksestä ydinjätteen loppusijoituksen turvallisuuden varmistamiseksi.

Posiva Oy:n hanketta koskevan periaatepäätöksen voimassaolo lakkaa, ellei ydinenergialain mukaista rakentamislupaa haeta valtioneuvostolta 18.5.2016 mennessä. Hakemus jätettäneen kauppa- ja teollisuusministeriöön nykynäkymin vuoden 2012 paikkeilla, joten selvityksen laatimista ei ole vielä kertomusvuonna aloitettu.

Tietoyhteiskunta
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 4) Julkisen osaamisrahoituksen kokonaisuudessa tulee kehittää toimintatapoja, joilla pystytään rahoittamaan uutta luovia, alueellisia innovaatiojärjestelmiä vahvistavia ja aluekehitystä tukevia hankkeita nykyistä tasapainoisemmin. Tällä tulee olemaan kokonaistaloudellisesti suuri merkitys tulevaisuudessa.

Yrittäjyyden ja yritystoiminnan edellytysten vahvistamiseksi hallitus on kesällä 2003 käynnistänyt hallituskauden mittaisen yrittäjyyden politiikkaohjelman. Ohjelman tavoitteet liittyvät hallitusohjelman päätavoitteisiin, jotka ovat 100 000 uuden työpaikan luominen, työllisyysasteen nostaminen nykyisestä 67 %:sta 75 %:iin vuoteen 2011 mennessä sekä talouskasvun turvaaminen, alueellisen kehityksen tasapainottaminen ja yritysten kilpailukyvyn parantaminen. Yritysten lukumäärä (pl. alkutuotanto) on kasvussa ja se on tällä hetkellä korkeampi kuin koskaan aiemmin. Yrittäjien ja heidän perheenjäsentensä (pl. alkutuotanto) lukumäärä on kasvanut hallituskaudella lähes 9 prosentilla.

Koulutusjärjestelmällä on myös keskeinen rooli yrittäjyyden toimintaympäristön kehittämisessä. Opetusministeriön 7.4.2004 julkistamat yrittäjyyskasvatuksen uudet linjaukset kattavat koko koululaitoksen ja yrittäjyyskasvatusta vahvistetaan myös kaikessa opettajankoulutuksessa tuomalla yrittäjyys läpäisyperiaatteella kiinteäksi osaksi koulutusta.

Osaamiskeskusohjelma on osoittautunut toimivaksi alueellisen innovaatiotoiminnan aktivoimisessa ja uusien ideoiden kaupallistamisessa. Ohjelmaa uudistetaan vuoden 2006 aikana, jolloin otetaan käyttöön osaamisklustereihin perustuva toimintamalli. Tavoitteena on hyvinvointipalveluiden, elinkeinoelämän ja teollisuuden kansainvälisesti kilpailukykyisen huippuosaamisen kehittäminen. Suurten osaamis- ja teknologiakeskusten innovaatiotoiminta parantaa välillisesti myös pienempien alueiden osaamis- ja teknologia perustaa.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa on toteutettu projekteittain, joista kullekin on sovittu vastuuministeriöt ja henkilöt sekä aikataulut. Toteutussuunnitelma on vuonna 2006 koostunut viidestä osa-alueesta, jotka ovat seuraavat: 1)Yritystoiminnan aloittamisen edistäminen, 2) Kasvuyrittäjyyden edellytysten parantaminen, 3)Yritysten sukupolven- ja omistajavaihdosten edistäminen, 4) Yrityspalveluiden kehittäminen osaamista ja innovatiivisuutta vahvistaen ja 5) Säädösympäristön ennustettavuus, markkinoiden toimivuus ja julkisen sektorin palvelutuotannon uudistaminen. Yrittäjyyden politiikkaohjelman puitteissa seurataan yritys- ja pääomaverotusta koskevaa uudistusta, joka on tullut voimaan 1.1.2005.

Lisäksi voidaan mainita mm, että pk-yritysten verotukseen liittyvien käytännön toimenpiteiden helpottamiseksi on tarkoituksena luoda verotilijärjestelmä, joka otettaisiin ensimmäisessä vaiheessa käyttöön yhteisöillä vuonna 2009. Vireillä olevan verotilijärjestelmän tarkoituksena on erilaisten ilmoitusten, ilmoituskertojen ja maksutapahtumien vähentäminen siten, että edestakaiset rahansiirrot yritysten ja verohallinnon välillä pienenisivät. Verohallitus on toteuttanut maksuttoman Internetin kautta toimivan pientyönantajan maksupalvelun (www.palkka.fi), jonka avulla helpotetaan satunnaisten ja pienten työnantajien velvoitteiden suorittamista (mm. kotitaloudet, yhdistykset ja järjestöt). Palvelu on otettu julkiseen käyttöön vuonna 2006.

Hallituksen tavoitteena on varmistaa innovaatiotoiminnan tulosten tehokas hyödyntäminen tuotteiksi ja uusiksi yrityksiksi Suomessa. Aloittavien yritysten rahoituksen parantamiseksi Suomen Teollisuussijoitus on käynnistänyt siemenrahoitusohjelman. Lisäksi Teknologian kehittämiskeskus on käynnistänyt alkuvaiheen teknologiayritysten rahoitukseen keskittyvän ohjelman. Valtion ja Kuntaliiton yhteinen palveluhankintoja koskeva neuvonta- ja palvelupiste aloitti toimintansa vuoden 2004 alussa kolmivuotisena hankkeena. Neuvontayksikkö neuvoo kuntien ja valtion viranomaisia, muita julkisia hankintayksiköitä sekä yrityksiä ja yrittäjiä julkisten hankintojen kilpailuttamista koskevissa kysymyksissä.

Yrittäjyyden vahvistaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 16) Tulevaisuudessa on selvä tarve nostaa suomalaisten yrittäjäinnokkuutta ja valmiutta sekä vahvistaa yritysten toimintaedellytyksiä maamme kaikilla alueilla.

Yrittäjyyden ja yritystoiminnan edellytysten vahvistamiseksi hallitus on kesällä 2003 käynnistänyt hallituskauden mittaisen yrittäjyyden politiikkaohjelman. Ohjelman tavoitteet liittyvät hallitusohjelman päätavoitteisiin, jotka ovat 100 000 uuden työpaikan luominen, työllisyysasteen nostaminen nykyisestä 67 %:sta 75 %:iin vuoteen 2011 mennessä sekä talouskasvun turvaaminen, alueellisen kehityksen tasapainottaminen ja yritysten kilpailukyvyn pa-

rantaminen. Yritysten lukumäärä (pl. alkutuotanto) on kasvussa ja se on tällä hetkellä korkeampi kuin koskaan aiemmin. Yrittäjien ja heidän perheenjäsentensä (pl. alkutuotanto) lukumäärä on kasvanut hallituskaudella lähes 9 prosentilla.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa on toteutettu projekteittain, joista kullekin on sovittu vastuuministeriöt ja henkilöt sekä aikataulut. Toteutussuunnitelma on vuonna 2006 koostunut viidestä osa-alueesta, jotka ovat seuraavat: 1) yritystoiminnan aloittamisen edistäminen, 2) kasvuyrittäjyyden edellytysten parantaminen, 3) yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdosten edistäminen, 4) yrityspalveluiden kehittäminen osaamista ja innovatiivisuutta vahvistaen ja 5) säädösympäristön ennustettavuus, markkinoiden toimivuus ja julkisen sektorin palvelutuotannon uudistaminen.

Yritysverouudistuksen voimaantulo on poistanut verotukseen liittyvää epävarmuutta ja uudistus on otettu vastaan pääpiirteissään myönteisesti. Suhdannepoliittisesti oikein ajoitetut veroalennukset ovat vahvistaneet ostovoimaa ja tämä on heijastunut erityisesti palvelualoilla toimivien yritysten toiminnan kasvuna. Tehtyjen veroalennuksien hyöty painottuu pk-yrityskenttään. ALV:n alarajan muuttaminen liukuvaksi, ikääntyneille työntekijöille suunnattu matalapalkkatuki, sukupolvenvaihdosten verokohtelun huojennus ja kotitalousvähennyksen laajennus ovat tässä keskeisiä.

Yrittäjyyden yleisiä edellytyksiä ovat tukeneet myös t&k-lisäpanostukset sekä panostukset alkuvaiheen yritysten pääomahuoltoon. Aloittavien innovatiivisten yritysten rahoitus- ja palvelujärjestelmien kehittäminen on alkanut Finnveran puitteissa lisätalousarviossa myönnetyn rahoituksen turvin. Toiminnan sujumista ja sen vaatiman rahoituksen riittävyyttä on arvioitu sitä mukaa kun kokemuksia toiminnasta on kertynyt.

Elokuussa 2005 mietintönsä sosiaali- ja terveysministerille jättäneen laajapohjaisen työryhmän esitysten pohjalta yrittäjän sosiaaliturvaa parannetaan. Työryhmän työn jälkeen on käynnistynyt yrittäjien eläkelain uudistaminen palkansaajien eläkeuudistuksien suuntaisesti. Työryhmän esityksestä on jo toteutettu vuoden 2005 alusta eräitä kiireelliseksi arvioituja parannuksia yrittäjien työttömyysturvaan. Yrittäjien sairausajan karenssipäivät ovat lyhentyneet vuoden 2006 alusta alkaen. Lisäksi yrittäjien työterveyshuollon parannukset tulivat voimaan vuoden 2006 alusta lukien.

Yrittäjyyden politiikkaohjelmassa seurataan yrittäjyyttä ja sen kehittymistä yhteiskunnallisena ilmiönä vuosittain julkistettavan yrittäjyyskatsauksen avulla. Katsauksessa tarkastellaan muun muassa yritysten lukumäärää, kokoa ja sijoittumista, yritystoimintaa eri sektoreilla sekä yritysten kannattavuutta ja yrittäjien tulotasoa ja ikäjakaumaa erisuuruisissa yrityksissä. Yritysten (pl. alkutuotanto) lukumäärä on kasvussa ja se on tällä hetkellä Suomessa korkeampi kuin koskaan aiemmin. Yrittäjien ja heidän perheenjäsentensä (pl. alkutuotanto) lukumäärä on kasvanut hallituskaudella lähes 9 prosentilla.

Viimeisin kansainvälistä yrittäjyyspotentiaalia mittaava Global Entrepreneurship Monitor -tutkimus (GEM) ilmestyi keväällä 2006. GEM-tutkimuksen mukaan yrittäjyys on kasvussa.

Yrittäjyyden vahvistaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 17) Yrittämisen kannustimia tulee kehittää ja yrittäjyyden esteitä tulee poistaa nykyistä määrätietoisemmalla kansallisella yrittäjyyspolitiikalla. Tämän lisäksi yritysten kasvun edistämisessä ja uusien yritysten syntymisessä on tärkeää kehittää paikallista innovaatioympäristöä.

Hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman avulla kehitetään yrittäjyyden houkuttelevuutta ja kannustavuutta siten, että yrittäjyyden riskit ja palkitsevuus ovat Suomessa tulevaisuudessa entistä paremmin tasapainossa. Yrityspolitiikan toteuttamisen tehostamiseksi politiikkaohjelma pyrkii sitomaan kaikki hallinnon toimijat yhdensuuntaisiin toimiin yrittäjyyden edellytysten parantamiseksi. Koska yrittäjyyden politiikkaohjelma on hallituskauden 2003–2007 ohjelma, vuosi 2006 on politiikkaohjelman viimeinen kokonainen kalenterivuosi.

Osana yrittäjyyden politiikkaohjelmaa hallitus selvittää mahdollisuuksia suunnata nykyistä suurempi osa tutkimus- ja kehityspanostuksista kasvukeskusten ulkopuolelle. Tulevaisuudessa suomalaisten yritysten on entistä vaikeampi menestyä koti- tai vientimarkkinoillakaan alhaiseen jalostusasteeseen tai vaatimattomaan osaamiseen perustuvalla konseptilla. Siksi yritysten osaamisen ja teknologiaperustan vahvistaminen eri puolilla Suomea ansaitsee erityishuomion.

Osaamiskeskusohjelma on osoittautunut toimivaksi alueellisen innovaatiotoiminnan aktivoimisessa ja uusien ideoiden kaupallistamisessa. Ohjelmaa jatketaan edelleen, ja tavoitteena on hyvinvointipalveluiden, elinkeinoelämän ja teollisuuden kansainvälisesti kilpailukykyisen huippuosaamisen kehittäminen. Suurten osaamis- ja teknologiakeskusten innovaatiotoiminta parantaa välillisesti myös pienempien alueiden osaamis- ja teknologiaperustaa.

Yrittäjyyden vahvistaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 18) Tulevina vuosina edessä oleva poikkeuksellisen suuri pien- ja perheyritysten sukupolvenvaihdosten määrä edellyttää aktiivisia toimenpiteitä yritystoiminnan jatkamiskynnyksen madaltamiseksi.

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdosten edistämiseen liittyviä julkisen vallan toimenpiteitä tehostetaan osana hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaa. Vuosi 2006 on politiikkaohjelman viimeinen kokonainen kalenterivuosi.

Sukupolvenvaihdosten verotuskohtelua on helpotettu perintö- ja lahjaverolakia uudistamalla. Lainmuutos on tullut voimaan vuoden 2005 alusta lukien ja muutokset koskevat sukupolvenvaihdoksia, jotka on tehty vuonna 2004. Uudistus helpottaa varsinkin pienten yritysten sukupolvenvaihdosten verotusta.

Julkisten tai osittain julkisesti rahoitettujen yrityspalvelujen uudistaminen on meneillään. Valtioneuvosto on tehnyt 18.5.2006 periaatepäätöksen, joka linjaa valtakunnallisen Yritys-Suomi-palvelujärjestelmän uudistusta ja toimeenpanoa vuosina 2006–2008. Toimeenpanoa ohjaa valtakunnallinen johtoryhmä. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut 4.10.2006 neljä työryhmää, jotka valmistelevat yrityspalvelu-uudistuksen toteuttamiseen liittyviä eri toimintoja. Palvelutarjontaa uudistetaan asiakaslähtöisesti valtakunnallisia palvelukanavia hyödyntäen. Uusi yhteistyömalli perustuu seudullisiin yrityspalveluihin ja sähköisiin välineisiin palveluiden jakelussa. Palveluja kehitetään eri toimijoiden yhteisten palvelukonseptien pohjalta.

Alueiden kehittäminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 26) TE-keskuksia tulee vahvistaa lisäämällä niihin alueilla toimivia teknologia-asiamiehiä.

Alueiden kykyä hyödyntää T&K-osaamista tehostamalla koulutusta ja neuvontaa mm. vahvistamalla työvoima- ja elinkeinokeskusten teknologiayksiköiden resursseja parannetaan osana hallituksen teknologiapolitiikkaa.

Innovaatioympäristön tehokkuuden ratkaisee se, kuinka hyvin se reagoi nykyisiin ja tulevaisuuden toimintaympäristön tarpeisiin sekä innovaatiotoimijoiden kyky toimia kokonaisuutena. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rooli on merkittävä tässä kokonaisuudessa tutkimustiedon ja teknologian siirtämisessä talouden hyödynnettäväksi ja muun yhteiskunnallisen kehityksen tukemiseksi.

Teknologiaan panostaminen ja uuden teknologian hyödyntäminen ovat TE-keskuksen osastorajojen ylittävää toimintaa. Myös keksintöasiamiespalveluja on vahvistettu vuonna 2003 TE-keskuksissa.

TE-keskusten teknologiapalveluita vahvistettiin viidellä uudella teknologia-asiantuntijalla. Asiantuntijalisäykset kohdistuivat Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksiin. Teknologiapalveluiden vahvistamista jatketaan edelleen koko hallituskauden ajan.

TE-keskusten teknologiapalveluita vahvistettiin edelleen vuonna 2004 hallitusohjelman mukaisesti viidellä uudella teknologia-asiantuntijalla. Lisäykset kohdistuivat Kaakkois-Suomen, Lapin, Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Satakunnan TE -keskuksiin.

Vuonna 2005 lisättiin TE -keskusten teknologia-asiantuntijoiden määrää edelleen hallitusohjelman mukaisesti. Lisäykset kohdistuivat Hämeen, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen TE -keskuksiin.

Ministeri Pekkarinen päätti kesäkuussa 2005, että Työvoima- ja elinkeinokeskusten (TE-keskus) yritysosastojen teknologiayksiköt (14) siirretään 1.1.2006 alkaen suoraan TE-keskuksen johtajan alaisuudessa toimiviksi TE- keskusten teknologian kehittämisosastoiksi, joiden henkilöstö toteuttaa Tekesille asetettuja päämääriä ja tavoitteita Tekesin prosesseissa, tulosyksiköissä ja tiimeissä. TE-keskusten teknologian kehittämisosastojen tulosohjaus on osa ministeriön ja TE-keskusten sekä Tekesin tulosohjausta.

Ohjauksen kehittämisellä pyritään myös vaikuttamaan innovaatio- ja t&k -toiminnan laadulliseen ja määrälliseen kasvuun alueilla, erityisesti kasvukeskusten ulkopuolisilla alueilla. Tavoitteena on varmistaa koko maan potentiaalisten teknologia- ja innovaatiohankkeiden tasavertainen pääsy kehittämistoimien kohteeksi. TE-keskuksissa toimivan Tekesin asiantuntijaverkoston keskeisinä tehtävinä ovat sekä aktivointitoiminnan lisääminen ja sen tehokas kohdentaminen että kansallisten teknologiaohjelmien jalkauttaminen ja niiden tulosten siirto alueellisten toimijoiden käyttöön.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Suomen energia- ja ilmastopolitiikka
Muut 4/2001 vp
Talousvaliokunta

1) Eduskunta edellytti 24.5.2002, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin kivihiilen käytön hallituksi rajoittamiseksi sähkön ja lämmön tuotannossa esimerkiksi kokonaiskäyttösopimuksin.

2) Eduskunta edellytti, että hallitus
– nopeuttaa tiukan energiansäästöohjelman toteuttamista ja ohjaa yhdyskunta- ja aluerakenteiden muotoutumista energian säästämiseksi,
– ryhtyy toimenpiteisiin säästöohjelmia tukevan energiansäästön yleislain säätämiseksi,
– ryhtyy toimenpiteisiin energian jakeluyhtiöitä koskevan palveluvelvoitteen säätämiseksi tiedottamisesta energiansäästötavoista ja uusista tekniikoista kuluttajille ja
– ryhtyy toimenpiteisiin energiaverotuksen kehittämiseksi energiansäästöä edistävällä tavalla.

3) Eduskunta edellytti, että uusiutuvan energian tutkimusta, kehittämistä ja käyttöönottoa tuetaan ilmastostrategiaan sisältyvän edistämisohjelman mukaisesti kuitenkin niin,
– että biomassan käyttöä edistetään ohjelmaa enemmän muun muassa veropolitiikan, investointitukien ja teknologian kehittämistukien sekä kestävän metsätalouden metsänparannusvarojen lisäresursseilla, tehostamalla energiapuun ja turpeen käyttöä,
– että kehitetään kierrätyspolttoaineiden, lajitellun yhdyskuntajätteen, biokaasujen ja muiden biomassojen käyttöä ja
– että uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön jakeluverkkoihin pääsy turvataan esimerkiksi vihreiden sertifikaattien kauppaan perustuvalla järjestelmällä ja asettamalla tarvittaessa ostovelvoitteita verkon haltijoille.

4) Eduskunta edellytti, että hallitus antaa eduskunnalle selvityksen lausumien toteutumisesta seuraavan vaalikauden aikana.

Valtioneuvosto antoi 24.11.2005 eduskunnalle selonteon "Lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksia - kansallinen strategia Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi" (VNS 5/2005 vp). Strategian liitteenä 1 on selvitys vuoden 2001 ilmastostrategian toteuttamisesta ja eduskunnan lausumien mukaisista toimista. Uuden strategian linjaukset ja tavoitteet korvaavat vuoden 2001 strategian. Eduskunta hyväksyi kannanottonsa selonteosta 6.6.2006. Kannanottoon sisältyi kahdeksan lausumaa. Strategiaa toimeenpannaan ja toimeenpanoa seurataan työssä mukana olevien kuuden ministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, ulkoasiainministeriön, valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä.

Eduskunnan saaman uuden selonteon energia- ja ilmastopolitiikasta ja sen sisältämän, vuoden 2001 strategiaa koskevan toteutumaselvityksen vuoksi lausuma voidaan poistaa.

Sähkömarkkinalain vakiokorvaussäännösten seuranta
HE 218/2002 vp — EV 303/2002 vp
Talousvaliokunta

Eduskunta edellytti 17.2.2003 hallituksen seuraavan,
– kuinka vakiokorvaussäännökset vaikuttavat sähkönkäyttäjän sähköstä maksamaan hintaan,

– ovatko vakiokorvaussäännösten aikarajat ja korvauksen enimmäismäärä asianmukaisia ja kohtuullisia,
– etteivät vakiokorvauksesta vapautumisen perusteet anna mahdollisuutta perusteettomiin korvauksesta kieltäytymisiin tai johda kohtuuttomiin korvausvaatimuksiin ja että mainitut perusteet ovat sopusoinnussa muiden vastaavanlaisten perusteiden kanssa,
– etteivät lain säännökset aiheuta kohtuuttomia seurauksia eri käyttäjäryhmille ja eri verkonhaltijoille.

Kauppa- ja teollisuusministeriö antoi Energiamarkkinaviraston tehtäväksi seurata vakiokorvauslainsäädännön toimivuutta. Energiamarkkinavirasto on antanut ministeriölle asiasta kaksi selvitystä, joissa on arvioitu vakiokorvaussäännöstön vaikutuksia talvina 2003- 2004 ja 2004- 2005. Energiamarkkinavirasto on antanut joulukuussa 2005 määräyksen, joka velvoittaa sähkönjakeluverkonhaltijat ilmoittamaan maksettujen vakiokorvausten rahamäärän sekä niitä saaneiden asiakkaiden lukumäärän vuosittain virastolle. Tämä mahdollistaa vakiokorvaussäännöstön vaikutusten jatkuvan seurannan.

Energiamarkkinavirasto on todennut näkemyksenään, että vakiokorvauslainsäädäntö on toiminut tavoitteiden mukaisesti. Säädökset ovat ohjanneet verkonhaltijoita kehittämään toimintatapojaan ja parantamaan toimitusvarmuutta. Energiamarkkinaviraston mukaan mikään verkonhaltija ei ole joutunut kokemaan kohtuuttomia korvaustaakkoja vakiokorvauslainsäädännöstä johtuen. Viraston mukaan aikarajat ja korvaussummat ovat siten olleet kohtuullisia ja ne ovat edistäneet toimialaa kehittäviä toimenpiteitä. Verkonhaltijoilla on säännöstön seurauksena todellinen kannustin kehittää viankorjaustaan ja päivittää tietojärjestelmiään. Viraston mukaan näistä toimenpiteistä saatava hyöty koituu verkonhaltijan eduksi pienempinä operatiivisina kustannuksina. Vakiokorvaukset koskevat nykyisellään kaikkia sähkönkäyttäjiä sähkön käyttötarkoituksesta riippumatta. Viraston mukaan yksittäisten asiakasryhmien rajaaminen pois korvausten piiristä ei ole perusteltua. Energiamarkkinaviraston näkemyksen mukaan vakiokorvauslainsäädäntöä ei ole tällä hetkellä tarvetta muuttaa.

Hallitus antoi kesällä 2004 lakiesityksen sähköverkkohinnoittelun uudesta valvontamallista. Säännökset tulivat voimaan vuoden 2005 alusta. Niiden nojalla sähköverkkohinnoittelun valvontamallia kehitetään vuonna 2008 alkavaa valvontajaksoa varten siten, että sähkön laatu ja keskeytykset otetaan vastaisuudessa huomioon hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa. Tavoitteena on, että myös alle 12 tunnin keskeytykset tulevat riittävällä tavalla huomioon otetuksi hinnoittelun valvonnassa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sähkömarkkinalakiin tehtyjen muutosten vaikutusten selvittäminen
HE 127/2004 vp — EV 217/2004 vp
Talousvaliokunta

Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallituksen tulee antaa talousvaliokunnalle selvitys syyskuun 2006 loppuun mennessä sähkömarkkinalakiin tehtyjen muutosten vaikutuksista sähkömarkkinoihin sekä kuluttajien ja yrittäjien asemaan sähkömarkkinoilla.

Kauppa- ja teollisuusministeriö tilasi Vaasan yliopiston VaasaEMG-tutkimuslaitokselta selvityksen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kehityksestä sekä sähkö- ja maakaasumarkkinalakien soveltamisesta saaduista kokemuksista. Ministeriö toimitti tutkimusraportin eduskunnan talousvaliokunnalle syyskuussa 2006 lausumassa tarkoitettuna selvityksenä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Maakaasumarkkinoiden kehityksen seuraaminen
HE 128/2004 vp — EV 214/2004 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.2004, että hallituksen tulee antaa talousvaliokunnalle syyskuun 2006 loppuun mennessä selvitys maakaasumarkkinoiden kehityksestä ja maakaasumarkkinalain soveltamisesta saaduista kokemuksista.

Kauppa- ja teollisuusministeriö tilasi Vaasan yliopiston VaasaEMG-tutkimuslaitokselta selvityksen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kehityksestä sekä sähkö- ja maakaasumarkkinalakien soveltamisesta saaduista kokemuksista. Ministeriö toimitti tutkimusraportin eduskunnan talousvaliokunnalle syyskuussa 2006 lausumassa tarkoitettuna selvityksenä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Korkeakoulukeksinnöt
HE 259/2004 vp — EV 28/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.4.2006, että hallitus seuraa korkeakoulukeksintöjä koskevan lainsäädännön toimivuutta ja että tästä annetaan selvitys sivistysvaliokunnalle kolmen vuoden kuluessa lainsäädännön voimaantulosta. Seurata tulee muun muassa sitä, miten korkeakoulut täyttävät toimintavelvollisuutensa sen jälkeen, kun oikeudet keksintöön on otettu korkeakoulukeksintöjä koskevan lain 7 §:n mukaisesti. Tarvittaessa tulee tehdä säännösehdotukset määräaikojen asettamisesta.

Valtioneuvosto päätti 18.5.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Asiaa selostetaan tulevissa kertomuksissa kyseisen lausuman yhteydessä.

Innovaatiohankkeet
K 3 /2005 vp — EK 32/2005 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> 2. Tulevaisuusvaliokunta esitti, että hallitus selvittää kuluneiden viimeisen viiden vuoden innovaatiohankkeiden tuloksia ja nimeää selvästi jonkun elimen vastuuseen innovaatiohankkeiden vaikuttavuuden arvioinnista.

Valtioneuvosto teki 7.4.2005 periaatepäätöksen julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä. Sen mukaan Suomen Akatemia ja Teknologian kehittämiskeskus kehittävät yhdessä Sitran ja muiden rahoittajien kanssa keskinäistä rahoitus- ja muuta yhteistyötään tutkimus- ja innovaatiorahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi ja nykyistä suurempien toimintakokonaisuuksien muodostamiseksi ja toteuttamiseksi.

Suomen Akatemia ja Teknologian kehittämiskeskus käynnistävät yhteistyössä julkisen tutkimusjärjestelmien rakenteellisten kehittämistoimien vaikutuksia koskevan selvitystyön osana ko. organisaatioiden tehtävänä olevaa yleistä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vaikutusten arvioinnin kehittämistä.

Teknologian kehittämiskeskus on kehittänyt rahoittamiensa hankkeiden vaikuttavuusarviointeja. Nykyisin käytössä oleva hankkeiden seurantajärjestelmä mahdollistaa hankkeiden seurannan myös muutama vuosi hankkeiden päättymisen jälkeen, missä vaiheessa varsinaiset vaikutukset alkavat näkyä esim. uusina työpaikkoina, kasvaneena liikevaihtona jne.

VTT:llä on kehitetty sen oman toiminnan vaikuttavuusarviointia, ja menetelmää on tarkoitus käyttää myös eräiden muiden laitosten vaikuttavuusarvioinneissa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on teettänyt ulkopuolisen arvion Keksintösäätiön toiminnan vaikuttavuudesta. Työ valmistui keväällä 2006.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Energia- ja ilmastostrategia
VNS 5/2005 vp — EK 17/2006 vp
Talousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 6.6.2006, että hallitus aktiivisesti, jo Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella, edistää EU:n toimia globaalin ilmastosopimuksen aikaansaamiseksi tavoitteena, että
– sopimus kattaa kaikki valtiot tai, mikäli olennaista kattavuutta ei saavuteta, että EU-tasolla tarkastellaan, onko päästökauppa nykyisessä muodossaan ilmastonmuutoksen torjunnan ja EU:n kilpailukyvyn kannalta tarkoituksenmukainen,
– uusi sopimus painottaa teknologiakehitystä yhtenä keskeisenä keinona vastata ilmastonmuutokseen ja ottaa tältä osin huomioon sen lähtökohdan, joka sisältyy Australian, Intian, Japanin, Kiinan, Etelä-Korean ja Yhdysvaltojen nk. puhtaan kehityksen ja ilmastokysymysten kumppanuudesta antamaan julistukseen,
– päästökaupan säännöt muutetaan soveltuvin osin vastaamaan arvopaperikaupassa noudatettavia periaatteita toiminnan läpinäkyvyyden takaamiseksi,
– EU:ssa osoitetaan riittävät voimavarat ilmastonmuutoksen torjuntaan tarvittavan uuden teknologian pitkäjänteiseen tutkimukseen, kehittämiseen ja kaupallistamiseen ja että tähän liittyvän rahoituksen osalta harkitaan uusia tapoja esimerkiksi päästökaupparahaston muodossa.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus turvaa energian saatavuuden kohtuuhintaan ja maamme energiahuoltovarmuuden kaikissa oloissa. Energiantuotannon omavaraisuus ja toimitusvarmuus on oltava niin riittävä, että yhteiskunnan perustoiminnot ja elinkeinoelämän toimivuus kansainvälisissä toimitushäiriöissäkin turvataan. Sähkön saatavuus on varmistettava vastaamaan kulutuskysyntää poikkeuksellisissakin olosuhteissa.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus
– ryhtyy toimenpiteisiin pitkän aikavälin, esimerkiksi vuoteen 2050 ulottuvan energia- ja ilmastostrategian laatimiseksi, jossa peruslähtökohtana on päästöjen vähentäminen kestävälle tasolle sekä päästöttömään tai vähäpäästöiseen energiaan perustuvan energiaomavaraisuuden olennainen parantaminen ja keskeiset toimenpiteet niiden saavuttamiseksi,
– huolehtii siitä, että energiantuotanto Suomessa pidetään vastaisuudessakin monipuolisena ja mahdollisimman omavaraisena. Mitään päästötöntä, vähäpäästöistä taikka päästöjen kannalta neutraalia, kestävää ja kustannusrakenteen kannalta kannattavaa tuotantomuotoa, myöskään ydinvoimaa, ei saa sulkea pois, vaan kaikkia energiamuotoja tulee arvioida yhteiskunnan kokonaisedun kannalta,
– käyttää ohjauskeinoja ja selvittää ennakkoluulottomasti uusia tapoja energiantuotannon vähentämiseksi fossiilisilla polttoaineilla ja tuotannon lisäämiseksi kotimaisilla uusiutuvilla energialähteillä, erityisesti bioenergialla, sekä turpeen kilpailukyvyn parantamiseksi suhteessa kivihiileen. Uusiutuvien energialähteiden, kuten bioenergian, peltobiomassojen ja biokaasun sekä jäte-energian ml. jätteen kaasutus ja poltto, vesivoiman, tuulivoiman, maalämmön ja lämpöpumppujen sekä vetyenergian hyödyntämiseksi on laadittava toimenpideohjelma ja tavoitteet.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus esittää toimenpideohjelman energian säästön ja energiatehokkuuden lisäämiseksi sekä huolehtii energiansäästösopimusten jatkon pikaisesta varmistamisesta. Valtion on osaltaan osallistuttava eri toimenpitein niiden edistämiseen sekä kannustettava säästöön ja tehokkuuteen johtavan uuden teknologian tutkimukseen, kehittämiseen ja kaupallistamiseen kotimaassa ja vientimarkkinoilla.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus osaltaan vaikuttaa Pohjoismaisen sähköpörssin, Nord Poolin, toiminnan läpinäkyvyyden parantamiseksi ja huolehtii siitä, että asianomaiset viranomaiset seuraavat pörssissä toimijoiden luotettavaa markkinoilla käyttäytymistä markkinapaikan uskottavuuden takaamiseksi.

6. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla edistetään biopolttoaineiden käytön lisäämistä asteittain EU:n tavoitteiden mukaisesti ajoneuvoliikenteessä.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus esittää energiateknologioiden tutkimukseen, kehittämiseen, kaupallistamiseen sekä investointeihin ja muihin edistämistoimiin tarpeelliset määrärahat, jotta muun muassa uusiutuvan energiankäytön lisäämiselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja edistää ympäristöteknologian vientiä.

8. Eduskunta edellyttää, että hallitus laadituttaa valtakunnallisen selvityksen yhteiskunnan, ml. yhdyskuntarakenteen, ekotehokkuuden lisäämismahdollisuuksista erityisesti ilmastotavoitteen näkökulmasta.

Valtioneuvosto päätti 31.8.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Kohdan 1 tavoitteet on otettu huomioon Suomen puheenjohtajuuskauden neuvotteluissa. Päästökauppajärjestelmän toimintaa tarkasteltiin Suomen puheenjohtajakaudella mm. kilpailukykyä, energiaa ja ympäristöä käsittelevässä korkean tason työryhmässä. Kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen edusti Suomea työryhmässä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö käynnistää ministeriöiden välisenä yhteistyönä uuden energia- ja ilmastopoliittisen pitkän aikavälin strategian valmistelun. Siinä yhteydessä otetaan kantaa mm. energiahuollon omavaraisuuden turvaamiseen, energiapoliittisten ohjauskeinojen sisältöön sekä uusiutuvan energian edistämisen ja teknologian rahoitukseen. Strategian valmistelun yhteydessä otetaan kantaa talousvaliokunnan lausuman kohtiin 2, 3 ja 7.

Kohdan 4 osalta kauppa- ja teollisuusministeriö on valmistellut kansallista energiatehokkuuden toimintasuunnitelmaa 17.5.2006 voimaan tulleen energiapalveludirektiivin toimeenpanemiseksi. Toimintasuunnitelmaan, joka on toimitettava komissiolle 30.6.2007 mennessä, on koottu hallinnonaloittain merkittävimmät käytössä olevat energiansäästötoimet, joiden säästövaikutukset voidaan määrällisesti arvioida. Toimintasuunnitelmaa täydennetään, kun laskelmat direktiivin mukaisen 9 % säästötavoitteen määrästä ja sen saavuttamisesta nykyisin toimin jaksolla 2008–2016 saadaan tarkennettua. Myös direktiivin edellyttämän säädösohjauksen valmistelu on käynnistetty. Pääpaino toimeenpanossa on ollut uusien säästösopimusten ripeässä valmistelussa, koska sopimusmenettely vaikuttaa ratkaisevasti tarvittavan säädösohjauksen mitoitukseen.

Uusien energiansäästösopimusten valmistelu on jatkunut tiiviinä kaikilla niillä aloilla, joilla nykyinen sopimus on päättymässä vuoden 2007 aikana. Kuntasektorin uudet sopimukset ovat sisällöllisesti valmiina. Teollisuuden ja yksityisten palvelualojen sopimussisältöjen suunnittelutyöt ovat edenneet pitkälle. Energia-alan sopimusten osalta on neuvottelut käynnistetty. Tavoitteena on päästä mahdollisimman nopeasti neuvottelemaan toimijoiden kanssa

sopimuksiin liittymisestä, jotta vuoden 2007 aikana saadaan sopimustoimintaan energiapalveludirektiivin tavoitteiden edellyttämä kattavuus.

Valtio on osallistunut nykyisten energiansäästösopimusten puitteissa aktiivisesti energiakatselmusten ja energiansäästöinvestointien käynnistämiseen. Vuoden 2006 aikana tuettujen investointien säästövaikutus on noin 0,5 TWh. Teknologian tutkimus, kehittäminen ja kaupallistaminen ovat olleet keskeisiä toiminta-alueita yhteistyössä Tekesin, Motivan ja Finpron kanssa.

Kohdan 5 osalta hallitus toimii aktiivisesti muiden Pohjoismaiden kanssa. Pohjoismaiset energiaministerit ovat päätelmissään korostaneet pohjoismaisten valvontaviranomaisten yhteistyön tärkeyttä (energiamarkkinaviranomaiset sekä rahoitusvalvontaviranomaiset). Pohjoismaisen ministerineuvoston alaisen sähkömarkkinavirkamiestyöryhmän tehtävänä on myös seurata sähköpörssin toimintaa. Pohjoismainen yhteistyö on välttämätöntä, koska Nord Pool ja Nord Pool Spot toimivat norjalaisen lainsäädännön perusteella sekä norjalaisten viranomaisten valvonnassa.

Kohdan 6 osalta hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä (HE 231/2006 vp). Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi liikennepolttoaineiden jakelijoille velvoite toimittaa vuosittain kulutukseen vähimmäisosuus biopolttoaineita. Vähimmäisosuus kasvaisi vuosittain siten, että se olisi vuonna 2008 vähintään kaksi prosenttia liikennepolttoaineiden jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä. Vuonna 2009 osuus olisi vähintään neljä prosenttia ja vuonna 2010 ja sen jälkeen vuosittain vähintään 5,75 prosenttia.

Kohdan 8 osalta ympäristöministeriö on selvittänyt yhteiskunnallisten toimintojen ekotehokkuutta useasta eri näkökulmasta asiaa tarkastelevassa Kulmakunta -selvityshankkeessa. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen tarve on esillä näissä selvityksissä.

Sähkön saatavuuden varmistaminen
HE 228/2006 vp — EV 170/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.11.2006, että hallitus toimenpiteillään turvaa sen, että sähkön saatavuus varmistetaan Suomessa kaikissa olosuhteissa riittävällä omavaraisuudella joutumatta turvautumaan sähkön käytön rajoituksiin.

Valtioneuvosto päätti 7.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Laki sähköntuotannon eräiden tehoreservien käytettävyyden varmistamisesta saatettiin voimaan 15.12.2006 lukien. Tehoreservin käytettävyyden varmistava järjestelmä otettiin käyttöön 1.1.2007 alkaen. Tehoreserviin liittyi kolme voimalaitosyksikköä, joiden teho on yhteensä 600 megawattia. Yksiköt pidetään talvikaudella 12 tunnin käyttövalmiudessa helmikuun 2011 loppuun saakka.

Toimenpiteitä sähkön saatavuuden varmistamiseksi jatketaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Työttömyysturvan peruspäivärahan taso
Selonteko 4/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 25.4.1997 sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön mukaisen lausunnon. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin työttömyysturvan peruspäivärahan tason korottamiseksi ja verotuksen muuttamiseksi siten, etteivät peruspäivärahalla elävät työttömät joutuisi turvautumaan toimeentulotukeen kuin poikkeustapauksissa.

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea korotettiin vuoden 2002 maaliskuun alusta lukien 0,84 eurolla päivässä eli noin 18 eurolla kuukaudessa. Lisäksi työmarkkinatuen lapsikorotusten määrä korotettiin vuoden 2002 alusta vastaamaan työttömyyspäivärahan lapsikorotusta.

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena ovat ennen kaikkea aktivointiin ja työllistymiseen tähtäävät muutokset. Tämän tavoitteen toteutuksen osana 1.1.2004 lukien korotettiin toimenpiteiden ajalta maksettavia ylläpitokorvauksia. Ylläpitokorvaus on verovapaa ja muissa järjestelmissä, mm. toimeentulotuessa, niin sanottu etuoikeutettu tulo. Siten sen korottaminen ei lisää verotettavaa tuloa, eikä vähennä muita etuusmenoja.

Vuoden 2006 alusta toteutettiin työmarkkinatukiuudistus, jonka tavoitteena oli luoda kannustava toimeentuloetuuksien ja aktiiviohjelmien kokonaisuus. Toimeentulotuen ja työmarkkinatuen rahoitusta muutettiin kuntien kannustamiseksi tehokkaaseen työttömyyden hoitoon.

Lisäksi työn vastaanottamista on tuettu työn verotusta keventämällä.

Toimeentulotukea saavien työllistyminen on keskeisenä tavoitteena myös kokeilussa, jossa toimeentulotukea myönnettäessä osa ansiotuloista jätetään ottamatta huomioon. Kokeilu alkoi 1. maaliskuuta 2002 ja sitä jatketaan 31.12.2008 asti. Toimeentulotukea hakevan henkilön tai perheen ansiotuloista vähintään 20 prosenttia, kuitenkin enintään 150 euroa kuukaudessa jätetään ottamatta huomioon tukea myönnettäessä.

Asia ei enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Päivähoidon hallinto ja ohjaus
HE 91/1999 vp
Sivistysvaliokunta

> 5) Eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee säännösmuutokset, jotka antavat kunnille mahdollisuuden halutessaan siirtää päivähoidon hallinto ja ohjaus sosiaalilautakunnalta opetustoimesta vastaavalle lautakunnalle.

Hallitus on antanut eduskunnan edellyttämän esityksen laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 4 ja 28 §:n muuttamisesta (HE 151/2002vp). Esityksen mukaan kunta saisi päättää, minkä moniäänisen toimielimen hoidettavaksi lasten päivähoidon sekä kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen hallinto kunnassa annettaisiin. Päivähoito sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki säilyisivät sosiaalipalveluna, joiden lainsäädännöllinen, rahoituksellinen sekä muu ohjaus ja valvonta kuuluisivat edelleen sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan.

Sosiaalihuoltolakia, lasten päivähoidosta annettua lakia sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia on muutettu väliaikaisesti (laeilla 155–157/2003) siten, että säännösten mukaan kunta voi itse päättää, minkä monijäsenisen toimielimen hoidettavaksi lasten päivähoidon sekä kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen hallinto kunnassa annetaan. Kyseisten tehtävien tulee kaikkien kuulua saman toimielimen toimivaltaan. Väliaikaiset säännökset ovat voimassa viisi vuotta ajalla 1.8.2003–31.7.2008.

Määräaikaiseen lainsäädäntöratkaisuun liitetään sosiaali- ja terveysministeriön laaja-alainen seuranta- ja arviointitutkimus, jonka avulla hallinnollisten ratkaisujen vaikutukset pyritään kattavasti selvittämään. Seurannan pohjalta arvioidaan lainsäädännön tarpeellisuus jatkossa.

Suomen Kuntaliitto ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes selvittivät päivähoidon hallinnon tilannetta kyselyllä keväällä 2004 sekä ylläpitävät ajankohtaista tietoa www-sivuillaan koko sosiaalihuoltolain väliaikaisen muutoksen voimassaoloajan. Lainmuutoksen ensimmäisen vuoden voimassaoloaikana kahdeksan kuntaa (Askainen, Kaarina, Kemi, Kouvola, Lohja, Rautalampi, Rautjärvi ja Vaasa) on siirtänyt päivähoidon hallinnon opetustoimeen. Ennen lainmuutosta kaksi kuntaa (Imatra ja Kerava) ja yhden kunnan ruotsinkielinen osa (Espoo) oli siirtänyt päivähoidon hallinnointitehtävät opetustoimeen. Tämän lisäksi kahdessa kunnassa päivähoidon hallinnosta vastaa joku muu lautakunta. 10 kuntaa on päättänyt opetustoimeen siirrosta vuosien 2005 ja 2006 aikana ja yksi kunta perustaa kasvatus- ja opetuslautakunnan uuden toimintamallin. Stakes kerää vuosien 2005 ja 2006 aikana kunnista tietoa hallinnonalakokeiluun liittyen sekä analysoi ja arvioi kokeilusta saatuja kokemuksia ja ohjausjärjestelmän toimivuutta eri hallintomalleissa. Arviointiraportti valmistuu vuoden 2006 loppuun mennessä.

Vuoden 2007 alusta voimaan tulleiden sosiaalihuoltolain (1329/2006), kansanterveyslain (1328/2006) ja lasten päivähoidosta annetun lain (1330/2006) muutoksilla vastuuta sosiaalihuollon ja kansanterveystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtimisesta on muutettu siten, että vastuu voidaan jakaa yhdelle tai useammalle kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle. Vuoden alusta 2007 toteutetuilla lain muutoksilla on myös kumottu päivähoidon hallintokokeilua koskevat määräaikaisesti voimassa olleet säännökset, koska uusi sosiaalihuoltolain 6 §:n säännös mahdollistaa myös kokeilulaissa tarkoitetun hallintomallin toteuttamisen.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Toimeentulotuki
HE 134/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.10.2000, että sosiaali- ja terveysministeriö seuraa sitä, että toimeentulotukiasioiden käsittelyajassa päästään TATO-ohjelmassa edellytettyyn tavoitteeseen.
>
> Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta erityisesti eläkeikäisten paluumuuttajien toimeentulo turvataan muiden etuusjärjestelmien kun toimeentulotuen kautta.
>
> Eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua asetusta muutetaan siten, että maksukaton kertymiseen ei vaikuta se, onko maksun suorittamiseen myönnetty toimeentulotukea.

Sosiaali- ja terveysministeriö on sopinut Stakesin kanssa toimeentulotukiasioiden käsittelyaikatilanteen seurannasta. Tiedot on kerätty vuosien 2000–2003 osalta. Ministeriö tulee edelleen tähdentämään kuntiin kohdistuvassa ohjauksessa toimeentulotukihakemusten viivy-

tyksetöntä käsittelyä sekä jonotusaikojen saamista enintään viikon mittaisiksi. Sosiaalialan kehittämishankkeen piirissä valmistellaan säännökset oikeudesta päästä palvelujen tarpeen arviointiin kunnallisessa sosiaalityössä ja sosiaalityön saatavuuskriteerit sekä kiireellisissä että ei-kiireellisissä asiakasasioissa. Uudistukseen liittyvä selvitystyö on aloitettu vuonna 2003 sosiaalityön neuvottelukunnan asettamassa jaostossa.

Eläkeikäisten paluumuuttajien ja muiden vastaavassa asemassa olevien maahanmuuttajien toimeentuloturva on järjestetty maahanmuuttajan erityistukilakiin (1192/2002) perustuvalla erityistuella. Uudistus tuli voimaan 1.10.2003. Lausuma ei tältä osin anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö nimitti 7.10.2002 tekemällään päätöksellä selvitysmiehen, jonka tehtävänä oli selvittää muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon maksupolitiikkaa ja maksusäännösten muutostarpeita. Selvitysmies antoi raporttinsa 26.3.2003. Raportissa selvitettiin myös toimeentuloturvan vaikutusta maksukaton kertymiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 19.12.2003 maksutoimikunnan, jossa yhteydessä toimeentulotuen saajien maksukattoa koskevat säännökset tulevat arvioitaviksi. Maksutoimikunta luovutti mietintönsä 9.9.2005. Yhteensä 86 tahoa antoi lausuntonsa toimikunnan mietinnöstä. Maksutoimikunnan ehdotusten pohjalta on päätetty selvittää terveydenhuollon ja Kansaneläkelaitoksen maksukattojen yhdistämistä ja käynnistää tarvittavien säädösmuutosten valmistelu.

Säädösmuutosten, jotka koskevat oikeutta päästä palvelujen tarpeen arviointiin kunnallisessa sosiaalityössä sekä sosiaalialan saatavuuskriteereitä kiireellisissä ja ei-kiireellisissä asiakasasioissa, valmistelu on aloitettu syksyllä 2005. Tavoitteena on antaa hallituksen esitys valtioneuvoston periaatepäätöstä toteuttavan sosiaalialan kehittämishankkeen puitteissa vuoden 2007 loppuun mennessä.

Aikuiskoulutustuen kehittäminen
HE 150/2000 vp
Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2000, että koulutusaikaiset tukijärjestelmät sovitetaan tarkoituksenmukaisella tavalla yhteen siten, ettei määräaikaisissa palvelussuhteissa olevia aseteta ilman hyväksyttävää syytä eri asemaan kuin niitä, joilla on toistaiseksi voimassa oleva palvelussuhde.
>
> Eduskunta edellytti, että aikuiskoulutustuen tavoitteiden toteutumista seurataan ja mahdollisesti ilmenevät puutteet korjataan esim. lyhentämällä ansainta-aikavaatimusta.

Työmarkkinajärjestöt perustivat yhteisen työryhmän vuonna 2004 aikuiskoulutustuen seurantaa varten. Työryhmän määräaika on kolme vuotta. Työryhmä ei ole esittänyt muutoksia määräaikaisissa palvelussuhteissa olevien koulutustukietuuksiin tai niiden ansainta-aikoihin.

Aikuiskoulutustukeen vaadittava työssäoloaikavaatimus lyheni 1.8.2006 alkaen 10 vuodesta 5 vuoteen. Vuoden 2007 alusta lukien työssäoloajan laskentatapaa muutettiin siten, että työssäoloaika lasketaan eläkevakuutetuista ansioista työssäoloajan sijaan. Tämä parantaa jossain määrin määräaikaisissa työsuhteissa olleiden työssäoloajan kertymistä.

Koulutustukijärjestelmien kehittämistä jatketaan yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Perusturvan parantaminen
HE 155/2001 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2001, että hallitus selvittää vuoden 2002 aikana, miten toimeentulotukea saavien asemaa parannetaan ottaen erityisesti huomioon sen, että kaikkien toimeentulotukea saavien asemaa ei voida parantaa työelämään osallistumiseen kannustavilla toimilla. Selvityksen perusteella hallituksen tulee tehdä ehdotukset tarvittavista lainsäädäntömuutoksista seuraavan valtion talousarvioesityksen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt eduskunnan lausumassa edellytetyn selvitystyön. Ministeriön käsityksen mukaan perusturvan keskeisimpiä ongelmia on se, että ensisijaisten etuusjärjestelmien piirissä olevat joutuvat kohtuuttoman usein turvautumaan toimeentulotukeen. Tämän vuoksi erityisesti pitkäaikaisesti toimeentulotuen varassa olevien asemaa parannetaan parhaiten ensisijaisia etuusjärjestelmiä ja verotusta kehittämällä, jolloin toimeentulotuki muodostuisi alkuperäisen tavoitteensa mukaisesti lähinnä tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden turvaverkoksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole tässä vaiheessa katsonut toimeentulotukilakia koskevien säädösmuutosten toteuttamista tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esitykseen perustuen Eduskunta hyväksyi lain sosiaalisesta luototuksesta (1133/2002). Sosiaalisen luototuksen avulla voidaan osaltaan helpottaa myös toimeentulotuen piirissä olevien taloudellisia vaikeuksia. Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut sosiaalista luototusta koskevan oppaan, joka on lähetetty kuntiin kesäkuussa 2003.

Velkaantuneiden toimeentulotuen asiakkaiden asemaa on parannettu oikeusministeriön ja pankkiyhdistyksen kanssa yhteistyössä luodulla kevennetyllä velkasovinto-ohjelmalla, joka oli kohdistettu pitkäaikaisesti maksukyvyttömiin toimeentulotuen saajiin. Hallitusohjelman mukainen velkahallintaohjelma on laadittu. Ohjelman tavoitteena on estää velkaongelmien syntyminen ja niiden syveneminen.

Suositukset toimeentulotuen käyttämiseksi entistä joustavammin ja tehokkaammin pitkäaikaisesti toimeentulotuen asiakkaana olevien henkilöiden tukemiseksi on kirjattu toimeentulotukioppaaseen, joka lähetettiin kuntiin vuonna 2003. Suosituksissa korostetaan moniammatillisen osaamisen ja viranomaisten välisen yhteistyön tarvetta pitkäaikaisasiakkaiden palvelemisessa.

Toimeentulotuessa on ollut 1.4.2002 lähtien käynnissä ns. etuoikeutetun tulon kokeilu. Toimeentulotukiasiakkaan ansiotulosta jätetään ottamatta huomioon vähintään 20 prosenttia, kuitenkin enintään 150 euroa toimeentulotuen määrää laskettaessa. Kokeilun voimassaoloa on jatkettu 31.12.2008 asti. Kokeilun tavoitteena on edistää toimeentulotuen saajien työllistymistä ja parantaa heidän taloudellista tilannettaan.

Vuoden 2006 alusta voimaan tulleella työllisyyspaketilla ja siihen liittyvällä kuntien ja valtion välisen toimeentulotuen rahoituksen uudistuksella on tarkoitus tukea pitkään työttömänä olleiden ja toimeentulotukea saavien työllistymistä ja näin parantaa toimeentulotukea saavien asemaa myös taloudellisesti.

Toimeentulotukilakia muutettiin 1.9.2006 alkaen siten, että toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin ei enää lueta asumiskulujen 7 prosentin omavastuuta. Toimeentulotuen perusosien määrää ei alennettu, vaan omavastuuosuus jäi toimeentulotukiasiakkaan käytettäväksi muihin perusosalla katettaviin menoihin. Muutos paransi toimeentulotuen asiakkaiden mahdollisuuksia selviytyä paremmin muista toimeentulotuen perusosalla katettavista

jokapäiväisistä menoistaan. Muutos paransi erityisesti kalliiden asumiskustannusten alueilla asuvien toimeentulotukiasiakkaiden tilannetta.

Yhtenäinen maksukatto terveydenhuoltoon
HE 187/2001 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 11.12.2001, että hallitus selvittää terveydenhuollon asiakasmaksujen ja maksukaton samoin kuin sairausvakuutuslain mukaisten omavastuiden vaikutuksia palvelujen käyttöön sekä palvelujen käyttäjien ja kuntien taloudelliseen asemaan sekä selvittää erilaiset vaihtoehdot yhtenäisen, kaikki terveydenhoidon menot kattavan asiakkaan maksukyvyn huomioon ottavan maksukaton aikaansaamiseksi.
>
> Eduskunta edellytti 11.12.2001, että muutettaessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevaa asetusta 1.1.2002 lukien
> –asetuksen 3 §:n 5 momentissa tarkoitettu muun henkilön kuin lääkärin tai hammaslääkärin suorittamasta kotikäynnistä perittävä maksu säädetään 6 euroksi, ja
> –asetuksen 11 §:n 1 momentissa säädetään, että sarjassa annettavasta hoidosta maksu saadaan periä enintään 45 kerralta kalenterivuodessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua asetusta (912/1992) muutettiin 5.12.2001 annetulla valtioneuvoston asetuksella (1168/2001) siten, että maksuja tarkistettiin kustannustason muutosta vastaavasti ja samalla maksujen suuruudet määriteltiin euromääräisinä. Tässä yhteydessä asetuksen 11 §:n 1 momentissa säädettyä sarjassa annettavan hoidon vuotuisten perintäkertojen määrää alennettiin viidestäkymmenestä neljäänkymmeneenviiteen. Asetuksen 3 §:n 5 momentin mukainen maksu määrättiin 7 euroksi. Asia ei anna tältä osin enää aihetta toimenpiteisiin.

Kaikki terveydenhuollon menot kattavan asiakkaan maksukyvyn huomioon ottavan maksukaton toteuttamista on selvitetty sosiaali- ja terveysministeriön maksutoimikunnassa. Toimikunta totesi mietinnössään (STM julkaisuja 2005:10), että erillisistä maksukatoista aiheutuvan kokonaisrasituksen pienentäminen olisi asiakkaiden näkökulmasta perusteltua ja tarpeellista. Yhteisen maksukaton toteuttamiseen liittyy kuitenkin monia sekä käytännöllisiä että periaatteellisia ongelmia, joita toimikunta ei kyennyt ratkaisemaan sille annetun määräajan rajoissa. Toimikunta ehdottikin, että paljon sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävien kohtuuttoman maksurasituksen välttämiseksi tulisi käynnistää jatkotyö, jossa valmisteltaisiin yhteinen maksukatto tai muu vastaava malli. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan tällaisen jatkotyön käynnistämistä.

Päivähoitomaksuperusteiden tarkistaminen
HE 188/2001 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2001, että hallitus selvittää päivähoitomaksuihin liittyviä rakenteellisia ongelmia ja säädösten selkeyttämistarvetta ja antaa eduskunnalle esityksen tarvittavista lainsäädäntömuutoksista vuoden 2002 aikana.

Lasten päivähoidon maksuja muutettiin vuoden 2002 alussa samalla kun euromuunnos astui voimaan. Silloin muutettiin maksujen perusteena olevia tulorajoja, alinta ja ylintä perittävää maksua sekä muiden kuin kahden päivähoitoikäisen sisaruksen vaikutusta maksun perusteena oleviin perheen tuloihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 19.12.2003 sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen perusteita ja määräytymistä selvittävän toimikunnan. Toimikunta asetti lasten päivähoidon maksuja koskevan lainsäädännön uudistamistarvetta selvittävän alajaoston.

Toimikunta jätti mietintönsä 23.9.2005 (STM 2005:10). Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti jatkovalmistelun mietinnön laajalla lausuntokierroksella. Uuden maksujärjestelmän viimeistelyä toimikunnan ehdotusten pohjalta jatketaan lausuntojen analysoinnin jälkeen.

Toimikunnan kokonaisesitys maksupolitiikan uudistamiseksi on jatkovalmistelussa sosiaali- ja terveysministeriössä. Tähän sisältyy päivähoidon maksujen uudistaminen. Ratkaisut mahdollisista muutoksista tulevat siirtymään seuraavalle eduskuntakaudelle.

Väestö ja perheen asema
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 19) Hallituksen tulee kehittää ja ottaa käyttöön perhe- ja lapsimyönteisiä kannustimia. Lapsiperheiden tukeminen siten, että köyhyyttä ja syrjäytymistä ehkäistään, on viisasta tulevaisuuspolitiikkaa: sillä voidaan katkaista ylisukupolvisia ketjuja.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on helmikuussa 2003 valmistunut Perhepoliittinen strategia; Linjauksia ja taustoja perhepolitiikan kehittämiseen -julkaisu, jossa on hahmoteltu tavoitteita ja keinoja lasten ja lapsiperheiden aseman parantamiseksi. Osa Perhepoliittisessa strategiassa ehdotetuista toimenpiteistä toteutetaan osana Sosiaalialan kehittämisohjelmaa. Lausuman kannalta keskeisimmät näistä hankkeista ovat Lapsiperheiden toimeentuloedellytysten kehittämishanke sekä Tilaa lapsille ja perheille yhteiskunnassa -hanke, jotka käynnistyvät kevään 2005 aikana.

Lapsiperheiden taloudellista tilannetta selvittävä hanke päättyi kesällä 2006. Hankkeessa valmistui kolme itsenäistä julkaisua. Stakesin julkaisema ”Lapsiperheiden taloudellisen tilanteen kehitys Suomessa 1990–2002” (Stakes Raportteja 4/2005), Sosiaali- ja terveysministeriön yhdessä Ympäristöministeriön kanssa julkaisema ”Lapsiperheiden asumisen muutokset 1995–2004” (STM selvityksiä 2006:39) sekä hanketta ohjanneen koordinaatioryhmän loppuraportti ”Lapsiperheiden toimeentuloedellytysten kehittäminen koordinaatiotyöryhmän yhteenvetoraportti” (STM selvityksiä 2006:31). Koordinaatioryhmän ehdotuksia sisällytettiin hallituksen esitykseen eduskunnalle vuoden 2007 valtion talousarvioksi.

Tilaa lapsille ja perheille yhteiskunnassa -hanke käynnistyi syksyllä 2005 isyyden aseman vahvistamiseen liittyvällä tiedotuskampanjaosiolla. Vuonna 2006 tehtiin selvitys äitiys- ja lastenneuvoloiden valmiuksista huomioida isät ja isyys neuvolatyössä. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisee selvitysraportin alkuvuodesta 2007, jolloin hanke myös päättyy. Selvityksen perusteella arvioidaan neuvolatoiminnan ohjauksen kehittämistarve isien huomioimiseksi aiempaa paremmin neuvolajärjestelmässä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Väestö ja perheen asema
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 20) Perhepoliittisten tukien tulee kannustaa perheen perustamiseen nykyistä aikaisemmassa vaiheessa.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on helmikuussa 2003 valmistunut Perhepoliittinen strategia; Linjauksia ja taustoja perhepolitiikan kehittämiseen -julkaisu, jossa on hahmoteltu ta-

voitteita ja keinoja muun muassa siihen, miten perheen perustamista voitaisiin aikaistaa. Osa Perhepoliittisessa strategiassa ehdotetuista toimenpiteistä on käynnistetty osana Sosiaalialan kehittämisohjelmaa ja osa, muun muassa perheen perustamisen aikaistamiseen liittyvät kysymykset, on tarkoitus käynnistää erillisinä hankkeina mahdollisuuksien mukaan kevään 2004 aikana.

Osana Sosiaalialan kehittämisohjelmaa on käynnistetty Lapsiperheiden taloudellista tilannetta selvittävä hanke syksyllä 2004. Hankkeen osana valmistui Stakesin julkaisema selvitys lapsiperheiden toimeentulokehityksestä elokuussa 2005 (Stakes Raportteja 4/2005). Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisu yhdessä Ympäristöministeriön kanssa lapsiperheiden asumista koskevan selvityksen (STM selvityksiä 2006:39) ja hankkeen koordinaatioryhmä julkaisi yhteenvetoraportin (STM selvityksiä 2006:31) kesällä 2006. Hankkeessa esille nousseita uudistusehdotuksia otettiin huomioon hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion vuoden 2007 talousarvioksi.

Osaltaan perheiden varhemman vaiheen perustamisen tukemiseen liittyvä Tilaa lapsille ja perheille yhteiskunnassa -hanke käynnistyi syksyllä 2005 isyyden aseman vahvistamiseen liittyvällä tiedotuskampanjaosiolla. Hanke päättyy vuoden 2007 alussa julkaistavaan selvitykseen isien huomioimisesta äitiys- ja lastenneuvolajärjestelmässä. Isyyden tukemisen kautta perheille luodaan entistä paremmat mahdollisuudet tasa-arvoiseen vanhemmuuteen niin kotona kuin työmarkkinoilla ja siten tuetaan perheen perustamista jo keskimääräisesti nykyistä varhaisemmassa vaiheessa.

Muilta osin Perhepoliittiseen strategiaan sisältyviä linjauksia, kuten lapsilisän korottaminen vuoden 2004 alusta sekä kotihoidon tukeen tulleet korotukset vuoden 2005 alusta, on toteutettu hallitusohjelman mukaisina toimenpiteinä. Vuoden 2007 talousarvioesitykseen sisällytettiin varsinaiseen hallitusohjelmaan kuulumattomina muiden muassa lasten kotihoidon tukeen ja vanhempainpäivärahajärjestelmään liittyviä korotuksia ja uudistuksia, joilla kannustetaan perheen perustamiseen entistä aikaisemmin.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Työttömyyseläke
HE 45/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.6.2002, että hallitus selvittää työttömyyseläkkeen saamiseen liittyvät ongelmat niiden osalta, jotka eivät täytä työttömyyseläkkeen ehtona olevaa työttömyyspäivärahan saamisen edellytystä ennen 1.1.1994 voimassa olleiden peruspäivärahan tarveharkintaa koskevien säännösten vuoksi ja ryhtyy selvityksen pohjalta tarvittaessa toimenpiteisiin.

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on työelämän vetovoiman lisääminen ja ikääntyneiden työssä pysymisen tukeminen. Hallituksen työllisyyden politiikkaohjelmassa todetaan, että työkykynsä pysyvästi menettäneet ohjataan asianomaisten tukijärjestelmien piiriin kuten työkyvyttömyyseläkkeelle. Pitkäaikaistyöttömien aseman parantamiseen tähtääviä aivan viime vuosina jo toteutettuja ja vireillä olevia hankkeita on useita eri ministeriöiden toimialoilla.

Eläkepolitiikan ja työllisyyspolitiikan yleistavoitteena on työllisyyden parantaminen ja keskimääräisen eläkkeellejäämisiän nostaminen. Sen vuoksi myös pitkään työttömien kohdalla ensisijaiset toimenpiteet ovat työllisyyden, työkunnon ja ammattitaidon parantamiseen suuntautuvia. Jotta pitkään työttömänä olevat pysyisivät näiden työllisyyteen tähtäävien aktiivitoimien piirissä, vuoden 2005 alusta voimaan tulleilla lainmuutoksilla työttömyysturva- ja eläkelainsäädäntöä uudistettiin muun muassa siten, että ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien

toimeentulo turvataan jatkossa työttömyyseläkkeen sijasta työttömyysturvan lisäpäivärahaoikeudella. Vuodesta 2005 alkaen vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneillä ei ole enää ollenkaan oikeutta työttömyyseläkkeeseen ja ennen vuotta 1950 syntyneidenkin osalta työttömyyseläkeoikeus lakkaa asteittain siten, ettei työttömyyseläkettä voida myöntää kenellekään enää vuoden 2011 jälkeen.

Erityisen pitkään työttömänä olleiden ikääntyneiden kohdalla erilaiset työllistymiseen johtavat toimenpiteet veisivät kuitenkin todennäköisesti niin pitkän ajan, että työelämäkelpoisuus olisi kunnossa vasta, kun henkilö olisi saavuttanut eläkeiän. Näille henkilöille tarkoitettu erillislaki, laki eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta saatettiin voimaan 1 päivänä toukokuuta 2005. Pitkäaikaistyöttömien eläketuella turvataan kertaratkaisuna ikääntyneille 1990-luvun laman aikana työttömiksi jääneille pitkäaikaistyöttömille pysyvä, vähintään kansaneläkkeen määräinen, toimeentulo. Laki koskee vuosina 1941–1947 syntyneitä pitkäaikaistyöttöminä olevia henkilöitä, jotka ovat saaneet 1.1.1992–31.12.2004 välisenä aikana vähintään 2 500 päivältä työttömyysetuutta. Huomioon otetaan muun muassa myös päivät, jolloin henkilö on ollut työvoimapoliittisessa toimenpiteessä tai saanut sairauspäivärahaa. Eläketuki koostuu kansaneläkeosuudesta ja henkilölle vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneesta työeläkkeen määrästä, eli työeläkeosuudesta. Eläketukea maksetaan henkilön 62 ikävuoden täyttämiseen saakka, jonka jälkeen hänellä on oikeus siirtyä varhentamattomalle vanhuuseläkkeelle.

Edellä tarkoitettujen, vuoden 2005 alusta voimaan tulleiden lainmuutosten myötä asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut
HE 49/2002 vp — EV 299/2002 vp
Suuri valiokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.2.2003, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksusäännösten kokonaisuudistukseen sekä laitoshoidon että avopalveluiden osalta ryhdytään pikaisesti ja sen yhteydessä yhtenäistetään avo- ja laitoshoidon tulokäsite ja turvataan myös pitkäaikaisessa avohoidossa olevalle käyttövara. Eduskunta edellytti lisäksi, että uudistuksessa huolehditaan koko perheen toimeentulon turvaamisesta perheenjäsenen pitkäaikaisen avo- tai laitoshoidon aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 19.12.2003 sosiaali- ja terveydenhuollon maksutoimikunnan. Toimikunta on mietinnössään (STM julkaisuja 2005:10) tehnyt ehdotuksensa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksusäännöstön kokonaisuudistukseksi. Toimikunta on ehdotuksissaan kiinnittänyt erityistä huomiota muun muassa erilaisissa palveluasunnoissa ja muutoin pitkään kotipalvelua ja kotisairaanhoitoa tarvitsevien henkilöiden maksusäännösten selkeyttämiseen ja samalla maksurasituksen kohtuullisuuteen. Samalla on tarkasteltu myös laitoshoidon maksuja suhteessa pitkäaikaisesti avohoidon palveluja käyttävien henkilöiden maksuihin. Toimikunnan ehdotuksista on järjestetty laaja lausuntokierros. Vuoden 2007 aikana tulee ratkaistavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulainsäädännön uudistustarpeet.

Kustannustason muutosten huomioon ottaminen valtionosuuksissa
HE 74/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 11.6.2002 että hallitus selvittää mahdollisuudet muuttaa kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 3 §:n 2 kohtaa siten, että mahdollisuus kustannustason arvioidun muutoksen huomioon ottamisesta valtionosuuksissa vähemmästä kuin täydestä määrästä poistetaan.

Kuntien valtionosuuslain, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain säännöksiä valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon tarkistamisesta on muutettu vuoden 2006 alusta voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen yhteydessä. Uudistetussa kustannustenjaon tarkistamismenettelyssä on luovuttu mahdollisuudesta kompensoida kustannustason muutos täyttä määrää alempana. Uutta tarkistusmenettelyä sovelletaan ensimmäisen kerran päätettäessä valtionosuuden perusteista vuodelle 2008.

Asia ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Työttömyysturvalaki
HE 115/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

1) Eduskunta edellytti 11.12.2002, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yrittäjien työttömyysturvan pikaiseksi parantamiseksi.

2) Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää edellytykset laajentaa työttömyysturvan lisäpäiviin ja korotettuun ansio-osaan oikeutettujen piiriä siten, että yrittäjät, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajat tulisivat niihin oikeutetuiksi.

3) Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää edellytykset poistaa työmarkkinatuen saajan puolison tuloihin ulottuva tarveharkinta.

4) Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selkeyttääkseen työttömyysturvan ja opintotuen saamisedellytyksiä väliinputoamistilanteiden estämiseksi.

5) Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ohjeistaakseen työvoimaviranomaisia siten, että työvoimaviranomaiset pidättäytyvät langettamasta työttömälle työnhakijalle etuuden menetystä ajalle, jonka kunta tarvitsee lapsen hoitopaikan järjestämiseen.

Yrittäjien työttömyysturvaa on parannettu yrittäjien sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmän ehdotusten mukaisesti. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleella lainmuutoksella työttömyysturvalakia muutettiin siten, että henkilön siirtyessä yrittäjästä palkansaajaksi ja yrittäjäkassan jäsenestä palkansaajakassan jäseneksi hän säilyttää yrittäjänä hankkimansa oikeuden ansiopäivärahaan 32 kalenteriviikon pituisen ajan eli kunnes hän on saanut täytettyä palkansaajan työssäoloehdon. Lisäksi parannettiin yrittäjäksi ryhtyneen mahdollisuutta täyttää työssäoloehto. Syksyllä 2006 hallitus antoi esityksen yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturvaoikeuden muuttamisesta siten, että yritystoiminnan tai oman työn lopettamista ei edellytetä, jos perheenjäsenen työ yrityksessä on loppunut tuotannollis-/taloudellisista syistä. Lainmuutos tulee voimaan 1.10.2007 lukien.

Palkansaajien lisäpäivistä rahoitetaan 94,5 prosenttia työttömyysvakuutusmaksuilla ja loppuosa työttömyyskassojen jäsenmaksuilla, valtionosuutta lisäpäiviin ei suoriteta. Yrittäjät eivät maksa työttömyysvakuutusmaksuja. Yrittäjien lisäpäivien rahoitukseen ei myöskään voida soveltaa suur-työnantajien omavastuumaksua, jolla palkansaajien lisäpäivät vuodesta 2009 alkaen tullaan osittain rahoittamaan. Yrittäjien lisäpäiviin ei ole löytynyt rahoitusratkaisua.

Työttömyysturvalakia ja julkisesta työvoimapalvelusta annettua lakia muutettiin 1.7.2005 alkaen siten, että peruspäivärahaan ja perustukeen maksetaan korotusosaa, joka vastaa ansiopäivärahan korotettua ansio-osaa. Korotetun ansio-osan ja peruspäivärahan korotusosan edellytyksenä on vähintään 20 vuoden työssäoloaika, minkä vuoksi vastaavaa korotusosaa ei liitetty työmarkkinatukeen. Korotusosia ei liitetty myöskään yrittäjien päivärahoihin, koska

työttömyyspäivärahan korotusosat rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksuilla, joita yrittäjät eivät maksa. Vaadittavaa työhistoriaa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon eläkevakuutettu yritystoiminnan aika.

Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää mahdollisuudet luopua työmarkkinatuen tarveharkinnasta puolison tulojen osalta. Tarveharkinnassa vaikuttavien puolison tulojen tulorajaa nostettiin 236 eurosta 536 euroon kuukaudessa 1.1.2004 voimaan tulleella lainmuutoksella. Tarveharkinnan poistamista on selvitetty useampienkin budjettineuvottelujen yhteydessä, mutta kustannussyistä siihen ei ole voitu mennä.

Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selkeyttääkseen työttömyysturvan ja opintotuen saamisedellytyksiä väliinputoamistilanteiden estämiseksi. Työttömyysturvalain ja opintotukiasetuksessa säädetyn sovellettavan päätoimisen opiskelun määritelmiä on kehitetty opetusministeriön ja työministeriön yhteistyönä. Työttömyysturvan ja opintotuen määrittelyjen yhtenäistämiseksi opintotuen edellytyksistä on poistettu 1.8.2004 lukien säännös, jonka mukaan opintoja ei opintotuen myöntämisen kannalta katsota päätoimisiksi, jos opinnot suoritetaan etä- tai monimuoto-opiskeluna siten, että säännöllistä kontaktiohjausta tai -opetusta on vähemmän kuin yksi yhdenjaksoinen viikko kalenterikuukaudessa.

Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ohjeistaakseen työvoimaviranomaisia siten, että nämä pidättäytyvät langettamasta työttömälle työnhakijalle etuuden menetystä ajalle, jonka kunta tarvitsee lapsen hoitopaikan järjestämiseksi. Työministeriö on työvoimatoimistoille järjestämissään koulutustilaisuuksissa sekä kirjallisissa ohjeissaan ohjeistanut työvoimaviranomaisia eduskunnan lausumassaan edellyttämästä menettelystä.

Asiat eivät anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Perhevapaauudistus
HE 147/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.11.2002, että hallitus seuraa pidennetyn isyysvapaan vaikutusta vanhempainvapaiden käyttöön ja jos uudistuksen tavoitteet käytön tasa-arvoistumisesta jäävät toteutumatta, ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön korjaamiseksi. Eduskunta edellytti lisäksi, että vanhempainvapaita koskevaa säännöstöä kehitetään edelleen niin, että perheiden omat tarpeet tulevat huomioiduksi nykyistä joustavammin.

Vanhempainvapaauudistuksen tultua voimaan vuoden 2003 alusta lukien uudistuksen vaikutuksia ja uuden isyysrahakauden käyttöä on seurattu Kansaneläkelaitoksen toimesta erillisen tutkimushankkeen puitteissa. Tutkimushankkeen tulokset on julkaistu toukokuussa 2005 Kansaneläkelaitoksen tutkimussarjassa. Lisäksi perhevapaauudistuksesta käynnistettiin vuonna 2003 laaja tiedotuskampanja, joka on uudistettu vuosien 2005–2006 taitteessa.

Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut edistämään samapalkkaisuutta ja työelämän tasa-arvoa yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa ja ohjelmassa on painotettu molempien vanhempien yhtäläisiä oikeuksia vanhemmuuteen.

Perhevapaista aiheutuvien työnantajakustannusten tasaamista on vuonna 2004 selvitetty sairausvakuutuksen rahoitusuudistusta selvittäneen työryhmän työn yhteydessä. Työryhmätyöskentelyn perusteella pääministeri Vanhasen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallituksen esityksessä sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (50/2004 vp) täydentämiseksi (164/2004) ehdotettiin, että työnantajalle maksettavaa vuosilomakustannuskorvausta korotettaisiin siten, että sen perusteena olevaa päivärahaa korotettaisiin kertoimel-

la, jonka suuruus on 1,55. Sairausvakuutuslain kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 2005 alusta lukien.

Lisäksi kertomusvuonna työskenteli epävirallinen virkamiestyöryhmä tarkoituksenaan kartoittaa muun muassa perhevapakustannusten syntymekanismia, sopimusperusteisuutta ja kustannusten alakohtaista kohdentumista.

Hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2004 käynnistyi sosiaalialan kehittämishankkeen alahankkeena hanke lapsiperheiden toimeentuloedellytysten kehittämiseksi. Hankkeen koordinaatioryhmän toimikausi on 15.6.2004–30.6.2005. Hankkeen tavoitteena oli luoda tietoa perustaksi niille toimenpiteille, joilla ehkäistään lasten ja lapsiperheiden köyhyyttä ja syrjäytymistä sekä parannetaan lapsiperheiden hyvinvointia ja taloudellista asemaa sosiaaliturvaa kehittämällä.

Vuonna 2005 sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta työskennellyt selvityshenkilö antoi ehdotuksensa perhevapaakustannusten jakamisen kehittämiseksi.

Kertomusvuonna sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta vuonna 2005 työskennelleen selvityshenkilön ja vuosina 2005–2006 työskennelleen kolmikantaisen työryhmän ehdotusten perusteella on valmisteltu vanhempainpäivärahojen ja työnantajakustannusten korvaamisen kehittämistä koskeva hallituksen esitys (HE 112/2006), jossa on ehdotettu merkittäviä parannuksia äitiysrahan tasoon. Samassa yhteydessä on ehdotettu korotettavaksi vanhemmille maksettavia vanhempainrahoja määräajalta vanhempainrahakautta. Selvityshenkilön ehdotusten mukaisesti myös niin kutsutun isäkuukauden käyttöä tehtäisiin nykyistä joustavammaksi. Näillä toimenpiteillä kannustettaisiin isiä käyttämään oikeuttaan vanhempainvapaaseen nykyistä useammin. Lainmuutokset on hyväksytty eduskunnassa, ja tasavallan presidentti vahvisti lain 22. joulukuuta 2006. Muutokset tulevat voimaan vuoden 2007 alusta lukien. Vuoden 2007 alussa käynnistetään ministeriön ja työmarkkinajärjestöjen yhteinen vanhempainvapaakampanja, jossa tuetaan erityisesti isien vanhempainvapaiden käyttöä.

Vuosina 2004–2006 toteutetut toimenpiteet ovat parantaneet merkittävästi työnantajien saamaa kompensaatiota vanhemmuudesta aiheutuvista kustannuksista ja ne ovat myös tukeneet isien osallistumista vanhempainvapaiden käyttöön.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sotainvalidien korvausturva
HE 150/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.10.2002, että hallitus selvittää mahdollisuudet pikaisesti alentaa sotainvalideille sosiaalihuoltolain ja kansanterveyslain mukaan järjestettävien avopalvelujen korvaamisen edellytyksenä olevaa työkyvyttömyysasteprosenttia tai poistaa sen kokonaan.

Hallitus antoi vuonna 2002 eduskunnalle lakiesityksen sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta siten, että kuntien sosiaalihuoltolain sekä kansanterveyslain mukaan sotainvalideille järjestämiä avopalveluja voidaan korvata myös niille sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on aikaisemman 30 prosentin sijasta vähintään 25 prosenttia. Lainmuutos tuli voimaan 1.1.2003 ja se laajensi korvauksensaajien piiriä sekä edesauttaa sotainvalidien selviytymistä omassa kodissaan tukipalvelujen, omaishoidon tuen sekä avosairaanhoidon turvin.

Vuoden 2005 alussa tuli voimaan sotilasvammalain muutos, jolla korvattavien avopalvelujen piiriin tulivat kaikki vähintään 20 prosentin sotainvalidit. Uudistus toi etuuden piiriin noin 2500 uutta sotainvalidia.

Hallitus on selvittänyt avopalvelujen korvattavuuden rajan alentamista osana veteraanietuuksien kehittämistä. Prosenttirajan alentaminen vuonna 2005 20 prosenttiin on johtanut huomattavaan kustannusten nousuun ja vuoden 2006 toisessa lisätalousarviossa momentin 33.22.50 määrärahaa jouduttiin lisäämään 10,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2007 talousarviossa edellä mainitun momentin määrärahaan tehtiin 15.6 miljoonan euron lisäys avohuollon palvelujen suuresta määrästä johtuen. Valtiokonttorin arvion mukaan prosenttirajan laskeminen siten, että korvattavuuden raja laskettaisiin 10 prosenttiin lisäisi kustannuksia noin 39 miljoonaa euroa. Tällainen uudistus ei käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa olisi mahdollinen. Tämän sijasta hallitus on keskittynyt kehittämään veteraanien kuntoutusta, ja vuoden 2007 alusta lukien kaikilla vähintään 20 prosentin sotainvalideilla on mahdollisuus päästä jaksottaiseen laitoshoitoon sotilasvammalain perusteella.

Asia ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Työeläkeuudistus
HE 242/2002 vp — EV 298/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 18.2.2003, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään mahdollisuudet saattaa työttömyysturvan peruspäivärahaa saavat ansioeläkkeeseen oikeuttavan karttuman piiriin.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansaneläkkeen tason jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi.

3. Eduskunta edellytti, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa hallitus uudelleen arvioi kansaneläkejärjestelmän uudistamistarpeet, erityisesti vanhuuseläkeikää ja varhennusvähennystä koskevilta osilta, jotta pientä työ- tai yrittäjäeläkettä saavilla olisi yhdenvertainen mahdollisuus jäädä eläkkeelle joustavasti 63 vuoden iästä alkaen nyt hyväksyttävien eläkelakien mukaisesti.

4. Eduskunta edellytti, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään, miten valtion varoista suoritettavaa eläkkeen korvaamista lapsen hoidon ajalta voitaisiin laajentaa oikeudenmukaisella tavalla ottaen erityisesti huomioon lisääntyvät mahdollisuudet työn ja lastenhoidon erilaiseen yhdistämiseen ja epätyypillisten työsuhteiden lisääntyminen. Eduskunta edellytti, että muutosesitykset tehdään vielä ennen nyt hyväksyttävien lakien voimaantuloa.

5. Eduskunta edellyttää, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään mahdollisuudet laajentaa valtion varoista suoritettavaa eläkkeen korvaamista varusmies- tai siviilipalveluun osallistuville sekä niille, jotka ovat keskeyttäneet opintonsa sairauden johdosta.

Eduskunnan lausumat liittyvät vuoden 2005 alusta voimaan tulevaan työeläkeuudistuksen, jota on täydennetty eduskunnalle vuoden 2004 aikana annetuilla hallituksen esityksillä HE 39/2004 laiksi merimieseläkelain sekä eläkelainsäädännön tarkistamiseksi, HE 45/2004 laiksi kunnallisen eläkelain muuttamisesta ja laiksi kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 34 §:n muuttamisesta sekä HE 46/2004 laiksi valtion eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Eduskunta on hyväksynyt myös näihin hallituksen esityksiin sisältyneet lait. Näiden lakien mukaan työeläke, joka karttuu 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen, ei vähennä enää vuodesta 2005 alkaen kansaneläkettä. Samasta ajankohdasta alkaen kansan-

eläkkeen varhennusvähennys muutettiin vastaamaan työeläkettä. Vain ansioperusteiset työttömyyspäivärahakaudet ja siihen rinnastettavat päivärahakaudet kartuttavat työeläkettä.

Eduskunnalle on annettu HE 45/2005 työntekijän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, johon sisältyneet lait tulevat voimaan vuoden 2007 alusta. Eduskunnalle on annettu myös HE 196/2006 maatalousyrittäjän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 197/2006 yrittäjän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä HE 251/2006 merimieseläkelaiksi, laiksi merimieseläkelain voimaanpanosta ja laiksi työntekijän eläkelain muuttamisesta. Myös näihin hallituksen esityksiin sisältyneet lait tulevat eduskunnan hyväksyminä voimaan vuoden 2007 alusta. Näillä lainmuutoksilla on tarkoitus selkeyttää yksityisten alojen työeläkejärjestelmää ja kansaneläkejärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä.

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esitykset 176/2004 ja 124/2005 kansaneläkkeen tasokorotusta koskevaksi lainsäädännöksi. Tämän mukaisesti kansaneläkkeisiin on tehty vuosittaisen KEL-indeksikorotuksen lisäksi 7 euron tasokorotus vuoden 2005 maaliskuun alusta ja 5 euron tasokorotus vuoden 2006 syyskuun alusta. Vuoden 2007 alusta kaikkein vaikeavammaisimpien henkilöiden vammaisetuuksiin tulee 15 euron tasokorotus ja samasta ajankohdasta lukien eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asumiskustannusten määrää suurenee. Lisäksi eduskunnalle on annettu HE 90/2006 kansaneläkelaiksi, laiksi vammaisetuuksista ja laiksi eläkkeensaajan asumistuesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitys sisältää muun muassa ehdotuksen kuntien kalleusluokituksesta luopumisesta. Näiden lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2008 alusta.

Selvityshenkilö Janne Metsämäki luovutti perhevapaista aiheutuvien kustannusten korvauksen kehittämistä koskevan raporttinsa sosiaali- ja terveysministeriölle 20.9.2005. Sen pohjalta eduskunnalle annetun hallituksen esityksen perusteella sairausvakuutuslaki muuttuu vuoden 2007 alusta siten, että äitiys- ja vanhempainraha nousee ja isäkuukauden pitäminen tulee nykyistä joustavammaksi.

Puolustusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat yhdessä selvittäneet mahdollisuuksia varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten eläketurvan uudistamiseksi. Valtiontaloudellisista syistä eläketurvan uudistaminen oli keskusteluissa toissijainen varusmiesten kotiuttamisrahaan nähden.

Työttömyysetuuksien rahoitus
HE 243/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.12.2002, että työnantajien keskinäisten maksuosuuksien tarkastelu tehdään ennen uuden työttömyysturvan rahoitusta koskevan maksujärjestelmän käyttöönottoa siten, ettei pientyönantajien suhteellinen maksuosuus nouse.

Kun työnantajan omavastuumaksu tulee sovellettavaksi, työttömyysvakuutusmaksu eritellään perusmaksuun ja lisäpäivämaksuun. Perusmaksu, jonka perusteena ovat kaikki muut menot paitsi lisäpäivämeno, porrastetaan nykyisellä tavalla työnantajan palkkasumman mukaan. Työttömyyseläke korvataan työttömyysturvan lisäpäivillä, jotka rahoitetaan lisäpäivämaksulla ja suurtyönantajan omavastuumaksulla. Rahoituksessa noudatetaan työttömyyseläkkeen rahoituksen periaatteita. Nykyisen työttömyyseläkeiän, 60 ikävuoden, jälkeen maksettavien lisäpäivien rahoitus ei vaikuta työnantajien keskinäisiin maksuosuuksiin. Ainoa ero on siinä, että työttömyysturvassa samoja maksuperiaatteita sovellettaisiin lisäpäivien alkamisiästä, 59 ikävuodesta, lähtien.

Voimassa olevan lain mukaan työttömyysvakuutusmaksun uusi maksutekniikka ja omavastuumaksu tulevat sovellettavaksi vuodesta 2009 alkaen. Lisäpäiväoikeuden ikärajan nousun vuoksi lisäpäivämenot tulevat olemaan vuosina 2009–2011 niin pienet, että lisäpäivämaksun

erot eri palkkasummilla olisivat vain prosentin sadasosia. Tämän vuoksi työmarkkinajärjestöjen kanssa on sovittu, että lisäpäivämaksun käyttöönottoa siirretään kahdella vuodella; asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2007 aikana. Työttömyysvakuutusmaksut määriteltäisiin nykyisellä tavalla vuoteen 2011 saakka; omavastuumaksu tulisi kuitenkin sovellettavaksi jo vuodesta 2009 alkaen, mistä johtuen suurtyönantajien maksuosuus hivenen nousee.

Työeläkeuudistus
HE 261/2002 vp — EV 282/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.2.2003, että hallitus seuraa nyt hyväksyttävän lainmuutoksen vaikutuksia yrittäjien eläkevakuutusmaksun maksamiseen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos uudistus vaikuttaa yrittäjien eläketurvan tasoa alentavasti tai jos valtion osuus YEL-eläkemenoista tai kansaneläkemenoista uudistuksen johdosta kohtuuttomasti kasvaa.

Valtioneuvosto päätti 7.8.2003 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin. Kysymyksessä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetut, eduskunnan jo vahvistamat yrittäjien YEL-vakuutusmaksun ja -työtulon joustomahdollisuutta koskevat lainmuutokset tulivat voimaan vuoden 2005 alusta. Eduskunnan lausumassa tarkoitettuja vaikutuksia voidaan seurata vasta sen jälkeen, kun lainmuutokset ovat tulleet voimaan ja lainmuutosten vaikutuksista voidaan tehdä johtopäätöksiä aikaisintaan sen jälkeen, kun muutokset ovat olleet voimassa pari vuotta.

Yrittäjien sosiaaliturvaa selvitettiin sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä vuonna 2005. Työryhmän ehdotukset pyrittiin ottamaan huomioon eduskunnalle syksyllä 2006 annetussa hallituksen esityksessä yrittäjän eläkelaiksi (HE 197/2006 ja hallituksen esityksessä maatalousyrittäjän eläkelaiksi (HE 196/2006). Lait tulivat voimaan 1.1.2007. Työryhmä ehdotti myös osakeyhtiön omistusosuuden laskemista nykyisestä yli 50 prosentista 30 prosenttiin. Hallitus tulee erikseen selvittämään millä tavoin yrittäjän ja työntekijän määrittely näissä tilanteissa on tarkoituksenmukaisista tehdä ottaen huomioon tämän määrittelyn heijastusvaikutukset muuhun sosiaalivakuutukseen kokonaisuudessaan.

Aloite ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Palveluseteli
HE 74/2003 vp — EV 91/2003 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 9.12.2003, että hallituksen esitykseen sisältyvä rajaus kotipalveluihin ei estä suorittamasta palvelusetelillä järjestettävän kotipalvelun yhteydessä sellaisia sairaanhoidollisia toimenpiteitä, joita lääkäri voi delegoida potilaalle itselleenkin suoritettavaksi. Eduskunta piti tärkeänä, että nykyiset hyvät käytännöt yhdistetyn kotipalvelun ja kotisairaanhoidon järjestämisessä voidaan jatkossakin säilyttää.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveysministeriö järjestää lainsäädännön vaikutusten seurannan ja arvioinnin. Seurannan ja arvioinnin tulee kohdistua muun muassa asiakaskunnan valikoitumiseen sekä lainsäädännön vaikutuksiin kunnalliseen palvelutoimintaan sekä henkilöstöön ja työllisyyteen.

Vuosina 2004–2007 sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa osana sosiaalialan kehittämishanketta valtakunnallisen Kotipalvelu ja kotihoito osana kuntien palvelujärjestelmää -hankkeen. Hankkeen tavoitteena on kehittää kotipalvelun ja kotihoidon sisältöä ottamalla huomioon asiakkaan, ammatillisen työn, johtamisen, sosiaali- ja terveystoimen välisen yh-

teistyön sekä toiminnan vaikuttavuuden ja taloudellisuuden näkökulmat. Hyvistä käytännöistä on tarkoitus laatia opas. Sosiaali- ja terveysministeriö on myös julkaissut palvelusetelin käytöstä oppaan Palveluseteli. Käyttöopas kotipalveluun. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:1). Oppaassa todetaan, että palvelusetelillä järjestettävän kotipalvelun yhteydessä voidaan suorittaa sellaisia sairaanhoidollisia toimenpiteitä, joita lääkäri voi antaa potilaalle itselleenkin suoritettavaksi. Edellytyksenä on, että palveluntuottajalla on tehtävään vaadittava koulutus. Asiakohta 1 ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön tavoitteena on selvittää palvelusetelien käyttöä vuonna 2006 käynnistyvällä valtakunnallisella seuranta- ja arviointitutkimuksella.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä kauppa- ja teollisuusminiteriön kanssa on käynnistänyt valtakunnallisen palvelusetelin käyttöä koskevan seuranta- ja arviointitutkimuksen. Kysely on lähetetty kaikkiin kuntiin ja myös rajatulle määrälle yrityksiä ja käyttäjiä. Selvitykset tulokset ovat käytettävissä keväällä 2007.

Asiakohta 2 ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen
K 4/2003 vp — EK 39/2003 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Käsitellessään 1.10.2003 hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2002 tulevaisuusvaliokunta esitti että eduskunta edellyttää:
> – että hallitus selvittää, miten nyt naisvaltaisia aloja ja työpaikkoja rasittavat perhevapaan kustannukset saadaan tasoitettua oikeudenmukaisemmiksi,
> – että hallitus selvittää, miten perhettä koskevista etuus- ja tukisäännöksistä ja niiden soveltamisesta poistetaan turhat, jäykät ja monimutkaiset rajoitteet,
> – että hallitus selvittää, voidaanko kotitalousvähennys ulottaa koskemaan toisella paikkakunnalla tehtävää hoitotyötä,
> – että hallitus selvittää, mitä vaikutuksia edellä mainituilla ehdotuksilla on julkisiin palveluihin perustuvan hyvinvointiyhteiskunnan kestävyyteen ja toimivuuteen.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on ollut vireillä sosiaalialan kehittämisohjelman hanke, jossa laaditaan kokonaisselvitys lapsiperheiden taloudellisesta tilanteesta ottaen huomioon sosiaalietuuksien ja tulojen, palveluiden, maksujen, verojen ja perhevapaiden yhteisvaikutukset. Samoin ministeriön toimeksiannosta on työskennellyt työryhmä tehtävänään selvittää lasten päivähoidon maksujärjestelmän uudistamistarvetta. Näissä molemmissa otettiin esille järjestelmien turhien, jäykkien ja monimutkaisten rajoitteiden poistamista edellyttävät muutostarpeet.

Kotitalousvähennyksen tarkoitus on ollut parantaa työllisyyttä kannustamalla kotitalouksia teettämään ulkopuolisilla sellaisia töitä, jotka ne aikaisemmin ovat tehneet itse kotona. Vähennykseen oikeuttaa tavanomainen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö sekä asunnon ja vapaa-ajan asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö. Työ tulee tehdä vähennystä vaativan verovelvollisen käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa. Vähennyksen tarkoituksena on nimenomaan ollut kohdistua kotona tai vapaa-ajan asunnossa tehtävään työhön. Sen ulottaminen toisella paikkakunnalla tehtävään työhön muuttaisi vähennyksen perusperiaatetta ja olisi vastaan sen nykyistä tarkoitusta.

Edellä mainittuihin selvityksiin tullaan sisällyttämään arviot mahdollisten muutosten vaikutuksista julkisiin palveluihin perustuvan hyvinvointiyhteiskunnan kestävyyteen ja toimivuuteen.

Perhevapaista aiheutuvien työnantajakustannusten tasaamista selvitettiin vuonna 2004 sairausvakuutuksen rahoitusuudistusta selvittäneen työryhmän työn yhteydessä. Työryhmätyöskentelyn perusteella pääministeri Vanhasen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallituksen esityksessä sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (HE 50/2004) täydentämiseksi (HE 164/2004) ehdotettiin, että työnantajalle maksettavaa vuosilomakustannuskorvausta korotettaisiin siten, että sen perusteena olevaa päivärahaa korotettaisiin kertoimella, jonka suuruus on 1,55. Sairausvakuutuslain (1224/2004) kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 2005 alusta lukien.

Lapsiperheiden taloudellista tilannetta koskeva selvitystyö käynnistyi tehtävään asetetun koordinaatioryhmän toimesta syksyllä 2004, ja työhön liittyen Stakesin julkaisema selvitys lapsiperheiden toimeentulokehityksestä julkaistiin elokuussa 2005. Koordinaatiotyöryhmä on jatkanut työtä mainitun selvitystyön ja ympäristöministeriön valmisteleman asumista koskevan selvityksen pohjalta. Työn on tarkoitus valmistua keväällä 2006. Lasten päivähoidon maksujärjestelmän uudistamistarvetta selvitettiin sosiaali- ja terveydenhuollon maksutoimikunnan työn yhteydessä. Toimikunta luovutti muistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle syyskuussa 2005.

Hallitus on antanut esityksen (HE 146/2004), jonka mukaisesti kotitalousvähennystä koskevia säännöksiä on muutettu siten, että kotitalousvähennys voidaan jatkossa myöntää myös työstä, joka on tehty verovelvollisen tai hänen puolisonsa vanhempien tai isovanhempien käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa. Tällöin vähennys voidaan myöntää myös silloin, kun työ on tehty toisella paikkakunnalla kuin missä verovelvollinen itse asuu. Eduskunta on hyväksynyt lain ja se on tullut voimaan 1.1.2005.

Vuonna 2005 sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta työskennellyt selvitysmies on antanut ehdotuksensa perhevapaakustannusten nykyistä suuremmaksi tasaamiseksi ja isien perhevapaiden käytön lisäämiseksi. Lisäksi selvitysmies ehdotti pidennetyn isyysvapaan käytön tekemistä nykyistä joustavammaksi tavoitteena lisätä vapaan käyttöä. Jälkimmäistä tavoitetta ja sen toteuttamisvaihtoehtoja käsitteli selvityshenkilön ehdotuksen pohjalta kertomusvuonna myös työministeriön asettama työryhmä. Selvitysmiehen ehdotusten jatkotyöstämiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut lainsäädäntöhankkeena kolmikantaisesti työskentelevän työryhmän, jonka tulee selvityshenkilön ehdotusten pohjalta tehdä esitys vanhempainvakuutusjärjestelmäksi. Työryhmän toimikausi päättyi vuoden 2006 tammikuussa.

Kertomusvuonna työtään jatkaneen kolmikantaisen työryhmän työskentelyn tulosten sekä edellä mainittujen selvityshenkilön ehdotusten perusteella eduskunnalle annettiin syysistuntokauden 2006 alussa hallituksen esitys vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 112/2006; EV 217/2006). Hallituksen esityksessä ehdotettiin merkittävää parannusta äitiysvapaan alussa työehtosopimusten perusteella maksettavan palkan kustannusten korvaamisen kehittämiseksi, ja samalla ehdotettiin vanhempainvapaakausilta kertyvän vuosiloman palkkakustannusten korvaamista edelleen kehitettäväksi. Nämä työnantajille maksettavat korvaukset rahoitetaan yhteisvastuullisesti sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen kautta, jolloin kaikki työnantajat riippumatta siitä, onko ala mies- vai naisvaltainen, osallistuvat työnantajakustannusten korvaamisen rahoittamiseen. Samaan hallituksen esitykseen sisältyy keinoja, joilla pyritään edistämään isien vanhempainvapaan käyttöä, mikä myös osaltaan toteutuessaan tasaa mies- ja naisvaltaisten alojen palkkakustannuksia. Lainmuutokset tulevat voimaan vuoden 2007 alusta, jolloin käynnistyy myös laaja kampanja isien vanhempainvapaiden käytön lisäämiseksi.

Lääkehoidon kustannusten rajanvedon selkeyttäminen kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen välillä
HE 50/2004, 164/2004 vp — EV 160/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 24.11.2004, että hallitus selvittää, miten kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen välistä rajanvetoa lääkehoidon kustannusten osalta voidaan edelleen selkeyttää, jotta perusteeton kustannusten siirto järjestelmien välillä estyisi.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut selvitysmiehen kartoittamaan lääkkeiden kustannusvastuuseen liittyvää rajanvetoa. Toimeksiantonsa mukaisesti selvitysmiehen tuli kartoittaa tämänhetkiset lääkkeiden kustannusvastuun ongelmat ja selvittää muutostarpeet sekä tehdä ehdotukset, joilla selvennetään kustannusvastuuta koskevaa ohjeistusta tai täsmennetään lainsäädäntöä siten, että perusteeton kustannusvastuun siirtäminen järjestelmien välillä estetään lausumassa edellytetyllä tavalla.

Selvitys valmistui vuoden 2006 loppuun mennessä. Selvityksen perusteella sosiaali- ja terveysministeriö tulee arvioimaan tarvittavat lainsäädännölliset ja muut toimet.

Apurahaa saavien taiteilijoiden sosiaaliturva
HE 76/2004 vp — EV 115/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.6.2004, että asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 7 §:n muutostarvetta apurahaa saavien taiteilijoiden osalta arvioidaan uudelleen samassa yhteydessä, kun apurahan saajien muuta sosiaaliturvaa koskevat lakimuutokset valmistellaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama apurahansaajien sosiaaliturvaa selvittänyt työryhmä sai työnsä valmiiksi toukokuussa 2004. Työryhmän loppuraportti (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2004:9) oli laajalla lausuntokierroksella. Työryhmän loppuraportin ja siitä saatujen lausuntojen perusteella hallitus kirjasi sosiaali- ja terveysministeriön ehdotuksesta valtion vuoden 2006 talousarvioneuvotteluissa laatimaansa erilliseen pöytäkirjaan tekemänsä päätöksen, jonka mukaan ” Apurahan-saajien sosiaaliturvaa kehitetään saattamalla apurahalla päätoimisesti työskentelevät pakollisen YEL-eläketurvan ja ansioperusteisen sairausvakuutuksen piiriin 1.1.2007 lukien. Uudistus rahoitetaan YEL-järjestelmän tavoin eikä aiheuta valtiolle alkuvaiheessa lisäkustannuksia.”

Hallituksen päätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltiin apurahansaajien sosiaaliturvan kehittämiseksi lainsäädäntöehdotukset, jotka oli tarkoitus antaa hallituksen esityksen yrittäjän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2006) yhteydessä eduskunnalle käsiteltäväksi. Näiden apurahansaajia koskeneiden lainsäädäntöehdotusten joukossa oli myös ehdotus eduskunnan lausumassa mainitun lainkohdan muuttamisesta ulkomailla työskentelevien apurahansaajien aseman parantamiseksi. Koska sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemia muutosehdotuksia vastaan esitettiin kuitenkin eri tahoilta voimakasta vastustusta, hallitus päätti asian valmistelun loppuvaiheessa, ettei asiasta voida antaa hallituksen esitystä eduskunnalle enää tämän hallituskauden aikana. Tarkoituksena kuitenkin on, että apurahansaajien sosiaaliturvan kehittämistä aletaan selvittää uudestaan, jolloin myös kysymyksessä oleva eduskunnan lausuma otetaan huomioon.

Perusterveydenhuolto ja ennalta ehkäisevä työ
HE 77/2004 vp — EV 94/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.6.2004, että hallitus seuraa, mitä vaikutuksia nyt hyväksytyllä uudistuksella on perusterveydenhuoltoon ja ennalta ehkäisevään työhön kunnissa ja miten perusterveydenhuoltoon ja ennalta ehkäisevään työhön kunnissa käytettävät resurssit uudistuksen jälkeen kehittyvät.

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltiin hallituksen esitys laiksi kansanterveyslain muuttamisesta. Kansanterveyslakia uudistettiin vastaamaan nykyaikaista käsitystä kansanterveystyöstä ja terveyden edistämisestä. Laissa tarkennetaan ja ajanmukaistetaan terveyden edistämiseen liittyvien tehtävien määrittelyä. Lain muutos ei lisää kuntien tehtäviä, mutta sillä varmistetaan nykyisten tehtävien tarkoituksenmukainen ja tehokas hoitaminen ja parannetaan valtakunnallisen ohjauksen mahdollisuuksia. Laki tuli voimaan 1.1.2006.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto toteuttivat osana kansallista terveyshanketta laajan terveyskeskustoimintaa käsittelevän työkokouskierroksen keväällä 2004. Terveyskeskuskierroksen jatkona syksyn 2004 ja kevään 2005 aikana on pidetty terveyskeskustoimintaa käsitteleviä seurantakokouksia, joiden tavoitteena on muun muassa ennaltaehkäisevän työn kehittäminen ja edistäminen terveyskeskuksissa.

Lisäksi valtion talousarviossa on vuodesta 2003 ollut kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminnan tukemiseen kohdennettu erillinen määräraha. Kunnat voivat saada valtionavustusta palvelujen kehittämistä ja tehostamista sekä toimintatapojen uudistamista toteuttaviin hankkeisiin. Kansallisen terveydenhuollon hankkeen eräänä painoalueena on terveyskeskusten toimivuuden varmistaminen ja ennalta ehkäisevä työ.

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti yhteistyössä Suomen Kuntaliiton, kansanterveyslaitoksen, Stakesin, Terveyden edistämisen keskuksen ja lääninhallitusten kanssa tammimaaliskuussa 2006 ”Terveys kannattaa -sanoista tekoihin” -aluekierroksen terveyden edistämisen vahvistamiseksi. Maakunnittain järjestetyissä 19 tilaisuudessa käsiteltiin terveyden edistämisen alueellisia haasteita ja tuotiin esille terveyden edistämisen työvälineitä päättäjille ja käytännön toimijoille.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (Stakes) tulosopimuksessa vuosille 2004–2007 on myös todettu, että Stakes selvittää vuonna 2005 mitä vaikutuksia hyväksytyllä hoitoon pääsyn turvaamista koskevalla uudistuksella on perusterveydenhuoltoon ja ennaltaehkäisevään työhön kunnissa ja miten perusterveydenhuoltoon ja ennalta ehkäisevään työhön kunnissa käytettävät resurssit uudistuksen jälkeen kehittyvät. Samalla konkretisoidaan osana ehkäisevien palvelujen kokonaissuunnitelmaa ennalta ehkäisevän työn seurannan tavoitteet ja mahdollisuudet jatkossa.

Terveyskeskuksille syksyllä 2003 suunnattu kysely terveyden edistämisen ja ehkäisevän toiminnan tilanteesta toistettiin syksyllä 2005. Kyselyn tulokset valmistuivat alkuvuodesta 2006 ja niitä käsiteltiin mm. terveyden edistämisen aluekierroksella.

Sosiaalipoliittisen ministerityöryhmän toimeksiannosta on aloitettu väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamisstrategian ja toimintasuunnitelman valmistelu.

Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, seuranta
HE 156/2004 vp — EV 207/2004 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 14.12.2004, että lain vaikutuksia seurataan tutkimuksella, jonka tuloksista annetaan selvitys työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 31 päivään joulukuuta 2007 mennessä. Tutkimuksesta tulee ilmetä muun muassa lain vaikutukset työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen laatuun, valmistuvien työterveyshuollon erikoislääkärien määrään sekä lääkäreiden saatavuuteen kansanterveyslain mukaisiin terveyskeskuksiin.

Lain nojalla annettavan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaan työterveyslaitos seuraa koulutukseen osoitettujen voimavarojen käyttöä ja koulutuksen sisältöä. Työterveyslaitoksen erikoislääkärikoulutuksen kehittämiseen liittyvien atk- järjestelmien laatimisessa ja ylläpidossa otetaan huomioon lausuman mukaiset seurantavelvoitteet. Työterveyslaitos antaa selvityksen ed. mainitusta seurannasta vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle.

Työterveyslaitos antoi 30.6.2006 selvityksen määrärahan käytöstä 1.3.–31.12.2005 eriteltynä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa 135/2005 säädettyjen käyttötarkoitusten mukaan. Työterveyslaitos on käynnistänyt eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan edellyttämän muutoslain (1350/2004) vaikutuksen seurantatutkimuksen työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen laatuun, valmistuvien työterveyshuollon erikoislääkäreiden määrään sekä lääkäreiden saatavuuteen kansanterveyslain mukaisiin terveyskeskuksiin.

Tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuu
HE 158/2004 vp — EV 169/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.11.2004, että hallitus selvittää pikaisesti, miten pysyvän laitoshoidon kustannukset sisällytetään tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuun piiriin ja antaa eduskunnalle esityksen tarvittavista lainsäädäntömuutoksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö on jatkanut työmarkkinajärjestöjen kanssa sen selvittämistä, miten tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuu voidaan ulottaa pysyvään laitoshoitoon. Asia liittyy kansaneläkkeen ja sairausvakuutuksen laitoshoitorajoituksen poistamiseen sekä Sosiaali- ja terveydenhuollon maksupolitiikan ja maksujärjestelmän uudistamista selvittäneen toimikunnan (STM121:00/2003) jatkotyöhön. Laitoshoidon täyskustannusvastuun toteuttaminen on myös yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriössä kunta- ja palvelurakenteen uudistamiseen liittyen vireillä olevaan avo- ja laitoshoidon välisen rajan selkeyttämishankkeeseen, jota koskevien säännösten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2008 alusta. Myös tapaturmavakuutuksen laitoshoitoa koskeva ratkaisu on tarkoitus toteuttaa vuoden 2008 alusta.

Lapsiasiamiesjärjestelmän toimivuuden arviointi
HE 163/2004 vp — EV 183/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 3.12.2004, että hallitus seuraa lapsiasiavaltuutetun toimintaa ja arvioi käytännön kokemusten valossa, miten lakiehdotuksessa asetetut tavoitteet lapsen edun huomioon ottamisesta ja lapsen oikeuksien edistämisestä lapsiasiamiesjärjestelmällä saavutetaan.

Ensimmäinen lapsiasiavaltuutettu aloitti toimintansa 1.9.2005. Vuosi 2006 oli valtuutetun ensimmäinen kokonainen toimintavuosi. Vuoden 2005 toiminnastaan valtuutettu antoi val-

tioneuvostolle toimintakertomuksen (STM selvityksiä 2006:36), jossa valtuutettu raportoi sekä alkaneesta työstään että arvioi lasten hyvinvoinnin kehitystä ja lapsen oikeuksien toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa. Valtioneuvosto asetti valtuutetun työn tueksi ensimmäisen lapsiasiain neuvottelukunnan 1.9.2006–31.5.2011 määrä-ajaksi. Valtioneuvosto seuraa valtuutetun työn etenemistä sekä arvioi tarvetta lasten hyvinvoinnin parantamiseksi tarvittaviksi toimenpiteiksi valtuutetun antaman toimintakertomuksen sekä tiedoksi saamansa toimintasuunnitelman kautta. Toimintakertomus tulee antaa valtioneuvostolle kertomusvuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus
HE 195/2004 vp — EV 24/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

2. Eduskunta edellytti 5.4.2005, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhemmuudesta työnantajalle aiheutuvien kustannusten jakamiseksi yhteisvastuullisesti kaikkien työnantajien kesken.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, tehdäänkö lasten huoltajuusasioissa lainsäädännöstä, hallintokäytännöistä tai viranomaisten asenteista johtuen isiä syrjiviä ratkaisuja, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta naisia ja miehiä kohdeltaisiin tasa-arvoisesti huoltajuuskysymyksissä.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii tasa-arvolainsäädännön toteuttamisen ja valvonnan edellyttämistä voimavaroista sekä turvaa tasa-arvotyötä tekevien kansalaisjärjestöjen mahdollisuudet tehdä pitkäjänteistä työtä tasa-arvon edistämiseksi.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus tarkoin seuraa tasa-arvolain toteutumista ja antaa muun muassa tasa-arvosuunnitelmien laatimista, sisältöä ja vaikutuksia sekä palkkatietojen saantimenettelyn toimivuutta koskevan selvityksen asiasta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2009 loppuun mennessä.

2. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti keväällä 2005 selvityshenkilön tehtävänään selvittää perhevapaista aiheutuvien kustannusten korvauksen kehittämistä. Selvityshenkilön toimikaudeksi määrättiin 1.6.2005–15.9.2005. Selvityshenkilö ehdotti muun muassa, että perhevapaista työnantajille ja työntekijöille aiheutuvien kustannusten tasaamiseksi on tarpeen muodostaa erillinen vanhempainvakuutus, johon koottaisiin kaikki työnantajalle maksettavat tasauksen muodot.

Selvitysmiehen ehdotusten jatkoselvittämiseksi asetettiin lainsäädäntöhankkeena perhevapaista aiheutuvien kustannusten korvausten kehittämistä selvittävä työryhmä. Työryhmän toimikausi oli 18.10.2005–15.1.2006.

Kertomusvuonna työtään jatkaneen kolmikantaisen työryhmän työskentelyn tulosten sekä edellä mainittujen selvityshenkilön ehdotusten perusteella eduskunnalle annettiin syysistuntokauden 2006 alussa hallituksen esitys vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 112/2006 vp; EV 217/2006 vp). Hallituksen esityksessä ehdotettiin merkittävää parannusta äitiysvapaan alussa työehtosopimusten perusteella maksettavan palkan kustannusten korvaamisen kehittämiseksi, ja samalla ehdotettiin vanhempainvapaakausilta kertyvän vuosiloman palkkakustannusten korvaamista edelleen kehitettäväksi. Nämä työnantajille maksettavat korvaukset rahoitetaan yhteisvastuullisesti sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen kautta, jolloin kaikki työnantajat riippumatta siitä, onko ala mies- vai naisvaltainen, osallistuvat työnantajakustannusten korvaamisen rahoittamiseen. Samaan hallituksen esitykseen sisältyy keinoja, joilla pyritään edistämään isien vanhempainvapaan käyttöä, mikä myös osaltaan toteutuessaan tasaa mies- ja

naisvaltaisten alojen palkkakustannuksia. Lainmuutokset tulevat voimaan vuoden 2007 alusta, jolloin käynnistyy myös laaja kampanja isien vanhempainvapaiden käytön lisäämiseksi.

3. Vanhempien tasa-arvoiseen kohteluun lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa asioissa sosiaalitoimessa voidaan vaikuttaa turvaamalla työntekijöiden riittävä ammattitaito ja erityisosaaminen sekä palveluiden asianmukainen saatavuus. Palveluiden saatavuuden turvaamiseksi eri puolilla maata on meneillään tai kehitteillä valtionavustushankkeita, joissa seudullisesti palveluja organisoimalla voidaan turvata ammatillisesti korkealaatuiset palvelut ja saada jokaisen kunnan käyttöön tarvittavat erityispalvelut. Niin sanotut seudulliset erityistyöntekijät voivat toimia työpareina kuntien työntekijöille.

Lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevia asioita sosiaalitoimessa hoitavissa työntekijöissä mies- ja naissukupuoli eivät ole tasapuolisesti edustettuina. Pääosa työntekijöistä on naisia. Ongelmana tällä hetkellä on kuitenkin se, että kunnilla on vaikeuksia saada ylipäätään riittävästi ammattitaitoisia ja kelpoisuusehdot täyttäviä sosiaalitoimen työntekijöitä.

Oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten muodostama työpari selvitti lasten ja vanhempien välisten valvottujen tapaamisten järjestämisen vaatimia lainsäädännön kehittämistarpeita ja lainsäädännöllisiä mahdollisuuksia vähentää tarpeettomia viiveitä sosiaalilautakuntien tekemien lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevien selvitysten saamisessa. Lapsen edun mukaista on, että hänen huoltoaan, asumistaan ja tapaamisoikeuttaan koskeva asia ratkaistaan viivytyksettä. Selvitysten valmistuminen viivytyksettä edesauttaa osaltaan myös vanhempien yhdenvertaista kohtelua. Samoin valvottujen tapaamisten asianmukainen järjestäminen edesauttaa vanhempien yhdenvertaisia mahdollisuuksia vanhemmuuden toteuttamisessa.

Kaiken kattavaa selvitystä siitä, tehdäänkö lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevista asioista isiä syrjiviä ratkaisuja, ei ole tehty. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on kuitenkin selvittänyt käräjäoikeuksien käsittelemiä huoltajuusriitoja (Valkama-Litmala: Lasten huoltoriidat käräjäoikeudessa (OPTL:n julkaisuja 224)). Selvityksen mukaan tuomioistuimet pyytävät kunnan sosiaaliviranomaisilta olosuhdeselvitys hieman yli puolessa (55 %) huoltoriitatapauksista. Tuomioistuimet nojaavat päätöksissään melko selkeästi sosiaalitoimen esittämään ehdotukseen. Huoltoriidoista lähes puolessa tapauksista asia ratkesi vanhempien sovintoon. Lapsen asumisen osalta 65 %:ssa tapaukissa tuomioistuin oli päättänyt, että lapsen tulee asua äidin luona. Joka kolmannessa tapauksessa oli tehty päätös asumisesta isän luona. Loppuosassa tapauksia oli päätetty lapsen asumisesta vuoroviikoin kummankin vanhemman luona. Tutkimuksen valossa isien asema tuomioistuimen lopullisessa päätöksessä ei ollut niin synkkä, kuin mitä aiemmin oli oletettu.

Kun otetaan huomion, että olosuhdeselvitys pyydetään yli puolessa huoltoriitatapauksessa ja kun on todettu tuomioistuimen lähes poikkeuksetta noudattavan sosiaaliviranomaisen ehdotusta, ei tuomioistuimen ratkaisujen valossa voida tehdä johtopäätöstä, että sosiaaliviranomaiset suosivat ratkaisuehdotuksissaan ainoastaan äitejä. Jos huoltajuusasiaa ei käsitellä tuomioistuimessa, on kyseessä vanhempien välinen sopimus.

Asia ei anna enää aihetta enempiin toimenpiteisiin.

4.Tasa-arvovaltuutetun toimistoon on perustettu uusi ylitarkastajan virka 1.1.2006 alkaen.

Valtion talousarvion opetusministeriön pääluokan momentin 29.69.53 (valtionavustus järjestöille) määrärahoilla tuetaan muun muassa tasa-arvotyötä tekeviä naisjärjestöjä. Momentille on vuosittain osoitettu naisjärjestöille, määrärahat, jotka maksetaan Naisjärjestöjen Keskusliitto ry:lle, sekä Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinno-organisationer i Samarbete NYTKIS ry:lle.

5. Hallitus käynnisti yhdessä työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa samapalkkaisuusohjelman keväällä 2006. Ohjelman tavoitteena on kaventaa naisten ja miesten välistä palkkaeroa. Ohjelmassa on tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka liittyvät muun muassa tasa-arvosuunnitelmien vaikuttavuuden edistämiseen ja seurannan toteuttamiseen sekä tasa-arvolain valvontaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaa yhteistyössä työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa seurantatietoja tasa-arvosuunnittelun etenemisestä työpaikoilla.

Sosiaali- ja terveysministeriö on varautunut aloittamaan eduskunnan edellyttämän selvityksen valmistelun vuonna 2007.

Vakuutusedustuksesta annetun lain soveltamisesta saadut kokemukset ja vaikutukset
HE 220/2004 vp — EV 82/2005 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2005, että hallitus antaa kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta talousvaliokunnalle selvityksen vakuutusedustuksesta annetun lain soveltamisesta saaduista kokemuksista ja sen vaikutuksista vakuutusmarkkinoihin, vakuutusedustukseen sekä kansalliseen ja kansainväliseen alan kilpailuun sekä direktiivin voimaan saattamisesta muissa jäsenvaltioissa.

Vakuutusedustuksesta annettu laki (570/2005) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2005. Lyhyestä voimassaoloajasta johtuen lain soveltamisesta saaduista kokemuksista ja vaikutuksista vakuutusmarkkinoihin, vakuutusedustukseen sekä kansalliseen ja kansainväliseen alan kilpailuun ei ole vielä saatavissa tutkittua tietoa. Direktiivin voimaan saattamista koskevaa tilannetta muissa EU:n jäsenvaltioissa selvitetään.

Eduskunnan edellyttämä selvitys annetaan Eduskunnalle ensi vuonna ennen 1 päivää syyskuuta. Lain vaikutuksista vakuutusmarkkinoihin, vakuutusedustukseen sekä kansalliseen ja kansainväliseen alan kilpailuun sekä direktiiviin voimaan saattamista koskevasta tilanteesta muissa EU:n jäsenvaltioissa lienee saatavissa tuohon ajankohtaan mennessä tutkittua tietoa. Lain pitkästä siirtymäajasta johtuen sen vaikutukset kotimaisiin vakuutusmarkkinoihin ovat toistaiseksi vähäiset.

Vakuutusedustukseen liittyvän valvonnan harmonisointipyrkimyksiä EU-tasolla on hidastanut se seikka, että vakuutusedustusdirektiivissä ei joistakin merkittävistä osa-alueista ole säännöksiä. Esimerkiksi jäsenvaltioiden rajat ylittävän toiminnan määrittelyä joudutaan nyt pohtimaan jäsenvaltioiden ja komission edustajien kesken.

Työttömyysturvajärjestelmän ja uuden työeläkejärjestelmän yhteensovittaminen
HE 223/2004 vp — EV 223/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.2004 hallituksen selvittävän, millä tavoin työeläkejärjestelmän ja työllisyysturvan yhteensovittamista kehitetään työurien pidentämiseksi ja eläkkeelle jäämisen myöhentämiseksi.

Vuoden 2005 eläke- ja työttömyysturvauudistuksen keskeinen tavoite on työurien pidentäminen ja eläkkeellesiirtymisiän myöhentäminen kahdella, kolmella vuodella.

Eläketurvakeskus tekee tilastoja työeläkejärjestelmässä tapahtuvasta kehityksestä. Sen tilastoraportista 5/2006 ilmenee, kuinka eläkkeellesiirtymisikä työeläkejärjestelmässä on kehittynyt vuosina 1996–2005. Raportissa olevat tilastot perustuvat eläkkeellesiirtymisiän odote-

nimiseen tunnuslukuun, joka on laskettu sekä 25- että 50-vuotiaalle. Näistä 25-vuotiaan odotetta käytetään raportissa yleisenä tunnuslukuna.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen vaikutusten osalta mainitusta tilastoraportista ilmenee, että vuonna 2005 eläkkeellesiirtymisiän odote oli työeläkejärjestelmässä 59,1 vuotta eli sama kuin edellisenä vuonna. Myös 50-vuotiaan odote säilyi vuonna 2005 sama kuin edellisvuonna eli 61,1 vuotena. Raportin mukaan syynä siihen, ettei vuonna 2005 odotteessa tapahtunut vuoteen 2004 verrattuna muutosta oli poikkeuksellisen suuri 63–64-vuotiaiden vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä. Raportin mukaan jatkossa odotteen uskotaan kuitenkin lähtevän nousuun, koska vuoden 2005 eläkeuudistus sisältää useita eläkkeellesiirtymisiän myöhentämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Raportin mukaan tällaisia ovat muun muassa uudistukseen sisältyneet taloudelliset kannustimet, työttömyyseläkkeen asteittainen lakkaaminen ja päättyminen kokonaan vuonna 2011 sekä osa-aikaeläkejärjestely, koska osa-aikaeläkkeellä olevan ei sen rinnalla tehtävän osa-aikatyön vuoksi katso siirtyneen eläkkeelle.

Raportista ilmenee myös, että vuonna 2005 eläkkeelle siirtymisiän odote oli 25-vuotiaalla 0,3 vuotta ja 50-vuotiaalla 0,7 vuotta korkeampi kuin vuonna 1996. Raportin mukaan syynä tähän 50-vuotiaan odotteen nousuun on ollut erityisesti 60 vuotta täyttäneiden eläkkeiden alkavuuksissa tapahtunut myöhentyminen.

Vuoden 2005 eläke- ja työttömyysturva uudistuksesta on kulunut niin lyhyt aika, ettei sen vaikutuksia tulevaisuuteen nähden voida vielä luotettavasti arvioida. Hallitus seuraa jatkossakin eläke- ja työttömyysturvauudistuksen vaikutuksia työurien pidentymiseksi ja ryhtyy tarvittaessa tavoitteen toteuttamista tukeviin toimenpiteisiin, kun muutosten vaikutuksista on saatu riittävästi tietoa.

Kansaneläkelaitoksen järjestämä kuntoutus
HE 3/2005 vp — EV 67/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 8.6.2005, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisten yksiselitteisten menettelytapaohjeiden laatimiseksi, joiden perusteella turvataan myös 65 vuotta täyttäneiden vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen joustava jatkuminen yksilöllisen kuntoutustarpeen mukaisena lakiehdotuksen 54 §:ssä sekä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa säädettyä yhteistoimintaa noudattaen.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa ja arvioi lakiehdotuksen 12 §:ssä tarkoitettua harkinnanvaraista kuntoutusta koskevien päätösten ja vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta koskevien päätösten asianmukaisuutta ja tasapuolisuutta sekä valmistelee arvioinnin perusteella mahdollisesti tarvittavat säädösmuutokset.

Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla on syksyllä 2005 laadittu menettelytapaohjeet, joiden tarkoituksena on varmistaa, että 65 vuotta täyttävän vaikeavammaisen henkilön kuntoutus jatkuu yksilöllisen kuntoutustarpeen mukaisena silloin kun järjestämisvelvollisuus siirtyy Kelalta kunnalliselle terveydenhuollolle. Ohjeiden laatimiseen ovat osallistuneet sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi Kansaneläkelaitos ja Suomen Kuntaliitto, ja ohjeet on jaettu Kansaneläkelaitoksen lisäksi kaikkiin sairaanhoitopiireihin ja kunnallisiin terveyskeskuksiin. Menettelytavan toimivuutta voidaan seurata ja varmistaa paikallisessa kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä tai alueellisessa asiakasyhteistyötoimikunnassa, joissa muun muassa Kansaneläkelaitos ja kunnallinen sosiaali- ja terveydenhuolto ovat edustettuina. Lausuma ei anna enää tältä osin aihetta toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta selvitystä vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta ja harkinnanvaraista kuntoutusta koskevien päätösten kehityksestä. Kansaneläkelaitos on antanut asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle selvityksen vuo-

delta 2005 sekä alustavat tiedot vuodelta 2006. Selvityksistä ilmenevien tietojen perusteella voidaan todeta, että vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen kuntoutujamäärät sekä korvatut toimenpiteet ja kustannukset ovat kasvaneet tasaisesti viime vuosina. Samaan aikaan tarkastuslautakunnassa muuttuneiden päätösten suhteellinen määrä on edelleen jatkanut vähentymistä.

Harkinnanvaraista kuntoutusta koskevat päätökset eri kuntoutujaryhmille perustuvat Kansaneläkelaitoksen laatimaan kolmivuotissuunnitelmaan Eduskunnan tarkoitukseen varaaman rahamäärän käyttämisestä. Kansaneläkelaitos antaa kolmivuotissuunnitelman perusteella soveltamisohjeet harkinnanvaraisen kuntoutuksen myöntämisestä. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen varojenkäyttöä ja kolmivuotissuunnitelman toteutumista on seurattu entistä tarkemmin, kun vuodesta 2005 alkaen Kansaneläkelaitos on toimittanut sosiaali- ja terveysministeriölle vuosittain varojen käyttöä koskevan selvityksen. Selvityksestä voidaan todeta, että kokonaisuutena varoja on käytetty kolmivuotissuunnitelman painoalueiden mukaisesti eikä eri toimenpiteiden perusteella kuntoutusta saaneiden määrässä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Vastuuvelan katesäännökset
HE 19/2005 vp — EV 46/2005 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.5.2005 hallituksen huolehtivan vakuutuslainsäädännön pikaisesta jatkovalmistelusta siten, että vastuuvelan katesäännöt tulevat jatkossa olemaan eri vakuutuslaitosten osalta tasapuoliset.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on parhaillaan valmisteilla vakuutusyhtiölain kokonaisuudistus. Ministeriössä myös valmistellaan eläkesäätiöitä ja eläkekassoja koskevan lainsäädännön uudistuksen aloittamista. Näissä kummassakin lainsäädäntöhankkeessa vastuuvelan katetta koskevat säännökset tulevat uudistettaviksi. Uudet katesäännökset pyritään kirjoittamaan siten, että ne jatkossa tulevat olemaan tasapuoliset eri vakuutuslaitosten kesken.

Laissa eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta (HE 79/2006), joka tulee voimaan 1.1.2007, on yhtenäistetty lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien eläkelaitosten vastuuvelan kattamista koskevia säännöksiä. Eläkelaitoksilla tässä laissa tarkoitetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa tarkoitettua työeläkevakuutusyhtiötä, vakuutuskassalaissa tarkoitettu eläkekassaa, eläkesäätiölaissa tarkoitettu eläkesäätiötä, maatalousyrittäjien eläkelaissa tarkoitettu maatalousyrittäjien eläkelaitosta ja merimieseläkekassaa.

Ministeriössä parhaillaan valmisteilla olevassa vakuutusyhtiölain kokonaisuudistuksessa ehdotetaan nykyisiin katesäännöksiin tehtäväksi joitakin tarkennuksia ja täsmennyksiä. Lisäksi pyritään yksinkertaistamaan nykyisiä monimutkaisia ja vaikeasti ymmärrettäviä säännöksiä sekä muuttamaan säännöksiä siten, että ne nykyistä paremmin ottaisivat huomioon sijoitusmarkkinoilla ja vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnassa tapahtuneen kehityksen.

Ministeriössä valmistellaan myös lisäeläkedirektiiviä koskevaan jatkotyöhön liittyen eläkesäätiöitä ja eläkekassoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistusta, jonka yhteydessä myös vastuuvelan katesäännökset lisäeläketoiminnan osalta tulevat uudistettavaksi. Katesäännökset pyritään kirjoittamaan siten, että ne ovat tasapuoliset eri vakuutuslaitosten kesken.

Ammattitutkintostipendin kehittäminen
HE 46/2005 vp — EV 68/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2005, että hallitus selvittää mahdollisuudet laajentaa ammattitutkintostipendijärjestelmää siten, että päätoimisena yrittäjänä toimiminen lasketaan mukaan vaadittavaan työhistoriaan.

Yrittäjän on ollut mahdollista saada ammattitutkintostipendi, jos hän on ollut riittävän pitkään palkansaajana. Yrittäjien ammattitutkintostipendiä on käsitelty yrittäjien sosiaaliturvaan liittyviä kehittämistarpeita selvittäneessä työryhmässä, joka ei kuitenkaan tehnyt asiaan liittyviä ehdotuksia.

Ammattitutkintostipendi rahoitetaan työnantajien ja palkansaajien maksamilla työttömyysvakuutusmaksuilla, joita yrittäjät eivät maksa. Tämän vuoksi ammattitutkintostipendin saamisedellytysten laajentaminen siten, että se voitaisiin maksaa pelkästään yritystoimintaa harjoittaneelle koulutusrahaston varoista, ei ole edennyt.

Asia ei enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Sairausvakuutusmaksujen tarkistaminen
HE 68/2005 vp ja 129/2005 vp — EV 139/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokuntavaliokunta

> Eduskunta edellytti 23.11.2005, että vuoden 2006 jälkeiselle ajalle kohdistuvaa maksujen nousupainetta seurataan tarkasti ja seurannan perusteella arvioidaan rahoitusvastuiden muutostarpeet tulevia maksuja vahvistettaessa.

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistus tuli voimaan vuoden 2006 alusta. Rahoitusuudistuksessa vahvistettiin kerättävien maksujen ja maksettavien etuuksien välistä yhteyttä. Maksujen tarkistamistarve selvitetään vuosittain. Maksujen muutokset perustuvat etuusmenojen muutoksiin sekä maksujen perusteena olevien palkka- ja verotulojen kehitykseen.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi vuonna 2007 kerättävästä sairaanhoitomaksusta säädettiin sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annetulla lailla (1262/2006). Maksun perusteena olevien verotettavien ansiotulojen kasvun sekä etuusmenojen menokehityksen maltillisuuden vuoksi maksua oli mahdollista alentaa 0,05 prosenttiyksikköä. Sairaanhoitomaksun tulevan nousupaineen hillitsemiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän selvittämään lääkkeiden viitehintajärjestelmän toimivuutta lääkekulujen hillitsijänä. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän selvittämään muun sairaanhoitovakuutuksen kehittämistarpeita. Työryhmien ehdotukset valmistuvat alkuvuonna 2007.

Sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen rahoittamiseksi kerättävien maksujen maksuprosenteista päätetään vuosittain valtioneuvoston asetuksella. Vuonna 2007 kerättävistä maksuista säädettiin kuitenkin lailla, koska maksuilla rahoitettaviin vanhempainpäivärahaetuuksiin tehtiin etuusmenoja lisääviä muutoksia. Sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain (1342/2006) voimaantulosäännöksen mukaan työnantajan sairausvakuutusmaksua alennettiin 0,01 prosenttiyksikköä. Palkansaajilta perittävää päivärahamaksua alennettiin 0,02 prosenttiyksikköä ja yrittäjiltä perittävää päivärahamaksua 0,09 prosenttiyksikköä. Maksujen alentaminen oli mahdollista palkka- ja yrittäjätulojen ennakoitua suuremman kasvun sekä maltillisen menokehityksen perusteella.

Osana Kansaneläkelaitoksen rahoituksen selvittämistä sosiaali- ja terveysministeriössä selvitetään myös sairausvakuutusrahaston rahoituspuskurin riittävyyttä. Tällä pyritään edesauttamaan sairausvakuutusmaksujen tasaista kehitystä.

Lääkekorvausuudistus
HE 97/2005 vp — EV 125/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 26.10.2005, että hallitus seuraa ja arvioi lain vaikutuksia potilaiden lääkekuluihin ja antaa seurannan tuloksista selvityksen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Sosiaali- ja terveysministeriö on yhdessä Kansaneläkelaitoksen kanssa käynnistänyt seurannan lain vaikutuksista potilaille ja sairausvakuutukselle. Seuranta on tarkoitus toteuttaa vuositasolla. Näin ollen ensimmäisiä seurantatietoja saadaan vasta koko vuoden aineiston analysoinnin perusteella.

Seurannasta saatujen alustavien väliaika-arvioiden mukaan uudistus on säästänyt potilaiden lääkekuluja ja hillinnyt sairausvakuutuksen lääkemenojen kasvua jopa enemmän kuin vuoden 2005 tietojen perusteella osattiin ennakoida. Alustavien tietojen perusteella myös uudistuksella tavoiteltu lääkkeiden hävikki on vähentynyt potilaiden siirryttyä ostamaan pienempiä pakkauskokoja ja pienempiä lääkemääriä yhdellä kertaa. Varsinaiset seurantatiedot ovat kuitenkin käytettävissä vasta lain ensimmäisen voimassaolovuoden päätyttyä.

Lääkekustannusten hillintä ja nikotiinivalmisteiden myynnin laajentamisen seuranta
HE 107/2005 vp — EV 196/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 13.12.2005, että hallitus selvittää kasvavien lääkekustannusten hillitsemiseen tarvittavat toimenpiteet kokonaisvaltaisesti yhteistyössä viranomaisten ja muiden toimijatahojen (esimerkiksi lääketeollisuus, apteekit, potilasjärjestöt) kanssa ja valmistelee selvityksen perusteella tarvittavat lääkelian ja lääkekorvausjärjestelmän muutosehdotukset.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus asettaa seurantaryhmän, jonka tehtävänä on seurata ja arvioida nikotiinivalmisteiden myynnin laajentamisen vaikutuksia käytännössä Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota jakeluun, valvontaan sekä muutoksen kokonaisvaikutuksiin. Eduskunta edellytti, että hallitus antaa selvityksen toimenpiteistä vuodelta 2006 annettavan toimintakertomuksen yhteydessä.

1. Sosiaali- ja terveysministeriö piti sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haataisen vetämänä 28.3.2006 lääkehuollon viranomaisille ja eri toimijatahoille seminaarin. Kokouksessa keskusteltiin viranomaisten ja muiden toimijatahojen alustusten pohjalta lääketeollisuuteen, apteekkeihin, lääkekorvausjärjestelmään ja lääkkeen määräämiseen liittyvistä mahdollisuuksista ja tavoista hillitä lääkekustannusten nousua hoitotuloksia vaarantamatta. Eri toimijatahoilta saatiin tähän liittyviä kirjallisia kannanottoja. Vastaava seminaari järjestetään myös 7.2.2007.

Seminaariin ja muuhun aineistoon perustuen on ministeriössä valmisteltu alustavasti lääkekustannusten hillintään liittyviä toimenpiteitä. Lääkekorvausmenojen kasvua hillitsevää ja Suomen olosuhteisiin sopivaa viitehintajärjestelmää käsitellään lääkehuollon eri toimijatahoista koostuvassa viitehintatyöryhmässä, jonka työ valmistuu keväällä 2007. Koska vuoden 2006 alussa tuli voimaan useita lääkekustannuksia hillitseviä toimenpiteitä, on uusista toimenpiteistä toistaiseksi pidättäydytty, esimerkiksi apteekin myyntikatetta ei ole toistaiseksi laskettu lääketaksaa muuttamalla. Yksi lääkekustannuksiin vaikuttava tekijä on apteekki-

maksu, joka lääketaksaan liitettynä lisää vuotuisia sairausvakuutuksen ja kuluttajien lääkekustannuksia yli 150 miljoonalla eurolla. Apteekkimaksun poistamista ja eräitä muita apteekkitoimintaan liittyviä kysymyksiä selvitetään apteekkityöryhmässä, jonka määräaika päättyy helmikuun lopussa 2007. Alkuvuodesta 2007 valmistuu lääkehuollon ulkomaisen asiantuntijan raportti ja suositukset tavoista hillitä lääkekustannuksia ja kehittää lääkehuoltoa. Selvityksessä on pohjana myös edellä mainitut, tähänastiseen valmisteluun perustuvat ehdotukset lääkekustannusten hillitsemiseksi.

Työryhmien selvitysten perusteella aloitetaan tarvittavien lääkelain ja lääkekorvausjärjestelmän muutosehdotusten valmistelu.

2. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti eduskunnan edellyttämällä tavalla seurantatyöryhmän, jonka tavoitteena oli seurata ja arvioida nikotiinivalmisteiden myynnin laajentamisen vaikutuksia käytännössä. Toimikaudeksi määrättiin 13.4.2006–8.2.2007. Seurantatyöryhmä seuraa nikotiinivalmisteiden myynnin kehittymistä, valvonnan organisointia ja toimintaa sekä myynnin laajentamisen kokonaisvaikutuksia sekä tekee seurannan tulosten perusteella mahdolliset ehdotukset.

Seurantaryhmä hankkii erilliskyselyihin ja tilastoihin perustuvat selvitykset lupamenettelyistä ja myynnin valvonnasta kunnissa, uusien myyntipaikkojen määrästä ja laadusta, nikotiinivalmistevalikoiman myynnin ja hintojen kehityksestä apteekeissa ja uusissa myyntipaikoissa sekä käyttäjien näkemyksistä ja kokemuksista liittyen myynnin laajentamiseen ja valmisteiden käytöstä saatuihin kokemuksiin. Selvitykset valmistuvat vuoden 2006 loppuun mennessä ja niiden analysointi tammikuussa 2007. Niiden perusteella työryhmä pohtii nikotiinivalmisteiden myyntiä laajentaneen lakimuutoksen kokonaisvaikutukset ja tekee johtopäätöksensä.

Tulokset: Tässä vaiheessa ainoastaan kuntien lupa- ja valvontamenettelystä on tulokset, mutta muista voidaan antaa lakimuutoksen vaikutuksista vain alustavia tietoja.

Kuntakysely: Etelä-Suomen lääninhallituksen 59 kuntaan lähetettyyn kyselyyn vastasi 65 prosenttia.

Nikotiinikorvaushoitovalmisteiden jakelun laajennus on ollut voimassa niin vähän aikaa, ettei valmisteiden myynnin valvonnassa pitemmällä aikavälillä mahdollisesti esiin tulevia ongelmia voi vielä tietää.

Kyselyn mukaan pääasiassa nikotiinikorvaushoitovalmisteiden lupien myöntämistä ja valvontaa hoitavat kunnan ympäristöasioista tai ympäristöterveydenhuollosta vastaava viranomainen. Lupatoiminta on alkanut melko pian lainmuutoksen voimaantulon jälkeen. Kaikki kunnat perivät myyntiluvasta myyntipaikkojen ja myyntipisteiden määrästä riippuvan maksun, mutta vain puolet kunnista perii maksua valvonnasta.

Uusiin lupa- ja valvontatehtäviin käytetty aika vaihtelee. Alkuvaiheessa lupien myöntämiseen meni enemmän aikaa ja alkuvaiheen tasaannuttua lupa- ja valvontatehtäviin käytettävät henkilötyöpäivät ehtivät jo lakimuutoksen lyhyenä voimassaoloaikana vähentyä. Lupatehtäviin menee henkilötyöpäiviä enemmän kuin valvontatehtäviin.

Puolet kuntien viranomaisista ilmoitti lupahakemuksissa olevan puutteita, jotka pääasiassa koskivat omavalvonnassa tai lupahakemuksessa puuttumaan jäänyttä myymälän pohjapiirrosta. Ongelmat johtuvat lupatoiminnan uutuudesta. Valituksia nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myynnistä oli kolme ja ne koskivat tuotteiden sijoittelua myyntipisteessä. Viranomaisten harjoittamassa valvonnassa ei myöskään ollut suuria puutteita valmisteiden myynnissä. Pääasiassa puutteet koskivat sijoittelua, ikärajaseurantaa ja omavalvontasuunnitelmien puutteellisuutta. Muutoksenhakua ei ollut käytetty, koska vain yksi lupa oli peruutettu.

Suurin ongelma oli työtehtävien lisääntyminen ilman vastaavia resursseja uusiin lupa- ja valvontatehtäviin. Lainmuutoksen toteuttamista vaikeutti myös epätietoisuus siitä mikä viranomainen vastaa lupa- ja valvontatehtävistä. Suurin osa vastanneista kunnista ilmoitti, että nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myynnin lupa- ja valvontatehtäviä, lääkelakia sekä yleisesti nikotiinikorvaushoitovalmisteita koskevaa koulutusta tai ohjausta ei ollut järjestetty tarpeeksi.

Alustavia muita tuloksia: Helmikuussa 2006 voimaan tullut mahdollisuus myydä nikotiinivalmisteita apteekkien ohella kunnalta luvan saaneista kaupoista tarkoittaa, että lähinnä kevään ja kesän 2006 aikana on luotu toimintatavat. Alussa tilanne ruuhkautui kauppojen halutessa luvat nopeasti, mutta ennen lupien myöntämistä piti kuntien tehdä myynnin valvontaa ja maksullisuutta koskevat päätökset sekä luotava menettelyt myynnin valvomiseksi käytännössä. Nyt tilanne on rauhoittunut ja lähes 400 kuntaan on tullut uusia myyntipaikkoja.

Lupamenettelyihin on liittynyt jonkun verran epäselvyyksiä ja tämä on johtanut kuntien yhteydenottoihin viranomaisiin. Eräät kunnat ovat esittäneet lupamenettelyn korvaamista ilmoitusmenettelyllä, mm. siksi että tupakan myynti ei vaadi lupaa. On esitetty myös nikotiinivalmisteiden myymistä ravintoloissa.

Nikotiinivalmisteiden myynti edellyttää, että kaupassa myydään myös tupakkaa, koska tarkoituksena on ollut luoda valmisteista todellinen vaihtoehto tupakalle. Edellytys on kuitenkin osoittautunut ongelmalliseksi, koska esimerkiksi luontaistuotekaupat ovat jääneet myynnin ulkopuolelle. Apteekkarit ovat verotussyistä myös lisääntyvästi alkaneet perustaa omia apteekin sisällä toimivia yrityksiään ja halunneet sijoittaa nikotiinivalmisteiden myynnin niihin. Näin toimien nikotiinivalmisteiden myynti apteekin tiloissa edellyttää muiden kauppojen tavoin vähittäismyyntilupaa ja myös tupakan myyntiä.

Yksi lääketukkuyritys toimittaa nikotiinivalmisteet sekä apteekkeihin että kauppoihin siten, että päivittäistavaratukut toimivat yrityksen alihankkijoina. Ratkaisua pidetään onnistuneena, paitsi että nouto- ja pikatukkuja ei ole toistaiseksi saatu saman menettelyn piiriin.

Myyntilupien osittain hidasta myöntämisprosessia lukuun ottamatta kauppa on ollut tyytyväinen nikotiinivalmisteiden jakelun käynnistämiseen. Jakelu on käynnistynyt vähittäiskaupoissa hallitusti ja rauhallisesti.

Nikotiinivalmisteiden myynnin laajentamisen myötä valmisteiden hinnoittelu vapautettiin. Etelä-Suomen lääninhallituksen syyskuussa 2006 neljässä kaupungissa tekemän hintavertailun mukaan nikotiinivalmisteet ovat kaupoissa edullisempia kuin apteekeissa, joskin kauppojen valikoimat ovat huomattavasti apteekkeja suppeammat. Eri apteekkien välillä on myös suuria hintaeroja.

Kauppojen myyntitoiminta ja kuntien lupa- ja valvontatoiminta tulevat vakiintumaan vasta myöhemmässä vaiheessa. Työryhmän toimiaika huomioon ottaen sen selvitys tulee keskittymään uudistuksen toimeenpanoon, alkuvaiheen myynnin ja hintojen kehitykseen sekä käyttäjäkokemuksiin. Pitemmän tähtäimen johtopäätöksiä nikotiinivalmisteiden myynnin kehittymisestä tai lupa- ja valvontamenettelyn toimivuudesta tai uudistuksen kokonaisvaikutuksista voidaan tehdä vasta myöhemmin.

Eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain kokonaisuudistus
HE 156/2005 vp — EV 34/2006 vp
Talousvaliokunta

Eduskunta edellytti 18.4.2006, että hallitus valmistelee viipymättä vakuutettujen ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet turvaavan, toimivan ja kansainvälisesti kilpai-

lukykyisen eläkerahastolainsäädännön kokonaisuudistuksen. Hallituksen on annettava esityksensä eduskunnalle syyskuun 2006 loppuun mennessä, jotta eduskunta voi tehdä päätöksensä vielä tämän vaalikauden aikana.

Valtioneuvosto päätti 18.5.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 2.6.2006 eläkerahastolakityöryhmän, jonka tehtäväksi annettiin valmistella sosiaali- ja terveysministeriölle esitys lisäeläkedirektiiviä koskevaan jatkotyöhön liittyvien tehtävien priorisoinnista ja aikataulusta 23.6.2006 mennessä ottaen huomioon eduskunnan lausumassaan edellyttämät seikat. Toimeksiannossa esitettiin, että työryhmän esityksen pohjalta on tarkoitus asettaa jatkotyöryhmä valmistelemaan hallituksen esityksen muotoon kirjoitettua eläkesäätiö- ja vakuutuskassalain kokonaisuudistusta sekä vakuutusyhtiölakiin tehtäviä mahdollisia lisäeläketoiminnan edellyttämiä muutoksia.

Eläkerahastolakityöryhmä oli yksimielinen siitä, että kokonaisuudistuksen yhteydessä on ratkaistava neljä asiakokonaisuutta. Ensinnäkin on valmisteltava uusi eläkerahastolaki, joka sisältää kaikki uudet lisäeläkejärjestelyt, joita ovat maksuperusteiset ja etuusperusteiset lisäeläkejärjestelyt sekä näiden sekoitukset. Eläkerahastolakityöryhmä piti keskeisenä, että uuden lain tulisi turvata vakuutettujen ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet ottaen huomioon osapuolille koituvat riskit. Toiseksi kokonaisuudistuksen yhteydessä on valmisteltava ehdotus nykyisten eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toiminnan turvaamiseksi tarkoituksenmukaisella tavalla. Kolmanneksi on valmisteltava ehdotus TEL -eriyttämiskysymyksestä eli se, onko perusteltua harjoittaa pakollista työeläketurvaa ja lisäeläketoimintaa samassa eläkelaitoksessa. Neljänneksi kokonaisuudistuksen yhteydessä on valmisteltava ehdotus siitä, voivatko henkivakuutusyhtiöt harjoittaa jatkossa eläkerahastolain mukaista lisäeläketoimintaa ottaen huomioon kilpailuneutraliteetti. Työryhmä oli yksimielinen myös siitä, että kaikki edellä mainitut asiakohdat, hallituksen esityksen muotoon laadittu luonnos eläkerahastolaiksi sekä esitykset asiakohtien 2-4 edellyttämistä lainmuutoksista tulisi tehdä kesään 2007 mennessä. Työryhmässä todettiin, että kokonaisuudistusta ei ole mahdollista toteuttaa eduskunnan edellyttämässä aikataulussa syyskuuhun 2006 mennessä.

Eduskunnan lausumassaan mainitseman eläkerahastolain kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt 20.11.2006 työn, joka tähtää alkuvaiheessa edellä mainittujen keskeisten ja laajakantoisten kysymysten periaatteellisen ratkaisuun. Ratkaisut pyritään löytämään 8.1.2007 mennessä. Tämän jälkeen työ jatkuisi niin, että 30.6.2007 mennessä olisi valmiina hallituksen esitysluonnos uudesta eläkerahastolaista sekä esitykset edellä mainittujen asiakohtien edellyttämistä lainmuutoksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö on informoinut eduskunnan talousvaliokuntaa ja sosiaali- ja terveysvaliokuntaa tehdyistä toimenpiteistä 22.9.2006.

Prostituoiduille järjestettävät tukitoimet
HE 221/2005 vp — EV 93/2006 vp
Lakivaliokunta

Eduskunta edellytti 21.6.2006, että prostituoitujen käytettäviksi järjestetään riittävästi sellaisia tukitoimia, joilla edistetään heidän mahdollisuuksiaan irtautua prostituutiosta ja siirtyä työelämän piiriin.

Valtioneuvosto päätti 24.8.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Työministeriön 29.9.2005 asettama työryhmä on valmistellut suuntaviivat ihmiskaupan uhrien auttamiselle. Työryhmässä muun muassa pohdittiin yhteistyön muotoja eri viranomaisten ja järjestöjen kesken. Eduskunta on käsitellyt maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muutokset (EV 188/2006vp), joilla saatettiin

voimaan ihmiskaupan uhreille annettavia palveluja ja tukitoimia toteuttava auttamisjärjestelmä. Lakimuutokset tulivat voimaan 1.1.2007. Edellä mainitut lakimuutokset koskevat pääasiassa henkilöitä, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa. Henkilöt, joilla on kotikunta Suomessa, saavat palveluja ja tukitoimia yleisten säädösten mukaisesti. Kunnalle voidaan korvata ihmiskaupan uhrille annetuista uhriasemasta johtuvista erityisistä palveluista ja tukitoimista aiheutuvia kustannuksia.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Tupakkalain toimeenpano
HE 226/2005 vp — EV 84/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.6.2006, että hallitus seuraa toteutuuko ravintolatyöntekijöiden tupakansavulta suojelu samoin kuin lakiehdotuksen muut terveyspoliittiset tavoitteet tarkoitetulla tavalla ja arvioi seurannan perusteella lainmuutostarpeet.

Valtioneuvosto päätti 6.7.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Lain vahvistamisen jälkeen on annettu tupakointitilan vähimmäispinta-alaa koskeva valtioneuvoston asetus ja tupakointitilan rakenteellisia ja teknisiä vaatimuksia ja huoltoa koskeva sosiaali- ja terveysministeriön asetus. On järjestetty kattavasti sekä valtakunnallisia että alueellisia koulutustilaisuuksia laista ja sen toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta ravintoloitsijoille ja viranomaisille. Lisäksi on käynnistetty tupakkalain voimaanpanoa tukevan viestintäkampanjan valmistelu ja panostettu verkkoviestintään STTV:n www- sivuilla. Lakimuutoksen toimeenpanon ja vaikuttavuuden seuranta on sisällytetty Työterveyslaitoksen ja STTV:n tulossopimuksiin.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittäminen
HE 132/2006 vp — EV 196/2006 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 1.12.2006, että hallitus seuraa lainsäädännön toteutumista ja huolehtii siitä, että työterveyshuollon asiantuntijat ovat mukana tilakäynneillä vähintään nykyisessä laajuudessa ja että vuoden 2009 loppuun mennessä työterveyshuoltoa kehitetään siten, että tilakäynnit voidaan kaikilla alueilla tehdä moniammatillisena yhteistyönä hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämisyksikkö ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela seuraavat lainsäädännön toteutumista. Terveyskeskusten työterveyshuollon verkostoyhteistyössä panostetaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämiseen ja mm. työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden yhteistyön toteutumiseen.

Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittäminen
HE 166/2006 vp — EV 140/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.11.2006, että vammaispoliittisen ohjelman valmistelussa selvitetään, miten henkilökohtaista avustajapalvelua kehitetään ja sen rahoitusta uudistetaan sekä millä aikataululla uudistamisessa edetään.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Avustajatoiminnan ja palveluasumisen piiriin kuuluu 6% vammaispalvelujen käyttäjistä. Näiden palveluiden kustannukset ovat yhteensä noin 40 % vammaispalvelujen kustannuksista, jotka olivat vuonna 2004 yhteensä 204 miljoonaa euroa. Avustajapalvelua tarvitsevien määrä on jatkossa vähintään kaksinkertainen ja lisäksi nykyisiin avustajatuntien määriin kohdistuu korotuspaineita.

Vaikeavammaisten suhteellinen osuus on sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisen valtionosuuden määräytymisperuste vuoden 2006 alusta alkaen. Valtionosuutta lisäämällä ei voida ohjata kuntia lisäämään yksittäisiä palveluja, mutta sillä voidaan tasoittaa niiden kuntien kustannuksia, joissa on runsaasti vaikeavammaisia kuntalaisia. Avustajatoiminta kuuluu ns. kalliisiin vammaispalveluihin, joten sen rahoituksen uudistamiseksi on olemassa muutospaineita. Vammaispalvelujen rahoitusjärjestelmän vahvistaminen liittyy Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen yhteydessä toteutettavaan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistukseen.

Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittämistyö sisältyy vammaislainsäädännön uudistamiseen. Perustuslain edellytysten mukaisesti avustajajärjestelmää tulee kehittää siten, että myös ne vaikeavammaiset henkilöt, jotka eivät kykene tai halua toimia työnantajina, voivat olla järjestelmän piirissä. Vammaislainsäädännön kokonaisuudistus siirtyy tulevalle hallituskaudelle ja kustannussyistä sen voimaantulo toteutetaan vaiheittain.

Vammaispoliittinen ohjelma
VNS 5/2006 vp — EK 23/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 22.9.2006, että hallitus ryhtyy pikaisesti valmistelemaan laaja-alaista kaikkien tahojen toimintaa ohjaavaa vammaispoliittista ohjelmaa.

Valtioneuvosto päätti 12.10.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on tehty vammaispoliittista selvitystyötä, joka on osaltaan pohjana sekä ohjelman laatimiselle että vammaislainsäädännön uudistamistyölle. Valtioneuvoston selonteko vammaispolitiikasta 2006 valmisteltiin eri hallinnonalojen ja vammaisjärjestöjen sekä asiantuntijoiden yhteistyönä. Selonteko sisältää vammaispolitiikan kokonaiskuvan, periaatteet sekä kehittämislinjaukset. Hallinnonalojen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden tehtävänä on syventää ja konkretisoida selonteon valmistelun yhteydessä tehty vammaispolitiikan tarkastelu käytännön toimintasuunnitelmaksi. Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistautunut koordinoimaan ohjelman valmistelua, mikäli tuleva hallitus ottaa vammaispoliittisen ohjelman laatimisen ohjelmaansa. Valtakunnallinen vammaisneuvosto toimii osaltaan keskustelufoorumina ja evästäjänä ohjelman valmisteluaikana.

Sähköisten potilaskertomusten ja sähköisen lääkemääräyksen toteuttaminen
K 4/2006 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Käsitellessään Hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2005 tulevaisuusvaliokunta rajasi lausuntonsa ja huomautuksensa koskemaan tietoyhteiskuntaa ja erityisesti sen sähköisiä palveluja. Valiokunta kiinnitti huomiota vuorovaikutteisen Internetin ja matkaviestimien vähäiseen käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollon asioinnissa. Valiokunta esitti,
>
> että hallitus tekee kokonaisarvion julkisten palvelujen digitalisoimisen esteistä, viivytyksistä ja ratkaisuista ja

että hallitus viivyttelemättä valmistelee sähköisen terveyskertomuksen toimeenpanon edellyttämät lainsäädäntö- ja muut päätökset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä sekä sähköistä lääkemääräystä koskevat lait hyväksyttiin syksyllä 2006. Lakien pohjalta toteutetaan valtakunnalliset keskitetyt tietojärjestelmät, jotka mahdollistavat potilas- ja lääkemääräystietojen valtakunnallisen käytön potilaiden tietosuojan turvaavalla tavalla.

Laissa säädettyjen tavoitteiden toteuttamista varten sosiaali- ja terveysministeriö on luonut kansallisen ohjausjärjestelmän sekä rahoittanut tavoitteiden mukaiset osahankkeet yhteistyössä kuntien, sairaanhoitopiirien ja Kelan kanssa.

Työministeriö

Vuokratyövoiman välitys ja käyttö
HE 78/1996 vp
Työasiainvaliokunta

Eduskunta edellytti 17.12.1997, että vuokratyövoiman välitykseen ja käyttöön liittyvät epäkohdat poistetaan.

Valtioneuvoston asettama työsopimuslakikomitea selvitti työvoiman vuokraukseen liittyviä kysymyksiä valmistellessaan ehdotuksen uudeksi työsopimuslaiksi.

Työsopimuslaissa (55/2001) on säännöksiä työvoiman vuokrausyrityksen ja käyttäjäyrityksen oikeuksien ja velvoitteiden jakautumisesta. Lain 1 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan työnantajan siirtäessä työntekijän tämän suostumuksen mukaisesti toisen työnantajan (käyttäjäyritys) käyttöön, käyttäjäyritykselle siirtyvät oikeus johtaa ja valvoa työntekoa sekä ne työnantajalle säädetyt velvollisuudet, jotka liittyvät välittömästi työn tekemiseen ja sen järjestelyihin. Lisäksi mainittujen tahojen työturvallisuusvastuun jaosta säädetään työturvallisuuslaissa ja rikosoikeudellisen vastuun jaosta rikoslaissa.

Myös vuokratyösuhteissa sovellettavista vähimmäistyöehdoista säädetään työsopimuslaissa. Jos vuokrausyritys ei ole työehtosopimuslain tai työsopimuslain yleissitovuussäännöksen nojalla velvollinen noudattamaan työehtosopimusta, vuokratyöntekijöiden työsuhteen vähimmäisehdot määräytyvät käyttäjäyritystä sitovan työehtosopimuksen mukaan. Työsopimuslain toimivuutta selvittäneen seurantatutkimuksen alustavien tietojen mukaan sekä työnantaja- että palkansaajajärjestöjen lakimiesten enemmistö arvioi vuokratyötä koskevien säännösten nykyisellään turvaavan vuokratyöntekijöiden aseman jokseenkin riittävästi. Tämän seurantatutkimuksen tarkempia tuloksia on tarkoitus selvittää Eduskunnalle kevätistuntokaudella 2004 annettavassa työelämäselonteossa.

Työvoiman vuokrausalan taloushallinto-, tietojenkäsittely- ja toimistotehtävissä olevia vuokratoimihenkilöitä koskeva työehtosopimus on vahvistettu yleissitovaksi työehtosopimukseksi. Työehtosopimuksen osapuolia ovat Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ja Palvelutyönantajien Erityispalvelujen Työnantajaliitto. Lisäksi vuokrausalan yritykset ovat solmineet valtakunnallisten työntekijäliittojen kanssa työehtosopimuksia.

Eurooppa-tasolla työ- ja sosiaaliasiainneuvoston työryhmäkäsittelyssä on direktiiviehdotus ((KOM 2002) 701 lopullinen) vuokratyöntekijöiden työehdoista. Sen käsittely on kesken. Direktiivin käsittelyn etenemisestä informoidaan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa.

Lausuma ei sinänsä enää anna edellä kerrottua aihetta enempää työministeriön toimenpiteisiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 9/2004 vp), joka koski hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2003, katsonut, että hallituksen antama selvitys ja kannanotto on asianmukainen. Valiokunta on uudemman kerran lausunnossaan (TyVL 7/2005 vp) hyväksynyt sen, että lausuma ei enää anna aihetta työministeriön toimenpiteisiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 8/2006 vp.) edellyttänyt, että lausuman toteutumista tulee edelleen seurata hallituksen kertomuksessa.

Vuokratyöntekijöiden käyttöä ja asemaa työorganisaatioissa on selvitetty tutkimuksella vuosina 2004–2005 (Työpoliittinen tutkimus 283/2005 ja 302/2006).

Työministeriö asetti 27.6.2006 kolmikantaisen työryhmän selvittämään määräaikaisia työsuhteita ja niiden käytön edellytyksiä. Asetetun työryhmän tehtävänä oli tarkastella, onko selvityshenkilön ehdotusten pohjalta tai kokonaan niistä riippumatta mahdollista valmistella toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää määräaikaiseen työhön mahdollisesti liittyviä ongelmia rajoittamatta kuitenkaan määräaikaisen työn oikeutettua käyttöä. Työryhmän käsittelyssä on vuokratyöhön liittyviä kysymyksiä. Työryhmäraportissa arvioidaan erityisesti määräaikaisen sopimuksen solmimisedellytyksiä vuokratyössä. Vuokratyöhön liittyvää selvitystyötä tullaan edelleen jatkamaan.

Yksityisyyden suoja työelämässä
HE 121/1998 vp
Työasiainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.2.1999, että hallitus valmistelee uuden esityksen yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa ottaen asianmukaisesti huomioon valiokuntien tästä esityksestä antamat lausunnot.

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (477–480/2001) tuli voimaan 1.10.2001.

Työministeriö on valmistellut laista suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi esitteet, joita on levitty muun muassa lakia valvovien työsuojelupiirien ja tietosuojavaltuutetun toimesta. Esite on myös saatavilla työministeriön Internet-osoitteessa:
www.mol./pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/05_esitteet/tme8013s_tietosuoja.pdf.
Työministeriö on osallistunut myös lakia koskeviin koulutustilaisuuksiin.

Hyväksyessään lain eduskunta sisällytti vastaukseensa muun muassa seuraavan lausuman, joka on merkitty valtioneuvoston istunnon pöytäkirjaan 7.6.2001: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus välittömästi yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa valmistelee ehdotukset lainsäädännöksi, joka koskee alkoholi- ja huumetestien käyttöä sekä teknistä valvontaa ja sähköpostin käytön valvontaa työpaikoilla. Lakiehdotusten tulee sisältää selkeät säännökset siitä, millaisia huumetestejä ja missä tilanteissa työpaikoilla voidaan järjestää ja millaisilla edellytyksillä työntekijä on velvollinen niihin osallistumaan sekä siitä, millaista teknistä valvontaa työnantajalla on oikeus suorittaa ja miten sähköpostin käyttöä saadaan valvoa.”

Lausuman johdosta työministeriö asetti työelämän tietosuojalainsäädännön täydentämistä valmistelevan kolmikantaisen työryhmän, jonka tuli 31.12.2002 mennessä 1) selvittää ja analysoida asiaa koskeva aikaisempi valmistelutyö, 2) valmistella analysoinnin pohjalta ehdotukset lainsäädäntötoimiksi koskien työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten oikeuksia ja velvollisuuksia työpaikalla tapahtuvan teknisen valvonnan ja sähköpostin käytön valvonnan yhteydessä sekä 3) toimia yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön 20.12.2000 asettaman huumausainetestien käyttöä selvittävän työryhmän kanssa sekä koordinoida ja tarvittaessa valmistella tämän työryhmän työn päätyttyä työelämää koskevat esitykset ehdotukseksi lainsäädäntötoimiksi. Työryhmän määräaikaa jatkettiin 31.5.2003 saakka, koska valmistelua pitkitti muun muassa huumausainetestien käyttöä koskevien säännösten valmistelun siirtyminen sosiaali- ja terveysministeriöltä työryhmälle. Työryhmä sai määräaikaan mennessä valmiiksi yksimielisen muistion, jonka pohjalta hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 162/2003). Lakiesitys on lähetetty perustuslakivaliokunnalle ja hallintovaliokunnalle lausunnon antamista varten sekä työelämä ja tasa-arvovaliokunnalle mietinnön antamista varten. Laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) tuli voimaan 1.10.2004.

Eduskunnan vastaukseen sisältyy myös toinen lausuma (HE 75/2000 vp), jonka mukaan hallituksen on tarkoin seurattava soveltuvuustestien käyttöä työelämässä ja selvitettävä eri testimenetelmien luotettavuutta sekä annettava eduskunnalle selvityksensä asiasta vuoden 2002

loppuun mennessä. Työministeriö käynnisti asiaa koskevan tutkimuksen, jonka suoritti Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos. Tutkimus valmistui tammikuussa 2004 ja Eduskunnan edellyttämä selvitys annettiin työelämäselonteon yhteydessä kevätistuntokaudella 2004.

Asia ei siten enää anna aihetta edellä kerrottua enempää työministeriön toimenpiteisiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 9/2004 vp), joka koski hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2003, katsonut, että hallituksen antama selvitys ja kannanotto on asianmukainen.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (7/2005 vp) kiinnittänyt edelleen huomiota antamaansa lausuntoon valtioneuvoston selonteosta (VNS 4/2004 vp), jossa kiinnitettiin huomiota työsuhteisen työn ulkopuolelle rajattuihin työnteon muotoihin, kuten työharjoitteluun, työelämävalmennukseen ja työkokeiluun sekä perhe- ja omaishoitoon. Lausumassa edellytettiin, että hallitus selvittää, millä edellytyksillä työ- ja sosiaalilainsäädäntöön perustuvaa suojaa voitaisiin ulottaa edellä mainittuihin työnteon muotoihin. Nyt käsiteltävän lausuman johdosta valiokunta pitää tärkeänä, että uusia työnteon muotoja koskevan selvitystyön yhteydessä selvitetään myös se, tulisiko harjoittelijoiden huumetestaus tehdä mahdolliseksi.

Työministeriössä on valmisteltavana jatkotoimenpiteet, jotka perustuvat työelämäselonteosta saatuun eduskunnan vastaukseen (EV 10/2005 vp). Yhtenä toimenpiteenä on harkittu ei-työsuhteisten aseman selvittämistä työryhmässä tai toimikunnassa, jossa olisivat edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö ja työmarkkinaosapuolet. Tämän työn yhteydessä voidaan selvittää myös työntekijöiden/työnhakijoiden huumetestausta koskevan lainsäädännön ulottamista soveltuvin osin muun muassa harjoittelijoihin.

Työministeriö on käynnistänyt vuoden 2006 lopulla tutkimuksen työelämän tietosuojaa koskevien säännösten toteutumisesta ja vaikutuksista. Tutkimuksen toteuttaa Turun yliopisto vuoden 2007 aikana. Lisäksi työministeriö on asettamassa kolmikantaista työryhmää selvittämään ei-työsuhteisten oikeudellista asemaa ja tämän työn yhteydessä kartoitetaan myös ei-työsuhteisten henkilöiden tietosuojaan ja testaukseen liittyviä kysymyksiä.

Työllisyysasteen nostaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 11) Työllisyysasteen nostamisen 80 prosenttiin — yhdessä aktiivisen maahanmuuttopolitiikan kanssa — vuoteen 2015 mennessä tulee olla hallituksen työllisyysstrategian tavoitteena. Se merkitsee vankan perustan luomista Suomen houkuttelevuudelle ja sen estämiselle, että Suomen kilpailukyvyn heikkoudet muuttuvat hyvinvoinnin kasvua estäviksi kesto-ongelmiksi.

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen talouspolitiikan tärkein tavoite on työllisyyden lisääminen vähintään 100 000 hengellä vaalikauden loppuun mennessä. Tämä merkitsee työllisyysasteen nostamista 70 prosenttiin vuoteen 2007 mennessä. Seuraavan vaalikauden loppuun mennessä tavoitteeksi on asetettu 75 prosentin työllisyysaste. Tämä edellyttää nuorten kiinnittymistä työelämään selvästi nykyistä aikaisemmin, keskimääräisen eläkkeelle siirtymisiän oleellista myöhentymistä ja rakenteellisen työttömyyden alentamista.

Hallitus on tehnyt päätökset lukuisista hallitusohjelman mukaisista toimista, jotka nostavat työllisyysastetta ja alentavat työttömyyttä. Osa toimenpiteistä on toteutettu hallitusohjelman

mukaisesti poikkihallinnollisessa työllisyysohjelmassa. Työllisyyteen ja työvoiman kysynnän lisäämiseen vaikuttavat myös yleiset talouspoliittiset toimenpiteet kuten henkilö- ja yritysverotuksen uudistukset. Politiikkaohjelmista erityisesti yrittäjyysohjelma on vaikuttanut keskeisesti työllisyysohjelman tavoitteiden toteutumiseen.

Työllisyysohjelman päätavoitteita ovat rakenteellisen työttömyyden alentaminen ja syrjäytymisen ehkäisy, osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen ja varautuminen ikärakenteen muutoksesta johtuvaan työvoiman niukkuuteen, työmarkkinoilla nykyistä pidempään pysyminen sekä työn tuottavuuden lisääminen sekä työn organisoinnin ja mielekkyyden parantaminen.

Työllisyysohjelma on toteutettu hallituskauden aikana neljänä osahankkeena, jotka sisältävät monia konkreettisia toimenpiteitä. Osahankkeita ovat 1) julkisen työvoimapalvelun palvelurakenteen uudistaminen, 2) työmarkkinatuen aktivointi, 3) työvoimapoliittiset aktiivio hjelmat ja koulutus sekä 4) työurien pidentäminen. Ohjelman toimeenpano on edennyt suunnitellulla tavalla.

Työllisyys alkoi kasvaa vuoden 2004 jälkipuoliskolla hallituskauden alun työllisyyden vähenemisen jälkeen. Työllisyyden nopean kasvun ansiosta hallitusohjelman 100 000 henkilön työllisyystavoite näyttäisi olevan toteutumassa. Joulukuussa 2006 työllisyyden kausipuhdistettu taso (2 468 000) oli noin 99 000 henkeä korkeampi kuin hallituskauden alussa vuoden 2003 huhtikuussa. Työllisyyden kehitysnäkymät arvioidaan hyviksi myös hallituskauden lopulla, mutta vuonna 2007 talouskasvu ja sen myötä työllisyyden kasvu ennusteiden mukaan kuitenkin hieman hidastuisi. Suurin työllisyyspotentiaali on työurien pidentämisen ohella työttömissä työnhakijoissa, joiden täysimääräinen työllistäminen edellyttää edelleen tiettyjen rakenteellisten ongelmien korjaamista. 75 % työllisyysaste vuonna 2011 edellyttäisi työllisyyden lisäystä nykytilanteeseen verrattuna noin 190 000:lla, mitä voidaan pitää väestön ikäkehitys huomioon ottaen erittäin haastavana tavoitteena. Tavoite on realistinen vasta ensi vuosikymmenen puolivälin jälkeen, jolloin suuret ikäluokat ovat siirtyneet pois työikäisestä väestöstä.

Työaikajärjestelyt, perheen, opiskelun ja työelämän yhteensovittaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 13) Hallituksen tulee yhdessä työmarkkinaosapuolien kanssa ryhtyä toimiin sellaisten työaikajärjestelyjen aikaansaamiseksi, joiden avulla perheen, opiskelun ja työelämän yhteensovittaminen on elinkaarelle nykyistä joustavampaa.

Lausuman yksityiskohtaisen sisällön osalta työministeriö viittaa antamaansa vastaukseen Työn ja arjen yhteensovittamisen joustavoittaminen (VNS 3/1997 vp).

Lisäksi työministeriö toteaa, että opiskelun ja työelämän yhteensovittamisesta tukevat sekä opintovapaalaki (273/1979) että erityisesti aikuiskoulutustuesta annettu laki (1276/2000), joka tuli voimaan vuonna 2001. Aikuiskoulutustuen saaja voi lisäksi saada opintolainan valtiontakauksen siten kuin siitä opintotukilaissa säädetään. Myös vuorotteluvapaan ja osaaikalisän aikana on mahdollisuus opiskella. Vuorotteluvapaalain (1305/2002) 14 §:n 2 momentin mukaan vuorottelukorvaus voidaan maksaa myös vähentämättömänä, vaikka työnantaja kustantaa työntekijän koulutuksen edellytyksin, ettei etua lueta työntekijän veronalaiseksi tuloksi.

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmassa on myös lukuisia aikuiskoulutusta tukevia toimenpiteitä. Aikuiskoulutusta kehitetään parlamentaarisen aikuiskoulutus-

työryhmän ehdotusten pohjalta. Jo vuonna 2003 käynnistyi opetusministeriön toimesta viisivuotinen aikuisväestön osaamistason kohottamisen lisätoimenpideohjelma, jonka puitteissa on tavoitteena, että koulutuksen aloittaa vuositasolla vähintään 10 000 henkilöä.

Hallitus edistää myös elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia työelämässä ja tällaisia toimenpiteitä on myös vuosia 2003–2004 ja 2005–2007 koskevissa tulopoliittisissa sopimuksissa, joiden toteuttamiseen valtiovalta omalta osaltaan on sitoutunut. Mm. ammattitutkintostipendin määrää on tarkoitus korottaa ja sen saamisen ehtoja helpottaa, kehittää aikuiskoulutuksen määrärahoja, oppisopimuskoulutuksena toteutettavan lisäkoulutuksen määriä ja aikuisten näyttötutkintojärjestelmää sekä selvittää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) ja koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) muutosmahdollisuuksia. Myös työaikapankkijärjestelmän mahdollisuudet ja käyttöönotto edistävät työaikajärjestelyjen monipuolisuutta. Työaikapankkien käyttöä selvitettiin vuonna 2004 käynnistyneessä tutkimuksessa (Työpoliittinen tutkimus 284/2005). Vuoden 2007 alusta tulee voimaan palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muutokset, joilla turvataan työaikapankkisaatavien maksaminen palkkaturvana henkilön kuuden kuukauden palkkaa vastaavaan määrään saakka.

Uuteen sairausvakuutuslakiin (1224/2004), joka on vuoden 2005 alussa voimaan tuleva pääosiltaan tekninen kokonaisuudistus, sisältyy perheen ja opiskelun yhteensovittamisen kannalta keskeinen isien oikeuksia koskeva uudistus. Sen mukaan päätoimisesti opiskelevalla isällä on muusta työllistymisestä poikkeuksena oikeus vähimmäismääräiseen isyysrahaan. Tällä uudistuksella halutaan parantaa päiväkohtaisesti maksettavan isyysrahan ja kuukausiperusteisesti maksettavan opintorahan yhteensovittamista siten, että opiskelevien isien mahdollisuudet opiskelujen ja perheen yhteensovittamisen paranevat. Sama säännös koskee myös äitiys- ja vanhempainrahaa.

Työministeriön kolmikantainen työryhmä on selvittänyt perhevapaasäännösten toimivuutta eri käyttäjien näkökulmasta erilaisissa perhetilanteissa. Työryhmä esitti osittaisen hoitovapaaoikeuden laajentamista erityisen huollon ja hoidon tarpeessa olevan vammaisen ja pitkäaikaisesti sairaan lapsen vanhemmille, adoptiovanhempien perhevapaaoikeuksien laajentamista, etävanhemmalle oikeutta tilapäiseen hoitovapaaseen ja niin sanotun isän bonusvapaan käytön joustavoittamista. Työryhmän esitysten pohjalta laaditaan hallituksen esitys keväällä 2006.

Työsopimuslain säännökset osittaisen hoitovapaan laajentamisesta, adoptiovanhemman hoitovapaaoikeuden laajentamisesta ja etävanhemman saattamisesta tilapäisen hoitovapaan piiriin tulivat voimaan 1.8.2006. Adoptiovanhempien vanhempainrahakauden pidentäminen, vanhempainrahan myöntäminen rekisteröidyssä parisuhteessa olevalle sekä niin sanotun isäkuukauden toteuttaminen joustavammassa muodossa toteutuu vuoden 2007 alusta.

Maahanmuuttopolitiikka ja monikulttuurinen Suomi
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 22) Monikulttuurisuudesta on tehtävä omien historiallisten esimerkkiemme pohjalta tulevaisuuden menestystekijä. Hallituksen tulee panostaa tässä tarkoituksessa Suomessa olevien ja tänne tulevien maahanmuuttajien kotouttamiseen erityisesti kielitaitoa ja työmarkkinavalmiuksia kehittäen.

Hallitusohjelman mukaisen maahanmuuttopoliittisen ohjelmaa valmistellaan työministeriön asettamassa virkamiestyöryhmässä, jonka työtä ohjaa työministerin johtama ministeriryhmä. Ohjelmaa valmisteltaessa keskeisiä teemoja ovat muun muassa varautuminen näköpiirissä

oleviin työvoiman saatavuusongelmiin myös työperusteista maahanmuuttoa kehittämällä, maahanmuuttajien kotouttamisjärjestelmän tehostaminen sekä etnisten suhteiden parantaminen sekä siitä huolehtiminen, että Suomi tulevaisuudessakin kykenee huolehtimaan humanitaarisista ja muista kansainvälisistä sitoumuksistaan. Ehdotuksen hallituksen maahanmuuttopoliittiseksi ohjelmaksi on määrä valmistua toukokuun 2005 loppuun mennessä. Virkamiestyöryhmä luovutti laajan lausuntokierroksen jälkeen lopullisen ehdotuksensa hallituksen maahanmuuttopoliittiseksi ohjelmaksi joulukuussa 2005. Hallitus käsittelee ohjelmaa helmikuussa 2006.

Työministeriö kohdentaa työvoimapoliittisia määrärahoja siten, että vuosittain voidaan hankkia 6000 kotoutumissuunnitelmaan oikeutetuille työttömälle työnhakijalle 40 opintoviikon laajuinen maahanmuuttajakoulutus. Koulutukseen on liitetty vuodesta 2003 lähtien mahdollisuus suorittaa EU-standardien mukainen yleinen kielitutkinto. Työministeriö teetti vuonna 2004 kotouttamiskoulutuksen evaluoinnin. Koulutuksen kehittämistyötä jatketaan muun muassa evaluoinnin tulosten perusteella.

Hyviä kokemuksia työelämävalmiuksien parantamisesta on saatu esimerkiksi työnantajien kanssa yhteishankkeena toteutetusta, suomenkielen opetusta sisältävästä ammatillisesta koulutuksesta. Maahanmuuttajien työllistymistä tuetaan myös ESR-tuotekehityshankkeilla.

Kiintiöpakolaisten kotouttamiskäytäntöjä on parannettu Euroopan unionin pakolaisrahaston tukeman kehittämisprojektin avulla. Muun muassa pakolaisten koulutusmallia on kehitetty siten, että ensimmäisessä turvapaikkamaassa annettava Suomi-tietous ja kulttuuriorientaatiokurssi, vastaanottavan kunnan järjestämä alkuperehdytys ja kotouttamiskoulutus muodostaisivat joustavan ajallisen ja sisällöllisen jatkumon.

Paluumuuttojonossa oleville inkerinsuomalaisille ja heidän perheenjäsenilleen järjestetään paluumuuttovalmennuskursseja Pietarin alueella, Karjalassa ja Virossa. Muuttovalmennuskurssien kesto on keskimäärin 300 tuntia. Suomen kielen opetuksen lisäksi kursseilla annetaan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja työelämästä. Kursseille voivat halutessaan osallistua myös Suomen kansalaisten jälkeläiset ja heidän perheenjäsenensä. Paluumuuttojonossa olevien inkerinsuomalaisten edellytetään osallistuvan ennen muuttovalmennuskursseja myös inkeriläisseurojen järjestämille suomen kielen alkeiskursseille, joiden kesto on vähintään 150 tuntia. Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olevan suomenkielen taidon osoittaminen tapahtuu suorittamalla inkerinsuomalaisten paluumuuttajien kielitutkinto (IPAKI). Kielitaidon arvioivat suomalaiset kielitaidon arviointiin erikoistuneet opettajat, jotka ovat saaneet erityiskoulutuksen IPAKI -tutkinnon vastaanottamiseen.

Yhdenvertaisuuslaki tuli voimaan 1.2.2004. Laki muun muassa velvoittaa viranomaisia laatimaan toimintaansa koskevan yhdenvertaisuussuunnitelman, jonka sisältöä koskevat yleiset suositukset työministeriö antoi kirjeellään 9.9.2004. Yhdenvertaisuussuunnitelmat on laadittava vuoden 2005 loppuun mennessä. Yhdenvertaisuuslainsäädännöstä tiedottamista, materiaalin tuottamista ja siihen liittyvää koulutusta sekä hyvien käytäntöjen kehittämistä on tuettu Euroopan unionin syrjinnän vastaisen toimintaohjelman rahoituksella.

Virkamiestyöryhmän esitys hallituksen maahanmuuttopoliittiseksi ohjelmaksi sisältää linjaukset monikulttuurisuuden ja syrjimättömyyden edistämiseksi, ulkomaalaisten opastamiseksi sekä maahanmuuttajien kotouttamiseksi. Ohjelman toimeenpanemiseksi on myös laadittu toimeenpanosuunnitelma, jossa arvioidaan myös ehdotuksen toimeenpanemiseksi tarvittavat taloudelliset voimavarat. Ohjelman linjausten mukaisesti otetaan käyttöön maahanmuuton, etnisten suhteiden ja kotouttamisen puiteohjelma, jonka valtioneuvosto hyväksyy kerran vaalikaudessa. Ohjelmassa asetetaan valtakunnalliset toimintaa ja voimavaroja koskevat tavoitteet ja sitä valmisteltaessa otetaan huomioon peruspalveluohjelma ja -budjetti sekä EU:ssa valmisteltava kotouttamisen viitekehys. Puiteohjelman muodostaa pohjan eduskunnalle annettavalle maahanmuuttopolitiikkaa, etnisiä suhteita ja kotouttamista koskevalle se-

lonteolle. Tarvittavat seurantatiedot kerätään yhteistyössä eri toimijoiden, kuten viranomaisten, vähemmistövaltuutetun, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Valtioneuvosto hyväksyi hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman 19.10.2006. Ohjelman painopiste on edellytysten luomisessa työperusteisen maahanmuuton lisäämiselle, joskin maahanmuuttoa linjataan kokonaisvaltaisesti, myös kotouttamisen tehostamisen ja seurannan sekä monikulttuurisuuden edistämisen osalta. Ohjelman toimeenpano on aloitettu ja se on monivuotinen. Ministeriöt ovat laatineet ohjelman toimeenpanosuunnitelman. Työperusteisesti maahan muuttaville ja heidän perheenjäsenilleen suunnattavan opastusjärjestelmä kehitetään EU:n rakennerahasto-ohjelmien rahoituksella. Pääosa muista esityksistä voidaan toteuttaa kyseisten ministeriöiden TTS-kauden kehysten puitteissa. Niiden esitysten rahoitus, joiden toteuttamiseen tarvitaan lisämäärärahoja tai uudelleen kohdennusten, ratkaistaan kehysneuvottelujen yhteydessä. Rahoitusratkaisut vaikuttavat ohjelman toteuttamisaikataulu ihin.

Nuori työtön, väylä kohti työelämää
HE 225/2002 vp — EV 230/2002 vp
Työ- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.12.2002, että tehostetaan toimenpiteitä niin, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle työttömälle työnhakijalle etsitään oma väylä kohti työelämää muun muassa oppilaitosten, työvoimatoimistojen, työpajojen, kuntoutuksen ja yksilövalmennuksen sekä nuorisotyön välineitä käyttämällä.

Vuoden 2006 tammi-marraskuussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli työnvälitysrekisterissä yhteensä keskimäärin 26 500 henkilöä eli 10,6 % ajankohdan kaikista työttömistä työnhakijoista. Työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistui vuoden 2006 tammi–elokuussa keskimäärin noin 16 100 alle 25-vuotiasta henkilöä. Nuorten työttömyys on alentunut vuoden 2006 aikana kaikkien TE-keskusten alueilla.

Nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuun toimeenpano on käynnistetty hallituksen työllisyysohjelmassa opetus- ja työministeriöiden yhteistyönä. Koulutustakuun tavoitteena on, että vuonna 2008 vähintään 96 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa. Vuonna 2005 kyseinen osuus oli noussut 95,0 prosenttiin, minkä johdosta opetusministeriö on päättänyt nostaa tavoitteen 97 %:iin. Keskeisiä toimenpiteitä koulutustakuun toteuttamiseksi ovat olleet opinto-ohjauksen, oppilashuollon ja erityisopetuksen kehittäminen. Toisen asteen yhteishakujärjestelmä uudistetaan vuoteen 2007 mennessä. Tärkeitä kehittämiskohteita koulutustakuun toteuttamiseksi ovat riittävän oppilaanohjauksen ja perusopetuksen lisäopetuksen riittävyyden varmistaminen.

Nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen aloitettiin vuoden 2005 alusta lähtien. Yhteiskuntatakuu toimeenpannaan järjestämällä työvoimapalvelut ja työllistämistukien käyttö siten, että kaikille alle 25-vuotiaille työttömille tarjotaan aktiiviratkaisu kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen. Yhteiskuntatakuun tavoitteena on nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen.

Yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi työvoimatoimistot laativat nuoren kanssa työnhakusuunnitelman mahdollisimman pian nuoren ilmoittauduttua työttömäksi työnhakijaksi. Jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle on laadittava yksilöity työnhakusuunnitelma työttömyyden kestettyä yhdenjaksoisesti kolme kuukautta. Yksilöidyssä työnhakusuunnitelmassa sovitaan nuorelle tarjottavista työvoimapalveluista. Vuonna 2006 yksilöity suunnitelma tehtiin 70 prosentille nuorista, joiden työttömyyden kesto ylitti kolme kuukautta. Tavoitteesta jäätiin vielä jälkeen, sillä vuoden 2006 tavoitteena oli 90 %.

Erityiset nuorten työvoimaneuvojat suurimmissa työvoimatoimistoissa vastaavat nuorten yhteiskuntatakuun sisältämien palvelujen käynnistämisestä ja etenemisestä. Palveluja järjestetään yhteistyössä työvoiman palvelukeskusten, työpajojen, koulutoimen ja oppilaitosten kanssa.

Työvoimatoimistoissa työnhakijoina oleville maahanmuuttajanuorille laaditaan yhteistyössä kunnan edustajan kanssa kotoutumissuunnitelma, jossa sovitaan mm. miten nuori hankkii suomen/ruotsin kielen taidon ja parantaa työmarkkina- tai jatko-opiskelukelpoisuuttaan.

Kuntien, säätiöiden ja järjestöjen ylläpitämällä nuorten työpajatoiminnalla ehkäistään nuorten syrjäytymistä, tuetaan koulutukseen siirtymistä ja työllistymistä. Opetusministeriön määrittämien kriteereiden mukaan työpajojen vakinaistamisaste oli 80 % vuonna 2005. Työhallinto tekee yhteistyötä työpajojen kanssa myöntämällä palkkatukea, ohjaamalla nuoria työharjoitteluun ja työelämävalmennukseen, hankkimalla valmentavaa työvoimapoliittista aikuiskoulutusta nuorten tarpeisiin. Vuonna 2006 työpajatoimintaan osallistui 7000 alle 29-vuotiasta nuorta. Suurin osa heistä oli alle 25-vuotiaita työttömiä nuoria, joilta puuttui ammatillinen koulutus. Nuorten työpajojen lukumäärä oli vuonna 2005 noin 220.

Oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärän arvioidaan vuonna 2006 olevan keskimäärin 35 085. Työhallinto tukee työttömien osallistumisesta oppisopimuskoulutukseen myöntämällä työnantajalle palkkatukea oppisopimuksen perusteella. Oppisopimuskoulutuksessa palkkatukijakso voi olla koko oppisopimuskauden pituinen.

Euroopan sosiaalirahasto-ohjelmissa alle 25-vuotiaiden osuus kaikista projekteihin osallistuvista on noin 19 %. Painopistealueina hankkeissa on ollut mm. työllistymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen käyttäen hyväksi työelämälähtöisiä, räätälöityjä toimenpideyhdistelmiä.

Hallituskauden aikana on perustettu 39 työvoiman palvelukeskusta. Ne ovat moniammatillisia asiantuntijaverkostoja, jotka tarjoavat tukea ja palveluja työttömille, joiden työmarkkinoille auttamiseen nykyiset erillään olevat palvelut ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Vuoden 2006 tammi-kesäkuussa työvoiman palvelukeskuksissa on palveltu 23 400 asiakasta, joista arviolta noin 10 % on ollut alle 25-vuotiaita nuoria.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta velvoittaa kunnan ja työvoimatoimiston laatimaan yhdessä alle 25 -vuotiaan työttömän kanssa aktivointisuunnitelman silloin, kun nuori täyttää lain mukaisen aktivointiehdon. Aktivointisuunnitelmassa sovitaan siitä, millä tavoin nuorta tuetaan sijoittumaan avoimille työmarkkinoille tai koulutukseen ja ellei tämä ole mahdollista, millä tavoin häntä tuetaan elämänhallinnan parantamiseksi. Vuoden 2006 tammi-elokuussa kuntouttavan työtoiminnan lain mukaisen aktivointiehdon täyttävien nuorten kanssa tehtiin työvoimatoimiston ja kunnan yhteistyönä 7 400 aktivointisuunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslaki ja perusoikeudet
HE 44/2003 vp — EV 95/2003 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 5.12.2003, että hallitus valmistelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii yhdenvertaisuuslainsäädännön toteuttamisen edellyttämistä voimavaroista vuoden 2004 lisätalousarviossa ottaen samalla laajemminkin huomioon työsuojelupiirien tehtävien kasvun.

Lausuman 1-kohdan toimenpiteet kuuluvat oikeusministeriön toimialaan. Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen on oikeuspoliittisesti merkittävä kysymys, joka vaatii laajaa ja huolellista selvitystyötä sekä voimassa olevan lainsäädännön toimivuuden arviointia. Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) tuli voimaan 1.2.2004, mistä syystä mainitun lain ja samassa yhteydessä muutettujen lakien vaikutusten perusteellinen arviointi ei ole toistaiseksi ollut mahdollista. Oikeusministeriö ja muut asianomaiset ministeriöt seuraavat yhdenvertaisuuslainsäädännön toimivuutta omalla toimialallaan.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa viranomaisia laatimaan toimintaansa koskevan yhdenvertaisuussuunnitelman, jonka sisältöä koskevat yleiset suositukset työministeriö antoi kirjeellään 9.9.2004. Yhdenvertaisuussuunnitelmat on laadittava vuoden 2005 loppuun mennessä.

Yhdenvertaisuuslainsäädännöstä ja sen toteuttamisesta on tiedotettu laajasti ja monipuolisesti. Työministeriön koordinoima neljän ministeriön ja eri syrjintäperusteita edustavien järjestöjen ja elinten yhteinen hanke on järjestänyt alueellisia seminaareja, työpaikkakoulutuksia ja valtakunnallisen konferenssin Helsingissä. Hanke on myös tuottanut monikielisen esitteen yhdenvertaisuuslaista, aiheeseen liittyvää koulutusmateriaalia cd-rom muodossa sekä ylläpitänyt Internet-sivustoa (www.join.fi/seis), jolla on monipuolista tietoa yhdenvertaisuuskysymyksistä. Internet-sivuilla on myös tietokanta yhdenvertaisuuskysymysten asiantuntijoista ja kouluttajista. Tämä *SEIS – Suomi Eteenpäin Ilman Syrjintää* – hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin komissiolta vuodesta 2001 lähtien.

Lisäksi työministeriö on johtanut kansainvälistä kehittämishanketta käytännön mallien luomiseksi ja testaamiseksi paikallisviranomaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tämä vuosina 2001–2004 *Yhteisön syrjinnän vastaisen toimintaohjelman* tuella toteutettu *JOIN - hanke* (www.join.fi) on tuottanut myös Internet-pohjaisen yhdenvertaisuuden kehittämistyökalun paikallisviranomaisten käyttöön.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa on vuoden 2005 talousarviossa lisätty työsuojelupiirien voimavaroja työsuojelupiirien tehtävien kasvun johdosta siten, että työsuojelupiirien resursseja voidaan kasvattaa 12 viralla. Työministeriön virkamiehet ovat osallistuneet työsuojelupiirien henkilöstölle järjestetyn koulutuksen toteuttamiseen yhdenvertaisuuslain sisällöstä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 7/2005 vp), joka koski hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2004, katsonut, että hallituksen antama selvitys ja kannanotto on asianmukainen. Tämän vuoksi lausuma ei anna aihetta edellä kerrottua enempää työministeriön toimenpiteisiin.

Työministeriön toimeksiannosta ollaan toteuttamassa seurantatutkimusta yhdenvertaisuuslain toimivuudesta. Tutkimuksella on tarkoitus saada tietoa siitä, miten yhdenvertaisuuslaki on käytännössä toiminut osana suomalaista perusoikeusjärjestelmää. Tutkimuksessa pyritään selvittämään muun muassa, antaako yhdenvertaisuuslaissa säädetyt syrjinnän määritelmät riittäviä työkaluja syrjintätilanteiden havainnoimiseen ja niiden selvittämiseen, liittyykö moniperustaiseen syrjintään vaikeita soveltamisalakysymyksiä ja aiheutuuko eri syrjintäperusteiden erilaisista soveltamisaloista vaikeita tulkintatilanteita. Lisäksi tutkimuksessa on tarkoitus arvioida, täyttyvätkö yhdenvertaisuussuunnitelmalle asetetut tavoitteet. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat muun muassa tuomioistuimet, lain valvojat, valtion, kuntien ja kirkon viranomaiset ja eri vähemmistöryhmien edustajat. Seurantatutkimuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2007 loppuun mennessä.

Asiaa käsitellään jatkossa oikeusministeriön osuudessa.

Sosiaaliset yritykset
HE 132/2003 vp — EV 130/2003 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 16.12.2003, että hallitus huolehtii sosiaalisia yrityksiä koskevan lainsäädännön toimeenpanon edellyttämästä tehokkaasta tiedottamisesta, opastuksesta ja koulutuksesta.
2. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa ja arvioi,
– toimiiko sosiaalisia yrityksiä koskeva lainsäädäntö ja saadaanko sen avulla luotua maahan sosiaalista yritystoimintaa;
– miten sosiaalisten yritysten tarvitsemat yrityspalvelut ja rahoitus saadaan järjestettyä;
– onko lain kohderyhmän rajausta vajaakuntoisiin ja pitkäaikaistyöttömiin syytä joltain osin tarkistaa; ja
– vääristävätkö sosiaalisten yritysten tukimuodot kilpailua sekä antaa seurannan ja arvioinnin tuloksista selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2006 alkupuolella.

Työministeriö on vastannut eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunnalle eduskunnan lausumiin (MINS 10/2006 vp) 20.6.2006 antamallaan selvityksellä. Alla olevasta selvitysmuistion tiivistelmästä ilmenevät työministeriön vastauksen pääkohdat:

1. Lain toimeenpano on toteutettu asianmukaisesti suhteessa lainsäädännön tarjoamiin mahdollisuuksiin ja käytettävissä olleisiin riittäviin voimavaroihin.

2. Sosiaalisten yritysten rekisterissä oli rekisteröitynä 30.4.2006 yhteensä 49 yritystä. Rekisteröitäessä nämä yritykset työllistivät yhteensä 305 henkilöä, joista vajaakuntoisia oli 104 ja pitkäaikaistyöttömiä 41.

Syntyneet sosiaaliset yritykset ovat olleet muutamaa vuonna 2004 rekisteröityä yritystä lukuun ottamatta mikroyrityksiä. Sosiaalisten yritysten henkilöstön koko on ollut rekisteröintihetkellä keskimäärin 6,2 henkilöä, joista vajaakuntoisia 2,1 ja pitkäaikaistyöttömiä 0,8.

Kaikki vuoden 2006 ensimmäisellä kolmanneksella rekisteröidyt 17 yritystä ovat lähtöisin Pirkanmaan maakunnan alueelta ja kaikista vuonna 2005 rekisteröidyistä 21 yrityksestä oli 10 pirkanmaalaisia.

Lakia säädettäessä oli tarkoituksena, että sosiaalisia yrityksiä suositaan muita yrityksiä tuntuvasti pitkäkestoisemmilla palkkatuilla. Sosiaalisille yrityksille vuosina 2004–2005 tehtyjen työllistämistukipäätösten keskimääräinen kesto pitkäaikaistyöttömien työllistämisestä oli vajaa puolet kahden vuoden enimmäiskestosta ja vajaakuntoisten työllistämisestä kolmannes kolmen vuoden enimmäiskestosta. Kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä tehdyt palkkatukisijoitukset ovat niin ikään selvästi alle enimmäiskestojen.

Työllisyyspoliittisen projektituen myöntäminen tehtiin mahdolliseksi sosiaalisille yrityksille niiden perustamisen tai sosiaaliseksi yritykseksi muuntautumisen helpottamiseksi. Projektitukea ei voida myöntää varsinaiseen liiketoimintaan.

Sosiaaliset yritykset ovat olleet rahoituksen suhteen lähes samassa asemassa muiden yritysten kanssa, vaikka sosiaalisen yrityksen henkilöstöstä on vähintään 30 % vajaakuntoisia ja pitkäaikaistyöttömiä.

Rekisteröityjen sosiaalisten yritysten tarvitsemat yrityspalvelut on saatu järjestetyksi.

Useille sosiaalisille yrityksille on tunnusomaista liikevaihto- ja rahoitustilanteen heikkous. Rahoituksen niukkuus on haitannut huomattavaa osaa sosiaalisista yrityksistä. Rahoituksen järjestämistä vaikeuttaa, että useiden sosiaalisten yritysten tulorahoitus on normaaliin liiketoimintaan verrattuna pieni.

Sosiaalisten yritysten kohderyhmän rajausta vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien välillä ei ole perusteita tarkistaa.

Sosiaalisten yritysten tukimuodot eivät ole vääristäneet kilpailua. Sosiaalisten yritysten lukumäärä on vähäinen. Sosiaalisille yrityksille myönnettyjen palkkatukien kestot ovat olleet sallittuja enimmäiskestoja huomattavasti lyhyempiä ja työllisyyspoliittista projektitukea on voitu myöntää vain rajoitetusti, sosiaaliset yritykset eivät ole saaneet erityistä etua verrattuna muihin yrityksiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta antoi työministeriön selvityksestä lausuntonsa (TyVL 15/2006 vp). Työministeriön selvityksen ja valiokunnan lausunnon pohjalta annettiin hallituksen esitys (HE 275/2006 vp) sosiaalisia yrityksiä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Alkoholitestit työpaikoilla
HE 162/2003 vp — EV 114/2004 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.6.2004, että hallitus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa valmistelee eduskunnalle ehdotukset alkoholitestien käyttöä työpaikoilla koskevaksi lainsäädännöksi.

Syksyllä 2004 aloitti kolmikantainen työntekijäin alkoholitestauksen perusteita selvittävä epävirallinen neuvotteluryhmä toimintansa työministeriön johdolla. Ryhmässä ovat edustettuina oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, tietosuojavaltuutetun toimisto ja kaikki työmarkkinakeskusjärjestöt.

Työnsä kuluessa neuvotteluryhmä selvitti työpaikoilla sovellettavia käytäntöjä. Neuvotteluryhmässä ei saavutettu yksimielisyyttä vuoden 2005 aikana. Työministeriön tavoitteena on kuitenkin antaa hallituksen esitys eduskunnalle kevätistuntokaudella 2006. Vuoden 2006 alussa työministeriössä laadittiin neuvotteluryhmän työn pohjalta ehdotus laiksi yksityisyyden suojassa työelämässä annetun lain muuttamisesta siten, että siihen olisi lisätty säännökset siitä, millä edellytyksillä työnantaja voisi puhalluttaa työnhakijaa tai työntekijää. Työministeri ei kuitenkaan vienyt ehdotusta hallituksen esityksenä valtioneuvoston istuntoon annettavaksi edelleen eduskunnalle.

Siirtymäaikalaki ja sen vaikutukset työvoiman käyttöön
HE 172/2003 vp — EV 45/2004 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 23.4.2004, että hallitus seuraa tarkoin lain vaikutuksia työllisyystilanteeseen ja työvoiman käyttöön eri aloilla ja mikäli merkittäviä ongelmia syntyy, tuo neuvoteltuaan työmarkkinajärjestöjen kanssa tarvittaessa nopeasti eduskunnan käsiteltäväksi esityksen lain voimassaoloajan lyhentämisestä tai lain soveltamisalan supistamisesta.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee kiireellisesti esitykset toimenpiteiksi, joilla tehostetaan lähetettyjen työntekijöiden työsuhteiden ehtojen valvontaa, ja tuo tätä tarkoittavat esitykset eduskunnan käsiteltäviksi syysistuntokauden 2004 aikana.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus hyvissä ajoin ennen lain voimassaoloajan päättymistä antaa eduskunnalle selonteon, jossa arvioidaan paitsi tämän lain vaikutuksia ja tarvetta jatkaa sen voimassaoloa myös laajemmin työvoiman ja palvelujen vapaan liikkuvuuden vaikutuksia työmarkkinatilanteeseen eri aloilla.

1 ja 3. Eduskunnan edellyttämä siirtymäaikalain vaikutusten seuranta tapahtui työministeriön yhteydessä toimivan työpolitiikan neuvottelukunnan jaostossa. Jaostossa olivat edustettuina myös työmarkkinaosapuolet. Siirtymäaikalain vaikutuksia työllisyystilanteeseen ja työvoiman käyttöön eri aloilla ja alueilla seurattiin muun muassa tilastojen ja eri tahoilta kerättävän kokemustiedon avulla. Merkityksellinen oli myös Viron sosiaaliministeriön kanssa harjoitettava yhteistyö. Seurantatiedon ja sen arvioinnin pohjalta hallitus valmisteli esityksen (HE 46/2006) laiksi eräiden Euroopan unionin valtioiden kansalaisen työntekoa koskevien tietojen rekisteröinnistä. Laki 418/2006 tuli voimaan 5.6.2006.

Hallitus antoi eduskunnan edellyttämän selonteon (VNS 1/2006) siirtymäaikalain vaikutuksista eduskunnalle 10.3.2006. Selonteossa katsottiin, että tarvetta siirtymäaikalain jatkamiseen ei ole ja että työvoiman liikkuvuuden rajoituksia ei tarvita myöskään Bulgarian ja Romanian liittyessä EU:hun.

Työministeriö asetti 16.4.2004 kolmikantaisen työryhmän edistämään lain mukaisten palvelussuhteen ehtojen noudattamista ja yritysten tasavertaista kilpailuasemaa. Työryhmässä ovat edustettuina kaikki keskeiset työmarkkinakeskusjärjestöt ja Suomen Yrittäjät ry. Lisäksi siinä on valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön edustajat. Työryhmän määräaika päättyi 31.1.2006, mutta se sai lisäaikaa 30.10.2006 saakka. Työryhmän toimeksiannon osana on yllä mainitun lausuman kohta 2, koska sen perustamisen aikaan oli jo tiedossa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö (TyVM 2/2004 vp), joka sisälsi tämän lausuman.

Työryhmä on eduskunnan suuntaaman aikataulutuksen johdosta aluksi kartoittanut niitä toimenpiteitä, joilla lähetettyjen työntekijöiden työehtojen valvontaa voitaisiin tehostaa.

Työryhmä kirjelmöi työnsä alkuvaiheessa sekä valtiovarainministeriä että sosiaali- ja terveysministeriä vuoden 2005 talousarvion valmisteluvaiheessa. Kirjelmässä työryhmä korosti, että valvontaviranomaisilla tulee olla riittävästi resursseja, jotta niillä on myös tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa valvontaa. Työryhmä ehdotti myös, että vuoden 2005 talousarviossa turvataan ja tarvittaessa lisätään työsuojeluviranomaisille ja poliisille sellaiset resurssit, että niillä aloilla ja alueilla, joilla tiedetään käytettävän ulkomailta lähetettyä vuokratyövoimaa, on mahdollisuudet 1) valvoa ja varmistaa, että Suomen työehtoja noudatetaan ja 2) paljastaa harmaan talouden alueella toimivia ja ulkomaalaisten työntekijöiden työehtoja rikkovia yrityksiä. Vuoden 2005 talousarviossa on muun muassa työsuojelupiirien virkoja lisätty.

Työryhmä valmisteli aluksi lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muutosehdotukset, jotka parantaisivat mahdollisuuksia valvoa lähetettyjen työntekijöiden vähimmäistyöehtojen toteutumista. Hallituksen esitys laiksi lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta (HE 142/2005 vp) annettiin eduskunnalle syysistuntokaudella 2005, eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen (EV 195/2005 vp) ja laki (1198/2005) tuli voimaan vuoden 2006 alusta.

Edellä sanotun työn valmistuttua työryhmä ryhtyi työsuunnitelmansa mukaisesti valmistelemaan rakennustöiden kulkulupajärjestelmää, joka myös omalta osaltaan tehostaa valvontaa. Tavoitteena oli, että järjestelmää koskevat toimenpide-ehdotukset olisivat valmiina kesäkuussa 2005, jotta hallituksen esitys voitiin antaa syysistuntokauden alussa 2005. Laki työtuvallisuuslain muuttamisesta (1199/2005) tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 2005 ja sen mukaan kaikilla yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevillä on oltava näkyvillä kuvallinen tunniste siten, että työnantajan on rangaistuksen uhalla huolehdittava tunnisteen käytöstä.

Kevätkaudella 2005 työryhmän toimeksiantoa laajennettiin siten, että tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa vuosille 2005–2006 tarkoitetut harmaan talouden torjuntaa ja tilaajan vastuuta koskevat toimenpiteet ulkomaisen työvoiman vähimmäistyöehtojen noudattamiseksi voidaan valmistella tässä työryhmässä. Toimeksiannon laajennuksen johdosta työryhmä valmisteli yksimielisen ehdotuksensa laiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä.. Asiaa koskeva hallituksen esitys (HE 114/2006 vp) annettiin eduskunnalle syysistuntokauden alussa 2006 ja eduskunta hyväksyi lain valiokunnan tekemin pienin tarkennuksin (TyVM 10/2006 vp). Laki tulee voimaan 1.1.2007.
Työryhmä teki toimikautensa aikana lisäksi selvityksen keinoista ratkaista työehtoerimielisyyksiä, erityisesti ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen toteutumisen kannalta.

Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus
HE 195/2004 vp — EV 24/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 5.4.2005, että hallitus seuraa määräaikaisten työsuhteiden käytön kohdistumista perheen perustamisiässä oleviin naisiin ja miehiin sekä selvittää, miten työsuhteiden katkonaisuutta ja siitä aiheutuvaa epävarmuutta nuorten aikuisten elämässä voitaisiin vähentää.

Hallitus tähtää sekä valvonnan että ohjeistuksen keinoin siihen, että määräaikaisia työsuhteita käytetään vain niissä tilanteissa, joissa määräaikaisuuden tarve on aidosti ja lain säännösten mukaisesti osoitettavissa. Hallitus pyrkii eri tavoin edistämään mahdollisuuksia siirtyä epätyypillisestä työstä pysyvämpään työhön. Työministeriö asetti keväällä 2005 selvityshenkilön selvittämään määräaikaisiin työsuhteisiin ja määräaikaisten työntekijöiden asemaan liittyviä kysymyksiä. Selvityshenkilö luovutti raporttinsa työministeriölle joulukuussa 2005 ja työministeriö ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimiin kevään 2006 aikana.

Työministeriö asetti 27.6.2006 kolmikantaisen työryhmän selvittämään määräaikaisia työsuhteita ja niiden käytön edellytyksiä. Työryhmän asettaminen perustui selvityshenkilön raportissa olevien ehdotusten jatkoselvitystarpeeseen. Koska työmarkkinaosapuolet ovat olleet erimielisiä selvityshenkilön esittämien ehdotusten toteuttamismahdollisuuksista, työryhmän tehtävänä oli sen vuoksi tarkastella, onko esillä olleiden ehdotusten pohjalta tai kokonaan niistä riippumatta mahdollista valmistella toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää määräaikaiseen työhön mahdollisesti liittyviä ongelmia rajoittamatta kuitenkaan tällaisen työn oikeutettua käyttöä.

Työryhmä on selvittänyt määräaikaisen työn teettämisen juridisia edellytyksiä, määräaikaisen työn yleisyyttä ja työmarkkinoiden lähitulevaisuuden haasteita sekä arvioinut sitä, missä määrin sääntely vastaa olemassa oleviin ja tuleviin haasteisiin. Työryhmän toimikausi oli 1.7.–31.12.2006. Työryhmän raportti valmistuu tammikuussa 2007.

Vuosiloman pitäminen lyhennettynä työaikana
HE 238/2004 vp — EV 17/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.3.2005, että hallitus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa seuraa, millaisia sopimuksia vuosiloman osan pitämisestä lyhennettynä työaikana käytännössä tehdään ja miten niissä toteutuu yhtäältä työntekijän aloiteoikeus ja toisaalta vuosiloman pitäminen sellaisissa osissa, että niillä voidaan katsoa olevan merkitystä vuosiloman työsuojelullisen tarkoituksen kannalta, sekä antaa asiasta selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2008 loppuun mennessä.

Uusi vuosilomalaki (162/2005) tuli voimaan huhtikuun 2005 alusta. Lain säännöksiä vuosiloman antamisesta on sovellettu 1.4.2005 alkaen. Työministeriö laatii eduskunnan edellyttämän selvityksen vuoden 2008 loppuun mennessä loman pitämisestä lyhennettynä työaikana. Valmisteluun osallistuvat sekä työmarkkinajärjestöt että lakia valvovat työsuojeluviranomaiset.

Työministeriö käynnistää vuoden 2007 aikana selvitystyön siitä, miten vuosilomalain edellyttämä työntekijän aloiteoikeus loman pitämisestä lyhennettynä työaikana käytännössä toimii. Selvitystyö tehdään yhdessä työmarkkinajärjestöjen ja työsuojeluviranomaisten kanssa.

Työelämäselonteosta johtuvat toimet
VNS 4/2004 vp — EK 10/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 11.5.2005, että hallitus ryhtyy yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa toimenpiteisiin työaikasuojelun tehostamiseksi ja työaikajohtamisen parantamiseksi sekä epätyypillisten työsuhteiden määrän vähentämiseksi ja epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien aseman parantamiseksi.
2. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii ikäjohtamiseen liittyvien hyvien käytäntöjen levittämisestä työpaikoille ja ikäjohtamiskoulutuksen sisällyttämisestä kaikkeen johtamis- ja esimieskoulutukseen.

3. Eduskunta edellytti, että NOSTE-ohjelman toimeenpanoa jatketaan ja sen vaikuttavuutta ja houkuttelevuutta parannetaan.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, millä edellytyksillä työ- ja sosiaalilainsäädäntöön perustuvaa suojaa voitaisiin ulottaa uusiin työnteon muotoihin, kuten työharjoitteluun, työelämävalmennukseen sekä perhe- ja omaishoitoon.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, luoko työnantajan sivukulujen alentaminen merkittävästi uusia työpaikkoja, jos se kohdennetaan pienyrittäjille alentamalla ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta johtuvia työnantajan sosiaaliturvakuluja määräajaksi.

6. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, voidaanko oikeus osittaiseen hoitorahaan laajentaa koskemaan kaikkien alle kouluikäisten lasten ja oikeus osittaiseen hoitovapaaseen alle 18-vuotiaiden vammaisten lasten vanhempia.

7. Eduskunta edellytti, että hallitus kiirehtii seuraavien lainsäädäntöhankkeiden toteuttamista:
- vuorotteluvapaajärjestelmän vakinaistaminen;
- pysyvän työllistämistuen myöntäminen vajaakuntoisen työllistämiseen esimerkiksi sosiaalisissa yrityksissä;
- osa-aikaisen sairasloman käyttöönotto;
- lähetettyjä työntekijöitä koskevan lainsäädännön uudistaminen niin, että lakien ja työehtosopimusten noudattamisen valvonta ulkomaisen työvoiman käytössä tehostuu ja että myös verojen maksamista Suomessa tehdystä työstä pystytään valvomaan; ja
- lyhytaikaisten työsuhteiden vastaanottamisen helpottaminen parantamalla sosiaaliturvan kokonaisuuden toimivuutta muun muassa niin, että sovitellun päivärahan myöntämistä joustavoitetaan.

1. ja 2. Hallitus tähtää sekä valvonnan että ohjeistuksen keinoin siihen, että määräaikaisia työsuhteita käytetään vain niissä tilanteissa, joissa määräaikaisuuden tarve on aidosti ja lain säännösten mukaisesti osoitettavissa. Hallitus pyrkii eri tavoin edistämään mahdollisuuksia siirtyä epätyypillisestä työstä pysyvämpään työhön. Työministeriö asetti keväällä 2005 sel-

vityshenkilön selvittämään määräaikaisiin työsuhteisiin ja määräaikaisten työntekijöiden asemaan liittyviä kysymyksiä. Selvityshenkilö luovutti raporttinsa työministeriölle joulukuussa 2005 ja ministeriö ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimiin kevään 2006 aikana.

Työministeriö asetti 27.6.2006 kolmikantaisen työryhmän selvittämään määräaikaisia työsuhteita ja niiden käytön edellytyksiä. Työryhmän asettaminen perustui selvityshenkilön raportissa olevien ehdotusten jatkoselvitystarpeeseen. Koska työmarkkinaosapuolet ovat olleet erimielisiä selvityshenkilön esittämien ehdotusten toteuttamismahdollisuuksista, työryhmän tehtävänä oli sen vuoksi tarkastella, onko esillä olleiden ehdotusten pohjalta tai kokonaan niistä riippumatta mahdollista valmistella toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää määräaikaiseen työhön mahdollisesti liittyviä ongelmia rajoittamatta kuitenkaan tällaisen työn oikeutettua käyttöä. Työryhmän toimikausi oli 1.7.–31.12.2006. Työryhmän raportti valmistuu tammikuussa 2007.

Työaikasuojeluun liittyvät kysymykset ovat edelleen keskeisiä työsuojeluviranomaisten valvontatoiminnassa. Johtamisjärjestelmiä koskevan kehittämistyön ml. ikäjohtamisen valmistelu on käynnistetty tietoyhteiskuntaohjelman alaisessa työelämäjaostossa. Työryhmän ehdotukset opetuksen, tieteen, kulttuurin, ympäristöpolitiikan, rakentamisen ja aluepolitiikan osalta ovat esillä opetusministeriön asettamassa kansallista luovuusstrategiaa valmistelemaan asetetussa projektiryhmässä. Työministeriö valmistelee hallinnonalaansa kuuluvia luovuuden edistämistoimia.

3. Nykyisten päätösten mukaan Noste-lisätoimenpideohjelma ajoittuu vuosille 2003–2007. Vuoden 2006 talousarviossa ohjelmaan on momentilla 29.69.34. osoitettu 30 miljoonaa euroa. Tavoitteena on, että vuonna 2006 ohjelman puitteissa voisi ammatilliseen tutkintoon tai tietokoneen ajokortin suorittamiseen tähtäävät opinnot aloittaa 9 300 pelkän perusasteen varassa työelämässä olevaa 30–59-vuotiasta henkilöä. Vuonna 2007 vastaava tavoite nousisi 10 000:een. Lisäksi tavoitteeksi on asetettu, että normaalirahoitteisessa ammatillisessa koulutuksessa vuosittain opinnot aloittaa 15 000 samaan kohderyhmään kuuluvaa. Opetushallinnon toimenpiteiden lisäksi työvoimakoulutuksessa aloittaa vuosittain lähes 10 000 Noste-kohderyhmään kuuluvaa henkilöä.

Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2007–2011 todetaan, että työikäisen aikuisväestön koulutustason kohottamistoimia jatketaan. Tavoitteeksi on asetettu, että myös kaudella 2008–2011 vuositasolla vähintään 20 000 Nosteen kohderyhmään kuuluvaa voi aloittaa koulutuksen. Keskeinen tavoite on myös siirtää Noste-ohjelman aikana syntyneet tasa-arvoa edistävät hyvät käytännöt koko aikuiskoulutuksen toimintamuodoiksi.

4. Ei-työsuhteisten asemaa pohtimaan asetetaan työryhmä tai toimikunta. Selvitystyön kohteeksi tulevat kaikki työsuhteisen ja virkasuhteisen työnteon rajapintaan sattuvat työntekotilanteet (työsuhteisen työn ja yrittäjätyön rajanveto sekä lainsäädännöllä ei-työsuhteiseksi säädetty työ). Soveltamisalakartoituksen lisäksi pohdittavaksi tulee muun muassa se, minkälaiset ehdot ei-työsuhteiseen työhön liittyvät. Lisäksi huomiota kiinnitetään työoikeudellisen ja työvoimapoliittisen lainsäädännön sekä sosiaali- ja eläkelainsäädännön välisiin suhteisiin. Selvitystyötä tehdään yhdessä työministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön sekä työmarkkinaosapuolten kesken.

5: Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta.

Työministeriö on asettanut keväällä 2005 kolmikantaisen työryhmän selvittämään pienten työnantajien erityiskysymyksiä ja työoikeudellista osaamista. Työryhmän puitteissa on käynnistetty ulkopuolinen tutkimus pientyönantajien työoikeudellisen osaamisen ongelma-alueista. Tutkimus valmistuu tammikuun 2006 lopussa.

Hallitus pohtii selvitystyön käynnistämistä työnantajan sivukulujen vaikutuksesta työllisyyteen erityisesti ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottamiseksi.

6. Osittaisen hoitorahan laajentaminen on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluva asia. Osittaisen hoitovapaan ulottamista alle 18-vuotiaiden vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten vanhemmille on selvitetty perhevapaasäännösten toimivuutta arvioivassa työryhmässä. Työryhmän ehdotusten pohjalta laaditaan hallituksen esitys keväällä 2006. Työsopimuslain säännös osittaisen hoitovapaan laajentamisesta erityisen huollon ja hoidon tarpeessa olevan vammaisen tai pitkäaikaisesti sairaan lapsen vanhemmalle siihen saakka, kun lapsi täyttää 18 vuotta, tuli voimaan 1.8.2006. Samassa yhteydessä toteutettiin myös adoptiovanhemman hoitovapaaoikeuden laajentaminen ja etävanhemman saattaminen tilapäisen hoitovapaan piiriin.

7. Työministeriö on asettanut kolmikantaisen vuorotteluvapaajärjestelmän jatkamista valmistelevan työryhmän, jonka määräaika päättyy 31.1.2007. Työryhmän keskeisenä tehtävänä on selvittää vuorotteluvapaajärjestelmän vakinaistamista, vapaan käyttömahdollisuuksien parantamista ja vapaan ajalta maksettavan korvauksen riittävyyttä ja sen rahoitusta. Työryhmän alaisuudessa toimii erillinen sosiaali- ja terveysministeriön johtama alaryhmä, jonka tehtävänä on selvittää järjestelmän rahoitustapoja ja valmistella yhteistyössä työministeriön ja työmarkkinajärjestöjen kanssa sen rahoitustapa.

Hallitus antoi kesäkuussa 2006 selvityksen sosiaalisista yrityksistä annetun lain toimeenpanosta ja toimivuudesta eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. Selvityksen ja valiokunnan sen johdosta antaman lausunnon (TyVL 15/2006 vp) pohjalta Tasavallan Presidentti antoi hallituksen esityksen (HE 275/2006 vp) sosiaalisia yrityksiä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Hallituksen esitys laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annettiin 14.10.2005, eduskunta hyväksyi lain ja se tuli voimaan vuoden 2006 alusta. Lain 7 luvun 11 §:n 6 momentissa säädetään palkkatuen myöntämisestä uudelleen saman henkilön työllistämiseen. Vajaakuntoisen osalta palkkatuen myöntäminen uudelleen ei edellytä uutta työttömyysjaksoa. Tuettu työsuhde voisi siten jatkua keskeytyksittä, jos tuen myöntämisedellytykset olisivat edelleen olemassa. Säännös vastaa aiempaa asetustasoista säännöstä, joka tuli voimaan 1.5.2003.

Sosiaali- ja terveysministeriö on kolmikantatyöryhmän työn pohjalta antanut joulukuussa 2005 hallituksen esityksen osittaisen sairauspäivärahan ja osa-aikaisen sairausloman käyttöönotosta. Uudistus on mahdollista saada käyttöön vuoden 2007 alusta lukien.

Hallitus antoi syyskuussa 2005 eduskunnalle hallituksen esityksen (HE 142/2005 vp) laiksi lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta, joilla on tarkoitus edistää ulkomailta Suomeen lähetettyjen työntekijöiden suomalaisten vähimmäistyöehtojen toteutumista ja tehostaa niiden valvontamahdollisuuksia. Laki tuli voimaan 1.1.2006.

ULTEVA 2 -työryhmä on saanut työnsä päätökseen 30.10.2006, johon asti se sai määräajan pidennyksen. Vuoden 2006 aikana se valmisteli säännökset siitä, miten tilaajat varmistavat sopimusten tekemisen yhteydessä ja sopimussuhteen aikana alihankkijan ja vuokrausyrityksen luotettavuuden eli lain tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä, joka tulee voimaa 1.1.2007. Lisäksi se teki selvityksen keinoista ratkaista työehtoerimielisyyksiä, erityisesti ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen toteutumisen kannalta (järjestöjen kanneoikeus).

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli
HE 48/2005 vp — EV 79/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 14.6.2005, että hallitus selvittää mahdollisuudet ottaa omaehtoinen koulutus työllistämisohjelmalisään oikeuttavien toimenpiteiden joukkoon ja poistaa koulutuspäivärahan saamiseen liittyvä 86 päivän työttömyysedellytys, jotta työtön voisi hakeutua koulutukseen heti työttömyyden alettua.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee uudistuksen, jolla työnhakuun liittyvät suunnitelmat yhdistetään ja etuusjärjestelmää yksinkertaistetaan.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus tarkoin seuraa muutosturvaa koskevan lainsäädännön toimivuutta ja vaikutuksia sekä toiminnan edellyttämien resurssien riittävyyttä ja ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin tarvittavien muutosten tekemiseksi, jotta lainsäädännöllä voidaan päästä sille asetettuihin tavoitteisiin. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle tulee toimittaa lainsäädännön toimivuutta koskeva selvitys vuoden 2007 loppuun mennessä.

1. Vuoden 2006 alussa voimaan tulleella työttömyysturvalain muutoksella (1180/2005) koulutuspäivärahan saamisedellytyksenä ollut 86 työttömyysetuuden maksupäivän ehto lyhennettiin 65 päiväksi, ja työllistymisohjelmaan sisältyvän omaehtoisen koulutuksen aloittavalta se poistettiin kokonaan.

2. Työministeriö on käynnistänyt työttömien työnhakijoiden profilointijärjestelmän kehittämistyön. Uusi profilointimenetelmä otetaan käyttöön vuoden 2006 aikana. Tavoitteena on, että profilointimenetelmän avulla työvoimatoimistojen asiakastyössä kyetään tunnistamaan heti työnhaun alussa ne työnhakijat, joilla on riski pitkäaikaistyöttömyyteen. Profilointimenetelmän kehittämistyöhön kytketään kiinteänä osana työnhakusuunnitelman ja palvelutarvearvioinnin uudistaminen. Työn kuluessa työministeriö selvittää mahdollisuudet toteuttaa mahdollisimman kattavasti Eduskunnan edellyttämä työnhakuun liittyvien eri suunnitelmien käsitteellinen yhdenmukaistaminen ja menettelyjen yksinkertaistaminen.

Työministeriössä on valmisteltu mukaisesti toimintalinjaukset työnhakuun liittyvien eri suunnitelmien yhdenmukaistamiseksi ja menettelyjen yksinkertaistamiseksi. Uudistuksessa karsitaan eri suunnitelmien määrää ja mm. niiden velvoittavuutta yhdenmukaistetaan. Suunnitelmaa kehitetään niin, että siinä painottuu työnhakijan kanssa sovitut yksilölliset toimenpiteet ja näiden toimenpiteiden seuranta. Uudistus edellyttää sekä säädösmuutoksia ja huomattavia muutoksia työhallinnon asiakaspalvelun tietojärjestelmässä. Ehdotukset säädösmuutoksiksi valmistellaan kesään 2007 mennessä. tavoitteena on, että uudistukset tulevat voimaan lokakuussa 2007.

3. Työllistymisen ja muutosturvan toimintamallia koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.7.2005. Kokemukset lainsäädännön toimivuudesta ja vaikutuksista ovat myönteisiä, mutta varsin alustavia. Joulukuun puoliväliin mennessä yksilöllisiä työllistymisohjelmia oli tehty 6 377 työnhakijan kanssa. Määrä vastaa varsin hyvin hallituksen esityksen perusteluissa lausuttua arviota, jonka mukaan työllistymisohjelmia laadittaisiin vuositasolla noin 15 000 työnhakijan kanssa.

Vuotta 2005 koskevien arvioiden mukaan muutosturvan toteuttamiseen varatut määrärahat ovat osoittautuneet riittäviksi. Muutosturvan piiriin kuuluville järjestettävään työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen varatuista määrärahoista jää käyttämättä useita miljoonia euroja.

Muutosturva-asiantuntijat on nimetty suurimpiin työvoimatoimistoihin (24) ja Työlinjalle (2) valtakunnalliseen muutosturvan puhelinneuvontaan. Henkilöresurssien riittävyyttä ei ole vielä mahdollista tässä vaiheessa arvioida.

Työministeriö on asettanut kolmikantaisen koordinaatioryhmän seuraamaan muutosturvan toimeenpanoa ja toteutumista. Koordinaatioryhmän puheenjohtajana toimii ministeriön kansliapäällikkö.

Työministeriö seuraa muutosturvan toimeenpanon toteutumista myös kuukausittain (laadittujen työllistymisohjelmien lukumäärä, työvoimakoulutuksen aloittaneiden lukumäärä). Lisäksi työministeriö toteuttaa kolmannesvuosittain muutosturvan toteutumista koskevan erillisseurannan, jossa selvitetään mm. irtisanomistilanteiden lukumäärä, työvoimapalvelujen tarjontaa suurten irtisanomisten yhteydessä, muutosturvan piiriin kuuluvien henkilöiden määrä ja maksullisten uudelleensijoittumispalvelujen käyttö irtisanomistilanteissa. Vuonna 2006 työministeriö käynnistää tutkimuksen, jonka tavoitteena on selvittää muutosturvan toimintamallin toimivuutta ja tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Muutosturvan toimintamallin toimeenpano on toteutunut hyvin ja ”työstä työhön” toimintaperiaate on osoittautunut toimivaksi lähtökohdaksi muutostilanteissa. Vuonna 2006 työllistymisohjelmia laadittiin 15 040 henkilölle. Vuoden aikana 392 yrityksessä oli yli 10 henkilöä koskevia muutosturvatilanteita. Yt-neuvottelujen piirissä oli 30 509 työntekijää, joista 11 036 työntekijän työsuhde päättyi. Työvoimakoulutusta on hankittu vuodelle 2006 313 400 opiskelijatyöpäivää ja työvoimakoulutukseen on osallistunut vuoden aikana 4 605 henkilöä. Vuodeksi 2006 hankitun koulutuksen toteuttamiseen käytettiin noin 10 154 000 euroa ja vuosiksi 2007–2009 hankittuun koulutukseen noin 5100 000 euroa. Näin ollen muutosturvakoulutukseen varatut määrärahat riittävät hyvin. Henkilöstöresurssien riittävyyssen sijaan aiheuttaa ongelmia poikkeuksellisten suurten irtisanomistilanteiden yhteydessä. Työministeriö pyrkii löytämään em. tilanteisiin soveltuvia ratkaisumalleja vuoden 2007 aikana.

Työministeriö on tilannut tutkimuksen, jonka tavoitteena on arvioida eri osapuolten näkökulmasta muutosturvan toimeenpanon toteutumisesta sekä arvioida muutosturvan toimintamallin mahdollisia kehittämistarpeita. Keskeiset työmarkkinajärjestöt ovat edustettuna tutkimuksen ohjausryhmässä. Tutkimus valmistuu kesällä 2007.

Työmarkkinatukiuudistuksen toimeenpano
HE 164/2005 vp — EV 216/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 13.12.2005, että hallitus seuraa lainsäädännön vaikutuksia lain soveltamispiiriin kuuluvien henkilöiden työllistymiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen ja taloudelliseen asemaan sekä vaikutuksia kuntien ja työvoimahallinnon toimenpiteisiin sekä viranomaisyhteistyöhön. Lisäksi eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan lain toteutukseen varattavien resurssien riittävyyttä sekä kuntien kustannusten kehitystä.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa selvittää mahdollisuudet muuttaa työttömyysturvalain työssäoloehdon karttumista koskevia säännöksiä siten, että työnteko, johon työnantajalle maksetaan korkeinta korotettua palkkatukea, luetaan kokonaisuudessaan työntekijän työssäoloehtoon.

Työministeriö ja kansaneläkelaitos ovat yhteistyössä valmistelleet seurantajärjestelmän työmarkkinatukiuudistuksen toimeenpanon seurantaa varten. Säännölliseen seurantaan on sisällytetty kuntakohtaiset tilastotiedot työmarkkinatuen saajista, heidän osallistumisesta ak-

tiivitoimiin, uuden aktiivikauden toteutumisesta ja työmarkkinatuen kunnille aiheuttamista kustannuksista. Työministeriön ja kelan käynnistämän tilastollisen seurannan lisäksi uudistuksen toimeenpanon ja sen vaikutusten arvioimiseksi käynnistetään tutkimus.

Työmarkkinatukiuudistuksen tavoitteena on puuttua sekä työttömyyden virtaan että varantoon. Uudistus koskee kaikkia työttöminä työnhakijoina olevia työmarkkinatuen saajia. Erityisesti työttömyyden virtaan puuttumiseksi työministeriö antoi joulukuussa 2005 työvoimatoimistoille ohjeen työvoimatoimiston palveluprosessista. Ohjeessa kiinnitettiin huomiota työnvälitykseen, palvelutarpeen arviointiin, työnhakuhaastatteluun ja työnhakusuunnitelmaan. Alla on lyhyesti kerrottu, millä tavoin työvoimatoimistojen tulisi toimia.

Vuonna 2003 työmarkkinatuen saajia oli keskimäärin 159 614 ja vuonna 2005 keskimäärin 149 436 (- 6,4 %). Työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden määrä oli vuonna 2003 keskimäärin 119 902 ja vuonna 2005 keskimäärin 111 194 (- 7, 3 %). Valtion vuoden 2007 talousarviossa tavoitteeksi on asetettu, että 38 % työmarkkinatuen saajista osallistuu aktiivitoimiin.

Koska virtaa pitkittyvään työttömyyteen tulee ehkäistä, seurataan erikseen niiden työmarkkinatukea saaneiden määrää, jotka ovat saaneet työttömyysajalta työmarkkinatukea 180–499 päivältä ja niiden, jotka ovat siirtyneet työttömyyspäivärahalta työmarkkinatuelle ja saaneet työttömyyden perusteella työmarkkinatukea alle 180 päivältä. Ensiksi mainittuun ryhmään kuuluvia henkilöitä oli vuonna 2005 keskimäärin kuukauden lopussa 8 302 ja tammi-kesäkuussa 2006 keskimäärin 7576 (- noin 9 %). Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvia henkilöitä oli vuonna 2005 keskimäärin 4830 ja tammi–kesäkuussa 2006 keskimäärin 8761 (noin + 81 %).

Aktiiviohjelmien tarjoaminen em. asiakkaille edellyttää, että heille on tehty palvelutarvearvio ja uudistettu yksilöity työnhakusuunnitelma. Palvelutarpeen arviointi ja uudistettujen yksilöityjen työnhakusuunnitelmien tekeminen ohjeistettiin aloitettavaksi asiakkaista, jotka eivät ole olleet em. 500 päivän aikana lainkaan työssä tai joiden työssäolo avoimille työmarkkinoille on ollut vähäistä tai satunnaista.

Henkilöistä, joille on kertynyt vähintään 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella, työmarkkinatukea työttömyyden perusteella sai tammi–kesäkuussa 2006 keskimäärin 64 410 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna laskua oli 16,7 %. Vastaavat luvut vuonna 2003 ja 2005 olivat 78 204 ja 75 475 eli laskua vuodesta 2003 vuoteen 2005 oli 3,5 %.

Työmarkkinatukiuudistusta valmisteltaessa tavoitteeksi asetettiin, että työmarkkinatuen saajien, joille on kertynyt vähintään 500 työmarkkinatukea työttömyyden perusteella, kuntakohtaisen aktivointiasteen tulee nousta kolmen vuoden aikana puolitoistakertaiseksi vuoden 2003 lähtötasoon nähden. Vuonna 2003 aktiivitoimissa oli keskimäärin 18 614 henkilöä ja aktivointiaste oli 19,2 %. Tammi–kesäkuussa 2006 aktiivitoimiin osallistujia oli 20 963 ja aktivointiaste oli 24,6 %. Tammi–kesäkuusta 2005 tammi–kesäkuuhun 2006 aktiiviohjelmiin osallistuneiden määrä on noussut 10,8 %. Tammi-kesäkuussa 2006 aktiiviohjelmiin osallistuneista noin 57 % oli palkkatuetussa työssä, noin 17 % työvoimakoulutuksessa, noin 14 % työelämävalmennuksessa, noin 10 % kuntouttavassa työtoiminnassa ja noin 2 % muissa ohjelmissa. Aktivointiasteen nousuun on vaikuttanut sekä aktiivitoimiin osallistujien määrän kasvaminen että työmarkkinatuen saajien määrän vähentyminen.

Työmarkkinatukiuudistus on lähtenyt hyvin käyntiin, yöttömyyden perusteella työmarkkinatukea saavien määrä on vähentynyt ja aktiivitoimien ajalta työmarkkinatukea saavien osuus on kasvanut. Työttömyyden ajalta maksetun työmarkkinatuen menot ovat vähentyneet. Jatkossa on tärkeää kiinnittää riittävästi huomiota työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen ja työmarkkinatuen käyttöön aktiivitoimissa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Työmark-

kinatuen aktiivikäytön mahdollisuuksia laajennettiin vuoden 2006 alussa siten, että työmarkkinatuki voidaan maksaa palkkatukena henkilölle, joka on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 130 päivältä. Tätä mahdollisuutta on käytetty vielä varsin vähän (tammi–marraskuussa 2006 henkilöitä, joille oli kertynyt työttömyyden perusteella työmarkkinatukea 130–499 päivältä, oli palkkatuella työssä keskimäärin noin 700). Vähintään 500 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saavien aktiiviosuus on noussut, mutta alueelliset erot aktivointiasteissa ovat edelleen suuret. Työmarkkinatukiuudistus on lisännyt ja tiivistänyt työhallinnon ja kuntien yhteistyötä. Monilla alueilla aktivointiasteen nostaminen selvästi nykyisestä tasosta edellyttää verkostoyhteistyön kehittämistä ja uusien aktivointimahdollisuuksien kartoittamista.

Vuoden 2006 talousarviossa kuntien osuudeksi työmarkkinatuen rahoituksesta arvioitiin 240 miljoonaa euroa. Osuus jäi kuitenkin arvioitua pienemmäksi ja oli 192 miljoonaa euroa. Koska kunnat maksavat osuutensa kuukausittain jälkikäteen, ne maksoivat Kansaneläkelaitokselle vuoden 2006 aikana 178 miljoonaa euroa.

Työllistämistuki uudistui vuoden 2006 alussa. Tässä yhteydessä selvitettiin myös sitä, miten yhdistelmätuen korvannutta korkeinta korotettua palkkatukea pitäisi käsitellä työttömyysturvassa. Eduskunta säilytti entisen käytännön eli vain puolet työssäoloajasta voidaan edelleenkin lukea työssäoloehtoon. Työllisyystilanteen muuttuessa saattaa syntyä tarpeita muuttaa nykyistä käytäntöä. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriö seuraa yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa työttömyysturvajärjestelmän toimivuutta ja pyrkii kehittämään sitä tavalla, joka turvaa parhaalla mahdollisella tavalla työttömyysaikaisen toimeentulon ja samalla edistää työttömäksi jääneiden työllistymistä.

Kotouttamislain kehittäminen
HE 166/2005 vp — EV 214/2005 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2005 hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kotouttamislain kehittämiseksi ja tarkistamiseksi ainakin siten, että erityistä huomiota kiinnitetään sääntelyn täsmällisyyteen, johdonmukaisuuteen ja normien välisiin suhteisiin siltä osin kuin kysymys on maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista, viranomaisten vastuista ja toimivaltuuksista sekä yksilön oikeusturvaan liittyvistä seikoista ja muista hyvän hallinnon takeista.

Hallitus ottaa hallintovaliokunnan lausuman huomioon valtioneuvoston 19.10.2006 päättämän hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimeenpanoon liittyvän lainsäädännön valmistelussa.

Tilapäinen vapaa ikääntyneiden omaisten hoitamiseksi
HE 44/2006 vp — EV 59/2006 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 6.6.2006, että tilapäisen hoitovapaan käyttömahdollisuuksien laajentamista koskevassa selvitystyössä otetaan huomioon myös ikääntyneiden omaisten hoitamisesta aiheutuneet tarpeet.

Valtioneuvosto päätti 28.6.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Perhevapaasäännösten toimivuutta arvioiva työryhmä jätti raporttinsa marraskuussa 2005. Työryhmä selvitti työnsä aikana myös sitä, tulisiko hoitovapaaoikeuksia laajentaa koskemaan omien tai puolison vanhempien hoitamista. Työryhmä totesi, että hoitovapaasäännösten soveltamisalan laajentamiseen liittyy monitahoisia yhteiskuntapoliittisia ja arvoihin liittyviä kysymyksiä, jotka edellyttävät perusteellista jatkopohdintaa muun muassa vastuunjaon

toteuttamisesta yhteiskunnan, omaisten ja heidän työnantajiensa välillä. Perhevapaatyöryhmä ei katsonut voivansa tehdä asiasta ehdotuksia. Selvitystyö tulee jatkumaan.

Ympäristöministeriö

Rakennustuotteiden hyväksyntämenettelyt
HE 227/2002 vp — EV 249/2002 vp
Ympäristövaliokunta

2. Eduskunta edellytti 21.1.2003, että asianomaiset muut ministeriöt kuin ympäristöministeriö pikaisesti selvittävät tämän lain mukaisten rakennustuotteiden hyväksyntämenettelyjen soveltamista toimialaansa kuuluvaan rakentamiseen.

2. Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut ehdotuksen hallituksen esitykseksi koskien niiden rakennustuotteiden hyväksyntää, joiden tuotehyväksyntä kuuluu liikenne- ja viestintäministeriön toimialaan. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2007. Hallitus antoi 29.9.2006 eduskunnalle esityksen laiksi pelastustoimen laitteista. Tähän esitykseen sisältyvät myös tuotehyväksyntää koskevat säädökset. Eduskunta hyväksyi esityksen mukaisen lain 12.12.2006.

Alusjätelain kokonaisuudistus
HE 33/2003 vp — EV 26/2003 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta kiirehti 3.10.2003 alusjätelain kokonaisuudistusta lain saattamiseksi lakiteknisesti asianmukaiseksi ja merensuojelutavoitteiden kannalta tehokkaaksi ja toimivaksi.

1. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 1.7.2004 toimikunnan valmistelemaan alusjätelain kokonaisuudistusta. Ministeriö on jatkanut määräaikaa useampaan kertaan, viimeksi 30.9.2007 asti. Toimikunta valmistelee nykyistä alusjätelakia korvaamaan kahta erillistä lakia, joista toinen koskisi merenkulun ympäristönsuojelua ja toinen ympäristövahinkojen torjuntaa. Tavoitteena on, että lainsäädäntöuudistusta koskeva hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle alkuvuodesta 2008 ja että lait tulisivat voimaan vuoden 2009 alusta.

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu
HE 76/2003 vp — EV 50/2004 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta edellytti 8.6.2004 hallituksen ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkistamiseksi Suomen ja liito-oravan osalta, mikäli liito-oravakannan osoitetaan olevan niin runsas ja vakaa, ettei sitä voida enää pitää kyseisessä liitteessä tarkoitettuna yhteisön tärkeänä pitämänä lajina, joka edellyttää tiukkaa suojelua.

2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan selkeän viranomaismenettelyn ohjeistamisesta liito-oravan suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn siten, että tarvittavat viranomaispäätökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsänomistajien tasavertainen kohtelu sekä liito-oravan asianmukainen suojelu turvaten.

3. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että luonnonsuojelulain 53 §:n 1 momentin muutoksesta ja liito-oravan suojeluun liittyvälle viranomaistoiminnalle asetettavista lisätehtävistä ja joutuisuusvaatimuksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset verrattuna hallituksen esitykseen otetaan asianmukaisesti huomioon valtion talousarviota laadittaessa.

4. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän luonnonarvokauppaa koskevan kokeilun perusteella tarvittaessa valmistelemaan lainsäädäntöä luontodirektiivin IV (a) -liitteen mukaisten lajien suojelun toteuttamiseksi myös luonnonarvokaupan keinoin.

1. Ympäristöministeriö on rahoittanut v. 2003 alkaneen kolmivuotisen tutkimuksen Suomen liito-oravakannan koon ja vakauden selvittämiseksi sekä kannan seurannan järjestämiseksi. Tulokset valmistuivat vuoden 2006 alussa. Tutkimuksessa selvitettiin tietyllä menetelmällä Suomen liito-oravakannan suuruus. Ympäristöministeriö rahoittaa tähän liittyvää kolmivuotista jatkotutkimusta, jolla seurataan liito-oravakannan kehitystä. Tämän jälkeen on mahdollista arvioida jatkotoimia muun ohella liito-oravan asemasta luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuna tiukan suojelun lajina.

2. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat 30.6.2004 antaneet metsäkeskuksille ja alueellisille ympäristökeskuksille yhteisen ohjeen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittämisestä ja turvaamisesta metsien käytössä. Ohjeella pyritään turvaamaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelun ohella myös se, että asiaa koskevat viranomaispäätökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsänomistajia tasavertaisesti kohdellen. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö myös seuraavat yhteistyössä ohjeen käytännön soveltamista. Ohjetta on eräiltä osin tarkistettu ja tullaan tarvittaessa edelleen tarkistamaan.

Lausuma ehdotetaan poistettavaksi kertomuksesta.

3. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta koituu viranomaisille lisätehtäviä. Samoin luonnonsuojelulain 53 §:n korvaussäännöksen muutoksesta aiheutuu lisäkustannuksia. Lain 72 a §:n mukaisia päätöksiä tehtiin vuonna 2006 yhteensä 194 kpl. Korvausvarojen lisätarve on jäänyt odotettua vähäisemmäksi, sillä korvauksia on tähän mennessä maksettu kaiken kaikkiaan vain alle 20 tapauksessa. Maanomistajalla on mahdollisuus hakea menetystensä korvaamiseksi korvaustoimitusta, mutta toimituksia on vireillä vain muutamia. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittäminen on vaatinut alueellisissa ympäristökeskuksissa v. 2006 noin 5 henkilötyövuoden työpanoksen. Lisäkustannukset harkitaan erikseen ja otetaan asianmukaisesti huomioon valtion talousarviota laadittaessa sen jälkeen kun suojelutoimien laajuus ja niistä mahdollisesti aiheutuvat lisätehtävät on saatu selville riittävän kattavasti.

Lausuma ehdotetaan poistettavaksi kertomuksesta.

4. Luonnonarvokauppaa koskeva kokeilu käynnistyi Satakunnassa v. 2003 kattavasti ja on sittemmin laajentunut METSO -ohjelman yhteistoimintaverkostojen kokeilualueille. Satakunnan kokeiluhanke kestää vuoden 2007 loppuun, jolloin Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma tulee muutoinkin uudelleen arvioitavaksi. Tässä vaiheessa arvioidaan myös luonnonarvokaupan soveltuvuus luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelussa.

Jätelaki, tuottajavastuu, romuajoneuvot
HE 152/2003 vp — EV 39/2004 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta edellytti 20.4.2004 hallituksen seuraavan lain toimivuutta yleisesti ja erityisesti vastaanottopaikkojen kattavuutta koko maassa, kuntien suhtautumista yhteistyöhön keräyspaikkojen järjestämisessä ja siten olemassa olevan infrastruktuurin käyttämismahdollisuuksien toteutumista.

2. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan lain vaikutuksia tuottajien tai tuottajayhteisöjen ja muiden alalla jo toimivien kilpailuolosuhteisiin erityisesti niiden tuoteryh-

mien osalta, joilla on tai joille perustetaan tuottajayhteisö. Tämä koskee erityisesti romuajoneuvojen ja sähkö- ja elektroniikkaromun hyödyntämistä.

3. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevan osittaisen tuottajavastuun toteutumista siten, että hyödynnettäväksi kelpaavan materiaalin hyödyntäminen käytännössä varmistetaan.

4. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan romuajoneuvojen järjestelmään luovuttamisesta mahdollisesti perittäviä maksuja ja ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan ehdotusta mahdollisuuden poistamiseksi, koska eduskunta katsoo maksun olevan lähtökohtaisesti ristiriidassa jätehuoltokustannukset tuotteen hintaan sisällyttävän tuottajavastuujärjestelmän perusteiden kanssa.

5. Eduskunta edellytti hallituksen käynnistävän jätelain kokonaisuudistuksen mahdollisimman pian sekä ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan lainsäädäntöä kokonaisuudistusta nopeammalla aikataululla lain toimeenpanossa mahdollisesti ilmenevien ongelmien poistamiseksi.

1. Jätelain tuottajavastuuta koskevien säännösten valtakunnallisena valvontaviranomaisena toimivalta Pirkanmaan ympäristökeskukselta saatujen tietojen mukaan laki on toiminut tuottajavastuun osalta pääosin hyvin. Romurenkaiden ja paperin osalta järjestelmissä ei ole ollut huomauttamista. Kummallekin alalle on syntynyt myös markkinaosuuskattavuudeltaan pieni tuottajayhteisö, joiden velvoitteiden valvontaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Pakkausten osalta osittainen tuottajavastuu on yhtä ongelmallinen kuin edellisessäkin jätelaissa. Osittainen tuottajavastuu aiheuttaa ongelmia vastuiden määrittämisessä ja valvonnassa. Romuajoneuvojen ongelmat liittyvät metallin korkean hinnan aiheuttamiin epäterveisiin ilmiöihin, kuten ilman ympäristölupia tapahtuvaan romuajoneuvojen vastaanottoon. Sähkö- ja elektroniikkaromun tuottajavastuun toteuttaminen on ollut hyvin työlästä ja ongelmallista alan sisäisten kiistojen vuoksi. Tuottajat eivät ole päässeet yhteiseen näkemykseen keräysverkostosta tai muistakaan tuottajavastuuasioista. Pirkanmaan ympäristökeskus joutui aloittamaan hallintopakkomenettelyn (uhkasakko) SER-tuottajayhteisöjen laiminlyötyä velvoitteensa.

2. Romuajoneuvojen vastaanotossa ongelmia aiheuttavat ilman ympäristölupia toimivat välittäjät ja purkajat. Myös osien uudelleenkäyttöä järjestelmässä tulee tehostaa. Sähkö- ja elektroniikkaromun osalta tilanne on vaikea, koska pienten toimijoiden osalta näyttäisi siltä, että tuottajayhteisöjen liittymisehdot ovat niille edelleen kohtuuttoman kovat. Myös laitteiden uudelleenkäyttöä on yritetty rajoittaa, eikä osa alan tuottajayhteisöistä ole halunnut tehdä sopimuksia olemassa olevien uudelleenkäyttäjien kanssa (esim. kolmas sektori ja kierrätyskeskukset).

3. Pakkausjätteen osittaisen tuottajavastuun tulkinta on edelleen osoittautunut ongelmalliseksi ja yhdeksästä Pirkanmaan ympäristökeskuksen tekemästä tuottajayhteisön hyväksymispäätöksestä kaikkiaan neljästä on valitettu hallinto-oikeuteen nimenomaan osittaisen tuottajavastuun tulkinnasta. Ongelmat liittyvät sekä lain tulkintaan että erityisesti osittaisen tuottajavastuun valvontaan. Osittaisen tuottajavastuun tulkintojen perusteista päästiin kuitenkin yhteisymmärrykseen pakkausdirektiivin muutoksen kansallista toimeenpanoa valmistelleessa ympäristöministeriön työryhmässä. Kerätty materiaali päätyy kyllä hyötykäyttöön, mutta jätelaissa säädetty, tuottajavastuun mukainen maksuton vastaanotto, johon viimeinen käyttäjä voi tuotteen/jätteen palauttaa, ei käytännössä toteudu.

4. Romumetallien korkean hinnan vuoksi tällaisia maksuja ei Pirkanmaan ympäristökeskukselta saatujen tietojen mukaan ole peritty. Valvonnan yhteydessä tilannetta kuitenkin seurataan myös jatkossa.

5. Ympäristöministeriö asetti 13.5.2005 työryhmän valmistelemaan ehdotusta uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi. Työryhmän tuli lisäksi laatia ehdotus jätelain kokonaisuudistuksen linjauksista. Työryhmän osamietintö valmistui syyskuussa 2006. Linjausten pohjalta on tarkoitus käydä keskustelu jätelain kokonaisuudistuksesta. Varsinaista lainvalmistelutyötä varten on tarkoitus asettaa kesällä 2007 toimikunta. Toimikunnan työssä joudutaan ottamaan huomioon parasta aikaa Euroopan parlamentin ja neuvoston käsittelyssä oleva ehdotus jätepuitedirektiivin kokonaisuudistuksesta, mikä vaikuttaa toimikunnan määräaikaan ja lainvalmistelun aikatauluun.

Kansallis- ja luonnonpuistoja koskeva lainsäädäntö
HE 169/2003 vp — EV 185/2004 vp
Ympäristövaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 9.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi.

1. Kyseessä on eduskunnan valtiosääntöoikeudellinen huomautus kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan luonnonsuojelulain 16 §:n asetuksenantovaltuuden saattamiseksi riittävän tarkkarajaiseksi perustuslain 80 §:n näkökulmasta. Asiaan liittyy myös kysymys saamelaisten ja paikallisten asukkaiden perinteisten oikeuksien turvaamisesta lain tasolla. Lausumassa edellytetyt toimenpiteet on käynnistetty vuoden 2005 aikana. Tässä yhteydessä on tarkoitus tehdä samalla eräitä muitakin tarkistuksia valtionmaiden luonnonsuojelualueita koskeviin luonnonsuojelulain 3 luvun säännöksiin. Valmistelua on jatkettu vuoden 2006 aikana. Lain sisällön eräistä yksityiskohdista ei kuitenkaan ole toistaiseksi voitu sopia. Esityksen jatkovalmistelu siirtyy täten seuraavalle hallitukselle.

ASP-lainat
HE 276/2004 vp — EV 30/2005 vp
Ympäristövaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.4.2005, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin asetustasolla säädettyjen ASP-lainojen enimmäismäärien nostamiseksi järjestelmän käyttökelpoisuuden lisäämiseksi.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää jatkossa mahdollisuudet ASP-lainojen valtiontakauksen enimmäismäärän nostamiseksi ja tekee tätä tarkoittavan esityksen.

1.-2. Asuntokaupassa ja luotonotossa oli v. 2006 edelleenkin merkkejä epäterveestä tilanteesta. Erityisesti nuorten ottamien asuntolainojen koot ovat suurentuneet ja laina-ajat pidentyneet. Uusien asuntoluottojen keskikorko on noussut vuodessa 0,95 prosenttiyksikköä. Asuntojen hinnat ovat edelleen jonkun verran nousseet. Riskit ovat asuntolainanottajilla lisääntyneet. Riskien vähentämiseksi rajoitettiin v. 2006 lainmuutoksella valtiontakauksen sisältävien lainojen laina-aika enintään 25 vuodeksi.

ASP-lainojen enimmäismäärien ja valtiontakauksen enimmäismäärän nostamisella voisi olla epäsuotava signaalivaikutus, joka voisi edelleen pahentaa asunto- ja lainamarkkinatilannetta erityisesti ensiasunnonostajien vahingoksi. Ko. toimenpiteiden toteuttamista ja oikeaa ajoitusta on tarkoituksenmukaista selvittää osana laajempaa asuntopoliittista päätöksentekoa, esimerkiksi seuraavan hallituksen toimesta mahdollisesti tehtävän asuntopoliittisen ohjelman laatimisen yhteydessä.

Rakentamisen laadunvalvonnan parantaminen ja kuntien rakennusvalvonnan voimavarat
HE 21/2005 vp – EV 90/2005 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2005, että hallitus kuluttajansuojan turvaamiseksi ryhtyy selvittämään keinoja rakentamisen laadunvalvonnan parantamiseksi ja kuntien rakennusvalvonnan voimavarojen lisäämiseksi. Selvitys toimenpide-ehdotuksineen tulee antaa talousvaliokunnalle 31.12.2005 mennessä.

Ympäristöministeriö antoi tammikuussa 2006 eduskunnan talousvaliokunnalle selvityksen toimenpiteistä rakentamisen laadunvalvonnan parantamiseksi ja kuntien rakennusvalvonnan voimavarojen lisäämiseksi. Talousvaliokunta pyysi selvityksestä ympäristövaliokunnan lausunnon. Talousvaliokunta päätti 15.6.2006 kokouksessaan (64/2006), saatuaan ympäristövaliokunnan lausunnon ja kuultuaan asiantuntijoita selvityksestä ja lausunnosta, että asian käsittely valiokunnassa oli päättynyt.

Lausuma ehdotetaan poistettavaksi kertomuksesta.

Asumisoikeusjärjestelmä
HE 98/2005 vp — EV 177/2005 vp
Ympäristövaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.2005, että hallitus seuraa lainmuutoksen vaikutuksia käytännössä ja kehittää asumisoikeusjärjestelmää sen säilyttämiseksi yhtenä realistisena asumisvaihtoehtona ja ottaa huomioon asukasdemokratian yhdenmukaisen toteutumisen turvaamisen.

Asumisoikeusjärjestelmässä asumisoikeuden haltijoiden oikeus osallistua talonomistajayhteisön päätöksentekoon asumiseensa vaikuttavissa asioissa eli asukasdemokratia perustui aluksi asumisoikeussopimuksiin, mutta 1.1.2006 voimaan tulleella lailla (1210/2005) nämä osallistumisoikeudet tulivat lakiin perustuviksi. Lain hyväksymiseen eduskunta liitti po. lausuman. Lausumassa tarkoitettuja tavoitteita ja muun muassa asukasdemokratian yhdenmukaisen toteutumisen turvaamista voidaan edistää siten, että Valtion asuntorahasto antaa ohjausta osallistumisoikeuksien käytöstä valtion asunto-, arava- tai korkotuettua lainaa saaneissa asumisoikeustaloissa.

Hallitus antoi 13.10.2006 eduskunnalle esityksen laeiksi aravarajoituslain, vuokraasuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain ja asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta (HE 198/2006 vp). Eduskunta hyväksyi muuttamattomina tähän hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 4.12.2006. Mainittuun hallituksen esitykseen sisältyivät myös säännökset Valtion asuntorahaston toimivallasta ohjata osallistumisoikeuksien käyttöä.

Lausuma ehdotetaan poistettavaksi kertomuksesta.

Toimenpiteet valtiopäiväpäätösten yhteydessä

Valtioneuvoston kanslia

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
11/2006	44/2006	Laki tasavallan presidentin palkkiosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	19.5.2006	24.5.2006
93/2006	113/2006	Laki valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista Laki tuloverolain 70 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
K 3/2005	32/2005*	Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2004	Merkitty pöytäkirjaan 13.1.2006
		Nuorten parlamentin istunnon pöytäkirja	Merkitty pöytäkirjaan 20.4.2006
LA 28/2006	15/2006	Laki kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksesta Laki eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta Laki valtion maksuperustelain 1 ja 10 §:n muuttamisesta	Tasavallan presidentti vahvisti lait 29.6.2006

* merkillä varustetut sisältävät lausuman, jota on käsitelty asianomaisen ministeriön kohdalla osassa III

Ulkoasiainministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
50/2005	36/2006*	Laki ulkomaanedustuksen korvauksista	29.6.2006	1.10.2006
99/2005	1/2006	Laki Kiinan kansantasavallan kanssa sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	10.3.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
114/2005	2/2006	Laki Armenian tasavallan kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	10.3.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
115/2006	3/2006	Laki Algerian demokraattisen kansantasavallan kanssa sijoitusten vastavuoroisesta edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	10.3.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
205/2005	54/2006	Laki Guatemalan kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	21.7.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
218/2005	68/2006	Laki Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan Unioniin tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Laki Bulgarian kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen ja siihen liittyvän mukautuspöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta Laki Romanian kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen ja siihen liittyvän mukautuspöytäkirjan lainsäädännön alaan	21.7.2006	Tasavallan presidentin asetuksella

		kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta		
219/2005	55/2006	Laki Nigerian kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	21.7.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
230/2005	60/2006	Laki Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Tadzikistanin välisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	29.6.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
232/2005	10/2006	Laki ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen neljännentoista pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	3.3.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
18/2006	61/2006	Laki Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	29.6.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
28/2006	75/2006	Laki Suomen ja Sierra Leonen erityistuomioistuimen välillä Sierra Leonen erityistuomioistuimen oikeudenkäynneissä kuultavina olleiden tai kuultaviksi tulevien todistajien ja heidän läheistensä sijoittamisesta Suomen alueelle kirjeenvaihdolla tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.	29.6.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
51/2006	166/2006	Laki Sambian kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	8.12.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
67/2006	218/2006*	Laki Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	8.12.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
139/2006	101/2006	Laki ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain muuttamisesta	29.9.2006	1.10.2006
171/2006	141/2006	Laki Yhdistyneiden Kansa-	3.11.2006	Tasavallan

		kuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	presidentin asetuksella

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
K 3/2006	32/2006	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2005	Merkitty pöytäkirjaan 22.12.2006
K 5/2006	33/2006	Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2005	Merkitty pöytäkirjaan 22.12.2006
VNS 6/2006	25/2006	Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (UNIFIL, United Nations Interim Force in Lebanon) Libanonissa	Merkitty pöytäkirjaan 8.9.2006
VNS 8/2006	42/2006	Valtioneuvoston selonteko suomalaisen sotilasosaston asettamisesta korkeaan valmiuteen osana Saksan, Alankomaiden ja Suomen muodostaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoroa 1.1. – 30.6.2007	Merkitty pöytäkirjaan 14.12.2006

Oikeusministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
271/2004	6/2006	Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta Laki esitutkintalain muuttamisesta Laki pakkokeinolain muuttamisesta Laki käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki sotilasoikeudenkäyntilain 3 §:n muuttamisesta	31.3.2006	1.10.2006
13/2005	40/2006*	Laki ulosottolain muuttamisesta Laki ulosottomaksuista annetun lain muuttamisesta Laki perintökaaren muuttamisesta Laki autokiinnityslain 22 §:n 2 momentin kumoamisesta Laki osamaksukaupasta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	8.6.2006	1.1.2007
16/2005	164/2005*	Laki rikesakkomenettelystä annetun lain muuttamisesta Laki ajoneuvoliikennerekisteristä Laki ajoneuvolain muuttamisesta	20.1.2006	1.4.2006
75/2005	156/2005*	Laki lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä annetun lain 21 §:n muuttamisesta	17.2.2006	1.4.2006
85/2005	78/2006	Laki hallinto-oikeuslain muuttamisesta	21.7.2006	1.1.2007
109/2005	63/2006	Osakeyhtiölaki Laki osakeyhtiölain voimaanpanosta Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 8 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta	21.7.2006	1.9.2006

Laki eurooppayhtiölain muuttamisesta
Laki osuuskuntalain 16 luvun 2 §:n ja 18 luvun 2 §:n muuttamisesta
Laki asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 81 §:n muuttamisesta
Laki prokuralain 3 §:n muuttamisesta
Laki yrityskiinnityslain muuttamisesta
Laki maakaaren 2 luvun 4 §:n muuttamisesta
Laki arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta
Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta
Laki takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 2 §:n muuttamisesta
Laki kaupparekisterilain muuttamisesta
Laki yritys- ja yhteisötietolain 15 §:n muuttamisesta
Laki kauppakamarilain muuttamisesta
Laki tilintarkastuslain 27 §:n muuttamisesta
Laki panttilainauslaitoksesta annetun lain muuttamisesta
Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta
Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta
Laki säästöpankkilain 66 ja 71 §:n muuttamisesta
Laki valtion vakuusrahastosta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta
Laki kiinnitysluottopankkilain 3 ja 18 §:n muuttamisesta
Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta
Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 14 ja 15 §:n muuttamisesta
Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta
Laki kiinteistörahastolain muuttamisesta

		Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta Laki arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta		
167/2005	21/2006	Laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain muuttamisesta Laki rikoslain 17 luvun 6 §:n muuttamisesta Laki järjestyksenvalvojista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	8.6.2006	1.9.2006
168/2005, LA 119/2003	205/2005	Laki pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 ja 9 §:n muuttamisesta	17.2.2006	1.6.2006
197/2005	25/2006	Laki korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	8.6.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
		Laki rikoslain 30 luvun 12 §:n muuttamisesta		1.7.2006
220/2005	26/2006	Lahjontaa koskevaan Euroopan neuvoston rikosoikeudelliseen yleissopimukseen tehtyjen varaumien voimassaolon jatkamisen hyväksyminen	8.6.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
221/2005	93/2006*	Laki rikoslain 1 ja 20 luvun muuttamisesta	25.8.2006	1.10.2006
		Laki järjestyslain 7 §:n muuttamisesta		1.10.2006
		Laki kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ihmiskauppaa koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta		Tasavallan presidentin asetuksella
		Laki kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen maahanmuuttajien salakuljetusta koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta		Tasavallan presidentin asetuksella
3/2006	122/2006	Laki hedelmöityshoidoista Laki isyyslain muuttamisesta	22.12.2006	1.9.2007
14/2006	98/2006	Laki vaalilain muuttamisesta	13.10.2006	voimassa 1.1.2007 – 31.12.2008
29/2006	76/2006	Laki työtuomioistuimesta an-	29.6.2006	1.1.2007

		netun lain muuttamisesta		
30/2006	146/2006	Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
54/2006	99/2006	Eurooppaosuuskuntalaki Laki osuuskuntalain 5 luvun 5 §:n muuttamisesta Laki kaupparekisterilain muuttamisesta Laki yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta Laki toiminimilain 7 §:n muuttamisesta Laki yrityskiinnityslain 10 §:n muuttamisesta Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta	19.10.2006	1.11.2006
53/2006	105/2006	Laki rikoslain 50 luvun muuttamisesta	19.10.2006	1.1.2007
70/2006	171/2006	Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta	22.12.2006	1.1.2007
82/2006	154/2006	Laki liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
84/2006	199/2006	Laki kihlakunnansyyttäjästä annetun lain muuttamisesta Laki Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirastosta annetun lain muuttamisesta Laki yleisistä syyttäjistä annetun lain 11 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.4.2007
85/2006	198/2006	Laki oikeudenkäymiskaaren 24 luvun muuttamisesta	22.12.2006	Eduskunta on hylännyt hallituksen esityksen
106/2006	157/2006	Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 37 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
140/2006	172/2006	Laki pakkokeinolain 5 luvun 12 §:n ja 6 luvun 5 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
141/2006	112/2006	Laki vaalilain 5 §:n muuttamisesta	3.11.2006	1.1.2007

201/2006	200/2006	Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta Laki korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä	22.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäivä-asiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
K 13/2004	4/2006	Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja lain noudattamista koskevista havainnoista vuodelta 2003	Merkitty pöytäkirjaan 23.3.2006

Sisäasiainministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
25/2005	92/2006*	Passilaki Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaalaislain muuttamisesta Laki ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta	21.7.2006	21.8.2006
78/2005	169/2005	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta	20.1.2006	1.2.2006
90/2005	94/2006*	Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta Laki esitutkintalain 10 §:n muuttamisesta Laki rajavartiolain 61 ja 64 §:n muuttamisesta Laki tullilain muuttamisesta Laki sotilaskurinpitolain 21 §:n muuttamisesta Laki aluevalvontalain 27 §:n muuttamisesta Laki järjestyksenvalvojista annetun lain 7 ja 12 §:n muuttamisesta Laki päihtyneiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaalaislain 123 §:n muuttamisesta Laki säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 9 §:n muuttamisesta Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 ja 22 §:n muuttamisesta Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	29.9.2006	1.10.2006
102/2005	203/2005*	Rahankeräyslaki Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta Laki rikoslain 17 luvun muut-	31.3.2006	1.7.2006

		tamisesta		
198/2005	33/2006	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta	19.5.2006	1.7.2006
215/2005	90/2006	Laki Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta	1.9.2006	1.10.12006
222/2005	77/2006	Laki Pelastusopistosta Laki pelastuslain 15 §:n muuttamisesta	21.7.2006	1.8.2006
229/2005	118/2006	Laki rekisterihallintolain muuttamisesta	10.11.2006	1.1.2007
		Laki kotikuntalain 7 e ja 9 §:n muuttamisesta		1.3.2007
		Laki nimilain muuttamisesta		1.3.2007
		Laki isyyslain 20 ja 22 §:n muuttamisesta		1.3.2007
		Laki perintökaaren muuttamisesta		1.3.2007
4/2006	56/2006	Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta Laki valtion virkamieslain 53 ja 55 §:n muuttamisesta	21.7.2006	1.9.2006
8/2006	58/2006	Laki kuntalain muuttamisesta Laki työsopimuslain 2 luvun muuttamisesta Laki valtion virkamieslain muuttamisesta Laki kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta Laki merimieslain muuttamisesta	29.6.	1.8.2006
19/2006	47/2006	Laki kunnallisen eläkelain 2 §:n muuttamisesta	2.6.2006	1.1.2007
32/2006	89/2006	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta Laki ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 5 ja 10 §:n muuttamisesta	21.7.2006	31.7.2006
31/2006	150/2006	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta Laki ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 8 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.2.2007
73/2006	123/2006	Laki kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	3.11.2006	1.1.2007
74/2006	211/2006	Laki valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
86/2006	173/2006	Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
101/2006	124/2006	Laki palosuojarahastolain muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
116/2006	128/2006	Laki työnantajan sosiaalitur-	1.12.2006	1.1.2007

		vamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003 – 2009 annetun lain muuttamisesta		
242/2006	253/2006	Rakennerahastolaki Laki alueiden kehittämislain muuttamisesta Laki Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta	29.12.2006	1.1.2007
262/2006	223/2006	Laki kuntien valtionosuuslain 27 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 2/2005	6/2006*	Valtioneuvoston selonteko keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista	Merkitty pöytäkirjaan 6.4.2006
LA 42/2006	21/2006	Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta	Tasavallan presidentti vahvisti lain 29.6.2006 ja määräsi sen tulemaan voimaan 1.7.2006

Puolustusministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
200/2005	19/2006	Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta Laki kansanterveyslain muuttamisesta Laki erikoissairaanhoitolain muuttamisesta	21.4.2006	1.5.2006
5/2006	22/2006	Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta Laki puolustusvoimista annetun lain 2 ja 9 a §:n muuttamisesta Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta Laki rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta Laki sotilasoikeudenkäyntilain 2 §:n muuttamisesta Laki valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain 2 §:n muuttamisesta	31.3.2006	1.4.2006

Valtiovarainministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
6/2006	52/2006	Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta Laki Rahoitustarkastuksesta annetun lain muuttamisesta Laki kauppakamarilain 2 §:n muuttamisesta	8.6.2006	1.7.2006
7/2006	87/2006	Laki ajoneuvoverolain 56 §:n muuttamisesta	29.6.2006	20.7.2006
15/2006	39/2006	Laki polttoainemaksusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	19.5.2006	1.6.2006
20/2006	57/2006	Laki valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta	8.6.2006	1.9.2006
22/2006	45/2006	Laki Tsekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Malta tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisestä yleissopimukseen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	19.5.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
56/2006	85/2006	Laki maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 10 a §:n muuttamisesta	21.7.2006	1.8.2006
57/2006	82/2006	Laki valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta	29.6.2006	1.7.2006
75/2006	96/2006	Laki Sveitsin kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen ja pöytäkirjan muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvi-	29.9.2006	Tasavallan presidentin asetuksella

		en määräysten voimaansaattamisesta		
87/2006	109/2006	Laki Marokon kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	13.10.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
88/2006	110/2006	Laki Azerbaidzhanin kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	13.10.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
95/2006	114/2006	Laki Amerikan yhdysvaltojen kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	13.10.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
103/2006	126/2006	Laki ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain muuttamisesta	10.11.2006	1.1.2007
107/2006	148/2006	Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
117/2006	133/2006	Laki varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta Laki metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta	10.11.2006	1.1.2007
118/2006	134/2006	Laki kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta	10.11.2006	1.1.2007
119/2006	143/2006	Laki arvonlisäverolain 85 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
120/2006	161/2006	Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
121/2006	160/2006	Laki öljyjätemaksusta annetun lain muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
123/2006	151/2006	Laki valtion eläkerahastosta	1.12.2006	1.1.2007

		annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta		
143/2006	208/2006	Vuoden 2007 tuloverolaki	22.12.2006	1.1.2007
144/2006	209/2006	Laki tuloverolain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
		Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta		1.1.2007
		Laki varainsiirtoverolain 13 §:n muuttamisesta		1.1.2007
		Laki verontilityslain 12 §:n muuttamisesta		1.1.2007
		Laki kuntien valtionosuuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta		
145/2006	136/2006	Laki säästöpankkilain muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
158/2006	179/2006	Laki tuloverolain 10 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
		Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta		
		Laki ennakkoperintälain muuttamisesta		
		Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta		
		Laki yritys- ja yhteisötietolain 3 §:n muuttamisesta		
159/2006	145/2006	Laki Kanadan kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	1.12.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
173/2006	174/2006	Valtion eläkelaki	22.12.2006	1.1.2007
		Laki valtion eläkelain voimanpanosta		
		Laki valtion eläkerahastosta		
188/2006	147/2006	Laki Kiinan kanssa kansainvälisen ilmakuljetusliiketoiminnan vastavuoroisesta vapauttamisesta eräistä veroista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	1.12.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
189/2006	183/2006	Laki verohallintolain muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
190/2006	162/2006	Laki indeksiehdon käytön rajoittamisesta annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
209/2006	177/2006	Laki verontilityslain 13 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007

210/2006	240/2006	Laki autoverolain muuttamisesta	29.12.2006	1.1.2007
211/2006	178/2006	Laki arvonlisäverolain 173 a §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
212/2006	181/2006	Laki Bulgarian tasavallasta ja Romaniasta tuotavan tavaran arvonlisäverotuksesta eräissä tapauksissa	8.12.2006	Valtioneuvoston asetuksella
213/2006	195/2006	Laki tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Laki tullilain 23 b ja 24 §:n muuttamisesta	22.12.2006	Valtioneuvoston asetuksella
246/2006	206/2006	Laki eräiden ennakkopäätösten maksuperusteista Laki ajoneuvoverolain 48 §:n muuttamisesta Laki polttoainemaksusta annetun lain 19 §:n muuttamisesta	22.12.2006	27.12.2006
247/2006	250/2006	Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta Laki tuloverolain muuttamisesta Laki varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta	29.12.2006	1.1.2007
266/2006	228/2006	Laki tuloverolain 3 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
HE 55/2006	22/2006	Valtion vuoden 2006 lisätalousarvio	Merkitty pöytäkirjaan 29.6.2006
HE 122/2006 ja HE 265/2006	45/2006	Valtion vuoden 2007 talousarvio Valtion vuoden 2007 talousarvion täydentäminen	Merkitty pöytäkirjaan 29.12.2006
HE 208/2006, HE 244/2006 ja HE 258/2006	38/2006	Valtion vuoden 2006 toinen lisätalousarvio Valtion vuoden 2006 toisen lisätalousarvion täydentäminen Valtion vuoden 2006 toisen lisätalousarvion toinen täydentämi-	Merkitty pöytäkirjaan 1.12.2006

		nen	
HE 270/2006	46/2006	Valtion vuoden 2006 kolmas lisätalousarvio	Merkitty pöytäkirjaan 29.12.2006
K 10/2006	30/2006*	Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2005	Merkitty pöytäkirjaan 7.12.2006
K 13/2006	36/2006	Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus toiminnastaan sekä tilintarkastuskertomus valtion tilinpäätöksen tarkastuksesta vuodelta 2005	Merkitty pöytäkirjaan 14.12.2006
LA 153/2006	40/2006	Laki vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta	Tasavallan presidentti vahvisti lain 22.12.2006 ja määräsi sen tulemaan voimaan 1.1.2007
VNS 2/2006	14/2006	Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehyksistä vuosille 2007 – 2011	Merkitty pöytäkirjaan 31.5.2006

Opetusministeriö

1.1.Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
28/2005	219/2005*	Nuorisolaki	27.1.2006	1.3.2006, 10 ja 11 § 1.1.2007
		Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta		1.3.2006
111/2005	32/2006	Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	5.5.2006	1.6.2006
223/2005	11/2006	Laki kirkkolain muuttamisesta	31.3.2006	10.4.2006
9/2006	38/2006*	Laki opintotukilain muuttamisesta	19.5.2006	
33/2006	88/2006*	Laki yliopistolain muuttamisesta	29.6.2006	1.8.2006
48/2006	83/2006	Laki kirkkolain muuttamisesta	21.7.2006	1.9.2006
58/2006	79/2006	Laki kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	29.6.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
59/2006	131/2006	Laki ortodoksisesta kirkosta	10.11.2006	1.1.2007
60/2006	66/2006	Laki kirkkolain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta	29.6.2006	1.8.2006
68/2006	107/2006	Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 53 §:n muuttamisesta Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 16 §:n muuttamisesta	19.10.2006	1.1.2007
104/2006	108/2006	Laki Tieteellisten seurain valtuuskunnasta	3.11.2006	1.1.2007
124/2006	149/2006	Laki perusopetuslain 48 b ja 48 f §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
125/2006	138/2006	Laki opintotukilain 31 ja 32 §:n muuttamisesta	1.12.2006	1.5.2007
126/2006	226/2006*	Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
127/2006	130/2006	Laki yksityisten arkistojen valtionavusta	17.11.2006	1.1.2007
176/2006	245/2006	Laki kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain muuttamisesta	29.12.2006	1.1.2007

191/2006	203/2006	Laki kansainvälisen dopingin vastaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	22.12.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
216/2006	234/2006	Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
248/2006	235/2006	Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
256/2006	244/2006	Laki yliopistolain muuttamisesta	29.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 4/2006	35/2006*	Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko	Merkitty pöytäkirjaan 30.11.2006

Maa- ja metsätalousministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
32/2005	193/2005*	Laki koe-eläintoiminnasta Laki eläinsuojelulain muuttamisesta	20.1.2006	1.8.2005
53/2005	202/2005*	Elintarvikelaki Laki terveydensuojelulain muuttamisesta	13.1.2006	1.3.2006
54/2005	181/2005	Laki Elintarviketurvallisuusvirastosta	13.1.2006	1.5.2006
71/2005	51/2006*	Lannoitevalmistelaki	29.6.2006	1.7.2006
203/2005	31/2006	Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain muuttamisesta Laki lääkelain muuttamisesta Laki eläinten lääkitsemisestä annetun lain muuttamisesta Laki eläinsuojelulain muuttamisesta Laki eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta Laki eläintautilain muuttamisesta Laki helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta	28.4.2006	1.5.2006
34/2006	91/2006*	Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta	21.7.2006	Valtioneuvoston asetuksella
		Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta Laki luopumiseläkelain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta Laki kansaneläkelain 26 §:n muuttamisesta		27.7.2006
35/2006	72/2006*	Laki maaseudun kehittämi-	29.6.2006	1.7.2006

		seen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista		
36/2006	81/2006	Laki Maaseutuvirastosta Laki maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta	21.7.2006	1.5.2007
37/2006	80/2006	Laki tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	21.7.2006	26.7.2006
146/2006	120/2006	Laki metsästyslain 23 §:n muuttamisesta	3.11.2006	1.12.2006
147/2006	164/2006*	Laki kasvinsuojeluaineista Laki kemikaalilain muuttamisesta Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
160/2006	185/2006*	Laki eläinten kuljetuksesta Laki eläinsuojelulain muuttamisesta Laki rikoslain 17 luvun 14 ja 23 §:n muuttamisesta	29.12.2006	5.1.2007
192/2006	231/2006	Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista Laki maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta	29.12.2006	54 § 1.1.2007 1.5.2007
217/2006	230/2006	Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista	29.12.2006	1.1.2007
219/2006	225/2006	Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta	29.12.2006	1.1.2007
220/2006	205/2006*	Laki Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista	29.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 4/2005	20/2006*	Valtioneuvoston maatalouspoliittinen selonteko	Merkitty pöytäkirjaan 27.7.2006

Liikenne- ja viestintäministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
81/2005	208/2005	Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta ja viestintämarkkinalain 70 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	20.1.2006	1.4.2006
151/2005	5/2006	Laki verkkotunnuslain muuttamisesta	17.3.2006	27.3.2006
152/2005	15/2006	Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta	17.3.2006	1.4.2006
176/2005	194/2005	Laki kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	20.1.2006	1.1.2007
188/2005	204/2005	Laki alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan IV liitteeseen tehtyjen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	10.3.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
207/2005	16/2006	Laki tieliikennelain muuttamisesta	31.3.2006	1.5.2006
224/2005	35/2006	Laki tieliikennelain muuttamisesta	2.6.2006	1.10.2006
231/2005	86/2006	Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta	1.9.2006	1.3.2007, 127 § 15.9.2006 1.3.2007
1/2006	17/2006	Laki Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Kiinan kansantasavallan hallituksen välillä meriliikenteestä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	19.5.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
10/2006	30/2006	Laki tieliikennelain muuttamisesta Laki Tiehallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	5.5.2006	1.6.2006
16/2006	69/2006	Rautatielaki Laki rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain muuttamisesta	29.6.2006	1.9.2006

		Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 6 ja 12 §:n muuttamisesta Laki kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF) muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta		
23/2006	42/2006	Laki eräiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioista olevien liikenteenharjoittajien kiellosta harjoittaa Suomen sisäistä liikennettä	28.4.2006	1.5.2006
24/2006	71/2006*	Laki kaupallisista tavankuljetuksista tiellä Laki maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain muuttamisesta Laki Ajoneuvohallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta Laki ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain muuttamisesta	21.7.2006	1.9.2006
25/2006	46/2006	Laki ajoneuvolain muuttamisesta	19.5.2006	1.7.2006
39/2006	102/2006	Laki vesikulkuneuvorekisteristä	10.11.2006	1.10.2007
40/2006	53/2006	Laki Merenkulkulaitoksesta annetun lain muuttamisesta Laki öljysuojarahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	2.6.2006	1.7.2006
49/2006	70/2006	Laki ilmailulain muuttamisesta	29.6.2006	1.7.2006
62/2006	95/2006	Laki ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta	19.10.2006	1.1.2007
96/2006	142/2006	Laki tieliikennelain 87 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
97/2006	163/2006	Laki vuoden 1989 kansainvälisen meripelastusyleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Laki merilain muuttamisesta	22.12.2006	Valtioneuvoston asetuksella
98/2006	238/2006*	Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 4 ja 7 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
99/2006	159/2006	Laki lapsipornografian levittämisen estotoimista	1.12.2006	1.1.2007

109/2006	135/2006*	Laki sähköisten tienkäyttö-maksujen keräämisjärjestelmistä	17.11.2006	1.12.2006
110/2006	111/2006	Laki Maailman postiliiton yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaan saattamisesta	22.12.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
		Laki postipalvelulain muuttamisesta		1.1.2007
111/2006	158/2006	Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta	1.12.2006	1.1.2007
225/2006	180/2006	Laki tieliikennelain muuttamisesta	22.12.2006	11.4.2007
		Laki ajoneuvolain 89 §:n muuttamisesta		
226/2006	204/2006	Laki ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 4 a §:n muuttamisesta ja 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	22.12.2006	Valtioneuvoston asetuksella
268/2006	241/2006	Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain muuttamisesta	22.12.2006	29.12.2006

Kauppa- ja teollisuusministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
138/2004	4/2006	Laki majoitus- ja ravitsemistoiminnasta Laki terveydensuojelulain 15 §:n muuttamisesta Laki järjestyksenvalvojista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	28.4.2006	1.10.2006
259/2004	28/2006*	Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin Laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin annetun lain muuttamisesta	19.5.2006	1.1.2007
141/2005	150/2005	Laki talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain muuttamisesta	13.1.2006	1.2.2006
225/2005	14/2006	Laki patenttilain 3 §:n muuttamisesta	21.4.2006	1.5.2006
26/2006	67/2006	Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain muuttamisesta Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta Laki tavaramerkkilain muuttamisesta Laki yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetun lain muuttamisesta Laki toiminimilain muuttamisesta Laki kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain muuttamisesta Laki patenttilain muuttamisesta Laki mallioikeuslain muuttamisesta Laki hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta	21.7.2006	1.9.2006
41/2006	48/2006	Laki Suomen ja Norjan välillä tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan	8.6.2006	Tasavallan presidentin asetuksella

		kuuluvien määräysten voimansaattamisesta		
42/2006	49/2006	Laki mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	2.6.2006	1.7.2006
89/2006	106/2006	Laki teknologian kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	19.10.2006	1.11.2006
151/2006	137/2006	Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain muuttamisesta Laki valtiontakuurahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	10.11.2006	1.1.2007
162/2006	165/2006	Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi Laki yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
193/2006	222/2006	Laki kaupparekisterilain muuttamisesta Laki yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n muuttamisesta Laki kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n muuttamisesta	22.12.2006	31.12.2006
228/2006	170/2006*	Laki sähköntuotannon eräiden tehoreservien käytettävyyden varmistamisesta	8.12.2006	15.12.2006
229/2006	192/2006	Laki Suomen ja Viron välillä raakaöljyn ja öljytuotteiden vastavuoroisesta varmuusvarastoinnista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	22.1.2006	Tasavallan presidentin asetuksella

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 5/2005	17/2006*	Valtioneuvoston selonteko lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksista – kansallisesta strategiasta Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi	Merkitty pöytäkirjaan 31.8.2006
VNS 3/2006	37/2006	Valtioneuvoston selonteko vähittäiskaupan rakenteesta, muutoksista ja kauppaa koskevista erityiskysymyksistä	Merkitty pöytäkirjaan 21.12.2006

Sosiaali- ja terveysministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
225/2004	24/2006	Laki lastensuojelulain muuttamisesta	29.6.2006	1.11.2006
45/2005	20/2006	Työntekijän eläkelaki Työntekijän eläkelain voimaanpanolaki Laki Eläketurvakeskuksesta Laki rikoslain 29 luvun muuttamisesta	19.5.2006	1.1.2007
94/2005	178/2005	Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 14 §:n muuttamisesta Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 11 luvun 5 §:n muuttamisesta Laki tapaturmavakuutuslain 64 d §:n muuttamisesta Laki ulkomaalaislain 86 §:n muuttamisesta Laki yhdenvertaisuuslain 11 §:n muuttamisesta Laki työterveyshuoltolain muuttamisesta Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta Laki työturvallisuuslain 51 §:n 2 momentin kumoamisesta Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n 2 momentin kumoamisesta Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n 3 momentin kumoamisesta	20.1.2006	1.2.2006
95/2005	145/2005	Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta	17.2.2006	1.3.2006
107/2005	196/2005*	Laki lääkelain muuttamisesta	13.1.2006	1.2.2006
155/2005	213/2005	Laki toimeentulotuesta anne-	20.1.2006	1.9.2006

		tun lain muuttamisesta		
156/2005	34/2006*	Laki eläkesäätiölain muuttamisesta Laki vakuutuskassalain muuttamisesta Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta	19.5.2006	1.6.2006
158/2005	23/2006	Laki työeläkeyhtiöistä annetun lain 29 e §:n muuttamisesta Laki eläkesäätiölain 88 ja 100 a §:n muuttamisesta Laki vakuutuskassalain 132 ja 134 §:n muuttamisesta	31.3.2006	15.4.2006
163/2005	7/2006	Laki Lääkehoidon kehittämiskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	31.3.2006	15.4.2006
179/2005	8/2006	Laki terveydensuojelulain muuttamisesta Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta Laki kemikaalilain muuttamisesta	21.4.2006	1.5.2006
208/2005	9/2006	Laki Viron kanssa tehdyn sosiaaliturvasopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Laki Viron kanssa sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta	19.5.2006	Tasavallan presidentin asetuksella
217/2005	13/2006	Laki sairausvakuutuslain 2 luvun 6 §:n ja 15 luvun 2 §:n muuttamisesta Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 12 §:n muuttamisesta	17.3.2006	1.5.2006
226/2005	84/2006*	Laki tupakkalain muuttamisesta	21.7.2006	1.6.2007
227/2005	41/2006	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta Laki työsopimuslain 2 luvun muuttamisesta Laki kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 26 §:n muuttamisesta Laki työttömyysturvalain muuttamisesta Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvun 4	8.6.2006	1.7.2006

		§:n muuttamisesta		
17/2006	37/2006	Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	19.5.2006	1.6.2006
43/2006	64/2006	Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta	11.8.2006	1.9.2006
63/2006	73/2006	Laki eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta	21.7.2006	1.1.2007
64/2006	119/2006	Laki tartuntatautilain muuttamisesta	10.11.2006	1.12.2006
69/2006	97/2006	Laki sairausvakuutuslain 15 ja 19 luvun muuttamisesta	13.10.2006	1.1.2007
76/2006	156/2006	Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta	8.1.2006	1.1.2007
77/2006	152/2006	Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta Laki eläkesäätiölain muuttamisesta Laki vakuutuskassalain muuttamisesta Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 48 a §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
78/2006	153/2006	Laki Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain muuttamisesta Laki eläkesäätiölain 64 §:n 2 momentin ja 65 §:n 4 momentin kumoamisesta Laki vakuutuskassalain 96 ja 97 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
79/2006	155/2006	Laki eläkelaitoksen vakavarisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta Laki vakuutuskassalain muuttamisesta Laki eläkesäätiölain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien eläkelain 17 §:n muuttamisesta Laki merimieseläkelain 56 §:n muuttamisesta Laki vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
91/2006	175/2006	Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta an-	22.12.2006	1.1.2007

		netun lain muuttamisesta		
105/2006	100/2006	Laki Kansaneläkelaitoksen sisäinen kuntoutusyhtiö Petrean muuttamisesta säätiöksi	19.10.2006	1.1.2007
112/2006	217/2006	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta Laki lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
128/2006	104/2006	Laki apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	17.11.2006	1.1.2007
129/2006	186/2006	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
131/2006	213/2006	Laki sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista Laki sosiaaliturvamaksusta annetun lain 4 ja 13 §:n muuttamisesta Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
132/2006	196/2006*	Laki maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 ja 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	22.12.2006	
133/2006	197/2006	Laki työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa	22.12.2006	1.1.2007
134/2006	116/2006	Laki perhehoitajalain 2 ja 3 §:n muuttamisesta	3.11.2006	1.1.2007
135/2006	115/2006	Laki elatusturvalain 7 §:n muuttamisesta	3.11.2006	1.1.2007
136/2006	117/2006	Laki omaishoidon tuesta annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta	3.11.2006	1.1.2007
137/2006	121/2006	Laki sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta	10.11.2006	1.1.2007
163/2006	139/2006	Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
164/2006	129/2006	Laki lapsen hoitotuesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta Laki vammaistukilain 2 §:n muuttamisesta Laki kansaneläkelain 30 a §:n muuttamisesta Laki eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asu-	17.11.2006	1.1.2007

		miskustannusten enimmäismääristä vuonna 2007		
165/2006	125/2006	Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta Laki toimeentulotuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta	3.11.2006	1.1.2007
166/2006	140/2006*	Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
167/2006	168/2006	Laki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta Laki kansaneläkelain muuttamisesta Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta Laki perhe-eläkelain 33 ja 37 §:n muuttamisesta Laki lapsen hoitotuesta annetun lain muuttamisesta Laki vammaistukilain muuttamisesta Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 55 ja 58 §:n muuttamisesta Laki lapsilisälain muuttamisesta Laki äitiysavustuslain muuttamisesta Laki sotilasavustuslain muuttamisesta Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta Laki maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain muuttamisesta Laki tapaturmavakuutuslain 53 d §:n muuttamisesta Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjil-	22.12.2006	

		le annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta Laki työntekijän eläkelain 140 §:n muuttamisesta Laki asumistukilain muuttamisesta		
168/2006	127/2006	Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta	22.12.2006	1.4.2007
182/2006	167/2006	Laki työttömyysturvalain muuttamisesta Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain muuttamisesta Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 25 §:n muuttamisesta Laki vuorotteluvapaalain 20 ja 21 §:n muuttamisesta Laki palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta Laki merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007
195/2006	239/2006	Laki työttömyysturvalain muuttamisesta Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain muuttamisesta Laki vuorotteluvapaalain 4 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
196/2006	201/2006	Maatalousyrittäjän eläkelaki Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta Laki luopumiseläkelain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjil-	22.12.2006	1.1.2007

		le annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta		
197/2006	176/2006	Yrittäjän eläkelaki Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta Laki työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n muuttamisesta Laki työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
233/2006	233/2006	Laki Liettuan kanssa sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta	22.12.2006	1.1.2007
235/2006	236/2006	Laki kansanterveyslain 6 §:n muuttamisesta Laki sosiaalihuoltolain 6 §:n muuttamisesta Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta	22.12.2006	1.1.2007
237/2006	169/2006	Laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta	8.1.2006	1.1.2007
238/2006	212/2006	Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta Laki liikennevakuutuslain 18 b §:n muuttamisesta Laki potilasvahinkolain muuttamisesta Laki ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain muuttamisesta Laki eräiden potilasvahinkokorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain 3 §:n	22.12.2006	1.1.2007

		muuttamisesta		
251/2006	237/2006	Merimieseläkelaki Laki merimieseläkelain voimaanpanosta Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 5/2006	23/2006*	Valtioneuvoston selonteko vammaispolitiikasta 2006	Merkitty pöytäkirjaan 12.10.2006

Työministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
27/2006	43/2006	Laki palkkaturvalain muuttamisesta Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta	19.5.2006	1.6.2006
44/2006	59/2006*	Laki työsopimuslain 4 luvun muuttamisesta Laki merimieslain muuttamisesta	29.6.2006	1.8.2006
45/2006	62/2006	Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n ja 7 luvun 3 §:n muuttamisesta Laki työttömyysturvalain 2 luvun 20 §:n ja 7 luvun 5 §:n muuttamisesta	29.6.2006	1.8.2006
46/2006	50/2006	Laki eräiden Euroopan unionin valtioiden kansalaisten työntekoa koskevien tietojen rekisteröinnistä Laki ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta Laki ulkomaalaislain 85 §:n muuttamisesta	2.6.2006	5.6.2006
66/2006	74/2006	Laki henkilöstöedustuksesta eurooppayhtiössä (SE) annetun lain muuttamisesta	21.7.2006	18.8.2006
92/2006	103/2006	Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	19.10.2006	1.1.2007
114/2006	187/2006	Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä	22.12.2006	1.1.2007
138/2006	144/2006	Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 5 a luvun 1 §:n ja 10 luvun 1 §:n muuttamisesta Laki työttömyysturvalain 9	1.12.2006	1.1.2007

		luvun 7 §:n muuttamisesta		
169/2006	207/2006	Laki palkkaturvalain muuttamisesta Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
183/2006	188/2006	Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007
239/2006	229/2006	Laki laivaväen luetteloinnista Laki merimieslain 4 ja 77 §:n muuttamisesta	22.12.2006	1.1.2007

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 1/2006	10/2006	Valtioneuvoston selonteko siirtymäaikalain vaikutuksista sekä työvoiman ja palvelujen vapaan liikkuvuuden vaikutuksista työmarkkinatilanteeseen eri aloilla	Merkitty pöytäkirjaan 31.5.2006

Ympäristöministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
184/2005	176/2005	Laki kemikaalilain muuttamisesta Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta Laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	17.2.2006	1.3.2006
210/2005	29/2006	Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta	8.6.2006	1.9.2006
214/2005	18/2006	Laki omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain muuttamisesta	31.3.2006	1.5.2006
228/2005	27/2006	Laki Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	2.6.2006	1.7.2006
47/2006	65/2006	Laki aravalain muuttamisesta Lakiaravarajoituslain muuttamisesta Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta Laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta Laki asumisoikeus- ja vuokratalotuotannon valtion ja kuntien takauslainoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta	18.8.2006	1.9.2006
81/2006	221/2006	Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta	29.12.2006	1.3.2007
255/2006	189/2006	Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 17 ja 18 §:n muuttamisesta	8.12.2006	1.1.2007

Hakemisto

Aasia ja Oseania ..... II 10.
Ahvenanmaan itsehallinto ..... III/OM 18/2002
Ahvenanmaan merenkulun tukeminen ..... III/LVM 72/2004
Aikuiskoulutus ..... I/OPM
Aikuiskoulutustuen kehittäminen ..... III/STM 150/2000
Ajokieltojärjestelmä ..... III/LVM 104/2004
Ajoneuvojen luokittelu verotuksessa ..... III/VM 190/2004
Ajoneuvoverolain uudistaminen ..... III/VM 271/2002
Ajoneuvoverotuksen uudistus ..... III/VM 212/2004
Alkoholitestit työpaikoilla ..... III/TM 162/2003
Alueellinen kehittäminen ..... III/VNK K 1/2004
Alueellinen yhteistyö ..... II 7.
Alueellistaminen, keskushallinnon yksiköt ..... I/VNK
Alueellistamishankkeet ..... III/SM VNS 3/2004
Alueiden kehittäminen ..... III/KTM VNS 4:26/2001
Alueidenkäyttö ..... I/YM
Aluekehitys ..... I/SM
Alusjätelain kokonaisuudistus ..... III/YM 33/2003
Alusten jääluokat ..... III/LVM 149/2005
Alusten koneteho, todistukset ..... III/LVM 38/2002
Ammatillinen koulutus ..... III/OPM 40/2005
Ammatillinen lisäkoulutus, rahoitus ..... III/OPM 140/2002
Ammatillisen kehittymisen palvelut ..... I/TM
Ammattikorkeakoulut, rahoitusjärjestelmä ..... III/OPM 206/2002
Ammattiosaamisen näytöt ..... III/OPM 41/2005
Ammattitutkintostipendin kehittäminen ..... III/STM 46/2005
Arktinen yhteistyö ..... II 7.4
Arpajaisvalvonta ..... III/SM 197/1999
Arvopapereiden välillinen säilytys ..... III/VM 110/2003
Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus ..... III/VM 38/2005
Asem-kokous ..... I/VNK
Asevalvonta ja monenvälinen aseidenriisunta ..... II 2.6
Asevalvonta ..... I/UM
Asevientipolitiikka ..... I/PLM
ASP-lainat ..... III/YM 276/2004
Asumisen edistäminen ..... I/YM
Asumisoikeusjärjestelmä ..... III/YM 98/2005
Auto- ja ajoneuvoverotuksen uudistus ..... III/VM 212/2004
Automaattinen liikennevalvonta ..... III/OM 16/2005
Autoverolain ja ajoneuvoverolain uudistaminen ..... III/VM 271/2002
Baltian maiden ja Pohjoismaiden yhteistyö ..... II 7.2
Barcelonan prosessi ..... II 12.4
Barents- ja arktinen yhteistyö ..... II 7.4
Biometriset tunnisteet ..... III/OM 25/2005

Blankorangaistussäännökset ..... III/OM 44/2002
Demokratian toimivuus ja julkinen hallinto ..... I/OM
Eduskuntavaalit, suhteellisuuden toteutuminen ..... III/OM 1/1998
Eduskuntavaalit, suhteellisuuden toteutuminen ..... III/OM 48/1998
Elintarvikevalvonta ..... III/MMM 53/2005
Elintarvikkeet ja terveys ..... I/MMM
Eläinkoelautakunta ..... III/MMM 32/2005
Eläinkuljetusasetus ..... III/MMM 160/2006
Eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain kokonaisuudistus ..... III/STM 156/2005
Eläkevakuutuksen irtisanominen tai siirtäminen ..... III/VM 80/2004
Energia- ja ilmastostrategia ..... III/KTM VNS 5/2005
Energiapolitiikka ..... I/KTM
Esiopetus, ryhmäkoot ..... III/OPM VNS 7/2004
Etelä-Kaukasia ..... II 9.2
EU:n avoimuus I
EU:n energia-asiat I
EU:n kemikaalivirasto I
EU:n laajentuminen I
EU:n laajentumispolitiikka ..... III/VNK VNS 6/2005
EU:n liikenne- ja viestintäasiat I
EU:n maatalous I
EU:n perustuslakisopimuksen hyväksyminen ..... III/VNK VNS 6/2005
EU:n talouspolitiikka I
EU:n ulkosuhteet I
EU:n ympäristöasiat I
EU-puheenjohtajakausi I
Euroopan kemikaalivirasto ..... I/VNK
Euroopan naapuruuspolitiikka ..... II 1.4
Euroopan neuvosto ..... II 3.2
Euroopan talousalue ja Sveitsi ..... II 8.3
Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ..... I/UM
Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ..... II 2.5
Euroopan unionin jäsenehdokkaat ..... II 8.2
Euroopan unionin jäsenmaat ..... II 8.1
Euroopan unionin kehityspolitiikka ..... II 1.4
Euroopan unionin kriisinhallinta ..... I/UM
Euroopan unionin laajentuminen ..... I/UM
Euroopan unionin laajentuminen ..... II 1.1
Euroopan unionin Pohjoinen ulottuvuus ..... II 1.3
Euroopan unionin siviilikriisinhallinta ..... I/UM
Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP) .. II 2.1
Euroopan unionin ulkosuhdetoiminta ..... II 1.2
Euroopan unionin yhteisvastuulauseke ja turvatakuulauseke ..... III/UM 67/2006
Eurooppa-neuvoston kokouksista tiedottaminen ..... III/UM 67/2006
Globaalikysymykset ..... II 4.
Hallinnon kehittäminen ..... I/SM
Hallinnon kehittäminen ..... I/VM

Hallinto, aluekehitys ja kunnat ..... I/SM
Hallituksen EU-politiikka I
Hallituksen ohjelman toimeenpano I
Hallituksen toimenpidekertomus v. 2004 ..... III/VNK K 3/2005
Hallitus I
Hallitusten välinen konferenssi..... III/VNK VNS 2/2003
Helsinki-prosessi ..... II 4.3
Henkilökohtainen avustaja, järjestelmän kehittäminen ..... III/STM 166/2006
Henkilötietojen suoja, yleissääntely ..... III/SM 25/2005
Hintakatto ..... III/LVM 74/2004
Hukkaamiskielto ..... III/OM 52/2002
Hukkakauran torjunta ..... III/MMM 50/2001
Humanitaarinen toiminta..... II 4.6
Huoltovarmuus..... III/LVM 14/1999
Hätäkeskustoiminta ..... III/SM 87/1999
Ihmiskauppa ..... I/UM
Ihmisoikeuksien kehittäminen ja määräaikaisraportointi..... II 3.6
Ihmisoikeusalan yhteistyö kahdenvälisissä suhteissa..... II 3.4
Ihmisoikeuskysymykset, Yhdistyneet kansakunnat..... II 3.3
Ihmisoikeuspolitiikka ..... I/UM
Ihmisoikeuspolitiikka ..... II 3.
Ihmisoikeustuomioistuinasiat v. 2006 ..... II 3.5
Ikääntyneiden vanhempien hoitaminen, tilapäinen vapaa..... III/TM 44/2006
Ilmailuhallinnon toimintamenot..... III/LVM 138/2005
Innovaatiohankkeet ..... III/KTM K 3:2/2005
Investointien edistäminen..... II 6.6
Isyyslaki, säännös kanneajasta..... III/OM 56/2004
Itä-Eurooppa ..... II 9.2
Itämeriyhteistyö ..... II 7.3
Joukkoliikenne ..... I/LVM
Juhlapyhiä koskeva erityissääntely ..... III/SM 249/2001
Julkisen sektorin henkilöstöpolitiikka ..... III/SM VNS 2/2005
Julkisen vallan käyttö, Ruotsin ja Suomen kunnat..... III/SM 191/1998
Juomapakkaukset, eräiden valmisteverotus..... III/VM 149/2004
Jätelaki, tuottajavastuu, romuajoneuvot..... III/YM 152/2003
Jäänmurtaja-avustukset..... III/LVM 149/2005
Kalatalous ..... I/MMM
Kalatalousrahasto ..... III/MMM 220/2006
Kalleusluokitus, luopuminen..... III/VM 267/2002
Kanada ..... II 11.
Kansainvälinen oikeus ja valtiosopimukset..... II 5.
Kansainvälinen rikostuomioistuin ..... I/UM
Kansainvälinen rikostuomioistuin ..... I/UM
Kansainvälinen ympäristöpolitiikka ..... II 4.5
Kansalaisten oikeussuhteet..... I/OM
Kansallis- ja luonnonpuistoja koskeva lainsäädäntö ..... III/YM 169/2003
Kansan- ja kansalaisopistojen rahoitus ..... III/OPM 112/2005

Kansaneläkelaitoksen järjestämä kuntoutus ..... III/STM 3/2005
Karibia ..... II 11.
Kasvinsuojeluaineet..... III/MMM 147/2006
Kauppa- ja teollisuusministeriö ..... I/KTM
Kauppa- ja teollisuusministeriö ..... III/KTM
Kauppa-aluskanta..... III/LVM 14/1999
Kauppakiistat..... II 6.3
Kauppapolitiikka ja EU:n kilpailukyky..... II 6.2
Kauppapolitiikka, taloudellinen yhteistyö..... II 6.
Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö ..... I/UM
Kehitysrahoituslaitokset..... II 4.4
Kehitysvammaisten opetus..... III/OPM 159/1996
Kehitysyhteistyö..... I/UM
Kehitysyhteistyö, monenkeskinen..... III/UM 115, 206:2/2001
Kehitysyhteistyömenot ..... III/UM 115, 206:1/2001
Kehysmenettelyn kehittäminen..... III/VM VNS 1/2005
Keski-Aasian maat..... II 9.2
Keskus-, alue- ja paikallishallinnon henkilöstöpolitiikka ..... III/SM VNS 2/2005
Keskushallinnon yksiköt, alueellistaminen ..... I/VNK
Kestävän metsätalouden rahoitus ..... III/MMM 174/2004
Kestävän metsätalouden rahoitus ..... III/MMM 63/1996
Kiinteistöt, henkilötietojen rekisteröinti ..... III/OM 75/2005
Kirjanpitolainsäädännön muutokset, verolainsäädäntö ..... III/VM 126/2004
Kirkollisasiat..... I/OPM
Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen ..... I/PLM
Konventin tulokset ja hallitusten välinen konferenssi..... III/VNK VNS 2/2003
Korkeakoulujen aikuiskoulutus ..... III/OPM 40/2005
Korkeakoulujen järjestämä täydennyskoulutus ..... III/OPM 140/2002
Korkeakoulukeksinnöt..... III/KTM 259/2004
Korvausten takaisinperintä ..... III/OM 36/1992
Kotikuntaratkaisu..... III/SM 67/2004
Kotouttamislain kehittäminen..... III/TM 166/2005
Koulujen kirjasto- ja tietopalvelutoiminta..... III/OPM 33/2006
Koululainsäädäntö..... III/OPM 86/1997
Koulutuspoliittinen selonteko..... III/OPM VNS 4/2006
Kriisinhallinta, sotilaallinen ..... II 2.3
Kriminaalipolitiikka ..... I/OM
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka ..... I/OPM
Kulttuuriperintö..... I/OPM
Kulttuurivienti..... I/OPM
Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka..... I/KTM
Kumppanuushankkeet..... I/PLM
Kunnallisen eläkejärjestelmän uudistus ..... III/SM 45/2004
Kunnat..... I/SM
Kunta- ja koulutason arviointityö..... III/OPM 135/2002
Kuntien kalleusluokitusjärjestelmästä luopuminen..... III/VM 120/2005
Kuntien rakennusvalvonta, voimavarat..... III/YM 21/2005

Kuntoutus, Kansaneläkelaitoksen järjestämä ..... III/STM 3/2005
Kustannustason muutokset, valtionosuudet..... III/STM 74/2002
Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus ..... III/KTM M 7/2000
Lannoitevalmistelaki ..... III/MMM 71/2005
Lapsiasiamiesjärjestelmä, toimivuuden arviointi..... III/STM 163/2004
Lapsille haitallisen aineiston leviämisen ehkäiseminen..... III/OPM 2/2000
Lasten parissa työskentelevien tausta, vapaaehtoistyö ..... III/OPM 3/2002
Latinalainen Amerikka ..... II 11.
Libanon ..... II 12.2
Liikenne- ja viestintäministeriö ..... I/LVM
Liikenne- ja viestintäministeriö ..... III/LVM
Liikenne ..... I/LVM
Liikennepolitiikan pitkäjänteisyys ..... III/VM VNS 1/2004
Liikennetraktorit ..... III/LVM 24/2006
Liikenneturvallisuus ..... I/LVM
Liikennevalvonta, automaattinen ..... III/OM 16/2005
Liikenneverkko ..... I/LVM
Liikuntatoimi ..... I/OPM
Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu..... III/YM 76/2003
Liito-oravan suojelu ..... III/MMM 73/2003, LA 154/2003
Lissabonin strategia I
Luonnonsuojelu ..... I/YM
Luonnonvarat ja ilmastonmuutos ..... I/MMM
Lähi-idän rauhanprosessi ..... II 12.1
Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka ..... II 12.
Länsi- ja Keski-Eurooppa ..... II 8.
Länsi-Balkan..... II 8.4
Lääkehoidon kustannukset..... III/STM 50, 164/2004
Lääkekorvausuudistus..... III/STM 97/2005
Lääkekustannusten hillintä ..... III/STM 107/2005
Maa- ja metsätalousministeriö ..... I/MMM
Maa- ja metsätalousministeriö ..... III/MMM
Maahanmuuttoasiat ..... I/TM
Maahanmuuttopolitiikka ja monikulttuurinen Suomi..... III/TM VNS 4:22/2001
Maailman kauppajärjestö WTO..... II 6.1
Maakaasumarkkinoiden kehitys, seuraaminen ..... III/KTM 128/2004
Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö ..... I/MMM
Maaseudun kehittäminen ..... I/MMM
Maaseudun kehittäminen, ohjelmien hallinnointi..... III/MMM 35/2006
Maaseutuelinkeinorekisteri ..... III/MMM 165/2000
Maatalouden luopumistuki..... III/MMM 34/2006
Maatalous ja maaseudun kehittäminen ..... I/MMM
Maataloustuotanto ..... III/MMM VNS 4/2005
Maataloustuottajien terveydenhuolto, kehittäminen ..... III/STM 132/2006
Maitohygienialaki ..... III/KTM 25/1995
Maitokiintiöt ..... III/MMM 29/1997
Maksuhäiriömenettelyt ..... I/OM

Matkakustannusten korvausten verottaminen..... III/VM 211/2005
Matkustajaluettelot ..... III/LVM 59/2004
Media ..... I/LVM
Merenkulku ..... I/LVM
Metsähallitus ..... III/MMM 154/2004
Metsäkauriin metsästys..... III/MMM 278/2004
Metsäkeskusten toiminnan kehittäminen ja tehostaminen ..... III/MMM 175/2005
Metsälaki..... III/MMM 63/1996
Metsäsuunnitelma ja nuoren metsän hoito ..... III/MMM 212/1997
Metsätalous ..... I/MMM
Metsätilojen tukeminen..... III/MMM 197/1997
Monenkeskinen kehitysyhteistyö..... III/UM 115, 206:2/2001
Muut kysymykset..... II 6.4.4
Muutosturva ..... III/TM 48/2005
NATO, Euroatlanttinen kumppanuusneuvosto (EAPC)..... II 2.2
Naton rauhankumppanuus ..... I/UM
Nikotiinivalmisteiden myynnin laajentaminen, seuranta..... III/STM 107/2005
Nuori työtön, väylä kohti työelämää ..... III/TM 225/2002
Nuorisojärjestöjen rahoitus..... III/OPM 28/2005
Nuorisotoimi..... I/OPM
Ohjelmajohtaminen ..... I/VNK
Oikeusministeriö ..... I/OM
Oikeusministeriö ..... III/OM
Oikeusturvan kehittäminen..... I/OM
Oikeusyhteistyö, EU:n ja kansainvälinen ..... I/OM
Omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus ..... III/OPM 40/2005
Opettajankouluttajien koulutus ..... III/OPM 74/1999
Opetusministeriö ..... I/OPM
Opetusministeriö ..... III/OPM
Opintotuki ..... I/OPM
Opintotuki, kehittäminen ..... III/OPM 11/2005
Opiskelijoiden asumislisäjärjestelmä ..... III/OPM 73/1999
Osaamisen tasokorotus ..... III/OPM VNS 4:6/2001
Osaamisen tasokorotus ..... III/OPM VNS 4:8/2001
Oseania ..... II 10.
Osuuskunnan pääomalle maksetun koron verotus ..... III/VM 92/2004
Pakkokeinot ..... III/OM 52/2002
Pakolaispolitiikka ..... II 3.7
Pallas-Yllästunturin kansallispuisto ..... III/MMM 169:2/2003
Palveluseteli..... III/STM 74/2003
Paremman sääntelyn toimintaohjelma ..... I/VNK
Peitetoiminta ja valeostot ..... III/SM 34/1999
Pelastustoimi..... I/SM
Perhevapaauudistus ..... III/STM 147/2002
Perintätoimeksiantojen rajoitukset..... III/OM 21/2004
Persianlahden alue ..... II 12.3
Perunan rengasmätä..... III/MMM 87/1995

Perusterveydenhuolto ja ennalta ehkäisevä työ ..... III/STM 77/2004
Perusturvan parantaminen..... III/STM 155/2001
Perustuslaillinen sopimus I
Pikaluototuksen hallinta ..... III/VM K 10/2006
Pohjoinen ulottuvuus ..... I/UM
Pohjoinen ulottuvuus, Euroopan unionin ..... II 1.3
Pohjois-Afrikka ..... II 12.
Pohjois-Atlantin puolustusliitto ..... I/UM
Pohjois-Atlantin puolustusliitto ..... II 2.2
Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyö ..... II 7.2
Pohjoismainen yhteistyö ..... I/UM
Pohjoismainen yhteistyö ..... II 7.1
Poikkihallinnollinen työllisyysohjelma ..... I/TM
Poliisilain kokonaisuudistus ..... III/SM 266/2004, LA 58/2005
Poliisitoimi ..... I/SM
Porotalous ..... I/MMM
Postipalvelut ..... III/LVM 241/2004
Prostituoiduille järjestettävät tukitoimet..... III/OM 221/2005
Prostituoiduille järjestettävät tukitoimet..... III/STM 221/2005
Puolustusministeriö ..... I/PLM
Puolustusministeriö ..... III/PLM
Puolustuspolitiikka ..... I/PLM
Puolustusvoimien kehittäminen..... I/PLM
Puolustusvoimien toiminta työnantajana ..... III/PLM 199/2005
Päihdehuolto, akuutin kehittäminen ..... III/SM 90/2005
Päivähoidon hallinto ja ohjaus ..... III/STM 91:5/1999
Päivähoitomaksuperusteiden tarkistaminen ..... III/STM 188/2001
Radiotoiminnan toimiluvat..... III/LVM 82/2005
Rahankeräykset..... III/SM 102/2005
Rahoitus- ja vakuutusvalvonnan yhdistäminen ..... III/VM 175/2002
Rahoitusmallit ja kehysmenettelyn kehittäminen ..... III/VM VNS 1/2005
Rahoitusmarkkinat ..... I/VM
Rahoitusvakuudet, verosäännökset ..... III/VM 133/2003
Rajavartiolaitos ..... I/SM
Rajavartiolaitos, lainsäädännön toimeenpano ..... III/SM 6/2005
Rakennustuotteiden tyyppihyväksyntämenettelyt ..... III/YM 227/2001
Rakennusvalvonta, kuntien voimavarat..... III/YM 21/2005
Rakentaminen ..... I/YM
Rakentamisen laadunvalvonta ..... III/YM 21/2005
Rauhankumppanuus (PfP)..... II 2.2
Rauhanturvaaminen ja sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot..... II 2.3
Rauhanturvaamistoiminta ..... I/PLM
Riistatalous ..... I/MMM
Rikesakkolainsäädäntö..... III/OM 44/2002
Romuajoneuvot ..... III/YM 152/2003
Saatavien oikeellisuus, velallisen keinot..... III/OM 21/2004
Saharan eteläpuolinen Afrikka..... II 13.

Sairausvakuutusmaksujen tarkistaminen ..... III/STM 68, 129/2005
Saman lainkohdan samanaikaiset muutoshankkeet..... III/OM 101/2002
Selviämisasematoiminta, kehittäminen..... III/SM 90/2005
Siemenhuolto..... III/MMM 45/2000
Siemenperunakeskus ..... III/MMM 70/2002
Siirtymäaikalaki, vaikutukset työvoiman käyttöön ..... III/TM 172/2004
Sisäasiainministeriö ..... I/SM
Sisäasiainministeriö ..... III/SM
Sisäinen turvallisuus ..... I/SM
Siviilikriisinhallinta ..... I/SM
Siviilikriisinhallinta ..... II 2.4
Siviilikriisinhallinta ..... III/SM VNS 6/2004
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ..... III/STM 49/2002
Sosiaali- ja terveysministeriö ..... I/STM
Sosiaali- ja terveysministeriö ..... III/STM
Sosiaali- ja terveyspalvelut..... I/STM
Sosiaaliset yritykset..... III/TM 132/2003
Sotainvalidien korvausturva ..... III/STM 150/2002
Sotilaallinen kriisinhallinta..... I/PLM
Sotilaallinen maanpuolustus ..... I/PLM
Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa..... III/OM 1/1998
Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa..... III/OM 48/1998
Sukupuolten tasa-arvon edistäminen..... I/STM
Suomen energia- ja ilmastopolitiikka ..... III/KTM M 4/2001
Suomen EU-puheenjohtajakausi I
Suomen EU-puheenjohtajakausi ..... I/VNK
Suomen ja Venäjän suhteet..... I/UM
Suomen Pankin johtokunta, nimittäminen ..... III/VM K 4/2002
Surmansa saaneen läheinen, kärsimyksen korvaaminen..... III/OM 192/2005
Sveitsi ..... II 8.3
Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito ..... I/STM
Syyntakeisuus ..... III/OM 44/2002
Sähköinen asiointi, varmenteet..... III/SM 18/1999
Sähköinen henkilökortti..... III/SM 192/1998
Sähköinen henkilökortti..... III/SM 236/2002
Sähköinen lääkemääräys ..... III/STM K 4/2006
Sähköinen potilaskertomus..... III/STM K 4/2006
Sähkömarkkinalaki, muutosten vaikutukset..... III/KTM 127/2004
Sähkömarkkinalaki, vakiokorvaussäännökset..... III/KTM 218/2002
Sähkön saatavuuden varmistaminen..... III/KTM 228/2006
Säädöskokoelma..... III/OM 174/1999
Säädöstietopankki ..... III/OM 174/1999
Säädösvalmistelun kehittäminen..... I/OM
Taide- ja kulttuuriperintö ..... I/OPM
Taiteilijatili ..... III/VM 131/2002
Taitelijat, apurahaa saavien sosiaaliturva ..... III/STM 76/2004
Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD ..... II 6.8

Taloudelliset ulkosuhteet ..... I/UM
Talous- ja finanssipolitiikka ..... I/VM
Talousneuvosto ..... I/VNK
Tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuu ..... III/STM 158/2004
Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus ..... III/STM 195/2004
Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus ..... III/TM 195/2004
Tasa-arvon edistäminen ..... I/STM
Tekijänoikeusjärjestelmä ..... III/LVM 98/2006
Tekijänoikeusjärjestelmä ..... III/OM 98/2006
Tekijänoikeuslain lainakorvausjärjestelmä ..... III/OPM 126/2006
Tekijänoikeuslaki, vaikutusten seuraaminen ..... III/OPM 28/2004
Teknologiapolitiikka ..... I/KTM
Terrorismin vastainen yhteistyö ..... I/UM
Terrorismin vastainen yhteistyö ..... II 2.7
Terveyden- ja toimintakyvyn edistäminen ..... I/STM
Terveydenhuollon maksukatto ..... III/STM 187/2001
Terveyspalvelut ..... I/STM
Teräs ja tekstiilit ..... II 6.4.3
Tiedepolitiikka ..... I/OPM
Tiemaksujärjestelmä ..... III/LVM 109/2007
Tietoliikenneinfrastruktuuri ..... III/LVM K 3/2005
Tietosuoja ..... I/LVM
Tietoturva ..... I/LVM
Tietoyhteiskunta ..... III/KTM VNS 4:4/2001
Tietoyhteiskunta ..... III/VNK VNS 4:3/2001
Tietoyhteiskuntaohjelma ..... I/VNK
Tietoyhteiskuntapolitiikka ..... I/LVM
Tilatukijärjestelmä ..... III/MMM 17/2005
Toimeentulotuki ..... III/STM 134/2000
Toimeentuloturva ..... I/STM
Toisen asteen opiskelijoiden opintotuki ..... III/OPM 9/2006
Transatlanttinen yhteistyö ..... I/UM
Tulevaisuuspolitiikan vahvistaminen ja tulevaisuusohjelma ..... III/VNK VNS 4:41/2001
Tullietuusjärjestelmä GSP, kauppapoliittiset instrumentit ..... II 6.4.2
Tuomarit kansainvälisissä ja EU:n tuomioistuimissa ..... I/VNK
Tuomioistuinasioiden oikeuspaikka ..... III/OM 57/2000
Tuontikaupan esteet ja kehitysmaatuonnin helpottaminen ..... II 6.4.1
Tuontipolitiikka ..... II 6.4
Tupakkalain toimeenpano ..... III/STM 226/2005
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/PLM VNS 6:3/2004
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/PLM VNS 6:5/2004
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/UM VNS 6:2/2004
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/VNK VNS 6/2004
Turvallisuuspolitiikka ja kriisinhallinta ..... II 2.
Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ..... III/STM K 4/2003
Työaikajärjestelyt, perhe, opiskelu ja työelämä ..... III/TM VNS 4:13/2001
Työeläkeuudistus ..... III/STM 242/2002

Työeläkeuudistus ..... III/STM 261/2002
Työelämän vetovoiman lisääminen ..... I/STM
Työelämäselonteko, toimet ..... III/TM VNS 4/2004
Työlainsäädäntö ja työelämän kehittäminen ..... I/TM
Työllistyminen ja muutosturva, toimintamalli ..... III/TM 48/2005
Työllisyyden hoidon toimenpiteet ..... I/TM
Työllisyys ja työn teettämisen kustannukset ..... III/VM VNS 4/2001
Työllisyysasteen nostaminen ..... III/TM VNS 4:11/2001
Työllisyysohjelma, poikkihallinnollinen ..... I/TM
Työmarkkinauudistuksen toimeenpano ..... III/TM 164/2005
Työministeriö ..... I/TM
Työministeriö ..... III/TM
Työnvälityspalvelut ..... I/TM
Työterveyslaitoksen toiminta ja rahoitus, lain seuranta ..... III/STM 156/2004
Työttömyyseläke ..... III/STM 45/2002
Työttömyysetuuksien rahoitus ..... III/STM 243/2002
Työttömyysturvajärjestelmä ja työeläkejärjestelmä ..... III/STM 223/2004
Työttömyysturvalaki ..... III/STM 115/2002
Työttömyysturvan peruspäivärahan taso ..... III/STM S 4/1996
Työvoiman vapaa liikkuvuus I
Täytäntöönpanokelvottoman velan lakkaaminen ..... III/OM 14/2003
Ulko- ja turvallisuuspoliittinen katsaus II
Ulkoasiainministeriö ..... I/UM
Ulkoasiainministeriö ..... III/UM
Ulkomaalaishallinto ..... I/SM
Ulkomaalaishallinto ..... III/SM 219/1994
Ulkomaalaislain seuranta ja kehittäminen ..... III/SM 28, 151/20003
Ulkomaalaisviraston toiminta ..... III/SM 15/2000
Ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä ..... III/UM 50/2005
Ulkomaanliikenteen varustamot, tukeminen ..... III/LVM 72/2004
Ulosottomaksujen kohtuullisuus ..... III/OM 13/2005
Ulosottoperusteen määräaikaisuus ..... III/OM 187/2002
Uskonnonvapaus, lapsen asema ..... III/OPM 35/2003
Vakuustakavarikko ..... III/OM 52/2002
Vakuutusedustus, lain vaikutukset ..... III/STM 220/2004
Vakuutuskassalaki, kokonaisuudistus ..... III/STM 156/2005
Valeostot ..... III/SM 34/1999
Valmius, valvonta- ja koulutustehtävät ..... I/PLM
Valtion eläkejärjestelmän uudistaminen ..... III/VM 46/2004
Valtion henkilöstön asema, alueellistaminen ..... III/VM 148/2005
Valtion omistajapolitiikka ..... I/KTM
Valtion palvelut, sähköinen henkilökortti ..... III/SM 236/2002
Valtion toimintojen sijoittaminen ..... III/VNK 237/2001
Valtioneuvoston kanslia ..... I/VNK
Valtioneuvoston kanslia ..... III/VNK
Valtionosuusuudistus ..... III/SM 88/2005
Valtiontalous ..... I/VM

Valtiotyönantajan kilpailukyvystä huolehtiminen	I/VM	
Valtiovarainministeriö	I/VM	
Valtiovarainministeriö	III/VM	
Valvottu läpilasku	III/OM	31/2003
Vammaispoliittinen ohjelma	III/STM	VNS 5/2006
Vapaa sivistystyö	III/OPM	112/2005
Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, EU:n	I	
Vastuuvelan katesäännökset	III/STM	19/2005
Velan lopullinen vanhentuminen	III/OM	187/2002
Velka, täytäntöönpanokelvottoman lakkaaminen	III/OM	14/2003
Velkahallinta ja maksuhäiriömenettelyt	I/OM	
Venäjä	II	9.1
Venäjä, Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia, Keski-Aasian maat	II	9.
Venäjän ja Suomen suhteet	I/UM	
Venäjä-politiikka	III/VNK	K 4/2006
Veronkantoon liittyvien korkojen perusteet	III/VM	57/2004
Verotus	I/VM	
Vesitalous	I/MMM	
Viennin ja kansainvälistymisen edistäminen VKE	II	6.5
Vientivalvonta	II	6.7
Viestintäkulttuuri	I/OPM	
Viestintäverkot	I/LVM	
Vuokratyövoiman välitys ja käyttö	III/TM	78/1996
Vuosiloman pitäminen lyhennettynä työaikana	III/TM	238/2004
Väestö ja perheen asema	III/STM	VNS 4:19/2001
Väestö ja perheen asema	III/STM	VNS 4:20/2001
Välimeriyhteistyö (Barcelonan prosessi)	II	12.4
Väyläinvestointiohjelma	III/VM	VNS 1/2004
Ydinpolttoaine, käytetyn loppusijoitus	III/KTM	M 7/2000
Yhdenvertaisuuslaki ja perusoikeudet	III/OM	44/2003
Yhdenvertaisuuslaki ja perusoikeudet	III/TM	44/2003
Yhdistyneet kansakunnat	I/UM	
Yhdistyneet kansakunnat, ihmisoikeuskysymykset	II	3.3
Yhdysvallat, Kanada, Latinalainen Amerikka, Karibia	II	11.
Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen	I/VNK	
YK:n toiminta, kehitysrahoituslaitokset , globaalikysymykset	II	4.
YK:n yleiskokous ja turvallisuusneuvosto	II	4.2
YK-reformit	II	4.1
Yksityisyyden suoja työelämässä	III/TM	121/1998
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	III/OPM	14/2005
Yliopistojen tilakustannukset	III/OPM	30/2001
Ympäristöasioiden käsittelyajat	III/UM	165/2003
Ympäristöministeriö	I/YM	
Ympäristöministeriö	III/YM	
Ympäristönsuojelu	I/YM	
Yrittäjyyden politiikkaohjelma	I/KTM	
Yrittäjyyden vahvistaminen	III/KTM	VNS 4:16/2001

Yrittäjyyden vahvistaminen..... III/KTM VNS 4:17/2001
Yrittäjyyden vahvistaminen..... III/KTM VNS 4:18/2001
Yrityspolitiikka ..... I/KTM
Århusin yleissopimus, ympäristöasiat ja pitkittäishankkeet..... III/UM 165/2003

LYHENTEET:

VNK ..... valtioneuvoston kanslia
UM ..... ulkoasiainministeriö
OM ..... oikeusministeriö
SM ..... sisäasiainministeriö
PLM..... puolustusministeriö
VM ..... valtiovarainministeriö
OPM ..... opetusministeriö
MMM..... maa- ja metsätalousministeriö
LVM..... liikenne- ja viestintäministeriö
KTM ..... kauppa- ja teollisuusministeriö
STM..... sosiaali- ja terveysministeriö
TM..... työministeriö
YM ..... ympäristöministeriö